

OLEGOMEN ERRORIBVS. EX VERBIS

cona Domininon recte & fecuns dum fidei analogiam ins tellectis.

VM OMNIS SACRAE SCRIF ptura interpretatio, fidei analogia : ac proinde cum reliquis articulis fidei , totoq coeleftis dos ctrinæ corpore consentanea; non autem ex fins gulis quibufque dictis, nata & extructa effedebeat ; uerisimu est quod Irenaus scribit: MVLo Lib.

TA MALE INTERPRAETARI

OPORTERE EOS,O. VI VN. VM NON VOLVNT RECTE INTELLIGERE! Nam cum Valentinus & alighas retiei , resurrectionem & salutem humanæ carnis impiè negarent , eo quod scriptum est; caro & sanguis regnum Dei non possidebunt: huius dieti hanc interpretationem non effe orthodoxam oftensurus Irenæus. Si caro sals uari non posset, ait: Negs verbum caro factum fuisset. Etfi fanguis iustoru requiri non deberet, nec fanguinem has buillet Christus. Denice si caro non resurget, nec Christus secundum carnem resurrexit, sed tota fides nostra inanis futura erit, Concludit itaq; in his omnibus, aut cotraria fibi fenfisse Apo Rolum, aut malignas & extortas, is accomodari oportere interpretationes; nisi una superior illa sententia, non de ipsa carnis humanæ substantia & conditione; sed de &Tagia potius, hoc est, affectibus & actionibus, que funt ex corruptione et immunditia carnis, ut hoc modo consentientem cum pluribus alijs scripturæ dietis sensum habeat, intelligatur. Proinde Tertul- Tertullianus hanus contra Praxeam, qui similiter ex uno atq; altero hoc scripturæ dicto: Ego Deus, or alius non est præter me. Item, Ego or pater unum sumus,

Patrem es filium uon deitatis essentia mado unum, sed es persona eundentes ipsum esse, contra infinita penè alia scriptura testimonia asserer uoluit, hanceruditam interpretationis regulam tradidit: Oportet, inquit, secundum plura intelligi pauciora, & ne vnus sermo alia multa subuertat, secundum omnía potius, quam aduersus

omnia,intelligendus erit.

Hæc uerò cum ita se habeant, utinam hodiè rectè intelligerentur ab is, qui ex solis dominica cœna uerbis, Hoc est corpus meum, eiusinodi realem carnis Christi in uel sub pane existentiam, qua neq, cum proprio uers borum significatu, multo uerò minus cum legitimo ipsorum sensu, neq, etiam cum alijs Christiana doctrina partibus, ipsa corporis Christi ueritate, ulla sidei analogia consentit, omnium audacissime in Ecclesiam introducere, es peculiarem indè sidei articulum condere es stabilire conantur; atq, sic tandem, dum unum illud, quomodo uidelicet caro es sanguis Christi sint uerus anima cibus es potus ad uitam, es qualis sit horum in dominica cœs na mysterio communicatio, rectè intelligere non uolunt, necessario multa malè (sicut Irenaus desui temporis hareticis scribit) interpretari, es (contra quam Tertullianus pracipit) ex uno sermone non orthodoxèses cundum omnia, sed aduersus omnia potus intellecto, plurima alia subuertere coguntur.

fotiur

Lib. 3. cap de Trie, mitat. cap. 10. Od Cont sacra: menta

tar. in toan.

Etsi autem sacramenta, quum sint signa promissionum gratia, & signila iustitia sidei, seu, ut Augustinus eleganter ait, uisibilia quadam uerba, quibus Christus signisticando pradicatur, sicut sermone & uerbi nocalis ministerio, non constituant aut gignant nouos sidei articulos, neque contineant doctrinim a uerbo & promissione Euangelij diuersam, sed eandem prorsus cum ea, ex sine institutionis sua, intelligentiam habeant: Tamen sicut hoc ipsares (proh dolor) cum magno & inenarrabili totius Christiana sidei & religionis detrimento testatur, multos & pracipuos, eósqualioqui certis maximes, perspicuis scriptura testimonis traditos sidei articulos, propter ressem illam, ex uerbis cœna Domini, no recte & secundum sidei analogism intellectis, introducta corporis Christi sub pane existetiam,

plane

plane nous con son orthodoxo fenfu interpretari, totumig humana redem tionis er falutis myfterium obscurari, ac fic etiam ipsiusmet dominica cos

na fructum confolationem tolli & euerti necessum fuit.

Cuius rei cum plena & diligens explicatio adeò longe lateq. pas teat, ut integrum tractatum requirere nideatur, potisima tantum illa, que funt in confpicua & omnibus nota cotrouer fia, breuiter attingere & perfee qui, atq hinc pium & ucritatis amantem lectorem admonere conflitui , ut in attenta harum rerum expensione, probe secum consideret, quomodo sub specioso illo retinenda ueritatis carnis Christi in comunione coena pratex tu, non folum ipfa ueritas carnis è ccena eiusq uera & falutaris participatio suferatur, sed & uiolenta articulorum fidei detorfione falsus Christus pro nero recipientibus obtrudatur.

Ordiar autem anocissimis articulis, de Ascensione Christi in cœlum Corporalis prates tia in pane, pugnat & Sessione ad dexteram Dei Patris in cœlo, quos cum uideant & intelliz cum articulis sidei, gant corporalis istius prasentia male sani defensores & Patroni proprio lum, & sessione ad atq. genuino suo indeq. ab initio semper receptissimo in Ecclesia sensu, cor dexieram. porali isti præsentiæ carnis Christi in pane manifeste repugnare: (non enim alibi nunc corpore suo realiter prasens est & cofiftit, quam ubi in ater na gloria & beatitudine, aquali cum patre potentia, ad dexteram ipfius fes det Christus, neg, alibi ad dexteram patris sedet, quam quo per ascensionem affumtus abijt Grecesit, hoc est in calo, ubi est paterna dextera sedes, Sic enim docet scriptura. Assumtus est in cochum, consedit à dex Marais. 1. Petri. 3. tris Dei. Item: Qui ad dexteram Dei profectus in coelum. Collos. Bepbel. 2. Item: Christus est sursum in dextera Dei sedens. Item: Quem excitauità mortuis & collocauit ad dexteram fuam in coe lis. Item: Talem habemus Pontificem, qui consedit ad dex teram throni Maiestatis in colis. Nam fieffet in terra, ne facers Christus corpora, dos quidem effet, adeo quidem, ut ex infirma & immota iftorum articulos fens, non eft ibi, ve rum sidei sententia, à uera & reali corporis & humanæ naturæ Christi ad dexteram Del præsentia, ad quam cum Thoma dicere possimus & debeamus, Dominus dens. meus & Deus meus, ne c in coelum ascensio, nec ad dexteram patris sessio,

de ascensione in coe

legres

Regregari posit) ut camen corpore suo Christum reali in pane prasentia re la fistant, myftica ccena uerba proprio (ut ipsis uidetur) simplicies secundum literam sensu, accipi debere contendunt. Contra uero istos de ascensione in ecclum, & ad dexteram patris sessione articulos, ut huic imaginaria sua prasentia stabilienda inseruiant & non aduersentur, maligna interpres tatione, in absurdissimas atquetiam cum ipso istorum articulorum ad nos relato fructu puonantes allegorias transformant, docentes : Afansios nem in coelum , non aliud, quam inuisibilem quandam disparitionem, que sit ipsa corporis Christi gloria er beatitudo; Sessionem uero ad dexteram, effe illocalem omniprafentiam, qua ubiq. & in omnibus creatus zis corpore suo presens regnum & potentiam suam exerceat Christus; Eag. ratione, per in coelum ascensionem, & ad dexteram patris sessionem, non magis corporaliter fit in coelo, quam in pane Euchariftia, Itaq & coes lum, quo ascendit, er dexteram patris, ubi aquali cum potentia sedet er res onat Christus, etiam in pane effe, ex hac allegorica sua horum articulorum interpretatione, portentofo delirio comminiscuntur,

Cripto cont. Hei delberg. fol. 51.

Full articulonum

dei interpretatio.

Exquibus licet omnium falsisimis, illud tamen notari est oper re pretium, quod ifti noui dogmatista, satis hoc ipso fateantur perspir eue, si duobus istis de ascensione in cœlum, er ad dexteram patris sessios Aut corpus en in ne articulis, genuina sua constet er retineatur ueritas, non posse cum ijs pane præsens inui commentum istud, de corporali cum pane præsentia constare. Aut e-1 us mantione, aut nim ifte corporalis prafentia modus, ex perpetua illa e7 in comprehensibis sus ad panem Hoe licorporis Christi apud nos mansione, quam V biquista primi omnium dos Andre. in secundo cent, causam habere fateri oportebit, en tunc aduersabuntur hi scriptus raloci, Recessitab ijs, & ferebatur in coelum, Irem: Qui est ad dexteram Dei, profectus in coelum, Irem: Relinquo huncmundum, & vado ad Patrem. Item: Sublatus est in altum, &nubes subduxit eum ob oculos ipforum. Aut uero 2 peculiari quodam er longe alio, quam quomodo abire uisus est, reditu seu ad panem aduentu, corpus Christi in pane seu loco panis, ubi antea non fuit, adesse incipiet, mutata er deposita affumta natura sua forma er proprietas

proprietate, qua est Gmanet in colo. Alioquin non uere groprie loquent do is qui alio profectus abijt or receßit , corpore suo rediturus expectatur: friam adest, nec ibi adesse incipit, qui eo non uenit. Et ita Athanasius, ros, Atranastio, tundo & intelligibili sermone, de Christo ut homine, loquens ait. Quos disputat constant modo dicit Vado ad Patrem, cum quo semper erat, & risiros a quo nunquam recesserat. (eius est enim ire & venire, qui aliquibus locorum terminis circumscribitur. & es um in quo erat, desererelocum, vead alium, vbinon e rat, veniat:) nisi quia vtique de illo, quem assumsit hos mine loquebatur. Cæterum verbi diuinitas vniuersa implens, nullis locorum terminis separatur, sicut nihil est unde discedat, ita nihil est quo veniat. Verum hie praz NA sentia modus, nonsolum cum scriptura, sed ipsa etiam corporis Christi in unitatem persona facta assumtione pugnat. Sie enim de redituipsius Hoc tretur Tres eccelis, quo profectus abijt er recessit, er unde rediturus expectatur, mas 3. part. finit. loquitur scriptura. Hic lesus qui assumtus est à vobis in coe. Aco. 2. lum, sicveniet, quemadmodum vidistis eum euntem in coelum, Deinde, quia corpus Christi, una cum omnibus humana natura proprietatibus, affumtum est in unitate er subsistentiam persona uerbi si at liter hoc in ccelo; aliter uero in pane Euchariftiæ præsens esse dicatur. Duas hinc & diversas corporis & humanæ naturæ Christi in persona verbi subsistentias concedi erit necesse. Secundum enim illam prafentiam, treg al Me qua corporaliter in coelis ad dexteram Dei Patris sedet Christus, eandem Patris prorsus babet & retinet formam, figuram & circumscriptionem, nodemos quibus antea, continetur sua natura finibus, ut Theodoretus docet, & Dialog. 2. 185,22:

Augustinus ait: Formam serui resurrectio non consumsias cap. 16. 863 cap 19.

Sed in melius commutauit. In forma serui mortuus est & Epist. 140. resurrexit: Forma serui leuata est in cœlum, in ipsa sedet ad dexteram patris, in ipfa venturus est ad judicium. Item: Ego sic corpus Christi in coelo essecredo, sicuterat in terra, quum ascenderet in coelum, & quemadmodum

bat, Palpate & videte, fpiritus carnem & offa non habet, Hoc itag, prafentia modo, corpus Christi unitum est persona uerbi, per

perfora velutinti Ratur.

feu Angelum. Falfus Christus eft.

tra Faultum.

Subsistentiam, in naturalibus uera carnis proprietatibus, à quibus Filius Del Buballentia corpo uerbum, nifibilis, palpabilis, corporeus & localis homo effe dicitur, quie nis es Cariffia verbo delicet in nostrænaturæ assumta, er hisce proprietatibus definita humanipersone velutiniti sa personaliter o incarnata deitate sua subsistit. Secundum autem il. lum corporalis prafentia modum in Pane, non eadem erit corporis Christi, cum ueris humanæ naturæ proprietatibus, in unitate personæ uerbisubsis stentia: Ideog non posset de eodem homine Christo, quatenus ipsius corpus Hoc protede effet frentia: lacog non posses er ab omni humani corporis forma er proprietate actimis Dei ver inuifibiliter, incorpores er ab omni humani corporis forma er proprietate sonz asimusistem segregata subsistentia, realiter in pane existere uulgo fingitur, recte affirma ri, Hic est filius Dei uifibilis, corporcus, palpabilis, or in ueritate humana de quo hoc dicino natura, quam sibi unitam assumsit, circumscriptus, qui hoc modo in cæs lum ascendens, sic etiam est inde & non aliter reversurus. Atq. sic sandem, propter has duas er dinerfas corporis Chrifti in persona uerbi subfiftene tias, wel duos plurefue Chriftos fateri est necesse sicut hoc Augustinus cons Lib. 20. cap. m.con tra Fauftum infert, uel de una eadema, corporis Christi, in unitate persona, Subsiftentia, duas contradictorias pariter ueras effe oportebit, quod ut ima posibile or cum rerum ueritate, ita quoq cum Dei uoluntate, ac simuletie

am omnipotentia pugnans, non immerito repudiatur, Cæterum uideamus, quemad modum ab orthodoxs quoq. Ecclefia metustate, superior illa allegorica articulorum sidei interpretatio quam mas

zime diffentiat.

Et primo quidem animaduerti ex Theodoreto potest, quod is muls eis Ecclesiasticorum Patrum in eam sententiam citatis & adductis testimos mis, ab ascensione in colum, & sessione ad dexteram patris, uerisatem bus mana natura in Christo tocalis & circumscripea, contra Eutyche, qui om? Ex concione maio nes carnis ipsus proprietates, per ascensionem penitus sublatas esse content debat , probat & defendit . Adducit autem inter alios Athanasium in hae werba: Quod dichum est: Sede ad dexteram meam, id de domis nico

nico corpore intelligatur. Si enim cœlum & terram ego Broschioaddes impleo dicit Dominus, Hieremiæ, 23. & omnia continee ni prafen Deus cum ipfe à nulla re contineatur, super quem sedit un manura. thronum? Corpus est igitur cui dicit, sede ad dexteram meam. Et post: Corpus est cui dicit, Sede à dextris meis, per Tria argumente quod corpus sumus Sacerdos & Apostolus suit & appel quibus corporis latus est, & per quod dedit nobis mysterium corporis, dis probatur. cens, Hoceft corpus meum pro vobis, & fanguis noui tes Mysterium corpa stamenti, qui pro vobis effunditur. Diuinitas verò, nec tum. corpus, nec sanguine habet, sed homo ex Maria assumtus,

Hisce Athanasius tria summatim argumenta complexus est, quibus meritatem corporis, quod ex Maria uirgine assuntum, proprietatibus suis à dininitate distinctum sit, probare noluit. Primo, à sessione ad dexteram, 1, 4 sessione quam ideo negat divinitati Christi accommodari debere, quod hac nulla read detran patris sontineatur, sed omnia repleat, Vnde per contrarium, binc illata ratione. corpori or humana natura Christi ideo tribuitur sessio ad dexteram, quia ccelo uidelicet contineatur, ubi receptaculum, or ut Ambrosius ait. Sedes Ambrosio est Christi, vbi Deus pater filio suo tradidit dexteram, vt regnet & judicet. Non estigitur hac festio ad dexteram ut stolidisime imaginantur V biquista illocalis omni prasentia carnis, qua sit nel esse posit, extra omnem ueri corporis modum ex proprieta ubiq in omnibus aut pluribus simul locis. Secundo ab eo, quod summus sacerdos er Apostor 2 que deit som lus fuerit Christus, probat Athanasius, Christum uerum corpus in quo, hoc mus sa gordoret munus peregerit habuisse. Terrio, a dato corporis in coena mysterio, infert, 3 a deto corporis eum ueri corporis expertem nonfuisse. Quemadmodum igitur corpus il son cana mysterio lud Christi, in quo summi sacerdotis & Apostoli officio hic in terra pers functus est, of quod nunc glorificatum in coelestibus ad dexter am Dei pas Badem corporte tris sedet, non est inuisibile, nee ab omni quantitate, forma & proprietate batur per sessional ad dexteram, et per ueri corporis humani seiunotum, sed ut ipsemet Theodoretus (qui pro sua mysteriorum cor sententia Athanasium adducit) a mystico symbolo er typo, ad ueritatem ret tum. argumentum & illationem facit, priorem habet & retinet formam, figut

ram & circumfcriptionem , adeoque corporis effentiam, etfi post refurer. Etionem immortale of a corruptione immune factum sit, of ad dexteram Dei collatum, ab omni creatura adoretur : Ita quoq fatendum est, Athas nasium talem corporis Christi ueritatem, à dato in cona mysterio, probare noluisTe.

A tessione ad dex teram mysterium affumræ humanæ natura probatur.

Eodem pertinet quod Cyprianus in Apostolici symboli expositios ne scribit. Sedere ad dexteram patris, est carnis affumtæ mye sterium. Neckenim incorporea illinatura convenienter ista absen assumtione carnis tribuuntur, neg sedis coelestis profectum divina natura, sed humana, requirit. Sicutitage caro Christi, non est per inuisibilem disparitionem aut illocalem omnipras fentiam, fed una cum omnibus humanæ naturæ proprietatibus affumta: Sicetiam ueritas ipfius, ab ascensione & sessione ad dexteram, welut a mys Ble docent Selnee ferio assumtionis probatur. Jam nerosi corpus Christi, per istam in cces

Ble docent Selnec et Sembunt'e Celychiana: Réalis presentia corporis in pane, pugnat cum veri tate corporis, quæ ab afrentione ad dexteram proba

lum ascensionem, er sessionem ad dexteram, etiam in pane Eucharistia; op 4 con mable tamen ulla veri corporis proprietate, reali præfentia adeffe er contis of ascenianeri concedatur, quomodo hinc neritas iplius contra Eutychen probari hot assemble recte & constanter poterit: Cum hoc iplum sentiret Eutyches, quod per ascensionem proprietates humana natura in Christo abolita essent es subs latæ ? Illud igitur ex his consequens esse fatendum erit, sicut realis illa præs fentia corporis, qua alibi quam quo ascendit, or ubi ad dexteram patris ses det,esse fingitur, segregrata est ab omni proprietate humani corporis. Ita etiam a ueruate ipsius, qua ab ascensione & sessione ad dexteram, contra Eutychis dogma, de sublatis humanæ naturæ proprietatibus, orthodoxo ueteris Ecclesiæ consensu probatur, segregatam & alienam esse oportere.

Ab ascensione & Essione ad dexter Centia cornis Christi probatur.

& lib. 10. cip. 48 & lib.u.cap. 3. & 11.3 lib.6.Diz

Deinde er secundo, Sicut ipla corporis Christi ueritas, ita quod. ram corporalis ab eodem modo, corporalis ipsus a nobis absentia, duobus illis de ascensione in ccelum & ad dexteram sessione articulis, ab orthodoxis Ecclesia patribus Cyrill. lib. o cap. 21 probatur: sic enimea dere Cyrillus, Credere oportet fideles, quas uis corpore suo absit Christus, virtute tamen sua omnia & nos gubernare, semperquadesse omnibus, qui eum die

ligunt.

figurit. Item: Nullus ambigit, quum ad cœlos ascendes de sisso ad deuterit, quamuis virtute spiritus semper adfuerit; presentia tas ram repugnante comen carnis absuisse. Letti corpore absens sit Christus, possitiva pous sedens, patri pro nobis apparens, & addexteram ipsius sedens, habitat tamen in sanctis per Spiritum, nec patitur eos or phanos esse in cœlum ascendens, Spiritum immisit. Non enim carne conuersari cum Apostolis poterat, cum ad patrem ascenderit. Item: Cum vere Deus & Homo sit Christia carnis prates fitus, oportuit Apostolos intellexisse, inessabili deitatis necessaria carnis non esse set salutemenim se illis, non corporali carnis præsentia, sed deitatis potestate suturum ostendit, Cum igitur deitatis tiseruatio tribuatur; non debetis propter hoc carnis præsentiam desiderare.

Idem alter Cyrillus Hierosolomitanus, in Catechetica ascensionis er Cyrillus Hierosol. Gatechetica ascensionis er Cyrillus Hierosolomitanus, in Catechetica ascensionis er Cyrillus Hierosolomitanus, in Catechetica ascensionis er Cyrillus Hierosolomitanus (in sectionis addexteram explicatione, Præbeat vobis omnibus (in sectionis addexteram explicatione, surface functionis en certain resultante fusionis en certain functionis functionis feductores, qui venturi sunt. Qui res & Voiquistas. sursum sedet, etiam hicadest, qui vinus cui use videt ordis nem & robur sidei. Non enim, qui a nuncioni adest carne, ex eo putes, quod spiritu medio hicio adsit. Item: Si dixer rint, Ecce hic est Christus, Ecce illic, Ne credas, nece deinceps intra & in terram respice: de cœlo enim veniet Dominus.

Et Augustinus. Vbi & quomodo in cœlo sit corpus Do Augustin mb. de le singer minicum, curiossimum & superuacuum est quærere, tangde & symbol. tummodo in cœlo esse, credendum est. Non enim est fraz gilitatis nostræ cœlorum secreta discutere, sed & nostræ fidei, de dominici corporis dignitate sublimia & honesta sapere. Item: Secundum hominem in terra erat & non in Epistol. ad Dær danum.

b 2

cœlo

The Christins ho o querendus,

ecelo obinunc est quando dicebat: Nemo ascendit in coes lum, nifi Filius hominis, qui est de coelo quamuis fecun dumid, quod Filius Dejerat, effetin coelo, fecundumid verol, quod effet Filius hominis, adhuc effet in terra, non dumos in coelum ascanderit. Noli itacs dubitare, lbi nune elle hominem Christum, vnde venturus est, secundum Christianam confessionem, resurrexit à mortuis, ascendis in ecelum, sedet ad dexteram patris, nec aliunde est ventus rus, in eadem carnis forma & substantia, Item: Ascendit Christes per afcenante vos, sic venturus, vt eum vidistis euntem. Tollitur corpus ab oculis veltris, sed non separatur Deus à cordis hus vestris. Videte alcendentem, credite in absentem, sporate venientem : sed tamé per misericordiam occultam etiam sentite præsentem. Ille enim qui ascendit in coelum, vesolleretur ab oculis vestris, promisit vobis dicens, Ecce ego vobilcu fum, více ad confumatione feculi. Meritò & Apostolus sie nos alloquitur, Dominus in proximo est, feder Super colos Christus, & longe funt coli, & ipfe, qui ibi fedet, prope eft. Item: Donec fæculum finiatur, Surfum est Dominus, sed tamen hic etiam nobiscum est veritas Dominus, corpus enim in quo resurrexit in yno loco esse oportet, Veritas autem eius (idelt divinitas persona ver bi, cuius est corpus) vbice diffusa est. Item: Prorfus hicest Dominus noster lesus Christus, Immo hic erat secundum carnem Modo hic est secundum divinitatem. Ascendit in coelum, ibisedet ad dexteram patris. Audiant & teneants

Respondeat aliquis, quomodo tenebo absentem : Fidem mitte & tenuisti. Parentes tui tenuerunt carne, Tu tene

lens effer, à nobis teneri non posser. Erabije & hic est cort

Corpus opponi odun pratentia

codi leco.

Tradat.ro.m monet.

Traftat. 16.in loannem.

Tractat.co.in lo han. & de fide ad Petr. cap: 2-

V. Christus absens corde. Etpræsens & absens est Christus. Nili enim præs fide tenetur, ta quoe pratens

pus suum intulit coelo, Maiestarem non abstulit mundos

Broifi: Secundum corporis prafentiam & carnem quan verbum assumsit. Ascenditin coelum., Non esthic, Ibi Tedet ad dexteram patris. & hiceltinon enim recessit pras sentia Maiestatis, Item: Semper quidem nobiscum est de uinitate suz sed nisi corporaliter à nobis abiret Chrifus. semper corpus iosius videremus, & nunquam spiritualis ter crederemus. Item: Ideò absentauit se Dominus corpos re suo ah omni Ecclesia &in coelum ascendit, vi fides ædificetur. Hec ita credi unit & inbet Augustinus, secundum sidei regulam & fanam doctrinam.

Et Hieronymus, Afcenditad coelum, Sedetad dexteram bele Daniel Dei patris, manente ea natura carnis, in qua natus & pafe his eft in qua etiam reliverevit Non enim ominarita eft hu

manitatis substantia, sed glorificata,

De bac corporali absentia, in ccelum ascendentis & ibi ad dexter ram patris fedentis Christi: sic feribit Ignatius. Tribus diebus à mort tuis est restitutus, restituente eum suo patre cœlesti, ad Epiar. quem, cum quadraginta dies effet cum Apostolis conuer fatus, affumtus est in fedem paternæ dextere. Vbi tamdiu permanet, donec aduerfarif subijciantur pedibus suis, &c. Hacita, ueritatem carnis in Chriftojab his probans, Ignatius.

Et Iustinus Martyr, Quid autem Christum a mortuis lutine Apolog excitatum, Deus pater omnium, esset in cœlum adductur, frepus, big con rus. Ibiq detenturus, donec Dæmones ipsius hostes per decuram pauts. cusserit: audite verba ista prophetæ Dauidis, dixit Domie nus Domino meo, sede à dextris meis, Idem ex perpetua Eccle-

fix fide docent Fulgentius, Vigilius Martyr, & ali Patres.

Porrone quis contra hac obisciat, ab hoc corporalis absentia aron. Occupo mento, excipi saltem à Patribus peculiarem illum realis præsentiæ in pane In lib de vertis di Euchariftia modum, Respondet ad hoc Athanasius, Christum, cum de car quis dixerie verbs nis fuæ manducatione loqueretur discipulis ascensionis suæ in celum ideo inis.

mentionem feciffe ut a corporali eos coontatione per hocabstraberet posthac inde discerent & intelligerent, carnem suam è superis coelestem, ut spiritualem alimoniam, ab ipso dari. Nec aliter hac intellexit Augus deverbu finus. Quid sibi vult (ait) Hoc vos scandalizat? Put tatis quia de corpore, quod videtis, partes facturus fum; & membra mea concisurus, & vobis daturus. Quid si videritis Filium hominis ascendentem, vbi erat prius? Certe qui integer ascendit, consumi non potuit. Ergo & de corpore & sanguine suo dedit nobis salubrem res fectionem, & tam magnam breuiter foluit, de fua integri tate quæstionem, Manducent ergo qui manducant, & bibant, esuriant & sitiant, vitam manducent, vitambie Spiritualis mander Dane, illud manducare, est refice illud hibere, quid est nisi viuere. Manduca vitam, bibe vitam, habetis vitam, Mintegra est uita. Tunc autem hocerit, id est, vita vnis Bacramentum vili cuique erit corpus & sanguis Christi: si quod in sacrat ris de series facts mento visibiliter sumitur, in ipla veritate spiritualiter manducatur & bibitur. Docet hic Augustinus, uoluisse Christum Apostolos ab Ascensione sua in coelum monere, ut qua de manducatione carnis sua dixisset, non de uisibili or externa ipsius manducatione, sed spis ritualiter intelligenda effe scirent. Denig idem Augustinus in sermone ad infantes, pro instruenda insorum de sacramentis fide, sic ait. Pos test in animo cuiusque talis cogitatio oboriri, Dominus noster lesus Christus, nonne carnem ex virgine sums fit, & vtinfans lactatus eft, in cruce mactatus, & sepuls tus, tertia die resurrexit à mortuis. & quo die in coes lum ascendere voluit, Illuc leuauit corpus suum, Ibi modo fedet ad dexteram Patris. Vnde etiam ventus rus estad judicandum vivos & mortuos Quomodo ergo panis elt, corpuseius, & calix feu quod habet cas lix sanguis eius? Ista fratres ideò sacramenta dicuntur: more an forman descendat accipiende sint Quia

Chora cum

Apolloli.

lumuur.

Quia in ijs aliud videtur, & aliud intelligitur. Quod Reporto : videtur speciem habet corporalem. Quod intelligitur, muni ounium faz fructum habet spiritualem : Corpus ergo Christi, si vis m. intelligere, audi Apostolum fidelibus dicentem : Vos estis corpus Christi. Nihil hic Augustinus infantes, de peculiari quodam realis in pane prafentia modo, sed ex usitata in Ecclesia mystes riorum doctrina docet, qued in is alia fint sensuum, alia intelligentia fidei obiecta. Sensuum obiecta, qua uidentur, corporalia effe: In ijs aus tem, qua intelliguntur, spiritualem inesse fructum. Vnde si hac uera mysteri omnibusq sacramentis communis ratio or definitio est, quod in Verba conz null is aliud uidetur, aliud uero creditur er intelligitur: nullus in hoc Eucha fidei, de affinta riftiæ sacramento allegari peculiaris fidei articulus potest, quo graditum puniana, & ascena sit, aliud in pane coena uideri, aliud realiter existere er contineri. Quema siente Theodoadmodum enim uerba coenæ, quibus panis à Christofractus, dicitur este Dial.2. corpus ipsius in mortem traditum, non mutant uisibilem & in humana specie seu forma corporalem assumta carnis in uerbo subsistentiam, aut loci, quo per ascensionem receptum est, situm. Ita quoque non continent peculiarem fidei articulum, de reali corporis in pane existentia. Et bine est, quod Augustinus in supra adducto loco, infantes instructurus; quomodo panis sit corpus Christi, non quasi ex speciali ea deretradito fidei articulo, neg ex propria quadam, que Eucharistia sacramento, quo ad hoc ineffet natura, de reali illa corporis in pane existentia : sed secundum analogiam articulorum, de ascensione in cœlu er sessione ad dexteram, quibus corporalis ipfius a nobis absentia, nusi mutetur ex mystico sacramentalium loquutionum sensu, quo illud quod uidetur, eius quod fide intelligitur, in corpus. Angu. nomine appellatur, intelligi oportere docet. Quo pertinet, quod alibi carne Christi, post ascensionem, per sacramentum memoriæ (& non per realem Lib.2. enp 21. in pane existentiam) celebrari ait. Adde quod si alius es peculiaris esset contra Fausica. corporalis prafentia in pane modus, non potuifent Patres, ab Euchariftia mysterio, ueritatem corporis, sicut hoc corporaliter à nobis absens ad dex= teram pairis sedet, probare. Sed neg etiam peculiarem iftum corporalis, præsen

mafentie modum, verba Pault almettent, cum ait : Quotiefcunt manducaueritis panem hunc, mortem Dominiannuncis ate donec veniat. Cum enim non aliunde quam ex coelo, nec etiam ali ter rediturus expectetur, quam ficut corporaliter à nobis affumius, ascert dere & abire uifus est : non erat , ut opinor Paulus , boc quomodo intellis gendum effet, omiffurus Corinthijs explicare: fi Christum iam non in coes us tantum indea donec ueniat expectandum effe suerumetiam in ipfis Car rinihiorum manibus, corpore suo sub pane Eucharistia, realiter of miras culose presentem latere & contineri, credi uoluiset, ltag. Theodoretus ex bac Pauli sententia Symbola à corporali prasentia discernens ait notanter a Paulo dictum; Donec veniat. Quia tunc no opus erit Syms bolis ator fignis, quando corpore fuo apparebit. Et Ambros sius, ad eadem Pauli nerba. Quoniam morte Domini liberati fumus, huius rei memores, in edendo & potando, carnem & sanguinem ipsius, quæ pro nobis oblata sunt significat Contra Fantami: mus, Augustinus: In illa conspicua contemplatione incoms mutabilis ueritatis, nullis corporalibus mysterijs amplius egebimus, Et Hieronymus: Tandem (inquit) memoria opus Ergo in Symbolis Breo in Symbolis est, donecipse venire dignetur. Sicenim facit, quali qui peregre profecturus aliquod pignus ei, quem diligit, res preste proficite linquat, ut quotiescun viderit, possitipsius amicitias & beneficia commemorare, Quod latius explicat Christianus Druth mannus: Dedit (inquit) Dominus discipulis suis, sacramene sie vt testatur Tri tum corporis sui, in remissionem peccatorum & in cons servationem charitatis, vt memores illius facti, semper hocin figura facerent quod pro is acturus erat, & huius charitatis non obliuiscerentur. Sicut enim si aliquis peres Memoria opponio gre proficiscens, dilectoribus suis quoddam vinculum di lectionis relinquit, eo tenore, vt in omni die hocagant, ve illius non obliviscantur, ita Dominus præcepit nosages

re transferens spiritualiter panem in corpus, & vinum in

langui

vericus. Alud oft Christum alind corporali fe nobis fub pane 26. cap. Matth. vi themius tempore

Carou magni.

fanguinem vt per hæc duo memoremus, quæ feet pro nobis de corpore & sanguine suo, & non simus ingratiza games in corpus nullam infins facia ramantissimæ charitatis.

Et quis igitur ex his non facile animaduertat, inanes esse sophismas sentimus tum er fidei articulis repugnantes præstigias quibus ah misere fascinatur rudis, er à superstitiosa, quæ semel inualuit, opinione pendes populus, uerbis undelicet institutionis come Domini, substantiali quadam erlocali corporis Error errorum cor ipfius cum pane, rerum alioqui coelo en terra distantium, coniunctione, rea one situs de loci lem eius effici, nobila bic in pane sisti præsentiam, cui non obstet localis per ascensionem absentia in coelo nec que ullam ipsius ad nos requirat è coelo reversionem. Sic enim de eodem corpore Christi, ut contradictoria hæc sis mul affirmare, quod in coelo uidelicet fit on non fit, o ibi ad dexteram pas tris sedeat on non sedeat, or absens sit, donec redeat, or non sit absens, antes quam reuertatur: Ita quoq; ueritatem ipsius negare licebit. Nam quod ccelo manens se corpore suo realiter in pane coenæ sistere; nec tamen è ccelo descendens ad pane uenire dicitur, meræ sunt & nugaces uerborum præstis giæ, quibus nec sensus, nec ratio subests quale est illud Scholasticoru, corpus Christi in Eucharistia esse quantu Gin loco, sed non quantitine nec qualitat tiue nec aliter. Quibus delirijs ipsa carnis Christi ueritas, una cutota Chri Veteres Partes ita stiana fide, uelut iam temporibus, ab ea quæ olim in Ecclesia fuit, plane mus non fint loquiti de carne Ci rifti cont. tata, Martionitis, Mahumetanis & ludæis manifeste prostuuitur deri Munonem &Ew denda.

Tertio, fructus & utilitas, qua à Christi in cœlum ascensione, ibiq, Fructus & vellitat ad patris dexteram sessione, ad nos uelut corporis sui membra redundat. destrutur per Alle (Est enim nobis, dicente Augustino, eiusmodi cum Christo coniunctio, ut sicut consepultisumus in mortem; ita quoq; coresurreximus & ascendemus cum ipso, sicque cum eo, ut capite nostro interim in fide & spe sumus) Christiincoluma omnino refragatur uanissimis illis allegorijs, quibus dulcissima illa cone ficentionis pignus solatio, nostræ cum Christo ascensionis, qua ut Paulus ait, simul conste Ergo non estimui. dere nos fecit in cœlestibus cum ipso, ad ostendendam eminentem opus Ephel. 4. lentiam gratia sua erga nos , penitus tollitur & euanescit. Non enim

ib. 3. cap.21.

De refurrectio car

Chriftus spiritu præfens & carne absens. lioc de allegorica ne dici non poffet.

Sermo de afcenf. Chrithi.

Talis felsio ad dex przeiencia carnis.

fcentionis, qua in coleftis & aterna hareditatis pollesionem collocati Jumus, pignus est, neg. per fictitiam illam omniprafentiam, primitia fore nis & natura noftra, in quibus recapitulati & unitate corporis Chrifto coniuncti sumus, sedent ad dexteram patris. Sic autem pro explicando hor rum articulorum ad nos relato fructu senserunt ueteris Ecclesia Patres. Is renœus: Ascendit in altum, offerens & commendans Deo patri eum hominem, quierat inuentus, primitias resurs rectionis hominis in seipso faciens, vt quemadmodum car put resurrexità mortuis: sic & reliquum corpus, omnis ho minis, qui inuenitur in vita, refurgat, Tertullianus; Quemad modum nobis pignus & arrabonem spiritus reliquit, ita à nobis arrabone carnis accepit & vexitin cœlum pignus in coelum afcentio totius suma illucquando predigenda: Securi igitur esto te caro & sanguis; vsurpastis & coelum & regnum Dei in Christo, Cyprianus: Inuitibilis Deus visibile filium ad dex, teram suam recepit, & humilitatem carnis nostræthrono iudiciario honorauit. Erpch: Hæc merces obedientiæ Chri. fti, hæccrucis & mortis stipendia, hic passionis labor, pros teram nonelt ouni meruit, vt corpus humilicatis nostræ fieret conforme core pori claritatis Christi, & mortale indueret immortalitat tem, & corruptibile incorruptionem, & fierent homines in coelestibus cum Christo iudices, qui in ipso iudicia pers tulerant malignorum. Lem: Cyrillus, Age ad vtilitatem les Lib. to. ap. 38. in gentium breuiter incarnationis vnigeniticaulam, & re-

Causa incarnatio, cessus sui ad patrem grandem vtilitatem perstringamus. Homo igitur factus est, vt ab interitu, quem prisca maledi ctio intulerat, nos liberaret, Et quoniam nulla diuinæ nas turæ ad peccandum inclinatio est, omnes nos per ipsam Omnes nos inchri carne assumsit, in ipso enim omnes sumus, ea ratione, qua mus, in fociatem cu homo est. Assumsit igitur nos, ut terrena hæc membra, id eft, cars

Ownes nos inChri

eft. carnis passiones & peccati legem, quæ in membra ho minum irruperat, extingueret, & adhæc vt naturam nos fram fan Clificaret, & dux ad pietatem & optimæ disciplis in colum. næ vivendihumano generifieret, & hæc quidem homo fa Etus effecit: sed non solum voluit ab interitu & peccato nosliberare: verum etiam ad i plos coelos reducere, ac fum mi boni participes facere, in Angelorum consortio numeratos; & quemadmodum per resurrectionem suam more tem destruxit, sic coram ipso eos collocaret. Quum enim iple sit primitiæ generis nostri, quando in cælu ascendit, coram patre nos costituit. Quasi ergo deficere hoc dispen fationi videbatur, vt in ipsosetia coelos ascenderemus in acelum in Civilto, Christo, primo vt in primitijs: præcursor enim illeascedit, vi primitijs, noti el vt Paulus dicit, & ficin quantum homo Pontifex & inter: diparisocedens pro nobis, & paracletus, & propitiatio pro peccas tis nostris, In quantum verò Deus ac Dominus natura fis Diffinetz Christi mul cum patre sedet, que tamé gloría etiam ad nos transit, ones. secunda Paulum, qui de Patre scribit. Quia & conresusci. tauit & cosedere secit nos in cœlestibus in Christo. Quum omnía ergo quæ in terris, vt ab homine facienda erant, perfecerit:restabatiam, vt ad patre ascenderet, idcirco ait: expedit vobis, vtego vadam, na nisi abiero, Paracletus no vt natura Christi venietad vos: Opus enim erat nos naturæ sue participes mur, non oposett fieri, & in nouam inauditam in vitam transformari, quod prafentia aliter quam participatione spiritus sanctifieri non potest.

Chrysostomus: Aperuit cœlū, & ex hostibus amicos fes cit, eosdemin in cœlu introduxit, & ad dexteram Dei col Inuisibilis Vbiqui locauit naturam nostram, Quid ad hunc honore compas starum corporis rari potest primitiæ nostri generis in tanta sublimitate se est primitiæ gener dent, & tanta gloria fruuntur, & capitis membra in throg fire. no regio collocati sunt per primitias. Ambrosius. In il Lib.4 defide cap.

lo fedemus ad dextera patris, quia fedemus in Christi cors pore: Sicut itag sedemus in Christo per vnitatem: lta quo que in Christo viuimus, per corporis vnitatem. Augustinus Quod ex nobis suscepit, in colum levauit, & ad dexteram Brgo fessio addex patris collocauit, & fidei nostræ certu pignus dedit, quod teram notat loca/ membra sint ipsum sequutora. De tanto igitur capite side brorum à capite. liter sperent ad ipsum se posse peruenire, quem iam credunt ad dexteram patris sedere. Regnathomo susceptus à Christo, ad dexteram patris sedens, & vt sui regnum ab eo accipiant, vocat, inuitat & hortatur. Et de Agone Chri stiano: Dextera Dei Patris est beatitudo perpetua, quæ fanctis datur; Sicut sinistra dici potest miseria, quædat tur impis & damnatis, vt sic non in ipso Deo, sed in creaturis intelligatur dextera & sinistra: Quia & corpus Christi, quod est Ecclesia, in ipsa dextera, hocest, beas titudine, futurum est, sicut Apostolus ait: Quia & simul eos suscitauit, & simul sedere fecit in cœlestibus. Quams uis enim corpus nostrum nondum sit ibi: Tamen spes nostra ibi est.

Exquibus, ut opinor, intelligi nunc & animaduerti potest oms Vbiquitz docent nium euidentisime, allegoricis iftis V biquistarum interpretationibus, quas per fessionem ad dexteram, carnem pro tuenda illa sua corporis Christi in pane reali existentia, contra totius Christi tors nature orthodoxa uetustatis consensum comminisci eos oportuit, non modo cum nero articulorum fidei fensu pugnare, sed or omnem, qua ad nos inde, pros pter eiusdem carnis & naturæ communionem in Christo, peruenit utilitas

tem & consolationem, penitus tolli & obscurari.

Sunt uero adhuc & alia plura, quæ propter unum non reclè intelles Etum, infana interpretatione peruerti oportuit ab V biquiftis, & corporalis istius præsentiæ Patronis. Nam & ipsum incarnationis, hoc est, personas lis duarum in Christo naturarum unionis mysterium, plane nous & ims pia explicatione deprauatum atque peruersum ab ijs esse constat. Vt

enim

enim ab unitate persona in Christo, carnis ipsius cum divinitate omnipras Sentiam probent; atq. indeetiam Christi corpus in pane Eucharistia non minus ante quam post consecrationem præsens esse, omnium absurdisima impietate defendant ; sic uerba Ioannis de incarnatione filis Dei sunt inters pretati. Verbum caro factum est, id est, assumsit eam iuxta in Protocollo Heb se, vt esset in pari gloria, maiestate & omnipræsentia: Per delbergensi. solio. maiestatem verò, in homine Christo, dicunt se non intelli-271 gere ipsam diuinitatis essentiam, sed communicatu Dei tatis dont, quod sit forma illa Dei, de qua Paulus loqua, Duplex in Christo tur, propter quam homo Christus equalis sit Deo, hoc est, rennia V biquita, omniscius, omnipotens & omnipresens, etiam secundum humanam naturam, Esse enimalio modo Christum om niscium, omnipotentem & omnipresentem, vt hominem, alio item modo, vt Deum. Nam ista quidem in Deo ipsius essentiam, in homine vero doni esse & gratiam. Per hanc Falfus Volcovitas formam Dei, dicunt Christum sedere ad dexteram virtus rum Christus. tis, habere nomen super omne nomen, omnem & divinis tatis plenitudine in eo corporaliter habitare. Denice hac participata Deitatis gratia & maiestate, hominem Chris lacob. Andr. lib. stum esse & dici Deum, iuxta humanitatem, Alioquin no alibitape. magis Christu vere Deum fore, quam Petrum, vel quemuis alium fanctum.

Verum quia hac monstrosa opinionum portenta, qua nobistandem recentemillum Antitrinitariorum Deum in Christo pepererunt (non enim Blandrata contra animaduertunt homines stolidissimi, hac ipsa reali proprietatum communis Christi, veitur if catione, Christum hominem, non uere, ab æterno & natura, sed ex tempore rum sundamentia & participationis gratia , Deum nuncupatiue constitui) doctisime & ner? uosissime ab alijs, ipsisq etiam Pontificijs sunt resutata. Illud tantum pro nostro bic instituto oftendisse satis erit, quod essi ab unione personali, & reali illa sua, quam inde omnium primi in Ecclesia comminiscuntur, Idiomas sum communicatione in naturis, carni atq humanitati Christi, istam divis

Leoneus lib. 2. A thenwius lib. 4 Dialog. eft hominis perfor caro, per subfitten tian in persona verei: z. ad Thimot. 3.

Bi carni per vnio , nem comunicatur, Vt possit effe inuisi bitis & incircum. furprus homo.

Caro fubfiftit in persona verbs, in fire nature affum tis, & non in conv trarijs fimul pro-prietatibus. Ignaus, Bpiftol 8.

na proprietatis energiam & potentiam, ubiq feu pluribus in locis simul ef? sendi, communicatam esse, prorsus inaudita erroris absurditate contendant; Tamen hoc commentum, primo cum ipfo incarnationis of unionis personalis mysterio manifestisime pugnare. Nam quod Verbum caro fa Etum est, boc ita recte Irenaus & Athanafius interpretantur, quia Deus natione vongeniti. iunclus & unitus est suo plasmati, assumst semen Abraha, & informa ser? ui factus est feu ut Cyrillus explicat; quia propriam sua persona fecit carnem, fecundum quam per omnia afimilatus est fratribus fuis ; adeo quidem, ut hinc, non alia, quam personalis unionis ratione, ab humana natura pros prietatibus in unitatem persona coassumtis, Filius Dei in carne manifes status, uere dicatur uisibilis, palpabilis, & in corporea quantitate localis Pugnantia cum myfterio vnionis. J & circumferiptus homo, ficut & alia humana natura proprietates omnes, de ipso Dei filio, in bac unitate persona, per communionem Idiomatum, dis cuntur.

Proinde, cum bac ita fe habeant, manifesta sane contradictio est af= firmare, ab unione illa personali, realiter communicatam esse carni, divinæ proprietatis potentiam, ut pluribus in locis simul inuisibilis, & absq. humani corporis forma or proprietate præsens adesse posit. Hoc enim non est leupta, Ergo in ipla proprietates carnis in unitatem persona assumtas & uerbi proprias factas; non potest dictivi sed potius per unionem abolitas & sublatas esse. Vnam namq & eandem Christicarnem, simul in sua natura proprietatibus, in coelis uisibilem & circumscriptam: In pluribus uero sub pane Eucharistia locis, per commus micatas diuinæ naturæ proprietates , inuifibilem & incircumscriptam , & tamen unam numero & individuo carnis in uerbo subsistentiam effe, sicut (ut supra dictum est) manifesta & impossibilis contradictio; Ita quoq euidentifina ueritatis destructio est, tam cum ipsa Dei potentia, quam etiam noluntate pugnans.

> Quanto nero rectius, ex perpetuo neteris Ecclesia consensu, fide & confessione, de hoc personalis unionis mysterio, sic docet Occumenics Sys modus Calcedonensis. V num & eundem filium Dominum nos frum lesum Christum, confitemur, & vno consensu oms

> > nes

nes dicimus, perfectum in divinitate, perfectum eriam in Bungias b.: His humanitate, vere Deum, vere hominem, secundum divis phor ab 15. cap c. or nitatem patri consubstantialem: Nobis autem consubstantialem secrepto per cato similem, vnum & eundem Christum, perfesia humanitatem, atque per omnia excepto peccato similem, vnum & eundem Christum, induabus naturis, absque mutatione inconsuse, & sis Correst manus no divisione inseparabiliter cognoscendum & prædican internatura, non dum, nusquam duarum naturaru differentia seu diversis usibilem omnib tate euacuata, propter vnione, sed salva magis proprietas presientam. te vtrius natura, in vnam personam & substantiam conscurrente.

Illud autem, quod de non sublata naturarum diversitate per unionem, Hoc impugnah ar sed salua magis utriusq; naturæ proprietate, definit synodus Calcedonensis, apud Viginus, ib. 5.in fine. idea sic ab orthodoxis patribus apparet esse intellectum & explicatum. Na l'an-ficium Brentius Cenus. Docemus eundem Christum patibilem carne, & im & D lacob. Ap patibilem diuinitate, circumscriptum corpore, incircums Ad Clerodium scriptum spiritu, visibilem & qui cerni animo atorintelligi potest, qui loco continetur, & loco non continetur. Semerius nus. Mysterium vere cœleste & terrenum. Talis enim erat natus Christus, coelestis & terrenus, versans in loco & exs tra locu politus, visibilis & inuisibilis, cœlestis, secundum diuinitatis naturam. Terrenus verò, secundo humanitatis naturam, visibilis secundum carnem, & inuisibilis secuns dum spiritum, in loco versans secundum corpus, extra los cum politus, secundum verbum. Denig. Gelasus, pro defensione Synodi Calcedonensis aduersus Eutychianos: Ea que de Christo, ut uero Deo & homine dicuntur, non aliter uera effe poffe scribit, nisi in utriusq natura inconfusa proprietatum permanentia; Ideoq, corpus Christi non Vnde corpus effe nec dici poffe uerum corpus, nift in suæ proprietate substantia. Quod corpus sie si itaque naturarum proprietates, in earum inconfusa diversitate, per unios nem saluæ manserunt nihil profecto ex hacunione consequens esse aut ins

ferri potest, quod cum illo proprietatum in naturis saluo & inconfuso diff crimine pugnet ; ac proinde fallameffe V biquiftarum imaginationem constat de communicata carne Christi, diuinæ proprietatis, in pluribus locises fendi, energia & potestate.

De hoc inconfuso proprietatum in unitate persona Christi discrimi-

Ira de effentia dini nitatis.

Doctrina Vbiqui starum de vnione personali impia.

De fide ad Petrum

Epiftola ad Dar tia Dei.

tur de homine, qui eft in Deo per vnio nem humanitatis cum verbo, contra & Seineccerum.

ne, sic docet Augustimus: Sicut eundem Filium Dei redemtos rem nostrum, secundum divinitatem invisibilem, incors poreum & incircumscriptum, sicut & Patrem & Spiritum S, non credere, impium est: Sic eundem Dei filium, in ho mineassumto, visibilem corporeum & localem post resurs rectionem non profiteri, est prophanum, Semper enim manet incommutabilis veritas humanæ naturæ, quam fig bi vnita divinitas gerit, Ergo quia divinitas Verbi non affumfit, nec per a [umtionem , in personali subsistentia, gerit inuisibile, incorpoream & incircumscriptam humanænaturæ carnem : non utiq; etiam ab ipsa uera unionis ratione, sed potius per mutationem eius, quod a sumtum est in unios ne, malo fanè iudicio infertur, iuussibilis illa incircumscripta carnis in plus danum de prafen, ribus locis prafentia: Sed & cum Dardanus ab Augustino quareret: An quia Christus ad conversum in cruce latronem dixit: Hodie mecum eris in Augustinus loqui. Paradifo, etiam hinc homo ille, qui in Deo est, ita sit ubiq; ut Deus; Restons det in hunc modum Augustinus. Non est consequens, vt quod in Deo est (hoc est, in vnitatem persona cum ipso assumtum) acobum Andream ita fit vbice, vt Deus; vna enimpersona Deus & homo est, & vtrumg vnus eft Chriftus, vbics per id, quod Deus eft: In cœlo aute, per id, quod homo est. Cauendum est enim. ne ita diuinitatem astruamus hominis, vt veritatem cor? poris auferamus; Christum itag Dominum nostrum vni-

vbiq, fed non torii in Christo, id est tum presentem esse non dubites, tanguam Deum, & in los Titaq natura. co aliquo cœli, propter veri corporis modum. Sensit, ut ex his apparet, Augustinus, Christum in bac indivisa per?

Total Christian of genitum Dei filium, eundem hominis filium, & vbick tos

Some unitate, per id folum , quo Deus est; inuisibilem, incircumseriptum & ubiq præsenten esse: per hoc autem, quod homo est, uisibilem, circumscris prim, or in aliquo coeli loco fantum effe, secundum ueri corporis modum, cui immortalitatem dedit , naturam non abstulit. Non minus igitur, quam iplamet corporis Christi ueritas, ita etiam naturales iplius proprietates, à quibus ob persona unitatem totus Christus denominatur, per Vnionem sals na manserunt & inconsusa sata sic nulla divini Idiomatis, qua ab hac unis tate personæ inferri necessario posset, communicatione factum est; ut cos perit este inuisibilis, incircumscripta & ubiq præsens caro & humanitas Christi: Hoc enim effet ueritatem corporis & naturam auferre, quod quum Augustinus pro Aetiologia adducat, cur in aliquo cceli loco, & non ubiq ni, etiam aduetitus seu pluribus in locis sit corpus Christi, certe qui corporalem ipsius præsentiam, ab unione personali, or divinæ proprietatis communicatione, in pane Eucharistiæ sistunt, negare non possunt, quod sic divinitatem astruant homi nis, ut ueritatis & natura corporis per hoc se destructores faciant & profis teantur.

corpori ynitum, nihilominus manet inuifibile & fimplex; nec isidem terminis, quibus corpus continetur, sed cors pus manens in propria natura & mensura vnitur Deo. fecundum viuificationem. Non enim Christi copulatio cum corpore, mutat naturam corporis, Item: Nos talem Vera personalis vo diuinitatis & humanitatis prædicamus vnionem, vt in fanaticos Vbiqui telligamus, vnam personam, indiuisam, & eundem agnos flas, vide Rusticum camus Deum & hominem, visibilem & inuisibilem, cir. Acephalos, cap. u. cumscriptum & incircumscriptum, & alia omnia, quacuncy divinitatem & humanitatem delignant, vni perfonæ acccommodamus. Nect tamen per hoc separamus à Idem Origenes Deo Verbo carnem, nece etiam vnionem facimus confus Matthaum. sionem, sed ad differentiam respicientes naturarum, con Realis proprietate

Idem fensit Theodoretus, Inuisibile, simplex & immensum, Dialog 2. & 3.

sideramus, quid conveniat divinitati, & quid accommos fie non vaio

datum lit corpori, Er Fulgentius: In Deifica illa vnione ve ra Christi humanitas naturalem prorsus retinuit nostri generis veritatem.

Augustinus lib. de 2. & Spift. ad Dar randum Diaco nuca.

Quibus accedit, quod cum omnia ea, quæ in humanam Christi natus ade ad Perrum cap ram conferri possunt dona, totius trinitatis indivisa sint actio, no posset hac. dan de lib.s. de Tri potestas & prærogatina unitæ carnis, essendi in pluribus locis (etiamsi res nit. Fulgentius Re- uera ei communicaretur) magis ex Vnione personali ad Deum Verbum, quam patrem & Spiritum S. referri. Excepta enim illa personali subsistens tia, qua proprie Verbo unitum, or unus cum eo Deus or Homo est, corpus Christi, reliqua omnis donorum plenitudo, a dinina natura humana collata, ficut o ipfa natura effectio, est commune o inseparabile totius trinitatis

nes, qui corporale a personali vnione defendunt.

Mucaduertantom opust Vnde fi corpus Chrifti, per communicatam, ab Vnione personali, plus præsentiam in pane ribus in locis essendi, diuinæ naturæ proprietatem, realiter in Eucharistia prafens effe statuitur fquid aliud hinc consequens erit, quam hac ratione, non ut corpus per Vnionem Verbi proprium, sed quasi cum tota trinitate,

Thomas 3 parte Thomas 3. parte fumone quarit. arri. hac divinæ proprietatis communione unitum, præsens adesse fateri oportes Bonauenturalib.3. diffin.1 quæft.2.& artic., quieft.3. Gabriel diffind. i. queft. 1 86 2.

re ? Quod cum recte sit à scholasticis hac parte intellectum, mirum est, à tam magnis opinione sua Theologis adhuc ignorari. Vnde merito pudere eos debeat, nisi omnem ijs pudorem excussi Tet ambitio of auducia, extrema huius inscitia of stupiditatis, quum sic argue

mentantur:

D. Tacob. Andre. Theli Tubingens. Heidelb.13. folio

Verbum caro factum est, or in unitatem persona affumfit hominem.

Verbum est ubia. Et caro feu humanitas Verbiest ubia.

Falfa argumenti consequentia.

Primum enim huius argumenti nulla recta consequentia est, conclue dendum nama erat. Ergo quod caro factum est, & hominem in unitate pert sona suscepit, est ubiq. Deinde ad ipf. argumenti materiam respondet exsupradictis Augustinus. Non est consequens, vt quod in Deo est, ita sit vbice, vt Deus: Hoc enim est Deum este, q vbice vel pluribus in locis tota & simul esfe, Caterum quid uetat, quo minus eadem argumenti uanitate, non folu de ipfamet carne Christi, uerum

Lib. z. cap. 7. de fymbolo ad Care chume. & lib de mearnat Verb 2p.19.

etiam de proprietatibus ipfius, in unitatem persone (ut dictum est) coassum) tis inferri fic poffet: Verbum caro factu, in unitate persona affumfit nisibis lem ipfius formam, on naturales finiti or circumfcripti corporis proprietas tes, propter quas sicut Deus Verbu Homos sic etiam uisibilis & in humana forma finitus er circumscriptus est Homo. Ita enim teste Cyrillo, Verbu ad Theod & the secundum hypostatin factum est caro, quia videlicet per simas & in expession vníonem dispensatiuam, omnia quæ carnis sunt propria fua facit Deus Verbum: quoniam iplius est & no alterius ab eo corpus, Quod sic ad Flauianum in Epistola sua explicat Leo Ro Fides antique Ro. manus, Salua vtriuso natura proprietate in vnam coeunte Salua vtriuso na personam, suscepta est à maiestate humilitas, à virtute in proprieta firmitas, & ab æternitate mortalitas: In integra ergo veri hominis perfectace natura verus natus est Deus. Totus in suis, Totus in nostris, Nostra autem dico, qua in nobis ab initio creator condidit, & quæ reparanda suscepit. Et Damascenus: Nihil eorum reliquit, quæ Deus Verbum,ini: Lib.3 cap. 6 de orthodoxa fide. tio nos formans, in natura nostra creavit, sed assumsit omnía, corpus, animam & horum proprietates. Ergo sicut caro Ab vniomeperso Verbi ubiq; per unionem cum Verbo præsens esse diciturs fic quoq pro- Vbiquitas car, prietates ipfius, eodem V mionis modo, ubiq erunt cu Verbo, Erit itaq bu tentia. lib 3. manitas & caro Christi ubiq in persona unitate, uisibilis, finita & localis. cap. 22.

Nec inuat aduersarios V biquistas, qui has neri corporis proprietates Hamburgentes in hactenus tantum ei competere, & tribuendas effe censent, quatenus absos fua cesura ad Vett lute of feorfim, seu in abstracto, extra maiestatem Unionis cosideratur. Hoc Kennitius de vinto enim cum ex fædisima tanti mysterni ignorantia sic dicunt, non satis uident cob. Andr contra Tanimaduertunt, quod aut omnes in universum corporis proprietates in Marbach in lib. de Christo per Vnionem tollunt, aut alium Christuesse docent qui extra V. Seineccerus lib. nionem, in propria sua natura persona er hypostasi subsistens, ussibilis, fi fent. carnis Christi nitus & localis sit, & alium, qui per ipsam Vnionem, comunicata diuinita; lib.2. cap. 3. tis maiestate, secundum carnem, inuisibilis, incircumscriptus & ubiq, præ Bonauentura ib. 3. ens sit, omnia replens cu uerbo. Proprietates itaq ueri corporis extra Vnio-

nis, Magitt fen-

ne perionali D. la. Heidel. & Bez.m. diftind.9. quæft. 1.

Sicut natura, Itae tiam naturz pro prietas, vnita & per vnionem fal ma eft.

Athanasius Dialo. 4. Sicur corpus, ita corporis propries tates verbi per Occonomiam funt proprie.

Hocmodo, corpus

Hoc mode foluitur Christus in carne manifettus.

rum proprietate.

Tales erant trare, nem in Christo cosiderare of fateri, est propriam ipsius extra Unionems fiberatum, futentiam ponere; ac proinde duos Christos facere. Recte it aq. contra istos vilibilem, dium in fanaticos synodus Calcedonensis or Constantina de la contra istos utilibilem doce. in V nione naturas, ita etiam duas & diuerfas ipfarum naturarum propries tates, in individuam personæ subsistentiam concurrentes, agnoscendas esfe docet. Alioqui sane, si uisibilis & finiti corporis proprietas atq. forma absos lute tantu & extra Vnionem consideratur, non recte hac Verbi, per Vnionem, propria, sed alterius à Verbo esse dici oportebit, quod plane est Nestos rianum. Ita enim Filius Dei non erit nobis natus puer, fed ut Nestorius dicebat, bomininato coiunclus, neq. Deus in carne manifestatus est, nec Dos minus gloria paffus & crucifixus, nec denig Filip Dei persona fuit, de qua Christus Apostolis dixit , Palpate & uidete; quoniam ego sum , Spiritus viabile, quod pat fara el, non suit Fi. carno co offano habet. Ad que uicissim Thomas: Dominus meus & Deus eorpus extra vino meus. Nam hoc de uisibili illo & quem manibus contrectabat homine dices bat , sed illæ proprietates humanæ naturæ omnes , ex hac V biquistarum Theologia, in abstracto & extra unionem, tribuenda erunt homini Chris sto, per se, cuius separata extra Verbi personam subsistentia sit. Prorsus igio tur mixta quædamex Neftorij & Eutychæ errore hærefis est, carne Verbo unitam docere: Et tamen proprietates humanæ carnis, seorsim er absolut tè consideratas, in abstracto extra V nionem ponere. Quibus deliramentis, Vnio Calua natura, qua nobis peperit unum illud non recte intellectu, mopponere libet uetuftif. fimam orthodoxa hac de re fidei confessionem ex Ignatio. Filius Dei, quum natura sit inuisibilis, factus est tamé visibilis in car. nehumana, & quum, vt incorporea natura, tactus expers ellet, propter nos attingi palparico voluit, & qui pati nes quiuerat (vepote Deus) nostra causa passus est, ve homo. prorfusés nostram naturam suscepit ; Ex hac confessione liquet, eandem effe & naturæ & proprietatum ipfius als sumtionem, per vnionem, imò ab ipsis proprietatibus

probari, naturam vere in vnitatem personæ Filij Dei sut

sceptam elle, Idem Augustinus, Per formam serui invisibilis

In fermo. de traditionelymboli

vifus

visus est. In hac forma serui omnipotens infirmatus est. Perhanc formamserui, Immortalis mortuus est, Perhanc Proprieta formam ferui Rex coelorum tertia die refurrexit, Per hanc formam serui, visibilium & inuisibilium creator, ascendit in cœlum, vnde nunci recessit, Per hancformam serui, se cap. 2. detad dexteram patris, brachiŭ patris. Hancenim forma forma forma forma nalitera affiunta. solus filius personaliter assumsit & habet in semetipso. Quare tandem intelligere sustineant isti homines adeo stupidi & præstacti. Cyrillus, in cop.
Quid sit Vnio Verbi cum carne, secudum subsisteium, quatenus opponitur & Synodus Con Vnioni Nestoriana, secudum asistentiam es dignitatis aqualitatem. Item: fantinopolitana Quid sit carnem, & omnia que carnis sunt, esse propria Verbi, quatenus opponitur carni, quam Nestorius docebat esse hominis seorsim & per se.

Ex ista peruersa huius mysterij intelligentia, etiam natum est illud Bezam, in scripto sutile argumentum Selnecceri contra Bezam, Humana natura (ins secundo, solio, ii se. 3213). quit) non est vnita τω λόγω tantum ex parte. Ergo vbi λόγω, ibi etiam Chriftus est secundum humanam natue ram. Huius enim stodilidisimi argumenti consequentia ualere si debeat; Primo præsupponi pro ratione ipsius erit necesse, λόγομ non esse totum ubiq fed extensam habere, ut corpus, per partes effentia. Ita quod ubiq feu ab omni parte, humanitate cum ea, per Vnione cohærere oporteat, quod cogitatu blasphemum & impium est: Deinde etiam præsupponendum esset, Vide Augustinum Vnionem humanænaturæ cum λόγω factam fuiffe, non in utero matris Maria tantum, fed sicut xoy biq; simul & extra uterum matris fuit: ita quoq, non minus extra uterum, quam in utero matris humanam Christi naturam unitam fuisse τῷ λόγω, alias ex supradicto argumento tantum pro parte unita fateri oportebit. Quoniam uero Vnitio carnis cum Verbo, Athanasus. 4. de personalem ipsius in uerbo substantiam designat; Posit autem caro Christi, Finiam carnis for in omnibus natura sua proprietatibus, personali illa subsistentia, non minus persona assumi, no geri of suftentari in Dei Verbi, quam in propria sua natura persona : ideo effpro parte vanit nihil obstat, uisibilem & finitam carnis formam per unionem assumi a λόγω, in infinitam suæ personæ subsistentiam: nectamen propterea quist

quam nifi infanus dicerit , frambanc carnis formam infinite performe per subsiftentiam unitam effe tantum pro parte. Denig ifta hac argumente flupiditate, aut naturalis illa proprietas carnis, qua visibilis es palpabilis est, & loco continetur, plane non erit unita τῷ λόγφ, aut quia non funt abiq. proprietates iftæ cum λόγω, tantum pro parte ei unitas effe sequet tur, quorum utrumq ut falfum est, ita etiam falfißima est huius afinini argumenti, qua nititur, ratio & confequentia; Proinde ex his concludendu, prorsus inanes corum esse & nullo ucritatis fundamento subnixas imas ginationes, qui corporalis in pane præsentiæ causam constituunt in como municata illa humanæ naturæ pluribus in locis essendi, dininæ proprietatis energia & potestate. Quod si scholasticos & Sophistas, recte (ut quidam uo articul. 1. 8c. ibi lut) de modo præsentiæ corporis Christi sensife admittamus, redarquet V. biquistas antisignanus eorum Thomas sic scribens : corpus Christi, necs in quantum corpus, necs in quantum divinitati vnis tum est, hochabet, vt sit in pluribus locis, sed habet hocra tione transsubstantiationis, in quantum plures & divers si patres, qui in ipsum transsubstantiantur, in diversis funt locis.

homas lib. z.fen. tent diltin. 37. qu Bonauentura.

nategratia cap.6. Theodor. Dial. t. Vigilins Martyr. cont. Eutychen.

1. Corinth. 6. Ephel. 5. Philip. 3. Corinth. 10. ad Hebr. s.

Neg uero solum, cum ipso incarnationis seu personalis unionis; Ven rum etiam totius humana redemtionis, nostrad, cum Christo incorporation nis mysterio, quod in sacra dominica coena sit o peragitur, pugnat hac recens in Ecclesiam inuecta horrenda erroris opinio. Eiu/modi nama ueri corporis Christifancita est in institutione & usu coma comunicatio, quod propter nos, & anobis assumtum, in nostra substantia & ueritate natura redemit Christus, er glorificatum leuauit in ccelum, er ad dexteram patris collocauit primitias nostras , buius corporis , ut capitis nostri , membra sus mus, caro de carne, o os de osibus ipfius, cui conformes efficiemur, cum re formabit corpus humilitatis noftra, hoc certum fidei noftra pignus, hac August. de Symbo fes est & consolatio nostra, ut sicut Christus carni nostra communicauit, coq modo in nobis per carnis affumtione effe dicitur: Ita nos uicisim coms municemus, carni ipfius: fica fratres or concorpores eius framus. Et hinc consuctum

consuctum eft neteris & purioris Ecclesia patribus, ab effectusacramentorum, unitatem corporis, quod fideles in Capite Christo funt, eiufa natus ralem cum membris suis qualis est palmitum cum uite coniunctionem proba re, Sicenim ea de re Cyrillus : Virtus fanctissimæ carnis Christi, vnum corpus facit participantes, ea de caufa compartici Cyrill Bb. 10. cas. pes Christiaut concorporales gentes scribit Paulus. Quia in foamen. fanctissimæ carnis eius & sanguinis participes facte sunt. Sic & membra Christi mebra nostra dicuntur. Quis enim, eos, qui vnius fancti corporis vnione in vno Christo vniti Lib. 12 cap. 16. funt, à naturali vnione alienos putabit? Nam si omnes es Nonvenimui in cor undem panem manducamus, vnum corpus omnes effi, pore inuit. bith & ?? cimur, Item: Habet in se Patrem Filius & ipse rursus est in Lib 9. cap. virin. patre, vt character & fulgor substantiæ eius. Nos autem Quomodonan ras etiam in seipso habet, quoniam naturam nostram assume in Christo si fit, ET CORPVS NOSTRVM, CORPVS VERBI FA mus & iple in no. CTVM EST: propterea diuinænaturæfacti sumus partici ralem præsentian. pes, & filij iam nominamur, ipsum patrem in nobis per fiz lium habentes, cuius grauissimus testis est Paulus. Quans do, inquit, fili estis, misit Deus Spiritum Fili eius in cors da vestra, clamantem Abba pater. Et post, ta ego, inquit, na turaliter in patre sum; quia ex ipso natus sum. Vos aute in me, ET EGOIN VOBIS ETIAM NATURALITER, EA Quomodo Chris RATIONE, QVA HOMO SVM, & sic vos diuina feci cipatione cathis participes natura, quum spiritum meum in vobis habita refecerint Christus enim est in nobis per spiritum, corrus ptibilitatem nostram ad incorruptibilitatem permutans. Idcirco Paulus ait: Qui suscitauit lesum Christum à mors tuis, is corpora vestra mortua viuisicat per spiritum suum, Lib, 4 sap. 17. in qui habitat in vobis. 'm: Si quis cara liquefacta aliam Talis analogia non cæram infuderit, alteram cum altera per totum comilcet. Chruli v buquita Sic necesse est, si quis carnem & sanguinem Domini recistium & nothum.

Homilia 14. 1. Corinth. 10.

& cap. in Christo

Mysterium incar riftiz funt teltimo nium de veritate

pit, cum Christo ita coniungatur, vt Christus in ipso & iple in Christomaneat, Et Chryfostomus : Non folum par ticipatione, sed vnione communicamus, Quemadmode enim corpus illud vnitum est Christo; ita nos per hunc pa nem unione coniungimur. Quid igitur communicatios neappello ! Illud ipsum corpus sumus, Item; quid est Chris sti participes facti sumus? Vnum facti sumus nos & ipse. quia ipse caput est, nos auté corpus, coharedes & concor porales ipfius. Singulis enim fidelibus per hoc mysteriu fele conjungit Christus, & admiranda mysteria nobis das ta funt, ut simus vnum corpus, & membra ex carne & of fibus ipfius: Eog modo in ynam cum eo maffam redigie mur, vt corpus cum capite vniatur, Et Hilarius: Quomodo Ltb. 9. de Trinit. non naturaliter in nobis manere existimandus est, qui na de confec diffin 2. turam carnis nostræ, iam inseparabilem, sibi homo natus affumfit, & naturam carnis fuæ, ad naturam æternitatis, turaliter in nobis sub sacramento nobis communicanda carnis, admiscuit? per affumtionem & Siigitur vere carnem corporis nostriassumsit Christus,& carnis Vbiqueta vere homo ille, qui ex Maria natus est, Christus est. Nos vere sub mysterio carnem corporis sui sumimus, & per hoc vnum erimus. Et post: De naturali ipsius in nobis ves ritate ipfeait; Caro mea vere est esca, & sanguis meus ves reeft potus. Est ergo in nobis ipse per carnem, & sumus ineo, dum fecundum quod nos fumus ipfe eft. Erpost: Quod autem naturalis hac nobis vnitas cum Christo fit, iple testatus estidicens: qui edit meam carnem &bibit mes um fanguinem, manet in me, & ego in eo. Non enim quis nationis & Bucha in eo erit, nisi in quo ipse fuerit, eius in se assumtam has bens carnem, qui fuam fumferit. Hac & alia Hilarius, qui ficut camisCtristifecun & Cyrillus, incarnationis & sacra Eucharistia mysterium nostra cum Christo, non voluntatis consensu tantum, sed perfecta secundum naturam unionis

Vnionis facramentum effe : ideog de neritate carnis & fanguinis Chrifti, bhoc indubitato noftra cum ea, per naturam, unitatis testimonio, nullum imbigendilocum relictum effe, quum ipfius Domini professione ofide no ftra uere caro & fanguis fit, que fumta & haufta efficiant, ut & nos in

Christo & Christus in nobis sit, sentire & oftendere uoluit.

Augustinus. Commendauit nobis Dominus corpus & Cap Commenda fanguinem suum, quod etiam fecit nos ipsos. Nam & nos sus de contectat. corpus eius facti sumus, & propter misericordiam eius, quod accepimus, nos sumus. Item: Vnusquiscy fidelium corporis & sanguinis dominici particeps est, quando in baptilmate membrum efficitur Christi, in vnitate corporis eius constitutus, Leo Romanus, Hocagit participatio corpos ris & sanguinis Christi, vt in id, quod sumimus, hocest, in carnem iplius, qui caro nostra factus est, transeamus. Non dissimile est supradictis, quod Tertullianus, a panis & calicis sacras mento, probaffe fe scribit, corporis & sanguinis Christi ueritatem, contra Phantasma Martionis. Hoc enim si de illa inuisibilis, nulla nec forma nec proprietate definiti corporis sub pane delitescentis prafentia, intelligi uos luisse dicamus Tertullianum; certe non ueritatem corporis, quam ses cundum naturam, ex affuntione, nobiscum communem habet Christus, T per quam, teste Hilario, naturaliter Tcarnaliter, hoc est, carnis Inatus ræ suæ comunione, in nobis esse dicitur, sed ipsummet porius, omni corporis humani notione carens, Martionis Phantasma afferuisse eum fateriopor A corporati Veio, tebit. Eandem itag & ueritatem & rationem ueræ carnis, ex hoc ueteris probatur veragito Ecclesia consensu, concediest necesse, quam per incarnationis mysterium us careis con mu assumsit Christus, or quam sub mysterio communionis participamus. Alioqui illa naturalis & corporalis nostri cum Christo Vnitas & coniunctio, mon posset ab hac carnis ipsius sub mysterio communicatione probari.

At uero tale corpus Christi, quod propter realiter in le effusa divi : ri corporis, mini na & omnipotentis natura proprietates communicata maiestate sua , absq. mysterio redentio comni assumta humani corporis forma & proprietate, inuisibiliter, non onis in Chasto.

Modus Vbigneta habet comune cum Solum

2.84. Leo in Epift. ad Flauianum. Coloff L Ephel b

Corpus Martion folim in quolibet pane Euchariftia fed & ubiq in omnibus locis & creatue ris, simul greodem tempore, presens adesse sata, sic comunicari dicitur, non Theodor in dialo. est noftra natura, nec anobis affumtum corpus, non est in mortem pro no bis traditum, nec magis in Christo redemt u dici potest, quam quod olim ha retici quidă, eum à cœlis secum attulisse dicebat: sed negeius modi corporis mebra, aut caro de carne eius, neg fratres & cocorpores sumus; neg sic con formes ei efficiemur. Denig nec in hoc corpore, uelut nostra natura pris mitis, sedere nos fecit in coelestibus, ad oftendendam eminentem opulentis am gratia sua erga nos in Christo Iesu. Non enim secundum hanc corpos Cyritius tib. 1. cap. ris rationem, omnes nos in Christo ut homine sumus, multog minus natue ralem seu corporalem cum eo Vnionem habemus: sed secundum formam ser ui (ut Augustinus ait) Christi capitis nostri corpus & membra sumus. Hanc enim obtulit, in hac oblatus est, or in hac est facrificium.

16. & lib. 10. cap. 13. & cap. 38. in

Triplex corporis

Vbiquistas effendi medus.

Atq hoc fatis quidem ingenue fatentur V biquista, qui cum triplie D. lacob. Andre cem corporis Christirationem faciant, priore of fecundo, hocest, natural zam. 101.5. 7.71. li & gloriofo modo, quo secundum ueritater. J substantiam assumta nas 81.93 & 107.109. tura sua consideratur, fideles ipsius membra & participes spiritus fieri, 36. & Protocol. Heidelberg. 23. & corumq. corpora in refurrectione glorioso corpori Christi fore conformia.
172. & Afferione. Verum hoc modo, non alibi, quam in coelo tantum, nec pluribus in locis sit mul effe poffe, Ideo nec sic in coena communicari docent. Tertio autem ille Christi secundum malestatis & V biquitatis Dextera Dei (quem sibi erroris opinione fins gunt) modo, quo reali sua dininarum proprietatum effusione & participas tione, totu ubiq totum, in omnibus & extra omnia, corpus Chrifti prafens adesse dicunt, hoc inquam solo ornon alio modo, prasentiam ipsius in coena constare, eius q. comunicationem definiri. Veruntame hac ratione corporis, fideles ipfius membra non fieri, necaliquam cum eo habituros conformitatem afferunt, & credi uolunt, omnium infanisima profecto & plane contraria ueteris Ecclesia patribus sententia, qua non solum uera participatios en verze communi mis corporis Cristi in coene finis & effectus, quo (dicente Chryfoftomo) V = aus à quo veritas num efficimur nos & ipfe, membra & concorpores eius, ab ipfo communis corporti probatur. Cationis modo, diuerfa corporis ratione separatur. Sed & si recté expedatur,

beerperano &V nio cum Christo,

maginarium

imaginarium omnino corpus in coma substituitur, cum quo nulla nobis est, que ex comunicatione ipsius inferri & probari posset, Vnitas & coiunctio. Nam (ut supra est oftensum) talis & non alia corporis Christi sub mysterio comunicatio eA, per quam unitate corporis ut membra coiungimur, & nas puralem cum eo habemus participatione. Hoc autem quia inuifibile illud & In Epiton ad Pac V biquetarium seu (ut Leo Romanus appellat) Phantasticum Christicor- lastinas & ad Flar pus referri non potest. Concedendum erit tandem, ctiam tale Christi manum. corpus, quod sic corporaliter ubiq prafens effe dicitur, non effe uerum ile lud corpus, cuius in institutione facra coena fancita est comunicatio. Quem admodu enim in Christi corpore, nostri corporis facta est redemtio, cuius in Sacra entina en my Jacra ccena mysterium agitur; Ita non aliter Christi corporis efficimur par nis & incorporate ticipes, quam sicut redemtionis nostræ in eo communionem habemus. Onis notice in Proinde sie grauiter Irenaus. Habuit ergo & ipse Christus carnem & sanguinem, non alteram quandam; sed ipsam prin cipalem patris plasmationem in serecapitulans, exquires quod perierat. Ita sumus reconciliati in corpore carnis Colona eius,id est, quia iusta caro reconciliauit eam carnem, quæ peccato detinebatur, & in amicitiam adduxit Deo. Si autem alteram quis substantiam carnis Domino affins git, (Ve sane facere coguntur Vbiquista, qui ita de carne Christisentis D. Iacob. Andre. unt, ut eam prafentia & communicationis sua in cona, quam ipsi docent, contra Bezan fal, modo, tota natura sua specie distimilem nostra er absolute ab ea distino Ramfaciant) illi reconciliationis sermo non constabit. Res conciliatur enim illud, quod aliquando fuit inimicitia. Nunc ergo per eam, quæ estad se consunctionem, recon. ciliauit Dominus hominem Deo Patri, reconcilians nos per corpus carnis suæ.

Ex quibus opinor intelligent omnes, quibus ueritas studio & cut ra est, quantus in hacre & quam periculosus error uersetur. Nam etsi mideri uelint V biquista, idq. persuadere sibifacile patiantur illi, quibus com fitutum est, cum uno potius errare, quam cum tota antiquitate recle fentire,

XXXIIII.

ritas humanæ natu

ab Visione personali probare se posse, reali illa divini idiomatis commus, nicatione datum effe humana natura Chrifti, ut ueri corporis proprietas Gro, non pounit ve tibus, quibus tota humana natura species, uelut certa sua notione definita re in vinone, a na est, non sit obnoxia, sed extra illas ubiq. esse possit; indeq. amplius etiam cor suralibus proprie poralem Christi in pane præsentiam Omanducationem probari & essecon sentaneam, Tamen hoc ipso, quod huic caussa infaustisimis auspicios quasio tum est, patrocinio, totum incarnationis, redemtionis & communicationis corporis Christimy terium femel euertunt, or omnem dominica coena fru Etum tollunt. Siquide bec fictitia imaginarij istins corporis in pane præsen tia & comunicatio, nulla sit prorsus sidei analogia, mysterio redemtionis, no ftrag in Christo incorporationis, que in cona fit coffertur, confentanea.

Error de viuifica per comunicatam deitatis gratiam.

D. Iacob. Andre. Protocoll. Heidel berg.fol,164.

Verum ut omnis error foecundus est, or ex uno plures nascuntur; ita none carnis Christi etiam de carnis Christi uera uiuificatione male sentiunt, qui uerba ccena, de corporali in pane præfentia, communicata illa per Vnionem divinæ pros prietatis energia, non recte intelligunt & interpretantur. Porro fic carnem Christi uiuificare docent V biquista. Hominem Christum (aiunt) fic Deus affumfit in vnitatem personæ, ita quod illi communicarit omnem maielfatem, non quod humanis tas in divinitatem fuerit conversa, sed quod homo æquas lis factus fit Deo, per hoc, quod in hunc hominem effude. ritomnem suam maiestatem, gloriam & potentiam : adeò quod ficut pater habet vitam in semetipso: fic quoce det derit Filio habere vitam in semetipso, etiam secundum humanitatem, iuxta quam non tantum viuus est : sed & potestatem & virtutem habet alios viuisicandi, propter

Then. Tubing.19- quod & caro Christi viuisicans cibus esse dicitur. Hus Viuificatio carnis manitas enim Christi à diuinitate perficitur, eò quod Voiquitas nonna realiter proprierates suas illi communicat, vt sit non nicata, alter & como Joviua fed viuificatrix quoque, non potens tantum: Aus featurat scho sed etsam omnspotens humana illa natura, non solum no.; dudin 13 art. diuina, Nect tamen reali hac plenitudinis omnis divinis

tatis

tatis communicatione, humana natura cum diuina mifcet The tur, aut plane aboletur, sed quod in diuina per essentiam est hochumanæ suo modo quasi per accidens communis catur. Hac itag. V biquiftarum maiestas & potentia carnis Christi est, fet eundum quam, non in ipfa Deitatis Verbi effentia, neg ex propria fua natus viunticationis per ra, sed communicata quadam Deitatis gratia, dono & energia, quast per tentia V biquitia accidens uinificat.

At longe aliter, de uera carnis Christi uiuificatione, Cyrillus & Syn! Cyrill. tib. 10. cap. odus Ephefina, qui sic carnem Christi uiuificare docent, quatenus uideliz de cap-a contra cet Verbi & naturalis Vitæ per Vnionem propria, etiam ipsa quodammodo de recta fide ad naturaliter uita est effecta. Non enim carni, secundum se, ue caro est, banc Theodonum. dininæ operationis uirtutem, sed naturæ Verbi attribuendam esse: Eo quod nulla res, quæ propria Dei opera sunt, efficere posit, nisi substătialiter Deus fit. Docebatenim (ait Cyrillus) nullam aliam rem & creatu. Lib. 6. de Trinina ram viuificare posse, etiamsi intelligatur caro Christi, set cundu quod caro est, nisi solam divinitatis naturam. Item: Lib. 4.cap. 10.8 Aperte feipfum oftendit, dicens: Ego fum panis vitæ, vt cap. 15 in ioan discerent, si mortem effugere vellet, necesse esse in illo pas ne participare, qui mortem solus & interitum potest de struere. Id enim opus proprium vitæ est: Non qui ab alio viuendi gratiam consequitur, efficere illud potest. Et Nissat Apud Gelatum nus: Non viuificat Lazarum humana Christi natura, nec deflet sepultum impossibilis substantia, sed propriæ quis dem funt hominis lachrimæ: vita verò ver z vitæ eft. Et Fuld gentius: Viuificare non potest, nisi qui substantialiter vita Lib. 3 ad Tral est, nec potest, qui Deus non est, sanctificare. Adeoautem cars mem Christiz communicato illo V biquistarum Deitatis & gratia dono uis uificare posse negat Cyrillus, ut ne ipsum quidem Verbum & Dei filium 10an & ub. 4. hoc modo, uelus participata quadam uinificandi efficacia, uinificare, contra Tiefauri. Arrium grauiter & constanter defendat. Verum quia hac alibi copiose & ex professorefutata legi possunt, non est operapretium ea pluribus boc los

co perfequi. Sufficiat autem ex supradictis oftendiffe, quam interpretari omnino multa male cogantur, qui unum illud, Hoc est corpus meum, non wolunt recte intelligere.

gandus contra Sy nodum Dreiden

Quibus tamen omnibus pro defensione obtenditur, uelut Gorgo. Meshalan &VVi nis caput, auctoritas & sententia D. Martini Lutheri, quam quidam tanti faciunt, ut hanc etiam perpetuo totius ueteris & orthodoxa Ecclesia consensui bac parte anieferendam esse uelint; de quo fortassis silentio tacere mas gis, quam conqueri & uerba facere præstaret; nist intolerabilis quorundam in insectanda & opprimenda ueritate proteruia & improbitas uindicanda ipsius, ab iniustis præiudicijs, hanc etiam inuitis extorqueret necessitatem. Costitui igitur breuiter pergraues aliquas & omnium moderatorum homis num, qui ueritatem amant, iudicio, iuftisimas causas recensere, cur in hoc dominica coma negotio, unlorecepta sententia Lutheri adharere, cama

Et primo quidem illud constat , non semper eandem & sui ubiq simi-

pro uera fequi & amplecti, nemo tuto & recte posit.

Condone Super E wangelium loan. 6. cap.anno.23 Irem, in Postilla magna in festo corpor. Christi & domi nica feptuages.ad Epift. Pauli. 1. Com h.10.

lem Lutheri fuisse sententiam. Nam ante cceptum cum Carolftadio certas men, Verba Christi, Ioannis sexto: caro non prodest quidquam, Spiritus est, qui uiuificat: de ipsamet Christi carne, contra corporalem ipsius manducationem (sicut & Athanasius, Cyrillus & Augustinus faciunt) est interpretatus, inquiens: Panis super altare tantum est signum, ficut baptismus, neque prodest; nisi verus panis iam ins tus sit manducatus. Ideoque hoc Euangelium de pane altaris intelligi non potest. At Christus ipse ait: Caro non prodest quidquam, & iterum; Caro mea dat vitam muns do. Quomodo hæcdiscernemus? Spiritus hæcdiscernit. Christus enim vult, Quod corporalis manducatio care nis nihil profit, sed credere, quod hæc caro sit Filius Dei, qui propter nos descendit de cœlis, & sanguinem suum pro nobis fudit: hæc verò prodest, & est vita. Ideò carnem fili Dei manducare & fanguinem ipfius bibere, nihil eft aliud, quam vecredam, quod caro ipfius in mortem pro

Bententia Lutheri de manducatione carnis Corutiex esp.6.loan.

me tradita & languis effusus sit. Hæc eft vera intelligend tia huius Euangelij; nempe quod non de facramento pas nis & vini, sed despirituali manducatione loquatur, sicus hocipla verba requirunt: Spiritus est qui viuificat, caro non prodest quidquam: Verba mea sunt spiritus & vita. Per hanc spiritualem manducationem Christi incorporas mur & vnus cum eo panis efficimur. Hæctuncita Lutherus, quium cum Carol qua deinde post coeptum cum Carolftadio certamen, in Zuinglio & Oco Radio. colampadio, omnium acerbisime & pene etiam crudeliter est infectatus. Neq uero desunt in prioribus Lutheri scriptis multi ali loci, qui cum core poralis præsentiæ & manducationis carnis Christi in pane commento. quod postea infaustis auspiciis contra Carolstadium defendendum suscepit. omnino non consentiunt. Est autem illud inprimis notabile, quod sicut sus periora illa Christi Verba Ioannis sexto; ita etiam uerba cœnæ dominis ca, or quod Paulus, Panem qui frangitur, xoivwviap corporis Christiesse dicit, longe aliter ante, quam post certamen sit interpretatus. Nam Ver Inaffertionibus ba ccenæ, Hocest corpus meum, quod pro nobis traditur, dicit effe nerba Leonis, anno. promissionis, quibus in sacramento panis detur corpus Christi accipientibus 1520. in fide, sicut in baptismo salus datur. Id enim generale esse, quod in omni sat Generalis factan. E. cramento sit Verbum promissionis diuina, quo promittitur & exhibetur negatri eshistim gratia ijs, qui in ipsa promisionis fide sacramentis utuntur. Vult itaq hunc esse Verborum cana Domini sensum: Quod corpus Christi in mortem traditum, uelut gratia sacramenti, Verbo promisionis offeratur er accie pientibus in fide communicetur.

Sed & uerba Pauli, de xoivovia & communicatione corporis Chri- in conciore er en sti, non de corporali quadam ipsius in pane distributione, sed de efficacia er to Postila na gra fruclusacramenti, hocest, spirituali manducatione intellecta ab eo & interi pretata esse constat. Quod igitur postea suscepto ex sponsione cum aduersa rijs suis certamine, or dato cotentionis symbolo, aftu or uehementia animi, eo quod aduersarios suos nuda tantum & uacua signa statuere persuasum babuit, alio abreptus, diuersum de iftis scripturæ dictis, quibus tota hac

XXXVIII.

controperfie magi deimou nititur, fenfit Lutherus, per hoc libertes & ine dicium fritus, quo probanda funt omnia, nemini ademtum effe debet id quod in hac fententiarum Lutheri uarietate, uerius est fequi & amplecti.

Illud autem iure quis miretur, quomodo ex his, qua dicta funt, tam uaria ac peneetiam inconstans ipsius de transsubstantione potuerit esse sens tentia. Nam anno uigefimo tertio, contra regem Angliæ, panem in Eucha? riftia manere adeo definit confidenter, ut Anathema dicat ei, qui panem mas Transubstantiatio Translubstantiatio nere negauerit. Et tamen anno postea uigesimo octavo, in Confessione mas gna, rurfum feribit, fe hactenus docuiffe o adhuc docere, paru referre, nec magni momenti quæstionem esfe, sine quis panem in Eucharistia manere fine non manere or transfubstantiari credat. Cuius etiam sententia adhuc fuisse uidetur anno quadragesimo primo, cum dogma Transsubstantiatios

> nis indifferens & liberum esse in Ecclesia, nec conscientias ad hoc urgeri debere nult. Que quo indicio à Luthero scripta effe potuerint, tanto magis

> mirabuntur illi, qui præfationem ipsius legerint, qua ad Syngramma Theos

logorum Sueuiæfecit, in qua idem fe cum illis fentire testatur: perindeq. ab omnibus baberi unit, ac siliber ifte abipfo conscriptus effet. Sic autem inter

Videin 12. Tomo operam. V Viteb. folio.;09.

indifferens.

Przfatio Lutheri adfyngramma Sueuiz, editum 2800.1525.

alia scribunt auctores Syngrammatis. Gum Verbum Dei, dona De præfentia cor poris Christia co ipsius nobis præsentia faciat, non abs re hoc verbo, Hoc

sen oris cibus.

est corpus meum, fit nobis & exhibetur corpus Christi Caro Christi, sidei præsens. Et post: Non opinamur quenquam tam impie sentire, qui neget fidem edere carnem & bibere sanguis nem Christi, Sicenim loan. 6, ait, Caro mea vere est cibus, & languis meus vere est potus, cuius ? Fidei: Nam fides edit carnem, & bibit sanguinem eius, dum credit, lam fides si edat carnem & bibat sanguinem, consentaneum est, carnem & sanguinem effe fiJei præsentias siquidem si non essent præsentia, non possent edi aut bibi. Breuiter ergo fides, vthabet Deum præsentem, si credat in Deum ita si edat corpus & sanguinem bibat, hoc est credat, habere of portet corpus & sanguinem præsentia, Porrò cum Vera

Verbum fidei do

bum

bum Deum, cum omnibus siris bonis, fidei præsentem of ferat, cur Verbum, non idem faceret, in corpore & fanguis ne Christi? Quando hæc nostra sunt dona quibus à pece cati, inferni, adeocs Sathanæ faucibus erepti sumus, Ioannesait: Epistola .. cap. 1. Sanguis Iesu Christi mundat nos Qualis presenta. abomni peccato. Si igitur sanguis Christi nos emundat, oportet sanguinem nobis præsentem esse; siquidem res absens non emundat. Atfides inquis, sanguinem offert nobis: sed vnde fides sanguinem accipit? Nisi à Verbo. Fides enim non est fides, nisi in Verbum directa sit, Vers bum fidei obiectum est, Verbum fidei offert quidquid ac Fidei omnia pras. cipitautcredit. Atgradeò quocung dona Dei vel nobis ademta, vel oculis nostris abscondita & longe posita sues rint, Verbo restituuntur, reuelantur, & ob oculos ponune tur. Percurremus alíquot donorum genera, quæ nobís Præsentia corporla Verbo adferuntur, & mox manifestum erit, quomodo sertur cum alijs do pane, ad quem Verbum accedit, corpus & fanguinem miss Verbo Deipro Christi, eximia & nunquam satis laudata dona, accipias fide. mus. Et post: Quid vetaret, cur idem non fieret in corpore & sanguine Christi, quod in remissione peccatorum? Nam vtremissio peccatorum solius-Christi est, sedentis ad dexe teram patris; sed tamen verbo commendata est, vt in or? bem per Apostolos vocali voce & externa spargeretur; Ita corpus & fanguis folius Christi sunt, ad dexteram pas Panis & rinom tris sedetis, sedinterim hoc verbo, Hocest corpus meum, externo verbi Hic est sanguis meus, commendata sunt, vt pane & vino, ministerio. rebus externis distribuerentur. Nam si remissio peccas torum donum nostrum est, cur non & corpus & sanguis, Sieut remissio per per quæ nobis hæcremissio contingit, dona essent? lam stacorpus Christin pane distribute si dona sunt, cosentaneum est, vt et pro ratione donorum ur pro ratione distribuantur. Et post: An autem adhuc imaginaris de donorum Fidel

aduentu quopiam humiliationis vel glorificationis? Qua si verò nouus Christi aduentus sit, si verbo nobis mittas eur vel Spiritus fanctus, vel remissio peccatoru, vel lustitia vel corpus & sanguis eius. Non enim quispiam aduene tus est Christi, sicutinitio carne venit, nouissimo in glos ria venturus, sed doni communicatio & distributio est.

linspro lua fenten tia approbauit, grod hodie tub einfdem Lutheri nomine & auctor ntate damnatur.

Quod fi hanc fententiam, de præfentia & communicatione corpos ris of languinis Christi, pro ratione donorum fider in pane of uino coena. Mora Lutherus o per Verbum, suam esse uoluit Lutherus, sicut hoc uerba præfationis aperte testatur, certe negari nullo modo potest, quod aut à semetipso diffentire, ats a fic etiam alijs tanto maiorem ab eo diffentiendi licentiam & caufam pras bere uoluerit, aut quod omnia alia, de Transsubstantiatione, consubstant tione & ubiquitate corporis Christi commenta, hac ipsa superius recitata fententia prorsus oporteat destrui atq enerti. Caterum quis probe his apud se expensis, tam ab amore ueritatis alienus futurus est, ut si omnino cum Luthero sentiendum sit, non potius in hac ista sententia consentire cum co uelit, quam in reali illa corporis Christi in pane existentia, & corporali ipfius ore facta manducatione; pro qua contra aduerfarios suos, ex seriel susceptæ contentionis feruore, afferenda, tam multa absurda, quorum alle qua ne sui quidem sectatores admittunt, affirmare eum oportuit ? Peto aus temmihi à bonis & beneuolis ignosci & ueniam dari, quod ex multis alis qua hoc loco recenseam, in quibus, ex præconcepta illa sua de reali & core porali prafentia opinione, gravisime i plum aberrasse & impegisse, sentiene & indicabunt omnes, qui non affectu, sed ueritatis studio & amore due cuntur.

In Itb. de captiuitat.

A quo Lutherus corperie.

Primo namque cum Transfubstantiatione sibi hoc fine oppugnandans Babylon & contra sumfisset, quod negaret eam fidei articulum esse, laudat sententia sua, de reali corporis cum pane coniunctione seu coexistentia, auctorem Petrum de Aliaco Cardinalem Cameracensem. Verum banc multo aliter, quam auctor ipfius, & quiden nous, omniuma periculofisimo fensu explicate, dum uidelicet panem ideo proprie & substantialiter corpus Christiesse & credi

redi uult. Quia ficut feres in Christo, ita etiam fe hab car flanc fententian in sacramento. Vnde sicut homo (ait) est Deus, ita panis nat ve impanation est corpus, & vinum sanguis, & econtra. Item : Corpus Christi, fic faluo pane in Eucharistia esse potest, sicut Ergo sicut ferrum Ignis est in ferraignito, falua ferrisubstantia, & Deus in diceiur uncorpora bomine, salua humanitate, vtrobique sic mixtis substanz "". tijs, vt sua cuice operatio & natura maneat, & tamen vs num aliquod constituant. Item : Cur non posser Chris pane. stus corpus suum intra panis substantiam continere, sicut inaccidentibus. Ecce ignis & ferrum duæ sunt substantiæ. Sicmiscenturinferro ignito, vt quælibet pars sit fer? rum & ignis, Cur non multo magis corpus Christi gloriolum, licinomni parte lubstantia panis esse posset. Essi autem corpus de pane, & Homo de Deo dicatur, tamen non idem utrobiq. prædicandi modus est, nec eadem intelligendi ratio. Quia cum Christus fu homo, non in sua natura propria, sed in aterna Dei Verbi persona, ideo Thomas Aquines Deus de homine, non ratione natura seu forma, sed propser hypostalin, in 16. artic. 1. & 2.
Nonsieut Christis qua humana Christi natura subsistit, unitatem, prædicatur, cuius certe nomest homo, inhypoeadem sed diuer sißima plane ratio est, in pane & corpore Christi, quorum panis est corpus, in non tantum disparata species, sed & separatissima sunt hypostases. Eags postas. etiam propter, quia utraq frecies seu forma, in hac propositione, Panis Eus chariftia est corpus Christi, non conuenit in unitate hypostasis er subsis stentia (alioqui Christum inpanatum fateri oporteret) sed aliam speciem seu formam, in sua subsistentia, significat subiectu, aliam uero prædicatum: ideo omnium sanæ mentis hominum, ipsoruma, adeo transubstantiatorum, iudis aio & confessione, non potest esse proprie & substantialiter uera hæc dispas satarum de fe specierum prædicatio.

Sed & alibi idem Lutherus, Verba Christi, accipite & manducate, Insterment econtes.

Hoc est corpus meum, hoc uulgari & omnibus obuio sensu accipi & intelli. anno. 26.

gi uult, acsi quis similam alicui proponens dicat. Accipe & comede. Hoc est
panis albus: quem naturalem & usitatum sermonem, ipsis etiam pueris &

f 2

infanti

infantibus intelligibilem esse dicit, quo aliquid indicatur, ut quid sit intellis gatur. At hæc explicatio, si uerum fateri absq inuidia licet, multo est quam tran Jubstantiatio deterior: præsupponit enim , Panem non fieri corpus, ipse Verborum Christi recitatione, sed iam antea uere & realiter; atq. aded

identica prædicatione, effe corpus, ficut fimila est panis albus.

Secundo, Quod Lutherus (de cuius in disputando uchementia hoc iudicat Erasmus, quod cum hyperbolis indulgere incipit, non desistat, donec Notant hanc con, totus fiat i περβολικο ΤαΙώς) Nicolai Pontificis factum, in adigendo Bes tetsionem & repres rengario ad confessionem, uerbis & sententia, tam exectandam & impiam, Syngramatis, quo nempe ficut panis er umum, post consecrationem, non solum sacramentum, facit Lutherus, et fed etiam uerum corpus & Sanguis sint: Sic quoq, sensualiter, non solum sacramentum, sed in ueritate corpus Christi manibus sacerdotum tractari, frangi & fidelium dentibus atteri, tantopere laudat, & pro singulari boni Glossa in cap. Bgo Pontificis exemplo commendat. V bi tame ipsimet Pontificij, his uerbis, nis aliam interpretationem recipiant , longe maiorem hærefin, quam Berenga. rius renocarit contineri : ideoq, hyperbolice eum fuisse loquutum , wueris tatem in dicendo excessisse fatentur: quis sanæ mentis approbabit ? aut non statim apud se constituet, bac non ex ueritatis, sed contentionis spiritu esse profecta : ac proinde deserendam esse omnino atq abijciendam talis sentens tiæ professionem, unde tanta errorum impietas sequatur?

& in cap. Virum. de confecrat. di

De captinitate Bar leftes Prophetas, & in fermone conv tra facramentarios. Adoratio & cire cumgestario cor, poris Christi in pane.

In articulis concore

Eleuatio propter realem corporis in paneprælentiam, In Confes paras, \$1110.14.

Tertio, ex boc erroris fonte fluunt etiam ifta, quæ cum principis bylonica, cotra co Christiana fidei & uera mysteriorum doctrina pugnant, corpus uidelicet Christi, propter realem in pane præsentiam, honorari & adorari debere. Item, Ipsos Papistas corpus Christi uere in sacramento habere & circumge stare, quamuis hoc faciant sine mandato. In quo ultimo, præter durabilem il lam corporis ad panem affixionem, quam anno postea trigesimo sexto, in articulis concordia cum Bucero renocanit, plane magicam corporis in pane præsentiam statuere uidetur, extra legitimum sacramentiusum, & cons tra mandatum seu institutionem Christi.

> Dicit etiam eleuationem corporis Christi in pane, esse rem suo genere & Christiana libertate indifferentem, quæ pie retineri posit, hoc fine, ut sit

teffimonium realis & corporalis prasentia in pane, quasi cum eleuationem hac facit, ipfo facto diceret facerdos. Videte Christiani istud est cor 3700.00 pus Christi, quod pro vobis traditum est; atq ideo se contra Torica Carolftadium, qui elevationem banc velut impiam & idololarriam damnas bat in contemtum & inuidiam ipsius longo tempore in Ecclesia retinuisse. Nam utetiam hac parte Christiana maneat & constet libertas, retinendam effe elevationem, ubi ut impia prohibetur, & abolendam, ubi ut necessas ria præcipitur.

Item: Essi corpus Christi, ait, in aliquo loco esset: Tamen, quia glo Conatto corpora rificatum est, longe illi facilius est inuadere & penetrare in panem, quam vois & spiendose aut humana facies in speculum, aut sonus humanæ uocis ad multorum aus res peruenire posit. Cuiusmodi farinæ est etiam quod corporis Christi in pane præsentiam confert cum splendore solis, quæ sane Martionitarum uel In lib. Quod verba Domini adhuc sir

Eutychianorum errori sunt uoci uicinisima.

Sed of quod maxime mirum eft (of forte non fine causa, an quod Anno, 1914, folie ita scripsit, etiam satis intellexerit, dubitari posset) sic magni nominis Virum 165. Tomo Vvu de sua sententia privatis literis certiorem faciens & confirmans, scribit. Coram Deo & toto mundo libere profiteor, quod credo Mirabilis confec & nulla ratione dubito, in each sententia Dei gratia ad ex fio & sententia La tremum vscy diem perseuerabo, vbi secundum institutios ipsius scripris multiparticis pugas. nem Christi Missa celebratur, siue apud nos Lutheranos, fiue in Papatu, aut Grecia aut India; etiamfi fieret sub yna specie (quod tamen non recte, sed per abusum fit) vt solet Corporalis prasea in Papatucirca festum Paschæ, quando populus commus Musa. nicatur, fieri, quod tuncibi sub specie panis realiter præs sens est verum corpus Christi, pro nobis in cruce tradis tum, & sub specievini, verus sanguis, pro nobis in cruce effulus. Et tale verum corpus & sanguis Christi non tans tum à sanctis & dignis ; sed etiam ab impis & indignis, corporaliter tractatur & accipitur, quamuis inuisibiliter, manibus, ore, patena, calice, corporali & aliis, quemadmo dum

ma ftent.

tebergenli,12.

dum in Milla datur & accipitur; Idcirco in meo libro de Non Papiffas ett. Milla priuata dixi, qu'od Papista, quando ordinationem in Mills, for vinus Christi servant, vere habeant in sacrameto, ipsum verum Christi corpus & sanguinem, & quidem si vna tantum est species, tunc corpus, si autem vtrace, corpus simul & sanguis Christi est, secundum tenorem & institutionem verborum iplius. Erpoff, Ex corde amo & veneror dominis cam cœnam lefu Christi, in qua mihi corpus & sanguine ther alloinegat Lu suum, etiam corporaliter, in corporale os meum, ad mans al finm 2 dern ducandum & bibendum dat, dulcissimis hisce verbis carnatio. Domini quod pro vobis traditur, liem: quod pro vobis effunditur.

Alterfentit Luthe ganda Milla priua.

Plane mirabilis est hac & eiusmodi sententia & confessio Lutheri, quam nemo sine multorum & magnorum errorum, quibus implicata est, rus. in lin. de abro approbatione sit sequiturus, Illud enim, quod institutione seu ordinationem sa, ad fraces Augu Christi, in horrenda illa & execrabili prophanatione Missa atq. sacrilega depravatione ordinis divini, a Pontificiis fervari dicit, modo populu sub una Becie comunicent, in quo tamen non recte fieri, fed abufum uerfari fatetur, prorfus est afyftaton, or no alio, quam ma gica confecrationis fundamento, nititur. Quast uidelicet etiam no seruata institutione Christi, in manifesta ipfius niolatione & abufu, nibilominus tamen, contra quod ipfe fieri manda uit & woluit, uirtute uerboru, præsens esse oporteat corpus Christi. Deinde fi sub una specie tantum est corpus, sub utraq uero simul corpus & sanguis, an in hacipfa institutionis Christi infractione, exanguem propterea fieri os portebit realem illam corporis Christi sub specie panis ueritatem? Denig quod dulciBimis hisce Christi nerbis, quod pro uobis traditur, quod pro uo> bis effunditur, corpus & sanguine ipsius, corporaliter ore manducanda & bibenda dari & exhiberi dicit Lutherus, in eo oblitus eorum, qua in Synt grammate Theologorum Sueniæ approbauit, atq etiam in paruo suo Cate? chismo, de istori uerborum sensu, quibus non faucibus & ori, sed fidei, quod Sonant & continent, offerant & exhibeant, multo docet aliter, in manifes flißimam impingit contrarietatem.

Non

Non melioris moneta est or illud, quod nifi corporalis in pane pras fentia concedatur, ... hil prorsus dominicam cœnam, ab alia quanis commus ni o quotidiana mensa, in qua non minus, sed aque Christi & beneficiorum ipfius meminife, eumq. fpiritualiter manducare possimus, differre scribit. Namabla institutione of promisione divina spiritualis manducationis not in contesione firaq cum Christo incorporationis fructum, ad comunem cibu transferre, nus com. Suntana, est ueram facramentorum rationem, quam idem Lutherus, extra contentios nem melius fentiens, in uisibili signo & uerbo promisionis consistere do cet, dissimulanter ignorare welle or pervertere: Refutat aute hoc d'voque a ja portita macar fuum ipsemet Lutherus, cum alibi rectius sic scribit. Spiritualiter com: finne tuper 1000 edere & bibere nihil aliud est, quam credere Verbo Dei in "Commina fignis, ficut etiam Christus loannis sexto ait: Qui carnem meam manducat & sanguinem meum bibit, in me manet & ego in eo. ltem: Caro mea vere est cibus & sanguis meus vere'est potus, hoc est, qui creditin me habet vitam æter. nam, bibebant auté de spirituali eos comitante Petra, que erat Christus, hoc est, credebant in eundem Christum, in quem nos credimus, quamuis nondu in carne exhibitus. sed post venturus esset. Atchuius ipsorum fidei signum grat corporalis petra, ex qua aquam bibebant corporalis ter. Quemadmodum & nos in corporali pane & vino al Ergo Chriffur nos taris, manducamus & bibimus verum Christum spiritua, in quouis connue. liter, hoc est, in edendo & potando externe, fidem exerce Eucharitiz pare in verbo promisso mus & confirmamus interne. Nam si isti verbum Dei non onis & nder, paus habuissent, cum aquam de petra biberunt, nihil ijs quò ad animam, profuisset. Sic etiam nobis non prodesset, quod panem & vinum able fide ab altariacciperemus, Nisi et Nom manites an nim verbum Deicum pane coniunctum sit, non posset els commandes sespiritualis cibus nec fidem confimare. Est ergo idem cibus & potus spiritualis, in quo Deus collocat verbum & fignum, quantumuis alias externum fit & corporale.

Nimis igitur contentioni & uchementia sua indulsisse uideri uerfali rotius vem potest Lutherus, qui ut aduerfarios suos tanto magis faceret exosos, Domi. atis confense.

micam ccenam a communi mensa, non spirituali illa Christi communicatios ne, de qua apud Ioannem fexto est concionatus, quam in utraq communem facit, sed fola corporali præsentia & manducatione discernit, in quo tamen a semetipso omnium manifestissime refutatur. Omitto autem nunc, quomos di totus iste paruæ confessionis liber, ex Syngrammate illo, cuius sententis um (ut supra dictum est) suam fecit Lutherus , nullo negotio refutari & euerti penitus possit. Quipropter tanto minus succensendum erit optimo er doctisimo pia memoria Viro, D. Philippo Melanchihoni, cum de

Boinota Philippi parua ista Lutheri confessione ad D. Bullingerum in hac uerba scribit. ad Bullingerum, vn Accipies atrocissimum scriptum Lutheri, in quo bellum de untelligi poteff, Accipies atrocissimum scriptum Lutheri, in quo bellum an Philippus sense de coena dominica instaurat rursus, nunquam maiore consessione Luthe cum imperurcausam hanc egit. Desino igitur sperare pas cem Ecclesiarum. Tollunt verò nunc cristas inimici no ftri, qui defendunt Idola Monachorum, & rursus Eccles fiæ noftræ magis diftrahuntur, ex quare ingentem capio

dolorem.

Oceam, Durandus

Quarto, Etfi ex supradictis triplex fere inter se uaria Lutheri seno Be Peirus de Alia, tentia notari possit. Facit enim primo Pontificiam transsubstantiationem in to, magis inclinarut Ecclesia liberam. Deinde pro sua sententia, consubstantiationem & realem nem, quam trans corporis cum pane coexistentiam, ex Cardinali Cameracensi er alijs quis buldam Scholafticis docer s fed or rurfus contra utrama, cum Syngram. mate Theologorum Sueuia & Vualdenfium confessione, quam etiam prat fatione fus approbauit, aliter er diversum femit. Tamen adeo infelici ret rum successu certamen boc ex sponsione susceptum fuisse apparettut etiam contentionis uehementia, in quartam de V biquitate opinionem abreptus: Inth. Qued vata primus omnium in Ecclesia, non fine grauisimo scandalo. Suberrima multorum inde sequentium errorum occasione docuerit Lutherus, corpus Christi effe ubiq Gin omnibus locis, Idq inter alia probare conatur ex di Ao Christi, toannis 3, Nemo ascendit in coelum, nisi qui descendit de coelo,

Filius

Filius hominis, quiest in calo. Exhoc enim colligit, corpus & carnem Christis ium tum simul in terris & calo, adeoq, etiam ubiq, & in omnibus cum divinitate locis suisse. Alias persona unitatem in Christo solui ait. Ver rum respondeat ad hoc Augustinus. Secundum hominem, inquit: Ad Dardanum & interra erat, & non in calo, vbi nuncest, quando dicebat; trafat. 27. in loan. & inb. 3. cap. 20. Nemo ascendit in calum, nisi qui de calo descendit, Filio contra Maximum. Is hominis, qui est in calo: quamuis secundum id, quod log. 10. 62 Theodoseus dear soluius hominis erat, adhuc esset in terra nondum ascen phyl. 3. cap. 10. 62 Theodoseus dear in calum. Ac proinde sicut recte dici potuit, Domio nus gloria crucifixus, cum ad solam carne illa passio pero de calis non de tineret; Ita recte dici potuit, filium hominis descendisse de calis non de tineret; Ita recte dici potuit, filium hominis descendisse de tune in calis non calo, & esse in calo. Hoc enim propter persona vnita tem dicitur. Quoties autem de persona loquimur, oportet ea communia facere, qua naturarum sunt propria. Alioqui si iam tum carne sua in calo Christus fuit, etiam hanc carnem de calo sic descendisse fatendum erit.

Arbitror autem expedire, ut hic consulto præteream, loquutiones Insermo contratifias adeo exoticas, quibus corpus Glanguinem Christisecundum substanta anno, tiam, non modo in pane & uino Eucharistiæ, sed & in cordibus sideliz Error Errorum. um, imo etiam in omnibus creaturis, in aqua, igni & laqueo esse repezirit deniq, omnia ubiq, intus & extra plena esse Christo, etiam secundum humanitatem, docet: quamuis ibi Christus absq. uerbo non sit quærendus, sed in pane & uino Eucharistiæ tantum, ad quæ se ita uerbis cænæ al ligarit, ac si dixisset, Hic me quæras. Hic me inuenies. Hic me etiam comz prehendes. Taceo etiam, quod uerba Pauli, panis quem frangimus, est comz municatio corporis Christi, multo quam antea aliter, & sensu prorsus aliez no, quasi panis qui frangitur, corpus Christi distributum Paulo dicatur, sit interpretatus. Et quod sequentia eius dem Pauli uerba, non recte sic legi, ac interpretatios sententiam inde cum Paulo pugnantem elicere, uelit; V nus panis est, sciz licet qui frangitur, unum corpus multi sumus, id est, communis quidam cœtus, qui de isto uno pane participamus.

Illud uero existimo non omittendum, quod hac quatuor sententia

G. A

sua fundamenta ponat Lutherus. Primo Articulum fidei, quo Chriftus Do scenze adhue sirma minus noster, naturalis uerus & integer Deus & Homo, in unitate per? Errones sententies ona indivisus, docetur. Secundo: Quod dextera Dei sit ubiq, atq sic etiam in pane o uino coena. Tertio: Quod uerbum Dei uerum sit. Quarto, Quod Deus plures & diversos modos habeat, quibus alienbi esse possit,

Here nee de Deo or non tantum V nicum ill um localem modum, ac proinde commendat Sos vtcame, rede di phistas , qui recte triplicem præsentiæ modum statuant, Circumscriptis An intelligipol

wum, Definitiuum & Repletiuum. Hac fundamenta fane einsmodi funt, ut in asserenda reali illa corporis Christi in pane præsentia, se mutuo destruant, sicut hoc ab alis est oftensum, quod Lutherus ipse fatetur, cer= tum effe erroris indicium, ubi dinerfa doctrinæ fundamenta ponuntur. Por u Præfatione Syn roex uerbis coena, licet omnium uerisimis, non tamen fequitur aut in-

ferri potest. Panis Euchariftia est corpus Christi. Ergo corpus Christi est G realiter existit in pane. Hanc enim argumenti consecutionem, qua hos die omnes, qui se Lutheranos ia Clant, utuntur, ato, etiam decipiuntur, non fuiffent ei , primi omnium corporalis præsentiæ auctores & Patroni, Lanfrancus, Guitmundus, Algerus, ipsiq adeo Scholastici, concessuri. Tro plex autem ille præsentiæ seu essendi modus, quem Scholastici tradunt, tatum abest, ut Luthero patrocinetur, quo magis ei exprese repugnet. Non enim adeo insensati fuere Scholastici, ut omnes istos tres modos Vni cora pori Christi tribuerent, quod satis intelligerent, hoc impossibilem implica-

re contradictionem, sed localem & circumscriptiuum modum corporibus, Lib. 1. fentent di etiam gloriosis in coelo, Definitiuu spiritibus, Repletiuum uero V ni atq, soli Deo competere, uoluerunt. Corpus autem Thumanitatem Christi, propter Thomas & Bonas personalem cum uerbo Vnionem ubiq esse, non tantum ex æquo omnes us no confensu, uthareticum damnant odetestantur, sed o ex bac prasentia caussa in Eucharistia adesse negant. Vnde concedi oportet, in non recte in: telligenda hac Scholafticorum sententia, errore deceptum Lutherum; neg; illud, quod ex ipforum ab eo approbata or comendata doctrina fentire uo? luit, recte & reuera sensisse, neq; quod de repletiua corporis Christiomiis prafentia docet, magis serio uere & conftanter fenfife uideri poffe, quam à

Scholas

Rind. 37. & lib. 3

rammatis.

scholafticis or Papiftis in univerfum diffentire, autetiam simul contraria

fenture wolmiffe, credi posit,

Quibus omnibus etiam, ut tanto minus unius Lutheri in hac causa sententia cedendum atq harendum effe intelligatur, quinto loco accedit, grand anno trigesimo octavo, cum sanciendæ inter ipsum & Heluetios cocor die operam suam impendebat Martinus Bucerus, aperte in ipsa concordia Epistola fateatur Lutherus, satis superq; in hac controuersia pugnatum esse; ter Luthe. & F :: negstame difidium hoc cuiquam nec sibi nec alijs profuise sed potius multis uerios. anno so. fulle damno & offendiculo, adeo qued nibil in eo boni nec utile quic; quam fuerit et ne nune quidem sit . Pollicetur aute omnium sanctissime (De Hac ett quadam um in testem nocans, quod totum hoc concordia negotium bona side agat) orum seriptorum. fe in posterum contra Heluetios nihil scriptis tentaturum, sed ut cepta inter cos concordia indies magis magisq; foueri coalescere & augeri, omnisq; dif fensionis sufpicio cessare o auerti possit, sedulo pro sua parte opera daturu, quamuis futuros effe dicat aliquos, quibus ut aduerfarijs & hoftibus concor dia, suspecta futura sit ea, atq; omnino displicitura. Ad ipsam uero Helues tiorum confessionem, de Ministerio uerbi & sacramentorum, quod attis net, adeo nihil in ea reprehendit, ut non obscure in eam consentiat, om? nemq ulteriorem controuersia componenda rationem Martino Bucero, Vuolfgango Capitoni committat. Caterum quid Bucerus de Lutheri sententia ad Heluetios & uicisim de Heluetiorum sententia ad Lutherum Constat ex literis Heluetiorum ad referret, illud quum diserte & ingenue ad ipsum ab Helueins (ut qui apers Lutherum. ta sinceritate hoc concordia negotium, sicut hoc acta testantur, agi uolebant) perscriptum fuerit, non potuit ei esse incognitum. Postquam uero Marinos Buceros Lutherus omnem potestatem sancienda huius concordia, suaq; senten in Epistad Episco tiæ Heluetijs explicandæ, Bucero dedisset, ita is retractationibus suis, sem & in retractaquas eam potissimum ob causam conscripsit, de Lutheri in hoc Eucharis tionibus in Matth. flia negotio sententia, censuram ferre, eamq, omnibus in Germania Eccle? sis pro concilianda ubiq pace & concordia, & omni dissensionis occasio> ne penitus amolienda, testatam facere, & certo persuadere non est ueris Sententia Lutheri a Bucero explica tus. Non esse uidelicet à quoquam suspicandum, Lutherum docere, ueram ta.

Prasentiam Gexhibitionem corporis Christi in coena constare naturali & substantiali quadam Vnione, commistione seu coniunctione corporis cum pane, aut locali ipsius in pane inclusione, seu ad panem affixione, nec statui : carnalem quandam & oralem Christi manducationem, realiter & Physico modo in pane contenti; sicut huius rei suspicione, ex modis los quendi, quibus usus effet Lutherus, ipsemet Bucerus aliquando & cum eo opinione sua decepti putarint Zuinglius & Oecolampadius: quo uno suspis cionis errore è medio sublato, in cateris de uera puasentia & exhibitios Quilis vera pra ne corporis & sanguinis Christi, per Verbum & sacra symbola, uirtute spi ritus in fide, qua prasenria hac & exhibitio sit amplecienda, reipsa sum?

featia opposita sit locali inclusioni.

Ozcolampadij Di

mum effe confensum, licet in loquendi formis, suo cuiusq confilio, co cons trouerfiæ, quem quifq fectarit, scopo, quædam uideri posit effe uarietas. Cupit autem pro recte intelligendo buius caussa statu, Oecolampadis dialo Ozcolampadij Di gum diligenter legi, in quo ueram Christi in cœna præsentiam recte & solide explicarit, or dissidium magis de modo præsentiæ uel absentiæ quam de ipsa præsentia & absentia , esse oftenderit. Quare optimam spem esse concordia, quicquid etiam nonnulli contra querantur in consulto suo Eelo, uel calumnientur peruersitate sua. Essi autem non ignoraret Bucerus, Lutherum in suis contra Carolstadium, Zuinglium & Oecolampadiuscriptis, longe aliter antea sensiffe ; tamen cum in ipso concordia tractatu animad? Heluctiorum in a uerteret, eum Heluctiorum sententia, in quo diserte reiecta esset realis in pas

Videatur scriptum Ais concordize cui sus contoine em Buce, ne corporis Christică ueritate & ascensione eius in coelă pugnans, existen. tia, or corporalis ipfius manducatio, non aduerfari, ac totius cocordia fant

Bretat in actis con voluit. Tale vero indiciu de sententia sua sic a Bucero tunc fieri, non ignora cordiz & operum Lutheri Tomo

uit, aut sciens dissimulanter passus est modo, sed or in supradicta sua concor Vvineberg. 12. fol. diæ Epistola præter solitum in hac cotrouersia morem, humanisime scripta expressa approbatione ratum habuit, Lutherus, laudata tum hactenus ipsi us Bucerisententia sua Heluetijs facta declaratione, tum etiam constituto Buceri vera & cer eo (ut dictum est) totius initæ concordiæ legitimo & bonæ fidei interpre te, eo simul fraterne a imodum addito, quod si forte non satis exacte nec per

ciendæ rationem sibi ab eo committi, hoc modo Lutheri sententia explicare

Ergo ex scriptis ta concordize ratio inrelligi debet.

omni4

Umnia fe mutuo adhuc intelligerent, debere tamen nibilominus inter cos Hacadactant he dilectionis uinculum & amicitia ius in fide concordia stabile & firmum tes parts & coneffe, cessantibus in posterum utring; contentionibus & pranis suspicionis bus omnibus. Quod si non fieret, uerendum effe putat, ne posteriora futura fint deteriora primis. His igitur si fides & integritas, si mens, firatio & Hoc approbaute constantia inesse debet, non est bonis uiris, ueritatem in ipsare, co non in afo tentosa V biqui fectu & præiudicata opinione quærentibus, obscurum, quid de Lutheri scriptis in hac controuersia sit sentiendum. Illud certe negari nullo modo potest, post istam cum Heluetijs super confessionis sua declaratione initam Certamen contra et tam fancte obtestatam concordiam, eiufg. explicand e plenisimam Buces renouasum. ro concessam potestatem, qui propterea suam, quam de Lutheri sententia ante habuit opinionem, retractauit, non potuisse Lutherum, aut quemcung. alium ex ijs, qui ipsius potius, quam Catholici & Orthodoxi in Ecclesia cos sensus, sectatores effe & uideri malunt, bona fide & conscientia, hanc semel sopitam controuersiam denuo redintegrare, absq. euidentisimo inconstans tiæ or malæ causæ testimonio.

Quoloco amice admonitos esse uolo illos, qui unius Lutheri nomine et auctoritate in hac causa, uelut Gorgonis capite, adeo impetuose pugnant, Episto. 148. 14 ut fidei se omnium dominatores efficere studeant, quod Augustinus de Cy Vincentium. priani & aliorum in Ecclesia Episcoporu scriptis censet, non sic legenda es seea, tanquam ita ex ijs testimonia proferantur, ut contra sentire non liceat, sieubiforte aliter sapuerint, quam ueritas postulat, illud non minus de Lus theri scriptis sentiendum & indicandum esse cogitent. Deinde, ut ante oms nia Lutherum, cum ijs, quæ olim aliter extra contentionem scripsit, impris mis uero cum perpetua libri istius Syngrammatis, confessionis item & Al pologiæ VV aldensium sententia, atq tandem etiam cum iftis, quæ per Bucerum in supradicto illo cum Heluetijs concordia tractatu, sciente consens tienteq; eo, acta, scripta, o approbata fuerunt, concilient, o secum ipso in certam & fibi Vbiq fimilem sententiam consentire faciant. Aut saltem Reopiniones om unterea patiantur, quod non solum semi Papista, quibus probabilis & im nes Lutherite sub differens uidetur transsubstantiatio, & consubstantiatores, quibus plane meripossum.

difplicet & rencienda nidetur Vbiquitas, ipfiq. Vbiquifta, qui superioris bus adversantur, sed or qui antedictum illud Syngramma, qui confessionem Apologiam V Valdenfium, qui deniq. Buceri concordia actorum explicatione amplectuntur, quamuis à consubstantiatione Gubiquitate corporis, toto disideant ccelo, cum Luthero se tamen consentire, recte dicere, ac per boc conscientia libertate or religionis pace uti frui posint.

Vnde eftimanda fit auctoritas Lutheri in negotio Bucha

Appliad Cratonem.

In Confessione fentennam fuam in telligi, vt etiam co fentiret cum Papi

Vetus Eccleffa ignorat, fed Tho mas & Bonauen tura damnant, mor tum definitivum.

Postremo, quo magis adhuc intelligatur, quanta possit aut debeat, in hac prafertim Eucharistia causa, Lutheri sententia auctoritas effe, expens dendum estillud in primis diligenter, quod pro eo haberi non uelit Luthes rus, quasi qui nouum aliquod & neteri Ecclesia ignotum hac parte dogma proferret. No folu enim sapius pronocat ad eius doctrina consensum, quam professa est uetus Ecclesia, sed & diserte scribit atq. protestatur, adeo se ab In Epitoland Du hoc consensu pendere, ut non tanti faciat Casaris & Regum, totiusq, Ro-cem Pruisia, adde Rpittolam D. Phil mani Imperij tremenda proscriptionum fulmina, quam si ueteris & orthos landad Caronem. doxa Ecclesia cosensus er sestimonidaduersus ipsum producerentur. Quin o in ultimo suo paruæ Confessionis scripto, etiam sic sentire se uelle perspis parua, anno. 44. Lutherus sie voluit eue declarat, ut eam quoq; quæ in Papatu fuit opinionem retinere uoluisse uideatur, sic enim scribit : Ad hunomodu sub Papatu traditum elt, quemadmodum & nos statuimus & docemus, veluti vera ac prisca Christi Ecclesia, ante mille quingentos annos, statuit. Er post: Hocautem modo docent Papista, Imo non Papistæsed Ecclesia (non enim Papa sacramentű instituit) & nos cum is, quod corpus Christi non sitlocalit ter in sacramento, sed definitiue, hocest, certo est ibi core poraliter & vere. Hincigitur constat, quod sententiam suam de corpos rali prafentia & manducatione, cum certa & perpetua Ecclesia amilla quingentis annis doctrina, conformem & confentaneam effe persuasus putauit. Quemadmodum ergo non simpliciter & præfracte, pro sua se tantum opinione ita sentire, atq hæc ab alijs sic recipi & credi uoluisse existimano dus est Lutherus, sed tanquam ex ueteris Ecclesiæ consensu profecta: Ita quoq fatendum & concedendum est, quod ex hac tacita & in facti ueritate

sentire persuasus putauit, uerum esse constare & ostendi possit, de scriptis Lutheristentensite of sententia ipsius omnino oporteat iudicari. Non enim aliter ei, quam sub conductione veteria ista conditione ueteris Ecclesia consensius, assentiendum erit. Alioqui iam est. dentiendum non cum Luthero, & prisca simul Ecclesia, sed tam contra Lutherum, quam ueteris Ecclesia consensium, erronea ipsius sententia adharere necessum fuerit. Proinde ex his colligi potessnec Lutheri de sacramento Euchas rissia sententiam recte quemquam intelligere, nec de ueritate ipsius certum esse, nec deniq, bono iudicio eam sequi & amplecti posse, nist prius de uera ueteris & orthodoxa Ecclesia doctrina, ipsius adeo conditionis sub qua demum Luthero adharere tuto possit, ueritate certus sit & edoctus.

Quid igitur, si probari & ostendi euidenter possit ? Lutherum per Lutherus nette eum plexa illa doctrinæ suæ uaritate (quod cum uenia tati Viri, quem alioqui, ob ri Ecclesa, nectic præclara spiritus Deidona, magni faciendum esse grata mente fateor, di in negotio comme. Etum uelim) neq; cum Pontificijs seu Papistis, neq; cum recepta ueteris & orthodoxæ Ecclesæ mysteriorum doctrina, uerbis & sententia consentire.

Et quidem quod attinet ad Pontificios & Transsubstantiatores, res
est, si in eam inquiratur, omnium manifestissima, quod non solum in sensu &
interpretatione uerborum cœnæ dominicæ, sed & in causa atq, modo præ
sentiæ corporis Christi, quam lögissime à Luthero dissentant. Dicunt enim loannes Beotus &
of atentur scholastici, panë materialem, si in Eucharistia manere ponatur, sib. 4. sentent dis
pernullam potentiam esse posse ipsum corpus Christi, in proprio & recto nauent distinct. 8. Boterboru sensu, propter impossibilem, quæ ueritati aduersatur, cotradictone.
Contra quæ Lutherus, Panem & corpus Christi, quamuis duas interse di gna de prædicatio.
uersas substantias, sic uerbis cœnæ in una substantiam seu massam redigi dos Corpus de pane
cet, ut una dicatur esse altera. Sicut si quis lignum dicat esse lapidem. Et hoc per voitatem subteantie prædicati.
consirmat exemplo duarum naturarum in unitate personæ Christi, in qua
(ut ipse loquitur) una natura de altera dicatur. At hæc multo rectius schoe Beror manise
shalici, qui nec ipsas de se naturas in Christo, nec utramq, natura, abstracto
Thomas : part.
uocabulo, dici posse de Christo, fatentur, alias concedi oportere Christi esse substantis duo. Deinde cum satis intelligat, disparatas species et substatis de se prædir ditinet.

corporis in v mone hypostalis.

Thomas 3. parte fummæ quæit.75. arric.z.

Nones una panis cari uere & proprie nulla ratione posse, nisi propter identitatem hyposialis o sublistentia, quod de pane o corpore Christi sentire blasphemum este fentiunt, idevetiam constanter negant manente substantia panis, uere & proprie per realem corporis Christi præfentiam, dici poffe, Hoc est corpus meum, sed runc potius dicendum, Hic est corpus meum.

penturalib t.fent. diftind 17. & lib. 2. diftinet. 22.

Decaufa autem realis prafentia, quam Lutherus aliquoties ponit in Thomas & Bona, hypoftatica copulatione duarum naturarum in unitatem persona Christi, aque ab eo diffentiunt scholaftici. Vident enim, ut homines ingeniosi & acuti , non certi alicuius modi præsentiam in Eucharistia tantum , sed unis uerfalem ex ea corporis V biquitatem fequi, quam quia, ut portento fam, & quæ ex recte intellecta perfonalis Vnionis ratione minime fequatur, abomis nantur; Ita quoq ab hac causa realem corporis in Eucharistia præsentiam definiendam effe diffitentur. Aut igitur ueram ipfius realis præfentiæ caus sam ignorauit Lutherus, aut eam nescierunt Papista & scholastici, & neue tro cafu, Lutherum cum ijs (ut uoluit) confentire, uerum effe poterit. Ignos rata porro uera præfentiæ caufa, etiam ipfam præfentiæ ueritatem ignorari, ac proinde in ea credenda, non firma fidei certitudine, sed uanitate opinios nis, duci oportebit.

Ignorata vera cau la prælentiæ.

Thomas d. queft. Modus realis prz.

Denig de modo præsentiæ, non minor inter Lutherum & Papistas fentize apud Papi, diffenfio est. Ipfe enim scholasticorum princeps Thomas, aperte & ingenue fatetur, non alia ratione seu modo corpus Christi realiter in Eucharistia prafens effe poffe, quam per conversionem substantia panis in ipsum. Quide quid enim alicubi effe incipit, ubi antea non fuit, aut ibi per conuerfionem ex alio fieri, aut eo peruenire oportere, quorum posterius dici o admitti non possit. Concludit itaq; manente substantia panis, non posse realem corporis in Euchariftia præsentiam conftare. Tum quod uerba ccenæ, si de manente Substantia panis intelligantur, dicant, Hoc est corpus meum, or non, Hic est corpus meum: Tum etiam, quod tunc talis præfentia non posset fieri absq; nous ad panem adventu, quem nec veritas corporis, quod uno codema; mos tu ad plura & diversa simul loca tendere & moueri non posset, neg. etiam scriptura admittat . Sic igitur bic adversus Lutherum ex professo disputat Thomas.

Præfentia corporis Christi in Bucha riftia, non conftat nouo ad panem aduentu

Thomas, cuins ea ingenuitas est, ut fateatur, si iste uerborum ccenæ Domis Veritos à Thoma ni fenfus effe dicatur, Hoc, id est panis, quem fregier dedi nobis, est cor. Aquinate contesta pus meum, nullam inde realem corporis in pane existentiam inferri poffe. Vnde non einsdem, cum hoc præcipuo Papistarum patrono, fententiæ fuisse dici potest Lutherus, siquidem si idem, quod ipse, de manente substantia panis, quæ corpus Christi effe diceretur, sensisset Thomas, realem illam cor> poris in pane existentiam, tanquam uerbis coena non consentaneam, nuns quam, ut ex supradictis apparet, fuisset asseueraturus. Quid ergo? si ex per- Panis efficorous petuo Patrum in Ecclesia consensu ostendatur, Panem à Christo fractum, aliadis pane. & Apostolis, ut acciperent & manducarent, datum, corpus ipsius in more tem traditum, uerbis cona dicis Sic enim Irenaus. Christus panem, & 34. qui est creatura, corpus suum confessus est. Et Tertullianus: Contra Indzos. Christus panem corpus suum appellat. Et Cyprianus: Do Lib : Epist 5. & minus corpus fuum panem vocat, ex multorum granos rum adunatione congestu. Et Theodoretus: Servator noster Dialog.1. fymbolo panis corporis nomen imposuit, & visibilia symbola, corporis & sanguinis nomine honorauit. An no ex supra relata Thomæ sententia, eiusque aperta & ingenua confessione, rectius cum eo, realis illa corporis in pane existentia, negari, quam cum Luthero ass feuerari potest?

Equidem hocita sensisse primos transsubstantiationis auctores, ut aut , sublata panis substantia , realem Christi corporis in Eucharistia præs sentiam statui, aut ea manente tolli o negari, oporteret, constat ex Lans franco Archiepiscopo Canthuariensi, qui primus Berengarij antagonista Lanfrancus in li fuit, Cuius hac, contra corporis Christi cum pane coniunctionem seu com/ contra Berenga mistionem, quam quidam tunc temporis, inter Berengarium & transsub, no 1010. stantiatores medij, introducere uolebant, uerbasunt. Christum incar, confunctio corpo, nari humanærede mtionis ratio exposcebat, At impana, ris Christicum pa ri Christum, nulla expetitratio. Nec Prophetæ hoc præ ne, in vnitate maile dixerunt, nec mundus (exceptis his paucissimis hæreti: vera Christian cis) credidit, Totus mundus concinit; Sicut anima ratio,

whichum Beclefiz Pontificize de fen tentia Lutheri.

Nicolaus Papain dama ada fententia Brgo fimul eriam damnaunt fenten/ tiam Lutheri. franci discipulus contra Berenga

nalis & caro, vnus est homo; ita Deus & homo, vnusest Christus. Nemo audet dicere, Ita Deus Homo & panis va nus est Christus; vnde igitur istis hac noua personatio Et post: Hos impanatores suos, ipse Dominus lesus verbo oris sui interficit, cum accipiens panem, gratias à agens & benedicens, ait, Hocest corpus meum, non ait, in hoclas tet corpus meum; Hinc & Ecclesia, in canone Missa, non orat, vt in oblatione, quam petit fieri adscriptam & acces prabilem, lateat seu adueniat corpus, sed vt nobis fiat core pus Christi, An hic Pontifici cum Luthero, & Lutherus cum Pontifie cijs, in eam, quæ semper in Papatu recepta fuit, de præsentia corporis Chris fti in Euchariftia, fententiam, sicut uideri uoluit, consentiat, non est opus multis explicare. Diferte enim iam tum affirmat Lanfrancus, omnium [cris ptorum inter transfubstantiatores primus, realem illam corporis cum pas ne coniunctionem, nibil aliud, quam ueram effe Christi impanationem, & quast nouam quandam ipsius personationem, qua uerbis Christi non sit consentanea. Proinde si Nicolai Pontificis factum, in Berengariana reuocas dunnada sententia Bereng vij, sequut tione, adeo uehementer placet & probatur Luthero, certe etiam ipsius Lant tus est Lansanci. franci, quo præcipuo aduersario damnatus & ad Palinodiam adactus suit Breo simul etiam Berengarius, censuram hanc recusare poterit. Apparet autem & ex Guits Guamundus Lan mundo, qui se Lanfranci discipulum profitetur, quod nidem fere ex Magistro suo descriptis uerbis, istam Christi impanationem exagitet, or has reticierroris condemnet, Anathema dicens is, quitalem impanatum, hoc est pani in unitate massa unitum & commiffu Chriftum, annuntiant, quem Apostoli non annuntiquerunt. Hæc itag sic tunc primi atg præcipui inter Pontificios, cum iam transfubstantiationis dogma in Romana Ecclesia flas biliri inciperett qui sicut ideo realem corporis in Eucharistia præsentiam aduersus Berengarium afferere uoluerunt, quod panis substantiam manere nes garent ; Ita quoque contra Lutherum in eo manifeste sentiunt, quod fas teantur, si de pane dictum intelligi oporteat, quod sit corpus Christi, nul. lam subesse tunc causam & rationem, cur ex uerbis coena realis in sacras

mente

mento flatuatur prafentia, eo quod tune myfica ecena uerba, per tropum valiquer loquendi modum intelligenda effe; realem uero iliam prafenti am, non nist ex proprifsimo & ipfius corporis Christi demonstrativo fere mone, inferri posse, satis animaduertant homines, in hac re multo quam ho

die pleriq fint , cautiores & faniores.

Ex his quidem hactenus oftensum effe puto, non ad eundem modum, pate effe quod to fed longe aliter in Papatu, de fensu Verborum coena, de causa omodo reas verbis come, per lis prasentia traditum suisse, quam Lutherus se dicat & uideri uelit sentis un Ligatur pana re. Verum an saltem uetus ante Papatum Ecclesia, a mille quingentis annis minara sub Rautia Luthero, de reali corporis in pane existentia, astipuletur; (inde enim, ut sus pra dictum est, pendet, an o quatenus ei in hoc affentiendum sit uel non) Sane, ut etiam hac parte, quid in ipfa re & uero fit, intelligat ueritatis as mans of fludiofus lector, quoniam præcipue eam ob caufam liber ifte ab au Etore conscriptus & congestus estideo hoc loco prolixiore ea de re explis cationem instituere non est opera pretiumssed ad lectione ipsius libri remits tendum effe lectorem cenfeo, quem rogo fic legat, ut quafi, qui ab omni pras iudicata opinionis prasumtione liber, primu quid in uero sit quarere & ins telligere, atq. ueritati intellecta postmodum acquiescere uelit. Hoc enimsi facerent homines quidam præter omne modum contentiosi & pertinaces. qui pro omni ratione suum illud à v Tos Epa imperitis obtrudere consueuet runt, facilior effet ad inueniendam ueritate aditus, coconcordia in Ecclesia constituenda ratio. Intelliget autem modo praantecepta opinionis sua efe Attende ble Le fectu ueritatis cognitionem & intelligentiam admittere uolet, lector, quo modo unius atq. alterius ex Scholafticorum grege Sophifta, de consubstantiatione, seu reali corporis Christi cum pane coexistentia, iam olim pro ime panatione Christi damnata & explosa erroris opinio, sub nomine & aucto ritate Lutheri (uiri alioqui omniŭ gravisimi, & in instauranda religionis profanatæ ueritate uere magni) iam uulgo pro uera & orthodoxa recepra sit, & obstinatisime etiam cum præcipuorum Christianæ fidei articus lorum, quam inde patiuntur, periculosissima controversia, defendatur. Et mero, qua absq dubio neteris & primitiva Ecclesia doctrina fuit, à qua es

tiam ipfemet Lutherus, opinione saltem sua dissentire non noluit, propter Zuingliani & Caluiniani nominis, maligno quorundam spiritu & ambis tiosa primas in Ecclesia tenendi cupiditate constitam inuidiam, & atrociss simarum calumniarum consista mendacia, infamis, & hæretici erroris dam nata, ad internecionem usq. persequutioni obnoxia sit.

Faxit uero Deus æternus & ipsa ueritas Dominus noster Iesus Christus, ut tandem aliquis huius tristis & calamitosæ controuersiæ & infausti certaminis, modus & sinis, atq. pius in ueritate consensus sit, desivinatq. aliquando illud, quod in arctissumm charitatis & unitatis uinculum à Christo nobis datum est, inflagitiosam perniciosissimorum in Ecclesia dispositiorum occasionem couerti. Quod uero tunc demum fore sperandum est, ubi sacratissima cœnæ actio, iuxta institută à Christo sormam, & in mortis suæ memoriam religiose ab eo seruari iussam, restituta suerit; ut quemadmo Ragum. cap. 23. dum ludæi, instaurato per Iosiam uero Dei cultu, iubentur celebrare Pas scha secundum quod scriptum est in libro Fœderis, quale à diebus ludicum

Hoc fuader Lutherus, in lib. de abroganda Miffa priua ta, ad fratres Augustinianos.

TRegum factum non erat: Sic nos quoq₅, ex ueteris Ecclesia sanctè inuiolateq; seruato more & ritu, cum Cypriano dicere pos simus s Hac quoties agimus panem sanctum sins cera side frangimus & distribuis mus, Amen,

CAPVT

INTERPRE

IO VERBORVM COENAE DOMINI,

EX IOANNE, LVCA ET PAVLO, ET O VAlis sit kon wia corporis Christi, qua vnus panis, & vnum corpus multi fu-

mus.

VARIE AGNA SENTENTIARVM tas est, in intelligendis & explicandis cana Domini uers bis, Necalind quam enidens divini indicij testimonium esse potest, quod quanto maiore cum æstu & contentione

tractata fit hac controversia ab is, qui corporalem in pane prasentiam & manducationem corporis Christiasserere uolucrunt; tanto subinde plures inter ipsos natæ sint & extiterint opiniones. Et quia sæpe multumg cons trouersia huius status, argumentorum, qua in medium allata sunt, occas sione, mutatus fuit, tandem, cum neg in ipsa hactenus tam fastuose iactata uerborum proprietate, neg in miraculosa Dei omnipotentia, quicquam esset amplius præsidy, in defendenda hac corporali præsentia; delabi cæptum est ad ubiq citatem corporis & universalis omnipræsentiæ modum in om? nibus locis & creaturis, ex unione personali & reali idiomatum in ipsis naturis communicatione. Quo absurditatis & dementia, ne ipsa quidem tristis & horrenda transsubstantiationis Idolomania peruenit Estautem facilis & expedita uerborum Christi intelligentia (si absit contentio, & quæratur ueritas) quæ sumitur ex Ioanne, Luca & Paulo.

Etsi enim concio Christi, de manducatione carnis suæ apud Ioans Cap 6. Ioan. non mem, ad Jacramentalem cana ritum, & externa ipsius symbola non perti mento, sed dere & neat : tamen negari non potest, hanc ipsam manducationem, de qua ibi con- sicur soan 3. loqui cionatus est Christus, in institutione Coena, per panis & uini symbola, sa sacramenti Bap cramentalihocritu, fuisse commendatam, hoc est, carnem & sanguinem tilini Christi, non aliter in coena ad manducandum & bibendum dari & offerri,

Omnes patres ve quam Chriftus de eo, apud Ioannem, discipulis suis sit concionatus. Et hos manducatio / nen Christi in com modo ueteres Ecclesia patres omnes, talem carnis Christi ueram mandus na, explicarunt ex cationem, in coena sacramentali ritu, institutam & traditam effe docent. Cap.loan. 6. qualis à Christo, in sua apud Ioannem concione, commendatur.

Chrysofto. senten, tia Homilia 82. in Marth. & 60. ad popul. Antioche

Ita enim Chrysoftomus, Verba coena Domini, & ueram corporis Christi in ea manducationem interpretatur, inquiens : Gratias egit, vt nos institueret, quomodo hoc mysterium facere debeas mus, Accipite & comedite, ait, Hoc est corpus meu m quod pro vobis frangitur, in remissionem peccatorum Breo ratio mandu Quomodo turbatí non fuerunt, cum hoc audissent Apos fiin coena jam an ftoli ? Quia multa iam & magna de hoc ante disseruit. quapropter necillud, quod iam crebro perceperant, cons firmauit, Hie est sanguis meus, inquit, qui effundetur in remissionem peccatorum, Quoddicebat, vt ostenderet,

pud Ioan.6.

erux & passio, fi passionem & crucem esse hoc mysterium, & vt discipus cut eft corpus in

nis in coena, fpiri na Chrifts, apud

Verbo inhæren dum, non is que funt proposita Sic Canon Ni

eut est corpus in mortem traditium, los hinc consolaretur, Et quemadmodum Moyses dices & fanguis effulus. bat, Hoc vobis eritæternum memoriale, sic & ipse ait, in meam facite commemorationem, donec veniam. Hac de causa disiderio desideraui, hoc pascha vobiscum comes dere, quò vos spirituales faciam. Ipse quocy bibit ex eo, Manducatio car ne auditis verbis illis, dicerent, Quid igitur sanguinem nis in cona, ipuri bibimus : & ideo perturbarentur. Nam & quando prius na Chritti, apud Joan intelligenda. de his verba fecit, multi solummodo propter hæc verba Christus in coma scandalum passi sunt. Ne igitur hoc tunc quo caccide. infitiuit mysterio ret, primus ipse hoc fecit, ve tranquillo animo ad mysterio communicatio ret, primus ipse hoc fecit, ve tranquillo animo ad mysterio riorum communicationem induceret. Et post. Credamus itacy Deo, nec repugnemus ei, etiamfi fenfui & cogitatio ni nostræ absurdum videatur quod dicit, & superet sens fum & rationem nostram. Quod in omnibus, & præcis puè in mysterijs, faciamus, nonilla tantum, que antenos iacent, & præ oculis polita lunt, aspicientes; sed verba

quocp eiustenentes, Verbis enim ipfius defraudari non possumus, sensus verò noster deceptu tacilis est. Quonis verba conne de am ergo ille dixit, Hoc est corpus meum, nulla teneamur tel igentize fidei. ambiguitate, fed credamus, & oculis intellectus id per-Verbis connecor, spiciamus & intueamur. Nihil enim sensibile traditum pus datur, vt spirituale & intelligi est nobis à Christo, sed rebus sensibilibus, omnia quæ tra / bile donum. didit, infensibilia & intelligibilia sunt. Sic & in Baptis. Confirmatio à Ba mo, per aquam, quæ res sensibilis est, donum illud cons pritino. ceditur, & quod in ea concitur, generatio scilicet & reno; uatio, intelligibile est. Nam si tu incorporalis esses, nude ipfadona incorporea tradidisset tibi. Quoniam verò cor fitin coma, est in pori coniuncta est anima, in rebus sensibilibus, intelligis corporeum & fpi bilia tibi traduntur. Et post. Vnicuics fidelium per hoc Analogia regene varionis & nutri mysterium sele coniungit & commiscet Christus, & quos tionis. Idem Aug. genuit, per semetipsum nutrit. Nos ministrorum locum & ordinem tenemus, qui verò ea sanctificat & transmus tat,ipfe eft:

Hinc, quæ Chrysostomi, ex Ecclesiæ temporis sui consensu, firma & perpetua sententia fuerit, adeo potest intelligi perspicue, ut prolixiore explicatione non egeat. Illud enim primo euidenter inde colligitur, hoc myftico & spirituali sensu, panem à Christofractum, & discipulis datum, corpus ipstus in mortem traditum dici & intelligi, quo ipse Christus, de manducatione carnis sua, iam antea is erat concionatus. Eamq causam ef. Idem Cypria.de se, or quia exemplo quoq ipsius erudiebantur, quare auditis illis uerbis tur; cena. Mysteriorum insti bati non fuerint, existimantes, se carnem manducare, & sanguinem bibere, intelligenda. in corporali uidelicet & externa coenæ manducatione : sed mysteriorum in ea communicationem esse institutam, quæ, ut alibi idem Chrysoftomus Homil 46. in probe monet, non simpliciter, ut res dicuntur, intelligenda : sed interioris bus oculis, hoc est, spiritualiter sunt consideranda. Ac proinde carnale es se, ait, dubitare, quomodo possit nobis Christus carnem suam ad mandus candum dare, quod mystice & spiritualiter sit intelligendum. Indeenim

tombe op and fic dictum mysterium, quoniam id quod credimus, non intuemur : sed quod alind credimus, or alind uidemus, or hanc effe Mysteriorum naturam. Ideod aliter a fidelibus, Waliter ab incredulis Mysterium Baptismi, & corporis Christintelligi & dijudicari, Aliud est igitur, ut ex supradictis colligi potest, mysteriorum communicatio, qua spiritualiter & per sidem est intelligenda. Aliud, pane in uerbis & manducatione cona, effe corpo-

bo Dei, oculo men

Myteria ex ver raliter & substantialiter ipsum corpus Christi. Secundo. Ex hoc uerbos bo Dei, oculo men rum ccenæ sensu consequens esse, quod mysteria quæ sunt proposita, non exteriore afpectu indicioq; fenfum, fed uerbo Dei fint aftimanda uerbo autem Dei, non sensibus & corpori : sed spiritui mentis & fidei, corpus & Sanguinem Christi in mysterijs offerri & communicari. Ida. primum a mysteriorum natura probat. Quia in rebus sensibilibus promittantur, atq. tradanturea, quæ sunt intelligibilia, & oculis mentis perspiciuntur. Cui simile est, quod in eandem sententiam scribit Theodoretus, Christum in mysteriorum institutione, panem corpus suum appellasse, eag de cause Quomodo panis symbolo corporis nomen imposuisse, ut sacramentis utentes, non sint ins tenti ad naturam eorum qua uidentur, fed per nominum permutationem,

dicitur corpus .

rofol. carach. Myflogo. 6. Intelligibile do num est obsectum ntellectus fidei. Ioan 6.

rivualem carnis Christi clum.

credant ei, quæ ex gratia facta est, mutationi. Non igitur inbet aut unit Quomodo verbis Chryfostomus, credendum effe, corpus Christi realiter sub pane uelatum conne credendum, ldem Cyrilli, Hie existere & contineri : sed ita credendum effe uerbis: Hoc est corpus meum, sicut rebus sensibilibus, intelligibile & spirituale donum datur. Et ita Chryfostomi sententiam interpretatus est Theophila Lus, ipsius Epitomator, qui in sumptionibus dininorum, mysteriorum, ait oportere retine re indubitatam fidem, or non quærere, quo pacto. Siquidem animalis hos Fidesretpicit to mo, qui fequitur cogitationes humanas, non fit capax rerum supernaturalis um & Peritualium, nec fpiritualem carnis Domini esum intelligat. Cuius qui participes non funt , nonerunt participes uita aterna. Ideoq intelle Etus of fides; non ad realem ipfam corporis fub pane existentiam, atq imas ginarium quendam huius' commenti modum, fed ad foiritualem mentis & fidei perceptionem, est referenda. Quod or deinde confirmat Chryfoftos mus ab exemplo Baptismi, in quo sicut sensibili elemento aqua, intelligibile regenerationis

≥ Domini

regenerationis donum confertur: Sicetiam intelligibile hoc corporis & Steat in Ba funguinis Christidonum , non sensibili actione corporis , sed spirituali ins coma le habet core telligentia fidet, animo atq. mente percipi. Quod quid est aliud, quam ita iti. Badem enum est in uerbis cana, panem credi effe corpus, sicut Baptismus est lauacrum re- fibilium intelli generationis? boc est, res spirituales, dicuntur de rebus sensibilibus, quis gibilium ratio. bus significantur, offeruntur & obsignantur. Atq. hac planius adhuc ex Sicut anima &com plicantur per ea, que sequuntur, cum ait. Si prorsus incorporales essemus, pus, sicrespecture se habent res sentibi Apritualia & incorporea dona (regenerationis uidelicet & corporis lis & intelligibile Christi) nude nobis effent tradita, absq. sensibilibus elementis seu symbos lis. At quia corpori coniuncta est anima, ideo rebus fenfibilibus, bæc intels ligibilia dona dari & distribui. Hoc est, quod Augustinus ait: In sacramens pis, uisibilia uisibilibus, & spiritualia spiritualibus respodere. Vnde si intel, quest. Vet. & no. ligibilia hac & spiritualia dona nude nobis, si incorporales essemus, trades semo decoma rentur: quomodo hinc uerbis coenæ institutum uideri potest, ut corpus & Sanguis Christi, uelut incorporea & Spiritualia dona, corporali manducas tione oris percipiantur ? Siquidem hoc ad ipsam mysteriorum uirtutem, riorum respectuine qua fidelibus sese comungit & commiscet Christus, & quos in Baptismo Christus ipse reger regenerauit, per semetipsum corpore & sanguine suo nutrit, plane non sit les sui corporis utile nec necessarium, & Chrysoftomus aperte dicat, oculis intellectus per; membra spiciendum effe, quod corpus sit Christi. Nihil autem corpori quam res sens videt & intellige fibiles: intelligibilia uero & incorporea dona, anima dari. Hanc utrius a facramenti rerum sensibilium & spiritualium analogiam, qua homini ex corpore & anima composito, singulis sua cognata competere & attribui docet Chrysostomus, receptissimam in Graca Ecclesia de sacramentis seu Nystamus & Na mysterijs, doctrinam fuisse, qua imbuerentur initiati, constat ex Gregorio puimo Vbi Nice Nyssano, Na lian leno, & Damasceno, qui omnes eam in Chrysostomo Lib. 4 Cap. 14 Junt sequuti. Sic autem Nicetas, Na lian Teni scholiastes, sententiam ipsius bac de re interpretatur. Quandoquidem compositus acnon simplex homo est, ideireo duplici ato coniuncto, cogna Analogia ficer taato fimilia medicamenta, ad ipfius curationem attri; buta sunt. Corpori nimirum aspectabili, aqua sensibis

Capit. so. Lib.

Analogia myke Oculus intellectus

lonis, cuius est

enlibilium & in gramentis.

Quid fit transe tare propolita apud patres.

ed intelligibilia.

unducari.

Homil de Ando Philogeno. Homil 7 in 2. Cap. Matth.

Myfterijs initiati.

Interpretatio Au

the medicine lis. Animo autem inuifibili, spiritus oculorum obtutum pomodo Baptili fugiens, qui per sidem vocatus inessabili modo accedit, Et quidem aqua purgationis figuram gerit. Purgation enim, quæ per aquam fit, eam, quæ per spiritum comparat Analogiarerum tur, delignat. Vtenim corpus ab aqua, sicanima à Spiris telligibilium in fa tu lustratur, atch ita res sensibilis & in oculos cadens, rei in uisibilis signum est. At spiritus veram purgationem cone tinet. Eandem coma dominica rationem esse, testantur Chrysostomus Wyffenus. Sed & illud postremo diligenter est animaduertendum, quot modo Christus ipse proposita sanctificare & transmutare dicatur, non ee quidem sensu, quo Papista, substantiam or naturam symbolorum auferri, Homi. 60. adpo. stolidissima idololatria sunt imaginati, sed quia, ut Chrysostomus hic docet, rebus sensibilibus, aqua, pane & uino, intelligibilia & incorporea dona, Melychius: Trans hoc est, regeneratio, er corpus atq; sanguis Christi, ab ipsomet Christo fidelibus, quibus hac myftica falutis difpensatio destinata est, distribuun. tur. Quem transmutationis modum, ali propterea uocant translationem Suomodo Chri fine communicationem a sensibilibus ad intelligibilia : Quod igitur statim orderi & rangi, ita subdit Chrysoftomus, Ipsum vides, Ipsum tangis, Ipsum coms edis, cum antea dixisset, nihil ab ipso Christo, quod sensibile sit, datum ; sed omnia, qua tradidit, dona insensibilia & intelligibilia esse, non alter potest recte, quam uel de ipfa mylterij repræsentatione, qua rei nomen gerit, nel de interioribus oculis & spiritualisensu fidei, intelligi, ut alibiseipsum explicat, inquiens: Si cum fide accesserimus, proculdubio videbimus illum in præsepi iacentem, siquidem hæc menfa vicem explet præsepis, Nam & hic ponitur corpus dos minicum. Qui mysterijs initiati sunt, intelligunt quæ die cuntur,&c.

Eadem est & Augustini uerborum coena intelligentia & interpres be. dil 2. Palm. 3. mifibiliter, exterius & in sacramento: hac nero spiritualiter in neritate fiat,

Atq. banc ueritatem carnis ita manducandam dari, quemadmodum Chris Veritas carnio Christi in carna instituti Caro mea vere est cibus, & sanguis meus vere est telligitur ex cap. potus, panis quem ego dabo, caro mea est, quam dabo pro mundi vita, Solum itaq infacrameto corpus, (hoc est, ipfum ueri, Aliter facrametum corporis sacramentum) in externo & caremoniali ccena ritu distribui. Christus mandu Qui manducat catur. Christum autemita manducari, sicut ipse dixit. carnem, & bibit sanguinem meum, in me manet, & ego in eo. Vnde qui in Christo non manet, nec in quo manet Christus, SPIRIT VALITER &IN VERITATE carnem Samo 2. de vas. infius non manducare, nec fanguinem bibere, fed CARs NALITER & VISIBILITER premere dentibus facra mentum corporis: Ipse enim dicens, Qui manducat care Lib. 21. de ciuin. nem meam, & bibit fanguinem meum, in me manet, & Dei. cap. 25. ego in eo, ostendit, quid sit, non SACRAMENTOTE Sacramentotemus NVS, fed REVER A corpus Christi manducare, & effreuera sanguinem bibere, hoc est, in Christo manere, vt in eo maneat & Christus. Quibus clare docet Augustinus, ueram Chris fli manducationem, cuius in coena inftitutum est sacramentum, non esse Vera corpoiis aliam, quam de qua ipse Christus apud Ioannem est concionatus. Nam Tratiz 6. in Ioan. fic nos à Domino ad hanc coenam inuitari, vt se præparet Cap. Inuitat- de consecrat. destine, nobis cibum, sicutipse ait, Qui manducat me, viuet pro pterme. Quando ením manducatur, vita manducatur. Ida clarius adhuc testatur, cum ait. Et nos hodie visibilem cibum accepimus, sed aliud est sacramentum, aliud virtus sacras Villbile foramen menti, Etqui manducat de hoc pane, non morietur, sed vim. qui pertinet ad virtutem sacramenti, non qui pertinet ad visibile sacramentum, qui manducat intus & in corde, Virtus facramenti, non qui manducat foris, & premit dente. Visibilem sacras menti cibum, de ritu & actione coenæ: ipsam uero uirtutem sacramenti, ex uerbis & concione Christi, de manducatione carnis sua, intelligi ab Trat. 27. in loan. Augustino woluisse constat, Diferteenim & expresse affirmat, Modum

Rodus mands carnis Chrifti , tradirus apud loan 6. Aug. fermo: 46 de verbis Domini. deretus.

attributionis buius doni, quo corpus & fanguinem fuum manducandum & bibendum dederit Christus, hoc loco ab eo doceri & explicari. Indequest. quod patres hac uerba Christi, doctrinam mysteriorum, sicut o uerba

Cyprianus Chry coena, institutionem mysteriorum uocant.

Sicitaq non immerito, ex hac concione Christi, recta interpretad. tione accipiuntur uerba coena, ut uidelicet eo institutionis modo Tuerbos rum Christi sensu, panis sit corpus, & uinum sanguis, quo sensu o modo. bac welut in mortem pro nobis tradita, funt cibus & potus, dicente Chris fto: Caro mea verè est cibus, & sanguis meus vere est por tus. Quicung manducauerit carnem meam, & biberit fanguinem meum, manet in me, & ego in eo. Quisenim bine non intelligat, ex modo manducandi carnem, quam tradit Christus, recle explicari, quomodo panis sit corpus? At uero caro of sanguis Chris guomodo cibus& fti, quatenus in mortem pro nobis funt tradita, o uiuificus anima cibus o n Beclesiast. cap. potus, non possunt aliter, quam spiritualiter & fide manducari & bibi.

Care & fanguis Paschas, cap. 48.

batur.

fti tradita, qua' m quæ vinificat.

27. in Ioan. Homil 35 in Mat. quomodo infacra

ylib, quo non solum uescimur & potamur in mysterio, Lib 10. cap 24. sed etiam in scripturarum lectione. Et Augustinus passim docet Christum, de manducatione carnis suæ, mystice & spiritualiter esse loquis & Homil. 16. iu tum. Unde etiam Origenes, uerba Gritu coena, quatenus ad corporis G per Numeros. Banguis Christi sanguinis Christi communicationem referentur, mystice & spiritualiter Sanguinis Christi communicationem referuntur, mystice & spiritualiter mentirau vere bi interpretatur. Ideog sanguinem Christi, ita anobis in ritu sacramentorum bibi, sicut de eo præcepit Christus, Nist manducaueritis carnem filiphomis nis, & biberitis sanguinem ipsius. Ergo etiam panis & uinum, uescentibus in cœna, spiritualiter & in fide sunt uel fiunt uere caro & sanguis Christi.

Sunt enim, ut explicat Hieronymus, Cibus & potus iuxta avayum

Maior huius argumenti confirmatur, Quia dici non potest, quod Non eft alia man ducario carnis Chri Christus aliam nobis carnis sua manducationem in coena tradere & com mendare uoluerit, quam que modo & ratione sua est uiuifica, hoc est, per quam caro & fanguis uere funt cibus & potus anima ad uitam,

Minor probatur ex eadem concione Christi. Cum enim duplex Cas Duplex Capernal aum error, Pri pernaitarum, in intelligendis Christi verbis, de manducatione carnis sua,

error effet. Prior, quod credebant, Christum de corporali carnis sua ero. gatione per partes loqui , quam uelut absurdam & impossibilem effe exis ducandi carnem firmantes, dicebant: Quomodo potest nobis hic carnem fuam ad mans Carita. ducandum dare? Huic vero Christus, postquam primo carnis sua mandus cationem, eo quo ipfe intelligi uoluit modo, non folum non absurdam & imposibilem, sed er omnino ad uitam necessariam esse pluribus oftendis sermoz, de vers fet, argumentum ab ascensione sua in coelum opponit. Ex qua, (ut re; Domini & 27. fert Augustinus) uel tum animaduertere possent, quod non eo modo, quo Beda cap. 6. Ican. ipsi putabant, carnem bic suam esset erogaturus : Hoc scandalizat continue ob vos (inquit Augustinus) quia dixi: Nisi carnem meam & corporali man manducaueritis, non habebitis vitam in vobis. ergo videritis filium hominis ascendentem, vbi erat pris us "Quid hocest". Hinc soluit, quod illos mouerat. Hinc aperit vnde fuerant scandalizati. Illi enim putabant eum erogaturum corpus suum. Ille autem dixit se as scensurum in cœlum, vtique integrum, dicendo: Cum videritis filium hominis ascendentem, vbi erat prius, certe tunc videbitis, quia non eo modo, quo putatis, es rogat corpus suum, certe vel tunc intelligetis, quod gras tia eius non consumitur morsibus, Nam verba, quæ communicatio loquitur Dominus, Spiritus & vita funt : Hac uero cum corporis Christi sic Augustinus, ad explicandam Christi responsionem contra Car ii. parnaitas, de uera carnis ipsius in mysterijs commendata manducatione loquatur : curest, quod ex pontificiorum & Pseudo Lutheranorum carnis curest que sententia, crassis Capernaitarum cogitationibus, non supernaturalem Capernaitis, aus illam carnis Christi omniprasentiam, sed ascensionem ipstus in ccelum, at sentiendum. oppositam esse, atq. talem manducationem à Christo traditam, inters pretatur, qua eius gratia non consumitur morsibus? Est ne uero idem , ôl ou uiri, gratiam morfibus non consumi: quod corpus Chris stireali sub pane existentia latere & contineris. Quin potius hinc cons sedendum eft, qued hac Christi, ab ascensione ipsius in ccelum sumpta,

tract in loan Idem Si ducatione.

Adranaf, de verl verbum contra fl lium hominis. Sic corpus nec cor nec manducatur.

tioni, de cruenta partium corporis sui distributione, sed omni prorsus corporali prafentia & manducationi repugnat & aduersatur. Quod & As Christi, Qui dixerit thanafus docet, inquiens: Quomodo fieri posset, ve totus muns dus ederet de carne ipsius, que non sufficeret paucis hos Sic corpus nec cor minibus. Ideo Dominus cum Apostolis suis de carnis fuæ manducatione loqueretur, ascensionis suæ mentios nem fecit, vta corporali eos cogitatione abstraheret, & vel inde discerent & intelligerent, carnem, de qua loqui. tus fuerat, cibum à superis cœlestem, ab ipso spiritualem alimoniam dari. Alioquin non fat firma & concludens, aut etiam ad erudiendos er instruendos Apostolos, accommodata rei, abascens fione adducta ratio uideretur, si non obstante locali hinc corporis ipsius infinuata discessione, posset ullo modo hic Christus adbuc corporat liter prafens manducari. Cyrillus ait: Nullus ambigit, quum ad cœlos ascenderit Christus, quamuis virtute Spie ritus affuerit, præsentia tamen carnis abfuisse. Nam postquam coelos ascendit, Spiritum immisit, Non e nim poterat carne cum Apostolis conversari, cum ad Buid Bmill cap, patrem ascenderit. Eusebius Emissanus: Christus corporis sui, quod per ascensionem oculis discipulorum ablaturus, & fyderibus illaturus erat, Sacramentum in die cœnæ instituit & consecrauit, vt recoleretur in my sterio, quod offerebatur in precium. Augustinus : Pros pterea Christus ad passionem iturus, & per resurres ctionis atque ascensionis gloriam è mundo discessus rus, hoc Sacramentum vltimum discipulis tradidit, vt memoriam tantæ caritatis, per quam solum saluat mur, arctius eorum mentibus infigeret. Et Paschasiust Quia secundum carnem cœlos oportuit Christum per

netrare, vt per fidem illuc, in illo renati, confident

tius

Cyrill fib. 11. in Ioan. cap. 3. Idem Fulgent. lib. 2. ad Trafimund. Lib.9. cap. 21.

Quia corpus de

Buangel:

Rahanus editio. Colon cap.12.

tius appeterent : reliquit nobis hoc Sacramentum, vi fibilem figuram & characterem carnis & fanguinis, vt vilibilis figura per hæc mens nostra, ad inuisibilia & spiritualia capes character senda, per fidem vberius nutriatur. Tantum igitur hinc abest ut ad institutum absuturi corporaliter per ascensionem corporis Sacramentum, necessaria sit corporalis ipsius in Sacramento pras fentia.

Alter Capernaitarum error fuit, quod ex hac corporali, quam Averessor de fibi erroris opinione fingebant, erogatione & distributione, nitam, Christiviniscat. quam Christus carnem suam manducantibns pollicebatur, accipi, dixisse putabant. Cui occurrens respondet : Spiritus uiuificat, cat Christi intellexe ro non prodest quicquam, per se uidelicet, & eo modo, quo Capers Cyrillus, Augusti naita existimabant, extra uerbi & Spiritus participationem mans nus, Beda, Theo Vt igitur uiuifica sit Christi caro, eog modo manducas dus, Bertramus, Paschasius, & D. ri posit, Spiritum uiuificare oportet. Caterum ad hanc Spiritus Lutherus anno 23. niuificationem per carnem, neque utilis neque necessaria est corporas supa cap. 6.10an. lis ipsius in pane existentia, & corporis ore facta perceptio, utidem Athanafius : Quæ locutus fum vobis (inquit) spiritus & Athanafert los vita funt, quod perinde est, ac si diceret Christus, Cor pus meum, quod ostenditur & datur pro mundo, in cibum dabitur, ut spiritualiter vnicuig tribuatur, & fiat fingulis tutamen præseruatios ad resurrectionem vitæ æternæ, Et Augustinus, Spiritus (inquit) est, qui viuisicat, caro autemnihil prodest. Tuncautem, quando hoc dos Pfal. os. minus commendauit, de carne sua loquutus erat, & modo nihil profit. dixerat: Nisi quis manducauerit carnem meam, non habebit in se uitam æternam. Scandalizati sunt verò quidam ex distipulis eius dicentes : Durus est hic fermo, sed acceperunt illud stulte & carnaliter. Ille autem instruxiteos dicens: Caro non prodest quicquam. Vers

philactus, Bernha

ba,quæ

Arnchio ad fpiri terpretatur.

ba, quæ ego locutus fum vobis, spiritus funt & vita. Spi. manduca, ritualiter intelligite, quod locutus fum. Non hoc corpus tionem Chrifti in quod videtis, manducaturi estis, nec bibituri illum fant 1. Corint. 10. & guinem, quem fusuri sunt, qui me crucifigent: Sacras August, verba in mentum aliquod commendaui vobis, spiritualiter intels lectum viuificabit vos. Etsi necesse est illud visibiliter celebrari, oportet tamen inuisibiliter intelligi. Het Augustinus de uisibili, externa & corporali manducatione, de qua Christum intelligebant Capernaita, & ex discipulis per sermonem ipstus scandalizati. Hanc uero non ipstusmet ueri corporis & sans Conodin cona vi guinis, sed Sacramentum quidem ita institutum & commendatum esse.

Statites fit spirit unities dit, quod etsi carnaliter & uisibiliter, ore & dentibus accipiatur, sit quinis, fed Sacramentum quidem ita institutum & commendatum effe. tamen spiritualiter intelligendum. Quod perinde est, ac si diceret, nifi. bilis celebratio cœnæ, inuisibiliter & spiritualiter intelligenda est, ex uero bis & concione Christi apud Ioannem. Ac proinde sensit Augustinus, generaliter omnem uera carnis Christi, qua corporis ore fieret, mant ducationem , hisce uerbis excludi et refutari. Et hinc alibi fic scribit: Ins tellectus spiritualis credentem saluum facit. Recordas mini, quod Dominus noster lesus Christus de corpore fuoloquitur: Nisi manducaueritis carnem meam, &bis Non ipsemet Chri beritis sanguinem meum, Item, veritas ait : Caro meaue uinum, utin myte re est cibus, & sanguis meus vere est potus, sed quia Chririo caro & fanguis, frum dentibus vorari fas non est, voluit Domínus, hune Caro per potenti, panem & vinum, in mysterio vere carnem & sanguis em in mysterio. nem, consecratione Spiritus sancti, potentialiter creas ri, & quotidie pro mundi vita mystice immolari, vt sicut de virgine, per Spiritum sanctum, vera caro crea. ta eft, ita per eundem, ex substantia panis & vini, mystice corpus Christi consecretur. Quo loco uel in pri-

mis enidenter apparet, panem & uinum , qua in mysterio & potentiu

419

Liter intelligendum eft, ex concione Christiloan. 6.

P&L 15

Cap. Vtrum de conf.dift.2.

tio in myflerio.

waro & sanguis consecratione fiunt, ab ipso Christo, quo ad oralis caro & sanguis manducationis modum, discerni. Item, Ego sum panís viuus, qui ab ipso christo. I de cælo descendi. Nolite parare fauces, sed cor, inde dem ChrysoRom commendata est ista coena, Ecce credimus in Christum, Sermone 33. de quem fideaccipimus: In accipiendo nouímus, quid cogis verbo Dom. Manducario Chris temus, modicum accipimus, &in corde faginamur. Non finin coma, fit fide, ergo quod videtur, sed quod creditur, pascit. Item, Locu ; dara est, proptet tus est nobis dominus, de corpore & sanguine suo, quod fuiritualem nian' corpus dixitescam, & sanguinem potum. Sacramentum Apostol. fidelium, agnoscunt fideles. Cum ergo commendans tas In sacramentis sis lem escam, & talem potum, diceret: Nisi manducaueritis datur escale potum carnem meam, & biberitis sanguinem meum, non habe bitis vitam in vobis : scandalizati sunt discipuli eius, tarum errori, opnon quidem omnes, sed plurimi, dicentes apud seipsos: ponit spiritualem manducationem, Durus esthic sermo, quis potest eum capere Quid ergo unciola ve respondit? Putatis quia de corpore, quod videtis, partes facturus, & vobis daturus sime TVNC AVTEM ERIT VIT A vnicuic corpus & fanguis Christi, si quod in S As CRAMENTO VISIBILITER SVMITVR, IN L PSA VERITATE SPIRITVALITER manducatur &bibitur. Audimus enim ipsum Dominum dicentem: Spiritus est qui viuisicat, Caro non prodest quicquam. Trastat. 27 ta Item, Quid eft, verba quæ ego loquutus fum, spiritus & vi-Spirinale perse ta funt & Spiritualiter intelligenda funt: Intellexifti spis effipirimale ritualiter, spiritus & vita funt: Intellexisti carnaliter, etiam fic illa spiritus & vita sunt, sed tibi non sunt. Quid magis spiritualirer, la se bac Augustini explicatione perspicuum esse potest? quam neg, carnem cram:ntum de ve Christi (ut Capernaita, Gex discipulis carnali uerborum ipstus sensu opponuna... scandali?ati, existimabant) corporaliter, ore & per partes manducari, sed hoc intelligide eo, quod uisibiliter in sacramento sumitus, oportere. Ipfam uero Christi carnem spiritualiter tantum in ueritate manducari,

& corna commen

coma carnis Chri raditam effe fenfit. Ourpernastatum aron.

Beg-etiam aliter, quam boc modo manducatam uivificare. Voluit enim (ue ex supradictis liquido constare potest) Augustinus, responsionem Chris funducationem fti pro refutando errore Capernaitarum explicare, Autigitur bac dicta Augustini de spirituali & Capernaitarum errori opposita manducatione intelligi oportet: aut si de corporali illa carnis Christi inuisibiliter & reas liter sub pane latentis manducatione (ut quidam perperam contendunt) ins telligatur, falso præsupponiest necesse, talem manducationem carnis suæ uoluisse Christum concione sua apud Ioannem Capernaitis tradere & Bertramus. Alind commendare. Bertramus: Videmus itacumulta differentia ses mysterium corpor parari, mysterium sanguinis & corporis, quod nuncafit

Bertramus. Alind rts , aliud ipfum verum corpus. delibus sumitur in Ecclesia, & illud, quod ex Maria virgi

Manducatio cor per fident.

Virtus faeramenti of corpus Christi

Cap.10. &. H. Fides & intellectus opponitur exterio

Capiat 36.82 17.

Similitudo exte

ne natum, quod passum & sepultum est, resurrexit, ascens poris in mysterio ditad coelos, & ad dextram patris sedet. Hoc namos quod ter accipienda es hîcin via agitur, spiritualiter est accipiendum, quia fides quod no videt, credit, & spiritualiter animam pascit, dum no attenditur, quod corpus pascit, quod dente premitur, quod per partes comminuitur, sed quod in fide spiritua Patchallus Cap. 8. liter accipitur. Pafchafius interpretans illud Hefichin: Qui per igno. rantiam percipit, mysteria quidem percipit, sed nescit mysterioru uirtutem, Virtus sacramenti est (ait) quod corpus & sanguis est do. mini secundum veritatem, licet in sacramento accipiatur per fide. Oportet enim spiritualia sacrameta palato mene tis & gustu fidei percipere. Irem: Quia spiritualia sunt, non visu exterius, nec gustu saporis compræhenduntur, sed fide & intellectu pro certo, sicut veritas prædixit (caro mea vere est cibus, & sanguis meus vere est potus) ples nissime sumuntur. Item: Vera Christi caro & sanguis vera fide creditur, & spirituali intelligentia degustatur. Item: Colorem aut saporem carnis minime præbet, Virt tus tamen fidei & intelligentia, qua nihil de Christo dus rus, & efficax vir bitat, totuillud spiritualiter sapit & degustat, Nihil enim

in co deeft, vbiefficax virtus eiufdem rei fentitur vbi plet na similitudo exterius, & vera virtus agni, & caro imma / Vera Christi caro culata eius interius voratur. Item : Caro & fanguis Chris nondentibus. fti, non sapore & gustu carnis, sed spirituali dulcedine de Cap. 47. gustantur, & fideiratione intelliguntur. Quicquid enim Cap. 19. per fidem fapit, hoc interius totum præbet hoc myftes rium Alioquin nisi per fidem & intelligentiam, nihil pres Cap.15. ter panem & vinum gustantibus sapit. Item: Sacrament Sacrament Sacramentum vara tum hoc vere caro ipsius & sanguis est, quam spiritualiter spiritualiter manducat & bibit homo, ac proinde vnde viuuntangeli, ducanur. viuit & homo. Et post: Veram Christi carnem & sanguis nem in mysterio sumimus, vnde saluator ait: Caro mea vere est cibus, & sanguismeus vere est potus, hanc qui Vera caro infacent manducat, & hunc qui bibit sanguinem, habet vitam as ta doctrinam & ternam. Nos autem, dum nihil carnale in eo sapimus, imo Christi, iohan. spirituales, spiritualiter totum intelligentes, in Christo manemus, Caro & fanguis Christi, spiritualiter sumitur ad vitam æternam. (Et post) Nos igitur & illos spiritualis provincia nos perceptio viuificat, quia bibebant & illi de spirituali eos ficut veteris tello consequente Petra, quo significatur, quod Christus post eos esset venturus. Bibimus quoq & nos spiritualiter, & Christis Pero comedimus spiritualiter Christi carnem,in qua vita æters na effecreditur, alioquin secundum carnem sapere, mors est, & tamen veram Christi carnem spiritualiter percipes re, vita est æterna. Hoc sane Christus exponit, Qui man & Cap. 14. ducat (inquit) carnem meam, & bibit meum languinem, spirituali man-in me manet, & ego in eo. Ille igitur in Christo manet, & quantur. Christus in eo, qui membrum est in eius corpore, & tem manere, & Che est plum Spiritus sancti. Quia si quis Spiritum Christinon infermanentame habet, non est eius, & qui eius non est, nec in illo, nec in corpore eius esse potest. Et qui nonmanet, nece vita

ipiri

fpiritus viuit in corpore, in illo vtice nec Christus eff. Toph flort à via quia omnino vita Christus est. Hicautem, qui mortali crimine reus est, longe à vita alienatur. Hinca est, quod manducatione 2 Carnem Christing ait, Qui manducat carnem meam, & bibit sanguinem manducat, qui in Christo non ma meum, in me manet, & ego in illo. Alioquin nisi prius in memaneat, & ego in illo: carnem meam manducare non pet, nec in quo vita Chriftus

potest, nech sanguinem bibere. Augustinus tractat. Cum itaq; ex his conftet, unum tantum effe manducandæ carnis

rap.25. de civitate

Care Chrift womodo fide vita.

Christus negat or

fli participatione, is enim est, qui nos in corporis Christi unitate, commus nione carnis eius, ut membra uiuificat, ut eleganter Augustinus ait: Caro Christi fidelium vita est, si corpus ipsius esse nonnegli gant. Fiant igitur corpus Christi, si volunt viuere despiris tu Christi, de quo non viuit, nisi corpus Christi. Viuificatio quippe spiritus Christi, per carnem ipsius exhibetur, & in eos manat & diffunditur, qui unum cum eo, hoc est, caro de carne & os de osibus eius fiunt. Qui uero extra corpus seu communionem carnis Christi sunt, nec nem aliam mandu uitam in semetipso habent, nec spiritu eius uiuificantur. Fatendum est sas eationem carnis sie vinisteam este, qua ne constare & illud, corporalem illam carnis Christi manducationem, sue qua sie in partiei subtili atq. comentitio illo ceelesti, sue etiam crasso & Capernaitico modo pationes spiritus. intelligatur, cum non sit uinifica, exclusam esse per hac uerba Christit Caro non prodest quicquam, spiritus est qui ninificat, proinde talem mans ducationem in cona neg, institutam effe neg commendatam, quod alibiex

Christi modum, quo uere est cibus ad uitam, in ipsa uidelicet spiritus Chris

1 in 3. cap. 16. de doctri. Christi cap. Cyrilli sententia latius est explicatum, & ex Augustino plane intelligi porudib.lib.2.cap.o. test: qui carnem Christi, non per se, hoc est, nitura sua potentia & uirtus cont.aduer.legis. te, sed quomodo spiritu uegetatur, uiuificare, ideoq ipsius manducationem,

Theophiladus en quaternus uinificat, fpiritualiter & figurate intelligendam effe monet. Cui pit. 6. in Ioan.
Saptio mysteriorii consentit Theophilactus, qui in sumptione mysteriorum, spiritualem carnis spiritualiter ex co Christi esum, cuius qui participes nonsunt, nec uita aterna participes loan.intelligenda. erunt, & ex uerbis his: Quiedit & bibit meam carne & sanguine meum, sacramentum communionis intelligendum esse tradit, Denig & ipse Das

mascenus,

mascenus, sie panem vorpus Christi in uerbis coena dici interpretatur, sit Lib. 4.000.14 eut Christus de manducatione tarnis sua loquiture Nisimanducaneritis carnem fili bominis, & biberitis sanguinem eius, non habebitis uitam es ternam.

Sed & Bernhardus quoq; quamuis post publicatam in Lateranens Bernhardus inset. concilio extortan a Berengario confessionem uixerit, nibil ea tamen ares & fermo. 33. 2 71. Rasententia motus, sed ueteris Ecclesia doctrinam hac parte retinuisse uis fermo a fuper Plaim. Qui ha detur. Diferte enim tradit, carnis Christi substantiam in facramento adef biras. le. et ad manducandum dari, NON CARNALITER, SED SPIRITVALITER, sicut nunc Christum Ecclesia, non quidem ut Angeli in prasentia Maiestatis, nec ut Apostoli, in uisione humanitatis, sed efficaci revelatione gratia, in fide & facramento habent. Hancy, foirituale Spiritualis mandu manducationem non aliam intelligit, quam qua Christo adhærent, in eog: nur carnali manent, qui grata mortis sua memoria passionibus eius communicant, de qua apud Iohannem loquensait : Qui manducat carnem meam, & bibit fanguinem meum. Item: Nisi manducaueritis carnem filij hominis, & bis beritis sanguinem ipsius, qualis manducatio per sacramentum altaris des fignatur. Vbi fic corpus dominicum a nobis accipi, ut ficut uidetur illa for? Sacramentum de ma panis in nos intrare, sic nouerimus ipsum Christum intrare in nos ad fignatspiritualem manducationem. habitandum per fidem in cordibus nostris. Cum enim institia ingreditur, Christis in nos in illum ingredi, qui factus est nobis à patre institia. Eaq; ratione, qua spiri : factus est nobis tualembane carnis Christi manducationem sacramento altaris designa: Sermo vin die tam percipimus: sic etiam contra, qui imprenitenti conscientia perseue-paschæ. rantes in delictis sacramenta refugiunt, hac uera er spirituali manducas cramentinest con tione priuatos, nullam cum Christo communionem, nec uitam in semetipsis tize sacramentalis, habere.

trat per fidem, vt

In contemptu fa temptusrei & gra August.lib.3. Super Leuit.cap.84.

Atq; fic omnino concedi est necesse, concionem Christi apud Ioans nem, qua non solum prophanas Capernaitarum cogitationes refutat, sed & hisce in contrarium sententia docet, qualis sit uere uiuifica carnis suæ mans ducatio, non possenec debere segregari ab interpretatione uerborum coe Spiritualis manda na. Nonenim alio fine & inftituto panis est corpus, & uinum sanguis, neq cat.

onfecrat.dift. 2. terio fumituriux a doctrinam hrifti Joan 6.

nis fub myfterio eft fpiritualis.

Vnde modum Canfinutationis in coma explicent Patres.

bac alio modo in pane & uino manducanda & bibenda offeruntur, quam Dap in Christo. de quo sumpta & hausta uinificant. Etfic Hilarius carnem corporis Chris Corpus fib my fte uere sub mysterio sumi docet, quema dmodum de hoc Christus loquens ait: Caro mea uere eft cibus, o fanguis meus uere est potus, Qui edit meam carnem & bibit meum fanguine, manet in me & ego in eo. Non itaq de ues ritate carnis & fanguinis Christi, sicut nec de naturali cum eo nostri secuns dum carnem unitate, ambigendi locum effe relictum, quim ipsius Domini Ergo fumptio est, professione & fide nostra uere caro & uere languis sit, que accepta & haus fta efficient, ut or nos in Christo simus, or Christus in nobis sit. Eamq ob causam, ueteres Patres ex hisce uerbis Christi apud Ioannem, & mos do manducanda carnis fux, quem tradit, explicant & intelligi uolunt modum transmutationis, qua panem & uinum, corpus & sanguinem Chris Stieffe seu fieri docent. Cum itaq talis ex sententia Patrum prasentia core poris & fanguinis Christi in ccena tradatur, qualem ex mutatione panis Guini, in corpus & Sanguinem Christi effici intelligunt : constet autem banc mutationem ab is, secundum eum manducationis carnis Christi modum, de quo est apud Ioannem, explicari: consequens binc est etil am, quod talem agnoscant præfentiam corporis & sanguinis Christi in coma.

Vt facramentum & res facramenti, ita comz, & concio Dial 1.8 Cyrill. lib.4.cap.14.

Friuolum estigitur, quod pleriq censent, hanc concionem Christi de se habent institutio manducatione carnis sua, quasi nondum instituto coma ritu habitam, prore come, & concio sus ab interpretatione uerborum coenæ remouendam esse. Vt enim coena Sie configunt Au Domini constat sacramento & resacramenti, hoc est, ussibili & externa panis & uini sumptione, & interna atq. spirituali corporis & sangumis Christi communicatione: ita Christus apud lohannem, de hac ipsa uera or uiuifica corporis or sanguinis sui communicatione est concionas tus, que est beneficium noui testamenti, quo saluamur, cuius sacramens tum & mysticam dispensationem in externo manducationis coena ritu institutam esse woluit. Non magis itaq aut aliter, quam res sacramenti afacramento, sic etiam concio Christi apud loannem a uerbis or ritu coe na segregari potest. Dionysius: Sicut uisibilia sacramenta rerum inuisibis

ia.cap. 2. & 2.

Hum er intelligibilium imagines effe , sic etiam ipsa intelligibilia dicit es se uisibilium sacramentorum initium atq. scientiam. Etrecte Cyprianus menium ad verba ait , hac concione Christi , spirituale documentum , ad uerba coenæ intelliz conæ , ex verbis genda contineri, atq ex hoc spirituali documento intelligi, mansionem nostram in Christo esse eius manducationem, & potum quandam cum ipfo incorporationem. Esum igitur feu manducationem carnis Christi in Bius carnis Chris rana ,ex uerbisipsius apud Ioannem , dicit effe auiditatem quandam & desiderium in Christo manendi, hancq unicam esse Christi manducatios cona. August cont. nem, cui in instituto coenæ sacramento corporale ministerium symbolorum sit additum. Panem enim angelornm(ait) sub sacramen Panis angelorum to manducamus in terris, eundem manifestius edemus in manducatus. cœlis, non ministerio corporali.

Cypriani sermo de

Hacq est indubitata ueteris Ecclesta patrum sententia. Augustis Qualis in commendata aus namq, , ut ex locis supra adductis apparet , perspicue docet , commens carnis Christi datam effe coenam, propter eam, que a Christo tradita est apud Ioannem, Biritualem carnis sua manducationem. Inde enim, quod in sacramento uisibiliter sit of sumitur, spiritualiter intelligi oportere, quia de carnis suæ manducatione Christus mystice & spiritualiter sit loquutus. Quod etiam sentit Chrysostomus, quomodo carnem nobis suam ad manducan-Homil 45 in dum dare possit Christus, mystice & spiritualiter, ex hac doctrina, & loan. non simplicater seu carnaliter, utres dicuntur, intelligendum esse, inquiens. Idem fentiunt Origenes & Hieronymus. Idem quoq; Cyrillus, qui hanc Lib. 10. Cap. 13. in communicationem carnis & sanguinis Christi, mystica benedictionis uir Mystica benedictionis virus. sutem, qua uiuifico uerbo coniuncti, naturalis uitæ corporis communionem babemus, effe interpretatur.

Neg, ab his dissentit author sermonis de ccena, qui post primum de Sermo 2. de ccena Sacramentis positus est, & operibus Bernhardi permixtus, in quo etsi pas, mo cuinsdam. sim uideantur esse inserta & aspersa quædam, quæ merito ut suppositis tia & adulterina suspecta dici & haberi possint : tamen eodem plane, quo supra explicatumest modo, externam sacramenti formam, ex uers bis influttionis coena, & spiritualem ipsius efficaciam, ex concione

Christi apud Lommem , tanquam sacramentum & rem sacramenti , sis

Forma facramenti gnum & rem fignatam, contungit. Christus (ait) pridie quam in pane & vino, qui pateretur, discipulis suis hanc sacramenti formam præs poris & fanguinis scripsit, & efficaciam exhibuit. Formæ præscriptio, in pas ne & vino, Seorfim enim panem, seorfim tradidit & vinum de pane ita dicens: Accipite & comedite, Hoc est cort pus meum: De vino etiam fic: Bibite ex hoc omnes, hic est sanguis meus, &c. Audistis formam sacramenti, au-Virtus & efficacia, dite efficaciam in communione corporis & sanguinis Do. in commione cor in comunione cor mini: Et nos lesu Christo, & Christus nobis inenarrabili vnitate sæderatur, sicut ipse dicit: Qui manducat carnem Christi. Joan. 6. meam, & bibit sanguinem meum, in me manet, & ego in eo. De bonis & digne sumentibus hoc sentiendum & non de flagitiosis & pessimis. Sane in mensayna, in cœ. na Domini, de vno pane consecrato, Petrus & Iudas ace cepit, bonus invitam, pessimus in mortem, bonus in bes Hochodiedamna neficium, pelsimus in teltimonium, Hicauthor Christum Ae postolis suis in prima coena cum pane & uino, uelut externa sacramenti forma, efficaciam ipfius, in communione corporis & fanguinis eius, iuxta traditum concione sua apud Ioannem de manducatione carnis sua mos dum dediffe testatur. Ex quo facile animaduertet lector reliqua in eodem fermone, quæ cum hac explicatione non consentiunt, supposititia esse &

Aliud eft panis co, fecratus, Aliudeo, muniocorporis Christi

our, vt Cinglianum

Sunt itaq non folum ueteris Ecclesia patribus, uerum etiam sibimet ipsis manifeste repugnantes & contrary, qui aduersus creberrimum totius Nondaplex vera orthodoxa uetuftatis hac parte consensum, aliam eamq corporalem uera carnis in coena manducationem a Christo institutam aliam uero sua apud Ioannem concione commendatam effetradunt. Et tamen ab omnibus uideri wolunt, perpetuam atq. inde ab initio in Ecclesia receptam & usitatam ens tentiam retinere & profiteri.

Nec obstat (ut quidam aiunt) errasse uideri Patres, quod hac uerba Christi

earnis Christi, sed vna & spiritualis tantum mandu catio ele.

adulterina

Christi apud Iohannem ad ritum & administrationem coena accommodate runt. Respondeo, cum de antiquitatis & ueteris Ecclesia sententia & cons sensu, uelut graui admodu ueritatis in hac causa testimonio, ad quod etiam ipsimet aduersary subinde prouocant & confugiunt, præcipue quæritur, Verba Christi a illud primo hine, omniq prorsus euentu manifesto & irrefutabili argus pud soannem, non mento con fare, non minus ignotam fuisse ueteris Ecclesiæ patribus, subs possunt de instran-Stantialem panis & uini in corpus & Sanguinem Christi transmutationem, mis, nec corporatione care eorumg; corporalem aliquam manducationem & potationem, quam hac nis Christi intelli concio & uerba Christi, ex quibus & spiritualem transmutationis ueraq fensenunt patres. carnis ipsius manducationis modum explicarunt, recte de substantiali illa transmutatione & corporali manducatione intelligi posint. Deinde, etsi ad mysteriorum in ccena actionem hac uerba passim a patribus accommos Christi loan. 6 de data legantur, si tamen corum mens atq; perpetua sententia spectetur, non rellexerunt pares. tam de externa mysteriorum sumptione, quasi de hac, uelut uera carnis sans guinisq sui communicatione, loquutus sit Christus, quam de spirituali my Steriorum uirtute & efficacia hac uerba abijs accepta fuisse apparet. Proinde quod de mysteriorum in cœna actione ea intellexerunt, per hoc 13. & August trad. (ut supra est explicatum) modum manducandæ carnis Christi in mysterijs 26. in loan Theorem ex hac ipsius concione intelligedum esse uoluerunt. Quia uidelicet hoc dos sius. minicæ cœnæ mysterium, ad spiritualem hanc carnis & sanguinis Christi communicationem, in facris symbolis, quadam similitudine & analogia cis bi corporalis & spiritualis, repræsentadam & obsignandam sit institutum. Vt igitur dominica ccena inflitutio, Euangelica huius concionis & pros missionis de uita eterna ex carnis & sanguinis Christi participatione Verba promission consequenda, pignus & sigillu estific uerba istius concionis, de uero mystes nis, intelior por riorum usu (ut Patres faciunt) intelligere perinde est, ac sigillum & lits en promissions teras seu pacta promissi beneficii simul coniungere & accipere. Deniq ues ro quia Papista eandem in hisce Christi uerbis, o sacra coena symbolis, carnis ipsius manducationem traditam & commendatam este, exustrata Patru sententia agnoscunt & fatentur: an non hinc consequi, parig ratione concedi est necesse, aut hanc manducationem carnis Christi in coena; ex

funt de ligillo quod

verbis ipfius apud Ioannem, de spirituali communicatione omnino intels ligi oportere, aut fi, contra quam uno consensu omnes docent patres, de corporali & externa manducatione oris fint accipienda, plane nullam

Interpretas

21. cap. & Paule L Gerinth.11.

Epifol.23.

Hinc fanguis tefta wienti aterni cap.

queio. in Genefin.

in postre. interpre Corinth. Terrult. b. 4. cont Mart. 1. cap. 21. s. Corinth. IL. Homil. 33. in Mat.

Myfterium eft paf eff corpus in more

effe in scriptura traditam carnis Christi spiritualem manducationem. Hac igitur primum a modo manducanda carnis Christi, quatenus tio ex Lus est uere cibus ad uitam , ficut hoc scriptura tradit, & ueteris Ecclesia con. sensus agnoscit, analoga fidei, uerborum sacra dominica coena inters

pretatio est. Porro etiam ex Luca, à sacramentali loquutionis modo, quo is uelut cuiusdam explicationis loco usus est, intelligi perspicue potest, quomodo non simpliciter & proprie (sed ut Augustinus recte sensu) ses cundum quendam modum; panis à Christo fractus, corpus ipsius in mors tem traditum sit, sicut calix, seu poculum uini, à Luca dicitur Nouum Testamentum, id est, foedus inter Deum & fideles, reconciliatio uidelicet, seu receptio in gratiam, ipsag, adoptio in sortem filiorum Dei in sans Teftamentum, id guine, hoc est, propter fusum Christi sanguinem. Est ucro certisimum, minus lib. 1. 10 hoc Testamentum & fcedus non effe hauftum uini , proprie loquendo , sed wini sumptionem, ex instituto & ordinatione Dei in verbo, effe foederis ils lius Christi sanguine sanciti non tantum imaginem, sed sigillum & obs. St. D. Philip. Mel. Signationem. Et ideo Fulgentius banc loquutionem: Calix est Nouum Teftamentum in sanguine, interpretatur, id est, significat Nouum Testas mentum. Et Ambrosius. Quia beneficij testis est sanguis, in Haymo: ad Corin. huius typum calicem sanguinis mysticum percipimus. Chrysoftomus his uerbis : Hicest sanguis meus, qui effundetur in ret missionem peccatorum, Christum oftendere uoluisse refert, passionem no & crux, ficut & crucem effe hoc mysterium, quod equidem de reali existentia sanguinis sub uino, non magis commode intelligi potest, quam de ipsa passionis in cruce ueritate, fed, ut recte Augustinus interpretatur, in significante

Vecalix notum Testamentum est, tra panis eft cor pus.

mysterio.

Quod si igitur hac uerba, uinum & sanguis, hoc sensu intellecta & vinum fanguis, & explicata funt a Luca & Paulo, poculum seu uinum in poculo, est Tes stamentum in sanguine, eag. loquutio sacramentalis est, in quatanta res de signo

de signo dicitur, quo confirmatur & obsignatur, eodem quoq modo ins viibile verbum, telligendum est, panem esse corpus, quo est Testamentum in corpore, hoc ex vilibile Testa eft , testificatio & pignus illius admirandæ redemptionis & receptionis mentum. in gratiam, propter corpus in mortem traditum. Et f.c constat ex hac loquutionum permutatione, qua non sine grani confilio usa est scripiura, Hze verba, calix quod uerba cœnæ Domini sint uerba promissionis, quæ ex ritu faciunt est nousem Testa Jacramentum, eig uim & authoritatem tribuunt, nos confirmandide ins ba promissionis, addita ligno, sicut unsibili gratia, & ea beneficiorum noui Testamenti parte, que ipso sacra : circumcino est soc mentiritu significatur. Atq. ut hæc clarius inteiligantur , sciendum est, carne. quatuor effe de sacramentis loquutionum formas, quarum prorsus eadem eft fententia, or intelligendi ratio.

Prima eft, in qua rerum nomina imponuntur signis, ut circumcisio Quatuor loquurto est foedus, purificatio Mosaica est mundatio à peccato, expiatio Leuitica num formae de la cramentis, quanum est expiatio coram Deo, Agnus est Pascha seu transitus Domini, Ba eadem est semen ptismus est lauacrum regenerationis, Coena est Nouum Testamens ium, noivavia Christi, seu panis & uinum sunt corpus & sanguis Chri sti. De bac loquendi forma, uelut ex regula sacramentalium loquutios num, ait Augustinus: Cum sacramenta similitudinem earum Epin. 25. 8:102. rerum habeant, quarum sunt sacramenta, ideo etiam ex & mader 63. in hac similitudine earum rerum, quarum sacramenta sunt, decont diffunct 2. nomen accipere. Et hinc facramentum corporis & fan contra Adinian guinis Christi, secundum quendam modum esse corpus Secundum quenda modum esse corpus Secundum quendam modum esse corpus secundum esse c & fanguinem Christi. Vnde etiamaliud SVO MODO, 110pum. aliud RE VERA, corpus Christi dici ait. Neg uerosictans tum de sacramentali hac loquutionis forma sensit latina, uerumetiam græs Dialog. 1 ca Ecclesia. Nam & Orthodoxus apud Theodoretum, ser Nomen corposis monem de mysterijs explicans, ait: Dominus accipiens lo. Symbolum, dixit: hoc est corpus meum, Nempe quia Tymbola mystica earum rerum nomina suscipiunt, quas rum symbola & typisunt.

Secunda eft, in qua sacramentor u res tanquam effectus tribuuntur si-

tribuitur 51 mbo

bili verbo.

es de lieras dicun gnis, se circumcifio confeederabat cum Domino, purificatio & expiatio du retian effe. Lenitica tollebat peccatum, Pafcha seruabat à morte, Baptismus nos saluat, untur fignus, ve vi Cona nos facit focios noui Testameti, seu Korvooois Christi. In hac loquendi forma etsi effectus rerum non sint aut realiter existant in signis , neg is etiam per fe & principaliter conferantur, fed, ut Augustinus docet, Vilis Bpiftol 166. 165.3. Ifbilis quidem sacramenti forma forts & a Ministro dacontra Creitonium lib. quetto. Vete. tur, ipse autem Christus, inuisibilem dat gratiam. Item: cap. 59. Lib de Rem sacramenti solus dat Deus, Sacramentum autem peceat remif ap dant boni & mali. Item: Sacramentum gratiæ exhibetur lib. tr. cap. 7. de extrinsecus, sed benefici gratie Spiritus sanctus operatur intrinsecus, Item: Sacramenta, non qua fumuntur, sed qua creduntur, sanctificant: tame eode prorsus ono alio modo, quo supra res de fignis dicuntur, fic etiam gratia & effectus ipfarum reru tribuuntur signis, quibus offeruntur & confirmantur. Et sic sacramentu corporis Chri Occasio erroris de sti, uita, & baptismus dicitur salus. Hoc modo gratiam & sanctificatione tribui facramentis cum non intelligerent Sophifta, in perniciofum de opere

opere operato.

operato errorem inciderunt.

ad Roman. Sacramenta fimt figna promissionis eap. 26.

Tertia, in qua rituum & elementorum, quatenus signa sunt, officia pros Cum officia figno, pria diferte exponuntur sine figura, ut Circumcisio, purgatio, expiatio, Pane proprie expor scha, Baptismus, Coena, est signum scederis, ablutionis peccati, seruationis a morte, falutis, noui Testameti, noivovias corporis & fanguinis Christi. Chryfoft. cap. 4. Signum autem intelligi oportet, no uulgare & inane, neg tantu allegoricu, sed pactionale, er in mysterij uirtute efficax, cum quo in ueritate uerbi er se forderis nouite, promissionis certo exhibetur hoc, quod significatur in foedere sidei, cuius stamenti. De Catechii. rudi. est additum signum. Hac forma superiores duæ sunt explicandæ, ut hinc ino telligatur, quomodo sacramenta sunt signa promissionum, &, ut ait Augus finus , uifibilia rerum dininarum fignacula , quæ similitudinem earum res rum gerunt, quas significant, or que in uerbosunt recondita.

Cum in legitimo viu, facramentum cum promissione gratic comungitur.

Quarta, in qua promisio gratiæ additur legitimo signorum usui qua facramenta facit ex ritibus, ut Circumcifio prodest, si legem obserues. Qui credebat & circumcidebatur, socius erat æternifæderis, Qui credes bat CF bat er expiabat peccata purgationibus er facrificis, infificabatur. Qui credebat or Pascha celebrabat, liberabatur a morte æterna. Qui crediderit T bapti atus fuerit, saluus erit. Qui crediderit, & samplerit panem & cas licem hunc, socius erit noui Testamenti, xoivovos Christi, manducabit corpus, & bibet sanguinem Christi, Et hoc modo ritus seruati secundum institutione in fide, sunt pignora & opea vides horu bonorum. Hinco nos Regula de faceas tanda est regula, quod sacramentales loquutiones ipso effectu non sunt aliud, quam formæ offeredi & confirmandi gratiam in ritibus ad hoc divinitus institutis. Et ideo usitate nominatur ea pars beneficij in promissionibus Res dicuntur destr Sacramentorum, que ipso sacramenti ritu significatur, o nomen uel pros gnis, quibus offer prietas rei signata, attribuitur signo, non tam propter rituum allegoriam, mantut. quibus hac beneficia promissionum pinguntur, quam ipsarum rerum in sichipra ex Chry. uisibilium Ospiritualium cum uisibilibus signis exhibitionem credentibus a Deo promissam.

Eiusmodi uerborum cœnæ explicationem suadet ipsa naturalis ues nis separation cor ritas corporis & sanguinis Christi, quæ cum sint inseparaliter con guis sit in myster iuncta, non possunt substantiali prædicatione, & per realem existenti; Sanguis non exis am, de pane & uino separatim dici. Porro uerba institutionis, & ana, stituealitet extra logia mysterij non admittunt, ut hac simul & coniun tim de pane & uino dicantur, alioqui si hac propositio: Panis est corpus, idem significaret quod ista: Cum pane est corpus, eode plane modo uera etiam esset hæc: Panis est lea glosa in cap. Sanguis, Item: Vinum est corpus, atq, ita prorsus eadem effet comunicatio san conf. dulinet. 2. guinis in sumptione panis, quæ corporis est in sumptione uini, comunicatio corporis, qua sanguinis, quod genus prasentia & communicationis, ut Sanguis in pane, & corpus in calice ponatur, tam cum simplicitate uerboru Christi pugnat, quam cum memoria & repræsentatione passionis & sacrio fici ipfius, qua in actione mysteriorum coena fit, non est consentancum. Ideog, Ambrosius & Augustinus sanguinem Christi in mysterio pota? ri intelligunt de sanguine, quasi ex diuino fluente latere. Sicq Chry Homil. 13.1. 18 Corinth. & Homil. softomus: Quid est in calice hocest, quod fluxit ex lates de Bucharis. re, & illius sumus participes. Item, Sanguis ex cratere &

Verbacanz intel ligenda funt et par

ap. 19- in loan. Cap. 50. Cap. 50.

Sanguis Spirituali ser in mysterio por

Lasz. Bpift. 2.

Gelafin Pontifex Roma. dicho cap. Comperimus. de confecrat. dist. 2. ris, non eft ipfum

reale corpus.

imaculato latere hauftus est, quali ex diuino fluens latere. Theophilactus: Cum ad Calicem communionis accedis, ita affectus sis, quali exipso latere bibas. Paschasius: Quod suc ex Christilatere fluxit, hoc nunc credentes in calice bis bunt. Item: Ex morte Christi sanguis, & per sanguinem vita hauritur æterna. Item: De hocomnis inebriatur Chris sticola, dum vini speciem iure tenet in sensu, & sanguis Christi spritualiter potatur in mysterio. Qua omnia nemo fanus aliter, quam de myftica repræfentatione of fpirituali communione ins tellexerit. Neg enim (quia in prima ccena nec dum effusus erat) ipsemet proprie & uere sanguis est, qui ex latere Christifluens à corpore ipsius separatus fuit : neg nunc, amplius realiter sanguis ex Christi latere fusus fluit, Cyprianus, cum ait: Si vinum in calice desit, sanguis nem Christi vere non exprimi: & si aqua cum vino non misceatur, sanguinem Christi incipere esse sine nobis, eò quod ficut in vino sanguis oftenditur, ficin aqua popus lus intelligitur: non utiq per hoc credi uult, aluer fanguinem in uit no intelligi exprimi & oftendi, quam ficut in calice dicitur offerri, nuls la certe reali ipsius & separata quadam à corpore sub uino existentia, neg etiam, quia corpus sub uino realiter existens sanguinem in se habes at comprahensum : sed ut Bertramus bac interpretatur, inquiens: Vbi vna fanctificatio est, vna consequenter operatio. Et vbi parratio, par quoc consequitur mysterium. Atvidemus in aqua cum vino mixta fecundum corpus nihil effe cons uersum, consequenter ergo & in vino nihil corporaliter oftensum, accipitur spiritualiter, quicquid in aqua de pos puli corpore fignificatur. Accipiatur ergo necesse est spiri tualiter, quicquid in vino de Christi sanguine intimatur. Eodem Spectat quod scribit Gelasius, aduerfus sacrilegam sui o nostritem Portio facri corpo poris superstitionem, qua quidam sumpta tantummodo sacri corporis pors tione, a calice facrati cruoris abstinebant, quos inbet aut integra facrat menta

menta percipere, aut ab integris arceri. Quia diuisio unius eiusdemo myste Villas mysteri rif fine grandi facrilegio fierinon posit. Sicut unitas mysterij est opus ret Hinciymbola paldemptionis nostra, in corpore tradito & sanguine suso, quatenus hac pane dicuntur. & uino, uelut imagine figura ex inftituto Christi repræsentatur: sic dis uisso ipsius, est corpus à sanguinis effusione segregare, ut Augustinus de tot deconse duit. bac mysterij unitate loquitur: Cum frangitur hostia, dum sanguis ex calice in ora fideliū funditur, quid aliud, quam domi. nici corporis in cruce imolatio, eiulo sanguinis de latere effusio designatur? Etsi autem unlgo Papifta Gelafiu de facrificantio fit in corpore rea bus, & non de comunione populi intelligendum effe uelint: tamen hæc falo liter, ex calice non funditur. so ab ijs & impostorie dici uel hinc constat, quod ipsius Gelasij tempore, far erificiu a populi comunione non fuerit separatum. Idq Cyprianus testatur, Calicem Domini sanctificatum, in instituto ab eo sacrificio, ex divina tradi Lib. 2. Epit. 3.
Sacrificium com tione, à qua nulla humana inftitutione discedendum sit, populo distribui os munio populi. portere, anathemate flagellans eos, qui secus fecerint. Quiafas no sit, ad ipo fum dominica passionis & nostra redemptionis sacramentu pertinentia ins fringere, aut in aliud, quod divinitus sit institutum, humana traditione mu tare. Oportere wag. Christianos, ut milites Christi, calice sanguinis quotio die bibere, ut posint & ipsi propter Christum sanguine fundere. Quin & Micrologus in ordinis Romani expositione, sicut & Algerus, Gelasium Cap. 19. Algerus bæc de plena populi comunione præcepisse interpretatur. Sed & ante Geo Sermo 4. quadrag. lasium Leo Romanus hunc mutilatu & sacrilegum dominica cœna in cas licis.omisione usum, grauisime repræbedit & detestatur, Idem fecit Iulius Cap, audinimus. Papa, in epistola ad Episcopos Aegypti, in qua illud memorabile est, or nota tu dignum, quod contra intinctam panis (quæ tunc temporis, sicut & postea apud quosdam inualuerat) Eucharistiam, ad exemplum & institutionem Christi, uelut fonte ueruatis, a quo ordinata sacramentoru mysteria proces sundant in contra serint, atq, etia ad Apostolica Ecclesia consuetudine prouocat (quod hodie ria Ecclesia consuetudine, quasgio quide no peraque liberum est apud Pontificios) V bi enim Apostolis tur corum successio suis (ait) corpus & sanguine suu comendasset Christus, le estin veteram & orsimpanis&seorsim calicis comendatio memoratur. Pas

Schafius

febafius omnibus tam miniftris, quam reliquis credentibus, dictu effe interpretatur, Accipite & bibite ex hoc omnes. Hic est calix sanguinis mei noui er aterni testamenti. Et ideo non recte carnem fine fanguine, sicut nec fans Quinem fine carne communicari, quia caro ad corpus, & sanguis ad anis Opomodo in pale mam referatur, ut totus homo redemptus intelligatur, Proinde nihil in pal corpus, & in vino corpus, & m vino fanguis communi ne, prater corpus, of in calice nihil aliud, quam sanguinem accipi. Nones nimber CARNALITER, SED SPIRIT VALITER per Cap. 49. & 30. Omnis alia, præter cipi atq fic etiam intelligi oportere. Quid igitur obstat, quò minus hine sas spiritualem, mandu cario carnalis est. crilegam effe Pontificiorum coena administrationem, ipsorum etiam Ros August. trada. 16: manorum Pontificum testimonio euincatur?

Interpretat tio ex Paus

in loan.

Verum nuncetiam uideamus, qualis ex Paulo omnium certisimo er locupletissimo dininorum mysterioru interprete, sumi uerborum ccenæ dominica fenfus & interpretatio possit. Is autem in utroq tam externo uideliget facramento, quam interna re & uirtute facramenti, uerba & ritum institutæ à Christo coenæ, perspicua explicatione interpretatur.

Panlus verba Chri fi, deeo quod ex nis coenz, de pane.

1. Corinth.u.

In externo como cipitur , in quo eft commemoratio mortis Domini.

Memoria eft in fymbolis, in iplis rebus vernas,

Primum enim illud, quod benedixit, fregit & discipulis suis dedit Christus dicens, Accipite & manducate. Item: Quotiescung, hoc feceritis, terne datur & acci facite in mei commemoratione, quatenus per hoc, externo caremonia rio puur, interpretatur facite in mei commemoratione, quatenus per hoc, externo caremonia rio in ritu manducatio tu, actio coena ex instituto Christi desinita est, atq. mortis ipsius insecon tinet memoriam & reprasentatione, de panis manducatione interpretatur, inquiens: Quotiescuncy manducaueritis panem hunc, more tem Domini annunciate, donec veniat, Item: Quisquis es derit pane huncindigne, Item: Probet aute seipsum homo, riu, hoc datum ac. & sic de pane illo edat. Nihil hic de corporali & externa aliqua cum pane coniuncta simul corporis Christi manducatione, à Domino se acces piffe tradit Paulus: fed eam , que corporis actione & membris fit, mandu. catione ad panem tantumodo refert , on non ad aliud, in, sub, uel cum pane reali existentia præsens & contetum, atq; sic una cum pane datum. Nam & ipfa mortis Christi comemoratio, propter quam sacramentalis coenæ comu nio est instituta, non in ipsomet uero corpore & sanguine Christi, quatenus in morte pro nobis funt tradita, sed in panis & uini sumptione, ueluti mortis

ipfius typo, Gut Ambrofius ait, similitudine & imagine peragitur & celes Lis. 4. cap. 48. bratur. V nde etiam propter mysticamipsarum rerum in bac sacra memoria nyt steedor Ge repræsentationem, nomina earum suscipiunt, & mysticæ res fiunt. Et sic ues las Bertramus, Ma tus hac recte intellexit Ecclesia, Iustinus Martyr: Panem nobis à cont. Nestor. Christo ad commemorationem corporis propter crez Triphone. dentes in eum assumpti & passibilis facti, & poculum, in corporis assumpti memoriam fanguinis sui, cum gratiarum actione sumen diti, est in pane dum, esse datum. Et ideo panem & vinum, in hoc sacra Apolog. 2. pro mento, non vt communem cibum, sed ad hoc ordinatum Incoloq. cum esse docet, vt gratiæ Deo agantur, & Christiani admos Triphone. neantur, quæ propter eos Deus Dei Filius perpessus esse Homil 17.1. Co. narratur. Cyprianus, Chrysostomus & Cyrillus, de pane & calice uit. Christum dixisse intelligunt, Hocfacite in mei commemorationem. Sic Lib.12.Cap. 58.in enim Cyrillus: Quod mystice benedictionis communio, loan. refurrectionis Christi quædam confessio est, verbis ipsius probatur. Fractum enim panem distribuebat, dicens: Hocest corpus meum, quod pro vobis traditur in remis fractipanis distributo, of mysterij fionem peccatorum. Hocfacite in meam commemoras participano. tionem. Participatio igitur mysterij, vera quædam cons fessio est, quod propter nos & pro nobis dominus & mor tuus sit & resurrexit, & diuina nos benedictione propter hocreplet. Theodoretus, fractum à Christo panem, ut corporis, ita pas. Dialog. . & 2. sionis in corpore typum nocat. Cyprianus, Panem & uinum in comme: Lib. 2. Epifol 3. morationem sacrificij, ad exprimendam dominicæ passionis imaginem of Fractio & distributeri. Item: Hæc quoties agimus, ait, non dentes ad more tiopanis in cona. dendum acuimus: sed panem sanctum sincera fide frangimus & distribuimus. Ambrosius ad uerba Pauli, Mortem Domit ni annunciate, donec ueniat, Quoniam morte (inquit) Domini 1 Corinth 11. liberatifumus, huius reimemores, in edendo & potando, carnem & sanguinem ipsius, quæ nobis oblata sunt, signis ficamus : perspicue per hoc declarans, ritum edendi & potandi, in quo

Lib. 3. Cap. 4.de minit. & fermo. de

Commemoratio morris Chrifti, eft verebus myfticis.

Sacrificium & ob

Libro de demon Ara. Euangeliea.

26. Cap.in Matth.

rafentatio est n pane & vino. Cap.22.in Lucan

eft & peragitur in fymbolis.

Explicat fenten. hiam Hieronymi.

fanguinis ipfius, quatenus in mortem pro nobis oblata funt, fignificationem. Augustinus: Fructum terræ mystica prece consecratum dis verbo. Buanger & cit rite fumi, in memoriam dominicæ pro nobis passionis. Item: Hoc quotiescung feceritis, in mei memoriam facies tis, quod exponens Apostolus, ait: Quotiescung mans ducaueritis panem huc, & calicem biberitis, mortem Dos mini annunciabitis. Illius ergo panis & calicis oblatio, mortis Christi est commemoratio, quæ non tam verbis, quam rebus mysticis agitur, per quæ nostris mentibus terio panis & vini. mors illa preciofa altius & fortius commendatur. Item: In hoc facrificio panis & vini est gratiarum actio, & commes moratio carnis Christi, & pro nobis obtulit, & sanguinis, que pro nobiseffudit. Sic ex hac perpetua ueteris Ecclefia fententia sacrificium est me Eusebius Casariensis Sacerdotes spirituale munus suum obeuntes secundum sanguinis Christi Ecclesiasticas constitutiones, corporis & sanguinis Christi mysteria restatores.

Labes. præsentare, ac proinde sacrificium Christianorum docet esse memoriam corporis & fanguinis Christi, atq. hanc sacrosancti illius unici sacrifici memoriam in mensa domini per symbola corporis & sanguinis ipsius, iux? ta institutum noui testamenti ritum celebrari. Hieronymus postquam myflicum Pascha in carnibus agni impletum fuisser, Christum assumpto pane, qui confortat cor hominis, ad veriPasche sacramens Bacramentum veri tum transifise, & veritatem corporis & sanguinis sui res præsentasse, ait. Beda diligens Augustini lector & interpres, in locum agni paschalis, qui solenni ritu edebatur, corporis & sanguinis sui sacramentum, a Christo fuisse substitutum interpretatur, ut sicut in esu agni aget Memoria inflituta batur memoria antiqua de A Egypto liberationis, sic in pane & uino, ut corporis & fanguinis Christi figura, redemptionis nostra memoria in Ec. clesia frequentaretur. Ita enim ait : Finitis veteris paschæ sos lennis, quæ in commemorationem antique ex AEgypto liberationis agebantur, transift ad nouum, quod in suæ

redem-

redemptionis memoriam Ecclesiam frequentare volebat, vt videlicet pro carne & sanguine agni, sua carnis sanguis nisce sacramentum in panis & vini figura substitueret. Sacramentum to Et post : Quod autem dicit: Hoc facite in mei commemo & figura camis & rationem, hoc exponit Apostolus: Quotiescunce mans fanguine. ducaueritis panem hunc, & calicem biberitis, mortem dos

miniannunciate, donec veniat.

Quibus recte, ut fieri oportet, consideratis, clara se hinc offert wers borum cœnæ interpretatio, Nam quemadmodum pronomen seu particula HOC, in uerbis Christi, Hoc est corpus meum, relationem in se habet, ad monstrat panem panem a Christo acceptum, benedictum, fractum & datum: fic etiam fe- acceptum & quentia hac uerba: Hoc facite in mei commemorationem, absq. dubio ad ea, quæ Christus accipere, frangere & manducare iusit, referentur. Vns de consequitur in ritu & actione cœnæ hoc Apostolis, ut acciperent & Verba accipine manducarent, esse datum à Christo, in quo corporis ipsius in mortem tras plicantur per ver-ba, Hocfacitein diti, est commemoratio. Verum hoc Paulus, ut dictum est, interpretatur mei commemorade manducatione panis, sicut & propter hanc in panis manducatione instionem. flitutam mortis Christi commemorationem : Quisquis ederit (ait) par nem hunc indigne, reus erit corporis Domini. Ergo uerba accipite & Sic Origenes, cap, manducate, non magis pertinent ad realem corporis Christi in pane præs 15. in Maun. fentiam & corporalem ipsius manducationem, quamista uerba: Hocfas cite in mei commemorationem, quibus oftenditur & declaratur, quo fine institutum sit & fieri debeat, quod accipi & manducari iußit Christus. At uero his ipsis uerbis nihil iubentur Apostoli, externo illo accipiendi, Verba, Hoctarine. frangendi & manducandi panis ritu facere ad institutam mortis Chris realiter accipere & sti memoriam in reali ipsius corpore sub pane, sed sicut sacrifici sui mes frangere sub pane, moriam, exemplum & figuram nobis per hac uerba (ut recte Pa stier manducare. tres intelligunt) commendare uoluit Christus: ita etiam hæc non in August lib.1. con infomet naturali suo corpore, quod amplius in sacrificio realiter non Caro Christinon offertur, sed in eius (ut supra est dictum) figura, imagine & typo August. esp. vris. fieri, est intelligendum. Et hoc est quod Patres dicunt, Christum cosectat distince.

mystice

oft. Homil.S ;. in

Memoria passio fed in fignificante Ita Augustinus lib. 20. & lib. 11.capit. 20. de ciuitate

Quod panis est corpus Christi, hoc Paulus intelligit fir custractio & fum Vict corporis Christi.

& Phim. 21. Chry, mystice in coma immolari, & passionem ipsius in mysterio tradi, nempe quia panis in coena fractus, or uinum è calice baufium, ex ordinatione Der Memoria passio in usu inflituto sunt (ut Augustinus & Chrysostomus interpretantur) he in reali corpore, crux, passio & mors Christi in significante mysterio, sicut funt cor pus in mortem traditum, & fanguis pro nobis effusus. Hac enim inuisibili illo fa-10. cap. 5. 6. 19. & crificio panis of uini, welut in facro ad hoc disunitus infituto of comment. dato figno , fpirituali intellectu & uirtute fua ita repræfentantur, ficut for mantia seu nocalia uerba signa funt rerum, quas significant.

Secundo, quod Christus hunc panem a fe fractum, & discipulis ut manducarent datum; corpus suum pro ijs in mortem tradendum esse dis prio panie in viu in cit; boc Paulus ita explicat of intelligi uult, sicut panis qui frangitur, cst norvovia feu communicatio corporis Christe . Vnde fi panis hoc fensu & modo est corpus , quo fractio & sumptio ipsius est communicatio corporis Christi : uidendum est, qualis sie hæc communicatio, de qua loquitur Paus

lus, an corporalis & externa, an fpiritualis & piorum propria.

Kervavia. Rom.15.2. Corint. 8. Hebre. 13.

Versa accuracy

KI PASSIBLES

Ad Ephelig. Philip. 4. L. Timoth. c. Apocalip. 1. 821 2. Corinth. 1. Philip. 1. 2. Corinth. 6. 1 Corinth.10. 2. Petri L. Philip. 1.

1. Corinth. L.

1.Toan.1. rum cum Christo

Kinter le.

Et fi autem nocabulum xorvovia fignificatione fua latius pateat, tamen frequentius accipitur in scriptura pro eo, quod est alicuius rei commus nionem , focietatem feu confortium habere : fic fideles xorvot of affliction num, confolationum Euangelij, & regni Christi, Et impij delictorum focij O participes dicuntur. Et Paulus cum uetat ius coniunctionis cum impijs babere, nullam effe dicit κοινωνίαν luci cum tenebris, & confortium aut participationem iniuftitiæ cum iustitia. Sicetiam Kolvavoi seu participes Alearis dicuntur, qui eiufdem cultus confortes funt @ foch. Et noivovoi dis uina natura, hoc est, confortes & communionem ipfius habentes . Aq ita pro frituali coniunctione accipi conftat, cum korowiap fritus in Chris flo habere dicuntur, qui per eandem charitatem copulati, itidem affecti funt & unanimes, quafi una & communi anima uiuentes, Item, cum Paus lus ait, Corinthios effe uocatos in xoivaviap & communionem lefu Chris Korvwria fanco fti filij Dei Domini noftri. Sic xorvwriap feu communionem inter fe et cum Christo habent, qui fanguine ipsius à peccatis purgati non in tenebris ams bulant, sed in luce. Et boc modo noivovia apud Paulum bic non significat corporalem

corporalem manducationem, sed communionem & societatem corporis Christi habere, sicut membra cum suo capite. Idq. duplici hac ratione fas cile cognosci potest. Primum, quia banc communicationem Christi dicit esse, qua unum corpus multi sumus. At uero pij & fideles unum corpus seu 20 in loan. inter le copulati sunt, ut membra, per hoc, quod uniuntur Christo capiti. Ero go talis communicatio non est externa manducatio, quæ communis sit, & competere etiam posit impis & hypocritis. Nam hos xovoviau cum Chris fto habere, eiufq. membra feu xoivovas facere, extrema est Christi contus melia. Si enim dixerimus (ait Ioannes) nos xoivwviap cum Christo has 1. Ioan 1.
Talis ett xoivwbere, & in tenebris incedimus: mentimur, & ueritatem non facimus. Des via à qua corpo inde Paulus hanc xoivwviap, que fit & confirmatur in cona, negat poffe ris Christi consistere cum xoivavia damoniorum. Non volo vos (ait) socios xoivavos dicuntur. dæmonioru fieri. Non enim potestis mense Domini com, Brgo non compe, municare, & mensæ dæmoniorum. Vrigitur per antithesin in Vocabulum ter se opponuntur κοινωνία corporis Christi, & ea quæ est dæmoniorum, κεινα νία ita hinc perspicue intelligi potest, quod illa , quæ est corporis Christi, pios declarature er rum sit propria, or talis, per quam communicantes unum in Christo corpus Annuhesin. funt, atq. per hoc uere discernuntur a membris diaboli. Nam quia, quos ues Sic Augusti. contat Idolothytis uesci, non uult per hæc Ethnicorum sacra socios dæmonio propheta lib.i.cap rum fieri; percontrarium oftendit in pane cona, quem frangimus, fanciri co. & Theophilacomunionem & societatem cum corpore Christi. Ac nisitalis esfet xoivoνία, de qua loquitur, non constaret ratio Paulinæ argumentationis. Volens enim Corinthijs persuadere sugiendum esse cultum idolorum, nec lice. Ad impugnandam re Christianis ethnicorum sacris communicare, seu eorum socios esse, hanc & facris Ethnico. rationem adfert, Quia nemo potest simul esse membrum Christie Dias argumento a comboli. Nos sumus membra Christi, hanc minorem probat usitato Apostolis minicatione Chris argumento à sacramento ad rem sacramenti. Efficimur enim membra seu six. κοινωνοί Christi, & hoc nobis confirmatur, nosq id profitemur in cona, eo quod panis, quem frangimus, est noivovia & communicatio corporis Christi, or quia omnes exeodem pane participamus. Non possumus ergo simul, nec nobis licet effe norvavae damoniorum. Hincrursus argumentas norva via de

moniorum Acpro tur à signo contrario ad rem contrariam. At consulto communicantes fas batur à facris ido

verb. domini.

Vera Paulinæ ar ad res contrarias.

oppolitione, confertur ca Idolothy tis. Ergo non eft ipfum reale cor pus.

Argumentum ab elu victimz.ad communionem cultus.

Altare pro cultu.

Sic Ambrofins & Haymo.

corporis Christi.

lorum, ficut Chrifti, cris Ethnicis, fiunt xoivwoi er participes menfa damoniorum. Ergo non à facris counz my simul possunt esse participes Christi, & Christum contumelia afficiunt, sie mulipsus & Diaboli κοινωνία p profitentes. Sic Cyprianus: Tu si cum Sermo, de cœna, & calice Christi de calice demoniorum communicas, contue melia est, non religio, iniuria, non deuotio, idolorum servera Paulina ar, uitus & horrenda abomínatio. Quia imaginem Dei con? tio, à contraris la fecras idolo. Estq, huius argument: tota hæc uis & ratio: Sicut sacra & diuina mysteria fideles Christo sociant & coniungunt, sic impissimiliter Panis qui frangi tur, in annithesi & superstitiosis & idolatricis cultibus, quos in prophanarum epularum partis cipatione agnoscunt, initiantur in idolorum societatem. Ita enim constat in hoc argumento Pauli quatuor res inter se quadam analogia & habitudine conferri:nempe panem qui frangitur, o sacra idolorum, communicationem Christi, or damoniorum. Nec dubium est, quin ad explicandam hanc argumenti uim & potestatem pertineat, quod de Ifraele secundum carnem ait: Nonne qui edunt hostias seu victimas, participes sunt altaris ? Argumentatur enim abefu uictimaru, quæ in facrificiis Iudæo rum offerebantur, ad ipsam cultus & religionis communionem & societatem, cui altare in boc facrificiorum usu esset destinatum, quasi diceret, care nales o nondum ad Christum conuersi Ifraelitæ in esu uistimarum, nonne eiusdem altaris, hoc est, cultus & sacrificio consortes & participes sunt, in quo quantum in ipsis est, negant & irritum faciunt uerum Chrifti facrifis cium? Ergo & uos Corinthij, de Idolothytis uescentes, eodem modo socij estis & participes Idolorum. Ing. hunc modum explicata Pauli ratio effis cax est & concludens ad reuincendos & deterrendos Corinthios, ne idos lorum sacris & immolationibus communicent. Quia uirtus mysterij, qua Vera xovovia panis qui frangitur, est xovovia er communicatio corporis Christi, hoc est, consociatio & unio fidelium cum ipso, qua efficiuntur fratres, cobæredes er membra Christi, ac participes spiritus eius, non admittit, ut is simul communicare liceat etiam facris Ethnicorum, qui est huius loci uerus Paus linæ disputationis scopus. V trobiq, igitur in hac antithesi mensæ Domini er mens

e mensa damoniorum nottwia corporis Christie damoniorum non stent mensa domte recte potest accipi pro corporali aliqua & externa distributione, tum quia ni & damomore, cum Paulus ait: Omnes ex codem pane participamus, Item : corporis Christie Quotiescung, manducaueritis panem hunc, non utiq; uult hoc ipsum effe annihefi oppor proprie loquendo ueram corporis Christi communicationem, sed eius fa: nuntur. cramentum, o quasi sigillum quoddam Tobsignationem, à qua uelut signo infereur ad rem signatam. Neg enim fingendum est, quali hac corporis Christi communicatio sit essentialis quædam ipsius cum pane copulatio, eaq. fiat hoc modo, ut in ipla panis manducatione etiam corporis Christi particio pationem propter substantialem ipsius in pane existentiam accipiamus. Chri flus enim non pani, sed servantibus ritum & actionem cona, modo of fine Christus non pani, sed summibus se instituto se comunicat. Et uerba, Hoc est corpus meum, quod pro uobis tra; communicat.

Philip. Melanth. ad
ditur, cum sint uerba gratiæ or promissionis, non dicuntur nec diriguntur Palacunum & D. ad panem or uinum, quæ sunt proposita, sed quibus in memoriam mortis tione contra Bul Christi, & oblata in ea remissionis peccatoru pignus atq sigillum dictum lam Leonis. est, Accipite & maducate: Hoc facite in mei comemorationem : tum etiam quia ai erte negat Paulus, eos qui Ethnicoru facris & menfæ dæmo? niorum comunicant, posse participes esse mensa domini, hoc est, communio care corpori Chrifti. In mensa enim domini duo proponutur, panis & uinu Menta domini pro corpus & Sanguis Chrifti, alterum ut mysterium, alterum ut res & uirtus signo & relignara. mysterij. Cum aute uideamus omnes indifferenter participes fierisymbolo ru panis Guini, nihil est reliquum, quod Paulus adiniat his, qui diuinis coe recodem modo næ my sterijs or simul etiam consulto comunicant idolorum sacris, nisi coms toquitur Cypria. munionem corporis & sanguinis Christi:hanc enim si uere perciperent, fier pfis, & Epill. 14. rent utia; participes menfæ domini. Necessario itaq; concedendum est, xoi- Vera koivwia vaviaphanc & communicationem corporis Christi, de qua Paulus ait, Christi. quod uescentes in coma unum cum Christo & inter se corpus sunt, nec simul consortes damoniorum, er mensa Domini participes esse queant, de incorporatione ipsius, & spirituali cum corpore eius coniunctione & unione, quæ est noivavia in quam nocatos scribit esse Corinihios, ut , Corintha Vas Sint in Christo, qui faclus est nobis à Deo, Sapientia, Iustinia, Sanctificatio 19.8 w fin.

Qui fint vnus pa nis & ynum cor

Gredemptio, intelligioportere. Nam sicut unus panis & unum corpus non sunt, nisi qui eiusdem corporis membra sunt per eundem spiritum in unitatem corporis copulati & coniuncti, quales sunt uere fideles & ele-Eti, qui in Christo manent, & in quibus manet & Christus: ita quoq ue> ra corporis Christi communicatio non est ipsa panis fracti distributio, sed per quam Christo unimur & incorporamur, wunum cum eo, hocest, Cyprian. lamo. de eiusdem corporis membra sumus ex carne & osibus ipsius . ut Cyprianus bac de re scribens, ait : Nos corpus ipsius effecti sacramento & re facramenti, capiti nostro conectimur & vnimur, & sins guli alterius membra fumus eundem cibum manducans tes, & eundem potum bibentes, qui cibus & potus est Dominus noster lesus Christus. Ipse enim est panis, est caro & fanguis, cibus & substantia factus Ecclesiæ suæ, Sobritualis transi, quam corpus suum appellat, dans ei participationem, cui non corporali, sed spirituali transitione vnimur.

coma.

KOIVWVIC gua vnum cor pus fumus.

Paulo ante fupe

cio in corpus Christi.

Cyrithus lib. 10. cap.13.86 hib. 11. sap. 16. in loan. Korvavia corporis eft cor poralis cam Chri iunctio.

Hilarius lib.g. de Trinitate.

net in nobis natu. pane realiter manducatus.

Leo Romanus Poittol ad Clerum Continuerap. in quib. de ronfec.

dilin. 1. 2.

Hanc ueram corporis Christi xovovi ap Cyrillus (ut alibi prolixius est explicatum) corporalem cum Christo coniunctionem seu unionem interpretatur, qua spirituali & ninifica illa, de qua apud Ioannem est cons cionatus, carnis sua participatione, fideles ei, ut palmites cum uite, or mem? bra cum capite coniunguntur. Hilarius ab hac xowwwia & communicatione corporis Christifub

mysterio, non uoluntatis consensu tantum, sed naturalem nobis cum ipso sed Christus non ma cundum carnem unitatem esfe, ac proinde Christum utrogillo, tam als net in nobis natur fumpta, quam etiam communicata carnis sacramento naturaliter & car? naliter, boc est, natura & carnis sua communione, in nobis effe & manere teftatur.

> Leo Romanus ipsius mystica distributionis uirtutem appellat, qua in carnem Christi transimus, cum ait: In mystica illa distributione Spiritualis alimonia, Hocest, panis qui frangitur, qui usu & signifi. catione fua mysteri, non est communis sed spiritualis & coelestis cibus, euius est sacramentum, hoc impartitur, hoc sumitur, vt accis

pien-

pientes virtutem coeleftis cibi, hoces, communicationem corpos coeleftis cibi, ris & sanguinis Christi, quæ est ipsa uirtus mysticæ benedictionis seu die Transstus in care fiributionis in carnem & fanguinem eius, qui caro nostra nem Christi.

factus est, transeamus. Dionysius cap. g. Dionysus, quem uulgo Areopagitam dicunt, usitatum sui temporis de Beclesiast. Hier

in Ecclesia sanctissimi mysterii coenæ ritum, per singula, & quid spiritua? liter ijs fignificetur, (vocat enim abditum fignificantium fym Myflerium 6 bolorum mysterium) diligenter explicans: Primum ait, Pontificem, bolorum in litur hocest, sacroru præsidem, postquam ueneranda mysteria confecit, peracta znigma symbo. diuinorum in nos beneficiorum laude, ad ipsam mysteriorum actionem, iux storum. ta prascriptam à Christo traditionem, accessurum exclamare: Tu dixisti, commemoration Hoc facite in meam commemorationem, atq. tanto mysterio ad imitationem imitatio mysteris duinitus instituti. Dei instituto, postulare se dignum fieri, ut & sacramenta sancte conficis at, casteq distribuat, & qui communicaturi sunt, digne percipiant. Sicq. Symbola oculie uenerandissima mysteria absolui & consumari, & laudata hac oculis subz nuntur, nci, in symbolis sancte propositis. Coopertum namq & indiuisum panem ab eo in frusta conscindi, & unum calicem omnibus dividi, ate que per hoc, quod unum est συμβολικώς, hoc est, secundum uel quo ad ipsa symbola, multiplicari & distribui, eoq; modo cceleste mysterio catione sili Dei in um consumari, cuius spirituali intelligentia significetur ea , quæ nobis cum Musa. Christo est noivovia, hoc est, societas er comunio. Quemadmodum enim unica atq. simplex illa Christi Dei Verbi essentia, humanitatis nostra Qualis & unde At assumptione, ad compositum quiddamer uisibile, absq; tame sui immutatio = xovovia cum ne clementissima ipsius bonitate processit, o nostram, qua sibi iungeremur Christo. societatem summa cum beneficentia excogitauit, humilia nostra diuinis Sic Cyrilles lib. 1. suis iungens ad hoc, ut conos illi tanquam membra copulemur, eig. per simi. de Trinitat. Deus invenit naturalem litudinem sancta uita inseramur. Oportere nama, nos, qui ad xovovi ap copute modure, Societatemeius aspiramus, diuinam ipsius in carne uitam sedulo positam cum diuinitate, in

habere, atq imitari sanctimoniam, sic fieri ut nobis hanc xovwoviap ad sui ret. consortium largiatur. Ita Pontificem hac per ea, qua mystice fiunt, signi-

ficare, dum operta munera in apertum profert, ipforumq unitatem in plura fracti panis.

Sacramenta funt verum intelligibili nys.cap 2. de Ee

Proprietas verz earnis à nobis per Christum assum pta.

Conftat fuiffe ali quem vetuftum feriptorem.

Cap. c, de Beclef. Mierar.

Primo describit Dionys. ritum fa eræ fynaxis. Deinde lingulamy Rica interpretatur.

Idem Hilar. lib. o. lib. 11, cap. 26, in loan. Cap.3.

Transitus in Dea.

Quomodo Chri ftus fignatur & fu mirur in corn a.

Vnius panis & ca. pacis fic dicta

partitur, atq. socios corum illos, qui ea perceperunt, efficit. Describere enim in his, quasi sensibiliter, & uelut in imagine quadam ob oculos ponere ipsum lesum Christum, Spiritualem nostram uitam ex sua divinitatis occulto, vilibilia verba. & perfecta or inconfusa mortalitatis nostra assumptione, clementissime pros mimagines, Dio, prietate ex nobis accepiffe, atq ad divisibile nostrum sine immutatione sui, ex naturali unitate processife, perq, hanc beneficam clementiam, ad sui suorumg, bonorum participationem genus humanum inuitare, quatenus sas cratissimæ eius uitæ inseramur, exactissima ipsius, quantum sieri possit, imitatione, atq. ita nos uere xorvovous Christi, dininorumq confortes & participes fieri.

Hac Dionysius de xoivavia Christi, qua mystice significatur, sit & Sancitur in comunione coenæ, quem si Areopagita esse uoluerunt Pontificij, propter grauisimam primitiuæ Ecclesiæ testimony fidem & authoritatem, cur est, quod ea tam neglecte & contumeliose contempta, non modo in ritu comunionis sacræ synaxis cona, quo ad fractione unius panis, eiusdemq; calicis distributione (sine quibus tam magni mystery symbolis sacrosancta comunionis facramenta negat poffe perfici) fed o in ipfa myfterior u doctri na, tam longo ab eo recesserint, atq. dissideant internallo? Etsi enim in tota mysterij actione, & spirituali intelligentia ipsius explicanda, accurate dilio gens fuerit; tamen corporalis prafentia & distributionis corporis Christi, in uel sub pane, seu specie panis (quam uulgo pet peram mysterium sacræ cæ) detrinit. Et Cyrill. næ dici intelligunt) ne semel quidem meminit , sed xcivaviap corporis Christi, Spiritualem ipsius communionem & societatem, qua ad similitudio nem assumptæ carnis & humanitatis nostræ, membra ipsius, & diuinorum bonorum consortes efficieur, & in Deum, (ut sæpius ait) transimus, ins terpretatur. Indeq; salutaria symbola uocat, per qua sacratius fit, ut qui ijs initiantur, in Deum, hoc est, ex communione illa diuina, ad similitudinem & confortium Dei transeant. Et hoc modo uenerabilibus signis Christum Ignari atq; sumi, indiuiduamo; sanctorum cum eo coniunctionem & unio licis communio pa nem indicari. Vnius enim eiufdeniq, panis calicis pacificam comunionem, concordia uelut inter fratres doctrinam effe, & diuinas continere leges.

Porro hac Dionyly, de spirituali hac xoivovoia & comunicatione Cur Eucharidize Christi sententia, & explicatio planius adhuc elucescit exeo, dum quarit, fueramentum, peca cur, cum alijs diuinis & uenerandis mysterijs commune uocabulum sit, per korvetta & culiariter tamen Eucharistiæ sacramentum communio sine societas sine syn communio. axis dicatur? In unaquage enim sacramentali institutione hoc agi, ut uitas nostras in plura divisas, in unicum illum statum, quo Deo consungimur, sunt refunenta to colligat, nostrorumq; diniduorum dinina hac collectione, nobis eius, quod itre cum Christo uere unum est, noivoviap individuama unionem largiatur. Iam uero si vaitais. Eucharistiæ participatione à corporali aliqua distributione corporis Chri Sti, sub pane realiter latentis & prasentis, noivovian dici intelligi no uit Dionysius, sine causa hanc quastionem mouisse uidetur, cum nibil tale in Sacramenta tora Baptismo fieri conftet, Respodet autem:cætera sacrarum rerum signa, quo; rum rerium signa. rum nobis communio conceditur, hoc augustisimo sacramento, eiusa, dini nis consumantibusq muneribus perfici atq compleri. Vnde o sacramento? rum consumatio dicatur. Quia uero catera mysteria quodammodo impers Hunc cocletium my fecta sint, in perficienda nostra ad unum illud communione & collectione, bola dicuntur. ideo quoq nomen ipsius non recipere, cum sint sacramentis ex rerum, que mina ab effectious in is fpiritualiter fiunt & perficiuntur effectu, nomina imposita. Sic enim indiracap. 4. de Be & facrum regenerationis mysterium, quia omnium divinarum illustratios num principium est, ab ipso effectu sacra illuminationis cognomen peculia. Otim Baptismis riter accepisse, etsi id alijs quoq sacramentis sit comune, sed tamen per hoc tur, Iustinus. Chiy, fost. Cyrill. Hieros. maxime ad alia sacramenta intelligenda lucis gratiam dari.

Sed & Damascenus quoq talem xolvaviav corporis Christi intel 4.cap. 14. lexit, qua comunicamus Christo, o participamus carne dininitate ipsius, Talis non est corver per quam communicamus & unimur inuicem. Nam quia ex uno pane poralis mandicav participamus, omnes unum corpus Christi & unus sanguis, & inuicem noris cum quo not membra efficimur concorporati Christo existentes.

Eodemigitur modo ccena Domini recte & legitimo fine utentes, in panis fractione, corpori Christi uere comunicant, quo interse unum corpus, August. esp. ania atq. eius de corporis Christi membra fiunt. Augustinus: Quía passus est passus. & cas com pro nobis Dominus, comendauit nobis in hoc facrameto dift. 2.

In princip, cap. 3. sterioru archifeine

Nazianzenie. Damascenus, 115.

poris, cum quo mil la nobis vino à communio eft.

Magift fentent.

Bertramus idem Paschasius cap. 26.

Allegat. fermo. ad infantes, qui extat apud Bedam.

Verum Christi

Mysterium veri corporis. Idem Paschasius, cap. 15.

Corpus. Figura eorporis, fic Tere sullianus. corpus & sanguinem suum, quod etiam fecit nos ipsos. Nam & nos corpus eius facti fumus, & propter mifericor diam eius, quod accepimus, nos sumus. Est enim panis Eus chariftiæ utriusq corporis Christi, naturalis uidelicet & mystici sacras metum, quia utrumq in mysterio significat, outriusq similitudinem gerit, atq eadem est quoq utriusq communicatio, ut Bertramus ex Augustini & consentiente ueterum sententia scribit: Considerandum quod in pane illo non solum corpus Christi, verum etiam in eum credentis populi figuretur. Sicut enim in mysterio mems bra populi credentis in Christum intimantur, & sicut non corporaliter, sed spiritualiter panis ille credentium cors pus dicitur : sic quoc Christi corpus non corporaliter. sed spiritualiter necesse est intelligatur. Et postea: Sanctus Augustinus satis nos instruit, quod sicut in pane super altare polito, corpus Christi signatur, sic etiam & corpus accipientis populi, vt hinc euidenter oftendat, quod pros priũ Christus corpus, illud sit, in quo natus est de virgine, in quo lactatus, in quo passus, in quo mortuus &sepultus est, in quo resurrexit, & coelos ascedit, ad patris dexteram sedet, & venturus est ad iudicium. Hocautem, quod sus pra mensam dominicam positum est, mysterium continet illius corporis, in quo coelos ascendit & ad dexteram pas tris sedet Christus, &in quo venturus est ad iudiciū: Sicut etiam continet mysterium corporis populi in Christum credentis, Apostolo testante, Vnus panis, vnum corpus multifumus in Christo. Item: In isto, quod per mysterium geritur, figura est non solum proprij corporis Christi, sed

Quid fit, vnum cor Pus multi fumus.

Ex quibus nunc illud euidenter consequitur. Quoniam hoc mysticum corpus (quod esse seu fieri scribit Paulus, qui corporis Christi commus nicant, quodq etiam sacramento panis Eucharistia significatur) non est

etiam credentis in Christum populi.

illud

Mud, quod ex uere fidelibus co impijs aut hypocritis dicitur effecommixes Traces. 26. in Ioa tum: sed ut Augustinus docet, societas eiusmodi corporis & membrorum cap 2. & 18 cont. Christi, quæ est unitas Ecclesia, in electis, & uocatis, iustificatis & glo cont. Donat. post rificatis, sanctis & fidelibus ipsius, cuius corporis passim alibe Paulus collat.cap 6. mentionem facit: Multi vnum corpus in Christo (ait) Rom. 12. fumus, singuliautem alter alterius membra. Item: Mem. 1. Corint. 13. bra multa, sed vnum corpus, sicut & Christus. Etenim per vnum Spiritum omnes in vnum corpus baptizati fumus. Vos estis corpus & membra Christi, Item : Pax Collot. Dei in cordibus vestris, in qua vocati estis in vno cors pore. Item: Seruate vnitatem Spiritus in vinculo pacis, Ephel 4. Vnum corpus, vnus Spiritus estis: Quod illi, qui boc modo Ab volitate corpo m unitatem corporis non confunguntur, non uere communicant cor? ris, probatur pori Christi. Et hoc Augustinus ex Pauli sententia ita plane de xorvavia enm , finit, inquiens : Non dicendi sunt manducare corpus Chris Lib 21. cap. 25. de sti, qui in corpore non sunt Christi. Non enim possunt ciusta. Dei. fimul elle membra Christi & meretricis. Confutet enim Idemsente Heshu corum errorem, qui putabant, etiam impios & male uinentes, qui in fius cum fuis. Catholica Ecclesia sacramenta corporis & sanguinis Christi percipio unt, reuera corpus Christi manducare. Quia unus panis & vous panis & vo fent corpus. Verum Augustinus neque eos, qui in hærest & extra Eccles num corpus funt membra Caratte. fiæ unitatem, neg qui in Ecclesia, ut mali & hypocritæ, sacramenta pers cipiunt, reuera corpus Christi manducare concedit, quia in membris uidelicet Christi non sunt computandi, de quibus dictum accipi uult, quod scribit Paulus: V nus panis, unum corpus multi sumus. Est enim argumentum ab una re sacramenti adaliam, à societate corporis mystici, Argumentum ab ad communicationem corporis naturalis & ueri. Nam quia panis Eu ad aliam. chariftiæ (ut dictum est) utriusq corporis est sacramentum, atq. eodem modo, in panis fracti manducatione, atriq corpori communicatur: ideo etiam ab uno reche infartur ad aliud, tanquam abeffectuseu consequens pe necessario ad eius causam, nel antecedens, & econtra. V nde & Paulus,

Pall. 2.1. Corfet

s.loan. J.

anouvoria Spiritus & corporis Christi, in quam nocati sunt fideles, etiam in & L. Bphel, 4. eosunum inter fe corpus & unum Spiritum effe dicit : Et fic quoq loans nes no wow i ap fanctorum, quam cum Christo & inter fe habent, coniun. git. Execenim, quod communicationem corporis Christi habent, & cons fortes ipfins funt fideles, sequitur ; quod unum inter se corpus, atq ipfins funt membra, & hoc ita prolize en eleganter explicat Cytillus; & Augus Lh. 10 cap. 13. & finus Signum, quod quis carnem & fanguinem Christi

lib. 11. cap. 16.

& ita interpretatut Beda L. Corinth.

manducauit & bibit, hoceffedicit, frmanet & manetur, Trad 27-inloa. fi habitat & inhabitatur, fi hæret & non deferitur. Hoc enim nos docuit & admonuit myfticis verbis Christus, ve fimus in eius corpore, fub ipfo capite, in membris eius nonrelinquentes vnitatem eins de et avendico mun v

anus Heshul.

Qua cum ita fint giure repræbendi potestrorum audacia, qui ut Paulum de externa & corporali distributione corporis Christi, quam bos nis & uere pis cum malis & hypocritis communem elle uolunt, loqui ara omnino intelligi debere male fano indicio defendant, non merentur contra receptissimam ueteris Ecclefia patrum fententiam & interpretat tionem , pro authoritate seilicet sua affirmare corpus Ecclesia Christi as Idem putabant a pud Paulum, pro mixto accipiendum esse, cuius alia sunt uiua, alia more pud August. quos tua membra, que tamen externa sidii m. Co. communione Ecclesta conjunguntur, atq, ita in unitate corporis effe ute

Panis Enchariftize, ni & fimulari.

confent. Euang. ca.

Primo enim huius corporis mixti, cuius membra externa professio-Panis isucharitum, ne tantum contunguntur, facramentum non est panis Eucharifia, fed eius hun corporis mix quod est focietas fanctorum, qui eodem inter fe fpiritu, ut membra, coniuna Eti, unum in Christo corpus sunt, eig. ut capiti naturali quadam pare August. lib. s. de. ticipatione uniuntur., ut Cyrillus or Helerius loquuntur, or Augustinus 25. Be Bpill 59. paßin hoodocet. Nequisquam (inquit) existimer agnouisse toth 3. ca. 31. de Christum; si corporis particeps non est; id est Ecclesiæ, cinit. Dei, lib. 10. 12. cap 17.Pf. 30. lus dicens: Vnus panis, vnum corpus multi sumus.

Hem! In facramento altaris, noutmus in Christo nos el Beclefic Unruil, se mansuros, viice in compage corporis, cuius rei fa: insacraniento par cramentum est, quod vnus panis vnum corpus multi Quid in vais par sumus. Item: Quis ille vnus panis? Multi, inquit Apos stolus, vnum corpus sumus in Christo, Vnus panis, vnum corpus multi fumus. Ergo, si vnus panis, totum corpus Christi, membra Christi frusta panis sunt, Items Hoc est facrificium Christianorum, multi vnum cors Sacrificium Chi pus sumus in Christo, quod etiam sacramento altaris, fit offenur corpus Bedelibus noto, frequentat Ecclesia, vbi ei demonstratur, delia Christa. quod in ea oblatione, quam offert, etiam ipsa offeratur. Item: Quod in altari Dei transacta noche vidiltis, quid ef sembre ad infa fet, quid fibi vellet, quam magnærei sacramentum contis sacramento. neret, nondum audistis. Quod ergo vidistis, panis est & calix, quod etiam oculi vobis renunciant. Quod autem Fides instructione defiderat, quomo fides vestra postulat instruenda, panis est corpus, & calix do panis sir corpus eft sanguis Christi Breuiter quidem hoc dictum est, quod fidei forte sufficiat, sed fides instructionem desiderat, nisi enim credideritis, non intelligetis. Potestis ergo diceremi hi, præcepisti ut credamus, expone vt intelligamus, potest enim cuiquam talis cogitatio oboriri, Dominus noster Jefus Christus, nonne carnem ex virgine sumpsit, in cruce mactatus est, sepultus, tertia die resurrexit, & quo die in ecelum ascendere voluit, illucleuquit corpus suum, inde Ab ascendone in venturus est ad iudicium, ibi est modo sedens ad dextera ad dexteram, que patris. Quomodo ergo panis est corpus eius? & calix vel panis lit corpus quod habet calix, sanguis eius? Ista, fratres, ideo sacramen ta dicuntur, quia in eis aliud videtur, & aliud intelligie Corpus Christi , tur. Quod videtur speciem habet corporalem, quod in non realiter exists telligitur, fructum habet spiritualem. Corpus ergo Chris ali intelligentia fti si vis intelligere, audi Apostolum dicentem fidelibus, ditus.

flianotum, in que

Vos oftis corpus Christi & membra. Si ergo vos estis cors

corpore.

In pane vt in fignifi mute myflerie.

1. Corinth. 10

Sic panis eft corpus , ficut eft myfte rium vnitatis in corpore Christi. Ader. 4.

nis noftræ eft panis confectatus.

Myfterium vnit is accipere.

pus Christi & membra, mysterium vestrum in mensa pos Mirherium corpo fitum est, mysterium Dei accipitis, & ad id, quod estis, A. men respondetis. Audis ergo corpus Christi, & respondes Amen. Esto membrorum corporis Christi, & verum fit Amen tuum. Quare ergo in pane? Nihil hic de no? Aro afferamus, ipsum iterum Apostolum audiamus. Cum ergo de isto sacramento loqueretur, ait: vnus panis, vnum corpus multi sumus. Intelligite & gaudete, vnitas, pieras, veritas, charitas, vnum corpus multi sumus, Recolite, quia panis non fit de vno grano, sed demultis. Estote quod videtis, & accipite quod estis. Hoc Apostolus de pane dixit. Sicutenim, vt visibilis species panis sit, multa grana in vnum consperguntur, tanquam illud fiat, quod de fidelibus ait sancta Scriptura: Erat illis anima vna. & cor vnum in Deum: Sic & de vino recolite fratres. vnde fit vinum, grana multa dependent ad botrum, Myferium vnita fed líquor granorum in vnitatem confunditur. Ita Do minus noster lesus Christus nos significauit, nos ad se pertinere voluit, mysterium pacis & vnitatis nostræ in sua mensa consecravit. Qui accipit mysterium vnis tatis, & non feruat vinculum pacis, non mysterium pro se, sed testimonium accipit contra se, &c. Hisce welut per Catechifmi doctrinam de ueritate Eucharistia infantes instructurus, puls cherrime oftendit Augustinus, quod sicut panis Eucharistia facramentas li significatione & intellectu est corpus Christi, sic etiam mysterium & typus sit spiritualis societatis & unitatis fidelium inter se in Christo,

ut bine Augustini locum intellexerunt, perg eum Pauli sententiam Bein . Corint. interpretatisunt, ante annos plus minus octingentos Beda & Bertras 10. vixit circa an mus. Erhanc mysterijrationem & analogiam erudite explicat Paschas Rum 700. Cap. 26 & 44. fiss Omnes novimus (ait) quod panis de multis nas fumpfit ex Hier. turaliter

ruraliter granis efficitur, ex quo nostra in Christo com.
mendatur vnitas, & figura veritatis in mysterio approbatur, ad hoc quippe illud (scilicet granum frumenti Chri Figura veritatis in
structus) mortuum est in terra, vt ex eius adipe & pinguedine loanis.
nos sœcudemur, quia vt ipse ait, nisi mortuu suerit, ipsum
solum manet. Nunc ergo quia mortuus resurrexit, multum iam fructum affert in credentibus, de quo nimirum
structu, vnus panis efficitur, quia Christus & Ecclesia ve
num corpus esse probatur, vnde dictum est: Et erunt duo
in carne vna. Recte ergo mysterium in pane celebratur,
mysterium este
quatenus per hocaltius designetur, quid in eo geratur.

Deinde quid dicendum effet de illis, qui extra Ecclesia unitatem in hæreli uel schismate existentes sacramenta usurpat ? Cum enim hi, ne externa quidem professione, unum cum Ecclesia corpus, atq. ipsius membra sint, ut Augustinus de Donatistis scribit, Quod sacramentum for Cap. vit. de cor. ris habent, sed rem ipsam non tenent intus, cuius est sacras mentű, & ideo fibi iudicium manducant & bibunt. Vnus Panis Eucharittie, enim panis, sacramentu est vnitatis, sicut dicit Apostolus: vnitatis Ecclesiz. Vnus panis vnu corpus multi lumus, cofequens est nec bos, cor in tidelib. & electio poris Christi uera comunicatione, quam Paulus xovovíap appellat, percio pere.Christus enim(ait Hieronymus) no foris, sed intus, vt Esa: & lib. 2. in in vna domo comeditur. Hæretici autem multas immo, Hofeam.cap.e. lant hostias, & comedunt carnes earum, vnam verò Chris sti hostiam deserentes, non comedunt carnem eius, cuius caro cibus est credenitum. Cyprianus equidem hæreticos & schie Lt 4. Epit. 12. fmaticos nec Baptismum nec Eucharistiam habere contendit, ut hinc tans to minus credi posit, quod communicationem corporis Christi apud Paus lum de externa & corporali, tam bonis quam malis communi & omnibus promiscua distributione ipsius in pane, intelligi uoluerit.

Etsi autem aliter de hæreticorum & schismaticorum sacramentis sen : August. cenna Ejerit Augustinus : tamen ipsam sacramentorum uirtutem communicatione & de Bapus. com.

Donatif. Ib. 7. cap. 23.

Infermo, de lacob. & Bfau. cuius me minit quettio. 74. fuper Genefin. Vbi goriam henedi

Sacramenta viffbi V bi hie transub **Aantiatiot**

de myfterijs dicun Bxternum verbu, & vilibilia facta medta funt malie

aires h at bit n

communia.

Vaus panis vaum corpus, mystice pro ipfarefacra menti accipiun tur.

rerum cum fignis non folum adimit his, fed er omnibus in Ecclefia malis er hapocritis, de quorum facramentis alibi fic scribit: Sunt in Ecclesia mali, pertinentes ad Blau, quia & ipli fili Rebecca, fili matris Ecclesia, de viero ipsius nati. Habent ergo à rore Mierpretatur alle coeli. & à fertilitate terra. A rore coli habent omnes scripturas fermonem diuinum, à fertilitate verò terræ omnia visibilia sacramenta. Visibile enim sacramentum ad terram pertinet. Hæcomnia in Ecclefia communia habent boni & mali. Nam & ipli habent, & participant facramen. liatrinicum & vinu. tis, & quod norunt fideles, à tritico & vino. Habent de ros re cœli, quia super eos descendit sermo Dei de cœlo, Has bent itag derore cœli & quoniam non excluduntur à fat cramentis Dei haben ab vbertateterra, quod noruntil. Myheriorum par li, qui voluerunt esse participes mysterioru fidelium, &c. An non fatis exhis apparet, & intelligi non obscure potest, Augustinum in matis & hypocritis, qui fidelibus in Ecclesia commixti sunt, externum nerbu, o unfibilia facramenta, eodem inter fe modo conferre, ita quod ficut ex allegoria er mysterio benedictionis Efau de rore coch uerbum fic quoqu a fertilitate terre, habere dicuntur uisibilia facramenta, in tritico & uino, quod norunt & intelligunt fideles & myfteriorum participes. Intoleran. da estigitur eorum Paulinæ sententiæ corruptela & depravatio, qui unum panem & unum corpus de hac malorum cum pijs in Ecclesia commixtione, intelligendum effe contendunt. Net audiendi funt, quorum coufq. efferbuit contentio ut ettam verba Pauli no recte fic legenda atq explicanda effe nos luerint. Vous panis eft, uidelicet Euchariftie, qui ut unus inter plures frans gitur, o unum corpus multi sumus, boc est uelut communis quidam coetus corum, qui communicant, Hæc enim neg apud Paulum fic leguntur, neg etiam cum ipfius fententiaulla ratione confentiunt.

Denig & ita unteres atq. purioris Ecclesta patres omnes, banc unis III. Sermon. de cena de derein. Curift, tatem corporis in Chrifto, quod fiunt qui corpori ipsus communicant, ins lib.i. Epift. 6.& tellexerunt: Cyprianus Dominica coena mysterio contineri Lib. 2. 6 pif. 3: docet

docet, vt nec Christus in ea sine populo sio, nec populas idem August illo-fine Christo, sicut nec caput sine corpore, aut corpus sine cap. 50. capite elle possit, inder ait, Quando dominus noster corpus suum vocat panem ex multis granis confectum, hoc facramento populum, quem portavit, indicari aduna. tumin Vnum vero panem, & vnum corpus essedicit, quos panties mulas rum vnum est cor, & vna anima, vni adhærens Christo, nim Christo vini qui in sola Ecclesia vnitate sincera fidei solidata compas popular gine editur, creditur & tenetur,

Cyrillus banc totam Pauli sententiam, Calix benedictionis, cui bene. Cyrill lib. de reca dicitur, nonne comunio sanguinis Christiest, er panis qui frangitur, nonne communio corporis Christi est, quia unus panis, unum corpus multi sumus, Omnes enim de codem pane participamus, de eiusmodi comunione corporis Hzenon conchi & Sanguinis Christi intelligit, que modo & ratione sua est uiuifica. Hinc milibili corpore enim aduersus Nestorium colligie, corpus Christi, cum sie uiuificum, non & corporalice ad esse communis hominis, sed Dei uerbi proprium. Et de fidelium unitate, qua mortem fumi per mystica benedictionis uirtutem Christo coniunguntur, disputans Lib.10.cap 13.00 unum in Chrifto corpus de is interpretatur, quorum uitis & caput est loas. Christus, & ipsi membra sunt & palmites, qui uitam ex eo acquirunt. Atq. hanc corporis cum Christo unitatem, ab Eucharistia probans, sic ait: Credentes per communionem mysticam suo corpore benedis cens Christus & secum & inter nos vnum corpus efficit,

Chryfostomus, Panem quem frangimus, a Paulo non participatio : Chryfost. 1. Co. nem, sed communicationem corporis Christi ideo dici scribit, quia amplius Home. 24. quiddam per hoc significare voluit, Non enim (ait) participatione tantum & acceptione, sed vnione comunicamus. Queme admodum enim corpus illud vnitu est Christo, ita & nos Vnionecum Christo, fo, corpori Christo perhunc panem vnione conjungimur. Inde cum coms communicator. municatione corporis dixisset, quali aliud esset, quod cos municat, ab eo, cui communicatur, etiam hanc exiguam, quæ videtur elle, differentiam tollit, Nam quia commut nicatios.

corporis Christi tes vnum corpus

Heb. 3 cap. Quid fit participem Christi effe.

monia vnitaris no

Homil. 45. in loan,

& comme. mus. Omnes enim in vnum corpus baptizati fumus, &

Mysteriorum con, vnius mensæ participes sumus. Mysteriorum consortes

Homil 30.1. Co. rinch. 12,

communato nicationem corporis dixit, quiddam magis adhuc pros explicaturper too prium addidit, inquiens: Quoniam vnus panis, & vnum quod communican corpus multi fumus. Quidenim communicationem aps " pello? Illud ipfum corpus fumus. Quid est panis? Corpus Chrifti. Quid fiunt, qui accipiunt ? corpus Chrifti, non multa fed vnum. Nam quemadmodum panis ex multis Myterium voir granis vnitur, sic inuicem Christo contungimur. In primis tatis in pane, qua urro elegens & admodum perspicua est hac Chrysostomi explicatio, qui in fracti panis sumptione seu manducatione, eiusmodi corporis Christi com. municationem fieri & fanciri docet , per quam Christi participes, & illud ipfum in Chrifto corpus fumus. Sacramenta enim ui & efficacia fidei nos in panem & corpus Christitransmutant, atq. per hoc effectus communicationis exprimitur. Nam quia panis, qui frangitur, & calix cui benedicitur, est communicatio corporis & Sanguinis Christi, hincest, quod nos efficis mur unus panis & unum corpus, ut alibi hoc idem Chryfostomus explis cans ant: Quid est, participes facti sumus Christi, vnum tacti fumus nos & ipfe, quia ipfe est capue, nos corpus, cohares des & concorporales, vnum corpus fumus, ex carne eius Myfteria funt teffi & ofsibus ipfius, Item: Singulis fidelibus per hoc myfte. Ara cum Christo. rium fele conjungit Christus, & admiranda mysteria no bis data funt, vt simus vnum corpus & membra, ex carne Homil.83 in Matt. & olsibers ipfrus. Sico non folum fide, fed & reipfanos corpus fuum efficit, & in vnam cum eo malfam redigit, vt corpus cum capite vniatur. Hanc uero communicationem of uni. Homil. st. ad por tatem corporis Christi, non tantum in coena, sed or in Baptismo effici, sic Analogia Baptimi feribit: Omnes vnum corpus & alteralterius membra fu

> norunt, que dicuntur. Vnum enim omnibus modum generationistargitus eft spiritualem. Exeodem calice oms

> nes bibimus, Eralibi, Per vnum spiritum in ynum corpus

baptizati sumus omnes, hoc est, qui in vnum nos corpus velut membra fingens & regenerans formauit, vnus est spiritus. Corpus autem non est membrum vnum, sed mul ta, hoc est, non diversis sed issdem sacris initiati, & eadem mensa refectisumus. At cur non eodem corpore refectos, & eodem sanguine resocillatos dixit : Quia cum spiritum Qualis sit commun diceret, simulest complexus verumes, corpus & sangui Christi, infpiritu. nem, siquidem per vtrius spiritum poti sumus. Sicigis Spiritus corporis tur nos vnus spiritus formauit, & in vnum corpus redes Christi. git, id enim est in ynum corpus baptizatos esse, & mens fam eandem largitus est, & rigatione eadem omnes pers fudit, hocenim eodem nos spíritu potos esse significat. Hoc est, quasi diceret, Qui spiritum Christi accepit, corporis & sanguinis Extra communio, nem corporis Chri ipsius est participes, quia corporis & sanguinis eius est spiritus. Ecquid fii, nulla ipsius spir igitur his potest effe clarius? quam spiritualem effe communicationem cor. en. poris Christi in mysterijs, qua unum cum eo & inter nos corpus sumus.

Hanc Chryfostomi receptam in Ecclesia Paulinæ sententiæ inters pretationem secutus est & eode plane modo explicanit Occumenius colles Occumenius. ctor. Poculum benedictionis (ait) nonne communicatio 1. Corunth. 10. est sanguinis Christi? Nos enim Christo coniungit sans de effectu probaguis iplius, vt membra capiti per participationem. Et pas Christi communinis quem frangimus, nonne comunicatio corporis Chris ftieft: Vnde autem hoc manifestum est, quod panis quem Siepanis fractus frangimus, communicatio corporis Christi est: hocest, reale corpus. nos ad communicationem corporis Christi adducit, Vn. de inquam, hoc manifestum est? Quia vnum corpus sus romavia mus ac vocamur omnes, qui Christo coniuncti sumus, coiunt o com tanquam vnius corporis capiti, quod si non per corpus & sanguinem ipsius in communionem congregaremur, per quid aliud essemus ac vocaremur vnum corpus ? (Quo;

niam vnus panis: vnum corpus sumus) Quia dixit com-

municatio corporis Domini, videtur aute id, quod com? Christicommunica municat, aliud esse abeo, cui comunicat. Vult igitur ostena pore Christi vaitas dere, quod non communicamus, sed ipsummet Christi cor te conjunctio. pus omnes sumus, Sicutenim in pane (inquit) ex multis, granis fit vnus panis; ita & nos, qu'im multi smus, vnum Christi corpus esticimur (Nam omnes ex vno pane par Harnon comper ticipamus) Rationem addit, quomodo corpus Christi els tunt corporali dese tricipamus. Quid enim est, inquit, panis? Corpus nempe Christi. Quid autem efficiuntur hi, qui participant? Corpus sane Christi, Nam participantes corpus Christi, nos quoq illud efficimur. Quoniam vnus panis est Christus. Exmultis nance granis (vt exempli gratia loquar) vnus panis factus elt, & nos multi ex iplo participantes, efficies mur vnum corpus Chrifti. Vt igitur non quodlibet externum feu mixtum Ecclesia corpus (sicut hoc quidam non recte interpretantur) sed unum Christi corpus efficiuntur, quibus panis qui frangitur, cor poris Chri fiest communicatiot Sic ab unitate huius corporis, nelut proprio effectu, enidenter colligitur, qualis fit hac novovia & communicatio corporis Christi, qua unum funt corpus, qui communicant.

Raban, editione Colon.capit. 19.80 co. Ab. de Buchar. Iphel 4

Solum corpus Christi reficitur ens Christi.

Paschasius: Hoc corpus dicit esse Ecclesiam, cuius cae put est Christus, & omnes electimembra dicuntur, ex quibus vnum colligitur quotidie corpus, in virum perfectu, & mensuram plenitudinis Christi. Proinde qui non est in hoc corpore, quia factus est alterius membro, huic iure no licere de hoc mystico corpore (hoc est sacramento) quod quotidie per Spiritum fanctu colecratur, comedere :velci autem eo digne, qui suntin corpore illius; ve folum hoc corpus Christi, quandiu est in via, carne Christi reficiatur; & discat nihil aliud efurire, quam Christum, nihil sitire nie fi Christu,nihil aliud sapere, necaliunde vivere, autaliud elle, quam corpus Christi.

Supradictis confentit Bernhardus. Calix benedictionis, cui semo to des benedicimus, nonne communicatio sanguinis Christi este ficanonis. Calix, id est, comunicatio calicis, facit nos habere quadam licis, est comunicatio ca comunionem cum Christo. Et panis que frangimus, non: cum Christo. ne participatio corporis Christi est: Ac si dicat, Panis que munio cum Chri frangimus, facit nos vnum corpus cum capite Christo.

Hanc interpretationem secutus est etiam Magister sententiarum, Magist senten like qui Augustini locum citans, sicait : Vnus panis & vnum corpus cramento & rete Ecclelia dicitur, pro eo, quod ficut vnus panis ex multis granis, & vnum corpus ex multis membris componitur: fic Ecclesia ex multis fidelibus charitate copulante cons Trad 16. h lon nectitur. Idem Augustinus: Dominus noster, corpus & san & Commendatio guinem suum commedauit in ijs rebus, quæ ex multis ad unum aliquod rediguntur. Quin & ipfimet quoq scholastici Scholast ib sen omnes, non mixtum illud, jed uerum hoc Ecclefia Christi corpus, atq a giot decretal in ternam inter Ch. fum & Ecclefiam coniunctionem, supra dictis Pauli diffine. 2. werbis intelligi uolunt, & alteram rem sacramenti esse, eamq, a pijs & fide, corpus alterares libus tantum spiritualiter accipi posse tradunt, atq hinc spiritualem man Spiritualis maide ducationem effe definiunt, in unitate Christi & Ecclesia, quam sacramens catio. 24 fignificant, manere. Unde si mali & indigni hanc rem sacramenti mys Ricam , hoc est , unitatem fidelium in Christo non percipiunt , quomodo in Eucharistia participatione bocunum corpus sunt, cuius sumunt sacras mentum ?

Nequero aliter hac olim, ante motum cum Carolftadio certamen, Martinus Lutte intellexit ipse D. Martinus Lutherus, qui hac uerba Pauli, non de reali er gna, sermone de externa sub pane corporis Christi distributione (ut hodie non recte fit) sed participationela de spirituali fructu, ipsag sacramenti efficacia in recto usu, seu de interna Sermone de facra-O spirituali illa re, qua per sacramentum significatur, est interpretatus, tatibus.anno 19. quam dicit esse talem xolvevi ap & communionem cum Christo, qua 10 14. & 15.

Duplex saramenti
fideles ei ita uniuntur & incorporantur, ut passionis & uita, omniume fructus. que beneficiorum iplius communionem babeant , iplique inter fe fpiris delium ca Corillo.

fo, in vnitate cor

tent. diftind &

corpus, appellatur

In continue tone tualis er myflici corporis focietate, innicem ut membra fincera dilectionis Adelium interfe, in uneulo mutuifq. officijs sunt coniuncti. Hos enim duos effe sacramenti frus mystici.
Sic August in fer, Etus, in quibus spiritualis manducatio consistit, quos Paulus his uerbis uo mone ad infantes luerit explicare, cum aitt Panis quem frangimus, nonne communicatio corappollat spiritus. lem fructum Res sacrament, hoe poris Christi est? Item unus panis, unum corpus multi sumus. Omnes enim eft vnum in Christo de uno pane participamus.

Restat itaq ut ex his iam constanti or infracta argumentatione cont

a id est vanus panis. eludamus, quoniam uerba Pauli de unitate corporis, quod sancti & fidez les in Chrifto funt, omnino loquuntur: etiam de eiusmodi xoivavia seu uera communicatione corporis Christi intelligendum esse Paulum, per quam in unitatem corporis cum Christo coalescunt, qui corpori ipsius in panis fras Impijno funt in co chione reuera communicant. Nam qui societate membrorum Christi inter coppore culus per, ctione reuera communicant. Nam qui societate membrorum Christi inter cipiunt sacramen se non coniunguntur, illi etiam nec Christo capiti uniri, aut aliquam cum tu. Ergo nec Christo capiti uniri, aut aliquam cum no, ve corport, co eo communionem habere possunt. Et sic docet Augustinus: Qui discort dant à Christo, nec carnem eius manducant, nec sanguis nem bibunt, etsi tantæ rei sacramentum ad judicium sui quotidie fumant.

Cap qui discore dant de cons Diffind. 1.

municant.

"Atq hac Pauli fententia planius adhuc confirmatur ex eo, qued corporis Christi communicatione, quam dicit fieri in coena (ut supra est anno» tatum)opponit communicationi Diabolorum & Ethnicorum facris, Quas propter similiter intelligenda est tam corum, qui communicant, respectu, quam etiam mediorum, per qua communicatur. At nemo dixerit, nere com municare corpori Christi, qui in membris non sunt Christi, sed idolorum facris communicantes, demoniorum noivaviap profitentur. Denig nechi, qui Ethnicorum facris confulto communicant, ideo damoniorum xouvoros funt uel fiunt, quia Diabolum in uel sub sacris suis, quasi realiter existentem Ante 115. de Bo or conjunctum maducent, uel intra se recipiant, fed quia corporis sui mene. ctesta. dogmat ca bra funt. Est enim & is caput impiorum, ut Paulus ait: Qui adhærent me-per 35 & this ; de bra funt. Est enim & is caput impiorum, ut Paulus ait: Qui adhærent me-aodri Christ cap.

Let Augustinus. Quernada modum nobiscu, id est, in corpore suo, vnus est Christus; fic cum omnibus impis, quibus est caput, cum quodam corpos

verbo Domini. L. Corinth. 6.

corpore fuo, your est Diabolus. Et its per contrariu hinc intelligi potest quomodo in fractione panis sit comunicatio corporis Christi, suo mo do Sicut facra Ethnicoruetiam suo modo sunt xovovia & comunicatio de monioru. Quod ut breuiter, ita perspicue explicat Ambrosius; Sícut nos .o. devno pane& calice (ait) participantes, sumus participes conformatication &confortes corporis & fanguinis Domini: ita qui edunt poris Christia hostias altaris, participes sunt altaris erroris. Non enim Sic patres in myte hoctatum est, quod in idolothyto videtur, sed occultu est riopanicipem, vol iniquitatis mysteriu, quia qui mensa dæmoniorum com, Christifieri intello municat, insultat mensa Domini, & corpus Domini crus cifigit. Et sic etiam Cyrillus Hierofolymitanus, communicationem Chris Catechen My Ma fti in facris coenæ mysterijs, o dæmonioru in Idolothytis, welut in mysterio sociezz. intelligendam effe explicauit. Et Hieronymus in commentarijs in Epistolam ad Corinthios, qui ei uulgo adscribuntur, eodem modo Pauli sententis am est interpretatus: Calix benedictionis, nonne comunicatio Communicatio est sanguinis Christissicut ipse saluatorait: Quimanducat corporis & sangui carnem meam, & bibit sanguinem meum in me manet & concione Christi ego in eo: Et panis quem frangimus, nonne comunicatio " corporis Christi estelta & panis Idololatrie, demoniorum participatio esse mostratur. Omnes enim de eode pane & Collatio panis Est. calice participamus. Ita si cu Idololatris de vno pane com s Idololatris. edimus, vnum cum illis corpus efficimur. Idem Oecus menius: Si hi, qui mysticæ mensæ participes sunt, Christo communicant, etiam qui dæmoniorum mensæ particis pes sunt, dæmonibus certe communicant.

Exsupradictis, qua sequuntur, inferuntur. Primo, legitimam uerborum cœnæ Domini, Hoc est corpus meum, interpretationem sumi ex hoc via tintiraro, ex loco Pauli, cum fractionem & sumptionem panis, in usu instituto, dicit effe proprio fine facta communicationem corporis Christi. Est enim utraq loquutio sacramentas lis,nec aliter res de signis, quam ipsæ de se actiones, hoc est, spirituales & in actio partualis de terna de sensibilibus er externis dicuntur. Et hine Macarius, ut panem ans citur de corporatte

titypum & exemplar dicit carnis Christi, sic etidex nisibili pane percipien tes, carnem Domini foiritualiter manducare. Et Chryfoftomus, cum ait: Quid est panise corpus Christi. Quid fiunt, qui accipiunte corpus Christi.

Secundo. Non etiam alia ratione uerum est, aut intelligi debet, quod

ericamus. Sieni

nis Buchariftize en corpus Christi mysticum, ita quocy est corpus mortem traditů. Quo fensu panis est corpus Christi, a/ pud Patres.

ermo. de Chris. dib. s. Cont. corpus myflice re ferri.

d Czefareum.

Most panis eff far ris , fic fimprio pa nis , elt facramenti communicationis

corporis Christi.

per rebus.

panis, qui frangitur, sit comunicatio corporis Christi, quam sicut unus panis & unum corpus effe dicuntur, qui ex codem pane participant. Eodem enim modo. Paulus ab unius panis manducatione, infert ad unitatem corporis, quo afractione panis ad corporis Christi communicationem. Vnde quemadmodum fractio & participatio panis in usu coena non est proprie, nec realiter cum ea est coniuncta unitas corporis illius mystici in sanctis & fidelibus : ita quoq non proprie cum ea realiter & corporaliter coniuncte est communicatio corporis Christi naturalis & ueri. Et consequenter , nec hoc modo & fenfu, panis est corpus Christi: fed ut recte patres fentiunt, Significantia & significata ifdem nominibus censeri, aut de se mutuo dici. ut Cyprianus:corpus per panem reprasentari, ut Tertullianus & Hieronys mus: Nomina rerum cum symbolis commutari, & symbolo corporis nos as. cap. in Marin.

men dari, ut Theodoretus. Sacramentum rei, nomine rei appellari, ut Aus Bpill. 2.

Bpill. 2.

Beda air, panemad gustinus, item corporis Christinomen pani imponi seumas eius nominis appellatione dignum haberi, ut Ambrosius & Chrysostomus.

> Tertio. Non igitur, quia fractio panis corporalis & externa est actio, ideo sequitur, ueram corporis Christi comunicationem esse externam ata corporalem ipsius in panis fractione distributionem & participatione,

Quarto. Fractio seu sumptio panis, est uisibile signum & sacramens tum, quo nescentibus in coena ex instituto & ordinatione Dei, in neritate eramentum corpo uerbi & promissionis, non solum significatur, sed & offertur, confirmatur & obsignatur uera corporis Christi communicatio, apfaq unitas corpos ris, quod fideles in Christo funt sub ipso capite, in membris eius.

Quinto, cum Paulus, panem qui frangitur, communicationem cor Argumentum & a. poris Christi, & econtra, sacra & immolationes Ethnicorum, mensam & ano ad rem figna communicationem damoniorum esse dicit, utitur argumento a signo ad nem reru in lignis, rem signatam sicut alibi de Baptismo ait : Quicung in Christo lesu baptis Tati estis . Christum induistis. Probat enim à Baptismo, promissionem has reditatis non effoex lege, fed ex fide in Christum. Sic etiam apud Moylen, Sicut Bapcilinus et hon circumcifi per contemptum dicuntur irritum facere pactum & feedus Domini, quale genus argumenti ufitatisimum est in scriptura.

Sexto. Quoniam cum uera corporis Christi communicatione, uelut ris Christi ita Chry inseparabilis effectus, coharet & coniuncta est hac unitas membroru cors populum poris myftici, sub capite Christo, binc infert Augustinus, Vnumqueco Sunt enim conna fidelium tuc corporis & sanguinis Christi participem elle, ficta. quando membrum Christi efficitur, in vnitate corporis condutti. decina iplius conftitutus. Et econtra. Non dicendum effe eum Dei li 21. cap. 25. manducare corpus Christi, qui in corpore non est Christi, necin membris eius est computandus.

Septimo, Haccorporis Christicommunicatio non solum in coena, Sic Dionysius, Co. fed etiam offertur & obsignatur suo modo in baptismo, quatenus non mis & August lib. 3. mus uere bapti amur in unum corpus, quam in participatione panis, unum

corpus multi fumus.

Octavo. Ex uero corporis Christi communicationis, quam Paulus docet, effectu, quo membra uidelicet ipfius, & unum inter se corpus fiunt fideles; uerus prafentia Christi in coena modus, er an huc necessario corpo sentia corporis rale in pane nel ad pane effe oporteat, perspicue intelligier explicari potest.

Nono: Vera Christi communicatio est, qua se nobis communicat merito, effentia, & efficacia, in quibus totum saluationis nostrae beneficium municatio. coliftit, Merito, propter quod nos recipit in gratiam per remissione peccatos rum, reconciliationem, & imputationem inftitia. Effentia, qua filius Dei Effentia. Noy Dabitat in nobis effentialiter, & nos fibi onatura affumpta cos pulat, or membra fua facit, atq code foiritu uiuificat. Efficacia, que nos libe Efficacia. rat a peccato, regenerat & reftituit in nobis lucem, iuftitiam & uitam ater Hilarius, naturale na qualis est in natura ab iplo assumpta. Hec nominatur xoivovia, focietas lecundum carnem, coniunctio, copulatio or unio fanctoru cum Christo, tanquam membrorum iuncionem vo sum capite, or palmitum cum uite . Hoc est inseri Christo, fieri membrum Chrifti, effe, or manere in Chrifto, or Chriftum in fe manentem habere.

August cap. quan modo de conf dift. indumentum Chine fti, fic fracti panie fumptio, eft come municario corpofoft. Homil. 21, 24

xa Euangelij bene

cap. 4. de peccas. merit.& remif.Par Schafius eap: 9. & 10. Hieron ad Hebdibiam Beda in Leuit cap. 6.

V .11. Vnde verus pra Christiin corna mo dus fit explican

Vera Chriffi com

Hoc Cyrillus & noffricumChrifto. vnionem & cons

CAPVT

CAPV T II.

RAME

ET RE SACRAMENTI AVGV stinisententia explicata.

ET O VOMODO DOMINICA COENA DI

catur facrificium apud patres.

Lib 3. cap. 22. ad Maximing & fer mone ad infantes. Idem Chryfoff. Hamil. 7. cap. 2. ad Corunt. 1.

Mr & Sinilado

N facramentis, inquit Augustinus, non quid fint, sed quid ostendant, semper est attendu. Quia signa sunt reru, aliud existetia, aliud significan tia, inquibus aliud videtur, & aliud intelligis tur: Quod videtur, specie habet corporalent,

2. in fine. veneramur.

men. d. rigal. Fre

St August Mar. quod intelligitur, fructum habet spiritualem. Non sunt ique August libet de tur sacramenta res quædam absolutæ, in quibus tantum hoc ipsum quod funt, nonetiam aliud, quod præter feipfas fignificant, folet confiderari. Sas Christia cap. 9. 1. cramenta autem tunc recte & spirituali libertate abistis, qui uim & signis ficant hoe; quod in ficationem eorum intelligunt, uenerari docet Augustinus, quoties in is non quod uidetur & transit, sed illud potius, quo bæc omnia referenda sunt , ues nerantur. Proinde in sacramento Baptismi, & celebratione corporis & Res signis signifi, languinis Domini, mysterijs imbutos, dum ea percipiunt, a gnoscere & ing care, non accordin telligere oportere, quo ilta fint referenda, ne uel dum literam fequuntur, ex figna pro rebus que is significantur accipiunt, feruililaborent infirmitate, uel etiam dum figna mutiliter interpretatur, male uagantis erroris periculo obligentur. Quod fi itaq facramenta aliud funt & aliud fignificant, no utiq proprie er per effentiam boc ipfum funt, quod fignificant, feu per fignificas tionem effe dicuntur: sed aliud est facramentum fignificans, aliud res per fac grammatum fignificata: ficut aliud est fignum, aliud res fignata. Vnde faces conis. Oan Maio, menti nomen relaciuum effe fateri oportet, cuius fundamentum, materiale fen genus, (ut in scholis loquimur) est actio externa fen uisibilis ceremos

tur feeundum lite ralem fenfum.

Ploc fatentur Scho Mici qui dicunt eis,tib. 4 diff i. Quipelt. &

mia,quæ

mia, qua fit & peragitur certo atq. divinitus inflituto folenni ritu & mos do . Trelatino nocabulo suo dicitur Sacrum signum seu sacramentum. Terminus uero est actio interna & spiritualis, quam Deus in nobis effi. cit & operatur, iuxta Euangelij promißionem huic facra caremonia fis gno annexam & adiunctam, & nocatur signatum, seu res sacramenti. Inter hac ipfa relatio fen formale, quod facit, ut utrumq ex absoluto ret Augunius 26.00 latinum fiat, & aliud nomen accipiat, est ordo dinina institutionis, per car in loan. quam res spiritualis, per corporalem fignificatur, exhibetur & obso gnatur. Hue pertinent ille ueterum definitiones; Sacramentum els se quicquid in aliqua celebratione diuina nobis quasi Isidorus in IL Ety. pignus falutis traditur, cum res gesta visibilis, longe alis mologia & Berra ud inuisibile intus operatur, quod sancte est accipiens dum. Porrò Baptismum & celebrationem corporis & sanguinis Domini ob id sacramenta dici, quia secretam Hine à Cypriane appellantur visibi e reconditam habeant dispositionem, qua sub rerum sur sur sur sur lium integunes. visibilium & corporalium tegumento virtus seu gratia ... diuina secretius salutem fidelium operatur.

Hinc igitur apud Cyprianum, Augustinum, Dionysium, Chrysos Augustinus, Cypristomu & alios Patres, inter se disserentia & uelut correlative opposita esse anus, trenzus. leguntur Sacramentum & res Sacramenti: uisibilis forma, & inuisibilis pratia: res terrena & cœlestis: figura significans, & res per Sacramentum Chrysostomus. Significata: externum sacramentum gratiæ, & internum beneficium grat tiæ: res sensibiles seu corporalia symbola, & spiritualia atq. intelligio bilia dona: exterior sacramenti species, & spiritualis interior gratiaseu Paschasius. uirtus. Quæ etsi passim à patribus, quasi partes, ad integram sacramenti rationem ex proprio suo & instituto sine constituendam, coniungantur: tamen nulla unius cum altero essentialis quædam singenda copulatio, sed in sacramentis in mystica tantum in hac sacra actione, qua humanæ salutis dispensatio cons est retaito signiad rem signiatum. Itatuenda relatio & coniunctio est, quia uidelicet, ut Cyprianus do Chrysost. ad Ro. cet, ex diuinæ uirtutis potenti operatione ad persiciendam in interiore hos sem de Chrism. Nigstica talutis numanæ dispensatio.

Beda in Lucan eap 22. Pafchaf. mp. 36. & 19.

Sensu & redie & eleganter in primis ex myftica illa rerum corporatium Spiritualium analogia panem ad corpus, or uinum ad sanguinem referri monent Beda, Rabanus & Paschasius.

Myfterium vnde dicatur., hinc do Augustinus, lib. 3. 6 &u Cap. 36.

Atq hoc ipfum eft, quod mysterium inde sic dictum tradunt Patres. quia in illo alind nidetur, alind creditur & incelligitur, boc est, in quo alia Chrysostomi, The funt sensuum, alia intelligentia fidei obiecta. Illa uisibiliter, foris es aminis ad fensibilibus & stro dantur, atq bonis & malis sunt communia : Hac uero ab ipsomettan? tum Christo, ex perpetua sacerdori sui gratia & uirtute dantur, & spiris tualiter intus solum accipiuntur à sanctis & fidelibus, Sic enim, explis cante Paschasio, colorem & sapore carnis minime præbet hocmyfterium, fed tamen virtus fidei & intelligentie, que nihil de Christo dubitat, totum illud spiritualiter sapit & degustat. Sich sacramenta virtute fideihocinterius sunt in veritate, quod exterius creduntur.

Cap. 9

Bpiffo 15.

Caterum ex hac myftica sacramenti ad rem sacramenti relationet Augustinus becinter se discernens ait : Sacramentu tanta rei, noe mine ipsius rei vocatur. Desacramento dictum intelligi oportet: Quotiescunq manducaueritis panem hunc &de hoc poculo biberitis, mortem Domini annuciate, donec veniat, Item: Quisquis ederit panem hunc, &biberit de pos culo Domini indigne, Item: Probet se ipsum homo, & sic de paneillo edat & de poculo bibat. De re & virtute facras menti, si quis ederit de hoc pane, viuet in æternum: Panis quem ego dabo, caro mea est, quam dabo pro mundivita. Nisi quis manducauerit carnem meam, nec biberit sans guinem meum, non habebit vitam æternam.

loss. 6.

Matth. 16. 1. Cor. 10.

Epifol. 36

Cap. horet, deta erat. diftinct. 1.

De facramento Gre facramenti simul & coniunctim est intelligens dum: Accipite & manducate, Hoc est corpus meum, quod pro vobis traditur. Item: panis quem frangimus, nonne communicatio corporis Christi est? Quoniam vnus panis & vnum corpus multifumus, Nam omnes exeodem pas

ne par-

ne participamirs. In his enim (ut Augustinus interpretatur) celestis sacramenti panis, suo modo novatur corpus Christi, cum reuera sit ipsius

facramentum,

Et hoc modo sacramentum dre sacramenti, hoc est, panem Domini, Houd 15. in M eb ipsomet pane Domino discernit Origenes, cum inquit, Panis qui vocatur Domino fanctificatus perverbum & preces, fu; Breo panis Dom aptenatura non fanctificat vtentem, alias fanctificaret e, ninon eft iple Chri tiam illum, qui eum indigne Domino comedit, de quo ta tura landificat. men aliter Paulus. Non igitur materia panis, sed super illum dictus sermo est, qui prodest non indigne eum Dos mino comedenti. Et hac de typico illo ator symbolico corpore. Hactenus Origenes de sacramento seu pane Dominisancti- Contra opus epo ficato, quem quia suapte natura sanctificare negat, (in quo reprehendit sime ratua pliciores, qui hocipso sanctificari se credunt, quod hunc sanctificatum panem Domini ore recipiant,) ideo etiam non illud ipsum uerum Christi cors pus, & panem uitæ de cœlo, sed symbolicum & gypum esse affirmat. Quod iuxta id, quod materiale habet, in ventrem abit, fed iuxta precationem aut fanctificationem, quæ ei accessit, Hacett, mythica pro portione fidei fit vtile. Efficiens ut perspicax fit animus accipi: relatio in pane Do entis, respiciens ad hoc, quod utile est. Porro de resacramenti, or ipso pane do manducandi in Domino, sic ait: Verbum uero caro factum, quod uerus est cibus, De eo qui ter le conferuntur. comederit, omnino uiuet in æternum, quem nullus malus edere poteft. Ets enim si fieriposset, vequi malus adhuc perseuerat, edat verbum carnem factum, quim sit verbum & panis viuus, nequaquam scriptu fuisset: Quisquis ederit panem hunc, vivet æternum, Exhocloco, quo Origenes panem fanctificatum, qui no catur Domini, ab ipso pane Domino, re & effectu discernit, non dubiu est ab Augustino desumpta esse illa, quibus similiter à cueteris Apostolis, in Tractat 19. in convinio cona discernens ait, Isti manducabant pane Dominu. Ille pane Domini, cotra Dominu, isti vitam ille poenam, qui enim manducat & bibit indigne, iudicium fibi mans ducat &bibit.

Bermo. de coma in to & re facramenti.

Cyprianus de pane sacramentali loquens ait : Hæc quoties as fine de Szeramen gimus, non dentes ad mordendum acuimus, sed fide fine cera panem fanctum frangimus & distribuimus.

Caprianus bide. Mantio nothra in Christo est mandu ratio, & potus ipieus incorpora . Corinth 10.

De resacramenti. Nos corpus ipsius effecti sacrament to & refacramenti, capiti nostro connectimur & vnimur. & finguli alterius membra fumus, eundum cibum mans ducantes, & eundem potum bibentes, qui cibus & potus eft Dominus noster Jesus Christus.

Corpus Christi communicatio & eramenti.

Ambrosius. Qui de vno pane participant, cosortes sunt conformunicano corporis Domini, Alterum exterius de sacramento & pane Domini, alterum interius de re & uirtute sacramenti intelligit. Neg enim reipsa idem funt, nec eodem modo fiunt unius panis participatio, & corporis Chri fti consortem seu membrum esse.

Homflia Sq. in Manh.

Chrysoftomus ex usitata Gracorum de mysterijs doctrina pro sa cramento intelligit res sensibiles: pro re sacramenti, spiritualia & intelligio Spiritualia & intel. cramento intelligit res sensibiles: pro re sacramenti, spiritualia & intelligio significationa, not bilia dona. Et quim homo ex corpore & anima compositus su, singulis sua est, qui spirituali capnata, eog. modo rebus sensibilibus spiritualia & intelligibilia dona dari percipiuntur. er diftribui docet.

Brentins in exege f in loan cap. 6. Anno 1529.

Hanc ueterum de mysteriorum doctrina sententiam, olim sub inis tium buius sacramentaria controuersia, recte intellexit & amplexus est Brentius, eamy contra aduerfarios suos Zuinglium & Oecolampadium, perperam (ut apparet) ab eo intellectos, constanter pro ueritate afferere Mac Brentins qua non dubitauit. Sic autem inter alia scribit : Duplex est homo inters nus & externus, spiritualis & carnalis. Proinde in sacras mento offertur per verbum interno & spirituali homis ni suum donum, hoc est, spirituale. Externo autem su um, hocest, externű. Iam spirtualis non exsatiatur signis sed rebus, non impletur vmbris sed veritate. Ideogs in facramento non folum offertur externo homini fignum, sed etiam interiori homini res & veritas ipsa, pulchra scilicet dispensatione, vt externus homo habeat sua ex.

mor annis post e ditum fyngramma pro iplius explica-tipne fcripfit.

Externo homini facramentum, inter no res & veritas ipla exhibetur.

terna

terna cognata, & spiritualis sibi convenientia, Erpofi Caro & fanguis funt verecibus & potus fpiritualis. Proinde vt per verbum, ita etiam per facramentum, fidei nos Baden profesio ftræ offeruntur & dantur corpus & fanguis, vt habeat ex & cobletio return in ternus homo sua externa, panem & vinum: internus ves mente. rò sua interna & spiritualia, corpus & sanguinem in mysterio donata. Nam vt Baptismus duo habet, aquam & Analogia Baptismi verbum, corpus in Baptismo aquam sensibiliter accipit, Idem Chryson. qua lauatur: fides verbum, quo lauatur internus homo: Duplex 04, corpa Ita & cœna dominica duo habet, panem & vinum, & vers ris de sade. bum. Corporis os accipit panem & vinum fensu, præter enim panem & vinum aliud non sentit. Os fideiaccipit fuo etiam sensu corpus & sanguinem, ita vt corpus has beat in sacramento corporalia signa, & fides spiritualia dona, hoc est, rem ipsam & veritatem. Hac itaq & alia sic Res & veritas to olim Brentius de sacramento & resacramenti, quibus si aduersaris sui assen le fidei donum eft. tirentur, omnem de hac sacramentaria controuersta di Tensionem sublatam, glium olim scripta, o pacem atq. concordiam cum ijs redinte gratam atq. sancitam esse uoluit, gliana damnan

Etst autem ex his adeoq perpetuo ueteris Ecclesiæ patrum consensu un Epistola ad minime sit obscurum, ipsam corporis Christi in ccena ueritatem, eiusa. com: Bucerum. municationem non effe externum & uisibile sacramentum, sed potius rem & uirtutem seu gratiam sacramenti: attamen quia Augustinus dicit: Est Sic Cyrin. Cypria autem sacramentum & res sacramenti, corpus Christi, binc Pachasius. arrepta erroris occasione, uulgo à scholasticis traditum est, pro intelligendo consecrat distint. boc præcipue Eucharistia sacramento, distinguenda esse hac tria: Vnum Magister sententale quod est sacramentum & non res, vt visibilis illa species rum lib. 4. definet. 8. Innocentius. 3 in. panis & vini. Alterum, quod est sacramentum simul & cap. cum Martine. res, verum videlicet corpus, & verus fanguis Christi. Ter: faram. tium, quod est res, & non sacramentum, corpus scilicet mysticum, quod est vnitas Ecclesia in fidelibus & electis. Verum an bac ita sint uero consentanca, & ex perpetua Augustini rectè

intel

26.de Cathe.

rudib.

Baeramentum pa/ mis fignificat vnita tem Beclefin Christi.

L. Corinti. 10.

cap 26.

Cap. Agnum de confecrat.dift.1.

non eft vifibilis ci nec carnaliter acci-

intellecta fententia defendi possint, uideamus. Quod ad primum attinet fe per nifibilem feciem panis er nini ipfa substantia, non autem exterior ipfor rum forma seu accidentia intelligantur, sicut boc Paulus de pane quem frant Hine Angult. Ma gimus intelligit, & Augustinus atq Ambrosius nocabulum illud species, terum species, que passim pro re & substantia usurpant & accipiunt, recte & usitate hoc dici-Cominir, corpus est tur sacramentum, quatenus in ipso sacramentalis caremonia usu adhibetur Domini. Item cap & sumitur. Sic etiam uerum est & tertium, quod per hac Symbols coena dominica , ipsum quod corpus Christi mysticum in credentibus & electis Lib.s. de confentu significetur, ut Augustinus ait. Ne quissquam existimet agnouis fe Christum, si corporis particeps non est, id est, Ecclesia, cuius vnitatem in sacramento panis significavit Apostos lus, dicens: Vnus panis, vnum corpus multi fumus. Et Bers tramus: Sicut in mysterio panis corpus Christi intelligitur, ita etiam in mysterio mebra populi credentis in Christum

Pants Eucharitiz unius panis participatione, ad ipfam fidelium corporis in Christo unitatem. est virinin processus. Atq. sic geminæ rei sacramentum est panis Eucharistiæ, quia utramq. significat, or utriufq, fimilitudinem in mysterio gerit. Secundum uero euidenter eAfalsum, nempe, quod caro & sanguis Christi, quatenus realiter & inuis fibiliter sub speciebus panis & uini existere & contineri uulgo fingitur, sit uel dici possit sacramentum. Quia sacramenta sunt genere suo signa, hoc est, uisibilia rerum dininarum signacula. Ergo sunt res externæ er sensibia Tria. 26. & 27. in les. Sic Augustinus sacramentum Eucharuftia uisibiliter, corporaliter, & carnaliter, foris ore & dentibus accipi & premi ait. Ida uelut fignum perpetuo opponit rei per sacramentum signata, aliud sacramentum, uisibis lem cibum effe dicens, aliud rem & uirtutem facramenti. Denia quia dis

intimantur. Eodem nama modo, ut alibi est annotatum, Paulus à pane

quem frangimus, infert ad communicationem corporis Christi, quo ab

vera Chriff aro, serte affirmat & definit Augustinus, Eos qui in Christo non mas bus, nec vilibiliter nent, nec in quibus manet Christus, spiritualiter carnem iplius no manducare nec languine bibere, licet carnaliter & visibiliter premant dentibus sacramentum corporis &

fan-

fanguinis, ato ficmagis cancerei facramentum ad pras sumptionis suz iudicium accipiant. Omnium bine clarif. sime intelligi potest, quid Augustino nere sit sacramentum, & quid res sacramenti, nempe quod sacramentum ufibiliter & carnaliter ore & dentibus accipiatur : res autem ipfa, cuius est facramentum, non nifi foiris tualiter detur omnibus ad uitam, nulli ad exitium, quicung, eius particeps fuerit, sicut alibini eandem seventiam scribit: Quod in sacramento visibiliter sumitur, in ipsa veritate spiritualiter manducatur & bibitur, Aut enim ex hac Augustini doctrina, uera Christi cas Allud ficum ... ro, que estanta res fagramente, spiritualiter manducatur in coena, or qui lind res ma eam manducant; in Shrifto manent; aut john facramentum tantærei; carnaliter , uflbiliter ore & dentibus premitur, & ad indicium manduca. tur. Nihil hic Augustinum alud facramenti nomine & appellatione, quam ipsa panis & uini symbola, in mystica eorum relatione, nequaquam autem apsummet inuisibile Christi corpus sub specie panis intelligi noluisse plus en quam manifestissimum. Ergo & cum sacramentum corporis Christi fumi dicit, non est hoc (ut unigo fit, & male) de inuifibili aliqua corporis Christi sub specie panis existentia, & corporali ipsius manducatione ins telligendum, Ambrofius quoq cum ait, Vera Christi caro, quæ cru/ Ambrofius, Hox cifixa & sepulta est. Veræ igitur illius carnis verum sacras en corpus meuju, id est, vere carnis mentum est dicente Domino, Hoc est corpus meum. Pros facramemum. culdubio ex his uerbis Chrifti, aliud uult effe ueram Chrifti carnem, aliud uerum ipsius sacramentum. Alioqui enim si ipsummet corpus Chris fti, & uerus ipsius sanguis, ex hac ueterum definitione & sententia, sacramentu effe & dici debet, omnino ex uera facramenti ratione necesse est, ut ano. alicuius rei signum & figura sit, utq. cum ea quadam in mysterio & analos Augus. Epis 23. gia sacramentali similitudinem & conuenientiam habeat, unde sacramen & lib. 3. de doctris. tum dici, atq ipsius rei, quam fignificat, nomine appellari posit. Sacramen, de Carechii sudib. taenim, ut Ambrosius & Augustinus docent, non pro rebus ipsis, sed in Lib. 4. cap. 4. de similitudinem rerum, quarum facramenta dicuntur, or nomina fortita funt Viran. de conec. accipiuntur. Hinc in ccena similitudo corporis & singuinis Christifuna

30. 60%

Verum corpus a. Ergo

dicitur, ficut in Baptifino funilitudo mortis & refurrectionis in Christo. At uero bac de ipsomet corpore Christi nequaquam sic dici, nec recte ins Christs non habet telligi possunt. Guius enim hoc ex dinina institutione signum esset? Cuius tiam nomen Cosmilitudinem haberets quod in ipso sacramenti usu eo maius arq dignius effet, propter quod & in cuius rei fignificationem & similitus dinemacciperetur.

De fermo. domi in monte lib.a. C3P.1.

Panis communis Panis BuchariRiz

Caterum sic perpetuo sacramentum corporis ab ipso corpore Chris sti apud Augustinum discerni, præter supra dieta etiam alius locus probat, quo hac dominica precationis uerba; Panem nostrum quotidianum, esc. interpretuns, Aut panem huncintelligi poffe, ait, de eo, qui temporalis huius vitæ necessitatem sustentat, aut pro vie fibili sacramento corporis Christi, quod quotidie accipies batur, aut pro spirituali cibo, de quo Dominus ait: Ego Panis virgde corlo. fum panis vita, qui de coelo descendi.

Caufa erroris in male intelligendis

Et quidem non est mirandum, in intelligendis ueterum Ecclefiasticos patrum sententija. rum scriptorum sententijs hactenus uulgo tantopere fuisse aberratum, fi fatis intellectum non fuit, quid uere fit facramentum, & que in facramento fiant. Multo enim minus intelligi recte potuit, quid fit sacramentum corpos ris Christi percipere, uel sacramentaliter corpus Christi manducare, in acramentum non a corpus Christi quo etiamnum hodie adhuc à multis non leuiter erratur, qui facramentum corporis Christi in cœna sumi, de inuisibili quadam corporis sub pane existentia, eiusq corporis ore facta perceptione, intelligendum esse prorsus in-Augustinus: faces ani commento contendunt. Atqui non hoc ita sensit Augustinus, qui in do?

eadem cft.

acramentum nor

b pane velatum.

menta diverta funt. Arina mysteriorum sic rudes instruendos & catechisandos esse docet, quod facramenta fint corporalia, externa & visibilia rerum diuinas rum lignacula, quæ similitudinem earum rerum gerunt, Capit. 16. decate quas fignificant, & quæ in verbo funt reconditæ. Vra alind

Atiud aft corpus in sacramentum, & aliud rem sacramenti; ita quog aliud esse dicit sacrament corpus in veritate. tum corporis, uel corpus in sacramento, alind ipsum in ueritate corpus act eap quid est Christipere, seu Christum manducare. Magister sententiarum citat hunc los finc. 2. hb. 4- fen cum ex Augustino: Bonus accipit sacramentum & rem sacra-

menti.

menti. Malus verò facramentum & non rem, que uerba etfi per se clara & intellectu perspicua sint, & cum supradictis probè consens tiant, conatus est tamen ea sophistica hac & extriplici superiore illa dis esse sicramentum frinctione desumpta interpretatione peruertere, quasi sacramentum hic ins mythia coapous. telligi uelit Augustinus de proprio & ex uirgine nato Christi corpore: rem uero de mystico of pirituali. Verum hoc no modo per se fallum, sed o Augustino ignotissimu est, is enim cum impios o qui a Christo discordant, Cap qui a cordat. non carnem & Sanguinem apfius, sed tanta rei sacramentum carnaliter & deconfecta uisibiliter accipere dicat: an per tantæ rei sacramentum ipsum sub pane ins uisibile uerum Christi corpus, quod carnaliter & uisibiliter accipiatur, per carnem autem & sanguinem mysticum illud Ecclesiæ corpus, quast pro tanta re, intelligi uoluisse dicemuse Quin potius, quod tanta rei sacras Quid Auguntino mentum non sit inuisibilis illa fictitia Christi caro sub uisibili panis specie, mentum, hoc est. ex alijs eius dem Augustini locis, ubi hoc idem quod sacrum signum esse, & signum, ub. 2 cap. panem suo modo corpus uocari dicit, cum sit reuera sacramentum corporis, gis, & Epis 23. quia scilicet sacramentum tantærei, non nist ipsius rei nomine appellatur, tam est notum & manifestum, ut merito impudens sophista & impostor habeatur, qui si persacramentum tantærei ipsum inuisibile sub pane corpus intelligi hoc idem etiam uelit, non nisi nomine ipsius rei, hoc est mystio subitantialiter esse ci corforis Ecclesia nuncupari. Restat itaq, quod ex hac Augustini sentens rem, aliud non unit tia inuifibile illud Christi sub pane uelatum existens corpus, nec sacramens pellari. tum, nec etiam res gr uirtus sacramenti esse uel dici possit. Cumq, ex his neurrum, neg, etiam utrumq. sit, nibil erit aliud quam inane commentum.

Hanc autem Augustini de sacramento & resacramenti sententiam co dem modo interpretatus est Rabanus Maurus, ex Abbate Fulgesi Archiepi .. Archiepisco. Mos scopus Moguntinus, permultis antea temporibus, quam uel ulla posset esse gunt. lib. 1. de inst. Sufficio Pontificia transsubstantiationis in Ecclesiam introducenda. Is igi norat The mas Vualdemus, quod tur respondens quastioni, cur Dominus corporis & Sanguinis fi myste, de facrameto aliena ria in is rebus tradere noluerit, quæ comedi & consumi possunt? Malust nasensent. (inquit) Dominus corporis & sanguinis sui sacramenta. fideliñ ore percipi, & in pastum eoru redigi, vt per visibis

leopus,

Sacramenta redi guoturin nurimen bus materialis forinfecus nutrit corpus & vegetat ita etis un corporis, idem lathinus Maryr in am verbum Dei intus animam nutrit & roborat. Aitergo

phone & Gyptia ipfa veritas: Caro mea vere eft cibus, & fanguis meus ve reeft potus, vere scilicet caro Christiest cibus, quia vere pa fcit, & ad vitam æternam hominem nutrit, & sanguis es ius vere est potus, quia esurientem & sitientem animam iustitiam, in æternum veraciter satiat. Temporalem quit dem vitam sine isto cibo & potu habere possunt homi. nes,æternam omnino non possunt. Quia iste cibus & pos Anguis Christisint tus æternam societatem corporis & membrorum suo? cibis & poins in frum significat. Qui manducat, inquit, carnem meam, & bibit sanguinem meñ, in me manet & ego in eo. Quapros pter necelle habemus sumere corpus & sanguinem eius,

Quomodo caro & ex cap. G. loan.

Ex August Tra 26. in loan.

Alia modo facra mentum, alio mo-. do res percipitur.

Sacramenta funt pacta focietatis & pacis inter fideles. Analogia facra mentalis.

post: Mensa Domini quibusdam cedit ad vitam, quibus? dam ad exitium, res verò ipfa omni homini ad vitam, nulli ad exitium. Quicunca enim eius particeps fuerit, idem Christo capiti membrum associatus erit in regno cœlesti. Quia aliud est sacramentum, aliud virtus sacramenti. Sas cramentum enim ore percipitur, virtute sacramenti inter rior homo satiatur. Sacramentum enim in alimentum cor poris redigitur: virtute autem facramenti, æternæ vitæ die gnitas adipilcitur. In facramento fideles quicy communis cantes pactum societatis & pacis ineunt, in virtute verb facramenti, omnia membra capiti suo coniuncta & coade unata in æterna claritate gaudebunt. Sicut ergo illud in nos convertitur, cum id manducamus & bibimus: fic & nos in corpus Christi convertimur, dum obedientes & pie viuimus. Hæc Rabanus.

vt in ipso maneamus, & eius corporis membra simus . Et

Non disimi'i modo sacramentum a resacramenti, in quadam Ea piftola piftola Bernhardo adferipta, discernitur. Sacramentu(ait) sicut ad vir putola ad frattes, tam accipit dignus, sicad iudicium & mortem accipit indi de monte Del. enus: rem verò facramenti, nemo percipit nisi dignus & is doneus. Sacramentum enim fine re facrameti mors eltares vira zterna non verò facramenti etiam præter facramentum lumenti vita ra communone corporis Christi est æterna.

Illuditag; hinc apparet, & est novandum, quod & ex Bedæscris ptis, ex quibus multa Augustini dicta in Pontificum decretis relata leguns sur, potest animaduerti, ea tunc multo rectius & sincerius fuisse intellecta, Beda cap. 6. toan. quam postea à Lanfranco, Algero, ipsoq. Magistro sententiarum, Gasselis & 1. ad Corinth. Juis, recepto iam tum erroris praiudicio, sit factum, & adbuc hodie a cor: Bertramo & Pake.

poralis præsentiæ defensoribus fiat.

Nequero in contrarium pro communi errore facit Augustini locus, citatus ex Prosperi sententijs, quales bodie quidem, in quibus hic locus Cap. Hoc eft. de exscriptus legatur, non extant, sed tamena Lanfranco & Algero, inde reperitur in senten. ab initio buius sacramentaria controuersia pro Augustini sententia cita: extant, nec ettam tum habitumq; fuisse constat, mibiq; no parum uerisimile fit, esse Augusti- apud Bedam. ni, forte desumptus ex sermone de uerbis Euangelij, uel de sacramentis .. Coninth.10.8011. fidelium quorum fragmenta tantum apud Bedam, uerum integri ipfifers mones inter opera Augustini amplius non reperiuntur. Sic autem inter alia Augustinus seripfisse citatur: Conficitur verò sacrificium Eccles Hinevilgo colligio fiæ, duobus: facramento & refacramenti. Est igitur facra Christiest facra mentum & res sacramenti corpus Christi. Subobscurus est qui dem totus hic locus: uerum fi, ut fieri æquum est, ex perpetua ipsiusmet Augustini potius mente er sententia, quam peruersa sophistarum, intelligentia accipiatur, nibil est plane, quod pro stabiliendo illo uulgatoer Duplex appellatio roris commento colligi inde er probari possit. Vult autem Augustinus, corporis & carnis in sacrificio Ecclesia, hoc est fidelium communione, duo esse, qua etsi diuer cramento & figura, aludin reiveri sasint, ut sacramentum & res sacramenti, utrumq tamen eodem nomis tate. ne nocari, seu dici corpus Christi : Quoniam enim sacramenta rerum nomina, quas significant, sortiuntur, duplex hine corporis Christi ap.

Exeo quod facta

Quomodo caro

pellatio existit, quorum altera est sacramenti, suo modo ut in figura, altera ipfius rei, in ueritate. Vnde non idem ipfumq, uerum Christi corpus facras mentum simul & res est fed panis Euchariftia, qui per sanctificationem Bx eo quod facta uerbi, (ut Chryfostomus ait) corporis Christi nomine dignus est factus, nafortumur, aliud o suo modo corpus Christi uocatur, est sacramentum. Ipsum autem ues rum Christi corpus, est res sacramenti. Atq, ita non uno etiam sed alio mos do, facramentum & res facramenti, est corpus Christi. Eog discrimine & bac appellationum uarietate, corpus est corporis, caro carnis, & sanguis Sanguinis sacramentum, ut sequentia Augustini uerba ostendunt. Caro camis in facramen (inquit) eius est, quam forma panis opertam in sacramens to accipimus, & fanguiseius, quem sub vini specie & sapore potamus, caro videlicet carnis, & sanguis sacras mentum est sanguinis, carne & sanguine, utroq inuisibis li, signatur Domini nostri lesu Christi corpus palpabile, plenum gratia, omnium virtutum, & diuina maiestate. Inuitatis caro et Erpoft. Sicut ergo coeleftis panis, qui Christi caro est, suo modo vocatur Christi corpus, cum reuera sit sacrament tum corporis Christi, illius videlicet, quod visibile, quod modo corpus facra palpabile & mortale in cruce positum est, vocaturque ipfa immolatio carnis, quæ facerdotis fit manibus, Christi passio, mors & crucifixio, non rei veritate, sed in signifia cante mysterio. Sic sacramentum fidei, quod baptismus intelligitur, fides est.

fignificatiovericor ports. Corleftis panis, Christi caro, fuo idem funt. Veritas rei oppo nitur fignificanti mysterio.

in propria fur fpe

Quantopere in malè peruertenda huius loci intelligentia elaboras Hacest impostura tum sit acorporalis prafentia defensoribus, abunde testantur ipsorum scri-Lanfranci, contra Berengarium, cor, pta. Libenter enim, si possent, persuaderent, Augustinum docere uoluisse, pustob pane vela: ipsum inuisibile, & sub forma panis uelatum & opertum uerum Christi com corporis, rtelt corpus, effe facramentum uifibilis illius corporis, quod in propria sua spes cie mortale gin cruce immolatum fuit, quod perinde est, ac si ipsum idemq, Christi corpus, sub alia o diversa qualitate, consideratione seu modo, suis met ipfins facramentum & fignificatio effet, Verum quia loci huius (fitas

men is

men is Augustini est, sicut puto) dignitas, ut diligenter expendatur, ret quirit : uideamus, quam sint hæc futilia & uana omnino, & Augustini sens tentiæ plane non consentanea. Spectandum est autem in primis in eiusmodi patrum sententijs recte or genuino sensu interpretandis, quid cuiusq rei probanda causa dicatur, & quo fine. Ceterum sisuperiorem illam explis cationem sequamur, primo non constabunt præcedentia Augustini uerba, Species pro verha cum ait: Sacrificium Ecclesiæ duobus constare, visibili eles te se natura eles mentorum specie, & inuisibili Domini lesu Christi carne, facramento & refacramenti, hoc est, corpore Christi, sicut Christi persona ex Deo & homine constat. Quía quælibet Contra translute res naturam & veritatem earum rerum in se continet, ex quibus conficitur. Conficitur autem sacrificium Ecclesie duobus, facramento & re facramenti. Plane quia duobus.con; Infacrificio Eccle. ftare Ecclesia facrificium ait, facramento & re facramenti, & utrique siz duz & diverize Juam esse naturam & ueritatem, quemadmodum hominis & Dei, in unitas tura & vertiatem, te persona Christi, aliud secundum naturam & ueritatem necesse est, ut sit facramentim & res sacramentum corporis, aliud ipsum corpus & res sacramenti. Alias uerum non erit duobus constare, sed magis una ead emq.re, quamuis sub diversas rum qualitatum consideratione & respectu, secundum quod dinersæ quas litates eiusdem corporis effent sacramentum & ressacramenti, atq. adeo non res rei, sed qualitas qualitatis esset sacramentum.

Deinde Secundo, cum Augustinus ait, carnem, quam forma pas Verticorpus, quod nis opertam in sacramento accipimus, Sanguinem, quem sub specie Sas est plenum gratia mus opertam in sacramento accipimus, Sanguinis sacramentum, quo significatur sicarus carne es sanguinis les palpabile Domini nostri Iesu Christi corpus, plenum gratia omnium uirtutum, Saliuna maiestate: satis ex his constare Saliuni pos Sacramentum panis estinum uirtutum, Saliuna maiestate: satis ex his constare Saliuni cundum speciem, ais estinum estis et satis, quod carnem Sanguinem, quatenus externe in sacramento accipium cundum speciem, annon pro ipsamet uera carne, nec pro uero sanguine intelligat, qua sola cundum appella inuisibili illa qualitate Sexistentia, à carne Sanguine, quorum sunt sa rionem.

Christi corpus, plenum gratia Saliuna maiestate, illa uero, qua sunt sa

cramen.

ta eft verum corpus win autem fuo modo.

Bacramentalis caro eft fuo modo, & non renera corpus

fuo modo corpus.

Epift.23.

Sotares beramen cramentum, non item. Sola itaq res facramenti, qua per carnem & Janquis Christi, facramen, nom facramentalem fignificatur, ut plenum gratia & divina maiestate, ita etiam uerum Christi corpus est.

Atq. hoc etiam tertio magis adhuc perspicue confirmant sequentia uerba, cum air: Cælestis panis, qui Christicaro est, SVO MOs DOvocatur corpus Christi, cum reuera sit sacramentum Athateuera, alind illius corporis, quod in cruce immolatum fuit, Sicaleftis pa, nis seu sacramentalis caro aliud estreuera, & aliud suo modo nocatur, non utiq revera hoc est aut proprie, quod suo modo esse dicitur. Est autem, ut Qualite fecundum alibi idem Augustinus scribit, facramentum corporis Christi fes elecorpus Christi, nempe quia sacramentum tantæ rei, non nisi nomine rei appellatur. Quo ipfo manifeste oftenditur, non idem numero & substantia este, illam carnem quæ suo modo corpus Christi nocatur, & tamen reuera est sacramentum illius, atq ipfum in ueritate corpus.

IIII. Sacramentalis ca eft corpus, quemad

Hinc colligitur fa eramentum reipla aliud effe, a, vera Christicarne.

Caro forma panis eatione intelligitur.

Aliud eft saro fa Ad popul. Anthio.

Eag. postremo Augustini sententia clarissime elucescit ex duobus [14 to, ita suo modo milibus exemplis, quibus utitur. Ita enim cælestem panem, qui reuera sacras modem hums care mentum est corporis Christi, suo modo corpus Christi nocari nult quemad paísio & crucifixio modum immolatio carnis in sacramento, qua sacerdotis sit manibus, hoc est; Christi. adio ipfius in ccena, uocatur passo, mors & crucifixio Christi. Item: Sia cut baptismus, sacramentum fidei, fides est, hoc est, non rei ueritate, sed in fignificate mysterio: Itaq: sacramentalis caro nibil aliud est, quam ueræ carmis seu ueri corporis Christi significans mysterium & sacramentum. Quod itaq; Augustinus carnem esse dicit, quam forma panis opertam in sacramens operta dicitur, quia to accipimus, non intelligendum est de uera or propria Christi carne, per gramentali figniti substantialem ipsius sub forma seu specie panis existentiam, ut uulgo sit & male, sed de intelligibili significatione sacramenti, qua sic forma panis opes riri dicitur, quaterius qui exteriore forma, qua uidetur, panis est, intelligibili cramentalis fignific fignificatione mysterijest caro Christi. At qualis? Caro uidelicet carnis sa. cramentum. Aliud est autem uera caro, aliud uera carnis sacramentu, quams uis suo modo caro dicitur, No dissimiliter Chrysostomus scribit, Christum

nobis

nobis carnem suam in mysterio uelatam reliquisse. Nunquam uero in mens tem Augustino uenit, ut ueram Christi carnem forma panis opertam in = Carospiniualis & uisibiliter contineri, atq ita sui ipsius sacramentum esse diceret. Ideoque intelligibale. Subdit, Carne & sanguine, vtrog inuisibili, spirituali, ins telligibili, fignatur vifibile & palpabile lefu Christicors pus, plenum gratia & diuina maiestate. Cum carnem er sant Sacramen a funt ; quinem inuisibilem, spiritualem & intelligibilem, dicit esse sacramentum, fibilia, quo actiper quo significatur uerum & uisibile Christi corpus, symbola panis & uini quo ad intelligiintelligit, quæ etsi quo ad naturæ speciem uisibilia sint, tamen non uisibi- nem mysterij. Sie li aut sensibili aliquo modo, sed inuisibili ratione & intelligentia sunt caro poralia, & spiritua Vanguis Christi, quatenus uidelicet hæc in mysterio significant & re: lia,cap.i. de censec. prasentant. Que pertinet, quod alibi dicit. Etsi necesse est illud inuitibilis caro, ve est natura ventare visibiliter celebrari, oportet tamen inuisibiliter intels caro, sed in signalicante mysterio. ligi. Et Bertramus: Panis ille in mysterio corpus Christi in Corpus in mysterio. telligitur, quia aliud est in specie, aliud in significatione. ne. rio & significano Theodoretus ait: Signa mystica post sanctificationem non Dialogo. 2. recedunt à substantia natura, intelliguntur autem ea esse, quæ facta funt. Et Chryfoftomus: Non sensibus hæc, sed fi & 65. adpopul. de & oculo intellectus percipiuntur. Relatio enim sacramenti, Relatio fictioneni. quæ ex ordinatione divina inest & cohæret symbolis ad res ipsas, quas fignificant & reprasentant, & quarum similitudinem in analogia my sterij gerunt, og unde appellationem sacramenti habent, og rerum nomi_Raban cap.12. na fortiuntur, non uidetur, sed intelligitur. Indea etiam inuisibilis & in Bettramis. telligibilis caro & sanguis dicuntur, hoc est, ut Bertramus ait, Non funt naturæ veritate caro & sanguis, sed in mysterio & intelligibili significatione, quoniam sub velamento cor; Contra realem porei panis & vini, spirituale Christi corpus & spiritualis presentamin sanguis existit, non quòd duarum sint existentiærerum inter se diuersarum, corporis videlicet & spiritus, verum Symboladia tam vna eadem pres, secundum aliud species panis & vini cos une August liber. fistir, secundum aliud, corpus & sanguis Christi. Secun Christ.

Potentía caro.

diftind 2.

dum names quod vtrumes corporaliter contingitur, fper cies funt creatura corporea, secundum potentiam verò, que d'spiritualiter factæ sunt, mysteria sunt corporis & san guinis Christi. Sicut & Irenaus loquitur, Quo ad substantiam, panis creatura est fecundum nos, Quo ad myfterium & facramentum, corpus est Augustin cap. Nos Christi. Quo sensu idem alibi Augustinus ait : In specie panis & vis aurem . de confec. ni,quæ videntur, res inuisibiles, id est, carnem & sanguis nem honorari, nec similiter compræhendi & intelligi has species, quemadmodumante consecrationem compræs hendebantur.

ld eft , alio nomine & viu cenfentur. cap 26. de Care chif.rudibus.

// Magifter fentent.

Augustinus intelle xit verba come per tropum.

Atq ita tandem Augustinum interpretatus est etiam Magister sens lib 4 sent. distinct.
10. Versic. Arten. tentiarum, sibimet ipsi egregie in hoc contrarius. Fatetur enim plane in uerbis Augustini inesse tropum, quo solent res significantes, rerum sortiri uo. cabula, quas significant. Ideoq symbola panis & uini, carnis & sanguinis nomine appellari. Sortiuntur autem rerum nomina, non ob realem ipfarum in symbolis existentiam, sed similitudinis convenientia, signicatione & ins tellectu mysterij, propterea quod aliud in ijs uidetur, & aliud intelligitur, o quia signa sunt rerum, qua aliud sunt o aliud significant. Secundum banc intelligibilem significationem , per quam sacramenta inuisibili quis Tradat. 26.80 tra dam ratione funt, quod in myfterio repræsentant, dicit Augustinus, intelligi ueteris testamenti Patres eundem potum bibisse, quem nos. Fatetur præterea Magister sententiarum hunc sensum uerborum Augustini, qua alios qui obscura esse uidentur, clarius depræbendi ex sequentibus, in quibus ait: Cælestem panem, qui intelligibilis Christi caro est, suo modo uocari corpus Chrifti, cum reuera sit sacramentum ipsius corporis, quod in cruce immos Panis Bucharitiz latum fuit. Calestem panem intelligit de ipso pane Euch riftia, quia cales

czeleftis panis dici-

Mat. 45. in loan.

stis & diuinæ rei sacramentum est & repræsentatio, & quia ipsa uis sas cramenti per se calestis & divina est. Sic enim & alibi Augustinus visibis Tract. 26. in loan. lem sacramenti cibum calestem appellat, Vt & nos hodie visibilem cibum accepimus. Videte ergo fratres, cibum celestem spi

Appellatio à rebus ritualiter manducate, Cyprianus : Papem fanctum appellat, qui fignificatis, vnde & frangis frangitur & distribuitur in cœna, lustinus sacratam alimoniam, Theodos eadem sacramenta retus sanctus sanctus

Eamq interpretationem huius loci pro uera agnouit & fecutus est Glotta inca vitina etiam, quisquis ille fuerit glossator decretorum. Is enim duplicem cor; verbo, corpus. Se in cap. Hoceft, vere poris Christi appellationem, aliam in figura seu specie panis, aliam in ipsa bo, coiesis L'e corporis ueritate agnoscit, o superiora Augustini uerba interpretans (ait) Figura veritaris no Cœlestis panis, id est, cœleste sacramentum, quod res præsentat Christi carnem, dicitur corpus Christi, sed im & Sacramentum non proprie, vnde dicitur suo modo, sed non rei veritate, sed su modo vocatir fignificante mysterio, vt sit sensus, vocatur Christus cor corpus, id est signifi pus,id est, significat. Hac Gloffator, qua mirum est iam pridem ex puncta non fuisse, ut hæretica. Quam ita carnem Augustinus in prioribus fibilis, non realt e uerbis, carnis sacramentum, item inuisibilem, spiritualem & intelligibilem, ficatione myterij. atq suo modo corpus Christi uocari dixit: hanc in posterioribus uerbis, ideo inuifibilem & intelligibilem se dixisse declarat, quia non rei ueritate corpus & caro fit , sed in fignificante mysterio. Eadem enim prorsus ratios Argumentum ab ne symbola panis & uini, inuifibilis & intelligibilis caro & sanguis Chris adiplam carnem. fti funt, qua horu immolatio, qua facerdotis firmanibus, est inuisibilis passio, Sie Chryson. 3. in mors & crucifixio Christi, quæ certum est, non rei ueritate geri, sed intels Mauth. ligibili significatione mysterij in memoria celebrari. Vtigitur mystica est hæc passionis ata mortis Christi celebratiotita quoq ipsæ res mysticæ sunt, quibus in actione coena hac peraguntur. Eoq. pertinet, quod alibi elegan? ter idem Augustinus scribit, Carnem & sanguinem sacrificis, ante Christi aduentum, in victimarum oblatione suisse contra Fant una promissum, in passione vero Christi reipsa & in veritate exhibitum, nuncautem post ascensionem Christi, per sa Sacramentum me, cramentum memoriæ cciebrari. Dum videlicet sacrifici Defidead Petrum um panis & vini, per vniucrium orbem terræ, à fancta cas cap. 19. tholica Ecclesia offertur, in quo gratiarum actio & coms memoratio est carnis Christi, quam pro nobis obtulit, & sanguinis quem pronobis effudit, Cum sacramentum memos ria.

rie, or panis atq uini facrificium dicit, in quo commemoratio eft carnis & Bacrificiam panis Baceificiam panis fanguinis Christi:non utiq fenfit, hac qua in commemoratione funt, uere ments in mysterio. Greatiter offerri, sed ea similiter, ut ipsam sacrifici actionem, in pane & uino, tanquam in fignificante mysterio repræsentari, hoc est, ut Chrysosto;

mus ait, in similitudinem corporis ofanguinis Christi, panem o uinum in Chryfoft pfal. 22. sacramento ostendi. De hoc oblationis sacrificio, idem Augustinus alibi

Inferm. de verbis feribit, Hoctantum domínica oblationis mysterium, quan Buang.
Mysterium domi ta pietate & amore agendum sit, ipse comendat dominus, nicz oblationis.

dicendo: Hoc quotiescuncy feceritis, in mei memoria faci etis. Quod exponens Apostolus ad Corinth, ait: Quoties. cuncamanducabitis panem hunc, & calicem bibetis, mor

Rebus myflicis et, tem domini annuntiabitis, donec veniat. Illius ergo panis memoratio mortis & calicis oblatio, mortis Christi estcommemoratio & ans repræsentatur no nunciatio, que no tam verbis quam rebus mysticis agitur, Pris mentibus.

perquænostris mentibus mors illa preciosa altius & for tius comendatur. Quid enim est mortis Christi comemoratio, nisi charitatis ipsius comendatio? Propterea & itus

fentiam in vel sub rus ad passione, & per resurrectionis atos ascensionis glos riam è mundo discessurus, hoc sacramentum vltimum dis

scipulis tradidit, vt memoriam tantæ charitatis, per quam folam saluamur, arctius eorum mentibus infigeret.

Atg ex his ita perspicuum esse patet, ea quæ in externa coenæ actio one frunt, & offerri dicuntur, de pane & calice intelligi, quæ ita in myftes rio corpus & sanguis Christi sunt, sicut ipsorum oblatio est sacrificium. Eaq; perpetua Patrum de hac sacrificij appellatione sententia est. Sic enim Ambrof lib.4. cz. 4. de facramentis. Ambrosius oblationem, quam Ecclesia in peragenda sacrifici memoria Lib. 4. eap. 48. de Criptam & acceptabilem fieri rogat, dicit effe figuram corporis & fanguis nis Domini, ipsiusq ueri sacrifici, quo se apud patrem pro nobis offert, ima-Battlins Hem Ma ginem. Quotiescunce enim, ait, offerimus sacrificium, mors Battins 10em Ma Domini, ascensio & resurrectio significatur. Et in Lithurgia, que Basily nomine circunfertur, panis & uinum nocantur Antitypa &: pasionis

Heccommemora

tio non requirit

pane.

pussionis Christi salutifera monumenta. Et sacerdos post uerba consecrationis, atq. passionis Christi commemorationem elevata voce exclamat: Tua ex tuis offerimus tibi Domine, qua statim postea nocantur panis & uinum: Christi. Augustinus contra Faustum nocat signacula, quibus passio & mors Christi facta annunciatur. Tertullianus, cum scribit hæreticos sacramenta diuina scrip, hæret. cap. in dolorum mysterijs amulari, suos sideles tingere, expiationem delictos 40. um de lauacro repromittere, & panis oblationem celebrare ait. Cui con Chrysoft. Homa. sen anea scribit author operis imperfecti in Matthæum: Hæreticos imitatios 19. in Matthæum. de mysteriorum Ecclesia Altare habere , sacrificium panis & uini offerre, Theodoreus dial & bapti are. Sed & Theodoretus, mystica corporis & sanguinis Christi 2 & Plating. Symbola, ab Ecclesia in sacrificio offerri, & Gelasius ait, imaginem & siz offeruntur cor militudinem corporis & sanguinis Christi, in actione mysteriorum celes symbola. brari, Bertramus, corpus Christi, quod in Ecclesia per mysterium geritur, Getalius. dicit intelligi corpus Christiesse, secundum quendam modum, qui modus eft in imagine of figura, quia continet similitudinem uera carnis in myfe canon. 2. rio, sicut habet similitudinem passionis & mortis, cuius est repræsentatio. Necestarien. 13 & Denig sic quibus per ueterum conciliorum canones oblationes facere est Phry.25. prohibitum, illis nec panem nec calicem offerre, uel nec panem fanctificas tum dare, nec calicem porrigere, conceditur.

Illud itaque ex his constat, idq. pro intelligenda ueri sacrifici, quod panis Bacharitire, in communione ccenæ sieri dicitur, ratione, diligenter est animaduerten ette corpus in move dum, quod ueteribus in Ecclesia patribus fractus Eucharistiæ panis, eodem gout corpus in en modo est corpus Christi, quo est passionis & mortis ipsius sacrificium, us mortem tradici sa trumq, uidelicet in mysteris similitudine & repræsentatione. Vnde etiam criscium.

promiscue e eodem sensu apud Patres legitur, corpus in mysterio comedi, mystice corpus immolari, passionem corporis in mysterio tradi, nempe quia panis Eucharistiæ, non est simpliciter aut sub qualibet ratione corpus, sed quatenus in mortem pro nobis est traditum, quale non magis reas diter in pane præsens esse, quam in mortem tradi & offerri potest. Et Augustinus d. caphina. Ambrosus ait: Quoniam morte Domini liberati 21.

Sumus, in memoriam husus rei edendo & potando, Ambrosi, ad Cor.

carnem & fanguinem ipfius, quæ pro nobis oblata funt, fignificamus, utruma, eodem modo fignificari uult carnem atq. fanguinem, to horum oblationem.

Que cum ita fint, quid uero nunc est illud, quod in suo sacrificio Miffa offerre se dicunt sacrifici Papista ? si non alio modo sub forma pa. mis of fecie uini, inuifibilis caro of fanguis Christi adest, atq. continetur, quam horum immolatio, est pasio, mors & crucifixio Christi, non ipfa uis Aut ex Augustini Aut ex Augustini delicet rei ueritate sed intelligibili mysteris significatione : expendat quaso tia nulla realis cor tia nulla realis cor, diligenter hunc Augustini locum, qui de sententia ipsius & Ecclesias ne exciltentia ett, aum temporis sui side certiores esse cupiunt. Qui enim realem illam corpos us in sacrificio con ris in pane præsentiam, ex Augustino & patribus probare frustra contendunt, quomodo euitabunt, quominus hinc etiam realem ipsius corporis in fat crificio oblationem fateri necesse habeant? Etenim Augustino (ut dictum Cap. Cap. eft) panis coenæ non aliter eft corpus Christi, quam hoc in sacrificio dicivtrum de conti dift. 2 & Bpilt. 23. tur offerri , id uero cum perspicue & notanter ait fieri in significante

Veritas rei.

cededa oblatio eft.

vtrum , de conf.

lo facrificio semel in cruce passum & in mortem traditum fuit. Per signi. ficans nero mysterium, panem Eucharistia, in memoriam mortis & sas crifici ipsius oblatum & distributum, per quem corpus boc Christi, Significans myfte quaterus in cruce passum Gimmolatum est, sidelium mentibus, tanquam in wina & dininitus ad hoc inftituta imagine offertur & repræsentatur.

myfterio, O non in ueritate rei per myfterium fignificata : per ueritatem rei, intelligi uoluit ipsummet corpus Christi, quod in uero atq. unico ils

Fulgentius diligens fectator Augustini lib 2, ad Moni

Fulgentius tractans illam ab Arrianis motam quæftionem, cur, fitoti Trinitati Ecclesia sacrificium offertur, ad sanctificandum hoc oblat tionis munus, sancti tantum Spiritus missio postuletur? Hinc enim quast totius Ecclesia consensu , minorem Patre & Filio Spiritum , sicut & Filium Patre minorem, eò quòd foli Patri, non etiam Filio, hoc Ecclefia facrificium offerretur , probare se euincere posse putabant Arriani. Bandificatio facti Respondet autem, non esse propterea existimandumysacrificis Bandencario inclus de la composition del composition de la composition de la composi possit

possit, quod offerimus nos, cum corpus iple suum fancti. Alind facrificium ficauerit, quod obtulit, vtredimeret nos: Hoc ipfo manifefte corporis, alud ipfo discernens sacrificium corporis in Ecclesia oblatum, ab ipsomet uero corpore Chrifti, quod is obtulit. Sic autem facrificium corporis , ficut & corpus dici intelligit. Nam facrificij appellationem in ccena, a corporis in mortem trae ditiratione sumpserunt Patres, nempe quia traditum in mortem corpus Sit ipsum pronobis à Christo oblatum sacrificium : Ac ita Chrysostomus, Appellatio sacria, Sanctum & terribile sacrificium appellat, cuius oblationis mystica seu arcae mortem tradito, na ideo reuerenter iubet haberi, quia occisus in eo propositus sit Christus. Chrysost Honist. Hoc sacrificium spiritualem cibum esse dicit. Eodem modo igitur (ut supra contra tutianum contra tutianum est annotatum) actio & communio coena, corpus Christi in mortem tradis Aposta. tum, & facrificium ipsius corporis dicitur, sicut & uicisim eadem prorsus Eodem modo to ratione, qua sacrifici, ita etiam corporis in mortem traditi, figura, myste. & corpus in morte rium & Symbolum appellatur, quia uidelicet (ut Augustinus hoc explicat, Eucharistiz diei quem sequutum esse constat Fulgentium) utriusq: sacramentum est seu sas tur. Bertramus. crum fignum, quod propter ipfius rei, cuius facramentum est, fimilitudie nem in mysterio , nomine eius appellari solet. Porro quod idem postea Hacverba de com Fulgentius, à corpore, hoc est, Ecclesia Christi, in sacra, munione populi loquinnur. Ergo mento panis & calicis, corpus ipsius & sanguinem offerri sacrificum et in ait, quia Paulus dicat, calix cui benedicimus, & panis que nz. frangimus, communicatio corporis & fanguinis Christi est. Vnus enim panis & vnum corpus multisumus. Hoc inquam in sacramento panis offerri, non de reali aliqua in pane existentia & nis, corpus offertur oblatione (quod neg. Arriani sentiebant, quibuscum tamen, ad hoc quod corpus. attinet, consentiebant Catholici, neg admissuri essent sacrifici Papista) sed Histor aipat. lib. intelligendum est opponiueræ ipsius corporis semel factæ oblationi, quasi hac Ecclesia oblatio, in significante mysterio, imagine & typo fiat. Sic Aliud est in sacraenim, que in sacramento fieri dicuntur, opponi ab Augustino solent rei ipse veritate ipsius rei. Wueritati, ut cum alibi ait : Et quidem in facramento fic fit, per partes manducatur in facramento, manet integer totus in coelo, Item: Semel oblatus est in semetipso Christus, hoc

eft in corporis sui veritate. Attamen quotidie immolatur in facramento. Hoc facramentali & usitato patribus loquendi sensu; non aliter quam in facramento panis, ipfius Christi ita quoq. Ecclefia Chri-August. Epist. 50. fti, corpus offerri dicitur. Et sicut in sacramento corpus esse commendatum, cap quia passis. Et citation dicitur illud in sacramento offerri. In supra citato Augustini de confec diffine. Tibro de fide ad Petrum, quem Bertramus dicit effe Fulgenti, facrificium boc uocatur panis & uini, in quo sit, non corporalis prafentia, sed commes moratio carnis & fangumis, quæ pro nobis oblata funt.

Spiritus & mifajo

2.& cap.femel.

marker of Bec

Caterum Spiritus sancti missionem & aduentum ideo ab Ecclesia postulatur ad fancti ficandum sacrificia, ad sanctificandum ipsius sacrificium postulari dicit Fulgentius, Vt per non ad efficiendam realem pratentiam fpiritualem eius gratiam, in corpore Ecclesia Christi, chas ritatis vnitas iugiter indifrupta seruetur. No enim corpus Christi, quod multa membra habet, nisi spiritus sancti gra tia vnum permanere & consistere, Equidem quemadmos dum ipsum Christi corpus de Spiritu natum est, sicetiam ex ipfo spiritu corpus Ecclesie illius renasci oportere, Hoc fine vtic nungam cogruentius, ait Spiritus S. aduentum, lterum diferrit far erificium corporis ab ipio Chrifto. quâm ad consecrandum sacrificium corporis Christi, ab Écclesia peti, quæ ipsum Christum de Spiritu S. nouit esse natum. Qua si non intelligunt Pontifici, quam plane non sit idem, facris ficium corporis, & ipsum in ueritate semel oblatu Christi corpus, sicut nec idem est, sacrificium boc à Spiritu sanctificari, quod panem substantiali cons uerfione in corpus Christitransmutaritquo iudicio legunt Patres? nisi quiu (ut Hilarius, de ijs qui non rectefcripturas legunt, grauiter admodum ait) dictorum intelligentiam non ex ipsis dictis expectant, sed potius imponunt, Thoc dictis patrum contineri cogunt, quod ipsimet apud se præindicatis opinionibus præsumpserint intelligendum.

Fillarius de non recie legentibus

feriphiram.

Magift. fentent.d. ib-4 diffine 8.

Ex quibus nunc ultro etiam cadit comentum de duplici re facramens ti, altera contenta & fignificata, quam fingunt effe ueri corporis Christi sub frecie panis existentiam, altera significata er non contenta, qua est unitas Ecclefia in fidelibus & electis, Etfi enim gemina rei facrametum fint panis Er uini symbola, ut supra dictum est, tamen non una magis quam altera reat
liter est es continetur in symbolis, sed utraq, eodem modo continetur, quo
significatur, ut Augustinus sentit, inquiens: sam tanquam ad Christi set ad popultem
calicem venistis, & ibi vos estis in mensa, & in calice nobis cap qua passus de
cum vos estis, stem: Vos estis corpus Christi & membra, Si corte. dituget a.
cum vos estis corpus Christi & membra, mysterium vez suntin mensa positum est, mysterium Dei accipitis & ad
calice.
id, quod estis, Amen respondetis. Et Bertramus: Hoc quod
super mensam dominicam positum est, mysterium contis
net illius corporis, in quo coelos ascendit, & ad patris dex
teram sedet Christus, sicut continet etiam mysterium cors
poris populi in Christum credentis, Apostolo testante:
Vnus panis, vnum corpus multi sumus.

Quod igitur obijciunt Papista, sacrificis & oblationis mentione sieri Contra facrificium apud Iustinum, Irenaum, Chrysostomum, Cyprianum, Ambrosium, Aus gustinum, & alios Patres, id quidem uerum est, sed longe tamen alia signi.

ficatione, & usu à Missa pontificia penitus & toto genere diverso.

Vt igitur horrendæ illius prophanationis nunquam satis detestata abominatio, ac proinde hinc, uelut in rei omnium maxima, exemplo conspiscio intelligi possit, quantopere aberratum odiscessum sit à ueteris o prio mitiuæ Ecclesiæ sententia, de sacrificio o oblatione Eucharistiæ, cuius setamen, o præcipue trenæi testimonio o consensu in stabilendo illo suo plus quam Idolatrico Missa sacrificio, inuare non pudet eos, qui prostituta Authores Auguandacia sua, omnem conscientiam cum pudore semel excusserunt: operæpres stam nierim e cium erit breuibus sed perspicue ostendere, quanto discrimine ab hoc prophano Missa sacrificio distent, quæ trenæus o Patres de sacrificio o oblatione Ecclessa, o Orthodoxæ antiquitatis sui temporis sententia tras diderunt.

Primo enim sacrificium seu oblatio, quam Irenæus ab Apostolis, Discrimen inter ve quibus hoc consilium Christus dederit, Ecclesiam accepisse, atq, in universo tionem a facilitem mundo, noui testamenti nouam oblationem ab ea, Deo Patri Christi offere Misse mode riscribit, facissica.

Dieffichum Becle riferibit, non erat ufitato tune Ecclefia more privata alicuius facrificuli Brieficium Beele riscribit, non erat ustato tune Ecclesia more privata alicuius sacrificuli fix communio por Alio seu oblatio pro aliis, quales hodie passim in pontificia Ecclesia Missa didicimus.cap.hoc siunt: sed ipsa communio & dispensatio cœna dicebatur, qua propter celea este esp. in Chistic fiunt: sed ipsa communio & dispensatio cœna dicebatur, qua propter celea este conte distinct. bratam unica oblationis & sacrificis, quo consumati sumus, memoriam, insacrificis Bratam unica oblationis & sacrificis, quo consumati sumus, memoriam, insacrificis memoria cultus uocabatur, & ideo ab Ambros lib. ao. decinit Dei. cap. 5. 6. 19. 82 20. sio, Augustino & Chrysostomo, dicitur exemplum, sigura, imago, signum & contra literas
Petiliani, lib. 2. ca.
Petil pit. 18. & 21. & Bpift 59. & 118. hac facrificij appellatio defcendit, quod qua ratione actio & communio co-Chrysostomus. Ho na, est corporis in mortem traditi, eadem quoq fit facrifici in corpore famil. 61. ad populā, & Homil 17. ad cramentum. Vnde sic Hofychius; Si Christus non esset crucifixus, Timot Homiles. facrificium corporis ipsius non ederemus. Et Cyrillus: In Bacrifici appellato viuifico illo & incruento Ecclesia sacrificio, non vi como rem traditi ratione munis hominis, sed magis tanquam proprium viuisicans non poteff fegre, tis verbi corpus & fanguinem accipimus. Item: Annuns gari. In Leuitico. ciantes mortem vnigeniti Fili Dei lefu Chrifti, & refurres Declaratio.2. Ana themat. & in Epi Ctionem eius atch in coelum ascensionem pariter confitens lacrienus facificij tes, incruentum celebramus facrificij cultum, & ad myitistola synodica. cultus in actione cas benedictiones accedimus, & fanctificamur, participes come. fancti corporis & preciosi sanguinis lesu Christi effecti. Oratio.in Iuliani. Na lian lenus : Incruentum facrificium vocat, quod fideles

in facra communione manibus suis accipiebant, quates

nus per hoc Christo, ipsius cp passionibus & diuinitati cos Gioffa cap. compe municarent. Prorsus itaq cum uetustate non sentiunt, sed authoritate diffinet 2. Magift. ipsus impudenter abutuntur, qui sacrificium Ecclesia à communione coena discernetes, illud in sacerdoris actione tantum offerri, eag, propter in utrage Specie (ut loquuntur) integre celebrari oportere : at laicos una tantum par= te sacramenti communicare posse & debere sentiunt atq docent. Aliter

Homilistin 2.ad enim multo & rectius Chryfoftomus, qui unum corpus & unum calicem Acio factifici in omnibus propositum, o res que in Eucharistia sunt omnes, tam ipsorum uit Euchariftia. delicet mysteriorum communionem, quam oblationem precum & gratias

rum actionem, inter populum & facerdotem communes effe dicit. Et Cy. prianus fideles in unum conuenientes diuina sacrificia cum sacerdote Dei Sermo. c. de lapfa celebrare ait. Et Augustinus: Christiani, peracti huius sacrifici & de coma. memoriam celebrant sacrosancta oblatione & participa scontra Faustum. tione corporis & sanguinis Domini, Sed & Leo Romanus, ideo Leo Romanus in facrificium hoc in communione populi, bis in solennis Festi diebus propter rum. Ergo antea non frequentiorem ipsius conuentum reiterari nouo exemplo iubet, Ne pars fuerunt prinatz populi sua devotione frustretur, si sacrificium offerre non Missa. possint, nisi qui prima diei parte conuenerint. Hinc in cano? Ad Trullum cano. ne concilij Constantinopolitani, incruentum sacrificium peragi dicitur non concil. Affric. 37. inseparata ipsius sacerdotis mysteriorum sumptione: sed per oblationem, quæ populo ad uiuificationem & remissionem peccatorum distribuitur. Et in ueterum conciliorum decretis oblationes facere dicuntur, qui panem Quid sitin obla-& calicem sanctificatum porrigunt. Denig hoc etiam uerba ueteris Lis turgia suincunt, in quibus pro fidelium communione, qua sacrificio pars ticipant, orat Ecclesia, & inter alia in uulgata Basilij liturgia legitur: Nos autem omnes participantes ex hoc vno pane & poculo vnias inuicem in communionem vnius Spiritus. V/q; adeo autem sacrificium Ecclesiæ privata sacerdotis actio non fuit, ut Chry Homilist. & 61.36 sostomus dicat; Sacrificium quotidianum frustra fieri, si nemo populum. sit qui communicet. Et qui dignus non est hostia seu communione, eum nec precibus & oratione Ecclesia dignum fore. Non magis itaq: quam prinata illa sacrificuli oblatio Missa, instituta atq. commendata dis uinitus Apostolis, ccenæ communio & dispensatio dici: Sic quoq uerum aut iuge illud Ecclesiæ sacrificium, quod Irenæus noui testamenti no > uam oblationem uocat, esse potest, sed Antichristiana potius ipsius abolitio .

Secundo, hac Ecclesia oblatio, non erat sacrificium aliquod i dast. A fine facrifica. nop, seu propitiatorium, quod alijs esset applicandum, sicut hæc de Missæ sacrificio uulgaris ac blasphema Pontificiorum opinio est : sed erat sicut ads buc est, proprium cuiusq Eucharisticum, consistens in gratiarum actione

tario in Enchario

Lacine & precibus. Hocenim (ait Irenzus) est incensum de quo les gitur apud Malachiam, Quod ab ortu víque ad occasum folis glorificabitur nomen Domini inter gentes, & in om? niloco offeretur incensum nomini eius, & sacrificium pur rum. Oportet enim nos oblationem Deo facere & in Vera Beclefiz obs omnibus gratos invenirifabricatori Deo, in conscientia pura & fide fine hypocrifi, in spe firma & dilectione fers

ftum anno 140. Har pertinent ad omnes Christia, nos.

Baerificium Eucha riftig in pane & poculo.

que est alimentum ficeum & humi dum.

oblations in com munione come. Paulo post tempo 12 Apostolorum.

uenti, primitias earum, quæ funt eius, creaturarum of ferentes, & hanc oblationem Ecclesia sola puram effert Fabricatori, offerens ei cum gratiarum actione, ex creatu-Suffinus incollo ra eius. Similiter & eodem modo de hoc Ecclesia sacrificioscribit Ius quio cum Trypho finus Martyr inquiens: Vere Pontifices Dei reddimur, sicut iple Deus testatur, dicens, quod vbique gentium offerens tur ei puræ grateque victimæ, à nemine autem Deus vis chimas, nisi per sacerdotes suos, accipit, vnde certò cons stat, quòd huius nominis sacrificia, quæ lesus Christus tradidit, hoc est, Eucharistiam panis & poculi, vbique terrarum apud Christianos fiant, Deus accipiat, & grat Vnde Gregratum & ta sibi esse testetur. Et post : Equidem & preces & gratias Christianorum in rum actiones, si perhomines dignos fiant, solas pro pere fectis & Deo gratis habeo. Hæcenim fola facra Christia. ni facienda acceperunt, vt alimento sicco atque humido admonerentur eorum, quæ propter eos Deus Dei filius In Apologia fecun perpeffus effe narratur. Et alibi: Post precationem nos falutamus osculo mutuo, deinde offertur præcipuo fratri pat nis, & calix aqua dilutus, quibus acceptis, laudem & gras Ritus Buchariftiz tiarum actionem patri omnium offert, per nome fili fant ctique Spiritus, atque ita Eucharistiam aliquandiu celes brat, post preces & Eucharistiam totus cœtus accinit, Amen. Absoluta gratiarum actione præsulis, & ominas tione totius plebis, Diaconi, quos vocamus, dant fingulis præ-

His præsentibus partem panis & calicis diluti, super quos Gratarom acto facta est gratiarum actio, atque etiam deferre sinunt ab calice. fentibus. Hoc autem alimentum apudnos vocant Eus Bucharistia alimen tum non vt vulgas charistiam, ad quod nemo admittitur, nifi qui credit ves ris panis & cales. ram esse nostram doctrinam. Non enim vt vulgarem pas nem & vulgare poculum hoc sumimus. Et post: Die solis vrbanorum & rusticorum cœtus fiunt, vbi Apostolo? rum & Prophetarum litera, quo ad fieri potest, præles guntur, Deinde præpositus verba facit adhortatoria, Ritus Enchariffic ad imitationem tam honestarum rerum inuitans. Post a precum oblationed imitationem tam honestarum rerum inuitans. Post a precum oblationed initiationem tam honestarum rerum inuitans. hæc consurgimus omnes, & preces offerimus, quibus fi, "0. nitis profertur, vt diximus, panis & vinum & aqua. Tum præpolitus, quantum potelt, preces offert & gratiarum actiones : Plebs verò accinit, inde consecrata distribuun Distribusio confe tur singulis, & absentibus mittuntur per Diaconos. Atq cratorum. fic etiam Tertullianus banc oblationem uocat gratiarum actionem, & tra ludeos & 1.b.4. de hoc spirituali laudis & precum sacrificio, ex conscientia pura litantis, contra Martion. intelligit locum ex Malachia. Idem quoque faciunt Hieronymus, Augus In Malachiam constinus & Cyrillus. Hocigitur genus oblationis & sacrifici sicut pro alije Cyrillus Lib 10. offerri & alijs prodesse nequit: ita a prophana Missarum nundinatione contra lulianum. multo quam ccelum à terra distat longius. Hæc autem ueteris Ecclesiæ sa= crificij ratio & melligentia prolixius explicata legi potest apud Euses bium in libro de demonstratione Euangelica, ubi inter alia scribit: Cum itaque illius facrofancti facrifici memoriam, in mensa Busebius de de Dominica peragenda per symbola corporis salutarisco montr. Euangel. sanguinis iplius, iuxta noui testamenti institutum ace ceperimus, rursum à Propheta David dicere iubemur: Hac pertinent ad mysticam factificit Parasti in conspectumeo mensam contra eos, qui affii intelligentiam. gunt me, vnxistioleo caput meum, & calix tuus tanguam optime inebrians me. Expresse igitur in his mystica sis gnificatur VNCTIO, & veneranda mensa Christisacris ficia.

Tale facrificium ficia, quibus litantes incruentas hoftias & rationales ipfis commune eft om robus Christianis. que acceptas victimas, in omni vita nostra, vt offera Incruenta & ratio malis hoffia.

facuticio loquatur.

mus Deo omnium maximo, per ipsum summum sacerdo? tem edocti sumus. Et post : A solis ortu vs ad occasum Malachias de quo (inquit Propheta) nomen meum glorificatum est inter gentes, & in omni loco facrificium offertur nomini meo, Quarefacrificamus Deo facrificium & hostia munda. laudis, facrificamus diuinam, venerandam, & hostiam fas crosanctam, sacrificamus nouo ritu, iuxta noui testament ti institutum, victimam impollutam, ac sacrificium Deo acceptum Spiritus contritue dicitur. Et post : Sacrificamus ergo & adolemus alias quidem memoriam magni il> lius facrifici, in traditis ab ipfo mysterijs, celebrantes & gratias Deo pro falute nostra per hymnos religiosos & Hane memoriam pías preces agentes, alías autem nos totos ipfi & fums mo facerdoti consecrantes, & verbo eius & corpore & animo mancipantes. Quibus addi possunt, quæ Fulgentius libro ses cundo ad Monimum, ad duas Arrianorum de facrificio Ecclesia quaftio-

m. A fanctificatione

nes respondet.

Deplex facrificij

dien fieri in fym

ratio.

bolis.

us. Item Origenes. loan. 1. cap. 52. Brgo Cacrificia

hoenon eft iple realiter Christus.

A fanctificatione non fanctificat hominem : sed conscientia eius, qui offert, sanctificat sacris Sie loquitut liene cium, pura existens, Ideoque præstat acceptare Deum quas us. Item Originis. fi ab amico, Peccatori autem, inquit, qui occidit mihi vis mtulum, est quali qui occidit canem. Et Augustinus contra Petis lianum scribit: Tale est cuiusce sacrificium, qualis est is qui accedit vt offerat, &qualis est, qui accedit vt sumat. Ideogs fi offerat Deo malus, & accipiat inde bonus, tale cuich Cottato veteris & est, qualis quisce fuerit, qui accipit. Quia scriptum est, om > erificii, quo ad ac nia munda mundis. Et hinc est, quod in uulgata Basilij liturs & fundificationem gia orat sacerdos: Vt Deus respiciat ad hunc incruentum

Tertio, boc Ecclefia sacrificiu, de quo Irenaus & Patres loquuntur,

offerentis. facrifici cultum, & grata acceptaque habeat hac oblata

munera,

munera, sicut suscepit munera Abel, sacrificium Nohah, & holocaustum Abrahæ, & sicut suscepit à sanctis Apos stolis verum illud mysterium : qua, ut ex lustino & sequentibus & vinim tocum fa etus dem litur giæ uer bis apparet, intellexit antiquitas de pane & uino Eu? August tib. de side chariftia, cuius sacrificium in locum animalium, qua in ueteritestamento ad Petrum cap. 10facrificabantur, substitutum sit, & ab Ecclesia in fide & charitate per tos tum orbem terrarum offeratur. Hæc enim sunt illa proposita, super quibus, pro sanctificatione sacrificij, misio & descensus Spiritus sancti, fieri

postulabatur.

Ista uero sic de Missa sacrificio affirmari, in qua filius Dei insacris ficium oblatus, à conscientia offerentis sanctificetur, taleq sacrificium fiat, qualis est is qui offert, & accedit ut accipiat, quodq in acceptatione divis na, cum sacrificio brutorum animalium, Abel, Nobah, & Abraha confera tur fumma effet apud facrificos & immolatores Christi, planea, detestanda futura impietas. Proindé inexplicabilis est hac sacrificiorum collatio apud Innocentium, Albertum er Gabrielem Scholafticos, qui cum filium Dei in quo ilta collatio far Sacrificio Aifa, sub specie panis & uini uelatum, offerri, horribili blasphes eft ex vetetibus mia sint imaginati, obstupes cunt ad illa uerba canonis, quibus rogatur Deus Liturgiis, sed perpater, vt sereno vultu respicere & acceptam habere dignes sensu. tur hanc hostiam, sicuti accepta habere dignatus est mus nera pueri sui Abel, & sacrificium Abrahæ Patriarchæ. In quibus tamen, si ex ueteribus Liturgijs, nude hæc proculdubio desumpta Filius Det in acce, funt, co quo supra explicatum est modo, recle intelligantur, nulla per se er conservi cum sacrifi roris absurditas uel impietas est. Nam & sic apud Augustinum seu Fuls malium. gentium, in libro de fide , hæc ueteris & noui testamenti sacrificia confes Capage. runtur. In illis enim carnalibus victimis, ait, fignificatio fuit carnis Christi, quam pro peccatis nostris, ipse sine pec cato erat oblaturus, & sanguinis, quem erat effusurus in Hic non confertur remissionem peccatorum nostrorum; in isto autem sacris ipsa carnis Christi ficio, gratiarum actio & commemoratio est carnis Chri, veritas in pane, cum carnalibus vi Aí, quam pro nobis obtulit, & sanguinis quem pro nobis dimis vetens testa

effudit.

effudit Christus. In illo ergo sacrificio, quid nobis esset dos nandum figurate fignificabatur, in hocautem facrificio,

quid nobis donatum sit, euidenter oftenditur.

Exbac facrificiorum collatione, omniu apparet euidentissime, ipfam carnis Christi, quasi in sacrificio oblata ueritatem, non conferri cum cars nalibus brutorum animalium uictimis. Ergo nec ipsamet quoq carnis Chri fiin pane existentia, est illud ipsum sacrificium, quod in ucteribus Liture gis sic gratum acceptuma à Deo haberi petitur , sicut munera Abel & facrificia Nobah, in quo, propter flagitiofisimum Idololatria, qua hinc in Ecclesiam irrepsit, scelus atq crimen , nunquam in aternum satis repras bendi & deteftari Pontificiorum cacitas & inscitia potest. Quidenim magis est turpe & execrandum, quam non intelligi ab ijs uerba canonis seu precum, quibus tamen, sicut hoc ipsemet Gregorius Magnus fas tetur, non ut dinina inftitutione traditis, fed tantum Scholaftici cuiuf. Canonis effe à fenoistico compo, dam compositione & authoritate, in suo Missa sacrificio adeo superstitis ose utuntur? An nero rationalisille cultus dici potest qui offertur, in In Liturgiis dicitur quo, quid agatur & quid petatur, non intelligitur; Metuunt quidem nebe. menter Pontificij,ne, si in ista concepta canonis uerba, unde primum desum? pta, & quo sensu olim accepta fuerint, inquiratur, alterum ex his omnino concedi oporteat: aut tot iam feculis, summa cum blasphemia & impietate, in Romana Ecclesia sacrificium ipsius fili Dei in mista, execrandis precis bus petitum fuisse sic gratum & acceptum à Deo Patre haberi, & sereno uultu respici, sicut munera & sacrificia Abel & Abraha, hoc est, carnales brutorum animalium uictimas: aut si hæc blasphema collatio ferenda no sit, ipsum quoq: Filium Dei in sacrificio Missa non offerri. Hunc inquam scopulum ut entent Pontificij, cum aliud pro responsione non habeant, ad profun Hee nom possunt ditatem inexplicabilis mysterij, quod hisce uerbis contineatur, stupidisima stoliditate confugiut. Vt igitur discant & intelligant tandem, quo sensu ista accipi oporteat, confulendus est hac de re Irenæus, Is enim cum ait; Ecclesiæ oblationem tunc purum sacrificiu apud Deum reputari, si munus eius, qui of fert, acceptetur. Postea de Abelis sacrificio subijeit inquiens, Ab initio re spexit

regorius in regi Aro vbi ait verba

offerious tibi ra

intelligi de obla none filij Dei.

fpexit Deus ad munera Abel, quoniam cum fimplicitate & iustitia offerebat: super sacrificium autem Cain non res spexit, quoniam cum Zelo & malitia, quæ erat aduersus fratre, divisionem habebat in corde, Eodem modo ex divina hac acceptatione of simplicitate oblationis, purum effe dicit Irenœus Ecclesiæ Jacrificiu, quod universo terraru orbe offertur. Plane similiter Abelis sacrifi cij meminit Cyprianus: Sic nec sacrificiu (inquit) recipit Deus, minica. dissidentem ab altari revertentem prius fratri reconciliari iubet, ut pacificis precibus & Deus possit esse pacatus. Sacrificium Deo maius est pax nostra & fraternaconcor dia, & de vnitate Patris & Filij & Spiritus fancti plebs ad. unata: Neg enim in sacrificijs, quæ Cain & Abel primi obtulerunt, mue nera eorum Deus, sed corda intuebatur, ut ille placeret in munere, qui placebat in corde, Abel pacificus & iustus, dum Deo facrificat innocentes, docuit & cæteros, quando ad altare munus offerunt, sic venire cum timore Dei, cum simplici corde, cum lege iustitiæ, &concordiæ pace. Hinc primo omnium, in Lis turgia, qua Basilij esse dicitur, pro hac incruenti sacrificij, sicut ipsius Abes lis, Noba & Abraha, acceptatione orat sacerdos, quod non dubium eft, inde à scholastico acceptum, & in Canonem, ut uocant, Latina Ecclesia Canon en regular fuisse tunc eadem huius mysticisacrifici intelligentia relatum. In Litur nteri confeccio. gia, qua Clementi Romano ad scribitur, hac oratio sacerdotis generalius sed posterioris se quidem, sed eodem prorsus sensu recitatur. Rogamus (inquit) vt Hace dicuntar post benigne aspicere digneris, super hæc proposita munera, consecruionem.
Brgo oblata mune in conspectutuo, qui nullo indiges Deus, & complaceas ranon tuneipie sea tibi in ipsis, in honorem Christi tui. Quis adeo iam mentis est inops & stupidus, ut exustrata olim in Ecclesiis hac precationis formula, non statim animaduertat, aliud intelligi & haberi solita fuisse proposita munera, super quibus petitur misio Spiritus sancti, & aliud ipsum Chris stum, propter quem & in cuius honorem ista munera respici & acceptari a Deo petuntur. Non omitto, quod cum sacrificium Abelis ideo fuerit dininitus

Ad Heb. 11. Quo fine petatur. acceptatio factificij vs Abelis.

Lib. 10. contra

dininitus acceptatum, quia ignis superne de coelo descendens, hostias ipsus incederet erabsumeret, quo ipfo testabatur, se gratas eracceptas eas haberes ande proculdubio caufam acceperint Patres, ut per hoe, quod Liturgica illa precatione facrificium Ecclesia sic respici & gratum haberi petebatur sicut munera Abelis, Spiritus sancti missione & descensu, quasi igni illo cce. lefti, boc facrificium fanctificari & acceptum fieri oportere, intelligi uel. lent. Descensus enim ille ignis de ccelo super munera Abelis erat, ut Cyril. lus interpretatur, typus & imago Spiritus fancti, qui nunc inuifibiliter miffus descendit, & spirituales Ecclesta nictimas acceptat. Nam quia nunc Figura (ait) peruenitad veritatem, nos pro igne sen fibili Spiritum accipientes, rationabile implemus mini fterium.

Bacrificium quod ex confcientia of ferentis fan Air

Denig superior illa Irenai , uetustissimi in Ecclesia scriptoris , sens econicienta of tentia, qua negat hominem à facrificio fanctificari, sed conscientiam eius qui opere operato pro offert, fanctificare facrificium; an non potentifime destruit & refutat Phas deste nec airs ap risaicum istud & adulterinum, ex fceda ignorantia & superstitione natum miffa facrificiume quod prodeffe unlgo definiunt & docent Sophifta ads. remissionem peccatorum, ex opere operato, fine bono motu utentis, atq fic etiam posse uiuis & mortuis applicari. Inde & Pontificijs sacerdotibus in ipsorum ordinatione, confertur potestas consecrandi & sacrificandi pro winis Co mortuis.

Are & materia fa

Quarto cum Irenaus, in hac oblatione ac facrificio Ecclefia, quod innouo Testamento a Malachia Propheta ait esse prænunciatum, sapius dicat, offerri Deo Patri Christi, ex primitijs suorum munerum, & ex cres aturis, que sunt eius : prorsus insana Pontificiorum temeritas est, hac ad Scopus disputatio ipsius Filip Dei in sacrificio oblationem detorquere. Nam quia Irenao m. In oblatione propositium fuit, ab hoc Eucharistico Ecclesia facrificio, uelut alterius Becelite offertur Deo Patri Christi controversia & disputationis argumento, contra Marcionem & alios, impie afferentes mundum & creaturas non effe à Deo Patre Chrifti , sed ab alio malo Deo conditas , probare & oftendere, Deum Patrem Christi, effe conditorem mundi & creatura; utiq manifestum est, sic intelligi ex bac

de creaturis iplius Ergo Deus Pater Chrifti, est condi tor & creator.

hoc argumenti fine oportere ea, que ab Ireneo dicuntur, ut probabili alis cuius argumenti ratione, & euchariftia confentanea fententia, Marcioni aduerfentur & repugnet, non autem patrocinentur. At uero fi concedatur, sub transsubstantiati panis & uini specie, Christum corpore & sanguine suo uere er realiter in sacrificio offerri, idq ita sensisse, er docere nolunto se Irenæum; cuiusmodi hinc quæso argumentum illud contra Marcionem futurum crat? In facrificio Ecclesia, sub accidentaria panis & uini specie, Argumentum realiter existunt uerum corpus & uerus sanguis Christi, eaq in sacrificium fallo pre supponie, offeruntur æternoipsius Deo Patri, Ergo Deus pater Christi, est conditor mundi & creaturarum panis & uini. Qua enim argumenti probabilitate, ab ipsiusmet fili Dei in sacrificio oblatione, probabitur Deus Pater istius creatura conditor & Dominus, qua ipsi in Ecclesia facrificio non offertur, sed quam potius oporteat per transsubstantiationem desinere & abolerie Faciebat equidem hoc multo magis pro Marcione, nempe Deum Patrem Christi, non esse conditorem mundi, neg ex creaturis ipsius esse panem & minum, utpote, quod hac ipfa in facrificio & oblatione Ecclesia reprobaret Tauersaretur, tanquam non sua, adeo ut transmutari ea oporteret in corpus of sanguinem filijui. Caterum longe alia multoq ad causam accomodatio Vera Irenzel argue re argumeti ratione usus est Irenaus. Sed & discipulis suis, ait, con menti ratio contra Marcionem, lib. 4. filium dans primitias Deo offerre ex suis creaturis, no qua cap. 32. si indigeti, sed vtipsi nec ingrati nec infructuosi sint, eum, qui ex creatura panis est, accepit, & gratias egit, dicens: Hoc est corpus meum, & calicem similiter, quid est ex ea um ab Apostolis cretaura, que est secundo nos, suum sanguinem consessus acceptum, quod of est, & noui Testamenti nouam docuit oblationem, quam munerum panis & Ecclesia ab Apostolis accipies, in vniuerso mundo offert Deo (ei qui alimenta nobis præstat) primitias suorum mu nerum in nouo Testamento, de quo inter Prophetas Mas Cap 34lachias præsignificauit. Et post, Igitur Ecclesiæ oblatio, quam docuit Dominus offerre in vniuersomudo, purum fiz purum ex repa Sacrificium reputatum est apud Deum & acceptum est ei, tatione & accepta

Oblatia Berifici in timplicitate & imocaria.

commodat facrifi. cium Beclefiz ad primirias creatura rum Dei.! Collatio factificio lizacceptetur, Geut munera Abel. Sacrificium Bede

lis Deo hoftia ex confeien ex propriis Deiere

gio veirur Irenzus ontra Marcio

non quod indigeata nobis facrificio, fed quoniam is, qui offert, iple glorificatur in eo dd offert, fi acceptetur munus iplius. Per munus enim erga regem & honos & affectio oftenditur, quod in omni simplicitate & innocentia Dos minus volens eos offerre prædicauit dicens: Cum igitur offers munus tuum ad altare, & recordatus fueris, quos niam frater tuus habet aliquidaduerfumte, dimitte mus nus tuum ante altare, & vade primum reconciliari fras trituo, & tunc reversus offer munus tuum. Offerre igit tur oportet Deo primitias eius creatura, ficut & Movses ait: Non apparebis vacuus coram conspectu Deitui, Et post: Sacrificia in populo, sacrificia in Ecclesia, sed species immutata est tantum, quippe cum iam non à servis, sed à liberis offeratur. Erpoft, Ab initio respexit Deus ad-Hincin vulgatis Li munera Abel, quoniam cum simplicitate & iustitia of stringiis orano, vi specificium. Becler ferebat; super sacrificium autem Cain non respexit, quo níam cum zelo & malítia, qua erat aduersus fratrem, Sacrificium Becle divisionem habebat in corde. Espost, Quoniam igitur nticitate oblationis cum simplicitate Ecclesia offert, iuste munus eius puis rum facrificium deputatum est, quemadmodum & Paus Puna de acceptabi, lus ad Philippenses 4. ait : Repletus sum acceptis ijs; qua à vobis milla funt in odorem fuauitatis, hostiam ace eix confetentes, non ceptabilem, placentem Deo. Oportetenim nos oblatios ex opere operator des Deo facere, & in omnibus gratos inveniri fabricas tori Deo, in conscientia pura, & fide fine hypocrisi, in spe firma,in dilectione feruenti, primitias earum, quæ funt et ius, creaturarum offerentes, & hancoblationem Ecclesia Inatio argamenti, fola puram offert fabricatori, offerens ei cum gratias a facrificio Beclefix rum actione, ex creaturis eius. Hec itaque fic Ireneus, ex quie bus contra Marcionem infert: Quoniam in Euchariftico Ecclefia facrie ficio obletio fit Deo Patri Christiex propriis creaturis , que funt eius,

non tanquam indigenti, aut alieni cupido. Ergo Deum Patrem Chrie fli, esse conditorem mundi & creatura panis & uini. Alioquin ait, qui alium præter mundi fabricatorem Deum Patrem si panis & vine Christi faciunt, offerentes ei, quæ secundum nos sunt non sunt creature creaturæ : ostendunt eumalieni cupidum este, & aliena Ergo in horum sa. concupiscentem, ac proinde peccant in Patrem suum, neest cupisus contumeliam ei facientes magis quam gratias agentes. Quomodo autem constabiteis, eum panem in quo gratie acta lunt, corpus effe Domini & calicem fanguinis eius, Alloquitut Marci si non ipsum fabricatoris mundi filium dicant. Et post: rabantie sub spece Ergo aut sententiam mutent, aut abstineant ab eos panis Filium Dei rum, quæ prædicta sunt, oblatione. Nostra autem cons Ergo in Buchart sonans est sententia Eucharistia, & Eucharistia rursus meruni, que fun confirmat nostram sententiam. Offerimus enim quæ sunt eius, non quasi indigenti, sed gratias agentes donationi eius, & sanctificantes creaturam.

Exhis, ut opinor, satis abunde constat, quid in Eucharistico Ecclesia sacrificio offerri senserit Irenaus, & quomodo ab bac oblatione, Deus Pater Christieius creature, que offertur, conditor & Dominus effe probetur.

Quibus consentiunt, qua Tertullianus, idem argumentum post Irenaum tractans, ita scribit. Sed ille quidem nec aquam creas Marcionem. toris reprobauit, qua fuos abluit, nec panem, quo ipfum fus ceaturis alteri corpus suum repræsentauit, etiam in sacramentis pro- us Dein suis my prijs egens mendicitatibus creatoris. Item: Non super Non super panem panem alienum (hoc est, qui alterius Dei, quam patris re. Christi creatura sit) alij Deo gratiarum actionibus funs Irrefutabile testigitur. Non aliter quam Irenaus ab Eucharistico Ecclesia sacrificio, monium antiquitasic Tertullianus a sacris mysteriorum symbolis, probat panem & aquam, stantiationem. quibus abluit suos, & corpus suum representat Christus, non esse uelut

Danielis cap. 11.

derius Dei reprobatas, fed proprij fui Patris creaturas. Quid uero hac, quefo, o Dominatores fidei, ad uestrum illud transsubstantiationis dogma, Monftrum borrendum ingens? Deum uidelicet iftum, quem colitis, Maos

Zin in auro & argento, quem ignorauerunt Patres.

Porroex bac Irenæi, & Tertulliani contra Marcionem fententia Verba liturgia Ba quam amplexa fuit orthodoxa antiquitas, in uulgatis Basilij & Chrysostos bi offeremus Do mi Liturgijs uelut illustri confessionis totius Ecclesia testimonio, post uero concem lic recepta ba confecrationis fic orat facerdos: Memores ita & falutaris huius mandati, corumq omnium quæ pro nobis facta funt, crucis, sepultura, resurrectionis, ad coelos ascensionis, fessionis ad dexteram, & gloriosi rursus aduentus, T V A

In Liturgia Chry foltomi.

EX TVIS TIBI OFFERIMVS DOMINE, PER OMNIA ET IN OMNIBUS. Et Paulo post. Adhuc offerimus tibi rationabile ac incruentum hoc obsequis um, & proponentes antitypa sancti corporis & sanguis In Liturgia Baffiti. In Liturgia Baffili.
Proposita munera nis Christi tui, suppliciter precamur, vt facias venire antitypa corporis, Spiritum fanctum tuum super nos & proposita hæc

Panis post conte, munera, atque benedicere & sanctificare, & ostendere eratione petitur à panem quidem istum, preciosum corpus Dominisaluas dicorpus Chrifti. toris Christi, & quod est in calice, sanguinem ipsius, qui

Tus extuis, hoc Da creaturis.

effusus est in remissionem peccatorum pro mundi viv ta. Etiam igitur post uerba consecrationis fatetur tota-uetus Ecclesia at, non ex alterius his uerbis; Tua ex tuis tibi offerimus Domine, in sacro illo & solenni istius incruenti sacrificij cultu, ex proprijs Dei Patris Christi, or non alter rius Dei creaturis, proposita munera uelut antitypa corporis & sanguis mis Christim memoriam passionis & beneficiorum ipsius offerri. Cumq ea per sacerdotis orationem petat sancii Spiritus missione er aduent Pulus Del nonpe tu fanctificari & benedici , ut ea oftendat & faciat religiose communis

titur fanctificari &

enur fanctificari de cantibus corpus & fanguinem Christi Filip sui: satis etiam perspicue indis tum munus sub spe cat Greeftatur, hac proposita munera, non esse ipsum, sub transsubstantiati per Spiritum fanclu pamis & uini specie, oblatum in facrificio Christum.

Nam

Nam quo sensu spiritus S. aduentus pro sanctificatione mysteri solitus fues rit peti in illo publico liturgia ritu, hoc omnium rectifsime explicat Pas lib.z. ad Monischasius: Spiritus sanctus, ait, manens in corpore Christi, Quomodo Spirit omnía hæc sacramentor i mystica, sub tegumento rerum tus S. ostendar & vilibilium, profalute fidelium operatur. Magis igitur vis panem & vinum diuina exhoc mentes credentium ad inuisibilia instruit, ac nem Christi. si visibiliter ea monstraret, que INTERIVS præstat ad affedum salutis. Per sidem enimambulamus, non per sper rius in credentibus, ciem. Et post: Cæterùm sacramento corporis & sanguinis non exterius m pascimur in via, & potamur, vt ex eo nutriti vnum efficia, Cap.10. mur, quo nimirum vegetati gustu, ad immortalia & æter na præparemur, quatenus spiritualiter iam angelica gras tia saginati in eo viuificamur. Operatur nobis in his omnibus sacramentis diuinus Spiritus. Sicut enim in Baptis, fancti in sacramentis est, ce mo per aqua ex illo regeneramur: sicetiam virtute ipsius, fide non corporis Christicorpore quotidie pascimur, & potamur sanguine. Vnde nec mirum si Spiritus S. qui hominem Christum in vtero virginis fine semine creauit, & iam ipse panis & vis ni substantiam, carnem Christi & sanguinem, inuisibili potentia, quotidie per sacramenti sui sanctificationem operatur, quamuis nec visu exterius, nec gustu saporis com præhendantur, sed quia spiritualia sunt, side & intellectu, pro certo, sicut veritas prædixit, plenissime sumuntur. Quod enim in veritate corpus & sanguis fiat consecratione mysterij, nemo, qui diuinis verbis credit, dubitat. Vno de ipfa veritas ait: Caro mea vereest cibus, & sanguis meus cap.8. ait effecorvere est potus. pus in veritate, fed in facramento acci

Hæc ueteris Ecclesia sententia, de oblatione sacrifici, confirmatur pi per fidem. etiam ex uulgo Clementis Liturgia, in qua post uerba consecrationis non tis. multo fecus facerdos. Memores igitur passionis eius, & mortis, necnon ex mortuis refurrectionis, atquin colos ascensios

nis.

corpus & fangui

Cap. 9. Caro & fanguis

Cip.tt. Alibi in

oirtirio panis & caluriz.

L.Petri.2.

loftinus in collo quio cum Trypho ne. Terrullian lib. Auguitin. cap. 19. de fide ad Pet.
Chryfofto. opere imperfect in Matr. in facramento non eft realis, fed myfti ca in fymbolis. Lib.83, questio, cap. 16.cap. vtrum de confec. diftin.2. es. de hoc. de confer difting 2.

nis, & futuri eius fecundi aduentus, in quo veniet cum e gloría & virtute iudicare viuos & mortuos, & reddere ve nicuic secundum opera sua, Offerimus tibi Regi & Deo. fecundum ipfius ordinationem, panem hunc & calicem hunc, gratias tibi agentes, eò quod nos dignos fecilti in conspecturuo, & fungi sacerdotio tibi, Rogamus te, vt benigne aspicere digneris super hæc dona proposita in conspectutuo, tuqui nullo indiges Deus, & complaceas o lata, intelligum conspectu tuo, tu qui inche de la se myflica eo tibi in ipsis, in honore Christi tui, & mittas Spiritum sans seil ex myflica eo tum tuum, ve ostendat huncpanem, corpus Christitui, rum signuscarione. Aum tuum, ve ostendat huncpanem, corpus Christitui, pro toto memorize & hunc calicem, sanguinem Christitui, vt qui ea percis piunt, confirmentur in pietate & in remissionem peccatos rum. Panem & uinum, oblata in facrificio munera, propter myfticam eos rum & intelligibilem fignificationem, quatenus uidelicet in spirituali ipfos rum usu, passionis & beneficiorum Christi cultus & memoria reprasentas tur, petit accepta fieri, & grata haberi a Deo in honorem Christi. Ergo non funt hac munera in facrificio fic oblata, ipfemet uere & realiter Christus. Sed proculdubiorespiciunt hac uerba ad illud dictum Petri, quo fis deles in Christo nocat sacerdotium sanctum, ad offerendas hostias spirit tuales, acceptabiles Deoper Christum.

Et hinc est, quod Patres hoc sacrificium seu oblationem Ecclesia, panis & uini effe dicant, ficut & Cyprianus facrificia dominica, quibus unitas Ecclesia inseparabili charitate connexa declaratur, panem & uinum appellari. Eag facrificio oblatio in typo, figura seu imagine fieri dicitur, & espisos. Cyprian, a ueri corporis semel in cruce sacta oblatione discernitur: Sic apud Prospes lib. L. Boit Gesp. Tu in sententis Augustini duplex Christi immolatio, alia eag, unica este dia de confect diffin 2. Litur in semetipso, hoc est, in corpore & membrorum suorum distinctione. Alia uero qua quotidie in sacramento, hoc est, fignificante mysterio fit, in quo, dicente Augustino, ueri ipsius sacrifici similitudinem in passionis sua memoriam nobis celebrandam Christus commendanit. Et Hieronymus aits De hac quidem hostia, qua in Christi commemoratione

mira

mirabiliter fit, edere licet, De ilfa vero, qua Chriffus in ara erucis obtulit secudum le, nulli edere licet. Et Eusebius Emist Cap. Quin corpu fenus: Quia corpus assumptu ablaturus erat ab oculis no deconfectal de stris. & syderibus illaturus, necessariu erat vt nobis in die cœne facrament corporis & fanguinis confecraret, vt re, nis in mysterio eolereter iugiter per mysterium, quod semel offerebatur farramento. in precium, vequia quotidiana & perpetua currebat pro ptionis in memo hominum saluteredemptio, perpetua etiam esset redems ptionis oblatio, & perennis victima in memoria. Quid his manifestius, quam istam hostiam, qua mystice in Christi commemoras que in commento tione fit, or in qua per mysterium recolitur memoria redemptionis nostra, ratione Christi & femel in Christi corpore facta, non effe illam ipfam hoftiam Christum, feu Christus, sicus sinus corpus ipsius assumptum er syderibus illatum. Hoc enim persacramentis. venias. militudinem in memoria recolitur, non reipfa offertur, V nde Na Lian Lenus Cap. 3. Eccies. externum illud Ecclesia sacrificium, dicitesse antitypu siue exemplar mas AdHebreos gnorum mysteriorum. Dionysius uocat abditu significantium symbolorum Commonation mysteriis, or scholiastes ipsius sacrificium symbolicu, quia symbola hac sunt, symbolic. ait, non ipsa ueritas. Chrysostomus, sacrificium est recordatio sacrificii. Am; brofius. Quod nos facimus, in commemorationem fit eius, quod factum est. sacificium men:

Sic itaq de sacrificio memoria senserunt ueteres Ecclesta Patres, rix in symboliste quod in Antitypis seu symbolis fiat, quæ aliud sunt per naturam, & in spet tam. cie, aliud per analogiam & intelligibilem mysterij significationem. Non enim simpliciter, ut uelut dona seu munera quadam Ecclesia per se sint, in August tib 10 cap. Sacrificium Deo offeruntur panis & uinum, sed tota sacrificij ratio consist it Dei. Deciun. in mystica corum fignificatione, qua, ut Bertramus hoc explicat, aliud extee rum relatio. rius corporeis sensibus oftentant, aliud uero interius per intellectu fidei res præsentant. Sic Iustinus, bæc sola sacrificia Christianos facienda accepisse ait, ut sicco atq humido, hoc est, panis & uini alimento admoneretur eoru,. qua propter eos Deus Dei filius perpessus esse narratur. Augustinus, ut su. Bacciscium synibo praest annotatum, in hoc symbolico panis & uinisacrificio dicit esse gratia presentatione me, rum actionem, & comemorationem carnis Christi, quam pro nobis obtulit, moriz.

fanguinis quem pro nobis effudir. Cum enim (ait) frangitur hos flia, & sanguis de calice ad ora fidelium funditur, quid aliud, quam dominici corporis in cruce immolatio, eiulas fanguinis de latere effusio designatur?

Ex quibus euidenter apparet, quod sacrificium seu oblatio Ecclesia

& grayarum actio infymbolis, eft far

fig, esiam ipfum Er-clefiz myfticum Christi corpus

riftiz, eft fymbolu

offertur.

Lib. 21 cap. 10 de In fermone ad in fantes & populum de facramentis.

el mysterium vai non fit de vno grano, sed de multis, Estote quod videtis, taris myffici corpo

criticium Ecclesia, in coena, nibil aliud sit, quam ipse cultus memoria dominica passionis, pre, cum & gratiarum actionis in facro ifto dininorum myfteriorum ritu inxta Lib. S. ca. 18. Idem inftitutionem Christi. Namer inde facrificium dici Ifidorus ait, quafi lpfum reale corpus facrum factum. Quia videlicet mystica prece consecratur in memoristratificio Eccle- Augustinus & recte, non modo in hoc mysticosacrificio, carnis & sangus nis Christi, coruma oblationis in cruce commemorationem effe; sed ex ipfum Ecclefia myfticum Christi corpus in eo offerri & reprafentari, boc. Lib. 10. cap. 6. 80 est facrificium (inquit) Christianorum. Multi vnum corpus sumus. in Christo, quodetiam sacramento altaris fidelibus noto frequenter Ecclesia, vbi ei demonstratur, quod in ea obla. Bientpanis Bucha: tione, qua offert, etiam ipfa offeratur. Item; Huius rei mycorporis Christi & sterium quotidianum voluit Christus esse Ecclesie sacrifis vnicatis Eccletia. In ineo est vrejusque citi, cum ipsius corporis ipse sit caput, & ipsius capitis Ecs clesia sit corpus, tam ipse per ipsam, quam ipsa per ipsum coluetus offerri. No itaq magis realiter inhoc facrificio exiftu et cons tinetur, sicq offertur ipsum Christi uerum corpus, quam mysticum ipsius. Ecclefia corpus in eo offertur, de quo sic alibi ait : Ipsum nostrum facrificium, quod Deo offerimus, corpus Christi est, quod non offertur fanctis, quoniam fancti funt hoc ipfum. liem: Vos estis corpus Christi & membra, mysterium vestrum in mensa politi est, mysterium Deiaccipitis, & ad id quod estis, Amenrespondetis. Esto membrum corporis Chris In pane Bucharillie fti, & verum fit Amen tuum. Et post: Recolite, quia panis

& accipite quod estis, Hoc Apostolus de pane dixit. Sicus

enum,

enim, vt visibilis species panis sit, mulea grana in vnum consperguntur, tant illud fiat, quod de fidelibus ait fans cha scriptura: Erat illis anima yna & cor vnum in Deum: Adorum 4 fic & devino recolite fratres, vnde fit vinum, grana multa dependent ad botrum, sed líquor granorum in vnitatem Oblatio corports cotunditur. Ita Dominus noster lesus Christus nos signis Bectesiz Christiste ficauit, nos ad fe pertinere voluit, mysterium pacis & vnis mysterio. Ergo & tatis nostræin sua mensa consecravit. Et alibi, de ritu & signis poris in crucem ficatione sacrifici in Eucharistia celebratione sic ait: Precationes in Boistol. 59 telligimus, quas facimus in celebratione facramentorum, bratione & diffri antequam illud, quod est in Domini mensa, incipiat bene butione Euchari dici. Orationes autem, cum benedicitur & fanctificatur, & ad distribuendum comminuitur, quam totam petitio Fractio panis in river nem ferè omnis Ecclesia oratione dominica concludit, watus. Et post: Vouentur autemomnia, quæ offeruntur, Deo, Quid fignificetur maxime fancti altaris oblatio, quo sacramento, nostrum nis in Eucharistia. aliud votum maximum predicatur, quo nos vouimus in Christo esse mansuros, vtick in compage corporis Chris sti, cuius rei sacramentum est, quod vnus panis vnum Sanctificacio & di corpus sumus. In huius sanctificatione, & distributio stributio Buchari nis participatione, existimo Apostolum iussisse propriè niz. fieri #porsuxas,id est, orationes. Quibus peractis, & pars ticipato tanto facramento, gratiarum actio cuncta cons cludit. Item : Huius corporis, cuius caput Christus est, Boifol ez. vnitas facrificio nostro commendatur, quod breuiter si; wysici commen gnificauit Apostolus, dicens: Vnus panis vnum corpus dator & offertur multisumus. Per corpus nostrum reconciliamur Deo, menionis Euchard quia in illo est divinitas vnigeniti facta particeps mortas litatis nostræ, vt & nos participes immortalitatis ipsius essemus. Hac ibi Augustinus in illa ad Dardanum responsione, qua unum eundemque Christum, secundum dininitatem ubique, in ccelo autem

vantum, per hoc quod homo est, secundum ueri corporis modum esse docet the mediablish bours ton bail

Bodem modo banc mysticam sacrificii Ecclesia rationem intellexit

Lib.z. Epifol, s.

Ex in communione populi.

Mysterium vnita tis Ecclefizecum Christo.

fignificatio offertur Epistol.6.

Passio Dominisa ria & tignificante mysterio. faciant Pontificij, Gerificium.

nia & Chryfoftomus, cum facrificium Ecclefiæ dicit effe fignum feu fym-

& explicanit Cyprianus contra Aquarios, Cum in calice Domini fanctificando, nece solam aquam, nece solum fine aqua Sacrificium Bede vinum offerri debere putat, eò quod in aqua populus Ecclefie Christi, in vino fanguis eius intelligatur: vtriusco verò coniunctione fidelis populi cum Christo, in quem credit, copulatio & coadunatio oftendatur. Ideogr fi hac commixtim non offerantur, aut sanguinem Christi sine nobis & populo suo, aut populum fine Christo esse incis Oblatio Canquinis pere. Nam si vinum in communicantis populi calice defit, fanguinem Christi non offerri, nec facrificium domini cum legitima fanctificatione celebrari, nisi facrificium & Huins rei mystica oblatio respondeant passioni. Tunc autem spirituale in acritacio. lib 1: hoe & coeleste sacramentum recte perfici, quando vtrum> que miscetur, & confusa adunatione sibi invicem copulatur. Et post: Quoniam passionis eius mentionem in faz Passio Dominia crificijs omnibus facimus: (Passio enim Domini facris ficium est, quod offerimus) nihil aliud, quam quod esse Brgo cum hochon facit, facere debemus. Ait autem scriptura. Quotiescuntollunt de abolent que ederitis panem istum & calicem biberitis ; mortem Dominiannunciate, quoadusque veniet. Qua omnia cere te plus est quam manifestissimum, ad realem aliquam corporis & sanguie nis-Christi in sacrificio præsentiam & oblationem non congruere nec pertinere, sed ad ipsarum rerum repræsentationem in mysterio tantum. De-

> Videant nunc itaq. Pontificij, qui facrificij nocabulum quidem in patrum.

bolum mortis & immolationis Christi, non utiq intellexit ipsum reale Christi corpus in hoe facrificio effe signum seu symbolum sue ipsius in corp

pore passionis & immolationis.

patrum scriptis legerunt , idq. passim urgent & inculcant , rem uero ipsam plane non intellexerunt, quomodo insignem illam suam siue inscitiam siue etiam malitiosam inpudentiam in peruertenda illa supra citata Irenai, & cessio apud Ponto ad sacrifici Missa institutionem impie detorquenda sententia, excusare, si ficis. bia perpetuæ in Ecclesia doctrinæ successionem, quo unico sane prætexs tu, uelut fascino quodam, totum terrarum orbem erroribus & idololatria involuere non desinunt, iure uendicare queant. Nam quod ex Augustis Lib.17,cap. : no adferunt, qui aliquando dicit, sacrificium corporis & sanguinis Chris de ciustare Det. sti, eiusq, corpus offerri, & participantibus distribui, hoc ex supradictis, participatione adeog perpetua ipsius Augustini sententia, expeditam habet intelligens tiam. Sicut enim iplam facrifici actionem & oblationem myfticam effe Sacrificium mytti dicit: -ita quoque corpus & fanguinem, res mysticas intelligit, ut supra est iticis. explicatum. Vnde nec aliter quam fractus Eucharistia panis, est corpus panis Euci mitiz Christi in mortem traditum, sic etiam passionis in corpore est sacrificium, ficu est coipus, bocest Sacramentum seu sacrum signum, quod ipsius rei nomine mystica corporis. appellatione nocatur. Quoniam nero sacramentum corporis Christi, non fignum, & memoproprie & per effentiam, fed fecundum quendam modum corpus est Chri ria nomine prins fti, Ergo quoque secundum quendam modum, hoc est, mystica er in fat eramento, corpus illud dicitur offerri. Alioquin si ueræ carnis Christireas lem aliquam in sacrificio oblationem fieri docere uoluisset Augustinus, quo-Lib. aduerius lamodo contra Iudæos disputans de sacrificio noui testamenti Prophetica Malachia de hoc uerba in is impleri dixisset, à quibus respoderi, Propheta poresti Nos manibus no offerimus carnem, sed corde & ore offerimus laudem. Quo pertinet, quod in Bafili Liturgia orat facers dos. Suscipe nos queso Domine accedentes ad sacrum altar re tuum, pro multitudine misericordiæ tue, vt digni simus tibi offerre, hanc non carnis sed mentis & spiritus incruen Non carnis sed spiritus sed spiritus sed spiritus sed spiritus sed spiritus sed spiritus sed spiri tam hostia, pro nostris peccatis, atop populi tui ignoratiis. sia factificia Chri

Sed & quæ consentiens ueteris Ecclestæ de sacrificio sententia sue stianorum in cona. rit, hanc idem alibi Augustinus luculenter & erudite explicat contra Geno siles & Platonicos, qui uisibile hoc Ecclestæ sacrificium panis & uini, tano

1 2

quam

Lib. 10 rap 19 d suitate Dei

quam Deo inuifibili no conueniens, ut qui nec cibo nec potu opus haberet aut delectaretur, repræhendebant, quibus in hunc modum respondet Augustio nus. Qui autem putant hec visibilia facrificia dis alis cons gruere, illi verò tanquam inuifibili inuifibilia, & maiori maiora, meliorico meliora, qualia funt pura mentis & bo. retum spiritualium. gna illorum, sicut verba sonantia signa sunt rerum. Quis Cap.4.eodem. iib. Brgo non offerur verò ita-desipiat, vt existimet aliquibus vibus Dei neces. realiter ipse ssima farria esse, quæ in sacrificios offeruratur. Viabilia facificia næ voluntatis officia; illi profecto nesciunt, hæcita esse sie

tum confertur cum quibus oratur & laudantur Deus. Brgo non ettipfum

visibile est inuisibilis sacrifici sacramentum, id est, sacrum fignum. Nam etfi visibilia facrificia in rebus terrenis exte Lib.i. cap. 19. con gua fint, tamen magnarum & divinarum rerum funt fis gna. Quocirca sicut orantes & laudantes ad eum dirie Lib.10. cap-19. de gimus lignificantes voces, cui res iplas in corde, quas fis eluitate Del.
Vilibile facramen gnificamus, offerimus: ita facrificantes, non alteri vilibis tom contertur cum, le facrificium offerendu este nouerimus, quam illi, cui in cordibus nostris inuisibile sacrificium nos ipsi esse debes mus. Repræhendebant, ut ex his apparet, gentiles, in Christianorum nisibili sacrificio offerri res terrenas, que alijs potius Dijs, ut Cereri & Baccho, offerenda forent, quam summo omnium & inuifibili Deo. Quid autem ad hac Augustinus ? Sane non negat is , sed fatetur & defendit, uis fibile facrificium in rebus terrenis offerri , non tamen ut in ipfis per fe, fed welut in rerum inuisibilium, quibus ipsa sacrificio oblatio constat, signis. Quapropter in maxima ignorantia uerfari dicit cos, qui non intelligunt, Imilitolle therificiti visibilia næc sacrificia sic esse signa rerum inuisibilium, sicut uerba seu uos

Cui debetur in fa ta illi etiam debe gnum.

ces figna funt rerum, quas fignificant. Cumq hoc ita fit, hinc cofequens efs Je, Quemadmodum uifibile illud facrificium, inuifibilis facrifici facras Oni debetur in the mentum est : it a quod codem modo hoc utfibile facrificium non alij, quam ta, illi etiam debe uni atque soli Deo deberi & offerendum esse, cui ipsum inuisibile sacrificium debetur & offertur, ficut in laudis atque precum facrificio, uoces fignificantes ad ipsum Deum diriguntur, eni laudem & preces cordis, hisce

ner bis

nerbis seu nocibus significatas , offerimus. Quaratione in sequentibus Las. 10. cap. 24. contra Porphyrium ideo negat beatis Angelis sacrificium offerendum es fe, quia nece per ullam fignificantem figuram, nece per is res per faculicium plam rem, quæ facramentis fignificatur, facrificij honos debetur in cultum ns possit vel debeat exhiberi. Huc pertinet quod idem Augustinus figura significans. contra Faustum Manichaum, Christianos à quibusdam iniusté calumniari Lib. 20. e2p. 11. queritur, quasi in illo panis & calicis sacrificio, Cererem & Liberum, pas &13. ganorum Deos, colerent. Et tamen plus illis adhuc delirare dicit Maniche runt mysterium & os, qui eandem Christianorum religionem esse putabant circa panem & calicis. calicem qua ipforum Manichaorum circa universas escas. Illi nama. Cere- Manichai doce rem & Liberum, non ut in pane & calice præsentes, à Christianis coliexis bant tesim in onne stimabant : Manichæi uero, Christum quasi in ijs inclusum & præsentem sum, quia negabant (sicut de suis escis sentiebant, quibus, ut Augustinus de vis loquitur, ore as pro quo phantaima perto expectabant, si quis inferret Christum) agnosci arbitrabantur. Iam uero si in hoc sensit (ut uolunt Pontifici) ex recepta Ecclesia sui temporis fide Augustinus, ipsum reuera Christi corpus reali sub specie panis existent tia in facrificio offerri: cur ad refutandos ipfius facrificio irrifores ufus eft in superioribus responsione buic sententia plane non consentanea nec acs commodata? Nam certe reale illud Christi corpus, nec recte ab Augustino Res Agnificate no dici, nec ab aduerfarijs suis, quos docere or instruere in Christianorum dos verbis, sed sensu &c Arina noluit, intelligi potuisset, sic esse innisibilis illius sacrifici, hoc est, intellectu. Ergo & passionis Christi, gratiarum actionis, er precum, atq. ipsius etiam Ecclesiae faristicium continue in Christo oblationis signum seusacramentum, sicut sonantia uerba o ficis seno. noces, signa sunt rerum quas fignificant. Quin potius illud ex hac Augus Sicut mentale sach ftini responsione consequi fatendum est, sicut Christus & Ecclesia, eius q. sicium cordin, osser inuisibile & spirituale mentis sacrificium offertur in uisibili sacrificio panis ces lignificantes: & uini, uelut in signo & sacramento, seu, ut idem Augustinus ait, in signi sico est cor ficante mysterio: ita quoq panem & uinum esse corpus & sanguinem Chri cum in corpora fti, in signo & sacramento. Horum enim, ut supra est explicatum, cadem Augustini ratio & prorsus idem intelligendi modus est.

Hi non intellexe

Bodem lib. cap. 2. nibus efcis meluei attribuebant.

Denig nec uerisimile uideri potest, quod pro refellenda illa calumnia_

duminia, qua Cererem & Liberum, paganorum Deos, in sacrificio sue colere dicebantur Christiani, non fuiffet diferte, ut fieri oportebat, oftens furus, quomodo non Ceres & Liber, sed corpus & sanguis Christi, in pane & calice uere realitera, præsentia colerentur.

Rodia exiltentia of orthodoxe

Restat itaq hoc blasphemæ impietatis commentum, de reali corporis Christi sub specie panis existentia, & infacrificio facta oblatione, orthodoxa antiquitati & Ecclesia omnium fuisse ignotissimum, neque posse hoc absque extrema malitia & impudentia Augustino imputari. Cum enim is, ut ex supradictis apparet, uisibile Christianorum sacrificium, dicat effe ueri & inuisibilis sacrifici facramentum: Sacramenta uero dicat effe rerum, quas in mysterio significant & reprasentant, similis tudines: Ideo etiam his consentanea sententia docet, Christum facrifis ci sui similitudinem, in passionis ipsius memoriam Eccle siæ celebrandam commendasse.

Ppift. 23. & cap. Mind.z, Lih. 83. queftior

A pugnantibus Curiffi Augustin. cap.vos

Leo Romanus A marholio

Reale corpus fub peciepanis, non eft in nostre proprierate natura. Cirriftus ad dex tram patris in coe docium finum.

de ciat Dei.

panenon effacra docij Christiin rozio.

Quinto, non solumin is, que supra explicata sunt, cum ueteris Ecclesia consensu, uerum etiam cum ipso quoq. Christisacerdotio, pugnat Pontificium illud Miffa facrificium. Conftat autem & est receptissimum apud Patres, quod sacrificium à Christo Ecclesia commendatum, in ipsius Christi sacerdocio fieri o ratum esse intelligatur, de quo sic eleganter ads modum Leo Romanus scribit: Aliter in Ecclesia Dei, quæ est con pus Christi, nec grata sunt sacerdotia, nec rata sacrificia, nisi in nostræ proprietate naturæ verus nos Pontifex res conciliet, verus immaculati agni sanguis emundet. Qui licet in Patris sit dextera constitutus, in eadem tamen lo exequiturfacer carne, quam sumplit ex virgine, facramentum propis ciationis exequitur, dicente Apostolo, Iesus Christus qui Lib 10 cap 20. mortuus eft, imò qui resurrexit, qui est in dextera Dei, qui & interpellat pro nobis. Et Augustinus, Christus est, in Corpus Christino quit, facerdos, ipfe est offerens, ipfe & oblatio, cuius mentum verifacer rei quotidianum sacramentum (hoc est sacrum signum) esse voluit Ecclesiæ sacrificium, Nam cum ipsius corpor ris Ecs

ris Ecclesia ipsesit caput, & ipsius capitis ipsa sit corpus, Insacerdocio Chia tam ipfa per ipfum , quam ipfe per ipfam consuetus ftiofferun Beclefia est offerri. Item: Totaista redempta ciuitas, hocest, con Cap. 16. eod. 14. gregatio focietas & fanctorum, vniuerfale facrificium of. fertur Deo per sacerdotem magnum, qui etiam seipsum obtulit in passione pro nobis, vt tanti capitis corpus es semus secundum formam serui. Hanc enim obtulit, in Formaseruinon et hacoblatus est, quia secundum hancmediator est, in hac charisties.

facerdos, in hac facrificium est.

De hoc Christi sacerdocio, in quo Ecclesia sacrificium fiat @ras tum sit, multis in locis, pro explicando ueteris Liturgiæ uero sensu, prolixe, o accurate ait Paschasius: Omnem sanctificationem (ait) my Paschasius. frici sacrifici & efficaciam, quomodo videlicet sensibilis Sanctificatio myei illa res intelligibiliter, virtute Dei, per verbum Christi, in dorio Christi, carnem ipsius ac sanguinem divinitus transferatur, vel Patris dexteram in qualiter per hæc communicantes ad spiritualia nutrian Efficacia mythei tur, ipsi Christo, qui verus & sumus est sacerdos, catholis sacrifici, ce totum tribuere oportet, totumque ipfius virtuti atque potentiæ delignari, nempe quod ipfe liberat ab ignos Hacemyflica-ticri rantia vn uerfa, & remouet nos à carnalibus huius vi. ficij explicatio per tæ, neque finit nos ibi terrenum aliquid aut vile suspis onem populi Figo cari, sed mystica & ipiritualia in his sapere, ita vt nostri in ea citacraticum. corporis sensus, INTVS ad intelligibilia spiritualiter Paulo antesuperio convertantur & transferantur, dum videlicet divina Sentibilia exterio intelligibiliter INTERIOR noster homo per Chris intelligibilia intelligibilia sti gratiam excipit, ac per ea virtute sidei Christo con finte conata & ob corporatur. Item: Quia Christum secundum carnem Cap. 12. oportuit cœlos penetrare, vt per fidem illuc in illo rena: Christus non co in ti confidentius appeterent, reliquit nobis hoc facrament panequarendus. tum, vilibilem figuram & characterem carnis & fangui. nis, vt per hæc mens nostra, ad inuisibilia & spiritua

tinet ad commande

dinonell lub fpe

Sapient.16.

Collatio mannae

bus & nouis facra mentis.

la capellenda, perfidem vberius nutriatur. Est itaque figura vel character hoc, quod exterius sentitur: Sed totum veritas est & nulla adumbratio, quod intrinse cus recte creditur, intelligitur & percipitur, Item : Nuns quam caro Christi, nisi de manu ipsius, & sublimi at Cap. 17.
ubilimis ara Onti. ra, vbí Christus Pontisex futurorum bonorum pro ome mibus assistit, iure accipitur. Vnde sacerdos, cum hæcinciriepanis.

Hae ita in Verbis pis immolare inter cætera, iube, inquit, perferri per manus raisferriad finitium. Angeli tui, in sublime altare tuum, in conspectu divinæ uram, verbine admo neamur bieffe ac maiestatis tuze. Nam cogicas, ô homo, illud aliunde cipienda carnem & accipere, quam de altari, vbi sublimius transpositum consecratur: Sed fortassis ad hæc cæca cogitatio dicet: Et quomodo in cœlum ante conspectum diuinæ maiestatis tam subito offertur, cum hicaut panis, aut caro licet dicas saur, manet panis, tur, in manus sacerdotis visibiliter semper teneatur. Hoc quippe fælix est homo, quod sacramentum vel mysteriu Mysterium constat vocatur. Si enim totu visibile fieret, nullum in eo mysterio gibii seu spirituali, um esset, nulla fides, nulla vis spiritualis, nulla alia res, eff, externus & in quam quæ oculis & gustui subiaceret. Nuncautem longe aliter virtus diuina INTERIV Soperatur, quia per fidem ambulamus, non per speciem. Habet enim sides hoc præs mium meritorum, vt quicquid per fidem tibi fapuerit. hoc INTERIV Stotum prabeat, Sicut scriptum est: De. disti eis, Domine, panem de cœlo, habentem omne deles Camentum, & omnem saporem. Alioquin nisi per fidem sum pane Bucha & intelligentiam, quid præter panem & vinum gustans tibus sapite Etideo populus ille carnalis manna fastidiuit, Badem manduca quia inibi non nisi carnalia quæsiuit. Cæterum quibus spiritualis in verezi omne delectamentum præbuit, eandem de cœlo escam, quam nunc percipimus spiritualem, et typica illa perces ptio in ore fapuit, Et post: Vnde homo disce aliud gustare, quam

quam quod ore carnis sentitur, aliud videre, quam quod Idem Bertramus. oculis istis carneis monstratur. Disce, quia Deus spiritus illocaliter vbiq est. Intellige, quia spiritualia hæc, sicut nec fide, nec localis nec localiter, sic vice nec carnaliter, ante conspectum diuinæ carnalis eit. maiestatis in sublime feruntur. Cogita, si quippiam corpo ; laterior communication feruntur. reum potest esse sublimius, cum substătia panis & vini, in ficaciam in side & intellectu. Adde Christi carnem & sanguinem efficaciter INTERIVS com cap. 8. 10. & 42. mutatur, itavt deinceps post consecrationem, iam vera niens. Christicaro & sanguis veraciter credatur, & non aliud. quam Christus panis de cœlo, à credentibus æstimetur. Putasne autem aliud esse altare, vbi Christus Pontisex af Christus, in exe fistir, quam corpus suum, per quod & in quo Deo Patri dotio in calis ad vota fidelium & fides credentium offeruntur? Quod si dexteram patris. veraciter corpus Christi altare illud cœleste creditur, iam Aquo altari caro non aliunde carnem & sanguinem, quam de ipso Christi corpore, sumere reputabis. Et post: Idcirco interangelo, Hzc loquuntur de rum frequentiam, quam terribile sit indigne ad commu puli qua fit in fa nionem accedere, debet quile cogitare. Immo quam ter ribile sit ipsum corporis & sanguinis sacramentum, vbi plenissime virtus Christi accipitur, & nech ab alio, quam ab iplo Christo pontifice porrigitur. Licet visibilis facer. Discrimen commu dos assistere, & singulis tribuere videatur, quia quod ipse nicantium. per ignorantiam omnibus in differenter tribuit, Christus virtute maiestatis suæ interius, cui ad remedium, cui ad Erro Christus non iudiciu tribuatur, divinitus discernit. Quis enim carnem renter onunbus à iplius, & languinem, nili ab iplo iure percipit, cuius est cas ro? Et ideo alius accipit mysterium ad iudicium damna: Aliud mysterium, tionis, alius verò virtutem mysterij, ad salutem. Et post: Hæc igitur quæ consecrata sunt Domino, non aliorum Cap. 19. funt cibus, nisi qui sunt in Domino, quia hi soli visuri sunt Dominum. Vndeillorum iure consecrata, id est, conses

Chriffus facerdos nionis.

menti percipitur.

Citatur locus in de de confec. diffin. 2.

Myftica oblatto Christi.

Cap 24;

1. Petr . 2. Cap. 31. Fides myfterij.

Verba liturgize in be hæc perferri.

Caro & fanguis Christi in iplius far cerdotio distribui antur. Hebr. 5.847.

Hoc facerdotium non exequirur Chriffus existens Lib Coecte panis.

crata filiorum Ifrael dicuntur, itacy terribilius estad eaim. in mysterio comu mundum accedere. Vbi sacerdos estille, qui potestatem habet anima & corpus perdere, & quisquis accedis, hunc Aut virtus foiritus attende Pontifice, non eum quem fallere te putas, sed illu, aur indicium facta cui cuncta patent, & timeas percipere, no virtute Spiritus fancti, sed iudicium facramenti. Item: Iteraturautem quos tidie hæc oblatio, quamuis Christus semel passus in carne, creus cap. lteratur. per vna eandem mortis passione semel saluauerit mune dum, ex qua morte idem resurgens ad vitam, mors vltra ei non dominatur. Quia autem quotidie labimur, quotidie etiam Christus pro nobis mystice immolatur, & passio Christi in mysterio traditur. Et post, Idcirco teneamus nos ad istum Pontificem & sacerdotem Christum, & in illo maneamus, quia per hoc, quòd ille in nobis est, & nos inillo, etiam & ipfi omnes sacerdotes dicimur & sumus: Fecit enim nos reges facerdotes Deo, & ideo gens fancta, facerdotium regale, & populus acquisitionis ab Apostolo prædicamur, Item: Sic itacs in hoc mysterio credendum est, quod virtute Spiritus fancti per verbu Christi, caro ipsius & sanguis efficiatur, inuisibili operatione. Vnde sacerdos, Tube hæc, perferri, ait, per manus Angelitui, in sublime altare tuum, in conspectu diuinæ maiestatis tuæ. Vt quid perferenda eailluc deposcit, nisi vrintelligatur, quod in eius facerdotio ista fiant: ipse enim est factus Pontifex se cundum ordinem Melchisedech, teste Apostolo, ad inter pellandum pro nobis, offerens se ipsum Deo patri, ad hoc quippe semel introiuit in sancta sanctorum, non in sangui ne alieno, sed proprio sanguine. Vnde non ab alio recte pergipitur, quod proprium eius est, sed ab ipso sumo Pon. tifice. Et poft: Propter quod homo si attendis sacerdotem,

attende Christum Verbum patris, quod caro factum est, &

quod.

quod semel factu est, quotidie in mysterio fierinon dubites, dum per hoc caro, & sanguis cibus noster efficitur æter nus, ad hocquippe, vt nos eius corpus simus. Et post alique sequentia uerba canonis, quibus rogat sacerdos, ut hac Ecclesia oblatio, virum de confee. benedicta, adscripta, rata, rationabilis or acceptabilis, nobis fiat corpus or diffunct 2. Sanguis Domini nostri lesu Christi, interpretans. Ecce (ait) quid fit Quomodo obla des instituit. Ecce quid Christus indulsit, venobis sit cor no Eccleix sit cor pus, & sanguis, pus & sanguis, quatenus nos per hoc in corpus Christi Christi, non in par quotidie transferamur. Prius autem quam corpus Christi sumentibus, vi & consecratione fiat, oblatio sacerdotis est, sicut ipse confis the transferantur b tetur, vel cunctæ offerentium familiæ: fed in verbo & vire dem cap. 9 48. cu e Spiritus sancti noua fit creatura, in corpore creato, ris, ad nostræreparationis salutem. Vnde iuxta sublimis Ergo sacer los non aram altaris semper assistere, scriptura teste, probatur, vt offert ipsum core ex eius immolatione corpus & sanguinem ipsius percipis ciepanis Christus non afsie amus. Cæterum sacerdos, qui vices Christi visibili specie stirresliter instra inter Deum & populum agere videtur, infert per manus subspeciepanis. Angelivota populi ad Deum, & refert, Vota quidem of fert & munera, refert autem impetrata per corpus & san manus Angeli ad guinem, & distribuit singulis, non quantum VISV Saltare Deipersera EXTERIOR præbet, sed quantum fides capit. Vbi Ergo oblatio facti licet sacerdos in conscientia fua malus esse conuincatur, come addeca 43. non suum est quod offert, sed omnium preces & vota, per omnem Canonis textum commendat. I um & fit Quid offerat faces nis orationis cunctorum uocibus confirmatur. Vbiom; dos. nes Amen voce consona dicunt. Ideirco non vnius est, Oblatio in factife quod pro omnibus offertur, & multorum precibus cons nononelt viius. firmatur. Nam & Dominus ait, quod pro multis efs funditur in remissionem peccatorum. Ex officio ergo Contra Donatta. facerdotis ista, & non ex merito præstantur. Et post. Vn. Cap. 34. de non cogitandum, qui & quales sint, sed quid dent,

Cap. 35.

Carnalis defacra mento opinio.

Gratia facramenti non nili ab ipfo Dee datur.

Loquinur de vera Ecclefia.

Sap.43.

potest, quomodo merit verba cano nis & rationem factificij.

Corpus Christi quomodo verè percipiatur.

Whi hic reale core pus sub specie panis:

Cap.co. Idem Hieronymus ad ledibiam. cipiantur.

vel quid accipiat is, qui fide communicat. Et post: Profe. ctò carnalis anima convertit ad imaginem phantaimas tum suorum omnia sacramenta, & verba sacri eloqui, ta. men non sua hæc sunt, sed Dei. Vnde & Dominus hæc sua esse protestatur, & ideo non debemus istis tribuere, quæ Dei sunt. Quia etsi sacramentum gratiæ dat Deus etiam per malos, ipfam verò gratiam non nisi per seipsum, in quo est remissio peccatorum, atog sic sacramentum pres statur ex officio, gratía autem ex participatione & vnitate columbæ, in qua fluit fons vitæ, & manet remissio pece catorum, cuius sacerdos Christus & Pontisex in eternum, expiat & offert leiplum pro nobis quotidie ante conspes chum diuinæ maiestatis. Erpost: Non estomnino quans titas visibilis in hoc æstimanda mysterio, sed virtus sacramenti spiritualis, Sicut nec quantitas hominis Christi me tienda in corpore, sed virtus in eo & diuinitas considerans da. Idcircò cogitandum à nobis est, non quantum DE No Mine facile colligi TE PREMITVR, sed quantum FIDE ET DILECTI hic author intelle ONE CAPITVR. Non enim caro Christi sine divinita. te sumitur, nec divinitas sine carne præstatur. Idcircò ne; cesse est, qui corpus eius comederit, de plenitudine dis uinitatis illud fide percipiat. Alioquin nisi de plenitudis ne eius accipias prius, necad modicum carnis. peruenire poteris. Etideo, fili, dum hoc mysterium communicas, dis lata sinum mentis tuæ, emunda conscientiam, & percipe, non quantum exhibet MICA, sed quantum FIDES cas pit. Quia in Christo plenitudo divinitatis manet, in te aus tem de plenitudine, non quanta est, sed quantum idoneus fueris, præstatur. Item: Vnde si volumus ista cum Christo Caro & furguis accipere, furlum in coenaculum magnum & stratum ale doio & ex immo, cendamus. Quia nisi magnum sit, non omnes capit. As

cendas

Ascendamus autem sursum, quia qui deorsum sacent, ludas set descornon ista cum Christo, sed sel draconum insceliciter cum num pro sanguine Juda, ut sint in felle amaritudinis, bibunt, Hinc quoce Pau Christobibit. lus: Quæ sursum sunt sapite, non quæ super terram. Non Quibun communi enim alibi, vbi hic calix noui testamenti est, quam sursum centre alix nouitemanenti. accipitur, Et quia noui testamenti est, nec nisi ab innouas tis, qui sunt sine vetustate peccati, communicatur, Et post: Ergo quod tuncille pro nobis semel fecisse legitur, hoc Prount. nos ipso iubente quotidie facimus. Hinc & in Salomone legimus, quod sapientia miscuerit in cratere vinum suum. Quod sane vinum illa moralis intelligentia est, qua ines briantur animæ fideles, & illud refunditur ad altare, quan do dicitur. lube hæc perferri per manus Angeli tui, ad fu- myffice accepta blime altare tuum, in conspectum diuinæ maiestatis tuæ, ideo fit, vt sanguis Christi, inde pro nostris exhauriendis quotidie delictis, rursus in precium sumatur redemptios nis, vt INTERIOR noster homo plenius innouetur & couniatur Christo, non modò moribus & vita, verumetis am in vnitate naturæ, per corpus hinc inde, vtillius for-ma inueniamur. Nece enim hic fanguis integre percipi quomodo pucipi tur, nisi & moraliter mentem inebriet, & spiritualiter de altari corporis Christi ob renouationem nos refundat, vbi profecto Christus conuiuium & conuiua noster esse vo luit. Per hocergo, quod nos corpus eius sumus de carne & ossibus eius, ille nobiscum illud bibit nouum in regno unt ad invisibilem patris. Quia fanguis est noui testamenti, Nos verò, quia carnem sub pane corpus eius sumus, & ille in nobis, vt caput, regnat, res gnum patris iure vocamur. In quo nimirum Christus Hacepinhulia &c iam illud nouum bibit, quoties fideles in Ecclesia illud mystick don digne percipiunt, sicut enim patitur in suis, & esurit & rali pratentia de vestitur, acsuscipitur, sic quoq bibit illud nouum in resolutions

Cap 57. poraliter ad dexte Buchariftiz.

Quomodo digne communicandum.

Vbi communionis Crietas. Christus in carne Boffra transifrex bor feculo. Brgo Christus in nostra carne non eft fub pecie panis, licut

Cap. teratur. de confecrat diftin. 2 Viscit anno 900.

mer nos.

sp.13.30.8€ 16.

par patris, id eft, in Ecclesia. Et post: Christus vtick nobis cum bibit in regno Ecclesiæ suæ sanguinem suum, quia ils le caput & nos membra sumus, Quotquot ergo in Chris frum baptisamur, Christum induimus, & panem angelos Cap 47. Patet igitur, quod nisi desiderio porahiter ad dextee coeleftis patriæ ad fuperna, vbi Christus in dextera patris, fide plenissima, & specerta charitatecs non ficha festinus quis transeat, de agni carnibus iure non comedit, quia les gem in hociubenttis violat. Propterea quoties ea percis pimus, attollamus mentes in desiderium, & per ardos rem fidei festinemus ad tantam satietatem visionis, quia nimirum hîc gustus est, illic autem satietas, Satiabimur, ait Propheta, dum manifestabitur gloria tua. Transijt ers go Christus in nobis de hoc seculo ad patrem, transeas mus & nos inillo, quia cum illo simul omnes sicut membra connumeramur, vna persona & vnum corpus sumus.

Hæc ex Paschasio, cuius liber etiam in decretis de sacrificio citatur, ideo tam copiose descripta recitare & proponere volui, ut inde constaret omnibus, quam longe tunc aliter, nondum inuecto in Ecclesiam transsub fantiationis errore, de myftico illo facrificio fenferit, & multo commodius uerba antiquioris canonis seu liturgia interpretatus fuerit hic author, qui sane hoc externum & uisibile memoriæ sacrificium in Ecclesia, ex uerbis Christi atq. Pauli Apostoli, de usitata tunc temporis communione sidelium intelligit, quos in unitate corporis Christi constitutos, dicit omnes esfe sas cerdotes, ad offerendum seu iterandum illud mysticum sacrificium, quod in ipso Christi sacerdotio fieri & sanctificari ait , dum in æternum Pone tifex factus, seipsum pro nobis offert Patri, ubi iuxta sublimis altaris aram semper præsens asistit, ut ex hac eius immolatione, ab ipso, tanquam a summo Pontifice, carnem & fanguinem ipfius, operante hac in nobis inuifibiliter Spiritu Dei , spirituali intelligentia fidei & DVLCEDINE per; cipiamus & deguftemus, In eo autem, quod bic a facer dote exterius geri-

tur, ob recordationem dominica passionis, esse mysterium & figuram. Ca, Idem docet Bou terum peti a Deo, ut hac oblatio in ipfo Christi facerdotio, Spiritus fancti Cap. 32. Que fine presur uirtute, fide sumentibus fiat corpus & sanguis Christi, quatenus per hoc oblatio, fice summer quotidie in corpus Christi transferatur. Denig cum uota populi atq. mu/ & fanguis Christi. nera per sacerdotem offerri, & impetrata ab eo, per corpus & sanguinem Christi referri, ac sic postea singulis, non quantum ussus exterior præs Obletano a colo bet, sed quantum sides cuiusque capit, distribui ait; nibil equidem mis tem nuncia, can nus sensife uideri potest, quam ista oblata per sacerdotem munera, esse Christicorpus. apsum reale Christi sub specie panis uelatum, & in sacrificio oblatum corpus.

Proinde oftensum est ex supradictis, sacrificium illud Ecclesia, de quo Patres loquuntur, & Prophetam Malachiam prænunciasse intelli Malach » gunt, non posse ab ipso Christi sacerdotio, in quo uno accepta sunt & rae ta omnia sacrificia, separari. Vnde illud tandem consequitur, non magis 35 deciutate Del etiam realiter sub specie panis in actione Eucharistiæ offerri ipsum cor ". Petri. 2. pus Christi, quam ad exequendas sacerdotij & pontificatus sui partes, nes Christi exequends cessaria sit corporalis hac Christisub specie panis prasentia & oblatio. corporalis and par Sic autem de hoc sacerdotio Christiloquitur Epistola ad Hebraos: Hic tiam Christias reas autem quia in æternum manet, sempiternum etiam haz mikio o cherrar. bet sacerdotium. Vnde & saluare in perpetuum potest non of at la accedentes per ipsum ad Deum, semper viuens vt inters cerdon atio. pellet pro eis. Talis enim decebat vt nobis esset Pontifex, os de scerdono sanctus, innocens, impollutus, segregatus à peccatori Christus semel che bus, & excelsior seu sublimior cœlis factus, cui non sit quotidie necesse, sicut est alis sacerdotibus, prius pro suis delictis hostias offerre, deinde pro populi, hoc enim fecit semel se offerens Deo. Eorum autem, quæ dicimus, hæcsumma est. Talem habemus Pontificem, qui conse cap. s. dit in dextera throni maiestatis in colis, sanctorum admis mistrator, & tabernaculi veri, quod finxit Dominus & Christus estad dex non homo, Omnis enim Pontifex ad offerendum mue 10.

ne præimma : Ira e. licer fub par - in far

latins fire oblati me Licerdos.

Cap. 10. Actor. 3.

facerdocium Chris

in corporati pravientia lab pane.

& ui. in loan. &

Lib. 11. cap. 3. in

Domini.

nera & hoftias confrituirur. Vnde necesse eft. & huncha bere, quod offerat. Si ergo effet super terram, nec effet facerdos, quum effent, qui secundum legem offerant mus nera, Item: Non in manifesta sancta ingressus est Chris Christus non appa stus, exemplaria verorum, sed in ipsum coelum, vtappas fub pane Buchard reat nunc in conspectu Dei pro nobis. Item: Hic vnam pro peccatis hostiam offeres, in perpetuum sedet in dexteraDei, expectans donec ponantur inimici eius, scabellum pedum eius, Vnica enim oblatione consumauit in perpe In quibus consistat tuum sanctificatos. Ex quibus due precipue illius sempiternisacers docij & Pontificatus Christi partes notari & colligi possunt . Primo, ut perpetua sit ipsius coram Deo Patre oblatio, hoc est, in aternum efficacitas te sua nigeat, quod semel obtulit sacrificium, quo se in redemptionis precis um fistit prosuis fidelibus, ad expiandum indesinenter ipsorum peccata. Secundo, ut quos sic perpetuo hoc suo sacrificio reconciliat Patri, pro ijs etis Nulla sunt partes fam semper oret & interpellet. At uero neutrum ex his in perpetuo illo sa? cerdocio exequitur Christus, corporali sua sub specie panis prasentia. Neg, enim fe patri fiftit & offert ut uictimam, neg, pro fidelibus orans ins terpellat, sic corporaliter præsens sub specie panis : sed hoc sacerdotif sui mu Sessio ad dextera nus exequitur ad dexteram Dei Patris in cœlo, sicut hoc testatur Epistola ad rati prefentizationer Hebraos, quod talem sacerdotem seu Pontificem in Christo habeamus, qui August tradat so. perfuncto hic in terris legationis sua or prima missionis officio, consideat form 60. de verbis semper ad dexteram Dei in excelsis, sublimior coelis factus, ibiq, pro nobis in conspectu Dei Patris apparens. Ideoq negat Christum, secundum hoc quod semel obtulit in perpetuo perseuerans sacrificium, esse nunc amplius hic super terram, quo ipso uelut repugnantia inter se opponit, sacerdocium illud Christi perpetuum ad dexteram Patris in cœlo, & corporalem ipsius in terra præsentiam. Id quod reche sic intellexit antiquitas. Cyrillus, Eta si corpore (ait) absens est Christus, patri pro nobis appas rens, & ad dexteram ipfius fedens, habitat tamen in fans ctis per spiritum, nec patitur illos orphanos esse in cœlum, ascens

afcendens spiritum immisit, Non enim conversari carne cum Apostolis poterat, cum ad Patrem afcenderat. Ambros sius: Illa vobis experenda sunt, in quibus perfectio, in qui Lib. 4 deoffic. bus veritas est, hic vmbra, hic imago, illic veritas, vmbra in lege, imago in Euangelio, veritas in coelestibus. Ante Sic realiter Christus agnus offerebatur & vitulus, sed nunc Christus offertur, ne Sacrificium in ima fed offertur vt homo, & quali recipiens passionem, & gine. offertseipsum quali sacerdos, vt peccata nostra dimittat. Hîc in imagine, illic (in cœlo videlicet) in veritate, vbia. pud patrem pro nobis quasi aduocatus interuenit. Quibus consentit illa superius citata Leonis Romani sententia, qui rata dicit Eccles fie, que corpus Christiest, sacrificia, ut eo, quod uerus ille Pontifex, in no caro, non cit notire ftra proprietate natura (qua certe non conuenit et secundum illam inuisis nec ex vugine ap bilem sub specie panis prafentiam) reconciliat nos Deo Patri, or in eadem sumpra. carne, qua ex uirgine affumpfit, in patris dextera conftitutus, propitiationis Brgo lessio ad dex Sacramentum perpetua sua oblatione exequitur. Et hoc etiam est, quod pro teram, non derogat consequendo huius sacerdotij beneficio, in actione liturgia, ad Christum, na natura Curitii non ut in pane uel sub specie panis præsente: sed ad patris dexteram in coelis constitutum, preces suas sie canens direxit Ecclesia: Qui sedes ad dexteram Dei Patris, miserere nostri. Ob quam causametiam Sursum corda ad Dominum habere, solitos fuisse constat admoneri coms Sursum corda. municantes, Augustinus: Dominus noster lesus Christus, non: Sermad infantes. necarhemex virgine assumpsit, in cruce mactatus est, fes pultus, tertia die refurrexit, & quò in cœlum ascendere proprietate verze voluit, illucteuauit corpus suum, inde venturus est ad ius carris. dicium. Ibi est modo sedens ad dexteram Patris. Quomodo ergo panis est corpus eins, & calix, feu quod habet calix fanguis eins! Iftafratres ideo facramenta dicuntur, quia mijs aliud uidetur, & aliud intelligitur. Quod midetur, speciem habet corporalem, quod intelligitur, fructum habet spiris qualem. Et alibi: Ascendit ad coelum, ibi sedet ad dexteram Patris, audiant to teneant, respondet aliquis, Tenebo absentem? Quomodo in ccelum mas

Ergo non inbetin ijs adorari Christii, vt verum facerdo

Quia mentis & fl. dei oblatio & facri ficium eft.

Symbola refure Haenon conveni ationi. Homilia 24.ad Corinth & homel.

nda fint

Ricorpus , alind

num mittam, ut ibi fedentem tencame Fidem mitte & tenuifi; Parentes tui converunt carnet Tutene fide. Synodus Nycana, pro recte intelligendo & celebrando Euchariftia mysterio, inbet, ne in diuina mensa humilis terintentisimus, ad pane & poculum, quæsunt proposita, sed sursum exaltata mente, fide cosideremus, esse in san chailla mensa agnum Dei tollentem peccata mundi, qui non victimarum more, à sacerdotibus sacrificatur, & nos verè preciolum illius corpus & fanguinem fumentes, cre dere hac elle nostra resurrectionis symbola. Each propter nece multunos accipere, sed parum, vesciamus, quod hee Hae non conveni, non societati, sed sanctimonia serviant, Chrysostomus: Du in hacvita fumus, facit hoc mysteriu, vt terra nobis sit cœlu, Ascendeigitur ad coeli portas, & diligenter attende, Imò non cœli, sed cœli cœlorum, & tunc quod dicimus intues beris, vt aquilæ facti in hac vita, ad ipsum cœlum vel pos tiùs supra cœlum subuolemus, vbicadauer corpus Dos mini propter mortem, ad alta enim oportet contendere eum qui ad hoccorpus accedit, & nihil ei interra effe commune: Quía aquilarum, non graculorum hacmens Voi corpus & fan fa est, Item; Quotquot huius corporis participes efficimus discorporis Christian facer & quotquot fanguinem degustamus, cogitemus, quod il lum sursum sedentem, qui ab Angelis adoratur, deguste mus. Que furfum funt, inquit Paulus, fapite, vbi Chriftus Alind verum Chat eft in dextera Dei fedens. Eodem feetar er illud Pafchafij. Cat teram (inquit) illud corpus, quod natum est de Maria virgine, (in quod illud mysticum corpus traffertur)quod pependitin cruce, sepultum est in sepulchro, resurrexità mortuis, penetrauit coelos, & nunc Pontifex factus in æternum, quotidie interpellat pro nobis, ad quem scilicetChristum si recte communicamus mentem dirigimus,

vtex iplo & abipio, nos corpus eius, carnem iplius, illo

manente integro fumamus.

Gracus canon, etsi propositamunera uocat panem & uinum, tas fii, idem cap. 18.25 men per hac intelligit totum Euchariftici facrificii cultum, Nec alio refpe- 31. 86 32xife uidentur ueteres, in illis liturgue uerbis, de perferenda & suscipiens da ad Sublime altare Der hoftia, quam ut precibus impetrarent, gratarataq. haberi in ceelis apud Deum (ubi perpetuum illud propitiationis sacrificium exequitur Christus, quo sursum mentes attollebantur) qua hic ab Ecclesia, exinftituto ipfius, peragerentur in terra. Neq. dubium est hac ex Irenao occafionem habuiffe, qui de hoc ipfo Ecclefia facrificio differens, post illa fine. Superius adducta, ita ait: Sic & nos quoco offerre vule munus sublime altare Dei ad altare frequenter sine intermissione. Est ergò altare in Idem Palchasius. coelis, illuc enim preces nostre diriguntur, &ad templum, quemadmodum Ioannes in Apocalypsi ait : Et apertum est templum Dei & tabernaculum. Hincetiam in Basilij liturs Sacrum & spiritua gia orat facer dos incruentam illam non carnis, fed mentis & fpiritus hoftis de Altare Del am, admitti ad facrum & spirituale Dei, in odorem suauitatis, & in uicem splius spiritus sancti gratiam mitti. Augustinus, cum duplex altare dicit, Homil. 90 de ville sic utrumq; discernit, ad hocaltare, quod nunc in Ecclesia est tate poentientiz in terra positum, terrenis oculis expositum, ad diuino Duplex altare, pri rum mysteriorum signacula celebranda, multi etiam sce. mysteriorum signa lerati possunt accedere. Quoniam hoc tempore Deus comendat patientiam luam, accedunt enim ignorantes, per disciplinam be quo patientia Dei eos ad poenitentiam adducit. Illi aute defiaticama viliv secundum duritiem cordis sui thesaurisant sibi iram, in rum signaculis erat die iræ & reuelationis iusti iudicij Dei. Ad illudautem al: Altate in codesti tare, quo præcurfor pro nobis introiuit Christus, quo cas bus. put præcessit, cæteris membris sequuturis, nullus eorum accedere poterit, de quibus dixit Apostolus: Qui talia as gunt, regnum Dei non possidebunt, solus enim sacerdos Vbi Christian hara ded plane ibi totus alsistit, adunato scilicet corpore, cui cas

participes efficiar

bilibus mysterio

quod alcendit,cor

and and others Marian Esbade:

put est, quod iam ascendit in coelum, ipse est, cui dixit Apo Christus cum mem ftolus Plebs sancta, regale sacerdotiu. Quomodo ergo in interiora veli, & in illa inuisibilia sancta sanctorum introis Separatio à vist re audebit aut poterit, qui disciplinæ modum conteme per diciplinam Be nens, noluit paulisper à visibilibus separaris

Ex quibus omnibus illud nunc superest ut concludatur, corporalem illum carnis Christi sub pane præsentiam & oblationem, non solum ad uerum Ecclesiæ sacrificium necessariam non esse: sed cum ipso quoq. Christi facerdotio, quod in nostra proprietate natura ad dextera patris in celestis bus exequitur Christus, manifeste pugnare, ac proinde Pontificiam Missam ut a facerdotio illo Christi prorsus separatam: ita nibil aliud,

quan uere Antichriftianum illius Dei Maos Zin cultum & facrificio um effe,

CAPVT III.

OVOD DEFINI-

TIO SACRAMENTI AB AVGVSTINO

traditanon congruat ad corporalem presentiam corporis Christi, & quomodo sacramenta dicantur conferre gratiam, & quale fit inter veteris & noui te stamenti sacramenta dil crimen.

V gustinus Sacramentum definit esse inuisibilis gratiæ uisis Cap facrificiti ap. bilem formam, seu uisibile signum. Signum autem ait, diffind. 2. Signa sunt obieche eftres, quæ præter speciem, quam ingerit sen: fentium. fibus, facit aliquid aliud ex fe in cognitionem Christia. & lib.10. venire. Hinc signa atq. mysteria tunc recte intelligi, quos cap. 1. detrinitate.

ties ipfæres, quaru funt figna, probe intelliguntur, & ad hoc, quod fignifi; cant, referuntur. Cæterum in hac definitione Augustini explicanda ma Gion a cap. facri gnopere desudatum est ascholasticis, cum omnino no uideatur eorum come mento conuenire. Nec etiam possunt eam corporalis prasentia defensores finch.1. Sua sententia accommodare. Visibilis enim forma corporalem Augustino Visibilis sorma. speciem seu cibum uel escam in Eucharistia sacramento proculdubio signi, carnalizer mandu ficat. At uero ipsum corpus Christi, neq uisibilis & corporalis esca uel cis bus, neg exterior sacramenti forma aut significans figura est. Porro inuis. Innisibilis gratia. bilis gratia, ipfa facramenti uirtus & fanctificatio est. Hanc Augustinus inuisibilis sumptio. non ulfibiliter aut corporaliter dentibus & ore sumi & manducari, sed spis & capit. 84. fires ritualiter tantum accipi , nec similiter ut uisibilem sacramenti formam, a Lenicap core ministro, sed ab ipsomet Christo dari , deniq nec ijs, qui ab unitate corporis Butt. Lt Christisegregatisunt, commune, sed sidelium esse propriam & peculiarem Corporatis presentradit. Proinde cum uisibilis forma seu uisibile segnum, no sit, neg etiam ino tia in pane non con unifibilis gratia, uirtus seu sanctificatio sacramenti, caro Christi corporaliter nem Augustini.

ficium & fcholaft. tib. 4. fentent di-

Hincfpiritualis &

Ogod firma ftent whose verba &cc.

Inuitibilis gratia Spiritualis virtus.

Anno 24. lenze in Colloquio cum Carolifadio.

Difpotat de indul gent. Anno 18.

In affertion era Bultam Leo umo. 20.

Bernhardus. velut annilus & in aliqua re deliv

oulus nugatur,

in pany prafens & mandycara: confequensest, quia definitio facramenti di non convenit necrem quoq definitam convenire. Ata boc plane irrefutas bile argumentum est, ignoram fuisse Augustino corporalem illam uera carnis Christi in pane Eucharistia manducationem, Nam quod D.M.Lutherus, contra Occolampadium disputans, in hac Augustini definitione, per muifibilem gratiam , intelligi debere contendit, realem ipfam inuifibilis corporis of fanguinis Chrifti, Jub pane o uino, ut uifibili figno latentis, prasentiam : hoc scio mirabuntur magis , quam probare & sequi wolent, quibus ex Augustino norum est, quomodo is passim à uisibili signo, seu corporali sacramento, inuisibilem gratiam & spiritualem uirtutem discernat. Neg bæc olim, antequam ad infaustum buius controuersia certas men prouocatum effet, ignorauit, aut aliter fenfit Lutherus, cum ita feribit; Sacramenta noua legis funt efficacia signa gratia, sicre Defide de la promittunt omnibus: dant verò folum credentibus gras das, & non amplius. Item: Sacramenta noui testamenti tiam, Item: In omnifacramento est verbum promissionis diuina, quod affirmative promittit gratiam ei, qui fuscie pit facramentum in fide. Recle his er alijs locis Lutherus , facras menta definit effe uifibilia signa seu pignora promissa in uerbo gratia, quis bus in fide his utentibus confertur & oblignatur.

In eandem sententiam Bernhardus, in sacramento coena, signum uifibile, dicit effe uelut annulum, qui datur ob delata hareditatis possessios Bario Geniconfisti nem & inuestituram: sic enim in sermone de coena Domini. Sacramene tum, ait, dicitur facrum fignum, fiue facrif fecretum. Muls ta quidem fiunt propter se tantum, alia verò propter alia Sacramenta non delignanda, & ipfa dicuntur & funt figna. Vt enim de one res absolute, viualibus fumamus exemplum, datur annulus propter annulum, abfolute, & nulla est significatio: datur etiam ad inuestiendum aliquem de hæreditate, & signum est. Ita vt Vennulus & har iam dicere possit, qui accipit annulum: Annulus non vas mentali ratione fe let quicquam, sed hæreditas est quam quærebam. In hune

itacp

itacs modum appropinquans passiont Dominus, de gras & comports Entre tia lua inuestiri curauit suos, vt inuisibilis gratia, signo as liquo visibili præstaretur. Ad hoc instituta sunt omnia sa. Gratia con derana cramenta, ad hoc Eucharistia participatio, & Chrisma, ad non quod enthat hoc denicy iple Baptilmus, initium omnium facramento; in figuin. rum, in quo complantamur mortis eius similitudini. Sie cut enim in exterioribus diversa sunt signa, vto in coepto immoremur exemplo, Multæ sunt inuestituræ, per quas inuestimur, Verbigratia, Inuestitur Canonicus per Li-Har exempla pur brum, Abbas per Baculum, Episcopus per Baculum & gnant cum corpora annulum. Sicutinquamin eiulmodi rebus est, sic & distina facramenti ex uisiones gratiarum diuersis traditæ sunt sacramentis. Ex qua Bernhardi sententia "non est obscurum, quod is ueram sacramenti ras tionem in eo positam esse uelit , ut sit signum, & boc significet, cuius exbibendæ Greftificandærei caufa uelut sacramentum est institutum. Vt i gitur annulus & hæreditas, sic in sacramentalis signi ratione se habent panis Eucharistia & corporis Christi participatio.

Nec ualet inscita hac quorundam cauillatio. Manducatio corpor An maducatio corpor is Christi, est pignus & testimonium gratia. Ergo est signum & sacras gnum velves ugnamentum. Est enim ambiguitas uocabulorum, signi, pignoris, obsignatios tamentum. Est enim ambiguitas uocabulorum, signi, pignoris, obsignatios tamentum. Est enim ambiguitas uocabulorum, signi, pignoris, obsignatios tamentum. Signi, pignoris, obsignatios tamentum seu pigna, seu pignora, seu testimonia reliquorum mutua, tanquam caus sa uel estectus necessari, uel partes inseparabiliter coharentes, uel ano tecedentia & consequentia. Sic certum testimonium gratia, est commu-Cauta non est producatio Christi. Cum enim se nobis communicet Christus, & uiuissicam prie signum sin et nos corporis sui cibo nutriat: necesse est, ut misericordia & disectio sacramenti. ne inestabili nos complectatur, qua communicationis buius causa existat. Est item pignus resuscitationis nostra, & uita aterna, tanquam necess sari est etcus, caput enim Christus non relinquet membra sui corporis in morte. Sic spiritus sanctus, est sigillum & arrhabo gratia & hareditatio ceste ceste cestes, quia donatio ipsus non nusi ex gratia prosiciscitur, & est

Ratio figni facra

pars beneficii, quod poftea complebitur, & caufa nouitatis inchoanda er perficienda. Et ita Augustinus gratiam in præsenti donari ait hos omnia peneticia mini, tanquam in arrham futura gloria. Eoq, modo, ut dictum est, qualibet Buangetij ium com mexa, 80 vnum at pars beneficij noui testamenti, est uelut pignus & indubitatu testimonium feu fignum reliquorum beneficiorum omnium, ex communi fine, in quo om > nia hac inseparabiliter coniuncta sunt. Verum hac ratione omnia bona aterna & piorum propria, dicenda forent facramenta, fiquidem uno acces pto, necessario simul omnia possidentur: fed illa non tantim arrharum, fed primum & principaliter rei promissa nomine dantur. Sacramenta uero funt figna confirmantia, non fua natura, fed ex pacto, or pignora data folo arrharum nomine. Nequaquam nero funt partes, nel caufa, nel effectus pros prij ac necessarij rerum, quas confirmant, aut fine ulla conditione necessario cum his coniuncta : fed funt figna externa, uisibilia fymbola & organa, per qua Spiritus fanctus in nobis certitudinem rerum fignificatarum auget & Manducatio Chei obfignat. Tale fignum non estipfa manducatio Christi, sicut nec donatio nem figni, nece in Spiritus fancti. Quia hac manducatio non aliud quippiam fignificat, sed ipsa per sumptionem panis & uini in mysterio & analogia sacramentali Murducatio & fignificatur. Neg etiam promissionem gratiæ obsignat : fed ex rebus promissest, quas per hunc ritum Christus nobis testatur & confirmat, & (ficut alia Euangelij beneficia) fidem requirit in accipiendo, quæ in signorum participatione potest, in rerum perceptione non potest abeffe.

in oblignando. Manducatio &

sti, est Buangelij promissio Hinc verba coenze ver ba promissionis dicuntur. Quomodo facra menta dicantur

conferre gratiam Gabriel Biel. lib 4. diftin. t. quæft. L. Opiniones de gra Ha facramentorum

Rinch p quant. 3.4.

Caterum de gratia facramentorum, cuius funt figna, uarie & fois nose admodum difputant feholaftici, quomodo has facramentis cotineatur, arq per ea detur & conferatur, qui illis utuntur. Quidam enim uelut in uafe quoda gratiam is contineri, or illis mediantibus in ipfam anima transfund di,eog modo causam esfe gratia, & hoc, quod figurat exterius, interius efs ficere tradunt : quidam aliter, & causam gratia tantummodo sine qua non: alij uero caufam ad gratiam disponentem effe. Denig, sunt, qui aliquanto rectius fentiunt ; quos Bonauentura fequitur, quod in facramentis nulla per L.b. 4. Sentent. di nitus sitratio causa efficientis uel disponentis ad gratiam, qua sit tanquam uirtus feu qualitas corum absoluta : fed gratiam sacramentis tantum ex or

dinatione

dinatione or pactione divina afiftere, sub modo or coditione legitimi ufus. Atq. ex eo, quod habent efficacem ordinationem Dei ad gratiam, poffe dis effe dicuttion po ci, habere in se quandam illius respectu urrtutem, non tamen ut qualitatem, pre obicem. naturam, nel effentiam aliquam ipfi facramento cobærentem feu communis paco in tacramen catam. Hæc fententia, quæ reliquis uerior, o magis ueritati uicina est, etfi à Bonauentura non satis per omnia recte explicetur, propter uulgatum de opere operato errorem, & male persuasum inter ueteris & noui testamenti facramenta discrimen: Tamen non omnino male congruunt exempla que adfert. Primo de rege statuente centu ei aureos dari, qui tale aliquod signum habuerit, post hanc enim institutionem, signum hoc non habere aliam pro: Vide Chrysosto. prietatem, quam non haberet prius: fed tamen effe ordinatu ad quod no erat puti. Anti. prius. Ideog, propter hanc efficacem ordinatione dici quodammodo habere uirtutem faciendi aliquem habere centu aureos. Sic etia facrameta esse talia signa d Deo instituta, ut is legitime utenti detur & coferatur gratia, quast figna pactionalia ex pastione divina, qua se ad gratiæ collatione, hac sacramentorum institus tione, adstrinxit. Secundo, quemadmodum diploma uel litera Regis sigillo iplius signata, magna dicuntur esse uirtutis & essicacia, in faciendis & rum non est abso prastandis qua in ijs continentur, quamuis propria quadam & absoluta vir luta & indira virtus in signis existeus. tus seu potestas in is nulla sit, sed sola ordinatio, per asistentiam regia pos testatis: Sicetiam intelligendum fieri in sacramentis, in quibus relatio funs datur in institutione or ordinatione Dei, nulla inde is adveniente nova aliqua proprietate, sicut quando nummus fit arrha, cui per hoc nihil de nouo accedit. Omnis igitur ratio causa seu uirtus, quam sacramenta dicuntur Exemplum motar habere in conferenda gratia, non aliud est, quam efficax quædam ordinat lis ex nummo in tio, ad gratiam ex pactione diuina consequendam. Cum qua Bonauenturæ Quomodo facra-Sententia (qui interim probe monet, no nimis tribuendum esse corporalibus menta fint causa & sensibilibus signis) congruit etiam Bernhardi exemplum de Annulo & hæreditate, cuius similitudine oftendere uoluit, quomodo uisibilia sacras mentorum signa, essent inuisibilis gratiæ quasi quædam inuestitura. Cætes rum quod Bonauentura pactionem hanc ad opus operatum refert, & tant tum ad noui testamenti sacramenta pertinere ait, in eo sequutus un gares &

Tractat. 16. in

iam ame praiudicatas magiftroru opiniones, magnopere aberrat, neg in ex plicatione fecum confentit; & minus quidem cum Augustino, qui ex Pauli Sententia facramenta ueteris & noui testa nenti, fide & mysterij significatio one, rebusa. fignificatis, eadem effe docet. Ergo etiam concedendum est, or Cap. Mout de conf. dinationem Dei in instituendis sacrametis, or conferenda, ex pacto le gitimi ipsorum usus, gratia, candem o non dissimilem fuisse, qualis in uerbo o promissionibus utriusq testamenti fuit. Sic enim idem Augustinus. Sas cramentum regnicœlorum velabatur in ueteri teltamen-

to, quod plenitudine temporis reuelatum est in nouo. No

ne est lauacru regenerationis sed ipsa gratia, qua membra corporis Christi cum suo capite regenerata sunt, non com

P61.77

Corinth 10.

lo enim vos ignorare fratres (ait Apostolus) quod Ratres nostri omnes in nube & mari baptizati funt, & omnes es undem cibum spiritualem manducauerut, & eundem pos potus à lignificati tum spiritualem biberunt, id est, spirituale aliquid signifie Grania eff facrame cantem. Et cum effent omnibus communia facramenta, son est corporalis non communis erat omnibus gratia, que facramentorum virtus eft. Sicut & nunc, cum iam reuelata eft fides, comu

fub pane præfen

lomil.27

I dem gratize fructus mentis. Idem Ber fius, Cypria. Epift. 7. lib. 4.

liam tationem.

munis est omnibus. Et alibi de ueteribus sacramentis ait, Figuris temporalibus promittebantur æterna bona, Item: Quos modo Moyles sanctificat & Dominus! Non enim Moye ses pro Domino, sed visibilibus sacramentis per ministe rium suum, Dominus autem inuisibili gratia per Spiris tum sanctum, vbi totus est fructus & omnis vtilitas sacras mentorum, quæ pro temporis diversitate mutata sunt, in omnibus facra ytalia tunc fuerint, alia nunc fint. Non minus igitur quam noui, tramus & Pascha, etiam neteris testamenti sacramenta, innisibilis gratia nisibilia signa sunt dicenda. Et ualde friuola Scholasticorum ratio est, qua sacramenta uetera ideo dicuntur non fuisse ordinata ad gratiam ex pactione divina confes Bie Bonanentura, rendam, quia tunc tempus figura fuerit, nunc gratia. Si enim ueteris testas mentifcedus carnit bac promisione & ordinatione gratia, quomodo in locum

locum exciforum Iudæorum insitæ & in idem fcedus cooptatæ uideri pof funt gentes, ut docet Paulus? Aut quomodo Mare & Nubes Baptismus, L. Cor. 20. o spiritualis ueterum cibus or potus Christus appellatur. Deinde hac appellat myster Sacramentorum gratia, quia nibil aliud quam ipsa Messiæ beneficiasunt, ma Ecclesia. in neteri testamento Figuris adumbrata, & in nono exhibita, non aliter als bile verbum. ligata est sacramentis, quam uerbo, in foedere fidei. Ideoq nec alio modo ordinata sunt sacramenta, ad conferendam ex pactione divina gratiam, quam ipsummet uerbum. Nec magis pendere aut deberi potest hæc gratia ex opere operato sacramenti, quam ipsa noui testamenti promissio potest, num candem cum enius sacramenta sunt signa, er eandem cum apsa promissione gratiæ condi- ipso promissionie verbo condition tionem habet, in ipfo fidei foedere, in quo uere efficax est hac ordinatio, quo nem haben. instituta sunt sacramenta, ad conferendam in uerbo gratiam @ eam in ipso Sacramentorum usu testisticandam, Esta bæc spiritus sancti actio seu opus, ut res ipla feu dona, in promissionibus sacrametorum comprahensa coblata, cum signis accipiantur, non autem propria aliqua uis facramentis divinitus infula, Contra quod Origenes scribens, reprahendit simpliciores, qui hoc ipfo sanctificari se credant, quod panem sanctificatum, qui uocatur Domini, percipiant. No enim banc suaptenatura sanctificare ait utente : Alioqui san Etificare Gillum, qui eum indigne Domino manducat. Prodesse aute iuxta precatione of ancificatione, que ei accessit, pro modo oportione fidei eius qui eum non indigne Domino manducat, efficiens, ut perspicax sit animus accipientis respiciens ad hoc quod utile est. Non est itaq: sacramentoru pros prium, coferre gratiam & eius dona, sed eoru nobis collatione, efficaci testi monio intus per ea operantis Spiritus, confirmare & obsignare. Hinc Augu stinus ait, Inuisibilem sanctificatione multis adfuisse & prov fuisse, sine visibilibus sacramentis, & ecotra, multis adfuis se visibilia sacramenta, quibus defuit inuisibilis gratia & Lib. 3. sup. Leon. fanctificatio. Nec tamen ideò visibile sacrament esse con cap. 84. & in ex. temnendű: Quía eius contemtor, inuisibiliter sanctificari man. traciat. 95. in non possit. Sic & alibi paßim de gratia sacramentorum loquitur, ut, sio Vet. & noui Vnde tanta vis aquæ, vt corpus tangat,& cor abluat, nisi de baptimo pann faciente lorum.

Rerum figna ex trinieras. Res ipie intriniecus accipiuntur.

faciente verdo no quia dicitur, sed quia creditur. Item: Visis bilis facramenti forma à ministro datur: ipse aute Christus inuifibile dat gratam. Item: Hoc enim agit & efficit ille, qui rerum signis extrinsecus admonet: rebus autem ipsis per seipsum intrinsecus docet, Item: Sacramenta, non qua fumuntur, sed quà creduntur, sanctificant, Item: In solis fidelibus & electis, sacramenta hoc vere efficiunt quod figus rant: Hocest, soli credentes & electi, accipiunt res in sacramentis uerbo promissionis oblatas, quoniam bi tantum servant modum, & implent cons. ditionem fidei. Hinc Hieronymus. Qui plena fide non accipiunt baptisma, non spiritum, sed aquam percipiunt, Cyprianus; coma & de chrif Effectum sacramentis non propria eorum natura præs bet, sed virtus diuina potentius operatur, vt adsit veritas ligno, & spiritus sacramento, vtos exipsis rerum efficien. tis dignitas gratiæ patefiat, & interiori homini innotes Scat. Hanc gratiam facramentorum ait dari & confirmari filis adoptios nis & contingere in fide dantis & accipientis.

Cyprian. fermo, de mate, & Epiftola 7. lib.4. Vade virtus & el fectus facramento Reficientia rerum in facramentis, eft ipforum gratia.

loniepfi, lib. de

Badem ratio & ius facramenti quæ verbi.

Bacramenta funt myffica falutis no Prz pignora

Estigitur recens, atq. ueteri Ecclesiae prorsus ignotum, illud Pharis Raban Aditio. Co faicum dogma Scholafticorum, de gratia facramentorum ex opere operato. toniensi, itb. de sorp. Dom. cap 6. Nam & Paschasius, etsi magna ijs temporibus Ecclesiam occupasset sus perstitio, tamen eodem plane modo, quo supra est explicatum, de sacramens torum gratia , uirtute feu effectu est loquutus. Sic enim inter alia scribit. Nullum maius Ecclesia sua Christus mysterium reliquit, quam hoc corporis & sanguinis sui, & baptismi sacras mentum, nec non & scripturas sanctas. In quibus omnis bus Spiritus sanctus, qui pignus totius Ecclesiæest, IN-TERIVS mystica salutis nostræ operatur. Sacramentum igitur est, quicquid in aliqua celebratione divina quali pignus salutis traditur, cum res gesta visibilis, longe aliud inuisibile intus operatur, quod fancte sit accipiendum. Vnde & sacrameta dicutur, aut à sacro secreto, eo quod in revifis

revisibili, divinitas intus aliquid vitrà lecretius efficit per vinde dicamura speciem corporalem, aut à consecratione sanctificationis, crames at-Quia Spiritus sanctus manens in corpore Christi, latenter pritus tandus vie hæcomnia facramentorum mystica, sub tegimento visibis facramentorum lium, pro salute fidelit, operatur. Hanc sacramenti definitionem, bus. quam in ulu o actione confiftere docet hic author, neg ad realem corporis Sub pane prafentiam, neg, ad gratiam ex opere operato conferendam pertis nere, omnes qui ueritatem amant, intelligunt. Postquam uero Ecclesia sas cramenta in specie recensuit, etiam magnum quoddam sacramentum & mye sterium effe ait, quod Deus homo factus est, Sic quoq facramentum effe in sacramontum feri scripturis divinis, ubi sacer spiritus, in ifdem INT ERIVS aliquid effi. pruraum, caciter loquendo, operatur. Deniq in omnibus atq. singulis hisce sacramens tis efficaciam eorum per spiritum, iuxta suprarelatam definitionem expli. caturus, ita scribit: Operatur nobis in his omnibus sacramen, Cap. 10 & 42. tis spiritus diuinus. Siquidem in scripturis sanctis corda nostra illustrat. Quia nece qui plantat est aliquid, sed qui Sacramentom in incrementum dat Deus . Cæterum in Christo idem opes ratur Spiritus, quia conceptus creditur de ipio & Maria virgine. Simili quo modo & in Baptismo per aquam ex Sacramentum illo omnes regeneramur : Deinde virtute ipfius corpore Christi quotidie pascimur & potamur sanguine, quate. Sacramentum con nus iple panis & vini lubstantiam, carnem Christi & sans Hacell my lica le guinem, inuisibili potentia per sacramenti sui sanctifica lutis operation tionem operatur, quamuis nec visu exterius nec gustu sa. poris comprehendantur: sed quia spiritualia sunt, fide & intellectu, pro certo, sicut prædixit veritas, plenissime sus Cap \$ 14 11 20 16 muntur, & spirituali mentis gustu & perceptione degus stantur. Eadem est itaq; ut ex his apparet, Spiritus sancti, in uerbo & sat cramentis, operatio. Ideoq etiam uirtus & gratia sacramentorum, sicut & uerbi, non pendet ex opere operato, sed ab intus per ea operantis Spiritus uirtute, & recta his utentium fide. Porro de sacramentorum ueteris & nonites

ui testamenti discrimine, constat Augustinum non aliter fentire, quam quod

ulu, fine , or ipfis rebus fignificatis, eadem effe dicat, Sic enim contra Faus

De diferimine fa tramentorium ver teris & noui teffa menri. Lib.to tap. 16. Contra scholasti corum deliria.

Idem in myfterio tionem.

Spiritualispetra, Mgura Chrafti.

flum scribit. Magno errore delirant, qui putant signis sacras mentisch mutacis, etiam res ipfas elle diuerfas, quas ritus propheticus pronunciauit promissas, & quas ritus Euane elbus per lignifica gelicus annunciat impletas. Et Pfalm. 77. Idem in mystes rio cibus & potus illorum, qui noster, sed significatione idem, non specie, quia idem ipse Christus illis in Petra fiz guratus, nobis in carne manifestatus. Omnes quidem eundem cibum spiritualem manducauerunt, & eundem potum spiritualem biberunt, id est, spirituale aliquid fignificantem, Item : tractatu 2 6, in lohannem : Manducas uit manna & Moyfes, manducauit manna Aaron & Phis nees, manducauerunt & multi alij, qui Domino placues Hac collato via runt, & mortui non funt. Quare? Quia visibilem cibum Brut ad finder con spiritualiter intellexerunt, spiritualiter gustarunt, vt spiri-pus Christi.
Visibilis cibi spiri, tualiter saturarenter. Et nos hodie visibilem cibum acces tualis manducatio. pimus: fed aliud eft facramentum; & aliud virtus facras Mahna facramenti menti. Et post: Hunc panem, qui de coelo descendit, signi. panis. Cyrillus di ficauit manna, hunc panem significauit altare Dei, sacras Lib.4.cap. 20.in menta illa fuerunt, in signis diversa sunt; sed in re, quæ sie Idem cibus & por gnificarur, paria funt. Audi Apostolum. Omnes eandem spirivalis significa escam spiritualem manducauerunt, spiritualem quidem

Badem verbi & facramentorum fi des.Bpitt.157.

eandem, nam corporalem alteram, quía illa manna, alíud Petra mysterium nos, spiritualem verò quam nos. Et omnés eundem pos earne. August ser turn spiritualem biberunt, aliud illi, aliud nos, sed specie mon. 108. Elib. 4. turn spiritualem biberunt, aliud illi, aliud nos, sed specie dedorin. Christi. visibili quidem, tamen hocidem significante virtute spirituali. Bibebant, inquit, de spirituali petra. Eratautem petra Christus, inde panis, inde potus. Petra Christus in fignum, verus Christus in verbo & carne, Item tractatu 45.in loannem: In signis diversis eadem fides, sic autem in signis diuers

diuersis, quomodo in verbis diuersis. Quem enim illi sicutpera, imperenturum essecredebant, nos venisse credimus. Videte Christus in signis. ergo fratres, quod fide manente signa mutata sunt. Ibi cante my ferio. petra Christus. Nobis Christus, quod in altari Dei ponitur. Etilli pro magno eiusdem Christi sacramento bibes runt aquam de petra fluentem. Nos quid bibamus nos Virobiquanguis runt fideles. Sifpeciem visibilem intendas, aliud eft, si intelligibilem significationem, eundem potum spirituas lem biberunt. Item: Eundem cibum & potum mandu tent. cap. 1. cauerunt & biberunt, Erantenim ibi, qui, quod mandus Manna ore, Chris cabant, intelligebant, quibus plus Christus in corde qua fius corde accipie batur, sieut bodit manna in ore sapiebat. Breuiter ergo dixerim. Quicuns in pane Eucharte que in manna Christum intellexerunt, eundem, quem nos, cibum spiritualem manducauerunt, sic etiam euns dem potum, petra enim Christus. Eundem ergo potum quem nos, sed spiritualem, id est, qui fide capiebatur, non qui corpore hauriebatur. Et mox: Eundem ergo cibum Quomodo in ca & potum sed intelligentibus & credentibus, non intellis dentes à non cres gentibus autem, illud folum manna, illa fola aqua, ille mr. cibus corporalis esurienti, iste potus sitienti. Nec ille nec iste credenti. Credenti autem idem quod nunc. Tunc enim Christus venturus, modo Christus venit. Ventus Defide ad Perrum. rus & venit, diuerfa verba sunt, sed idem Christus. Item: Cap. 12. COME Faur Firmissime crede & nullatenus dubites, ipsum vnigenis Verum factificium tum Deum verbum, carnem factum, se pro nobis obtulis in corpore Christi. se sacrificium & hostiam Deo, in odorem suauitatis, cui cum patre & spiritu sancto, à Patriarchis, Prophetis & Sacerdotibus, tempore veteris testamenti, animalia facrificabantur, Etcuinunc tempore noui testamenti, cum Patre & Spiritu sancto, cum quibus illi vna est divinio Sacrificium panas tas, facrificium panis & vini, in fide & charitate, fancta & vini Ecclefia

pane & vino Bu chariftiz.

mentorum veteris in rebus fignifica, exhibicis.

Ecclesia per vniuersum orbem terræ offerre non cessat. In illis enim carnalibus victimis figuratio fuit carnis Christi, quam pro peccatis nostris fuerat oblaturus, & sanguinis Commemoratio in quem erat effusurus. In ilto autem sacrificio, gratiarum actio & commemoratio est carnis Christi, quam pro nobis Diferimen facta obtulit, & fanguinis quem pro nobis effudit. In illis ergo & noui testamenti sacrificis, quid nobis esset donandum, figurate significais, vi promisis & batur: In hocautem facrificio, quid nobis iam donatum sit, euidenter ostenditur. In illis facrificijs prænunciabatur filius Dei pro impijs occidendus: in hoc autem pro impis annunciatur occifus.

840.

Corinth.to. Manna & Petra is elea & pons.

Quomodo eadem esca spiritualis, ve teris & noui telta

Hanc sacramentorum ueteris & noui testamenti conuenientiam, in rebus fignificatis & promifis, inq. fpirituali eorum uirtute & efficacia eo dem modo ex hac Augustini sententia sic explicauit Bertramus, inquiens, Similiter mana populo de cœlo datum, & aqua profluens de petra, corporales extiterant & corporaliter populum vel pascebant vel potabant. Attamen Apostolus, vel ils puomodo piritua lud manna, vel illam aquam, spirituale escam & spirituas lem potum appellat. Curhoc; quoníam inerat corporeis illis substantijs spiritualis verbi potestas, quæ mentes po? tiùs quam corpora credentium pasceret ates potaret. Et cum cibus vel potus ille futuri corporis Christi sanguis nisch mysterium, quod celebrat Ecclesia, præmonstraret, eandem tamen escam spiritualem manducasse, & eundem potum spiritualem bibisse patres nostros S. Paulus affe uerat. Quæris fortasse quam eandem? Nimirum ipsam, quam hodie populus credentium in Ecclesia manducat & bibit. Non licet diversa intelligi: Quoniam vnus idems que Chriftus est, qui & populum in deserto, in nube & mari baptisatum sua carne pauit, suo sanguine tunc potauit,& in Ecclesia nunc credentium populum sui corporis pane,

pane, sui sanguinis vnda pascit ac potat. Quod volens Apostolus intimare, cum dixisset, Patres nostros eandem escam spiritualem manducasse, eundemés potum spiris tualem bibisse, consequenter adiecit: Bibebant autem de spirituali consequente eos petra. Petra autem erat Chrit stus, veintelligeremus, in deserto Christum in spiritua vere catholica & li petra constitisse, & sui sanguinis vndam populo præ: ria, de sacramentis buisse, qui posteà corpus de virgine sumtum, & pro sas rementi, & verius lute credentium in cruce suspensum, nostris seculis exhi of spiritualis obus buit, & ex eo sanguinis vndam effudit, quo non solum redentio, & salus suspensus successions suspensus sus redimerentur, verum etiam potarentur. Mirum certe, quia incompræhensibile & inæstimabile. Nondum ho; minem assumserat, nondum pro salute mundi mortem degustauerat, nondum sanguine suo nos redemerat, & jam nostri Patres in deserto, per escam spiritualem pos tumque visibilem, corpus eius manducabant & sanguit nem bibebant, veluti testis est Apostolus, clamans, eandem escam spiritualem manducasse, eundem potum spis ritualem bibisse patres nostros. Non istic ratio, qua fie. ri potuerit, disquirenda, sed fides, quòd factum sit, adhis benda. Ipsenamcyquinuncin Ecclesia, omnipotenti vir/ Quomodo rhrus tute, panem & vinum, in sui corporis carnem & proprif turus facramentis. eruoris vndam spiritualiter conuertit: Ipsetunc quoque manna de cœlo datum, corpus suum, & aquam de petra io. perfusam, proprium sanguinem inuisibiliter operatus est. Quod intelligens Dauid in Spiritu fancto protesta, Hoc non est nuda & vacua signa po tus est, Panem, inquiens, Angelorum manducauit hos pere. mo. Ridiculum namque est opinari, quod manna cor-Augustinus, & poreum patribus datum, cœlestem pascat Angelorum mo.117. exercitum, aut quod tali vescantur edulio, qui diuini vers bi faginantur epulis: Oftendit certe Pfalmista, vel mas

gis Spiritus fanctus loquens in Pfalmifta, vel quid pas tres nostri in illo manna cœlesti perceperint, vel quid fideles in mysterio corporis Christi credere debeant. In Idem manducandi vtroque Christus certe innuitur, qui & credentium anis carnem Christimo mas pascit, & Angelorum cibus existit, vtrumque hoc, noui restamentia, non corporeo gustu aut corporali sagina, sed spiritualis verbi virtute.

cramentis;

Paschasius, anno 900.cap.13.Raba lonienti.

testamenti sacrame torum fymbola conferri

Bademefca exter mino relationis, propter cundem vbick indicatum in manna, ita quo> riftize ipiritualiter percipitut.

Discrimen in Chri. fto, per figurapro ritate exhibito.

Agnus figura Christi.

Pfalm 77-

Non dissimilis est or ipsa Paschasii hac de resententia. Quant nus Bditione Co tum intersit (inquit) interillud & hoc sacramentum, seu inter cibum, qui de cœlo descendit, nec non & aquam, Hic conflat virtule quæ de petra fluxit, atque inter illud spirituale ac divinum commercium, quærendum arbitror, cum beatus As postolus clamet, quod omnes patres nostri eandem escam spiritualem manducauerunt, & omnes eundem pos tum spiritualem biberunt. Vbi, si eandem perceperunt escam, & eundem potum, quid necesse fuit immutari, quod ipsum erat, aut dari quasi aliud, si nihil amplius est? Ex quo fatendum, sic eandem fuisse, quam nunc percipimus, escam, eundemque potum, sicuteandem fuisse pes Christum, qui, seus tram, de qua manarunt aquæ. Vbi Christus Apostolo tez gran pane Bucha, ste prædicatur, Eadem quippe suit esca, quia manna, spis ritualiter percipientibus, typus fuit esca corporis Christi, & aquailla, quæ de petra fluxerat, potus & figura sanguir nis, siquidem in præfiguratione idem, sed non idem in adimpletione veritatis: Quia quod tunc adumbrabatur mifo, & iam in ver in delignatione futurorum, imago veritatis & vmbra core poris atque exemplaria erant : Nunc autem mysterium impletæveritatis, & facta est Eucharistia ex resurrectios ne caro Christi, quæ prius per agnum vel per eandem è cœlis escam figurabatur credentibus ad futuram. De hoc vere pane Dauid cecinerat in parabolis, Panem Angelos rum.

rum manducaust homo. Alioquin esca illa, sicet de colo Manna quomodo venerit, & potus, quia corporeus erat, Angelis non con intresignificata gruebat, sed ille vtique panis & potus, qui per hæc præs fagiebatur. Christus ergo cibus est Angelorum, & sacra Badem ratio man, ducandi Christum, mentum hoc, vere caro ipfius est & fanguis, quam spiritu- in veteris & nous aliter manducat & bibit homo, ac per hoc, vnde viuunt menus. Angeli, viuit & homo, Paterigitur, quod & Agnus ille les galis, & manna, & omnia huiusmodi, quæ figuram gesser runt carnis & sanguinis Christi, quotanis semel in Pascha, & quotidie super altaremane & vesperi immolabantur, no nisi figuram istius habuere mystern Et si qua in his vir tus sacramenti latuit, totu ex ista gratia fidei, qua fruimur, præfulsit, qua profecto illi per hoc, quasi promissam sus spirantes, participabantur tantum per fidem, & de figuris facramentum veritatis intelligebant: Nos verò ante pas Gratia fidei in fac tribus hancgratiam repromissam iam suscepimus, & sus, camentis promis ceptam veneramur, venerantes autem ex ipsa pascimur, jam exhibitæ car non figuris quidem legalium ænigmatibus adumbrata, nissed his detectis & euacuatis, sola veritate fruimur, & ves ram Christi carnem & languinem in mysterio sumimus, Vnde saluator: Caro mea (inquit) vere est cibus, & san Vera caro in my ferio manducatur, guis meus vere est potus. Hanc qui manducat carnem, iuxta dostrinam Christi, Ioannis 6. post: Vnde patet, quia multum interest, quamuis eat dem esca & idem potus ab Apostolo predicetur: Quia Promisio ventratis idem nec dum in re, sed in spe ac figura, vbi promis-infigura. fio veritatis inerat. Etpost: Nos tamen & illos spiritualis perceptio viuificat. Quia bibébant illi de spirituali eos consequente petra, significans, quod Christus post eos venturus esfet. Bibimus quoque & nos spiritualis cer, ac comedimus spiritualem Christi carnem, in qua

foirituali verz care loquintur.

vita æterna esse creditur. Alíoqui sapere secundum cart nem mors est. Ettamen veram Christi carnem spirituas liter percipere vita est æterna. Sicuthoc Christus expos Verba toan. 6. de nit, Qui manducat (inquit) carnem meam & bibit fans pis manducatione guinem meum, in me manet & ego in eo. Et alibi: Illi more tui sunt exPhariseorum patribus, qui spiritualia fastidien tes, carnalia sapiebant, in quibus non fuit beneplacitum Domino: Iti verò mori non potuerunt, spiritualia præs gustantes & spiritualiter comedentes, quia eis esca illa cœlestis saporem & delectamentum immortalitatis præs Cottatio viriulity buit. Simili itaque modo nuncin Ecclesia cibus iste quis torum in carnali & torum in carnali & buldam vita est, quibuldam verò pœna & supplicium tione. Augustin. 27. tract. peccati. Porrò illis vita est, quibus Christus est vita, illis vero mors, qui per carnem & ignorantiam membra funt. Vnde homo disce aliud gustare, quam quod ore carnis fentitur, aliud videre, quam quod oculis istis carnis mons stratur.

In Apologia con ma Bezain.

mloan.

Sic itaq de hac sacramentorum ueteris & noui testamenti conuenientia & discrimine senserunt ueteres, longe quidem aliter & rectius, quam uulgo scholastici, & hodie faciat falsarum illarum demonstrationum author Flacius ille Illyricus. Constat enim ex his, quod non solum nuls lum inter ueteris & noui testamenti sacramenta discrimen aliquod statuas tur, quantum attinet ad res ipfas: fed nec quoad modum præsentiæ & coniunctionis rerum cum signis. Alioquin hac sacramentorum utrius que testamenti collatio, in disimilitudine specierum uisibilium, & cons gruentia significationis eiusdem rei spiritualis, hocest, Christi, ex Augus

Corporalis prefer fini sententia nulla ratione constabit, si cum uisibili manna, & aqua ex cum collatione a petra fluente, quæ ueterum sacramenta fuerunt, ipsa inuisibilis corpos Hec its en Augu ris & sanguinis Christi in pane & uino realis prasentia & perceptio ftino inter, retatus stino inter, retatus est Beda i Corint. conferri intelligatur. Ita enim non in signis tantum diuersa, nec in res 10 & Lib. 1. in 10b. bus qua significantur, paria erunt sacramenta, neque idem in ijs cibus

C pos

& potus, secundum intelligibilem mysterij significationem : Verum quia non ita sensit, ideo nec sic ait Augustinus. Illis petra Christus in sie gno figuratus fuit: Nobis in pane & uino uere & corporaliter prasens Christine coden datur, fed in carne, ait, est manifestatus. Quasi diceret. Illis quidem petra & potus ilus, que Christus in signo figuratus fuit, quia nondum exhibitus: Nobis autem quod in aliari Dei ponitur, uerus Christus est, quasi in carne manifestatus, sed idem tamen, o eodem modo, utrobiq in mysterio Christus. Eadem est igi tur prasentia, coniunctio & perceptio rerum cum signis per fidem , status enda in weteris & noui testamenti sacramentis, quæ ex supra recitata Aus gustini sententia, externa tantium & uisibili frecie, quatenus illa Christum Lib. 19. 11. promifum & uenturum, hac uero exhibitum testantur & significant, in contra literas Pett ter se discernuntur, quod contra Faustum latius explicans. Alijs signas tiani, & Episto. 5. culis passionem & resurrectionem Christifuturam fuisse promissam, alijs iam factam annuntiari, ideog veteris tes stamenti sacramenta abrogata dicit, quia Christus non amplius promittitur nasciturus, passurus, & resurrectus rus, quod illa facramenta quodammodo fignificabant. Et Quodamodo, boe quod in noui testamenti sacramentis annuntiatur iam nas est, obseure & vm tus, passus & resuscitatus, vteo modo, quo hæc verba, na; one sciturus, paffurus, & resurrecturus, sunt sublata, ita & quis bus ista promissa significabantur. Et vicissim, quomodo in nouo testameto successerunt hec verba, natus, passus & Sicut le habent ver resuscitatus: ita hac per noua sacrameta iam facta anuncis ba, lta & signa veteris & noui tefta ari. Ex qua collatione euidenter potest intelligi, quomodo eadem sint res mentiuerbi & facramentorum, & quaratione facramenta dicantur uerba uisibir ta fune verba vifi, lia, quibus Paulum significando prædicasse Christum alibi scribit Augus 3. cap. 10. de Trim. stinus. Non itaq magis realiter existunt & corporali prasentia continent tur res in noui quam in ueteris testamenti sacramentis.

Neg, olim aliter sensit ipse D. Martinus Lutherus, sic enim in dis Disputatione de la putatione de signis gratiæ scribit: Idem Christus eademép sides 20. Corpus Christi ve ab Abel vsp ad finem mundi: sed alia eiusdem Christi & tumnou est signum sides.

Breo invitibile cor eft grana facramen

In fermone feptua magna, super Bpift.
1. ad Corinth. 10.

Breo nec noftra fi ftere in figno panis ficut Chriffus Ioan. 6. tradit.

Corporalis petra fignum fidei in Christiam.

Christus in coma accipitur spirituali exremonia, eft con

ritualis cibus & po

Fidei figna fuerunt, quæ vere facramenta gratiæ dicuntur. pus sub pane, non Sola voluntas Dei pro diversitate tempor & hominum diversis signis gratiam contulit, nece enim sacramenta vn quam gratiam aut remissione peccatorum dederunt, sed fola fides facramenti, Et alibi, Signa quidem & verbum Dei gessimo in Postilla pro temporum mutatione alia data fuerunt, sed tame vna eadem & semper fides fuit & mansit in eundem Deum, qui varijs signis ator verbis, pro temporum varietate, eandem fidem & eundespiritum dedit. Ethocsensit Paulus cum ait, eandem Patres nobiscum escam comedisse, & eundem des credit corpus potum bibisse, quem nos, sed addit spirituale: Quoniam Christirealiser exi externe & corporaliter alia figna, & aliud verbum habes fednoc ira percipir bant quam nos: eandem tamen fidem, & eundem spritum quem nos. Porrò spiritualiter comedere & bibere, nihil a liud est, quam credere verbo Dei & signis, sicut etiam Chri stus Ioannis sexto ait, Qui edit carnem meam & bibit san guinem meum, in me manet & ego in eo. Item: Caro mea vere cibus, & languis meus vere est potus, hoc est, qui credit in me, habet vitam æternam. Bibebant autem de spiris tuali eos comitante petra, quæ erat Christus, hoc est, cres debant in eundé Christum, in quem nos credimus, quamuis nondum carne exhibitus, sed post venturus estet. Atos huius ipforum fidei signum erat corporalis petra ex qua aquam bibebant corporaliter, quemadmodum & nos in accipinar spiritualis pane & vino Altaris manducamus & bibimus veru Chris Externa facrament frum spiritualiter, hocest, in edendo & potando externe, fi firmatio interioris dem exercemus & cofirmamus interne. Nam istisi verbu Dei & fidem non habuissent, cum aquam ex petra bibe Panis & vinum fpi rent, nihil ijs hoc, quod ad anima attinet, profuisseti tus, seut manna & am nobis non prodesset, quod panem & vinum absepside de altari acciperemus. Nisi enim verbum Dei cum pane

& vino

& vino coniunctum fit, non posset esse spiritualis cibus; nec fidem confirmare. Est igitur vbick idem cibus &potus spiritualis, in quo Deus statuit verbum suum & signum, quantuuis alias externa quædam & corporalis res fit. Hac cibus dicanor. citat Lutherus, de gadem illa, ueteris & noui testamenti sacramentoru spirituali esca eodema poru, & eadem in is Christi per fidem firitaliter fas Eta communicatione. Quibus plane consentanea sunt, qua olim sub initium huius controuersiæ in Oecolampadium sic scripta esse uoluit Brentius. dita anno 29. Jam & Patres (ait) ante Christum, ederunt fide corpus & sanguinem Christi, non autem per hoc nostrum sacras Christis inutriales mentum, sed per sua: Signa enim pro temporis ratione mentis side mandir mutantur sed veritas signorum & res ipsa semperab orbe Veritas signorum condito distributa est credentibus, nunc per hoc nunc il extitentia resulta per illud medium, prout Domino nostro placuerit. Por figno, sed crederiti rò cùm satis manifestum exhis sit, quod corpus & sant guis Christi fidei nostræ distribuuntur etiam per panem & vinum cœnæ: Videamus nunc, qua ratione panis dis catur esse corpus, & vinum sanguis, & non duntaxat sis gnissicare seu adumbrare. Nam panem non esse ideò Contra nudam corpus, quod muteturin corpus, ut Papistæ somniant, adumbrationem. aut quod in pane imaginatione carnali sublistat corpus Contrarealem pre culum quoddam, veratio humana admiratur, supra di. sentiam suo pane. ctum est. Restat igitur, vt panis ideo dicatur corpus Christi, quia per panem fideinostræ distribuitur cor: Hac hodie dam. pus Christi. Ita & de vino dicendum est. Namideo vi nanturvi Caluini num sanguis est, quia per vinum fidei nostræ sanguis Christi donatur, Hac Brentius, quibus utinam hodie assentirens tur illi, qui ipsius se nomine & authoritate adeo faciunt & uideri D. Iacobus An uolunt formidabiles, atque tam atrox cum ueritate & pace bellum dreas gerunt.

> Caterum tamen pro uero utriusq. Testamenti sacramentorum di scrimine.

facramenta viriulo tellamenti.

In illis myfterium Litebat abicondi tum: In noftris eft explicatum:hinc tib.quæft. Num. nus, in orat. de Palchate. Lib. 4.dift.t.

discrimine, illud breuiter annotandum est, quod non solum externis ritibus Quomodo differate of fignificatione futurorum in umbris, or iam exhibitorum in ueritate, fed ipfa quoq fignificationis perspicuitate, & manifesta rituum institutione, inter se differre, cognoscatur. Legalia enim sacramenta, in suis umbris, non ita claras & expressas rerum promissas significationes habuerunt, neg ita promifeue fuerunt ab omnibus intellecta,ut nostra, quorum est adeo manife. vinbra, & veritas sta institutio & addita promisio, qua ueritas eorum & usus diserte explis Origenes. Homil. catur. Hinc uetera in anigmate, Nostra in specie esse dicuntur. 7. in Numer. Aug.
Pial. 30. Amb. lib. Et Ambrosius hæc rotunde & eleganter definit, inquiens: vmbra in le. eis. Aug. 110. 10 de ge, imago in Euangelio, veritas in coeleftibus.

Proinde inexcusabilis est Magistri sententiarum & Scholasticos eap. 33. & tradi. 11. rum error, qui dissimulata Augustini perpetua sententia, ex uno quodam ipfius prorfus non intellecto loco , hanc differentiam inter uetera & noua facramenta audacter introduxerunt. Quod illa promittebant & fil Pfal. 73. in prefat.

Broor scholastico, gnificabant, hæcautem dant salutem, atg.hinc, Anaxagoræ more, quidlibet ex quolibet inferentes, perniciosum illud dogma peperes runt. Vetera facramenta, non nisi ex merito vtentis; Noua autem ex ipla vi & opere operato sacramenti, gratiam con ferre, & elle rerum, quarum figna funt, causas. At quibus bæc tandem probantur authoribus : Augustino quidem eiusmodi nibil unquam in mentem uenit, qui non de peculiari aliqua facramentorum efficacia in conferenda seu danda salute loquitur, sed ut in ueteris testamenti sacras mentis saluator promissus fuit, ita in noui testamenti sacramentis salutem dari , hoc est , ipsam salutem Christum , in is exhibitam annuntiari, ait, ut ipsamet hoc eius uerba euidenter oftendunt. Sacramenta (inquit) non eadem, quia alia sunt sacramenta dantia salutem, alia promittentia saluatorem. Sacramenta noui testamenti Steat Christus providant salutem: Sacramenta veteris testamenti promiserunt tus differt, les etiam saluatorem. Cum ergò iam teneas promissa, quid quæris tramenta different. promittentia saluatorem, iam habens. Hoc dico, teneas promissa, non quod iam acceperimus vitam æternam, sed quía

alus quomodo dicatur facramen tis dari.

vetera & noua fa

quia iam venerit Christus, qui per Prophetas prænuncia. batur: Mutata sunt sacramenta, facta sunt faciliora, paus ciora salubriora, feliciora. Quid his aliud, quam ut in superius ado ductis locis docere uoluit Augustinus? Sacramenta uidelicet noui testamenti salutem dare, sicut uerbo datur, quia iam uenerit & exhibitus sit promis? sus saluator Christus, cumq iam habeamus er teneamus promissa, non esse Sacramenta nous quærenda, quæ saluatorem promiserunt. Hoc sensu sacramenta nostra con suntigna rerum tra Faustum appellat signa rerum completarum. Et quamuis sacramenta, se, cundum quasdam conditiones & qualitates, alia & mutata fint : per hoc tamen non mutatur rerum, quas fignificant, ueritas & natura.

CAPVT IIII.

AN EX SENSV

VERBORVM COENAE DOMINI RE chè dici possit, Panis significat corpus Chrifti.

> VM non uno atq codem semper modo, quoties aliquid de Non omnis de 2 alio dicitur, sed pluribus etiam modis dici & intelligisole dus est propries. at: Sunt enim non omnia ubiq. proprie & simpliciter, sed Ergo non susper plerag, etiam figurate & aliqua mystice dicta, quorum non liter & proprie unus idem essendi & intelligendi modus est: Quæri potest, dicitur.

An ex legitimo uerborum Christisensu, Panis in coma fractus hoc modo corpus Christiin mortem traditum esse dicatur, quia uidelicet hoc significat , illiusq: facrum fignum & mysterium est. Et sane , quia sacramentalis hac est omystica loquutio, in qua ex ipsa reru, hoc est, signi orei signata natura, impossibile est, ut panis in coena fractus, i magnitivas er proprie hoc ipsum sit, quod corpus Christi in morte traditum, sicut hoc ipsi ingenue difi. 1. q. s. satis fatentur Scholastici, quod Panis per nullam potentiam possit esse ipsum dift.qu. 1.

hocelt, quodeffe

rap 40.8 Beda post August. 1. 2d Corinth. 10. Contra Maximi.

foit. Pial.22.

res lignate, propter nem Brgo eit intel ligitur pro ligniti

corpus Christi: certe non magis instereprehendi hac interpretatio potest; poris: Brgo etiam qua panis dicitur significare corpus Christi, quam negari probe possit, esse lignificate. figuilitat. August.lib. loquu fignum & mysterium corporis Christi. Solent autem, ut Augustinus in scriptura loquutionibus annotandum esse monet, res significantes, ipsarum rerum nominibus, quas significant, appellari, Er quia sacramenta aliud sunt, Valind significant, ideo in mystica & sacrameiis propria loquutione, no dicap. 12. & inform.

de lacob. & Blau. cuntur hoc effe quod sunt, sed quod significant. Sic petra (ait) non es rat petra, quia aliud fignificat. Proinde cum figna, nonper natus Bpitola 23 Chry ra ueritatem, aut propter identitatem substantia, dicantur effe res signata: fed propter similitudinem & analogiam cum rebus, earumq, divinitus ins Stitutam in mysterio significationem , ualde friuola collectio est , Panis est Signa dieuntur effe corpus Christi, Ergo non significat. Nam quia absq. dubio signum & sacra res signare, propter earum ignificatio, mentum est corports Christi, etiam suo modo hoc esse dicitur, quod signissio out. Sic Augustinus, Sacramentum corporis Christi secundit quendam MODVM corpus est Christi, Item: Cœlestis pat nis SVO MODO vocatur corpus Christi, cum REVE R A sit sacramentum illius corporis, quod visibile & mortale in cruce pependit. Veruntamen hanc uerborum Cana explicationem pleriq fere ome

nes, quos male præiudicata fascinauit opinio, quasi recenter & à Zuinglio primum inuectam corruptelam, magno conatu condemnarunt of reieces runt : aftute interim & callide (ut solent) dissimulantes , per ipsiusmet Zuinglij nomen & latus, etiam ipsos ueteris Ecclesia Patres, Dionysium, Cyprianum, Ambrosium, Augustinum & alios, pariratione in crimen uor cari, eademq audacia proterue condemnari. An enim non Augustinus Sal the doctrin Chri cramenta signa, atq. ad hoc divinitus instituta esse docet, ut aliquid signifis cent, quasi quædam inuisibilia uerba: An non propter mysticam in ijs red rum, quas significant, repræsentationem quasi personas illarunmerum sustie lib. 10 cap. 26. de nere scribit? Imo in omni sacramento dicit esse figuram significantem, er rem qua sacramento significatur: Ideoq; sacramenta tunc recte intellis gi, quando ad id , quod fignificant , referuntur. Hinc facramentum coena dicis .

2. cap. 3. & lib. 3. Lib 2. cap 10. & Trioltat

dicit effe fignificans myfterium, in quo non folim Iefu Chrifti corpus uis Cap. Hocett de sibile o palpabile, plenum gratiæ o omnium uirtutum, sed o mysticillis ib s. de consen Buang. cap. 25 & us corporis Christi unitas , in sidelibus & electis , signatur. Eodema; lo fermone ad infant quendi modo unit Petram effe Chriftum, & panem corpus, per intelligit tes. Tradat 16 in loz. bilem uidelicet mysterij significationem. Proinde ueteris & noui Testa Etcap 12. cont. menti sacramenta, in signis quidem & uisibili frecie, ficut in uerbis, diver; fa , uerum in re , quæ significatur , eadem seu paria esfe. Item bapti atos & Cap. quia postias, in unitate corporis Christi constitutos, participes eius fieri, quod sacras mento cona fignificatur. Sic in celebratione corporis & fanguinis Chris Signa non funtace fi signa pro rebus, quæ ijs significantur, accipere, seruilis ait esse infirmita ignificants. Ergo his. Denig ut panem SVOMODO corpus, hocest, facramentum & fignamon funt profiguram corporis effe: Ita quoq dicit manducationem panis & potionem luer res Ganata. uini, significare participationem Christi per unitatem carnis & sanguinis eius. Eog pertinet perulgata illa quidem, sed uulgo non sat recte intelles Eta sententia, cum ait. Accedit verbum ad elementum, & fit facramentum, etiamipfum tanquam visibile verbum. Non Trad. 70. in loan. dicit, Accedit corpus ad panem, o fit ipfum realiter, quali quadam magica & tib. 19. cap 16. consecratione, corpus. V nde si hoc sensu accipienda uerborum cœna signifi ub. 3. ap. 4. de catio eft, ut propter accedes uerbu, instituto & ordinatione Dei, ex puro & Sacramenta funt vi el centari pane, fiat sacramentum, etiam ipsum tanquam uisibile uerbu (quo Christus significan non minus, quam sermone & Epistola seu scriptis, significando prædicari cuttermone & icri Christum, scribit Augustinus)non aliter intelligi poterunt, quam ut sacras pris. mentali ratione & significative hoc sit panis, quod in verbis cone effe dici liratione eff con tur. Longe enim aliud est sacrament u esse seu fieri, aliud ipsum in ueritate cor pus, sicut hoc passim ex Augustino liquet, qui sacramenta, qua ex elemetis Augustinus forez fieri dicuntur, corporalia or uisibilia appellat, quæ carnaliter or uisibiliter opponuipti corpo accipiutur, odentibus premutur. Et quauis sint hodie, qui in lectione ipsius Pial. 98. Epife 13. paru dextre uerfati, existiment per errore, sacramentu fieri, idem esfe, quod tract. 27. in loan. ueru corpus Christi sub pane realiter & inuisibiliter prasens esse, latere & visibile verbum cotineri, tame eiusmodi quidda non solum in Augustino nullibi legitur: sed non est ipsim inut nec, quod accedente uerbo, ex elemento sacramentum, ipsumq, adeo uisibile

quoddam

Brgo Idem eftquo que facramentalis pradicandi modes

quodda uerbu, fieri ait, quicquam comune habet, cum inuifibili corporis sub pane latetis prafentia: Cumq, bac Augustini sententia de aqua Baptismi le quatur, or tamen ratione sua comunis sit omnibus sacramentis, consequens est, quod no alio modo panis, quam aqua, per uerbum sieri possit sacramentu.

Ambrofius cap. Bodem modo fi & iplius oblatio.

Ambrosius quoq uerba Christi, Hoc est corpus meum, idem ualere, Reserta de confec. quod ueri corporis sacrametum esse, idquita intelligi oportere, docet. Quia post consecrationem corpus Christi vere significatur. Et de Bodem modo fir communione loquens ait: Quoniam morte Domini liberati sus mus, huius rei memores, in edendo & potando, carnem & sanguinem Domini, quæ pro nobis oblata sunt, significa Mysticus tanguis, mus. Item: Quia benefici divini testis est sanguis, in huius Typum, calicem fanguinis mysticum percipimus.

Typus.

Nec aliter Cyprianus, panem & uinum, quæ proprijs suis manibus in ultima coena conuinio Apostolis sumenda dedis Christus, corpus & san ud panis & vinum, guinem ipsius, quæ militum manibus in cruce tradita sunt, esse, sincera side credi uult, quam ficut significantia & significata ifdem uocabulis seu nos minibus censentur.

Cyprianus fermo. de chrismate, & de Resurrectione Ali aliud corpus & fanguis, à militibus in cruce tradita.

Dionysius, quisquis ille fuit , Visibilia sacramenta, uocat rerum int uisibilium & intelligibilium, quas significant, imagines. Item, panem sans Aum, & calice benedictionis appellat sacra symbola & uenerabilia signa, Rius Buchariftie, per qua Christus signatur & sumitur. Deniq, universam mysteriorum tra; sium symbolorum ditionem, dicit effe significatiuam. Hinc ritum Eucharistia, uocat abditum fignificantium fymbolorum myfterium.

Dionyfius Beclefi aft Hierar. cap. 2.

> Hieronymus dicit, Christum per uerba, Hoc est corpus meum, assumto pane, qui confortat cor hominis, ueritatem corporis sui repræ? fentaffe.

Hieronymus 16. cap. Matth.

Theodor Dialo. 2.862.

Et quid aliud est, quod Theodoretus, sacra mysteria, corporis & san quinis Christi, quorum acceperunt nomina, Typos Ofymbola effe dicue

Bedain Lucam ca. & figura corporis

Neg difimilis estiplius quoq Beda explicatio Chriftus, ait, pro 22. panis & vinum carne & sanguine agni, in nouo testameto, substituit sacra mentum corporis & sanguinis sui, in figura panis & vini.

Et poft.

Et post. Quia panis carnem confortat, & vinum carnem in Mystica relatio par sanguine facit: Ideo mystice panis ad corpus, & vinum ad nis ad corpus.

fanguinem iplius refertur.

Bertramus. Panis ille, in mysterio corpus Christi intel Bertramus ilgitur, quia aliud est in specie, aliud in significatione, alie corpus. ud exterius per figuram ostentat, & aliud per intellectum sidei representat. Atq, hac crebra ueteris Ecclesiae patrum sententia er explicatio, ex ijs, qua alibi copiosius sunt adducta, planius er certius

cognosci potest. .

Caterum quod uulgo obijci solet, Non esse dictum à Christo, hoc Vulgaris obiccio. significat, sed hoc est corpus meum: Ad hoc respondet Augustinus. Necy Lib.18.cap. 48.de dictum effe, Petra fignificat Christum, sed petra erat Chri 63.in loan. cap 57. stus, tanquam hocesset, quod vtiq per substantiam non Adimantum cap. 12 erat, sed per significationem. Quemadmodum nec dis micap 22. Episo. ctum est, Per baptismum sepultura in mortem cum Chris 23. & 102. sto significamus, sed prorsus consepulti sumus, quamuis per mortis similitudinem. Sicenim, ut Ambrosius loquitur, Ba Lib 2. cap. 2. de ta ptismus mors est, non quidem in mortis corporalis veri rosol. Catecheli Mystego. 3.cap. tate, sed in similitudine. Nam sicut hanc in Baptismo, Ita quoq in verem de consecra. dominica coena ritu & actione, carnis & fanguinis Christi similitudis nem accipimus, atq. eodem modo, quo in Christo reuera consepulti, cum eo conresurreximus : sic etiam participatione corporis & sanguinis eius, in Leo Romanus far, ipsum transimus. Ex vsitato itacs more scripturæ de sacra: mo.14 dep. lio. mentis, cum petra dicitur effe Chriftus, & Baptismus lepultura in mortem cum Christo, & panis corpus Christi, Loquitiones & fignum quod fignificat, eius rei, quam fignificat, nomine cramentales. appellatur, Idq etiam in neteribus sacramentis recte agnouit Cyrillus, Lib.4. cap.10. in Figuram ueritatis nomine appellari dicens, quia uidelicet, ut Augustinus loan. Homil. 27. hoc interpretatur, Figuris temporalibus, eterna bona promiti NOTA. tebantur. nem reru in fignes, figna rerum nome

Porro cum hac in Augustino & consentiente ueteris atq. purioris na sortiumur.

sorum fignificandi

Bacramentis ineft promisio rerum quas lignificant

Sacramenta non funt nuda & vul garia figna.

Ecclefia patrum fententia, iure reprehendi & error's condemnari non pofs fint : eurex Zuingli & Caluini nomine potissimum conflata inuidia, tam Peculiaris herame odiose of obstinate exagitantur, nullo maledicendinec fine nec modo? cum: fatis abunde iam conftet, no nuda aut nacua in facramentis figna, neg etiam quamlibet uulgarem aut inanem fignificationem statui : fed in mysterij uire tute efficacem, utpote que in veritate verbi or promisionis, significate rei exhibitionem & obsignationem coniunctam habeat. Sicut nec nudu signum aqua est, quæ corpus tangit, & cor abluit, faciente hoc uerbo in fide. Est enim sua peculiaris sacramentorum significandi ratio, quæ congruit eorum natura & inftitutioni : Quia non quanis, fed facra & myftica Dei gratia & promissionum sunt signa, quibus Spiritus sanctus utitur in excitanda & confirmanda fide tanquam uisibili aliqua rerum his significatarum promis sione. Vndeetiam non quouis uulgari quorumcunq, communium signorum modo significandi uim habent: Sed sicut rerum in ipsis promissionibus obe latarum nominibus appellantur : Ita ex diuinæ institutionis pacto, non mis nus uere & certo eas exhibent, quam in uerbo promissionis significant & In recho Geramenti repræsentant. Hinc dicitur, quod in recto sacramenti usu inseparabilis sit ueritas à signo, quatenus uidelicet ex divinæ promissionis veritate, con-

viu infeparabilis est veritas à figno.

estipla gratia seu virtus myfterij.

iunctam habet in Spiritus S, uirtute & operatione, ipsius rei exhibitionem Cap quia passus de & communicationem, cuius significanda & obsignanda causa, ut sacras confecra.diftind 2. Significatio in ver mentale signum est institutum. Et hoc Augustinus beneficium sacramenti his exhibitio in re, effe ait, participem eius fieri, quod per sacramentum significatur. Non igitur præsentiam & exhibitionem rerum excludit, sed prædicationis modum in uerbis respicit significatio. Exhibitio uero in recto & legitimo sacrameti us Ju, ipfiusq; myfteri gratia feu uirtute fit et intelligitur, qua, ut Cyprian, ait,

Sermi de Chrisma adest veritas signo, & spiritus sacrameto, cuius hec, ab ipsa Gratia & virtus fa reru efficientia, gratia dignitas fit, o in illo, Christi & Ecs cramenti eft, vt ad clesiæipsius vnitas, datur & confirmatur filis adoptionis. At veritas figno.

Talem uero significationem in uerbis coena, etiam ipsemet Brentius. Brentius in Exe get in loan cap. 20.

lia putauir, sed ma olim agnouit, & recipi posse concedit. Postquam enim cos, qui ex est, signile intellessituos ad ficat, & ex corpore sigură faciunt, atq. per hoc prasentem corporis Christi
mertarios Brentius. sicat, & ex corpore sigură faciunt, atq. per hoc prasentem corporis Christi

exhip

exhibitionem in uerbo a cona auferre conantur, errare, & in ipfius Chris fi liberalitatem peccare scripfiffet : Fatetur deinde, ferri tolerari poffe corpus pane fenie eiusmodi explicationem, quia plane uerum sit, corpus per panem significas ficatur, & internoc ri, modo non ita significari intelligatur, ut corpus Christi sidei nostra pra verbum esternus at senter non distribuatur. Vultitace panem coenæ dici corpus Vide Breneium in Christi, non commutatione panis in corpus, aut imagis Exercicap 6. natione carnali, corpufculi sub pane latentis, sicuthumas na ratio corpulculum quodda, quod ita carnaliter in pas ne sublistat, nugaci imaginatione fingit, sed distributione & præsenti exhibitione, Corpus enim Christi, pane cone, Nota modificanti per verbum, fidei nostræ donari & distribui. Vig se magis intellection. explicet, de qua distributione sentiat & loquatur. Cum enim (ait) fi : incodem cap. 20. dei nostre corpus & sanguis distribuuntur, eo ipso dispen Qualis sit distribu fantur externo ministerio, iustitia, vita, salus, remissio pec; in coma. catorum, adeo & omnia bona, per Christi mortem & sans guinis effusionem parta. Sic corpus & sanguinem in coz Corper & sanguine na spiritualia dona esse dicit, quia ex side querantur. Que spiritualia dona. cuncy enim ex fide & spirituali cupiditate quæruntur, spis ritualia dici, etiamfi maxime per se corporalia fint. Atg. hac itatunc sensit & scripsit Brentius, cum contra Zuinglium se scribere uideri nitatis di intene uellet, nec adhuc notum in hac præsertim controuersta esset Caluini nomen, stantiz. Et tamen hodie hæc eadem sententia & explicatio, sub Zuinglin & Caluini nomine acerbisimis iudicijs reprehenditur, & pro sacrilega dominici testamenti depranatione rabiose condemnatur & rencitur. Tam sincerus Scilicetest, or probe fibi conftat foiritus contentionis.

· Quid uero de Glossatore decretorum? an & bunc Zuinglianum Gioffitor decretor fuisse dicemus ? eo quod uerba Augustini ita est interpretatus, Colestis verbo colestis de panis, qui vere repræsentat cort us Christi, improprie & Consecrat distin. 2. suo modo dicitur corpus Christi, non rei veritate, sed improprie est com fignificante mysterio, vt sit sensus, vocatur Christi corpus, pus Christi

idelt, significat.

ftræ præfens per

Denig.

B. Barrions L. r. therus fermo. de far nitat. anno 19. Tria in omnifacta piento confide ganda.

Denig ab hac explicationis ratione of fententia, non abhorent nee connento de tracer aliena funt, que D. Martinus Lutherus olim extra contentionem scribens, tria nidelicet in omni sacramento consideranda esse docet. Primo exter. num & visibile signum. Secundo rem internam & spiris tualem, facramento fignificatam, quæ mentis & fideiobs iectum fit, ab ipfor spiritu hominis comprahendatur, quam in Eucharistia dicit elle veram communionem & incorporationem cum Christo, de qua Paulus ad Corin. thios loquitur. Vnus panis, vnum corpus multi fumus: Vins & villitas fa Quia omnes de eodem pane participamus, Tertio. Fis dionererum cum dem, qua verung, in ipfo viu & veilitate facramenti, con-

cramenti, in coniun lignis,per fidem.

famento.anno 20 (inquit) oportet effe externum & visibile signum, sed tas

corporalis in pane przefentia.

In affertionibus contra Bullam Leonis.

iungi oporteat. Hacfide nos serio expetere, atq etiam firmiter credere, nullace dubitatione teneri oportere vult, ficut facramentum promittit & fignificat. Ita quoco nobis Semon. de morte accidere, vt cum Maria dicere possimus: Fiat mihi secunt & de preparatio. dum verba & signatua. Sicenim in recto eorum vsu, ves nerada este sacrameta, vt certò credatur, vera este, nobisco donari, ato nos etiam illa omnia confequi, quæ per facras Res farramentis fir mentum lignificantur: Tantum enim accipi, quantum mount fignificatio quiles credit, sicut Christus ait, Fiat tibi sicut credidisti. ita fide accipiuntur. Alias plane frustra sacramentum sumi, nisi credatur, om; nia illa, quæ in sacramento significantur & promittuntur, iam nobis collata, nostracp effecta effe, !tem: Sacramentum

Exhis neutrum est men quod spiritualem rem contineat & significet, vthac ratione, per illud quod est externum, in id, quod est spiris tuale, perducamur, ipsum quidem externum oculis cars Sacramenta pro, tuale, perducamur, ipium quidem externum oculis care minimi quod fignir nis, spirituale verò interius oculis cordis compræhendens ficant, fubecondino meinstiuni & recti tes. Einsmodisacramentalem significationem, qua res significata simul etiam uerbo promisionis offeruntur, & in recto corum ulu communicane tur, agnouit D. Lutherus. V bi de gratia sacramentorum contra Sophistas difputans,

diffutans, ita definit. In omni facramento est verbum diuinæ promissionis, quo sicut gratia, facramenta fumturo, pros mittitur: Ita quot fides ipfius, in percipienda hac gratia, necessario requiritur. Proinde quemadmodum in Baptis mo falus, in hoc promissionis verbo, Qui crediderit & mum nos faluare. baptisatus fuerit, saluus erit, datur & accipitur: Sic etiam eft promisionuin in sacramento panis, datur & accipitur corpus Christi, in facramentalium: hoc verbo promissionis, Accipite & manducate, Hoc est est ratiosacramentalium pradication corpus meum, quod pro vobis traditur. Vnde mandu: num. catem omnino firmiterés credere oportet, corpus Christi non tantum pro alijs, sed & pro se datum, & sanguinem effusum esse, sicut hoc verba promissionis aperte sonant. Alias promissionem hanc irridebit, & judicium sibi sur Verba come sunt met. Est itacs inprimis sacramentum sumturo necessaria nis. fides, qua se consecuturum esse credat, quod sacramento Fides facramenti promittitur, offertur & donatur, Hacigitur ficolim er alia eiuf-

Sed nec illud omittendum est, quod ipfimet quoq: scholaftici, effential Effentialis Gera lem sacramenti rationem, in significando consistere & sitam esse doceant. fignificatio. Dicuntenim, facramentum esse corporale vel materiale 4. distinct. 1 quant elementum, ex similitudine repræsentans, & ex institutio- quell. 3. ne signans, quod offerendo se sensibus, facit aliud in co 2 de mon estreale gnitionem venire. Vnde non esse purum elementum cor sin pane. porale: sed cum hoc significare eriam aliquid spirituale, reispiriualis cum quod ei vniatur secundum intentionem instituentis. Hanc corporate autem unionem non effe aliam, quam figni Grei fignata, Gideo hinc fes qui, quod uera facramenti ratio fit fignificatio. Porro banc aliter confideras Sacramenti ferite ri ex ipfo institutionis fine : secudum quem semper uera sit significatio, aliter considerante. exulu. Nametsi tunc quoq; ex parte sui sine dantis per se uera sit : Tamen ex parte suscipientis fieri posse, ut, quoniam falsus seu fictus est, qui accedit, ipli non uere & effectualiter fignificet boc, ad quod est influtium, Inde

modi multa Lutherus.

Trad. 27. in Toan. spirituale.

Chryfostom. cap. bis veteris Litur

Quemedo facra mentanon fint nuda figna.

uerofactamentum non effici falfum. Cui prorfus simile est illud Augustini. Sicarnaliter accipis, spiritualiter elle non definit, sed tibi Spirituale per seno non est spirituale. Vtitag: spirituale hoc, quod sacramento ccenæ si= gnificatur, ipfa uidelicet corporis Christi communicatio, or unitas fidelium. in ipfo, non recte & legitimo modo utenti, non est spirituale, nec ei uere & cum effectu fignificatur, cui non obsignatur & confertur: Ita hinc intelligi 4. ad Roman. Bettramus ex ver potest, quomodo res sacramentis significatæ sint præsentes, atq. ipsa ueritate rei accipiatur, quod in imagine & specie geritur sacramenti.

Nonigitur crassus solum error, sed impudens etiam calumnia est, nuda & uacua signa statui, nisi in pane & uino uere e esfentialiter cons tineri & præsentia esse dicantur corpus & sanguis Christi. Cum enim sat cramentis (ut dictum est) insit promisio rerum quas significant, uelut in uerbo uisibili , in ijsq secretasalutis nostræ dispensatio fiat & peragatur : Quomodo nuda signa, hoc ipso quo instituta sunt, fine & effectu dici potes runt ? Nam etsi corpus & sanguis Christi, ex immota fidei analogia, realis ter in pane o uino existere o contineri recte negentur: Tamen non magis eapropter nuda & uacua signa erunt, quam dici uere & constanter pof-Bacramentarunts fit, Panem & uinum, primo atq. pracipuo inftitutionis sua fine, effe figna gra gratiz & pro-missionum. Ergo corporis & sanguinis Christi, non ut hac in mortem pro nobis tradita

quaterius ab ea non funt, sed sicut realiter & inuisibiliter in pane & uino existunt, & corporali cuntur effe nuda & vacua figna.

Przefentia & com ne gratiz offertur in coma.

præsentia continentur. Neg enim aliter corporis & sanguinis, quam pros missionis gratiæ, signa sunt. Ergo nec alio modo, uelut a præsentia 🕫 municatio corporis communicatione corporis & sanguinis Christi, quam ab ipsa promisione. gratia (qua hac corporis & sanguinis Christi communicatio in uerbis cœnæ offertur) nuda & uacua signa dici, ex ipfa uera ratione & definitione facras mentorum poffunt.

CAPVI

CAPVT V.

QVOMODO PA-

NIS EVCHARISTIAE DICATVR

esse figura corporis Christi.

VNT, quos in hoc Eucharistiæ negotio magnopere qui Innocentius in cape dem, uerum omnino sine iusta & necessaria aliqua causa, lebratione Musico offendit Figuræ nomen, cum tamen ignorare nemo possit,

sacramenta, definitione sua, esse siguras earum res
rum, quarum sacramenta, diuma ordinatione, sunt in

flituta. Proinde cum non fint res ipfæ, a quibus, in relativa earum oppose Sacramenta relativ tione, discernuntur, neg, etiam pro rebus ipsis, sed in similitudinem rerum, bus. Ergo monsume accipiantur: nulla ratio est, cur Euchariftiæ mysterium, corporis & san; res ipla. guinis Christi, quatenus in cruce pronobistradita sunt, sicut & eorum Jacrifici, Figura dici non debeat. Veteres sane Patres hoc ita sentire & dos cere non sunt ueriti, quia talem carnis Christi ueram in cœna manducas tionem, sacramentaliritu symbolorum panis & uini, traditam & sancis tam agnoscunt, qualis à Christo, apud Ioannem capitesexto, commendat tur. Hincest, quod Origenes, NaZianZenus, Cyrillus, Chrysoftomus, Augustinus & alij, hanc carnis Christi manducationem, non carnaliter Tecundum literam, sed mystice, spiritualiter of figurate intelligi opors tere scribunt. Quibus consequens fuit, ut, quemadmodum in pane Eu: Panis Bucharitte fic eft figura corpor chariftia, corpus Christi, in mortem pro nobis traditum, foiritualiter mans ris Christi, sicut in ducari: lta quoque panem Eucharistiæ, spirituali modo & figurate cor ritualiter corpus pus Christi, in mortem traditum, esse sentirent. Et ideo Tertullianus, Augustin. lib 3: de Basilius, Ambrosius, Theodoretus, Macarius, Augustinus, Beda, Bertra doct. Christ. cap.15. mus, Paschasius & alij, Figuram corporis Christi effe dicunt: Cum enim Mysterium est: Br. mysticum sit sacramentum, nec figuram esse negari posse. Sunt or qui si go Figura. Ita Par schaffus, cap. 11 &c militudinem & imaginem corporis & sanguinis dicere non uereantur ,12.86 Bertramus.

Chryfoltomus. Dionyfus. Gelalius. Christi apud loan

Figura & veritas, Gent facramentum

exterius, quod fi pit interius.

participatio ve ritatis.

Bacramentorum Institutio, finis & it fideles.

Cap. 10.

quod tamen non est intelligendum de nacua quadam, & absque ipsius rei exhibitione inani imagine seu figura: Non enim figura tantum in hoc mys Figura & veritus, fterio : fed ipfa quoque figura ueritas est : Quia coena actio, in spirituali nio habent, sicut in fuo, propter quem instituta est, usu, non corporis Christi figuratantum con inumo conz. i de qua Christus ait, Caromea uere Christus aud Christus ait, Caromea uere est cibus, of fanguis meus uere est potus, communicationem o exhibitios nem coniun tam habet. Et ita Augustinus, Figuram uisibiliter & carna liter, exterius in sacramento, ipsum uero corpus Christi, spiritualiter, in ueritate, accipi ait. Et Ambrofius, Sacramentum quidem in similitudio nem, sed & uera natura gratiam & uirtutem, dari. Et Chrysoftomus, que in mysticasa Quoniam corpori consuncta set anima, ideo rebus sensibilibus dona, consuncta sunt. qua intelligibilia funt, & menie percipiuntur, tradi. Et Macarius, Eos, qui panis, qui uidetur, & exemplar seu Figura corporis Christiest, partis Sacramenta Agurat cipes fiunt , Spiritualiter carnem Christi manducare. Atque hoc modo faexterius, quod fi cramenta dicuntur efficere, quod continent & figurant, quatenus uirtus te fidei percipitur, quod facramento figuratur & fignificatur. Sic enim Verbaprecum ve Bertramus ueteris Liturgia uerba interpretatur. Perficiant in not communionem. bis Domine, quælumus, facramenta quod continent, vt, quæ nunc specie gerimus, rerum veritate capiamus. Item; Pignus vitæ æternæ accipientes, humiliter imploramus, vt, quod imagine contingimus facramenti, manifesta participatione fumamus. Hisce werbis ait peti, ut, qua in specie & imas gine sacramenti fiuni & geruntur, ipsarerum ueritate, infide, spiritualiter accipiantur. Non est itaq noftri corporis, sed ipstusmet fidei actio seu opus, participatioeius, quod sacramenta in imagine continent. Et hoc est, quod Augustinus, insolis sidelibus & electis, sacramenta hoc efficere, ait, quod infinuto, finis & vius tantum respi figurant. Et Paschasius. In fide & intellectu, conceditur in mysterijs, participatio Christi, in vnitate corporis eius. Item: Caro & fanguis Christi, non sapore carnis, sed spis rituali dulcedine degustantur, & fidei ratione intellis guntur. Et bine

Et hinc intelligi potest, quod Theophylactus scribit, Panem fan, Sentente Theo etificatum, qui in mysterijs maducatur, non esse Figuram Marcum, et cap 6. tantum carnis Domini, sed ipsam carne, dicente Christo, Panis in mysterio Panis quem ego dabo, caro mea est. Nisi ederitis carnem modo non figura filij hominis. No dixit, panis quem ego dabo, Figura care corporis cantum nis meæ eft, fed caro mea eft, Loquitur enim Theophylactus, de frirituali intelligentia, usu & uirtute mysterij, in quo cum secreta salutis nos Mysterium pon Aræ difpensatio contineatur & fiat: recte, non tantum figura, sed & wert tantum est figura base [e dicitur. Non enim Figura uerus est cibus, nec uitam æternam dat figura, sed caro mea, inquit Christus, uere est cibus, & sanguis meus uere est potus. Quo itaq: respectu hæc sic dicta accipi oportet, eo etia modo, pa Panis non poten nis in mysterio manducatus, no nuda & simplex sigura tantum, sed & ipsa caio, eo dem esten earo est, sicut uidelicet (ut ide docet Theophylaclus) in eam dinina hoc effi = di motto. ciente gratia, couertitur feu mutatur, hoc est, spiritualiter, er in ipsa mystes rij uirtute, qua, dicente Cypriano, adest ueritas figno, & Spiritus facramen Sermone de Chrit to: Et ut Paschasius, hanc mysticam conversionem seu mutationem, quam mare. Cap. 10. 80 11. dicit inuifibili Spiritus sansti operatione & gratia, in ipsa sacramenti sans Mystica muratio. Etificatione fieri eleganter & recte, quomodo hac ex ueterum Ecclefia patrum sententia intelligi debeat , explicat , dicens : panem in corpus , uis Cap.30. num & aquam uerti in sanguinem, ut per hoc significetur, Q. VID F 1= DES PERCIPIAT: Quod etiam sensit Bertramus: Panem & Vis Bertramas. num , in corporis Christi carnem, & proprij cruoris undam, omnipotenti Spiritus uirtute, INTERIVS conuerti seu comutari: Q. VOD FI. DES ASPICIT, animam pascit, & aterna uita substantiam subs ministrat,

Sic igitur codem prorsus sensu, Theophylactus, panem mysterii, non
Theophylactis ten
corporaliter & per essentiam, sed spirituali connersionis modo, carnem tentia quomodo
Christi esse uult intelligi. Idq. primo satis inde potest perspicue colligi,
quod ad ueritatem carnis Christi in usu Eucharistia probandam, adduo
cit uerba Christi, Ioannis s. qua non de Figura, sed carne sua danda Mareita.
edenda loquantur; Non tantum Figura & exemplar (ait) Doo

pretationem acci-Carefti, loan. 6.

minici corporis panis est: sed in ipsum Christi corpus convertitur: Dominus enim dixit, Panis, quem ego das Verba conzinter bo, caro mea est: Secundum quod igitur uerba coenæ, Hoc est coro pus meum, spirituali suo sensu, interpretationem accipiunt ex hisce uerbis Christi, Panis quem ego dabo, caro mea est, quam dabo pro mundi

respondens figura.

Panis non tantum Mita: Qui edit carnem meam, manet in me & ego in ipfo; non utiq refpons dens tantum Figura est , sed & ueritatem ipfius rei in uerbo promis sionis, adiunctam habet hoc mysterium. Deinde & secundo, constat ex eodem Theophylacto, quod ex his ipsis uerbis, quibus, panem my? fterij, negat tantum effe Figuram, non σαγκοφαγίαμ, sed fpiritualem

Hocfeniti, panis in mysteriorum funnione , spiritu

non cit tantum fi carnis Christi esum, (cuius, qui carnales sunt, capaces esse non pos= fint, & qui eius capaces non sunt, nec uita aterna fore participes, alter manducatur. eo quod non susceperunt Christum, qui est uita æterna,) in mysterio orum sumtione traditum & commendatum esse dicat, & intelligiues lit. Vnde non magis , quod panem mysteri, carnem Christi esse dicit, ctus est verbis Chri corporalis alicuius in pane præsentiæ & manducationis fine & respe-

Aut Theophyla fti abufus, aut non intellezit ea decor Etu, dictum credi & intelligi ulla ratione potest, quam hac corporaz porali in pane præ lis præsentia & manducatio, ex illa concione & doctrina Christi as

pud Loannem, recto ipsius atq; genuino sensu, probari queat.

Virtualis transmu tatio.

servata specie (id est, substantia) panis, cui assueuimus, in virtutem carnis Christi, fieri transelementationem, quod per inde est, ac si diceret, in uero or spirituali Eucharistiæ usu, symbola ipsarum rerum nomina, uirtutem & proprietatem assumere, non reali aliqua in se facta transfusione, sed ipsa Spiritus sancti gratia & operatione, in les 26. tradat in loan. gitime utentibus, qui, ut Augustinus ait, uisibilem sacramenti cibum Spiritualiter intelligunt , esuriunt , gustant , ut spiritualiter saturentur. de quibus idem sic scribit Theophylactus: Quisquis gratiam Spiris tus sancti, per diuinorum mysteriorum sumtionem sus ceperit, nech famem spiritualem, nech sitim patietur, quas lem increduli. Istis igitur, & non alijs, boc mutationis modo, pas

Tertio. Hoc etiam suadent illa uerba, quibus ait. Manente &

mis of

Tom 6.

nis & uinum, in uirtutem carnis & sanguinis Christi transelementatur, tum fit in fidelib. hoc est, usu, significatione or uirtute mysterij, ultra communem natus cyrill. lib. 10 cap. ram panis elementaris transuehuntur, ut, quod foris, exteriore specie, uisu & guftu, panis eft & uinum , hoc interiore uirtute & gratia , in fide & effectusacramenti, sit uel fiat corpus & sanguis Christi: Quod Quomodo pania transelementator. inprimis eleganter & orthodoxe explicat Bertramus, inquiens. Panis ille, qui per sacerdotis mysterium Christicorpus ef. Berramus de vans ficitur, aliud exterius humanis sensibus ostendit, aliud fis Figura & veritate delium mentibus clamat. EXTERIVS quidem panis est, quod antea fuerat, at INTERIVS longe aliud multoque preciosius intimatur, quia cœleste, quia divis num, id est, Christi corpus ostenditur, quod non sens fibus carnis, sed fidelis animi intuitu, vel aspicitur, vel accipitur, vel comeditur. Vinum quoq, quod facerdo? tali consecratione Christi sanguinis efficitur sacramens mena incuias con tum, aliud superficietenus oftendit, aliud interius contis tinent, quad exaces net. Quid enim aliud in superficie, quam substantia vini eonspicitur? At interius si consideres, iam non liquor vini, sed liquor sanguinis Christi, credentium menti, bus, & sapit, dum gustatur, & agnoscitur, dum conspir citur, & probatur, dum odoratur. Atquehoc modo pas Talis non eff run nis ille vinumque figurate Christi corpus & sanguis exi: Figura. stit: Erpost: Quoniam igitur confitentur, corpus & sanguinem Christi esse, nec hoc esse potuisse, nisi facta in melius commutatione: Ista autem commutatio non cors poraliter facta est: Necesse est, vt iam spiritualiter facta esse dicatur, quia secundum aliud panis & vini species confiftit, secundum aliud autem corpus & sanguis.

Quibus accedit o quarto, qued Theophylactus, seipsum declas Qualis mandha rans, hac subijeit. Qui manducat me, viuet propter me, dum no Chritti in my a.

quodam;

pulum & Homil.

guodammodo miscetur mihi, & transelementaturin met Hinc enim, uelut ab effectu, intelliginon obscure potest, de quo mutationis modo fentiat Theophylactus: Nam quemadmodum pij & fideles tantum, & quidem spiritualiter, in corpus Christi transclementantur, & in unam (ut House . 03. in Mat Chryfoftomus loquitur) maffam cum eo rediguntur, ut corpus cum capite uniatur : ita etiam illis ipsis, myftice, panis in carnis Christi uirtutem, eo pution de Fronto.
24. Lad Corto.
Hac Tria per or.
Hac Tria per or.
dinem in fortiuali dinem, of mutuo ex se consequuntur, corpus Christi of unum cum eo sieri, mutari, seu transelementari. Hoc itaq uero & instituto sacramenti usu & fine, ut uidelicet carnis Christi participes effecti, unum cum ipso corpus sis mus: Panis non Figura tantum, sed & caro Domini recte uocatur. Nones Leo Romanus fer min Figura, fed hoc participatio corporis Christi, agit, ut in id, quod su mus, boc est, in carnem ipsius, qui caro nostra factus est, transeamus. Sicut nec in corpus Christi transelementatur, qui Figura tantum, sed qui corpos ris Christi participes sunt.

In loan.cap. 6.

Caufa mysticz mu gus lanchi.

Minceonflat, quo

Animaduertendum est autem , quo rectius adhuc intelligatur illa ueterum sententia, de mutatione seu conversione panis in corpus Christi, quod Theophylactus ait, Trasformatur panis ille arcanis verbis tationis, efficecia, per mystică benedictione, & accessione Spiritus sancti, in carne Domini. Nam boc de folenni illa & in gracorum Liturgijs ufis tata sanctificationis prece intelligit, qua spiritus sancti postulatur descens fus, o fanctificatio mysterij, quam cum mystica benedictione ita coniungit Theophylactus quasi diceret. Sicut in uerbis cornæ, panis non dicitur figus tine de respectu, pa ra corporis Christi, sed iosum corpus, quia, uidelicet, carnem nobis suam nis non dicarurtan sum figura corpo, ad manducandum dare promiferit Christus, & non figuram, cum ait, Cas ro mea were est cibus, panis, quem ego dabo, caro mea est, en nisi manducas ueritis carnem meam: Sic etiam in uero mysteriorum usu, per banc sanctifi. cationis precem, non petitur fieri figura, sed corpus & caro Christi. Hoc enim panis in mysterio manducatus, aduentu & operatione spiritus sancti, fieri petitur, quod uerbis & inflituto Chrifti effe dieitur : Dicitur autem COTPHS

corpus ipfius, & non figura, iuxta promissam nobis carnis sua manducatis onem in permanentem uitæ æternæ cibum, quæ est ipfa fpiritualis uirtus or gratia sacramenti, sicut Augustinus loquitur. Quod attinet ad vir tutem sacramenti, non quod pertinet ad visibile sacras Damakenus lib 4. mentum.

Eodem modo intelligendum est, quod Damascenus scribit. Non est figura panis & vinum corporis & sanguinis Christi, iunguntur cum versed ipsum corpus Deificatum, ipso dicente, Hocest cors pus meum, non figura corporis, sed corpus, sicut hoc and te iplis ludæis dixit. Nisi manducaueritis carnem filij hos minis, & biberitis sanguinem eius, non habebitis vitam æternam: Caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus, Item: Si quæris quomodo panis fiat corpus Chri Sandificatio Splet sti, & vinum & aqua sanguis Christi: Ego tibi respons tus sancti pertince ad solos sideles, in deo, Spiritus sanctus accedit, & facithæc, quærationem de spiritualis com cogitationem fuperant, diuina mysteria, corpus Chris sti. Item: Non descendit ex coelo corpus sursum assum? tum, sed ipse panis & vinum, supernaturaliter, transmut tantur in corpus & sanguinem Dei. Etstautem Damascenus, his dictis, occasionem primus dederit imperitis & superstitiosis hominibus, qui uers mysteriorum cognitione & doctrina non fuerunt imbuti, dum hac ita craße & carnaliter intelligerent , ut Pontificia transsubstantiatios nis Idolum illud inde fabricarent: Tamen multæ sunt omnium firmisio mæ rationes, quibus oftendi potest, Damascenum hæc non de Pontifio cia transsubstantiatione, hoc est, sublata & desinente panis & uini substans tia, inq; cor i locum realiter substituta corporis & sanguinis Christi succes sione, sed de mystica & spirituali transmutatione, seu arcana salutis humas næ dispensatione in communicatione rerum cum signis, quæ est ipsa gratia

Guirtus sacrameti, ex uero odestinato suo fine, in recto ipsius usu, sensisse. Primo enim, ficut panem & uinum, corporis & fanguinis Chris fli, figuram esse negat: Ita de pane & nino dictum à Christo fatetur,

quod corpus ipflus & fanguis fint , supernaturali quadam transmutatio one, quam certe talem intelligi uult, per quam panis effe non desinat, sed corpus fit Chrifti, non figura: Et hoc ingenue fatentur Scholaftici: Si de pane & uino dictum intelligatur, quod corpus & sanguis sint Christi, transsubstantiationis dogma non constare. Quatenus itaque corpus & loan Scotto Hb. 4. figura, de pane, ut subiecto, ex Damasceni sententia, respective affirmans tur et negantur, panem utique manere oportet. Et boc fatis euincunt illa Panis non simplex Damasceni uerba, quibus, sicut panem siguram corporis, ita quoque. simplicem et nudum panem esse, negat. Non ergo supernaturalis illa transmutatio, de sublata panis substantia, sed de mystica illa et spiritudi mutatione, eft intelligenda,

Amdogia in myfter ralibus.

Ioan Scotus lib.

Gratia mysterijs addira.

Secundo ait Damascenus, Christum in mysteriorum institutione rijs in rebus corpo et usu condescendere nostræ consuetudini, et nostris moribus. V nde quia homines lauari solent aqua, et ungi oleo; Idcirco hisce rebus Deum ado iunxisse suam gratiam. Ita cum mos et consuetudo sit hominibus, uesci pas ne et uino , adiun xisse ijs rebus divinitatem suam , et fecisse ea corpuset fanguinem suum. Eog. modo, ait, condescendere nostra consuetudini, ut per ea, que sunt consueta, et secundum naturam, ad ea, que sunt supre

Translatio à sensi naturam, transferamur. Hicratio collationis, quam facit Damascenus bilibus ad intelliinter mysteria, exigit, ut non minus hac gratiæ et diuinitatis coniune gibilia. Etione, tam in Euchariftiæ, quam Baptifmi facramento, maneat et per feueret fymbolorum ueritas et substantia: Nam et cum ait , pani et uit

Idem fentit Grego no, quibus uesci consueuerunt homines, sicut aqua lauari (non autem acfanguis de confec. cidentibus ipsorum) Deum adiunxisse suam diuinitatem, eaque corpus & dift. 1. Aliud est diminita Sanguinem Suum fecisse: Necessario binc consequitur, panem & uinum, tem Chrifti fymbo quibus pro more uescuntur homines, ut aqua lauantur, in ipsosacramenti lis mysteriorum efficacier coniun' ulu, manere, qua per adiunctam ijs divinitatem fiant corpus er sanguis pus eum pane rea Christi: Quod neque de transsubstantiatione, neque de consubstantias tione, qua non divinitas Christi, sed corpus & sanguis eius, realiter pani maffix copulari. or uino adiuncta, docentur : at de myftico et spiritali conversionis mode santum, intelligi poffe conftat. Et binc est, quod negat Damafcenus, corpus

Christi,

Chrifti, quod sursum affumtum est, de coelo descendere: sed panem & winum , manente substantia, & corporali corum in mysteriorum inste sit manente pame tutione usu, in corpus & sanguinem Domini transmutari. Nam alioquin abstantia panem & uinum transsubstantiari, boc est, corporali præsentia & sucs sessione corporis Chrifti, desinere & aboleri: nonest diuinitatem eis ad? jungi. Sicut hoc acute uidit Thomas, qui hanc ipsam Damasceni senteno 3. parte summe tiam, welut transsubstantiationi contrariam, abijcit: Quia uidelicet bac quielt. 75. diuinitatis cum parte & uino coniunctio, sit rerum actu existentium, qua prasupponat panem & uinum manere. Verum adeo friuole & soc phistice respondet, ut non interpretem se Damasceni, sed uiolentum prors fus sententia ipsius euerforem, manifeste oftendat. Quod si enim subs frantia panis non mutatur, per diuinitatis coniunctionem, certe non magis ideo mutata dici poterit, quod per hanc divinitatis coniunctios mem corpus Christi fieri dicitur. Quoniam igitur panis, neg substant tiali transmutatione sit corpus Christi, nequereali copulatione ei adiune gitur, quod sursum assumtum, de cœlo non descendit: longe alium sus pernaturalis illius transmutationis modum & sensum esse oportet, quant uulgo hactenus foedissima inscitia decepti, senserunt Romanenses & Pont

tifici. Tertio. Si in mysteriorum institutione & usu, consuetudini nos fira ita condescendit Christus, ut ab ijs, qua consueta nobis & secundum naturam sunt, transferamur ad ea, quæ sunt supra naturam: quid aliud hinc dici & inferri potest, quam eadem ratione, qua in Baptismo aqua, sic etiam in Eucharistia sacramento, symbolorum naturam manere? Nam quod sublata panis & uini substantia, sola accidentia superesse dicuntur, non est secundum naturam, sed naturæ plane contrarium, neque in eo uideri posset consuetudini nostræ condescendere Christus. Assumunt quidem, in uero & spirituali usu, panis & uini symbola, nas suram & proprietatem corporis Christi, per hoc, quod organa Spiritus Sancii sunt, in efficienca & obsignanda horum communicatione, hoc est, sut loquitur Gelafius: Transeunt in divinam, Spiritu sancto pers

ficiente, substantiam, manente tamen sua proprietate &

ralibus ad fuperna euralia.

verstate naturæ: Hæc'est m lica illa & spiritualis relatio, qua, ut tio przelupponit, Beda hancest interpretatus, panis, quia carnem confortat, ad corpus, vinum la viu mylle uinum uero, quia sanguinem in carne facit, ad sanguinem Christi refer-Translatio à natu tur. Sicenim abijs, que sunt secundum naturam, transferimur adea, qua funt supra naturam, hocest, ab eo, quod in externo mysteriorum usu fecundum naturam fit, admonemur eius, quod supra naturam, in spiritus ali corum gratia & uirtute mysteria operantur : Sicut hoc Cyprianus explicat, cum ait: Panis ille communis, in carnem & sanguinem mutatus, procurat vitam, & incrementum dat cor? poribus. Ideog ex consueto rerum effectu, fidei nos stræ adiuta infirmitas, sensibili argumento edocta est, visibilibus sacramentis vitæ æternæ inesse effectum. Et Dionysius ait: Nos visibilibus sacramentis, recto itinere Cap. 2. de Beclef. perduci, ad rerum intelligibilium, quarum funt imagines, contemplationem. Et Paschasius: Magis per hoc mysteris um vis diuina mentes credentium ad inuilibilia instruit, ac si visibiliter ea monstraret, quæ INTERIVS præ ftat, ad effectum falutis. Et hanc Damasceni sententiam confirmat, Panis & vinum fumuturin Eucha, quod dicit, Panem & vinum assumi, propter humanamins firmitatem, quæ non consueta adversatur. Hic enim aperte sas tis oftenditur, panem & uinum, quæ ex consueto rerum usu, secundum na-

Panis & vintere riftia.

Hierar.

Cap.g.

Caufa supernatura lis Transmutatio descensus spiritus Lindi fuper propor

Hine Augustinus negat fanctificatio nem mysterij com munt elle omnib.

Quarto. Quod Damascenus ait , panem & uinum , per inuocativ nis, Invocatio & onem Gaduentum Spiritus fancti, supernaturaliter transmutari in corpus, or sanguinem Christi, per hoc perspicue intelligi datur, hanc transmus tationem symbolorum panis & uini , qua , non figura , fed care & fans quis Chrifti effe dicuntur , myfticam & fpiritualem effe , & per eam fis gnificari, quid in ipsa mysteriorum spirituali nirtute & gratia sides percipiat: Non enim ifta Spiritus fancti inuocatio & aduentus, supernaturat li hac transmutatione, corpus & sanguinem Christi, in alis operatur, quam in fi

turam affumuntur, manere & non transsubstantiari,

in icteri Ecclesia, Liturgia precibus, Spiritus sancti descensus, super ista proposita, petebatur: Quem inuisibilem Spiritus sancti descensum, mystica vide supra cap. z. interpretatione, intellexit uetus Ecclesia, pro uisibili illo descensu ignis coe genito. lestis, qui grata sidelium Deo tantum incendebat & absumebat sacrificia.

Et hinc Damascenus non sine perspicua sententia sua explicatione dicit, Hinc Cyprianus, hanc, Spiritus sancti operatione, supernaturaliter factam transmutationem, sicari oblatio, voi monnissiola side capi. Nam si cum conscientia pura & side in dubitata accesserimus, ait, omnino nobis siet, sicut crediamus. Proinde non sensit Damascenus, Spiritus sancti inuocatione & descensus proposita, substantiam eorum & naturam destrui & auferri:

Sed, ut ex Bertramo, Paschasio & alijs, intelligi potest, hac mystica & ins Cap. 6.7.8.10.11.

terius sactamenti interior ucritas, & uisibilis mysterij inuisibilis essi.

exterioris sacramenti interior ucritas, & uisibilis mysterij inuisibilis essi.

cientia, qua carne & sanguine Christi, spiritualiter, & ad uita participas tionem, in side fruuntur sideles.

Et hanc fuisse Damasceni & ueterum, de hac supernaturalis transse mutationis causa (inuocatione uidelicet & aduentu, seu sanctificatione

Spiritus sancti) sententiam, euidenter demonstrari potest, ex eo, quod hac inuocatio Spiritus sancti prosanctificatione mysterij & sacrificij, in Graca Apparet ex Liture Ecclesia Liturgijs, demum postquam iam uerba cœna recitata essent, gia tacobi. Clemen Ecclesia Liturgijs, demum postquam iam uerba cœna recitata essent, en in Bassii, Cheyso facta consecratio, sieri solita fuerit, soleuni illa prece, qua (ut supra est exe cyrini Hierosot plicatum) orat sacerdos, ut Spiritus sanctus descendat super proposita muner ra, & benedicat ea, atq. sanctificet, & faciat panem quidem preciosum corpus Domini, & quod est in calice, sanguinem saluatoris nostri lesu Christi, qui essus pro mundi uita: Non igitur ista possunt de Pontificia transse sancenus, non si cosecratis, causam habere dicitur, intelligi: Illud enim, quod inuocato, pres ipsa versorum cœna, e intentione qua lo quitur Damascenus, non se cosecratis, causam habere dicitur, intelligi: Illud enim, quod inuocato, pres ipsa versorum e cona reciname eibus Ecclesia, Spiritu sancto, certo sine & essectus, setiam post conse cona reciname eibus Ecclesia. Spiritu sancto, certo sine & essectus, setiam post conse

1 3

cratios

Panis & vinum at crationem, proposita munera adhuc uocantur panis & uinum, qua Basilius

attur etiam post co. dicit antitypa seu exemplaria corporis & sanguinis Christi. Et quamuis Damascenus dicat, hoc à Basilio, antequam sanctificetur oblatio, & non post fanctificationem, fieri : Tamen ex ipfa uulgo Bafilij Liturgia, eoruma, quæ in ea aguntur ordine, patet, quod panis & winum, etiam post recitatios nem uerborum in litutionis cona, uocantur antitypa corporis & fanquis nis, qua deinde etiam ex usu, in quem consecrata sunt, dicuntur oblatio, per hoc, quod facerdos elatiore voce intonare folebat, Tua ex tuis tibi of fertmus Domine. Sciendum est itaque, Damascenum, cum istafic de Bas silio dicit, per sanctificationem, non proprie intelligere seu respicere ad uerba consecrationis: sicut nec oblationem intelligit munera nondum cons secrata, sed solennem illam, de qua suprà dictum est, sanctificationis pres Solennia Beclefia precatio, pro fan cem, quæ in Basilin Liturgia sequitur uerba consecrationis. Nam quia Das pon recurate verba mascenus ad Basilii se Liturgiam refert, etiam exipsa, de sensu & intellie gentia earum, quæ disputat Damascenus, merito indicandum est. Quod staque panem & uinum, etiam postquam uerba coena pronunciata fues runt, figuram & antitypa corporis & sanguinis Christi, cum Basilio, fas setur : sed post solennem illam sanctificationis precem , figuram essenes gat , longe alio fine ab eo dictum accipi oportet , quam uulgo sit factum à Pontificis: Ifta enim inuocatio & descensus Spiritus fancti, ad efficiens dam illam supernaturalem transmutationem in corpus & sanguinem Chris Hi, non pertinet ad aliquam substantia panis & uini, aut etiam propriet tatum corporis Christi, mutationem, sed respicit ipsam uirtutem & spirit tualem usum mysteriorum, in fide, ut uidelicet sumentibus fiat corpus & Sanguis Christi, quod (ut explicat Paschasius) fides instituit, or Chris Modus transmuta Janguis Christi, quod (ut explicat Pajchasius) sides instituit, & Christionis, de quo Dar stus indulsit, quatenus per hoc in corpus Christi transferantur. Sicenum mascenus & Theo stus indulsit, quatenus per hoc in corpus Christi transferantur.

> quamuis non uifu, nec guftu saporis exterius compræhendantur, fide tamen & intellectu plenistime sumuntur: Nam & in eadem Basilii Liturgia, Ratim postquam sacerdos, solenni illa sanctificationis prece, petit, pas

panis & uini substantiam , carnem & sanguinem Christi , inuisibili uirtuphylactus loquin te, per facramenti sui fanctificationem, operatur Spiritus fanctus : ficut hac,

MEN

mem & uinum, per Spiritus sancti descensum & sanctisscationem, ostendi.

seu sieri corpus et sanguinem Christi, orat etiam, ut omnes participantes ex
boc uno pane et poculo, uniat Deus inuicem in communionem unius Spis

ritus: Sic itaque ex hoc sine panis iam consecratus, in ipso mysteriorum fancissicationis presusus, petitur sieri corpus Christi, sicut ex hoc uno pane participantes, unum sus spiritus s. & in Christo corpus efficiuntur. Et hoc clarius ostendunt uulgo Iacobi transmutatio panis
et Clementis Liturgia, quo sine uidelicet et effectu, & quibus illa superna. De hac sacobi Liturgia legatur Caturalis transmutatio panis in corpus Christi, sieri, ab Ecclesia petatur, neme no 32 concil Coupe, ut sumentibus sit in remissionem peccatorum, uitam aternam et sanctissicationem.

Hacueteris Ecclesta sententia, etiam ex aditis illis, pro Cyrilli Hierosolymitani Catechesibus intelligi potest. Quemadmodum, ait, pa Cateches Myste nis & vinum, ante sacram inuocationem adorandæ trinis tatis, panis erat & vinum merum, peracta verò inuocatione, panis quidem fit corpus Christi, vinum autem sanguis Christi: Sic & cibi in pompa & sacrificije Diaboli, suapte Panis manente sub quidem natura puri funt, invocatione verò dæmonű im: flantia, fit corpus puri efficiuntur, Item: Quemadmodum panis Eucharistie, Nota hanc colla-post sancti Spiritus inuocationem, non amplius est panis Cateches; panis non communiscommunis, sed est compus Christi: Sic & sacrum hoc vns guentum, non amplius est vnguentum nudum nece com : mune, postqua iam consecratum est, sed charisma Christi, Mutaticab enegia quod aduetu Spiritus S. per divinitate ipfius, habet ener C. ucchet 4. giam; Sic panis corpori, sic verbum animæ, conuenit. Ne ergo confideres tanquam panem nudu & communem, bum, effcorpus. nec vt vinum nudu, corpus est enim & languis Christi, les Ergo manes cundum ipsius Domini verba: quamvis enim tibi hoc sen fus non suggerit: Tamen in eo te fides confirmet, & ha-Fides percipit des beas ex fide, pro certissimo, ita vt nulla subeat dubitatio, Christi. esse tibi donata corpus & sanguinem Civisti. Hanc sentens tiam suam explicat Cyrillus iste, ex cap. 6 loannis, e alis scriptura locis,

pis exempla.

Spiritualis mutatio in virture myfterij.

Cypriants vocat Bainlos Christi. Catechefi Mysta

tionem petuntur.

tu, non est mutari in 4b.4.cap.34.

Christus fide gu Randus, in facræ corne fymbolis offertur.

Beffarion feripfit post concilium Flor

Pafchaffus capit o. 10. AL 11.

qua non aliter, quam de spirituali carnis & sanguinis Christi communione Matthe mutatio intelligi poffunt. Fatetur autem manere panem, fed non nudum & commut nem, myftica uero mutatione fieri corpus Christi, sicut un quentum olei, ade uentu Spiritus fancti, charifma Chrifti, & idolorum cibi, impuri fiunt & Sathana pompa, nulla prioris substantia mutatione : Sic enim panem & ui. num, in corpus & fanguinem Christi mutari, ab ipfa mysterij uirtute & efs fectu uult intelligi, quatenus pane & uino, corpus & sanguis Christi, Filijs sponsi donantur, ut efficiantur comparticipes corporis & sanguinis Chris fti, or quafi Christophori seu Christum ferentes, or, ut Petrus ait, dinina ipsius natura consortes : & hoc fine, ait, solenni illa hymnodia & sanctifi Hecpost confecta cationis prece, à Deo peti, ut super ista proposita Spiritum sanctum emittat, ut panem quidem faciat corpus, uinum uero sanguinem Christi: omnino Sanctificaria' spiri enim, quod Spiritus sanctus attigerit, boc sanctificari & transmutari. (in su, non est mutarin fo uidelicet usu, nirtute & efficacia mysteri) Indeq a sacerdote hac uero ba, ante myfteriorum communionem, exclamari, Sancta Sanctis, quia uides licet,ea, quæ in ara propofita funt , aduentu Spiritus fancti fint fanctificata, Atq. sic tandem ad sacrorum & spiritualium mysteriorum communionem, hac melodia, inuitari initiatos : Gustate & videte, quod Christus eft Dominus , non quidem , ut hoc corporeo palato percipiant or diju. dicent: fed potins fide certa, or omnis dubitationis experti, qua non panem & uinum, qua sensum iudicio & gustu talia esse percipiuntur, sed hisce data corpus & sanguinem Christi, gustare inbentur : Quacum no intellio geret Cardinalis Bessarion, male scripsit, sui temporis Græcos, perperam in poit concilium Flo. Hitutos, existimare, ista supradicta solenni sanctificamus prece, non autem ipfis institutionis cona uerbis, consecrationem factam intelligi, et trans-Substantiationem fieri. Nihil enim tale fenfit Graca Ecclesia, qua, nt Cas nones conciliorum, & ustatæ in ea Liturgiæ testantur, consecrata munera, per substantiam, panem et uinum effe et manere credidit : sed solenni prece hac orat, ut, quo instituto Christi hac corpus et sanguis ipsius effe dicuns tur, hoc etiam in uero ipsorum usu, Spiritus sancti uirtute, sumentibus in fide, frant, spiriuali corum participatione, Et hoc est, quod dicut ucteres, Spis

THUM

ritum fanctum omnia facramentorum myftica, fub rerum uifibilium tegus Cartphitus 9.20 mento, pro falute fidelium operari, ut hoc fint interius in ueritate, quod ex myfleris. terius creduntur, uirtute fidei.

Quinto, ut ad Damascenum eiusq. interpretationem reuertamur, Modus supernatu hanc ipfius, quam supra explicani, sententiam, etiam magis adhuc confire ralis transmutation mat, quod panem, non figuram corporis, sed corpus, supernaturali quadam in illud Spiritus fancti aduentu facta transmutatione, effe, eo nimirum fen > Idem fentit Thee fu, welit, ficut hoc antea Iudais explicauit Christus, Nisi manducaueritis phylactus. carnem meam, or biberitis fanguinem meum, no habebitis uitam æternam, caro mea uere est cibus, & fanguis meus uere est potus : An uero non mas nifeste per hoc sentit, uerba coena dominica, de modo, quo panis sit & di- Nota bene. tatur corpus Christi, & hoc uere in coena communicetur, intelligi & ins Modus transmutaterpretari oportere, ex doctrina Christi Ioannis sexto, de spirituali & uis ex modo & fine manducationis, do uifica carnis sua manducatione? Talem igitur hinc supernaturalem panis qua loan. 6. in corpus Christi mutationem tradere uoluit Damascenus, qualis est carnis Christi, apud Ioannem, tradita & commendata manducatio.

Sexto, his accedit, Quod Damascenus, corpus & Sanguinem Chris Effectus supernate fti, in quæ panis & uinum, supernaturaliter, transmutantur, spritualem per nis. boc cibum fieri scribit. Sicut enim spiritualis est (ait) homi renati & cibi spiri nis secunda nativitas: Ita etiam cibum, huic nativitati ac. tualis. commodatum, spiritualem esse oportet. Quod fi itaq fpiris tuali hominis secundæ nativitati, hoc est, regenerationi, accommodatus, ac proinde etiam Spiritualis cibus est corpus & Sanguis Christi, certe quo: Sic sentit Brentius in Exegefi, loan 6. que , a firituali homine , spiritualiter hunc accipi oportere , fatendum est. Et buc pertinet illud Augustini, Qui credit, manducat, inuisibis 26. Tract. in Ioan. liter saginatur, quia inuisibiliter renascitur, Nouus intus eft Infans intus eft, vbi nouellatur, ibi faginatur. Indeque est, quod Damascenus, norvaviap & communicationem corporis Chri Korvavia fli, fpiritualiter explicat, cum ait. Communio dicitur, quia per corporis Christis ipsam Christo communicamus, & quia participamus

Litorgia Bafilij.

KOIVWVIG. oncorporario

Concordent cum vius carnem, & diuinitatem, & quia communicamus & vnímur inuicem per iplam. Nam qui de vno pane partis cipamus, omnes vnum corpus Christi, & vnus sanguis. & inuicem membra efficimur, concorporati Christo exis ftentes.

Gregorius Nuffe wus ex Catecheft cap.37.

Illud postremo non omittendum esse iudico, quod Damascenus & Theophylactus pleraque, quibus in explicanda transmutationis ratione utuntur, ex Gregorio Nissano desumserunt, qua propterea etiam non alis ter , quam ex Niffani sententia, intelligi possunt. Ea uero talis est, ut nea mo nifi omnium stupidisimus , eam , de substantiali aliqua panis in core pus Christi mutatione, intelligere uelit. Dicit enim : Sicut panis & ui. num potentia quadam, caro & Sanguis sunt, in qua per comeftionem con Nota non diete cor uertuntur : Ita quoque per diuinitatem uerbi , panem & uinum replens pus realiter existe tis , hac corpus & Sanguinem fieri , potentia, que ipso actu fiebant, quans

rein pane, leu aum. do à Christo manducabantur. Concludit autem, quod Deus uerbum, omb idem Gregorin cap quid sit conguis nibus credentibus, seipsum, gratiæ dispensatione, per carnem impertiat, de contec. dittin 2. Gratie dispensatio, qua ex pane & uino conftituitur, fideliumque corporibus coniungitur,

qui corpori per mutationem con jungitur.

Algerus lib.1. cap.9.

Idem luffinus &z Irenzus.

ut ea coniunctione cum immortali, & homo immortalitatis particeps Brgo panis manet fiat : Hac autem mystica benedictionis urrute, credentibus à Deolars giri, qui rerum apparentium naturam ad id transformet : Qua,quia Als gerus non intellexit, & uidit tamen, ad eum mutationis modum, qui fieret per transubstantiationem, prorsus non pertinere, nec accommodari posse : conatus est ea taliter qualiter refutare. Nescinit autem homo erros ris præiudicio dementatus, banc Nissani esse sententiam & explication nem, qui ea non effet usus ad introducendam substantialem in symbolis mus tationem, quibus, uelut potentia quadam, carne & fanguine Christi core pora fidelium nutriri ait. Nam qualem Niffanus in myfterijs mutae tionem fieri senserit, hoc ex oratione ipsius, de Baptismo, perspicue & lis

Aqua Baprimi, quido intelligi potest. Ex ufitata erim illa neteribus in Ecclefia patri; anomodo fiat my bus mysteriorum analogia, sicut aquam Baptismi, non amplins communem Idem Nazionzenus aquam , sed myfticam effe , & lauacrum regenerationis fieri dicit , non

quod

and ipfum hoc beneficium aqua largiatur, fed mandatum Dei, & Spis ritus fancti accessus, aqua nero subserviat ad oftendendam banc foiritualis lauacri purgationem : Ideo enim in mystica Baptismi actione adhiberi, ut Jensibili illa re incorporeus nitor significetur: Sic etiam, inquit, Pa, Panis per fanditoris illeab initio panis est communis, sed vbi in mysterio Christi: Ergo non translubstantiator. confecratus fuerit, corpus Christi & est & dicitur: & eos dem modo, vinum, quum sit alioqui exigui precij, ante benedictionem, post sanctificationem verò, que Spiris Sanctificatio my tu procedit, vtrumque corum excellenter operatur. Quis ab ipilius efficacis. bicuero tam præposteri iudicijest, qui omniaea, que à Spiritusanctificata, atque hoc ipfo quodammodo transmutata dicuntur, propterea statim, in ueritate of substantia natura, mutata ausit affirmare? Satis autem exem pla Gregory Nissani, de Baptismo, Item, de Altari, ex communi natu nis, per consecta ra lapidis, in sacram mensam Domini, consecrato, & diuino cultui de tionem, quibus vii dicato, Item, desacerdote à communitate plebis & uulgi in Doctorem pietatis, & secretorum mysteriorum præsulem, absque ulla corporis & formæ ipsius mutatione, segregato, oftendunt, quid de mystica mutatione senserint neteres, qua boc loco Nissenus, panis & uini substantiam, per sanctifis Hace fanctificatio cationem, que a Spiritu procedit, non amitti, sed utrumque corum, quam- dum, dicum pauis exigui ante benedictionem precij, excellenter operari, docet: Sicut eos dem intelligendi sensu, diuinum Baptismi lauacrum, non ut communem aquam, paruifaciendum effe monet: Quia id, quod operatur, magnum fit, G mirabiles edat effectus.

Adeundem modum, de mystica hac mutatione, sensit Eusebius Es In Homitia de cormissanus, qui, cum uisibiles & terrenas creaturas, in substantiam corpo ris & sanguinis Christi, converti & commutari ait, ab invisibili hoc sar dum est, quod Ar, cerdote Christo sic fieri intelligit : Vt, quemadmodum, qui in Baptismore. & tamen in nego. nascuntur, in corpus Ecclesia Christi, per fidem, transeunt, nulla quidem ficcum Catholicis. eorum exterius facta, sed interiore tantum, & inuifibili mutatione, qua cap quia corpus non oculorum, sed fideisensu percipitur: Itaetiam, cum ad reuerendum fince.2.

pore & fangume Domini. Dehoc Emisseno notan, rianze fectae fuerit. tio Buchariftie fen,

Mutatio in melius

Ratio & modus myfticz mutatio

manna, ad panem Buchartitiz.

Myftica mutatio percipitur fide &

in specie, alud inte Idem Pafchalins cap.10.& cap.39. £ 43.

altare, cibis fbiritualibus fatiandi accedimus : Sacrum Dei corpus, fideres Pici, mente contingi, cordis manu sufcipi, atque totum interioris hominis bauftu assumi oportere. Per fidem enim, & diuinæ uirtuits operatios nem , que iam funt condita , & uerbis coeleftibus benedicuntur creatura, non aliter in melius comutari, or corpus or sanguinem Christi sieri, quam sicut labe peccati infecti, per Baptisma & fidem , hac fece peccati lauans tur & exuuntur. Quod genus mutationis, manifestum est, ad fideles tans tum pertinere, & non nist in recto & legitimo sacramenti usu, eiusque ue> Argumentum mu ro & Spirituali effectu, locum habere posse. Idque clarius adhuc probat exemplum mutationis, quo utitur Emissanus, a manna patribus dato, ad panem Eucharistia. Nam quod in manna, ut omne delectamentum præs flaret, desiderium cuiusque faciebat : Hoc ait efficere fidem, in hac myftis ca mutatione, ut, uidelicet, quod panis est in specie, in spirituali gustu fis dei , corpus sit Christi. In quo argumento, observandum est, hæc inter se conferri, Manna, or panem Euchariftiæ: Omne cuiusque cibi dele Etamens tum, & carnem Christi: Illud in externi, Hoc, in interioris hominis des siderio & guftu, ut, quod ibi delectatio in ore & faucibus obtinebat, hic benedictio in sensibus operetur: Vtrobique igitur, in usu & interiore ef fectu, ualet argumentum hoc, nec magis de reali aliqua materiæ panis, quam In myderijs, aliud manna mutatione intelligi potest. Et hocest, quod ait : Fide hæcæ, eff, exterior vifus stimanda esse, non specie, nec exteriore vifu, sed interiore rior effectus in fide. effectu, sicut hoc coelestis confirmat authoritas, dicens : Caro mea vere est cibus, & sanguis meus vere est potus: quasi diceret, buius mysticæ mutationis intelligentiam in eo consistere, ut sciamus communionem cona non effe inflitutam propter hoc, quod extes rior uisus in specie præbet sed quod interiore uirtute et effectu accipit sides, iuxta promissam à Christo, carnis sua, in spiritualem anima cibum, mans ducationem. Ex his igitur nunc uiderint Pontificij, quo iure sibi ueræ Ect clesia titulum & authoritatem, eog: pratextu, columna ueritatis fidem arrogarint ; qui in non recte intelligenda hac parte uetustatis sententia,

Tetimonium talis omnium turpisime aberrantes, tam portentosum in Ecclesia Idolun, trans Substan.

Substantiationis illud dogma, pro uero Christo colendum inuexerunt,

crudeli bactenus Tyrannide defenderunt.

Porro qued aliqui sic argutantur, Figuram non esse opponendam ues ritati! Ergo rei præsentis & non absentis siguram esse: Hoc quomodo intele ligi debeat, alias est explicatum. Certe non magis absens est caro Christi fidelibus, quibus, dicente Chryfoftomo, per hoc mysterium sese coniungit, Caro prafens et, quam ipfa gratia & uirtus facramenti, cuius boc eft fignum, nulla tamen us quod fentibili lis nius cum altero reali aliqua seu essentiali copulatione: Quia res sacramen en chrysostomus, & torum, non existunt, aut realiter compræhenduntur in signis, sed fide in: Syngramma The telliguntur & accipiuntur, & hinc etiam res intelligibiles dicuntur; Nam Lib. 4. sentent. etft uerum fit , quod fignum & res fignata funt fimul natura : Tamen, dift. 6. ut non inerudite Bonquentura Scholasticus docet, res signatæ uniuntur fignis, secundum intentionem instituentis. Inde uero consequens non esse, ut, ubi præsens est signum, ibi etiam einsdem loci præsentia adsit res signas ta: Quoniam fignorum intentio (ait) ex mente inftituentis, non ponit aut requirit rem signatam nist anima esse prasente. Ideoq uifibilis & exterior res vero fignata, a species secramenti, & interna res seu uirtus, non concurrunt & coniuns per fidem. Augu. guntur, ut constituant unum, per naturam, sed unum sacramentum, quod est iract. 50. in loan. mystice & relative, per ordine & respectum signiad rem signatam, qui ex Sacramentum eft efficaci uolutate Dei, in uerbo, causam habet, er in ijs fit, qui hunc recto fine viconimeis & co Gufu, in fide observant of ample Euntur: Sacramentoru enim res seu dona, tentum. August. It per uerbum promissionis, quod ijs est additum, offeruntur, sub conditione cap.22.
Res sacramentori fidei, oritus, legitime, secundum mentem instituentis servati: Sic enim, ut quome de efferanait Paschasius, Nihil deest INTERIVS vere credentibus, ter & sint presenvirtute fidei, promissæ veritatis: Nihilo dubitandum de Cap. 30. specie, dum virtus Christi INTERIVS totum præstatex mysterio, quicquid Euangelium promittit ex divinitatis oraculo.

Atq. hinc etiam hoc amplius intelligi potest, quod ex patrum senten seda Panis myfii tia, panis & uinum, & caro & sanguis Christi in sacramentali hac unione, fertur. non ita se habeant, ut continens & contentum, quæ uulgaris multorum &

weutinus cap. verum de confe.di find. 2 & cap. corpus Christi. Paichaffus cap. 12. igura. Critas.

Borpus Chrifti fe erbo promiffa & oblata.

falfa perfuafio estifed correlatiue, ut fignum & res fignata, Figura & neris tes, res corporalis & fenfibilis, & donum fpirituale & intelligibile : fignu est of figura, atq. per hoc fimul etiam character ueritatis, in eo, quod exteri us fit. Jentitur:res aute & ueritas, quod de hoc myfterio interius recte in? telligitur, creditur & percipitur. Figura igitur, externo sacramenti usu, sen fibus & corpori prafens est & offertur: Veritas uero fide Gintellectu, uirtute foiritus in uerbo contingit & accipitur, quia non externe & realiter Borpus Chailtí se figura cohares: sed intus in uerbo promissa, o fidei oblata, ueritas est. Ea. dem enim ineft sacramentis promisio, qua uerbo. Et sic etiam Bertramus, fi guram dueritate discernens, ait: In hac mysteri Figura, aliud est, quod corporeis sensibus apparet: Aliud, quod fides aspis cit, & anima pascit: Aliud est, quod exterius geritur; Aliud verò, quod per fide creditur. Exterius igitur, quodapparet, non estipsa res, sed Imago & figura rei : Mente verò An pante fit fignu quod sentitur & intelligitur, veritas rei est. Quod igitur quirealites lib op przy dam scriptura fensu, & neteris Ecclesia authoritate, fateri coguntur, panem esse signum uel figuram corporis Christi:sed addunt, realiter sub pane prafentis, & cum eo coniuncti, hoc quam uere dicant, & unde tandem pros bent, quod uera sacramentalis signi ratio, ipsius q rei de signo prædicandi modus, in reali seu Physica utriula coiunctione excopulatione confistat, ipfi nt. cap. 12. & uiderint, cum eadem sit ratio signi ad rem signatam, & idem de se mutuo prædicandi modus, in omnibus sacramentis.

oft. contra A raft, 2 6.in loan.

Denia fi hoc uetus & orthodoxa fenfit Ecclefia, no potuiffet à figno T figura corporis in pane Euchariftia , ueritatem ipfius aduerfus hæretis cos, sicut hoc constanter admodum facere uoluisse uidetur, probare, quod paulo diligentius, ex Patrum scriptis, expendamus. Hine enim, qua ueritas corporis Christi, in Eucharistia, & qualis ab hac neritate, prasentia mos Lib. 4 & 5. con dus sit, quam certissime potest intelligi. Sic autem Tertullianus, contra Mar omodo Cut tionis Phantasma, quod Christo affingebat, pro ueritate carnis ipsius, scrib bit. lesus acceptum panem, & distributum discipulis cort pus suum illum fecit, dicendo, Hocest corpus meum, id est,

tus panem fecit

eft, figura corporis mei. Figura autem non fuiffet, nifi ve ritatis effet corpus. Vacua enim res, ficut est Phantasma, Rei insembilional figuram capere non posset. Iam uero si Tertullianus sic fenfit & intelligi noluit, panem effe Figuram corporis, quasi reali sub eo præsentia latentis : nihil equidem is hoc argumento suo in probanda corporis & hus mana natura Christi ueritate, contra Martionem, effecturus fuisset: Vto pote cuirem controuersam, or ab eo negatam, probare uoluisset, per argus mentationem, non folum multo incertiorem, sed & probanda rei euidenter contrariam: Habuiffet enim Marcion, quod buic argumento, a figura ad ue. Explicate ratio arritatem rei sumto, constanter respondisset : Primo uerbis coena non continua Tertulianus meri , quod ueritas corporis Christi figuræ panis reali præsentia cohæreas contra Maritona. & consunctasit. Non enim sic in mysteriorum doctrina institui initiatos: Deinde si id uerum esse debeat, hocipso ueritatem corporis argumento des Arui, non aftrui, eo quod pluribus uel omnibus in locis, insensibiliter o in circumscriptine, præsens esse, non ueri alicuius corporis proprietas seu are gumentum sit, sed magis cum humani corporis proprietate pugnet. Nam sic Bpillola at Darda Augustinus, divinitatem Christi, ab humanitate ipsius, in unitate persona, num. proprietatibus suis discernens, ait: Deus vbice effe dicitur, quia nusquam absens est in seipso, neccotinetur ab ijs, quibus præsens est. Nam spacia locorum (hoc est, extensionem propria corporia partium & quantitatis, qua propria fua notione definiun definito, qua fubla tur) lecorporibus, & nusquam erut, & quia nusquam, notionis. ergo nec erunt, Hincvbicg crede Christum, per id quod Deus est, in cœlo autem, per id quod homo, secundu veri corporis modu. Corpus enim in quo refurrexit, in vno los Tradito. In loan. co esse oportet: Veritas aute eius vbicz diffusa est, Ite: Deus Lib. 8; qualt no est alícubi, quia quod alicubiest, loco cotinetur: Quod auteloco continetur, corpus est: ltem: Si creatura corporas lis vnius eiufdemenatura effet cum trinitate, qua vnus Dendess Per Deus est: nec localiter in loco esset, nec temporis muta ciuitat Dei, cep 18. 10. 21 de tionem aliquam sentiret, nec de loco transiret ad locum, ma. pora fua notione intelliguntur.

neccircumferiberetur quantitate molis sua, Solius enim Spinot, & ad trinitatis proprium elt, quia non en corpus, vi voice in co quod vult Deim Necessitas defini, ta per spacia locorum non diuisa. Quantum cunq autem Necessitas defini, ta per spacia locorum non diuisa. Quantum cunque su loci accupet spacium eune trinitatis proprium eft, quia non eft corpus, vt vbiq fit to fit corpus vel corpusculum, vtloci occupet spacium, euns constant, de vivera demép sic impleat, vt in nulla eius parte sit totum, necesse eft Quia corpus est aliqua substantia, & quantitas eius est in magnitudine molis eius, in qua distantibus partibus. quæsimul essenon possunt, sua quæce spacia locorum te nent, nec est in singulis partibus tota vel tanta.

Hac Augustinus, non modo in genere & Philosophice, de corpos

Defide ad Petrum cap. 2.

tia in pane, pugnat

rum in natura ueritate, ab inseparabili eorum proprietate & notione: sed de Corporalis praten ipsomet etiam Christi corpore, quatenus assumtum, in unitate persona, gecuin proprietate de statur jez Christiana doctrina principiis, regula & confensu, ita definit, finitionis veti core atq. sic corpus illud assumtu, ueritate natura sua agnoscendum, & ab as am non pouti pro sumente ipsius diuinitate, uelut immutabili & inconfusa proprietate, dis cernendum effe docet. Non itaq probari uerum corpus potest, a modo cor? poralis prasentia in pane, qua cum perpetua hac definitionis propries tate pugnat. Quibus consentit, ayod in eandem sententiam scribit, & Lih. 2. Dialog de pro indubitato axiomate habet Cyrillus : Etiam divinitas (in) quit) si esset corpus, esset omnino in loco, & magnitus dine, & quantitate, & fi caderet in eam quantitas, non effugeret circumscriptionem. Aut igitur binc plane falla est, à Figura panis Euchariftia fumta, corporalis prafentia probatio: Aut fis Vertias corporis cut per hanc prafentiam, ipfum corpus prinatur neritate definitionis, ita prietatibus probas transit in naturam dininitatis seu spiritus. Denig ita neteres Patres omnes,

Christia' fais pro

Trinitat.

Bpill. 2. ad Trul, proprietates respiciunt, easq. propterea, in ipla unione, saluas er inconsus esse uolunt, ut ipsius etiam inde corporis salua & inconsumta maneat & Theodo: Dialog, Tetineatur veritas. Ignatius, Verum corpus María peperit, quod Her de carne in effet quasi diuine nature domicilium, tale nimirum, quod ipla vnione dicunt omnia, quæ propria sunt corporis humani, nobiscum ha-

ubi de ueritate corporis Christi cognoscenda & probanda loquuntur, ad

bet

bet communia. Euftachius Antiochenus, Deus verbum, homo factus, omnibus alijs hominibus membra gestat numero æqualia, at cosimili vnicuico forma & specie indutus est. Ambrofius: Eadem est veritas corporis Christi, quæ nostri. Theodoreus: Sublato vtriuscy natura proprietatu discrimis ne necde Deo, vt Deo, nec de homine, vt homine, cogitat re & loqui recte possumus. Item: Proprietatum ablatio, est vtriulo natura negatio. Gelasius contra Eutychem. Verum cor etare substantiz no pue Christiest, in eo, quod verum est, hocest, in suæ pro, est verum corpus. prietate substantiæ, Vigilius Martyr. Vnde verus Deus & Homo est, nisi in veritate & proprietate vtrius natura. Contra Acephalos Rusticus Diaconus adeo saluas esse dicit in unione naturarum proprietates, voiquistas. ut hæc ipfa proprietatum inconfusa differentia , unum Christum efficiat, in Deitate & bumanitate.

Quid aduersum hac reliquum fuisset Tertulliano, quam ut pros prio ingulatus gladio, suismet @ab hæretico denictus armis, confusus reces deret; Nam quod ad omnipotentiam divinam hac parte confugere voluife fet, id omnino futurum erat præter rem propositam, & extra uim & ratios nem argumenti, in probanda ueritate corporis Christi, ab instituta ipsius in pane Eucharistia figura. Neg enim eiusmodi corporis, quod miraculosa quadam ratione or prærogatina, pluribus in locis, ab/q; omni partium or sotius quantitate & dimensione, sub pane Eucharistia, prafens adesse & contineri poffet, ueritatem Martioni probare uoluit Tertullianus, Ergo Thomas 3 parte nec ita sensit, aut, ut nunc uulgo fit, credi uoluit, quod in corporali illa prat Alijhane pratenti sentia, sub pane uel specie panis, nec auris ab oculo, nec manus à pede, nec splendore solis, pes a capite, neg alia afe inuicem membra, ueri corporis forma & habis Martioniucum. tudine diftent: sed singula hac omnia in singulis locis & partibus sint. Siquidem hoc (ut ex supra dictis apparet) nomine tantum corpus, reuera autem friritus seu phantasma esset. Alioqui, si bac Tertulliani sententia fuit, ut crederet, corpus Christi, inuisibili præsentia sub pane præsens esse, atq banc pluribus in locis præsentiam, adeo cum ueritate corporis non pus

mare, ut etiant ab ea, contra Martionem & alios hareticos, probari poffets mibil attinebat uti argumento, a figura ad ueritatem rei, proptered quod longe fatius, or intelligentiæ rei multo accommodatius fuiffet ita argumetaris In pane Euchariftia, corpus Chrifti, reali exiftetia, prafens eft, Gita mant ducatur, ergo uerum quoq corpus Christi est. At uero, quia no solum realis buiusmodi præsentia & corporalis manducatio, non erat nota nec recepta in Ecclesia, sed neg, etiam ignorabant doctissimi in Ecclesia Patres, buius at gumenti nullam prorsus effe consequutionis rationem, nempe, corpus Chri Tale est argument finnec uisibile nec palpabile, nec loco, nec quantitate circumscriptum, prafens eft, o datur in pane cone: Ergo Chriftus habet uerum, o eiufde nor biscum natura, corpus! Ideo usi funt argumento, a signo feu figura, ad rei fis gnata ueritatem: Quoniam eius rei, qua reuera non eft, fed ficta uel umbra, Teu phantalma, non poffet effe uerum fignum, nec figura, qua uere, in myftes rio, repræsentaretur, Omnis enim figura (ait Paschasius) alicuius Figurs relative indi rei, ad quam refertur, figura est, vt fit res vera, cuius est fi. gura, Proinde infert Tertullianus. Si veri corporis figura no fuit panis, sed propterea sibi corpus, panem, finxit, quia corpo Panis in Buchari, tis carebat veritate, Christus: Debuit panem pro nobis su manens, contra tradere: Faciebat ad vanitate Martionis, vt panis crucifis transsubstantiatio. geretur: boceft, quasi diceret, si panis non est illud ipsum corpus, quod sibi finxit, & in cruce pro nobis tradidit Chriftus, id quod ne ipfa quidem Martionis uanitas effet conceffura: Ergo omnino faterie A neceffe aliud fuif JeChrifto uerum corpus, cuius figuram, panem, dedit. Sic itaq patet, ex fie ne rei, de qua controuersia erat, probanda, quod hoc senserit Tertullianus, in quo maxime adducti argumenti uim es probationem confiftere existima bat: Præfertim cum ex omnium aliorum argumentorum, quibus, in afferen da corporis Christi ueritate, contra Phantasma Martionis, cumulatissime ulus est, consensu constet, quod non aliam ipsius corporis ueritatem probare se uelle oftendat & profiteatur, quam de qua Propheta, Foderunt mas

> nus meas & pedes, eripfemet Chriftus dit: Palpate & videte ma nus meas, & pedes, Quia ego sum: Quoniam spiritus car-

> > nem

geritatem.

Quale corpusChri fita figura panis Euchariftiz probe

STATES.

nem & offa non habet, ficut me videtis habere, Itaq ficargu Hacmon in shift mentum boc, a figura panis Eucharifia, concludit, inquiens : Nam & fi do, fed in unitate qua nobis corporis qualitas, quæ non carnea sit, oppones de pos De Reo. tur: certenon nisi carnea sanguinem habebit. Atopita con fistit probatio corporis, à testimonio carnis, & probatio carnis à testimonio sanguinis. Et post, Proinde à panis & ca licis facramento, iam ex Eangelio probauimus corporis & fanguinis Dominici veritatem, aduersus phantasma Martionis. Qua cum ita fint, quid aliud hinc colligi poteft, quam cors poralis illud præfentiæ comentum merum effe phantafma; de quo Scholas Gentia in pane phi Aici nugantur, quod nec qualitative, nec quantitative, nec localiter, fub pas calma.

mis specie uelatum existat & contineatur.

Tale nama corpus, cuius nulla quaritatis dimenfio, nec ueri corporis humani ratio & proprietas fit, fed phantafma, non grauatim Christo cons ceffuri erant heretici: Sic enim Manichaus Christum, imaginario Ephanvaftico, quod ei tribuebat, corpore fuo, in omni ligno or terra fructu cons sineri atq ineffe docebat. De quo ita scribit Augustinus: Cur igitur po Augustinus ma non decerpitis, vtlefum, que omni suspensum ex ligno contra Farin predicatis, de ligni suspessione deposită, vestro ventre scpe liatis, fed ore aperto expectatis, fi quis inferat Christin Hac fic, de Manichaoru electis, Augustinus, qui escas sibi ab alis adferrie porri grande pariebantur, ipfi autem eas, tanquam mali Dei creaturas, no quæres ba. Erpost: Noster panis &calix, non quilibet, sicutilli (Ma Cap. 1 nichæi scilicet) desipiūt, sed certa cosecratione mysticus fit nobis, no nascitur: Proinde quod non ita fit nobis, quauis lit panis & calix, alimentu est refectionis, non facramentu Communis part religionis, nisi quod gratias agamus Deo, pro omni eius & calix non chi la munere non folum corporali, fed & spirituali, vobis aute, per fabulam veitra in omnib. escis, Christus ligatus appor mitur. Dignus eft hic locus, qui attente cosideretur, Dicebat Faustus Mani Cap 2.0016 chaus, eande seu parem esse Christianoru, circa pane & calice, qua Manie

chæorum.

cheorum, circa universas pene creaturas, religionem. Id plane difficetur An Chianis, in page & calice coli.

Myftira confecta tio non mutat fub Rantiam panis.

in to france posts

Municinei putabate Canatom, a Ouri gustinus, Panem quidem & calicem, non quemlibet tamen, sed certa conses cratione myfticum fieri, non autem, quasi propter Christum in fructu terra. inclusum, nasci, ait, V nde datur intelligi, consecrationis mysteriu, no consta re nea, perfici, fiue substantiali mutatione panis, siue reali illa corporis Chri fin pane prafentia. Alioquin fi hanc Christianoru fidem effefenfiffet, pros culdubiorespondisset Augustinus, non recte à Manichais, quod ad religios nis cultu attineret, inter se conferriescas ipsorum, cum pane & calice Chri stianorum:utpote, in quibus sublata, per consecratione, cum panis tum uini Substantia, nibil fit, quam uerum corpus, Querus sanguis Christi, cuius equi dem non par colendiratio effet, cum universis, in quibus Christum inclusum falso docebant Manichai: At uero, si credi noluiffet Augustinus, corpus & Canquinem Chrifti, realiter & substantiali existentia effe in pane & uino, oftendendu ei fuisset, pro refutando Manichæoru delirio, quomodo peculis ari ratione omodo, Chriftus, corpore of languine suo, prafens crederetur a Christianis, non in omnibus promiscue (ut Manichai putabant) cibis, sed Panis & calix Eu tantum in pane & uino, per uerbum fanctificato. Verum non ita refpondet, nec discrimen hoc realis prasentia Fausto opponit: sed panem Gealice, non ut quamlibet aliam creaturam, baberi, sed mysticum fieri, & religionis sas cramentum effe, ait Augustinus: Atq. ita ex his constat , Manichaos ideo, quo ueritate carnis in Christo negarent, eamq; non natura, sed in phantasma te, carnem effe dicerent, pluribus eam locis præsentem effe concessife. Qua negantes, dicebant re binc intelligi poteft, ab bac præsentia corporis, in pluribus Eucharistia lo cis ueritatem carnis Christi cotra istos bæreticos tanto minis potuise pros Lib. 20. cap. 11.80 bari. Igitur aduersus bæc sic concludit Augustinus. Aut totum simul quod est in arboribus, &herbis, in ludæoru persecutione, in Sole & Luna, vnus est Christus, quali per hecita disten tus: Aut secunda præsentiam corporale, totus simul in So

le& Luna, & in cruce, & in terre fructibus, esse non potelt,

fed alius in herba iacens, alius, que ludæi crucifixerunt, &

tertius ille, per Sole & Luna distentus. Hec uero que so cogitet,

chariftize, ab alio quolibet pane rio, & religionis fa cramento.

Manichaei veritate earnis in Christo negantes, dicebant in phantalmate dif

edily iton and 5 Secundum corporalem plurium locorum, lures funt Christi

After a coffly

son i demin

qui ueritatem amat, quo iure & qua constantia ita Fausto obiicere potuisses Augustinus, si ipsemet (ut hodie a quibusda docetur) hanc Ecclesia, de Eue Manietei dicebant chariftia, fidem esse intellexisset, quod uidelicet corpus Christia gloriosum, le diluna, quos vos sic in omni parte substantia panis esset totum, sicut ignis in ferro ignito. cabant lucidas ipsi us nauses. Hoc enim frita fenfit Augustinus, an non queri poterat Faustus, qua fronte abeoreprahenderentur & irriderentur Manichai?

Eiusdem argumenti & sententiæ est, id quod Irenæus, quem ut alias, Irenæus lib. 5 cont. ita quoq in hoc, sequutum fuisse uerisimile est Tertullianum, aduersus eun sit & sequutus est Tertullianus. dem Martionem , Valentinum & alios, qui Oeconomiam & affumtionem were carnis in Chrifto, ac per hoc etiam nostre carnis salutem, negabant, fic scribit: Sic autem fecundum hæc nec Dominus fanguine : Corinthito. fuo redemit nos, nece calix Eucharistiæ communicatio Perhane Rolled

fanguinis eius, nece panis, quem frangimus, communica membracorpous

tio corporis eius eft. Sanguis enim non est nisi à venis & Christi. carnibus, & à reliqua, quæ est secundum hominem, subs stantia, qua verè caro factum Dei verbum, sanguine suo redemit nos, ficut Apostolus ait, In quo habemus redems tionem, per sanguinem eius, & remissionem peccatorum:

Voluit, ut ex his apparet, Irenaus ueritatem Oeconomia & affumta care Ab Eucharifia pro nis in Christo, a redemtionis & Eucharistia mysterio probare. Proinde batur veritas carnis hanc carnis Christi ueritatem, talem intelligi, suaq notione animo concipi dispositionem, de nou secundum maz oportet, qualem per assumtionis Oeconomiam seu dispositionem, nobiscum, iestaticam voiquina tem. vt docet D.

ut membris suis communem habet Christus, de quo in sequentibus ita Ires lacob Andre. neus: Quoniam (inquit) membra fumus corporis eius, de contra Bezam. carne & ossibus eius, non de spirituali aliquo & inuisibili homine hæcdicit (Spiritus nece carnem nece offa habet) fed de ea dispositione, quæ est secundum hominem, quæ

ex carnibus & neruis & ofsibus confiftit, quæ de calice, qui est sanguis eius, nutritur, & de pane, qui est corpus eius, augetur. Erpoft: Habuit ergo & iple carnem & fant Badem veritos car. guinem, non alteram quandam, sed illam principalem Pa-nis Christique

omodo care rifti à noftra

Veritas carnis Christi, ratis eft, in communicatione, qualis eft in affum

tris plasmationem in se recapitulans, exquirens, quod perierat, & propter hoc Apostolus in Epistola ad Colos fenfes, ait : Et vos cum effetis aliquando alieni & inimici cogitationis eius, in operibus malis, nunc autem recons eiliati, in corpore carnis eius, per mortem eius, &c. In cors pore, ait, reconciliati carniseius, id est, quia iusta caro reconciliauit eam carnem, que in peccato detinebas tur, & in amicitiam adduxit Deo. Si quis igitur, secuns dum hoc, alteram dicit Domini carne, anostra carne, quo niam illa quidem non peccauit, neg inventus est dolus in anima eius, nos autem peccatores, recte dicit: Si autem al teram fubitantiam carnis Domino affingit, illi reconcilias tionis fermo non constabit. Reconciliatur enim illud, quod fuit aliquandò inimicitia. Nuncergò, per eam, quæ est ad se communicationem, reconciliauit Dominus hos minem Deo patri, reconcilians nos fibi per corpus carnis fuz & fanguine fuo redemit nos. Eadem eftitag ; quod ad fube Rantiam eiufg naturales proprietates attinet , carnis & fanguinis ueritas, in capite & membris, que ab incarnationis & Euchariftia mysterio. & ab ea, que est in utroque nobiscum , carnis Christi communicatione prorivered manufactor of the contraction of the contra

Ignatius.

ota Masan

Dialog.s.

Negetiam alio spectat, quod ex Ignatio, in Epistola ad Smyrnens fes contra iam tum ueritatem carnis Christinegantes, scripta Theodores Bris exemplatibus tus in hac uterba citat. Bueharistias & oblationes non admita tunt, eò quòd no confiteantur, Eucharistiam esse carnem faluatoris nostri lesu Christi, que pro peccatis nostris pas fa est, quam pater benignitate fira fuscitavit: Quibus hoc indis care woluit Ignatius : Sient ab Euchariftia , neritas carnis Obrifti ; torius arnis, etiam negat Ecclesia fide & professione, probatur : Ita ab is, qui neritatem carnis & archetypi negant (erant enim; qui Chriftum, non reuera, fed opinione, cars mem habuiffe & paffum fuiffe dicerent non etjam admitti feu agnofci ipfius typum.

typum. Ex qua san'e Ignatij sententia, talem omnino carnis Christi ueritat tem', in Eucharistiae typo, fateri oportet, qualem qui Christium assumsisse carnis & habere negabant, etiam Eucharistiam & oblationes, in abnegationem Christi probatur, ipsius, non admittebant, qua certe ueritas, sicuteam asserere uoluit Ignas us reprobatione tius, non erat inuisibilis, uera carnis proprietate carens existentia in pane, Leo Romanus sed quatenus in cruce pro nobis passa, a mortuis resuscitata esset, omnia q His vertiarem corueri corporis humani propria nobiscum haberet communia, sicut eam ipse porisprobat lenameri corporis humani propria nobiscum haberet communia, sicut eam ipse porisprobat lenameri corporis humani propria nobiscum haberet communia, sicut eam ipse porisprobat lenameri corporis humani propria nobiscum haberet communia, sicut eam ipse porisprobat lenameri corporis humani propria nobiscum haberet communia, sicut eam ipse porisprobat lenameri corporis humani propria nobiscum haberet communia, sicut eam ipse porisprobat lenameri corporis humani propria nobiscum haberet communia, sicut eam ipse porisprobat lenameri corporis humani propria nobiscum haberet communia, sicut eam ipse prorisprobat lenameri corporis humani propria nobiscum haberet communia, sicut eam ipse prorisprobat lenameri corporis humani propria nobiscum haberet communia, sicut eam ipse prorisprobat lenameri corporis humani propria nobiscum haberet communia, sicut eam ipse porisprobat lenameri corporisprobat lenameri corporispr

Sed & Athanastus quoq ueritatem corporis in Christo, quod ex athanastus.

Maria uirgine assumtum, proprietatibus suis à diuinitate distinctum sit, sie en Theodor. Due cut à sessione ad dexteram, & àsacerdotio quo hic in terra perfunctus est, logo 2: ita quoque à dato corporis incœna mysterio, probat, inquiens: Corpus est, cui dixit, sede à dextris meis: Per hoc corpus summus christus per corpus dedit myste sacerdos suit & appellatus est, & per quod dedit nobis rium corporis mysterium, dicens: Hoc est corpus meum pro vobis, & rum corpus sanguis noui testamenti, qui pro vobis essumditur. Divis nitas verò nec corpus nec sanguinem habet, sed homo ex Maria assumtus. Iam uerò si alia ratio corporis, e alius existendi mos dus est in pane Eucharistia, quam sicut ad dextram patris in cœlo sedet: quomodo à dato corporis in cœna mysterio probari tale uerum corpus pos test, in quo summisacerdotis officium peregit, nunc glorificatum, in cœs lessibus, ad dexteram patris sedet, in eadem carnis forma, cui, ut Augustinus ait, immortalitatem dedit, naturam non abstulit ?

Adecautem usutatum, in ueteri Ecclesia, hoc argumentum, in probant Leo Romanus ta da corporis Christi ueritate ab Eucharistia, suit : Vt Leo Episcopus Romat Constan. Visut to nus, cotra Eutychianos, confusionem proprietatu utrius quatura in Christopore consiste pinto contante inita Chalcedo introducentes, scribat : In Ecclesia Dei, omnium ore consonum neasis.

effe,

Pant Buchariffiz vocatur apud pa tres, fpiritualis ali monia, & coele cibus, & fancti mum alimentum fine vius fai.

Ab oppofita Bu tychianis fententia confrat, de qua ve-sirate corporis fen-

Plantalmatici Christiani, qui credunt, corpus Christiesse fine veri corporis proprietate.

Idem faciunt Vi

Conftat ex Theo

effe, iplift etlam infantibus (qui my fterijs videlicet primum imbutifunt) notum, veritatem corporis & fanguis nis Christi, inter communis fidei sacramenta recenseri. In myltica enim distributione spiritualis alimonia, hocims partiri & fumi, vt accipientes virtutem caleftis cibi, in car nem iplius, qui caro nostra factus est, transcamus, Exhac mysteriorum notissima omnibus doctrina , quæ ipsorum etiam infantum linguis, certam de ueritate corporis & sanguinis Christi professionem fidei contineret, colligere & inferre uoluit Leo : Si in myftica diftributione friritualis alimonia, hoc datur & fumitur, ut accipientes coeleftis cibi uirtus tem transeant in carnem Chrifti, qui caro nostra factus est: Ergo Chriftus habet ueram & eiusdem nobiscum naturæ carnem. In cuius argumenti ratione & scopo recte intelligendo, sciendum est, Veritatem carnis, quam ab Euchariftiæ sacramento, aduersus Eutychianos probare noluit Leo, per antithefin opponi phantaftico illi corpori, quale Christo tribuebant Euty? chiani, contra quos, in eandem fententiam, alibi fic feribit, Dicant igitur In Bpiffola ad Pa iffti phantalmatici Christiani & hypocritæ, quæ substant tia faluatoris affixa fit ligno, quæ facuerit in sepulchro,& revoluto sepulchri lapide, que tertio die caro resurrexerit, vel quale corpus lesus discipulorum visui, clausis ad eos oftis ingressus, intulerit, vt hæsitationem cunctantium confutaret, dicens : Palpate & videte, quoniam Spiritus carnem & offa non habet, ficut me vidiftis habere; Per hanc itaq ueritatem carnis & fanguinis Christi, boc modo aduersus Eutychias nos, à communis fidei sacramento, assertam, non utiq, intelligi uoluisse uideri potest Leo, muifibilem illam nulla ueri corporis forma & proprietate definitam, carnis in pane existentiam; Cum enim Eutychiani, propter pers fonæ in Christo unitatem, discrimen proprietatum in naturis abolerent, ac proinde corpori Christi naturales proprietates adimerent, certe, si ueritas oreto. Gelalio et tem corporis, in pane Euchariftia, ueris natura fua proprietatibus deftitus tam effe, tradere & credi uoluit : non debuiffet , & ne quidem pormiffet Leo

Les testimonium & probationem, de ueritete carnis Chrifti, pro refellen Phantaflica Eury do Entychianorum errore, & phantaffica, quam illi tribuebant, corporis ris Christi frecies, Becie ab hoc communis fidei facramento, petere atq proferre : Siquidem boc ipfum, quod in Eutychianis, ut falfum, refutare uoluiffet, concedi abeo. propter realem illam corporis in , uel sub pane existentiam , oportuisset. Quapropter ut argumenti istius, ab Eucharistia sumti, uis & probatio, adeog Ecclefia sua fidei professio hac parte constet, omnino fateri est net ceffe non aliam effe aut ftatui poffe ueri corporis Chrifti, cuius in Eucharis flia communicatio fit, rationem, quam , ficut in noftra ueritate or propriete natura (ut idem Leo alibi scribit) a sancita ipsius in Eucharistia commu In Boistola ad Anatolium. nicatione, probatur. Alioqui si tale corpus haberet Christus, quale ipsi, absq. ueri corporismodo & proprietate, tribuebant Eutychiani; nullam :pfius in Buchariftia communicationem & participationem effe poffe, hoc ipfo, quo usus est, argumento ostendere & inferre noluit magnus ille Romana Quid olim senserie tunc Ecclesia Episcopus Leo.

Nam fi boc agit participatio corporis & fanguinis Christi, ut in cars Leo in fermo 14. nem ipsius, qui caro nostra factus est, transeamus: Constat autem, quod non Gyrillus.
aliter Deus uerbum, factus sit caro, quam in assumta nostra carnis natura annem Butychia O proprietate, quemadmodum nec Christi carnem participantes, transeunt nam, cuius nulla nobifcum, vt vera atq hac transitione uniuntur in tale corpus Christi, cuius nulla cum ipfo; carnis, cognatio eff rum carne, fecundum naturam, focietas & cognatio est, fed ut eleganter Bucharitia, non Cyprianus, in sermone de coena ait, Christus est panis, caro & san, participatur. guis,idem cibus, & substantia, factus Ecclesia sua, quam corpus suum appellat, dans ei participationem, cui non corporali, sed spirituali transitione vnimur: No aliud profecto Christians tatus et hine consequens effe miferri potest, quam sicut eiusmodi carnis, qualis ciesia, cui spirituali transitione vnimur. uerbum, in noftræ proprietate naturæ , non est factum, or in quam particis patione ipfius non transimus, ueritas ab Euchariftia non probatur: Ita quoq nullam eius esse ueram, sed plane fictitiam, in mystica distributione, com? Cap. in quibus. de municationem. Et hanc Leonis sententiam esse (quam qui non intelligunt, Hic aduertant core in ignorantia tenebris er defidia corpore iacere, ait, ut nec auditu intellis peralis pratentia.

A fpiritualiramone cibi & poms pro Christi. Ergò ista veritas non many catur ore.

gant nec lectione cognofcant) omniti inde patet liquidifime quod ab utroco tam incarnationis, quam spiritualis communicationis carnis Christi qualis. apud Ioannem commendatur, mysterio, candem ipsius ueritatem contra Eutychianos probet, inquiens: Est corps, de quo dicto est, Caro mea vere est cibus, & sanguis meus vere est potus. Circa hoc corpus Aquile funt, qua alis circumuolant spiritualibus, vnde & idem corpus edimus, vt vite aterne possimus este participes. Que uerba ficut de corporali er orali manducatione uere carnis in pane, non loquuntur, nec ulla ratione intelligi poffunt: lea etiam euidentissime euincunt, non uoluisse Leonem, talem in Eucharifia carnis Christi ueritatem aftruere, qua corporaliter, in pane existens, ore manduca. ri poffet. Et poft: Cuius clare vitimur argumentis, eius etiam vtamur exemplis, & incarnationis quoq exemplo aftrus amus mysterij veritatem.

rmo de leiunto primi menfis.

nio & eleemofyna rum targinone.

Nota: Leo probat doctrina Christi, Joan 6 fecundum quam cato infacra coma communica urfpiritualirer.

Ex quibus intelligietiam potest, quod alio loco idem Leo, contra Eut tychianos, de utriufq natura Christi proprietatu discrimine, ex Catholica fidei confessione, scribens, inter alia, sic ait: Hanc confessionem, dile. dissimi, toto corde promentes impia hareticora comenta respuite, vt leiunia vestra & elemosyne nullius erroris con Bacificium in Jehr tagio polluantur. Tunc enim & facrifici munda est oblas tio, & mifericordiz fancta largitio, quando hi, qui ista de pendunt, quid operentur, intelligunt. Nam dicente Dos Nota: Leo probat mino, Nisi manducaueritis carnem fili hominis, & bibe. ritis eius fanguine, non habebitis vitam in vobis : Sicfans cha mensa communicare debetis, vt nihil prorsus, deve. ritate corporis & fanguinis Christi, ambigatis, Hocenim ore sumitur, quod fide creditur, & frustrà ab illis Amen respondetur, à quibus contra id, quod accipitur, disputatur,

Apparet autem ex his, quod eadem fimiliter ratione, qua supra, ueritatem corporis & fanguinis Christi, aduerfus impia Eutychianoru comens es a mysterioru doctrina & institutione populo probare & testatam facere

noluerio:

noluerit Leo quali diceret : Cum Chriftus, in fact a fue cuna comunione, corporise fanguinis sui communicatione nobis polliceatur, nihil de uerites teipfius oportere dubitari: Hoc enim ore fumi, quod fide creditur, id est, eius quod fide creditur, sacramentu, adeog certum & infallibile pignus & tes ftimonine fe, quod à facra Dei menfa fumitur ficut alias ufitate dicimus, nos Sicut contra Botte es credere, que feriptis er fermone teftamur. Quare no magis, ipfam carnis ditur veritos car Christi in pane ueritatem ore sumi & percipi, quam carnem ista, cuius neris nis, extranature proprietatem infen satem ab Eucharistia contra Eutychianos afferuit, infensibilem & incircum tibilisita orenou comeditur sus Criptam effe, fide credi debere fenfit, & populum docere wolkit Leo, fed ab imminu. to, quod ore sumitur, welut eins quod fide creditur antitypo, certam ipsius veritatis edi er extare confessionem. Sicut econtrario, Ignatius de is qui carnem Christi negabant, etiam eos Eucharistiam & oblationem non admittere , scribit : Sed & quia Leoni (ut supra diclum est) propositum fuit, Notabene, pro in talem carnis & sanguinis Christiueritatem, ab Eucharistia probare, quaz corporis Christi, in lemin nostra natura proprietate, Christum habere negabant Eurychiani: Bucharistia. Ergo ifta ueritas nonest out hodie falfo à plerisa fit) fecundum peculiarem quendam existendi modum, quo contra omnem natura proprietatem, inuit fibiliter præfens sit, & ore percipi possit in pane, sed simpliciter & absolute, quaterus uidelicet eam Christus nobiscum communem habet, intelligenda & definienda, secundum quam veritatis rationem, nemo nisi plus quam Cas pernaita, dicet carnem Christi ore percipi & manducari,

Porro, quod frustra ab is Amen responderi ait Leo, a quibus contra id, quod accipitur, difbutatur, inde tanto magis perspicue intelligi ipsius fententia potest. Erat enim, ut ex Ambrofio amotari potest, in ufitato uete- Ambro its. 4-ca ris Ecclesia more, quod, cum communicatibus sacerdos Eucharistiam porriss. de mystetis. gens, dicerer: Corpus Christifit tibi in remissionem peccato? rum, & vitam æternam, respondere soliti fint, Ameri, quod & Eus febius, ex Epiftola Cornelij Romani Epifcopi, notat, inquiens: Accipiens Lib & capitas. do illum panem, dicendum erat, Amen. Hoc wero non ficotiose dici, ait Ambrosius, sed quasi iam in spiritu, qui Amen dicit, hoc ipso consis teatur, quod accipiat corpus Christi: Igitur quod cofitetur lingua,

girod fide creditur oc ore fumitur.

Sermone ad infan

TO SERVED permitted by

Hos ments diction . hoc teneat (inquit) affectus, Vade non voluit Ambrofius certitudio nem corporis Christi revera sumti, in corporali oris perceptione, sed in spio ritu er affectu Amen dicentis consistere, ficut hoc ipsum etiam interpretas our Augustinus, Mysterium Dei(air) accipitis, & adid, quod estis, Amen respondetis, Audis ergo corpus Christi, & res spondes Amen. Esto membrum corporis Christi, & ves rum fit Amen tuum. Vt itaque in membris Christi uerum est hoc Amen: Sicetiam ab illis tantum, in ueritate illius Amen, corpus Christi ues Veritas ab Buty re participatur. Caterum ab Eurychianis, ideo frustra Amen responderi preficorporalites dicit Leo, quia ueritatem carnes, cuius sacramentum accipiunt, negant & hianis negata, non euertunt Quaipfo talem in Euchariftie comunione veritate carnis Christi à populo credi voluit, cuius Eutychiani, propterea quod contra eam difpus vantes, frustra Amen responderent, nullam haberent participationem. Non igitur ifta bac , ueri corporis modo & proprietate carens, ueritas est, qua corporaliter positiore percipi & manducari. Nam contra tale corpus, quod non fua natura proprias, fed eafdem cu divinitate Christi, proprietates har

Spondere, opinione sua, uideri poterant Eurychiani. Orthodoxz yete, tia, de verttate car, nis Christi in Bu charistia

Dial 1. eiftola.

it antiquitas, itatem corporis

Quibus pro clariore adduc iftius ab Euchariftia fumti & in Ecclefia ufitati argumenti explicatione, accedit, quod in eandem prorfus fententiam apud Theodoretu contra Eranisten, qui partes Eutychis de sublatis in Ohrio sto humana natura proprietatibus, tuebatur, disputat Orthodoxus. Quarit autem, myftica fymbola quarum reru, divinitatisne, an corporis er fangui. Chalcedonentis, ve nis Christi, sypus er sigura sint? Cui Eranistes, an corporis er sangui.
Catholicum & Or nis Christi, sypus er sigura sint? Cui Eranistes, non dubium esse, modonam Boiteo responder, quin illorum typi & symbola sint, quor accepes in the adiptum runt nomine hores comments. runt nomina, bocest, corporis & fanguinis Domini, quod, ut reclieres Sponsum & uerbis ceena consentaneum, approbat Orthodoxus: Nam Dominus, accipiens symboli, non dixit, Hec est divinitas professions, tota enferins de la fed, hoc est corpus meum. Querit autemulterins, an ueri enferantiquitas, corporis en languinis uel non ueri fundole fice. Eraniftes, binc fic concludit Orthodoxus : Si igitur veri corporis

beret , non difputabant, neg, pro tali corpore afferendo , fruftra Amente-

exemplas

exemplaria funt divina mysteria: Ergo corpus Domini nuncquor verum corpus eft, & non in divinitatis na turam mutatum.

Contra quod Eraniftes, etiam ab ipfa mysteriorum doctrina, de Das minici corporis in aliam naturam mutatione, argumentum fe proferre poffe existimans, nicisim quarit ab Orthodoxo, Quum mystica illa tymbola, post fanctificationem, corpus & fanguis Christi dicantur, an credat fe pers cipere corpus & sanguinem Christie Cui Orthodoxus, omnino, respondet, eredo, Hine igitur fic Eranifles : Quemadmodum fymbola Dos minici corporis & fanguinis, alia funt ante fanctificatios nem facerdotis, post verò mutantur, & alia funt: Ita quoq corpus Dominicum (quod diuina videlicet mysteria re præsentant, & cuius in hac symbolorum institutione effit cimur participes) post ascensionem, in diuinam naturam mutatum eft, Hanc illationem erudite invertit & retorquet Orthodos Corporalis prefen xus: Nempe, a myftica illa symbolorum mutatione, quandoquidem ea non rio pratupponit secundum substantiam & naturam fiat, etiam corpus Christi nullam natus prietatibus ipsius ra & proprietatum ipfius mutationem suftinuisse oftendit, inquiens. Ne. quaquam mystica fymbola, post sanctificatione, propris Contra transfit am naturam amittunt, manet enim in priori fubftantia & flantiationem. figura & specie, & tangi & videri possunt, sicut antea: Intel liguntur autem quæfacta funt, & creduntur, & adoratur, quali effent illa, quæ ereduntur. Cum itag oporteat Typt fimile effe veritati, corpus etiam illud Christi priore habet gura Typo, ad & retinet forma, figuram & circumscriptionem, &, vt sum pi matim dicam, corporisellentiam, etiamli post resurrectio onem immortale, & immune à corruptione factum est, & ad dexteram Dei collocatum, ab omni creatura adoratur, quia corpus appellatur natura Domini.

Talis effitage, ex hac Orthodoxi apud Theodoretum difputatione, contra Eutychis dogma, corporis Christi, quod in ccena percipitur, ueritas, ... properce

tia in pane, necessa,

menti, nulla fit fient & rei lignatz muntio , fecundum priorem naturae proprietatem.

In myterio face qualis à divinorum myferiorum Tapo probatur, hac est, corporis in que non magis ulla nature & proprietatum ipfius mutatio facta effe intelligi & credi debeat, quam in ipfo myftico panis fymbolo & Typo. Vnde cons lequitur, quod realis illa corporis Christiin pane existentia, cum absq nas paralium proprietatum quibus ueritas ipfius definieur, mutatione fieri non posit, non etiam fu , ex hac Orthodoxi apud Theodoretum fententia, uerum illud Chrifti corpus , quod dinina mysteria repræsentant, & cue ius in hac mysteriorum perceptione efficimur participes. Quin potius, cons tra iftam corporis in friritum, hac naturalium proprietatum amisione, fas In recollatione at Aam mutationem, sic recht obijen Theodoretus: Cur igitur corpor

ris antitypa percipiunt (qui talem mutationem introdus cunt) cum supernacaneus sit Typus, vbisublata est ve. gitas, Quafi diceret: Sicut eiusmodi corporis, cuius non immutata man. fit prior ipfius forma, figura & circumscriptio, mysticum symbolum non est Typus : Ita non solum superuacaneus erit sublatæ ueritatis Typus : ues rum etiam nulla ueri corporis in Typo, representatio & participatio effe Hanfian Granurani as an cortae their m

auroutda. cham.

ed mie alieromia · Chi stant annia di Lia

sussigning on CAR III TOUGHASTOLN

avilge auditorsing

Hiclorus Chryft ni & confirbitan

Chryfoftomus quoq eandem , Superioris argumenti , ab Eucharifia Chrytoftomus ad retionem , sequetus , ita contra Apollinaristas concludit. Sicut in fans dificato pane Domini, quamuis is, mediante facerdote, liberatus fit ab appellatione panis, & dignus fit habitus Dominici corporis appellatione, natura tamen panis per mansiti Itaquoq, in vnitate persona Christi, vtraca natur ra incorrupta, proprietatis sua conservat agnitionem: Cum argumenti ut ratio 27 consequentia confeet, non minus op ortet uet ritatem corporis cuius appellatione panis per fanctificationem dignus estfa Etus natura fua proprietates retinere, quam panis fanctificati fubftantiags Sammer of course

Eodem argumenti genere contra Eutychem usus est etiam Gelas im fins Episcopus sen Papa Romanus. Certe (inquit) sacrameta qua fuminus corporis & fanguinis Christi, diuina res funt, propter aleno

propter quod & per eadem diuma efficient confortes natura. & tamen elle non definit fubstantia vel natur ra panis & vini. Et certe Imago & similitudo corpo? ris & fanguinis Christi; in actione mysteriorum cele-tantinaginem, hu bratur. Satis ergo per hoc nobis euidenter oftenditur, manie nature, in Chrifto vnice fab hocnobis in Christo Domino fentiendum, quod in Imaz uis natura proprie gine profitemuret, sicut hac in divinam transeunt, Spiri Mutatio mystica manente substante tu fancto perficiente, substantiam, & permanent tamen & proprietate au in sua proprietate natura: sicillud principale mysterium (incarnationis scilicet) cuius hac nobis efficientiam & virtutem veraciter repræsentant, is naturis, ex quibus constat, proprie permanentibus, vnum Christum inte grum, verum permanere demonstrat: Huius argumenti, quod ab Imagine & Typo, ad ipfius principalis mysteriin Christo ueritatem fumtum est, bac uis & ratio est. In myferiorum, boc est, Dos minica coena actione, celebratur Imago of similitudo corporis of sanguinis Christi, cum divinitate nerbi per incarnationem uniti. At myster ria, etfi corporis & fanguinis Christi appellationem suscipiant, ac pros inde res dinina fiant, manent tamen in prioris natura proprietate, nec des finunt mutata corum substantia nel natura. Ergo ettam corpus & humas Hopes argument mitas Christe, quamuis in unitate persona unus cum uerbo Christus sit, sitatio non con manet tamen, in affumta natura ucritate, abfq ulla proprietatum ipfius nis in Eucharitia, mutatione falua.

Quoniam uero Gelafius, ex perpetuo ifto patrum in Ecclefia cons Typo. fenfu, de veritate corporis & fanguinis Chrifti, in unitate perfonæ cum uer bo, hoc fentiendum effe docet, quod in actione mysteriorum sacramenti ues lut imagine & Typo ipfius, profitemur, indea contra Eutychem propries tates humana natura faluas & inconfusas, in ipso incarnationis mysterio, probat (diter enim, quam in fue proprietate fubftantia, corpus Chrifti ues Myfterium Eu. rum effe non poffe) certe eandem quogfine veritatem corporis er fangui chariffic non et mis , in ueris natura sua proprietatibus effe concedi oportet, cuius Dypus us corporis inuitibi

merrich

prietates, ficut fit in fins imagine &

HAR SHE TOUT

Gimago eft myflerium, Gquam in myfterio uere communicamus. Acideo. ab unione illa personali, omnium falfisime, per ubiquistas colligi er doceri reale corporis er fanguinis Christi, ab omni uera natura proprietate abso tractam er feparatam , in pane existentiam : Sunt enim biec plane contrat ria 95 incompatibilia, a mysterio sacramenti, orthodoxa totius Ecclesia fis de er confessione carnis Christi ueritatem , saluis natura sua proprietation bus, in unione, contra Eutychianos probare; Estamen simul etiam, ab bac unione, talem carnis Christi in pane realem prafentiam inferre, per quam affumtas in unitatem persona proprietates carnis, mutari & aboleri, adeod in Eutychianorum caftra transire oporteat,

O mexcufabilem pfeudolutheranoru cacitatem, qui pra immani odio. fastuosa philautia & ambitione sua, qua boc unice agunt, ut & alios errare faciant, quo error ipsorum tanto magis lateat, nec uident nec intelligunt, quod veritas carnis Chrifti, orthodoxo ifto veteris Ecclefia confensu, a lat per sacra myfteria per sacra myfterijs , aduersus omnem hæreticorum impietatem , olim cons ralibus proprieta stantissime asserta er defensa, hodie, per hac eadem mysteria, euidenter con sublatis, per myste trario, quo recte asserta fuit, modo, propter falsam erroris, qua de reali er corporali in pane præsentia inualuit, opinionem rursus destrui, reuocato nicisim in Ecclesiam phantastico illo Christi corpore, quod adeo uchemens teres accurate in Eutychianis, à uera mysteriorum doctrina & intelligent tia, dammanit pia & orthodoxa uetuftas.

Siccorpus illud contra Butychia nos appellat Leo

Nota bene, veritas

Hilarius lib. 9. de Trinit cap. in Chri to , de confec. diff, 2. In hoc loco, Guit miradus , Thomas & Papifite, fundar verisarem corpo-ris, per transfub-

Sed adducamus etiam, proifto Ecclefia de ueritate corporis Christi a. in Eucharistia, consensu, Hilarium. Is uero cum ait. De veritate cars nis Christi, nuttus ambigendi relictus est locus, bis duobus præcipue argumentis, in ea probenda & afferenda, utitur, Primo ab affum tione: Secundo à Sacrameto comunionis. Per hac enim Christum in nobis, naturali carnis sua ueritate & unitate esse & permanere, definit, inquiens; Si vere verbum caro factum elt, & nos vere verbum car nem, cibo Dominico fumimus, quomodo non naturalis ter in nobis manere existimandus est irem: Si vere carnem Montionem. corporis nostriaffumlit Christus, & nos vere sub mysterio carnem

carnem corporis fui fumi mus. Vnum cum coper hoceri- Modus fumito mus. Et post: De naturali enim Christi in nobis veritate, ipse mis, abessedu, ex ait, caro mea vere est esca, & sanguis meus vere est potus, loan. 6. Qui edit meam carnem, & bibit meum fanguinem, in me manet, & ego in eo. Proinde, cum hinc eada fit ueritas, Quera carnis ratio, quam per incarnationem assumsit Christus, & quam sub mysterio comunionis participamus, confequens est, quod, ficut per affumtionem pro bare nec uoluit nec potuit Hilarius, naturalem eiufmodi corporis ueritatem, cuius nulla humanæ naturæ proprietas, aut communis speciei notio & defis mitio est: Tale enim neg a nobis affumtum est, neg secundum hanc corporis carnis non est un ratione, factus est Christus per omnia similis er primogenitus ex fratribus circumaripra. fuis: Ita etiam non fuerit ei propositum, a sacramento communicata carnis, Hilarius, ab affum talem ipfius ueritate probare, per quam nulla nobis cum ea naturalis unitas tionis & Eucharv Coniunctio est. Cum tame is per Hilarium institutæ disputationis scopus hat veritatem care fit, ut ab boc Euchariftiæ Gincarnationis mysterio, indubitata carnis Chri nostri cum ea eni sti ueritatem, atq. per hanc naturalem nostri cum ea unitatem, qua uidelicet permanente in nobis carnaliter, hoc est, carnis sua comunione, Filiu Dei ha bemus, probet et euincat, recte itaq ex his sic per contrariu, infertur. Ques admodum infensibilis illa, nulla humani corporis notione & proprietate des finita caro, non eft in mysterio incarnationis assumta, negetiam naturalis ulla noftri cum ea unitas & coniunctio est: Ita quoq non esse hanc ueram illam carnem, quæ Domini professione & fide nostra, uere sit cibus, quam qui sub mysterio sumserit, naturaliter cum ea unum efficiatur, de cuius ueris tate, abutroq illo incarnationis & facra Euchariftia mysterio, nullus sit, teste Hilario, ambigendi locus relictus.

Eodem pertinet, quod Cyrillus, carnem Christi, ut uiuificatricem, Cyrillus in decta-ita quoq uerbi propriam, & non hominis tantum sanctusicati, aut diuinam nathe. 2. & in Bpi-stola Synodica ad uerbi inhabitationem possidentis, carnem esse, ab Eucharistia mysterio pro Nestor. & lib. 10. bat: Porro ficut non alia ratione uiuificatrix eft caro, quam qua, uerbi pros cap 13. in loan. pria, panis uita de coelo est, hoc est, ut Athanafius interpretatur, quia unita Dialog. 5. de Tri est ei, qui est è ccelo: Sic etiam no alia ratione uerbi propria est, quam qua in nit cap. 12. Theor

nis , & naturalem

nes non minus aut alio modo, quam ipfamet caro, uerbi funt er dici poffunt

Gyrit'. de recha fide ad Theodor. Athanaf dialog 4 de trinit. Quomodo caro verbi lit propria.

Damafcenus lib. 3.

propria, Oeconomica uidelicet (ut Athanasius & Cyrillus loquuntur) us nutionis habita ratione & respectu. Sicutenim proprium (ait A thanasius) sibi corpus illud vendicat, quum ait, Nisi coms ederitis corpus meum: Ita quog affectiones & passiones libiproprias & domesticas facit. Nam sicut verbicorpus est Oeconomice: Ita etiam corporis sepultura ipsius est. Quum itaq caro Christi, non aliter, quam cum naturalibus totius humana natura proprietatibus affumta, neg alia etiam, quam hac, uerbi in unitate personæ, propria & uiuficans caro su: Ergo non magis, quam insensibilis illa incircumscriptæ carnis in pane existentia, recte per assumtionem, uers bi propria or uiuificans dici: Sic etiam ab Euchariftia myfterio ueritas ipfi-

us probari poffet.

Et hac hactenus, de usitato illo ueteris Torthodoxa Ecclesia, a pane Eucharistia, uelut figura, in probanda corporis Christi ueritate, argumeto. Qua omnia eo fectant, ut tale nobis in coena corpus repræsentari, eiusq communicationem offerri & obsignari intelligamus; quale Christum, à nobis affumtum, in cruce obtuliffe, ex uerbis & ritu cona, probari potest, non fictitie maieftuosum illud, ubiq. & in omni creatura præsens, quale, per communicatam dininæ naturæ omnimaiestate & ubiq præsentiam, ab ipso incarnationis momento, ascendisse in coelum, or ad dexteram patris sedisse, omnium maxime flupendo, atq inaudito prius in Ecclesia paradoxo, o pla ne noua articulorum fidei, non explicatione, sed execrabili prophanatione T corruptela, afferitur ab ubiquiftis . Eiusmodi namq ueri corporis figura & facrametum eft panis Euchariftia, cuius in coena mortis & facrificij mes sidiliter in paneta, moria celebratur & annuntiatur, donec ita ueniat rursum, quemadmodum in ccelos abire uisus est, cuius item membra, & de carne & osibus ipsius fiunt, adeog unu sub ipfo capite corpus sunt, qui corpori ipsus comunicant, ut hanc corporis Christi in coena ratione rede explicat Chrysoftomus, cum air: Quando hæretici quærunt, vnde Christum immolato

fuiffe

Exverbis come probatur corpus in mortem tradi

Maiestuosum vbi euistarum corpus.

Hine patribus , par nis come, eft figur ra, imago, typus & fymbolum crucifi, xi Christi, non inui fuisse constet, hæc mysteria afferentes, ora ipsorum obtus thæ. Homil. 83. in Mat ramus. Nam si mortuus non est lesus, cuius symbolum & aliud est mysterie fignum est hoc facrificium? Et de communicatione corporis Chris Homil. 24. & : o. St., in coena, loquens, ait: Singulis fidelibus per hoc mysterium ad Corinth Augu. cap, quia paffiis de fele conjungit Christus, & admiranda mysteria nobis da. confec.dia 2 & m fermo.ad intant. ta funt, vt fimus vnum corpus, & membra ex carne & of. fibus ipfius. Item! Quid communicationem appello? illud ipfum corpus fumus, quid est panis? corpus Christi, quid fiunt, qui accipiunt corpus Christi, Atq in hanc sententiam, non folumid, quod in mensa dominica proponitur, sed etiam pauperes, quos iuua re & quibus prodesse tenemur, corpus Christi essetradit : Is enim qui ait, Hoc est corpus meum etiam verbo suo, seipsum in pau peribus egere, & beneficio affici, dixit. Et Augustinus, coelestem Cap. Hoc et de Eucharistiæ pane, sic corpus Christi, suo modo, esse dicit, sicut actio com confeditina. 2. molatio sacerdotis in coena, passio, mors & crucifixio Christi uocatur, quasi in significate mysterio. Ob quam mysticam sacrificij repræsentationem, de cruce in cana non pasci, humilitatisq corpus manducari, & Cyprianus, crucinos hærere, & Chrysostomus, ab ipsa nos Christi costa, & quasi ex Bpistota 130 Pfal. diuino latere fluentem sanguinem, bibere. Et Paschasius ait, Christus in Sermo. de cona. mysterio veraciter quotidie immolatus, in absolutione m delictorum comeditur. Item: Quotidie Christus mystice pro nobis immolatur, & passio Christi in mylterio tradi? Augustin. de side tur. Tale igitur, aut sub bac ratione corpus, uerbis Christi, pane come six ad Petr cap. 10 Pial. 21 & lib. 10. gruficatur & offertur, quaterns in eruce traditu eft, & ipfa facrifici actio, cap. c. 6.213 de nostræq, redemtionis opus, in eo repræsentatur, idq nobis in fide ob ocus ciuit. Dei. los ponitur & applicatur, a qua corporis, ut in mortem traditi, ratione, actio & comunio ccenæ, sacrificium frequenter appellatur apud Patres. Nam sic Homit. de produ. Chrysoftomus, in sancto hoc or tremendo sacrificio, reverenter inbet ab is, sudz. qui eo pticipant, haberi oblationis arcana; quia occisus pronatur Christus. Communis comz At uero in fictitia illa & maiestuosa carne, nulla repræsentatio & memo criticipatio (2)

ria facrificij, aut annunciatio mortis Domini est. Vt enim sub hac comentitia

Aa 2 ratione

ratione maiestatis, caro Christi, ab ubiquistis, non dicitur uere passas facrificata in cruce, sed potentia sua immortalis, ad dexteram patris in glos ria: Passa autem, perquandam exévoris dispensationem. Ita quoq sub hac ratione, nulla est mortis & facrifici ipsius memoria in mysterio sacramenti, quia , ut supra ex Theodoreto est adductum, Figura & mysterium signifis Sie vbiquite do, cans, non responderet rei significata, Sed neg, huius modi corporis in hac di in Protocol Hei uina maiestatis ratione atq. Forma Dei, (quam tradunt ubiquista) conside-& 95.8 contra Bezam iol. 5.7.71. rati, confortes & membra ipfiq. conformes fiunt, nec tale etiam unum inter August. lib. 10. ca. Se corpus sunt, qui corpori Christi communicant : Secundum cining son August. lib. 10. ca. Se secundum cining son August. lib. 10. ca. Se secundum cining son Augustinus docet) Christi capitis nostri corpus & membra sumus, -

> Quorsum igitur attinet aut necessarium est, pro corporalis præsens tiæ Christi in pane defensione, eiusmodi modum & rationem corporis seu carnis comminisci? quæ non solum cum natura o ueritate ipsius, quam in

cap. 2. fermo. 18. hanc enim obtulit, in hac oblatus est, of in hac est facrificium. de verbo Aposto.

> unitatem personæ assumsit Christus, ut hac ipsa unius carnis assumtione, universæ carnis, sicut Hilarius testatur, membra incoleret: sed & cum Analogia mysterij, fine & effectu institutæ a Christo conæ, insacrificij & mortis sua memoriam & reprasentationem, nostrig, cum co incors porationem, ad uitam spiritus sui consequendam manifeste pugnat, & omnem dominica coena fructum & consolationem euertit. Quo enim (ut hinc intelligi potest) modo, corpus Christi in coena præsens esse or mans ducari tradunt V biquista, consortes & membra eius, ipsiq, conformes non efficimur. Iuxta uero gloriosi corporis modum, cui nos conformes & membra ipsius fieri fatentur, negant, Christum in coena, aut alibi, quam in cœlo & uno tantum loco, præfentem effe poffe. Vnde confequitur, quod ex bac opinionis uanitate, alio modo præsens est, quod manducatur in cona, Talio modo absens est corpus Christi, cui per incorporationem unimur,

Genius membra sumus, At Paulus talem in coena noivoviap seu communi. cationem corporis Christi sieri tradit, per quam consortes & membra ipsius, adeog, unum cum eo corpus efficimur. Hinc illud Chrysoftos mi. Quid communicationem appello; quasi aliud effet,

Lib . 2 de trinit.

delberg fol. 66.

Vanitas doctrine vbiquistarum.

a. C printhate.

quod communicat, ab eo, cui communicatur? Illud ipsum

corpus fumus.

Quam igitur intoleranda quorundam plane Tyrannica & crudez
delis est audacia, qui concedi nolunt, sed maledicis clamoribus, Edictis, &
publice proposita persequutione, exemplo & imitatione Papistarum, sedulo
cauent, ne ex ueteris & primitiua Ecclesia, hac in parte consensu, ueritaz
tem inquirere, atq. cum easentire liceat. Omnem sententiarationem, ab
unius hominis authoritate pendere, atq. inde nato & recepto praiudicio a sistem medis, de
stimari, neq. aliter ueteres patres, quam ex hac semel male praiudicata opis senditur transsito
nione, intelligi debere, uolentes. Sicut adhuc hodie transsubstantiationem substantiatio.

suam tuentur Pontiscio. Quasi uero hac pratoria lege constet, aut definita,
& non potius in medio posita sit ueritas, Talisq, lex dici aut ferri
omnium conscientis possit. Sed uincet proculdubio
tandem, nullis unquam praiudicis uio

Eta ueritas.

A4 CAPVT

CAPVT VI

DE VERO PRAE-

SENTIAE CORPORIS CHRI sti in cœna modo.

T in alijs huius sacramentariæ controuersiæ articulis, seu capitibus, multa sunt ab ijs, quibus omnia passim ad anticis patas animis suis opiniones potins reuocare, quam, quid res ipfa uerum fit, inuestigare atque sequi, studium & cura fuit, præpostere admodum tractata: Ita quoque in hac, de præs

sentia corporis & Sanguinis Christi in coena, quastione factum fuisse cons stat. Cum enim ab ea carnis sua manducatione, qua Christus se in nobis futurum pollicetur, prasentia ipsius in coena definienda esset: Isti contra,

Pradicatio corpor ris de nane, non eft ftentia, in quo om ne fund unentum erroris confistit.

Ioan 6. Cyriffus

lib 4 cap. 17.

expraua illa sua & falso præiudicata uerborum cœnæ intelligentia, qua realis in pane exi panem à Christo fractum, sic corpus ipsius in mortem traditum credi 403 lunt quia corpus realiter sit uel existat in pane, corporalem in eo præsens tiam, of ab hac, corporalem quoque manducationem ipfius, errorem ex ert

traditum, non eft, quod innifibiliter in pane existit.

Corpus in mortem rore (ut fieri folet) nectentes, introduxerunt. At uerba Christi, quid par nis in ccena fractus, ex instituto or ordinatione Dei in uerbo sit, nempe cor pus in mortem traditum; non autem, quid in pane reali existentia prasens

Sic Brentius in Exegelicap.6. loan.

sit, nos docent. Ergo nec illa præcipue quæstio ex uerbis cænæ, quasi extra rem & scopum posita, mouenda fuit, quomodo uidelicet corpus realiter in pane præsens sit. Cum hoc uerbis non expressum, neg id etiam mysterios rum ratio, nec ipsa fidei analogia admittat, sed quomodo panis fractus, cors

tia in pane veteri Eccleliz ignota.

Comporalis prefen pus in mortem traditum sit. Hocautem quia mysterium este, & mystice intelligi oportere, rectissime sensit, Ideo etiam corporalis istius præsentiæ nullibi omnino meminit uetus & primitiua Ecclesia. Sed qualem in hoc mys

Modus przfentiz

manducationis, sterio panis in corpus Christi mutationem sieri, talem etiam inde credidit, mepanis in corpus, corporis in communicatione coena prasentiam. Caterim, ut mystica illius

trans

transmutationis, qua panem corpus Christi fieri tradunt : ita quod prasem tiæ & manducationis modum, ex concione & uerbis Christi apud loans nem fexto, confentiente fententia explicarunt & întelligi uoluerunt Patres. Non enim alio modo præsens in cœna exhiberi credi potest corpus Christi, vera pretamia can nisi quatenus uerè percipitur, ut spiritualis animæ cibus ad uitam. Vt autem Christin cœna sic anima cibus & alimentusit, non satis solum, sed o necesse est side præs tualis cibi & por sens effe or manducari, nec opus est ad hoc corporalem aliqua eius sub pane prasentiam comminisci. Hoc est enim (ut Augustinns ait) mandus Augustinus mandas care cibum qui non perit, sed permanet ad vitam, credere quid. de consecrat. in Christum, vt, quid paras dentem & ventremecrede & Deverb. Apost & manducasti. Item: Nolite parare fauces, sed cor, inde com form. 44. de verb. mendata est ista cœna. Ecce credimus in Christum, quem fide accipimus, Item: Si laudaretur tibi aliquis magnus & eximius cibus, quem pransurus esses, parares ventre. Laudatur tibi Deus, para mentem. An aliud his oftendere uoluit Aus gustinus, quam præsentiam, quæ communicatione carnis Christi in coena constat, non ab externa membrorum corporis perceptione astimandam: sed fide & interiore mentis atq. cordis affectu amplectendă esse? Proinde quem admodum hæc præsentia corporis & sanguinis Christi in cæna, non simpliciter feu absolute, quouis modo, sed secundum quendam respectum, hoc est, pro ratione spiritualis, non uentris, sed mentis, cibi o potus, cuius per sidem Augustinus : 440 participes effecti, alimur o nutrimur ad uitam, intelligenda o definienda fed menus en ci est: ita quoq prasentiam hanc, non sensuum & exterioris hominis, sed fidei obiectum este, fatendum est. Quia uera fidei omnia prasentia sunt in uerbo. De quo sic recte de eleganter Paschasius. Caro verbi fit esca cibus ? Rabanus editione que fidelium, in hoc mysterio, dum vere creditur esse caro Colonient cap. 6. pro mundi vita, qua Christus manet in nobis, et nos trans, spiritudes et a. formamur in illum. Et post: Oportet spiritualia sacramenta, Remm Jimarian palato mentis & gustu fidei percipere, du diuina, intelligi intelligi ritualis perception biliter, interior noster homo, per Christi gratia excipit, ac per ea, virtute fidei, Christo incorporatur. Vnde quing

corpos

Cap. 16. Aliud in facramen ecterius.

Cap-39.

Cap. 9.10.8017.

Cap. 31.

Cap. 43.

Quomodo rece communicandum.

corporis nostri sensus, intus ad mystica & intelligibilia, spi. ritualiter, hoc est, diuino spiritu vt couertantur, est necesse. to est interius, alind Item: Etsi colorem & saporem carnis minime præbet hoc mysteriü, virtus tamen sidei & intelligentia, qua nihil de Christo dubitat, totu illud spiritualiter sapit & degustat. Nihil enim deest interius, vere credentibus, pmisse veritas tis. Dum virtus Christi interiùs, totum prebet ex mysterio, quicquid Euangeliù promittit ex divinitatis oraculo, !tem: Sacramenta fidei virtute hoc interius sunt in veritate, quod exterius effe creduntur. Item: Vera Christicaro & sanguis, vera fide creditur, & spirituali intelligentia des gustatur. Item: Quicquid per fidem sapit, hoc interius to? tum præbet. Item : Hoc mysterium dum communicas, dilata sinum mentis tuæ, emunda conscientiam, & percis pe, non quantu dente premitur & exhibet mica, sed quans tum capit fides.

Qua cum ita fint, non est metuendum, ne locali hac corporis a pds ne absentia, uera ipsius in mysterio prasentia excludatur. Interuallum nam? que & diftantia loci, que est inter cœlum & terram, ut non impedit Spis ritus sancti uirtutem, qui, ut recte Paschasius ait, uelut pignus totius Eccles Verus facramenta, la, interius myftica falutis noftra ad immortalitatem operatur, quo minus spirituali hac fruitione corporis Christi, per sidem, uere participes & membra ipfius framus, & Chriftus uere in nobis habitet : Ita quoq impedire non fterij, signusicat co' potest, hanc ueram corporis Christi in coena præsentiam, quatenus uidelis cet ea usu, fine atq modo suo, ex institutione, significatione & uirtute my? sterij, definita est. Quia præsens esse, relative intelligitur, secundum aliquam eius, cui quid præsens effe dicitur, perceptionem & appræhensionem. Por? Corpus Christipro ro corpus Christi, ex instituto ipsius, non offertur in coena, ut reali quadam existentia in pane, actione & membris corporis percipiatur, eog. modo, ues lut uero sacramentali fine, præsens sit : sed ut pro ratione donorum, quæ in Chryfoft. Homil. boc myfterio, & secreta salutis nostra dispensatione, rebus sensibilibus of feruntur,

Cap. 6. Verus facramenta

Panis Buchariftiz ex institutione my rum cum capite.

ratione donorum offertur fidei, non corpori.

32. in Matthat.

feruntur, side accipiatur, cuius perceptio & apprahensio, omnisensum & August Epist 85.
rationis comprahensione, longèest certissima. In hanc sententiam scribit
Augustinus. Ascendit ad cœlum, lbi sedet ad dextram patris, & sermo. 60. de
Audiant & teneant, Respodet aliquis, tenebo absentem? verb Domini.
Quomodo in cœlum manum mittam, vt ibi sedentem tes
neam? Fidem mitte & tenuisti, Parentes tui tenuerunt cars sententur.
ne, Tu tene corde, quoniam absens Christus etiam præssens est, nisi enim præsens esset, à nobis teneri non posset.

Alius est itaq, quam corporalis prasentia modus, quo side prasens
senetur Christus, atq, sic plane hinc concedendum est etiam, quod ex modo

& sine uera communicationis carnis Christi, in permanentem uita aterterna cibum, evisq, respectiu, uerus prasentia ipsius in coena modus, constit

tui atq, definiri debeat. Vnde, quemadmodum Augustinus, uerum corpus Spiritualis mandu.
Christi, non usibiliter ore o dentibus, in sacramento, sed in ueritate spiris sed requiri veram
prasentiam.

**uuliter o per side n, manducari tradit: Et Eusebius sacrum Dei corpus, Homil de corp.
fide respici, mente contingi, cordis manu suscipi, o totum interioris homis

nis haustu assumi iubet, Et Bernhardus, ueram carnis Christi substantiam in Sermo. desancio
Martino. sup.
sacramento adesse, ait, quatenus non carnaliter, sed spiritualiter, exhibetur: cap. 3.

Ita quoq spiritualiter, o secundum eum, quo hac ita siunt o percipiuntur, in loan.

modum, sidei prasense se o poortet.

Cyprianus, Christum ministerio suo uerè & efficaciter adesse do decoraz.

eet, cum ait. Immortalitatis hæc alimonia, à communibus ci. Hæc de pane Entrehardis dicuntur, bis dissert, corporalis substantiæ speciem retinet, sed inuis quatenus corpus sibili efficientia, diuine virtutis probat adesse presentiam, Panem Angelorum subsacramento, manducamus in ters presentia ab effectis, eundem, sine sacramento, manisestius edemus in cælis non ministerio corporali, sæperepetitis actionibus, ad eadem (sacramenta videlicet) reuertentes, sed consummas Manducatio Christo sacradotio nostro, erit & permanebit perpetua & stabis si perpetua.

lis, implens & reficiens nos sufficientia, qua se palam pros setet, absque vllis integumentis, omnibus conspicabilis,

Przefentia fummi facerdoris in coelis.

Divina maieltas rijs, in propria ipio

summi facerdotis præsentia. Sacramenta quidem, quant tum in fe est, fine propria virtute esse non possunt, nec vie lo modo diuina se absentat maiestas à mysterijs, Sed qua-Dinina maietras mon abest à myster uis ab indignis se sumi & contingi sacramenta permittat: rum virtue & gra. Non possunt tamen participes Spiritus esse, quorum int fidelitas & indignitas tantæ fanctitudini contradicit. Facit. ut ex his liquet, Cyprianus, eundem præsentiæ & communicationis mot dum, quo nunc panem Angelorum, ipfum uidelicet, uerbum incarnatum, sub Manduratio Chri facramento hic percipiunt, in illa uero coelefti & æterna uita, abfq; corporas

Ati sub sacramento lis sacramenti ministerio, ullisq integumentis, magis eo fruentur conspicue fert substantia, ab Sancti & fideles. Non est itaq corporalis iste modus in pane. Primum, quie illa summi facerdotis Christi in coelis præsentia, no est inussibilis, og ab bumani corporis forma o proprietate segregata, nec manducatio ipsius, sine Sermone de coma. facramento in coelis, corporditer & ore fiet. Ergo neg fub facramento talis est, sed, ut ide Cyprianus declarat, Mansio & incorporatio nostra

in ipso, est manducatio & potus, quo no corporali sed spis

36.in Matthæum

rituali transitione Christo vnimur, & corpus ipsius efficis mur. Secundo, quamuis diuina maiestas, in propria ipsoru uirtute et gratia, Vilettitarium cap non absit a mysterijs: Tamen impij & indigni, non magis buius spiritualis præsentiæ, sub sacramento, participes efficientur, quam ea, sine sacramento fruuntur in uita æterna: fed ficut facramenta abfq; fpiritu, ita quoq; fine uera præsentia et comunione corporis et sanguinis Christi, percipiut, Et ideo Cy Bermone de Chris, prianus, banc præsentia Christi in mysterijs, uocat divinæ virtutis operatio nem & effectu sacramentoru, ut adsit ueritas signo, & fpiritus sacramento.

Ambrofius de his qui initiantur my fter.cap. 2.86 4. ad de Origenem Ho wil. 23. in Matthæ

Ambrofius quoq hanc Christi in coena præfentiam, totius ministerij effe dicit, Crede, inquit, adesse Dominum ipsum, inuocatum precibus sacerdotum, Qui enim dixit, vbi duo vel tres in nomine meo congregati sunt, ibi ego in medio eoru fum. Quanto magis, vbi est Ecclesia, et vbi mysteria ipsius sunt, dignatur suam nobis impartiri præsentiam, Item : Non ea contemplanda funt, quæ videntur, sed quæ non viden!

tur,

tur, Quia quæ videntur, temporalia funt, quænon viden! tur, æterna. Crede ergo ibi divinitatis effe præsentiam, operationem credis, & non credis præsentiam. Idem sentit Ignatius? Nemo erret (ait) qui ad altare non est, non fit par; ad Ephelios. u. ticeps panis Dei; Quod sit vnius atca alterius tantam vim habet conjuncta oratio, vt Christus velit inter ipsos assis stere. Quanto magis & Episcopi & totius Ecclesia inuo. catio, vnanimi consensu ad Deum emissa, certos hos facit, omnia se accepturos, quæcunca in Christo sibi dari postus lauerine. De hoc pane Dei , eufq fpirituali fidei præsentia & mandus Epit. vtima catione, alibi sic ait. Non amplius delector cibo mortali, nech Talis panis & por vilis vitæ huius delitijs, Panem Deivolo, panem coeles tus etiam extra cor ftem, panem vitæ, qui est caro Christi fili Dei viui, nati postremis temporibus ex semine Dauidis, Potum quogs eius desidero qui est charitas sempiterna vitarp perennis.

Estigitur, ut ex his apparet, prasentia corporis Christi, quam in Hecprasentia con ccena credi oportet, no corporalis, per realem ipfius, in uel sub pane existen, poralis, et in pa tiam : fed facramentis, hoc est, que facramentis propria est, or quam facra, Guirmundus menti ratio & effectus requirit. Potest etiam dici pactionalis, quia causa ma fatenur. habet, nonex magica quadam Christum e ceelis huc eliciente incantatione, Bucerus.
Their Tubingenst neg; a fictitia ubiquistarum carnis Christi omni prasentia, sed quasi ex pas 77. D. lacob. An eto instituti & comendati sacramenti, eiusq addita diuina promissionis inspecto contra Heidel fallibili ueritate. Cuius propterea quoq modus, ut supradictum est, ex protins Recognii. sol. prio suo fine er effectu explicari er intelligi debet. Is autem non est alius, modus vero prae quam ut maneamus in Christo, Tiple in nobis maneat, quod certe non cor? fentiz in corna ex porali in pane prafentia, sed ita fit, cum xoy in nobis habitans per spiris effectu explicandus tum suum, nos copulat & inserit humanæ suæ naturæ assumtæ, ut membra toan 6 & Ephe 3. ipfius effecti, fpiritu corporis sui uegetemur & uiuamus, unumq internos August. cap Chricorpus sub ipso capite simus. Vt Augustinus, hac explicans ait. Qui cres fecrat diffine. 2. & ditin Christi, crededo in Christi, veniet in eum Christus, fermo u deverbo-& quoquo modo vnitur in eum & membrű corporis eius Sermo. 61. derat.

Tractat. 17.in loan.

Sermo 13. de verb Apost. Hac non conuc niunt corpori vbiquitario.

efficitur. Item: Manemus in Christo, cum membrum eius fumus, et in vnitate corporis sui, spiritu ipsius, vegetamur; Manet autem ipse in nobis, cum templum eius sumus. Et alibi: Propter corpus Christi, quod ex genere corporis nos stri suscepit, corpora nostra membra sunt Christi, Propter inhabitantem spiritum Christi, corpora nostra templum funt spiritus sancti.

corporis Christi communicatio. Joan 6. & 1. ad Corinth.10 Cy pria fermo de made his o

g. fenten. diftind. & 3. Cyrill. lib. n. rap. 21. 8 26.in loan. Locorum diftan tia, non dividit Christum caput a membris fuis. Sermo 53 de verb. & 54.8 cap win'. Bpift loan. Manfio Christiin dem loco præfen eiaus.

Athanaf. apud Theodoret.

Ex boc uero atq. ultimo buius sacramentalis seu pactionalis prasens Qualis promitta fit tiæ fine & effectu, intellectu non difficile est, An hunc præsentiæ modum necessario corporalem esse oporteat, in pane uel ad locum panis: Aut enim uera illa per Christum nobis promissa, corporis sui communicatio, qua af-Sumta humana natura sua copulamur, incorporamur, or unimur, or fpis ritualis uita motum & sensum ex ea accipimus , ipsiq inter nos in unitatem corporis coalescimus, absq. corporali prasentia o manducatione in pane contingere non potest, quod nemo (ut opinor) uere & constanter affirs toan.15. Cyrill.lib. maturus est, cum abfq. hac communicatione, corporis Christi membrum fieri & faluari, sit impossibile, Ipsiq etiam scholastici ingenue & recte fat Bonauentura lib teantur, etfi Chriftus caput noftrum, amembris suis perpetuo sit indivisus, s. art. 1 quest. 1. 2. exeo tamen non sequi, nullam esse corporis & membrorum localem distantiam, ipforumq inter fe corporum separationem. At uero etiam absq. cors porali illa in, sub, uel cum pane præsentia, ueræ huius & ad salutem necessaria communicationis participes fieri possumus, sicut Augustinus hoc docet, inquiens: Quemadmodu Christus in nobis hic, ita nos ibi in Domin. Pfalm. 26. illo fumus, Chriftus caput noftrum furfum in coelo eft, & nos deorsum. Est autem ille in nobis hic, & nos ibi in illo nobis, & noftrain sursum. Nos autéfide, spe & dilectione sumus cum Chris Christo non fitper sto in coelo, & ipse divinitate, bonitate & vnitate nobiscu est in terra. Que sententie manifeste loquuntur, de humana natura Christiloci ratione à nobis absente, & nobis tamen copulata & unita per λόγομ. Et concedendum hinc est, frustra omnino, or præter ullam rei, de qua agitur, necessitatem, omnem dominica cona fructum & efficas ciam. ciam, ad corporalem hanc, sub pane uel in loco panis, prafentiam allegari, cum in uerbis & communione cona, non tam fectari oporteat, qualis fet coniunctio Christi cum pane, sed quomodo se nobis communicet: Sic Cyril. lus, mystica benedictionis uirtutem, qua, per communicationem carnis sua, Christus in nobis est, participatione naturali, (que est ipsamet uera presen virtus mysterij tia,) non in pane, sed in nobis, hoc est, sidelibus, quo secundum carnem, hoc modo, caput o uitis nostra sit Christus, nos autem palmites o membra ipsius fieri, tradit. Et Chrysoftomus, Singulis fidelibus, se Christum, in uni pulum. tatem corporis, o membrorum, ex carne o osibus eius, per hoc mysterio um coniungere, non autem in eandem cum pane substantiam seu massam us niri, eiusdema, loci præsentia coniungi, docet.

Sic itaq primum, ab hac Spiritualis cibi & potus ratione, atq ues tur prafentia com ro carnis Christi communicationis effectu, uera & efficax ipsius prafens municationis. tia in cœna, tanquam istius rei mysterio, astimanda & definienda est: Sicut Paulus, ab unitate corporis in Christo, quod sideles siunt, qui de uno pane participant, Panem quem frangimus, κοινωνίαν & communicationem corporis Christi effe dicit. Indeq est, quod Occumenius, ex Chrysostomi Sententia quærit, unde sit manifestum, quod frangimus, communicatio core Mine conflat, pant poris Christiest, hocest, nos ad communicationem corporis Christi ad non clesubstantia ducit, Quia, inquit, unum corpus sumus & uocamur omnes, qui Christo cationem. coniunctisumus, tanquam unius corporis capiti, Quod sinon per corpus E sanguinem ipsius in communicationem congregamur, per quid aliud effemus ac uocaremur unum corpus!

Prætered autem of secundo, definienda est quoq, hæc corporis Chri in coma definienti. sti, in communione cœnæ, præsentia, ab ipsa corporis, quatenus in mortem da est à corporis mortem traditi ve traditum est, ueritate. Ita enim præsentiæ modum in cæna, ab immutabili ritate. weritate corporis, o non, ut uulgo per errorem fit, a fictitio prafentia mos do corporis ueritatem, noua quadam ertoti speciei contraria ratione, aftis mari oporter. Quia uerba cœnæ, quibus, ut dictum est, fractus à Christo panis corpus ipstus in mortem traditum esse dicitur, non mutant uisibilem ad Petrum.cap.2. corporalem affumta carnis in uerbo subsistentiam, Neq. To surou pra-

Cap. Hor eft de nierz, dift. 2.

Talis eft veritas

bolo & Epifiola ad Dardanum,

Lib 10. ep. 13.

dicati, bocest, in mortem traditum effe, admittit, ut alia fit corporis, ex uero borum ccena fenfu, prafentia, quam quatenus in mortem eft traditum. Inde enim, ut supra aliquoties est annotatum, Chrysoftomus, his uerbis, myster rium hoc crucem & passionem este, sicut corpus in mortem traditum, & Patres paßim dicunt, facrificium & passionem Christi communicari eiusq; nos participes fieri. Et Augustinus, corpus Christi, quod in sacrificio comus mionis fignatur, dicit effe, uifibile @palpabile, ficut in cruce pependit, cuius passio mors or crucifixio, sit immolatio carnis, sacerdotis manibus facta, no rei quidem ueritate, sed uelut in significante mysterio. V nde no magis, quam ab ipfa ueritate, fic etiam à proprietate, modo erespectu corporis ut in mor tem traditi, segregari potestista, de qua agimus, prasentia: Quacunq uero proprietates competunt corpori in mortem tradito: Illa quoq eadem prors sus ratione, qua corpus, de fracto Eucharistice pane, & consequeter etiam de præsentia ueri corporis, in comunione coena, dicuntur. Et hoc est, quod Pas Tais en veritas carnis in Buchari, tres (ut in præcedenti capite prolixe explicatum est) à pane & sacramento stia qualis indecon Eucharistia, ueritatem corporis, quam nobiscum, in humana natura pros prietatibus, communem habet Christus contra Martionem & Eutychem aliosq hæreticos probant. Quod si itaq uera ista corporis Christim coena præsentia non potest separari à proprietatibus corporis in morte traditi quis bus ueritas ipfius a sacrameto Eucharistiæ probatur, consequens est, non esse banc realem & inuisibilem corporis in pluribus sub pane locis, existentiam: Cap. 6. defide, sym Hoc enim de Christi corpore affirmare, est ut, diserte ait Augustinus, una cum ueri corporis modo & proprietatibus, etiam ueritatë & naturamipfius aufferre. Hinc corpus, in quo refurrexit Christus, in uno tantum loco, or in ccelotantummodo esse, credi oportere, ex Christiana sidei symbolo or cons fessione docet: A corporali autem plurimum locorum præsentia, etiam plus res concedendos effe Christos, contra Faustum infert. Non potestigitur unum idema, uerum corpus effe(retenta uidelicet, ex hypothefi, uere corpo. ris humani, unde uerum effe dicitur, notione & proprietate) quod simul Geodem tempore, non tantum in pluribus locis, sed & sub diversa corporis Sloci quantitate ordimenfione, præfens adeffe ftatuitur, Omne enim quod indivis

individuo unum est, quatenus unum, semel tantum realiter hoc est, quod esse dicitur, ut auté cœlum aterra, atq. plura & diuerfa in terris loca, non folum diftantia, fed & locorum multitudine, à se inuicem differre constat: la corpus Christi, in humani corporis forma, uisibile & circumscriptum, coelo con tineri, in pluribus uero sub pane Eucharistia locis, contra omnem ueri cors poris proprietatem, inuifibile & incircum/criptum incipere fieri, non semel profecto & eodem modo, fed multoties & diversimodo, hoc quod effe dicitur, ac proinde non unum effe, quod sic multoties & disidentibus inter fe. modis est, omnino concedi oportebit.

Nec prædictis obstat, si ad omnipotentiam Dei & miraculum confu Responso ad Ar. giatur, non enim præcipue in quæstione uersatur, quid possibile sit Christo, gumentum de om Jed quid certo uelle Christum perspicuo ipsius uerbi testimonio ostendi & probari posit. Omnia quidem potest Deus, sed non omnia facit, non igitur Tertullian, aduer, quasi fecerit, quia facere uoluerit, inprimis & ante omnia, ut Tertullianus sus praxeam. monet, eft requirendum, neg tamen potest ueritati aduersari, & facere, ut Augustinus lib.s. quæ uera sunt, eo ipso, quo uera sunt, falsa sint. Nec enim sic omnipotens de ciuit Dei cap. est, ut rationis sua instituta conuellat. Vnde quadam Deo, propter omnis tra Faustum potentiam ipsius, impossibilia esfe, recte dicunt Patres, utpote, quæ ueritati Theodo. in Dial. ipsius & iustitia aductsantur. Corpus itaq Christi, muneris humana natu ræ proprietatibus assumtum in unitate personæ subsistere, & tamen, ma= Impossibilis Impli nente hac assumti corporis ueritate, absq. omni forma & proprietate, etiam cario contradicio inuisibile & incircumscriptum simul esse, impossibilis est, cum rerum ueris nis. tate & ordinatione Dei pugnans, contradictio.

Nec ad rem facit, realis illa recens ab unione personali in naturis ins troducta idiomatum comunicatio. Nam si uerus Christus est, quem Synodus Calcedonensis & Constantinopolitana sexta, in duabus naturis, indivise no euacuata earum differentia, propter unione: sed saluis, in utrag, natura, duat duarum naterarum bus er diuersis proprietatibus, agnoscendum proponit: certe qui Christum diue sis proprieta propter eandem unionem, reali diuinar u proprietatum, in humanam natur a, Chiffi, per vino communicatione & effusione, secundum utramq naturam inuisibilem im feinuisibile & incir

NOTA. cumscriptum.

palpabilem & incircumscriptum effe dicunt , Sicut non duarum differens tium naturarum duas & diversas proprietates , in unitate persona Christi: Ita quoq non uerum, sed falsum Christum docere, Synodali definitione cons mincuntur.

At uero, quid attinet ad hos inextricabiles errorum labyrinthos com fugere, cum realis illa corporis Christi in pane existentia, propria & dis recta uerborum ccenæ significatione, non probetur, ac proinde etiam, ne euxta To gutop quidem, de certa uoluntate specialis huius & miraculosa in pluribus sub pane locis præsentiæ, per mutatam aut depositam nostræ carnis & natura proprietatem, conftet. Caterum quia de eo tantum quas ritur, quomodo uifibilis ille sanctificatus & fractus panis, sit & dicatur corpus in mortem traditum, quod, ut infra dicetur, proprie or per substans tialis prædicationis ueritatem esse nequit : Recte in considerationem uenit assumta proprietas, & modus seu ratio ueri corporis, quatenus in mortem eft traditum, que in hoc genere in statu questionis, non opponitur uerbo & omnipotentiæ Dei, ut quidam malitiose fingunt, sed nugatorijs homis num comentis, in sacramentalium signorum non orthodoxa interpretation ne. Etenim si per uerba coena, corpus Christi realiter est & existit in, uel Ant corpus Christi sub pane, Aut ita fatendum est adesse incipere, sicut, in assumt corporis forma & proprietate, uisibile, palpabile & circumscriptum in cruce pependit, Er nunc glorificatum ad dexteram patris in calo fedet: Hoc autem fallum este, sensuum & rectæ rationis iudicio conuicti omnes ultro fatentur: Aut uero per realem istum præsentiæ modum, simul incipere hoc ipso fieri inuifibile, or absq ulla humani corporis proprietate, non solum incircumscris prum, sed or inqualibet parte totum, quale nec a nobis assumtum est, nec in cruce pependit, nec ad dexteram patris sedet. Hanc igutur accidentariam quandam corporis mutationem, adeog, medium quendam ipfius, inter humi litatem & gloriam, statum esse, qui uerbis & institutione coena uelut ex nouo fidei articulo introducatur cocedere erit necesse. V erum nihil eorum, que a nobis in unitatem persone assums le Christus, unquam mutauit aut deposuit, que non etiam in nostris corporibus sit olim mutaturus, cum reformabie

Aut corpus Christi næ fuit inuifibile. & incircunscriptů: Aut per verbaco az effe incipit,

formabit corpus humilitatis nostra, ut stat conforme corpori claritatis Jue. Omnes nos enim, vt pulchre Cyrillus ait, per suam Leo ad Flautanum carnem assumsit, & in ipso omnes sumus, ea ratione, qua Lib. 10.12p. 38 in homo est: Igitur quod in capite pracessit, hoc in membris sequetur. Loui. At uisibilis & circumscripti corporis naturales proprietates, quibus sua ues ra notione & definitione, hoc aspiritu perpetuo discretum erit, non est in nobis reformaturus. Ergo nec etiam tales in suo corpore mutauit aut depo? suit, Et tamen absq; earum, quas assumsit, proprietatum mutatione, constare

non posset inuisibilis illa corporis in pane existentia.

Non itag bellum omnipotentiæ Dei mouere nec blasbhemia est, negare, corpus Christi, ab humanæ naturæ proprietatibus abstractum, in pluribus locis simul effe poffe, sicut hoc nuper quidam, ære or pretio condu Etus aduersarius, cui tanta Theologia est, quanta conscientia, ausus est, calumniari, Debebat enim cogitare, sicut dupliciter aliquid necessarium: Ita quoq dupliciter dici imposibile; Quædam enim simpliciter o absolute um & imposibil necessaria sunt, quædam ex hypothesi & præsupposito, ut in scholis los bile. quuntur: Sic aliqua simpliciter sunt impossibilia, aliqua uero ex hypothesi or præsupposito. Etsi autem possibile sit Deo, rerum conditarum forma mutare, or ea quæ funt destruere, or facere ut non fint: Tame, nt fimul fint T non fint, Tres, certa sua notione, secundum quam condita est, constet, T non constet, recte dicitur esse Deo impossibile, quia non potest, ut Augu stinus ait, facere, ut quæ uera sunt, eo ipso, quia uera sunt, falsa sint, hoc est, præsupposita rerum, in qua conditæ sunt, ueritate, impossibile est eas ueras non ese. Sic etiam ex hypothesi, qua corporis humani naturales propries tates, à Christo, in unitate persona, assumtas er saluas este, ab ifq filium Impossibilitas ex Dei uisibilem, & in humana forma palpabilem hominem dici, qua cœlo hypothesi. item capi seu contineri eum, usq; ad tempora restitutionis omnium, ibique ad dexteram patris sedere, unde sic rediturus expectatur, sicut ascendere uisus est, qua deniq in manducatione panis Domini, mortem ipsius annuntiare inbemur, donec ueniat, ex uerbo & ordinatione Dei prasupponitur, impossibile esse infertur, corpus Christi, iam reali in pane existentia præsens

Fulgentius & Vi gilius Martyr.

Scotus & Joan.

flind IL

effe, of fecundum hanc præfentiam, non effe affumtum, nec subsistere in nas turalibus totius humanæ naturæ proprietatibus, non capi feu contineri cœ? lo, nec ibi ad dexteram patris sedere: Ista enim talia sunt, quæ in contradis Rionem incurrunt, & de uno eodema, Christicorpore simul dici & affirs mari non possunt, rerum ueritate o ordinatione Dei repugnante. Sic Scho lasticiex naturaliter distinctis rerum speciebus, quibus sua propria notione Maioris, lib. 4. di cognoscuntur & intelliguntur, per nullam potentiam fieri posse dicunt, ut panis sit substantialiter upsum corpus Christi. Fatentur etiam positiones absolutas, quæ non tantum relative & secundum respectum dicuntur, in affirmando & negando, imposibilem implicare cotradictionem. Oportuit igitur conductitium istum, non Theologum, sed calumniatorem, cogitare, etsi forte aliquis in hac re error esse posset: Tamen omnipotentiam Dei in negata omnipo non simpliciter per hoc negati, sed in equantum errari, quod imposibilis pu taretur effe contradictio, corpus Christi, in assumtis humana natura pros

tentia , fed in præ suppolito effet.

Sessio ad dextera eft, ibi & in coelo, vnde reuerfurus eft Christus.

prietatibus, simulsubsistere, & non subsistere, quantum & non quantum, circumscriptum or non circumscriptum elle, ad dexteram patris in coelose dere, & non sedere: debebat ergo calumniator iste & sycophanta oftendes re, quomodo à realissta corporis in pane existentia, naturalium ipsius pros prietatum, in unitate persona, facta assumtio, quomodo in cœlum ascensio, ibiq ad dexteram patris, unde reversurus est, sessio, segregari seu negari, or tamen simul cum ea consistere posset, absa manifesta contradictionis ims plicatione. Tales enim positiones absolutas esse in ipso Christi corpore, & non tantum usriari secundum respectum, nemo est, qui non intelligat. Pros pterea Theodoretus, ignorans hanc incircumscripti corporis inuisibilem in pane præsentiam, illud corpus, quod dinina mysteria repræsentant, & cus ius participes efficimur in coena, priorem babere or retinere formam figuram & circumscriptionem, dicit.

Quomodo vera Christi præsentia in coena non nega,

Proinde cum ut supra oftensum est, hoc modo sufficiat in coena præs sentem credi Christum, quo uerus inde præsentiæ finis Geffectus pro ratione uidelicet spiritualis cibi & potus, nostrad, cu Christo incorporationis, cofequi Tobtineri potest magna iniuria fit sic docetibus, quod ueram Chri-

flin

fii in con a præfentiam negent: quafinon aliter, quam per corporalem cars nis præsentiam, sacramentis suis uere adesse possit Christus? Sane cum discipulis suis, se carnem in cibum, of sanguinem in potum daturum, dicit, & tamen capernaitarum crassa & carnali, de qua Christum intelligebant, manducationi, opponit ascensione suam in calum: satis per hoc clare docet Toftendit, carnem sua of languinem, pro ratione spiritualis cibi of potus, præsentia esse or accipi posse, quamuis hinc corporali absentia, per ascessos nem, absint in ecelo, Sicut hoc Athanasius & Augustinus, ex hac Christi 26. tractat. in toan.
contione, interpretantur, qui hanc capernaitarum errori oppositam à Chri verb. Aposto. fto ascensionem ipsius in ecclum omni corporali prasentia omanducationi

repugnare fentiunt.

Sed & Cyrillus, quamuis, per communicationem carnis sua Chriflum in nobis effe dicat, participatione quadam naturali, qualis est mem? brorum cum suo capite. Tamen non solum corporalem illam carnis præsen: 30.8e li 11.cap. 3.m tiam, cum articulis fidei, de Ascensione es sessione Christiad dexteram, pur loan. gnare, sed nec ad uiuificationem & sanctificationem nostram prodesse aut desiderandamesse, diserte & ex professo docet, inquiens. Non carní, Lib. II.cap. 21. vt caro est, sed naturæ verbi diuinæ operationis virtus Caro vt caro in v tem attribuimus: Hoc enim & non aliud significat, in ponitur Deitari. nomine Patris illos servatos fuisse: Gloria enim Dei cers te servati sunt. Desolationis ergo formidinem pellens, falutem se discipulis non corporalicarnis præsentia, sed Deitatis potestate suturum ostendit. NVLLA ENIM RES, Q VAE PROPRIA OPERA DEI SVNT, FACERE POTEST, NISI SVBSTANTIALIS TER DEVS SIT. Et post. Nihil ergo mali accidere vouis potest (ait) & si carne absuero, quum Destatis voihic realis aftimez potestas, que vos hucusque ser trauit etiam in poste atum communica rum sit servatura. Hæc non ideo dicimus, quia Dos tio in naturis, quam mini corpus non magni æstimemus, sed quia mirabis les hos effectus gloriæ Deitatis atribuendos effe putas

mus. Etpoft. Spiritus est qui viuificat. Caro non prodest quicquam. Aperte namque hic ad sanctificandum viuificandumque nihil prodesse carnem ostendit, in quant tum scilicet humanæ naturæ caro est. Quum igitur Dei tati seruatio attribuatur, non debetis (inquit) carnis præsentiam propter hoc desiderare, hoc enim solummo. do pacto, etiam carne absens, servare suos poterit. Quid aduersum hæc ubiquistæ? quorum ea extrema impudentia est, ut ome nem Christi maiestatem & potentiam, fictitia illa sua carnis omnipræs sentia & ubiquitate, definitam effe, atq. per hanc totum salutis humanæ opus, in ministerio uerbi & sacramentorum, effici, exipsusmet Cys rilli teterrime deprauata, sententia, defendere non erubescant,

Canon Nicanus cum uetat, in usu cona Domini, humiliter seu

Dionyfius cap. 3. de Becles. Hierar. deorsum intentos nos esse debere, ad panem & uinum, quæ sunt proposita: vetat in exteriori, bus hærendum effe fignis.

sed sublata sur sum seu in altum mente, cogitandum esse per fidem, quod in bac mensa offeratur agnus Dei, qui tollit peccata mundi, quid aliud uuli? quam Spirituali intelligentia fidei, Christum, quast Agnum Dei in sacrifis cio oblatum, & non, ut ubiquistica maiestate, in pane & uino corporaliter prasentem, credi & accipi oportere. Alioquin cur nonin panem & uis num intentos nos effe operæpretium fuerit, si in eo corporaliter, humanis Contra Elevatio, tate sua præsens, accipiendus est Christus. Verum de his longe aliter nem panis, ob readlem orthodoxa uetustas sensit, quæ sursum & supra cœlos cœlorum ubi ca dauer corpus Christi , propter mortem, eft , ut aquilas ascendere & subs uolare oportere docet & monet communicantes, quia corpus uidelicet, er sanguis Christi, Sursum, ubi ab Angelis adoratur, accipiatur & des gustetur . Sicut Paulus , ea quæ sursum sunt , ubi Christus est in dex# tera Dei sedens , sapere nos debere , præcipit. Et hoc sensu uerba ista, 2. Pafehafius, cap. SVRSVM CORDA: HABEMVS AD DOS

MINVM, quibus, ante mysteriorum actionem, communicantes, ad

fidem cogitationemq, suam in Christum, sedentem ad dexteram patris in

ccelo, dirigendam, admonebantur, in ueteri Ecclesia usurpata fuisse constat,

nem panis, ob rea ne existentiam.

Chryfostomus 1. Corinth.u. & Ho mil 60. ad popul.

Hieronymus ad' Hebdibiam quæft. 17 & co. Vade verbaista furfum corda cau/ fam & originem habeant.

ex quos

ex quodam Augustini, de sacrametis ad Bapti atos, sermone, quem, quia in Extatin remeiter uetustissimis tantum manu scriptis exemplaribus, quod sciam, extat, libuit mo manuscripto hoc loco fere totum inserere. Memor sum, inquit, promissionis memor sum promis meæ, promiseram enim vobis, qui baptizati estis, sermo : finns mex 2. Pa nem, quo exponerem mensæ dominice sacramentű, quod Augustunus. modo etiam videtis, & cuius nocte præterita participes iam facti estis. Debetis scire, quid accepistis, quid acceptu; Panis, & non aliud riestis, quid quotidie accipere debeatis. Panis ille quem pus Christi. videtis in altari, sanctificatus per verbu Dei, corpus Christiest, Calix ille, immo quod habet calix, sanctificatum per verbum Dei, sanguis Christi est. Per ista enim voluit Do- Cur & quomodo panis dicatur cor. minus commendare corpus & fanguinem fuum, quem pus Christi: pro nobis fudit in remissionem peccatorum. Si bene act cipitis. Apostolus enim dicit, Vnus panis, vnum corpus, multisumus. Sic exposuit sacramentum mensæ Dominis In pane sic commen cæ, vnus panís, vnum corpus, multí sumus. Commenda daur corpus Chrietur nobis, in isto pane quodammodo vnítatem amare, mendatur vnitas corporis Christi. Nunquid enim panis ille de vno grano factus est: Nonnemulta erant tritici grana ? sed antequam ad panem ve? nirent, separata erant, per aqua coniuncta sunt, post quas dam contritionem. Nisi enim molatur triticum, & per as Myfterium vuitas tis in corpore Chri quam conspergatur, ad istam formam minime venit, que sin corpore Au panis vocatur, Sic & vos ante iciunii humiliationem, ex passis deconiera orcismi sacrameto quasi molebamini: Accessit baptismus cap.4. detrinitate. & aqua, quasi conspersi estis, vt ad formam panis venires tis, sed nec dum est panis sine igne. Quid ergo significat ignis ? hocest Chrisma, Oleum etenim ignis nostri Spiris tus sancti est sacramentum. Et post: Acceditergo Spiritus fanctus post aquam, & efficimini panis, quod est corpus Christi. Et ideo vnitas quodammodo significatur, Tenes Mysticus panis. tis facramentum ordine suo, primo post oratione admos nemini

Quid fit furfum

dexteram, Idem Augustin. fermo. ad infantes.

Populus & non Spondet Episcopo lebranti.

Quid fit pacem in cons dare.

Visibile facramen tum confumitur. Inuifibilis fignifica tio manet.

nemini sursum habere cor, hoc docentur membra Chris sti, si enim membra Christi facti estis, caput vestrum vbi este Membra habent caput, Si caput no precessisset, mem-Nota, Verbaccent bra non sequerentur, Quo iuit caput vestrum! Quid red? intelliguntur secun' didistis in symbolo? Tertio die resurrexit à mortuis, Ascen de ascentione in cœ dit in cœlum, sedet ad dexteram patris. Ergò in cœlo est caput vestrum, Ideò cum dicitur, SVRSVM CORDA, respondetis, habemus ad Dominu, & ne hocipsum, quod cor sursum habetis ad Dominum, tribuatur viribus ves stris, quia Dei domum est sursum habere cor, Ideò sequis Clerus tantum, re- tur Episcopus vel Presbiter, qui offert & dicit (cu respons facramignamine derit populus, Habemus ad Dominum sursum cor) Gras tias agamus Domino Deo nostro, quia sursum cor habes tis. Et vos attestamini dicentes, Dignum & iustum est, vt Santificatio facti, gratias ei agamus, qui nos fecit furfum habere cor. Deinde & post sanctificatur sacrificium Dei, quod etiam vos luit esse nos ipsos. Vbi autem peracta est sanctificatio, dicimus orationem Dominicam, quam accepistis & red; didistis. Post ipsam dicitur, Pax vobis, cum & osculantur se Christiani, in osculo sancto, quod est signum pacis, si quod ostendunt labia fiatin conscientia, id est, Quos niam labia tua ad labia fatris tui accedunt, si cor tuum à corde eius non recedat. Magna ergò facramenta & vale demagna, Vultis nosse quomodo commendantur, Ait Apostolus, qui manducat aut bibit indigne reus est cor-Indigne accipere. poris & sanguinis Domini: Quid est indigne accipere, Irreuerenter accipere. Non tibi videatur vile, quia vides, quod vides, transit, sed, quod significatur, inuisibile, non transit, sed permanet. Ecce accipitur, comeditur & cons

fumitur. Nunquid membra Christi consumuntur ? Abs sit. Hicmundantur, ibi coronantur, Manebit ergo, quod

fignis

fignificatur, æternaliter, quamquam transire videatur. Sicergo accipite, vt nos cogitetis, vnitatem in corde has Quomo do combeatis, Sursum cor semper figatis, spes vestra non est in terra, sed in cœlo, Fides vestra firma sit in Dominum, ac ceptabilis Domino. Quia quod modò hicnon videtis, & creditis, visuri estis illic, vbi sine fine gaudebitis. Hactos Hic Augustinus ni tidem uerbis Augustinus, quæ studiosum ueritatis lectorem perspicue satis cos de realiin pane erudiunt, de ueteris Ecclesia more & sententia, in sacra Synaxis ritu & actione, Cur uidelicet panis sit uel dicatur corpus Christi, nempe, quia sic Cap commendan, corpus in pane, sicut corporis ipsius unitatem, in sidelibus & electis, quod distinct. 2. lacramentum illud significat, commendauit, Quomodo item uerba coena, secundum analogiam articulorum fidei, de ascensione in cœlum, & sessione ad dextram, intelligenda fint. Deniq quia in coelo or non in terra caput nostrum & spes nostra su: ideo sursum & in coelum cor & fidem nostram ad Dominum dirigendam effe.

Illud porro rationem non habet, quod pleria; alium & peculiarem prafentia Christi modum in coena, quam in Baptismo, fingunt. Augustinus fia Christi in coena, quidem & ali Patres non ita senserunt. Is enim non solu ueteris & noui te. quam in Baptimo. stamenti sacramenta, rebus significatis eade, or in signis diversis eandem re. rum significataru fidem esse, sed & bapti Eatos & in unitate corporis Chris sticonstitutos, participes fieri affirmat, eius, quod sacramentum coenæ signis confecrat. difin 2. ficat. Necesse est ergo, ut quomodo fides sacramentorum ueteris & noui testamenti, tanquam in signis diversis, eadem est, & bapti ati, eius, quod in Sacrameto coena significatur, participes fiunt : Ita quoq eandem effe rerum, quoad fidei perceptione, præfentiam. Vnde non magis necessaria uideri pos ka fentit Brentius test corporalis hac prasentia, in spiritualis cibi & alimonia mysterio, quam in Exeges. ... cap. in regenerationis aqua baptismi mysterio necessaria esse dici queat. Eade est enim ratio & analogia corporis & sanguinis Christi, quoad regeneratios nem of nutritionem interioris hominis, de quo sic Augustinus: Qui cres Tract. 26. in loan. ditmanducat, inuisibiliter (id est spiritualiter) saginatur: Inuisibiliter apud Quia inuisibiliter renascitur, Infans intus est, Nouus in prospirinaliter.

tus elt,

Homilia 81. 851. in Marin. oc 60, ad populum.

tus est, vbi nouellatur, ibi saginatur, Et Chrysoftomus, Quia cor pori coniuncta est anima, ideo rebus fensibilibus, eodem modo in Baptismo & cona, res intelligibiles & spiritualia dona, hoc est, regenerationem & corporis atq. sanguinis Christi communicationem, distribui docet. Sicut enim in baptismo, cum homo regeneratur, solius Dei hoc munus est : Sic etiam ab'ipso Christo corpus ipsius tradi. Singulis enim fidelibus per hoc mysterium sese coniungere, o quos regenerauit etiam studiosissime nutrire. Cap. Verum fub fl Cap. Virum lub H. Quo pertinet illud Augustini. Nunc autem sicut ipse Christus est, qui baptisat, Ita ipse est, qui per Spiritum sanctu hanc carnem suam efficit, & vinum transfundit in sanguinem. Cap. 9 10. 823. Et quod Paschasius ait. In Baptismo omnes per aquam ex spiri. tu regeneramur, & virtute ipsius Christi corpore quotis Cap. 30. 42. & 48. die pascimur & potamur sanguine, Hoc enim in nobis nutriunt, quod ex Deo natum est, non quod ex carne &

Julinet. z. Epift.

Spiritus fanctus

operatur mystica facramentorim.

& coenze, quo ad regenerationem & nutritionem interioris homi

Analogie Baptilini sanguine. Ergo quemadmodum se habet suo prasentia modo fine & efo fectu, sanguis Christi, ad lauacrum regenerationis in Baptismo aquæ. Sic eodem prasentia modo fine & effectu, se habet corpus Christi ad commus nicationem ipsius in manducatione coena. Quia non minus aut alio modo uerum est, Baptismum esse lauacrum regenerationis in sanguine Christi, quam uerum sit, calicem esse nouum testamentum in sanguine. Neg etiam minus certo bapti amur in corpus Christi, & abluimur sanguine ipsius, quam hac manducamus & bibimus.

Hilarius tib. 9. de Trinitate. Chryfor flo.homil.21. ad populum. Ste fentit Singram ma.

Ad Hebdibiam

Nec quisquam recle dixerit, ad communicationem Christi, quæ pros mittitur, offertur & fit in ccena, aliam requiri præsentiam, quam quæ, ad ins duendum in Baptismo Christum, requiratur, Cum aqua uere præsentem oporteat effe Christu, ut in Baptismo induatur, utq in corpus ipsius Baptis Lati; caro de carne & os de osibus ipfius frant, quam ut hoc fine, uescentibus quaeft. Lidem Be, in coena, communicetur, Sic Hieronymns, Quotquotin Christo bas da in Leuit.cap. 6 ptizati funt, Christo induuntur, & panem Angelorum

Cap. quomodo. de manducant. Et hinc Augustinus, ex hoc Baptismi & coena Domini

modum.

modum , dupliciter Christum indui , aliquando ad facramenti tantum pers confeces diffice s. ceptionem, aliquando uero usq. ad uita sanctificationem. Et carnem ipsius, & fermo in para aliquando solum in sacramento, aliquando usq. ad spiritus participationem, comedi, ait. Denig de hac sacramentali prasentia Christi, quatenus à cora porali distinguitur, sic alibiscribit: Si bonus es & ad Christicors pus pertiues habes Christum, & in presenti & in futuro: In præsenti, per fidem, in præsenti, per signum Christi, in præsenti, per Baptismatis sacramentum, in præsenti, per Eadempræsentia altaris cibum & potum. Habes Christum in præsenti, sed Curistum com, que in Baptamo, habebis femper, quia cum hinc exieris, ad illu venies, qui dixit latroni: Hodie mecum eris in Paradiso. Erpis: Ses cundum carnem verò, quam verbum assumsit, secundum Sessio addexteram id, quod de virgine natus est, Ascendit in cœlum, & non vbig. esthic. Ibi enim sedet ad dexteram patris & hic est, non enim recessit presentia maiestatis. Secundum præsentiam carnis habuitillum Ecclesia paucis diebus, modò fide tenet, oculis non videt. Manifestum exhis est, quod Augustinus, non solum eandem præsentiam Christi, in Baptismi & dominicæ ccenæsacras mento, faciat : sed o quod illam a corporali carnis sua prasentia diserte dis stinguat. Non est itaq: sacramentalis hæc Christi præsentia, realis quædam Corpus non extent corporis ipsius in facramentorum symbolis existentia, quod tanto clarius ex cutnec in figno isto Augustini loco liquet, quod inter symbola istius sacramentalis præsen= crucis. tia, etiam recenseat signum Christi, quo signari solebant bapti ati, qui > Ambrosius sib. c. bus, ut ex Ambrosio constat, dicebatur, Vnxit Dominus, signat te cap 2 desacramen Christus.

Essi autem communis hæc utriq, sacramento prasentia Christi, non prasentia Christi, non prasentia Christi, non prasentia Christi, non prasentia Christi, quia non est imaginaria, o incoma quomodo in nuda rei absentis significatione consistens, sed essicativa e um ipsa rei exphibitione coniuncta, quamuis alio modo exhibeatur o realiter in coma prasens sit, panis, secundum modum uidelicet huius seculi, quo corporis membris, dentibus, o ore uisibiliter in sacramento sumitur; alio item mos

Italoguirur Par fchafius.

Ad ebre. 3.

do ipfe Chriftus, dum caro of fanguis eius, Sursum de manu ipsius, of e sublimi ara, ubi Pontifex futurorum bonorum pro omnibus asistit, spis ritualiter ab interiore homine, percipitur, quem modum, non sensus, non ratio, nec exterioris hominis actio, sed sola fides capit. Sic Chrysostos

tia Christi, in coena ab effectu.

Homil 45. in loan mus, ita nos Christi participes fieri, ait, Quia ipfe caput est, nos autem cors Verarealis presen pus, coheredes & concorporales ipsius: Non enim nos fide solum, sed & reipfa, corpus eius effici, & in unam cum eo massam redigi, ut corpus cum capite uniatur : Talis est itaque uera realis Christi in hoc mysterio coenæ præsentia, per quam, non solum fide, boc est, credulitatis opinione tant tum, sed re & effectu, unitate corporis, Christo coniungimur, & coms munem cum eo spiritus sui uitam habemus: quod tamen non alio modo, quam per fidem, qua eiusdem cum Christo (ut idem Chrysostomus docet) essentiæ efficimur, fieri posse,est intelligendum : Inuisibilis autem illa cors poris in pane præsentia, quoniam eius membra communicantes non fiunt, nec in unitatem massa, per corporis cum capite cobærentiam, cum es rediguntur, non uere, sed false opinionis imaginatione, tantum reas lisest ..

Poild realis prae fentia.

Ad supra explicatum modum, de præsentia corporis & sanguinis Christi, quatenus in pretium redemtionis, uerbo promisionis er fidei, res Caro ve spirituali, præsentatur & offertur in coena, senserunt ueteres. Atque hinc etiam est, ter prefens mandu

catur, na adoratur. quod pro ratione eius præsentiæ, qua manducatur, adorari quoque uolues rint carnem Christi. Augustinus. Carnem nobis suam manducandum ad salutem dedit: Nemo autem carnem Christi manducat, nisi prius adorauerit, & non solum non pece camus, adorando, sed peccamus non adorando, cum aus tem adoras, ne cogitatione remaneas in carne, & a spiritu non viuificaris, Spiritus est enim qui viuificat, Caro nihil prodest quicquam. Iam uero, si caro Christi, corporaliter in uel sub in tib. de Captinit. pane profens effe statuatur. Eag. profentia specialis sit, propter cultus & religionis finem, uiderint, qui bac ita docent : An non concedendum quoq exeo fit, Christum in, wel fub pane wel ad panem adorandum effet, quodes

quidem

Non adorantes earnem Christi, non mandueaut Ira fenfit Lutherus Babilon, contra coeleftes Prophe eas & in confes. magna

Pfal.So.

quidem ex Augustini sententia consequens esse nemo negauerit, si carnem Christi, quam manducare uolentem adorare iubet, corporaliter in uel sub pane adesse or manducari sensisset. Ambrosius quoq similiter carnem Chri Lib. 3. de Spuino sti in mysterio adorandame se docet, quod omnino intelligi oporteret, de adoratione ad panem, fi mysterij ratio in eo consisteret, quod caro Christi, Sub pane, corporaliter of muifibiliter, prælens effe credenda fit, quod tamenneg. Augustino, neg. Ambrosio, neg. alijs purioris sæculi Patribus un? quam in mentem uenit, quorum sententia fuit, Christum in sacro cona mys Homil. 7. cap. 2. sterio ita præsentemesse, ut adoratur. Ideog, Chrysostomus, uel adoratio. Matthæi. nem, uel cadem in mysterij communione uersari his uerbis oftendit. Hes rodisimiles sunt (ait) qui indigne abutuntur communio: Abutus myster ne mysterij. Hi enim, quantu in ipsis est, interimunt Chris ftum, quem adorare se simulant. Quibus confentit, quod Theo? Dialogo. 2. doretus scribit, signa mystica, post sacrificationem, non recedere à propria natura, sed intelligi ea esse, quæ facta sunt, & credi & adorari, quasi illa Res factamentore uere sint, quæ esse creduntur. Quo igitur uere sunt, quæ esse creduntur, quia intellectu modo, eo etiam non minus adorari quam credi debent, ut inseparabilis sit à præsentiæ modo, fides & adoratio.

His itaq sic satis ostensum esse puto, quod corporalis absentia Chris caro in cananon sti, non repugnet uera ipsius prasentia, in mysterio & communione cana, lis: Ergonec corporate stine instituta in ea manducationis, in casestem atq; spiritualem se prasens est.

anima cibum, credentibus offert, & ueram inis corporis sui communicationem esse cibum, credentibus offert, & ueram inis corporis sui communicationem esse cibum, credentibus offert, sucram inis corporis sui communicationem esse cibum, credentibus offert, & ueram inis corporis sui communicationem esse contra tra corporalem illam prasentiam disservisset, tandem ita sub sinem conclub dit. Non tamen ideò, quoniam ista dicimus, putetur, in pseudo Luciera mysterio sacramenti, corpus Domini & sanguinem ipsius non sumi, quando sides, non, quod oculis videt, sed quod credit, accipit, quoniam spiritualis est esca, & spiritualis potus, spiritualiter animam pascens, & aterna sacietatis Augustinus trasa.

vitam tribuens. Deniq: Augustinus, Cyrillus, Fulgentius, & ali Pas co 64.77.92.94.

Dd 2

fidei propria.

Bphel 3.

Lib.4.cap 19.in loan.

Ad Theodof.de rechafide.

de fymbolo ad' Casechum.cap.7.

fit de præfentia fa crameutali.

in uerbo, eodem in sacramentis præsens efficitur & offertur modo. Nam Sacramenta con-Baeramenta con quia facramenta constant uerbo promissionis, quo ipsa res offeruntur, & & verbo promit uisibili signo , quo confirmantur & obsignantur : consequens hincest, non

tres, generaliter præsentiam Christi hic non aliam agnoscunt, quam spiris Presentia in habit tualem, que proprie est maiestatis & diuinitatis, qua intrinsecus se mentis bus reddit & offert, & a dilectis suis nunquam recedit, sed ad consuma. tionem usque saculi, cum ijs & tota Ecclesia se futurum promisit, & in sans Ris suis habitat, per sidem. Sicenim Paulus, Christum in interiore homine per fidem habitare. Et loannes ait : Ex eo scimus, quod in nobis manet Christus, è spiritusuo, quem dedit nobis. Vnde Cyrillus : Initium & fundamentum in fanctis ficationem & iusticiam Christus est, per fidem scilicet,& non aliter, Hocenim modo in nobis habitat. Item: Posto quam cœlos ascendit, in nobis est per Spiritum, & per Augustin Epist ad hoe, quod Spíritus ipsius participes sumus', Christum in nobis recipimus, Qui autem Spiritum Christi non habet, non est ipsius Christi: Perhanc spiritualem inhabitationis prasentiam, corporis Christi membra, adeoq: omnium eorum, quæ in ccena offer runtur, participes, fieri possumus, quamuis corporaliter absens & sursum in coelo sit Christus, corpore suo coram patre pro nobis apparens, ad dexe teram ipsius collocatus, certo fidei nostræ pignore, quod membra sint ipsum eo sequutura: Sacramenti enim ratio & effectus non requirit, ut caro & Sanguis Christi essentialiter sint uel existant sub speciebus panis & uini. Vode Indicandum Cæterum ex eo, quod sacramenta, ipsarum rerum, quas ut sacramenta, in mysterio significant, nomina sortiuntur, explicari potest & debet, quot

> alio modo res in sacrmentis, quam in uerbo, præsentes esse. Verum quia nideo, in ista hodierni temporis infana contendendi libis dire,

> modo res præsentes sint & exhibeantur in sacramentis. Quod igitur in sacramento, hocest, actione cona, prafens sit Christus, hoc ex uirtute er efficacia uerbi est, qua, ut Augustinus ait, ex elemento sit sacramens tum, etiam ipsum tanquam uisibile uerbum, quatenus uidelicet prasens

dine, a quibusdam Matheologis, superiorem istam Augustini sententiam, D Andreas Munec integrérecitari, nec recte intelligi, sed flagitiosa temeritate, in sensum, sculas cua sus ab ipsa Augustini mente, plane abhorrentem & alienum, peruerti, atq. sic doctor. inde pontificium illud dogma stabiliri & restitui, quod post recitationem a preudol ushere uidelicet uerborum coenæ Domini, statim realis in pane corporis Christi nis Lestitura. existentia sit, etiam ante & extra usum, propter quam præsentiam, panis es leuari, & corpus in pane possit & debeat adorari. Ideo operæ me pretium facturum arbitror, si genuinam Augustini uerborum sententiam, pro refue tando Idolatrico isto commento, explicare & restituere conabor, Sic autem scribit Augustinus, Verbum in aqua mundat, Detrahe ver Tradation in toa bum, & quid estaqua, nisi aqua, Accedit verbum, & ele mentum, & fit sacramentum, etiam ipsum, tanquam visit bile verbum, Et post: Vnde tanta virtus aqua, vt corpus tangat, & cor abluat, nisi faciente verbo. Non quia dicis luverbo non socio tur, sed quia creditur, Nam & in verbo aliud est sonus interior virtus in a deconsideratur. transiens, aliud virtus manens. Hoc est verbum fidei, quod prædicamus, cui corde credimur ad iustitiam, & ore fit confessio ad salutem. Nontantum ergo simpliciter dicit Augus stinus, propter accedens uerbum ad elementum, fieri sacramentum: sed fieri sacramentum, etiam ipsum, tanquam uisibile uerborum : At uisibile uerbum ex elemento fieri, qua tandem interpretationis fide idem erit, quod inuifibis lem in panis elemento corporis existentiam gigni: Deinde Augustinus, non Augustini Regula de simplici recitatione seu traseunte sono uerbum : sed de manente uirtute, communis et ome nibus sacramenis. & uerbo fidei, loquitur. Ita rem seu gratiam sacramenti, negat effici & ex. hiberi per uerbum, hocipso, quia dicitur, sed quia creditur. Qua ad Eus charistia sacramentum referantur, propter generalem illam, & omnibus Sacramentis communem, Augustini regulam & definitionem, fatendum est, uerba cœnæ, Hoc est corpus meum, eadem, qua in Baptismo, ratione, est Sic quondam D. se uerbum promisionis & fidei, decorpore tradito, & sanguine fuso, quo Lutherus in affer accedente ad panem & uinum, diuinæ institutionis & ordinationis uirtute, Bullam Leonis. fiat facramentum, etiam ipfum, tanquam uifibile uerbum, Mundat itaq; uers

bum

Anguftimus, 16. mafia.in'oan . & coerre.

bum in aqua, cibat etiam uerbum, in pane & uino, Sed uerbum in aqua mundat, non quia dicitur, sed quia creditur, cibat igitur, & uerbum in pas Analogia Baptilmi ne & uino, non quia dicitur, sed quia creditur, Spiritualiter per uerbum, in aqua regeneratur bapti Tatus, Saginatur quoq fpiritualiter per uerbum in pane o uino, regeneratus factus est, qui bapti atur per nerbum in aqua, Nouns & infans intus . Saginatur quoq per uerbum in pane & uino, intus ubinouus & infans factus est: Denia ficut Christus est, qui bapti at & regenerat uere:ita ipse est, qui corpore & sanguine suo nutrit ad uitam ater nam regeneratum. Hoc modo, ex perpetua Augustini mente, totiusq. doctri na de facramentis collatione, & non ex magicorum institutis, intelligi & explicari debebat, quod de accedete uerbo ad elementu, longe alio sensu, qua Pjeudo Luthérani isti, omnis aproda Tpe as instauratores, sibi persuadent, alijsq. per uim obtrudere conantur, scriptum ab Augustino legitur.

Sunt autem & alia apud eundem Augustinum, quæ ex superiore ista ipsus regula, dicti & intelligentiæ suæ causam habent, & uelut illustris isti

us regulæ explicatio effe poffunt.

Lib. 19. cap.14.& 16. contra Fauftum & de Catechifand. rudibus. cap. 25.

Epift. 5.

Lib. 19. cap. 16.

Trafat. 26.86 44. In loan. idem olim feefe Lutherus.

Primo enim sic contra Faustum infert; ida doceri unt mysterijs initi atos, Quid aliud funt corporalia quæq facrameta nisi quæda quasi uisibilia uerba, quia similitudine earu reru gerunt, quas significant, & quæ in uerbo funt reconditæ: Vnde hoc amplius colligit, sicut uerba neteris Testamenti, de Christo nascituro, passuro er resurrecturo, propter rei postea exhibita ueritatem, fuerunt mutabilia: itaq quoq facramenta, quasi uisibilia rerum significatarum uerba, mutabilia fuisse. Item, sicut in uerbo aliud est sonus transiens, aliud uirtus manens: lta etiam in sacrameto Baptismi, actio corpos ralis, ait Augustinus, quæ fit Otransit, non est æterna: Virtus autë, quæ per ista operatur, ingiter manet, or donu, quod per ista insumatur, est æternu.

Secundo, hinc etiam infert, quemadmodum in ueteris & noui Testamenti, quamuis diversis verbis, una tamen in Christum sides suit, sic etiam in signis diversis eandem esse ficein, eo quod signa verbis addita, nis bil aliud, quam uisibile quoddam uerbum, sint. Proinde, qualis rerum, in ueteris Testamenti uerbis & signis, ut futurarum, promisio & præsentia fuit:

Talens

Talem etiam, sed ut iam completaru, esse in noui testamenti uerbis & signis seu sacramentis. Et hinc propter eande utriusq testamett in uerbis & signis fidem, eundem quoq fpiritualem cibum & potum esse, in eiusdem uidelicet rei sub diversa uisibilium specierum intelligibili significacione, spirituali

participatione.

Tertio, scribit Augustinus Paulum Apostolum significando prædie casse Christum, per linguam Sermone, per Epistolam, o per sacramentu Lib. 1. 00 4. de corporis of Sanguinis eius: Nec tamen linguam aut sermone, nec conscripta Trinia, predicario litteraru signa, corpus & sanguine dici: sed illud tantum, quod ex fructibus & Gieramentis. terræ acceptum, o myftica prece consecratum, rite sumimus ad salute spiri tuale, in memoria dominicæ passionis, quod cum per manus hominu ad uisis Fridusterre mudi bilemillam specie (panis scilicet Guini) perducitur, no sanctificatur, ut tam caprece conferen magnu sit sacramentu, nist operante inuisibiliter spiritu Dei: Hoc uero quid tos, sumitor ed cha aliud estequam effe inter hac tria sermone uidelicet, Epistolam Glacramen tum corporis Christi, quandam, in mysterio prædicationis Christi, per su quem scholatte. gnificatione, conuenientiam, eo, quod propter accedes uerbum, etiam ipfum facentur ne n poile facramentum, sit quasi uisibile uerbum. Sed tamen nec linguam aut sermone copum intelliga. nec Epistolam, corpus Christi uocari, sed illud tantu, quod ex fructu terra acceptum, mystica prece consecratu, in memoriam dominicæ passionis rite Sumitur. Ergo quia sacramento corporis & sanguinis Domini, Christus sis gnificando prædicatur, tanquam uisibili uerbo non potest sacramentum ess Je realiter ipse inuisibilis Christus.

Quarto, ex hac sacramenti cum uerbo similitudine & collatione, Au gustinus Origenis in hoc sententiam sequutus, dicit non minus esse uerbum Christi, quam corpus Christi: ideoq; non minus reum esse, qui uerbum Dei negligenter audierit, quamille, qui corpus Christi sua negligentia Vice tura in ann in terram cadere permiserit. Quo loco, non dubium est, corpus, pro sacras vituno. mento corporis, quod rei nomen habet, accipi: Hoc autem, quia uisibile quod dam uerbum est, ideo cum uerbo in utriusq; negligenti, uel tractatione uel auditione, confereur. Alias nocale illud & in Ecclesia sonans ners bum, cum ipsomet Christo & filio Dei, hoc modo conferre, nec minus hoc

nerbum.

merbum quam ipsum reale Christi corpus esse, dicere, absurda & intollera? bilis effet blaf phemia: At facrameta, cum propter accedes uer bu etiam ipfa, fine quase mistelia quadam uerba, non pluris ab Augustino, quam ipsum uer bum, cuius funt figna, effe dicuntur.

Vide sipra cap. 2. August. lib. 10. ca. 10. de ciuit. Dei.

Quinto, Ab hac eadem collatione, idem Augustinus, contra Gens tiles Platonicos, & irrifores uisibilis sacrificii Christianorum, in pane & uino coena, scribit, uisibilia hac sacrificia, ita esse inuisibilis or mentalis sas crifici figna, ficut uerba fonantia, signa funt rerum, quas significant, quali diceret, uifibile illud Christianorum sacrificium, est inuisibilis sacrifici las cramentum tanquam uifibile ipfius, quo mente & animo offertur, uerbum. Confertur itaq uifibile facrificium cum uerbo, propter eandem in utrog

inuifibilis rei significationem.

Ex his, quæ Augustini, in superiore illa, adeo foede à quibusda depra uata, regula certa, mens & sentetia fit, perspicue, ut opinor, intelligi potest; Et quamuis hac hodie, omnium triftisimo faculo, propter Caluiniam nomi nis inuidiam, & odium plufquam uatinianum, quo in ueritatis oppressionem conspiratum eft, teterrimam calumniam patiatur : Tamen olim sic ista ins sellexerunt, or contra Zuinglium or Oecolampadium. pro uera facramens torum doctrina, defenderunt authores Syngrammatis, quem librum D. M. Lutherus præfatione sua tantopere commendat, ut suum esse, & quast à se conscriptum, haberi uelit: Sic aute isti totius tunc Sueuiæ præcipue Ecs clesiæ Doctores & ministri , de præsentia corporis & sanguinis Christi, effe sententiam, te quatenus hac uerbo comprahensa est, atq. per uerbum ad panem Eucharistiæ adfertur, eog. modo, pro ratione spiritualium donorum, fidei accid pienda offertur, ex infallibili sacræ scripturæ (ut uideri uoluerunt) ueritate senserunt. Postquamenim panem & calicem, piè à patribus corporis & Sanguinis Christi Symbola uocari, Panem etiam corpus significare, item sto guram & exemplum ipfius dici , denig ficut Baptismum , non propter fignum, fed propter uerbum, lauacrum regenerationis effe, sic etiam panem, propter uerbum, dici corpus Christi, concedunt & fatentur: Ita deinde præsentiam Christi, in uerbo & sacramentis spiritualium donorum exems plis, explicant atq. probant. Sicut

Syngramma, Editus eft liber ifte Halz Sucuorum. anno 15. quem pre farione fua comme dauit, & fuam hanc therus.

Sicut hisce verbis: Remittuntur tibi peccata tua. Item: Pax huic domui. Item: Ego sum resurrectio & vita, velut quodam promissionis verbo, remissio peccatorum, Pax, resurrectio & vita, quodammodò includitur & ad rumper verbum fi credentes adfertur: Sic simili ratione, hoc verbo, hoc est Quomodo corpus corpus meum, quod pro vobis traditut, & sanguis meus, & fanguis verto oblata accipiantur. qui pro vobis effusus est, corpus & sanguis Christi, coms præhensa sunt, & fidelibus offeruntur, vsqueadeo, vt quicunque hoc verbum arripiat & credat, fidéque tenes at, arripit, accipit, habet & tenet verum corpus & fanguinem Christi, eum videlicet, qui effusus est, non spis ritualem aliquem, sed carnalem. Hac uero ita explicant or ins telligi uolunt iftus libri authores, quod si simplex uerbum Dei tanta eft energia, ut Christi corpus, quatenus hoc continet, ad nos adferre seu nobis præfens siftere posit: Multo hoc minus negandum effe, de uerbo, quod sacra mento panis accedit. Sicenim (inquiunt) OMNIA IN COENA, VT IN IPSO VERBO, Q VAERENDA SVNT. Eadem namqueratione, qua nobis corpus in cœna, ita quoque donauit Christus, totum Euangelium, OVO NON SOLVM NOBIS PRAESENTIA FIVNT CORPVS ET SANGVIS Christi: sed & tota Dei pos tentia totus Deus, cum omnibus bonis suis. Et post: Non De prefentia & maducation et les opinamur, quenquam tam impie sentire, qui neget, fidem per verbini, pra bibere sanguinem & carnem Christiedere. Sicenim ait abid pous. loannis sexta. Caro mea vere est cibus, & sanguis meus vereest potus. Cuius fidei NAM FIDES EDIT CAR, NEM CHRISTI, ET B'BIT SANGVINEM EIVS DVM CREDIT. lam sifides edat carnem & bibat sans guinem consentaneum est. C ARNEM ET SANGVI NEM ESSE PRAESENTIA: Siquidem si non essent præsentia, non possuntedi, aut bibi, aut si mauis credi.

& infectatur, laco.

Tropus in verbo E dere pro crede

tione donorum.

Quandoquidem Deum ipsum edere, hoc est credere, ne. vinianum damnat mo potest; nisi cui Deus præsens suerit, Impis & infidelis bus Andreas con bus absens est, proinde necilli Deum edunt, hocest, non credunt in Deum : breuiter fides vt habet Deum præs fentern, si credat in Deum: Ita si edat corpus & sanguit nem bibat, hoc est, credat, habere oportet corpus & sanguinem præsentia: Quis autem Deum præsentem facit (loquimur enim de ea præsentia, qua pijs adest) Pratentia pro ra nisi uerbum: Et post. Porrò cum verbum, Deum cum ome nibus suis FIDEI PRAESENTEM OFFERAT: Cur verbum non idem faciat, in corpore & fanguine Christie Siquidem hæcnostra sint dona, quibus mortis, peccati, adeoque Sathanæ faucibus erepti sumus. Ioans nes scribit., Epistol, cap i, Sanguis Christi Jesu muns dat nos ab omni peccato: Si igitur sanguis nos emundat, oportet sanguinem nobis præsentem esse, siquidem res Quod verbo offer absens non emundet: At fides inquis, Sanguinem offert tur, fide prætens a nobis, sed vnde sides sanguinem acciperet, nisi à verbo? Fides enim non est fides, nisi in verbum sit directa. Vere Quisad her Hes burn, fidei obiectum est, VERBVM FIDEI OFFERT, QVIDQ VID ACCIPIT AVT CREDIT. Atos adeò quomodocunque dona Dei, vel nobis ademta, vel

oculis nostris absconsa & longe posita fuerint, verbores stituuntur, reuelantur & ob oculos nostros ponuntur: Sicpax Dei, sicremissio peccatorum, velut dona FIDEI PRAESENTIA fiunt, & offeruntur per verbum. Et post: Itaca Apostoli verbo suo remissionem peccatorum spare gebant in populum, & vere credentibus peccata remits tebant: Nunquid sua potestate. Absit, Christus enim folus peccata remittit, sed verbo Christi, id quod Chris sti erat, in populum vulgabant, Christum interim reline quentes

in quentes sedere ad dexteram patris, nec quidquam ei Corpus & fanguts vel detrahentes, vel ausserant patris, nec qui quant l'orpus a langua vel detrahentes, vel ausserante. Qui digitur vetaret, Conserur cum recurrire cur idem non fieret in corpore & sanguine Christiquod missione peccaso rum; quo ad præe in remissione peccatorum? Nam vi remissio peccato; senize & difinburum ipsius Christiest, sedentis ad dexteram patris, sed tamen verbo commendata est, vt in orbe, per Apostolos, vo? cali & externa voce, spargeretur: Ita corpus & sanguis, folius Christi sunt, ad dexteram patris sedentis, sed intes rim verbo, hocest corpus meum, hicest sanguis meus, commendata sunt, vt pane & uino, rebus externis distris buerentur. Nam si remissio peccatorum nostrum do-Corpus & fangris, num est, cur non & corpus & sanguis, per quæ, hæc rez vivenbo fiderpre missio contingit, dona essent lam si dona sunt, Consens tiam verbo, prova caneum est, ut & pro ratione donorum distribuantur: tione doni, dutti Distribuuntur autem uerbo, sicut hoc ex præcedens tibus manisestum est. Proin, si uerbum nobis cors pus præsens offerat, quid prohiberet, cur non ad pas nem ferret, quod in se continet. Ex his igitur hoc liquido con Corpus continetur in verbo, prorato sequitur, sicut remissio peccatorum, ad externam Euangelijuocem; Sic nedoni. sehabent, corpus & sanguis Christi, pro ratione donorum, ad externa panis & uini symbola. Et post: Quid uero hoc? Si panis cor Hoc contra carria pus est Christi. Igitur rursum crucifigendum est : bels lem præsentiamob la profectò argumentatio: Quasi uerò rursus Christo res surgendum esser, quia hoc uerbum. Ego sum resurrectio ad nos resurrectionem, quæ & nostra est, adsert. Ethoc, uerbum caro factum est, Christi incarnationem nobis præsentem facit: Nonne absurdum esset, nunc contens dere, Christum propterea incarnandum esse? Sic nece, dum fatemur. PANEM ESSE CORPVS CHRIS STI, propter uerbum, imaginandum fuerit, de aduentu

cibat , ficut pera quam lauar.

coalertur cum Re missione peccatoru,

modo corpus Chri pane.

Ab hac fententia discesserunt hodie

Quomodo corpus contineatur in par ne.

Verbum per pane quopiam vel humiliationis vel glorificationis: sed per ver bum Christi in pane & vino, fit distributio, Quemadmo? dum & remissio peccatorum, donum longe omnium maximum, verbo nobis reuelatur & distribuitur; nes mo tamen propterea, quantumuis crassæ Mineruæ, aduentum aliquem vel humiliationis vel glorificationis ima ginatur: Ita dum verbo corpus Christi, per quod remissio Corpus Chrift, pro peccator u facta est, in pane distributur doni distributio & dispensatio, non nouus quispiam Christi aduentus est, Er & pace Christi.
Duiributio stifidei. post: Distribuitur autem, sicutalias, Pax, & remissio pece catorum, ita, corpus & sanguis, per verbum, in pane & vino, Siquidem verbum ac panem & vinum accesserit; Norabene, Quo Exemplo res manifestior erit, Præceptor quispiam, vos modo corpus Chri fitin verbo & luntatem suam verbo (vtita loquar) includens, omnibus quotquot verbum recipiunt, eam dispartitur, retinens interim fibi fuam mentem, nihilominus tamen alijs, per verbum, distribuens: Hinc dicere solemus, hæc est mens illius authoris, hæc est sententia huius scriptoris. Quod discesserunt hodie si tantum homini licet, vt mentem suam & sententis am verbo imponat includatque, & inclusam auditorit bus communicer: Cur idem non liceret Christo Deo, vt corpus & sanguinem suum, in verbum inclusa, pane & vino, distribueret & communicaret: Eadem est, ut hinc apparet, ratio, & idem modus præsentiæ & distributionis corporis Christi, in pane coenæ, per uerbum, quæ pacis & remisionis peccato sum, alios rumq, Euangelij donorum: Sicq, sacramentum panis, cum uerbo, & cort pus Christi, in communicatione ipsius, confertur, cum alijs spirituas libus Euangelij donis atq. beneficijs, Elucescit enim clarisime, non aliam, ab authoribus huius scripti, præsentiam corporis statui in pane, quam, ut ed contenta est & offertur, in uerbo, non quidem pro corporali ipfius corporis: fed pro ea, quæ est uerbi & fidei propria, in offerendis & communicandis Euangeln

Enangely donis, hoc est, spirituali, ratione or modo : Ideo procul abeffe ius bent corporalem imaginationem, de duobus corporibus in eodem loco. Si Corpus Christino enim (aiunt) absurdum non fuerit, CORPVS VER fittin pane, quan BO GESTARI, quomodo eritabsurdum, pane, per ver-in verbo. bum gestari: Non magis igitur, quam in hoc Euangelij uerbo, corpus Christi pro nobis est traditum, quo hoc nobis, ut donum, offertur: Sic etiam in pane Eucharistia, cui accessit uerbum, hoc est corpus meum quod pro uos bis traditur, realis & corporalis aliqua imaginanda est præsentia seu sube siftentia: Et iterum. Remotus quidem erat, Agni paschalis tempore, Christus, & ab auribus & ab oculis carnalibus, præsentissimus tamen erat fidei, quæ motis alis suis, ex hocmundo, in spiritualem transuolabat, ac pro natura vis sus Dei quæ Christi sunt, videbat. Sic enim Deus, omnia, etiam futura, sibi præsentia videt. Ita FIDES, rem longis sime, pro mundi captu, positam, sibi PRAESENTISSI Fides rem soci ra-MAM facit & videt. Et post: Nemo est, qui neget, corpus cutibi presenulsi Christispiritu præsens fuisse patribus. Nam per verbum promissionum Christus totus ipsis presens factus est: Sed Przeentiain verbo longe aliter nobiscum res agitur, non enim solum spiritu, promissionis. fed & præsenti verbi exhibitione, corpus & sanguis Chris sti præsentantur. Nunc enim reuelato Christo, non solum spiritus verbi, quo patribus præsentem exhibuit in pros missionibus, sed & litera (absit verbo maligna interpræ/ Quia videlicet, de tatio) corpus Christi & sanguinem præsentia exhibet, ad finguine fuso, ver fert & demonstrat : Hoc (inquiens) est corpus meum, & bum & symbola testificantur. hicest sanguis est sanguis meus : Sic autem edimus corpus, & bibimus sanguinem, carne, non vt corpus Christi Camalis maiduca, tio quo ad symbo. atteramus & frangamus, vt est in reuocatione Berengarij: 12. sed panem ipsum, qua panis est, tractamus, frangimus, es dimus & dentibus atterimus. CORPVS AVTEM ACA CIPIMUS, Q VA YERBUM HOC ACCIPIMUS, HOC Ee 2

magis percipitur o quo przefens offer

Brgo corpus non HOC EST CORPVS MEVM, vt pulcerrime qui re, quam verbum, dam dixit, Q. VOD EDIMVS, INTRAT VENTREM, O VOD CREDIMVS, INTRAT MENTEM. Et post: Cum corpus Christi verbo ad panem adfertur, quid impes dit, vt non corpori conueniant, quæ pani: Hincest, quod corpus frangitur, quia panis frangitur, manente integris Escentialis voio cortate corporis. Et post: Nece est, quod timeas optime Oecos

nio.

ports cuut pane, cit lampadi, ne quis cœnæ tempore vane sele occupet, in mis raculo cosiderando, quaratione scilicet corpus pani vnia? tur, nece enim nobis probari posset, si fieret, sed dabimus, vthoc fiat à superstitiosulis. Quid ergo : An ideò negabi-

tem traditum,præ/

Corpus, vriumor, mus panem esse corpus ? Er post: Corpus Christi folum, sens ett & editur. nihil prodest: sed quia pro nobis traditum est, sed quia vita mundi est: Ita sanguis Christi, solus nihil prodest, sed prodest plurimum, quia pro emundatione nostri effusus

Nota, caufa cur cor edatiur.

pus Christi in coma est. Adeog hæc vnica causa est, quare edamus corpus & bibamus sanguinem eius, in cœna: Nisi enim corpus pro nobis traditum esset, & sanguis effusus, frustra ederemus

postoli in cona.

Corpus vinmor, & biberemus. Porro Q VOD FIDE MANDVCAN tem traditum, fide DVM SIT CORPVS, & bibendus sanguis, nihiladis candum in pane, mit pani, ve no sit corpus: Vt enim no propterea Christus carne caruit, quod Petrus autalius Apostolus EDERIT EVM SPIRITVALITER: Ita non propterea corpus Christi in pane edi negandum est, quod SPIRIT VALIS

Corpus Christi ter edatur.

quomodo canali, TER sit manducandum: Quid igitur absurdum erit, si fas teamur, corpus Christi incommestibile, carnaliter nos ede-Collatio verbi cum Collatio verbi cum carramento; Nota re, dum panem coenæ edimus? Nece enim negauerit quis Spiam, NON ESSE SPIRITVALITER EDENDYM CORPVS, Q VOD PANE, PER VERBVM, EDIT.

diligenter hanc collarionem,

> Quemadmodum nemo tam stupidus est, qui diffiteatur, verbum Euangelij, spiritualiter, hocest, side recipiendum

esse.

effe, vt maxime auribus carnalibus recipiat: Quo loco, illud inter catera, memorabile & quasi totius illius scripti certa & perspicue explicatioes, quod recle & ingenue fatentur, non ideo poffe à quoquam ex Supradictis probe inferri, Spiritualiter corpus Christiedendum non esse, quia scilicet, pane, per uerbum, edatur, Sicut nec propterea Euangelij uers bum, friritualiter, hocest, fide no recipiatur, quia carnalibus auribus audias tur, quasi dicerent : Esus carnis Christi, in pane, per uerbum, non mutat spi. Carnasa de paritualis manducationis modum, in uerbo, sicut nec præsentiæ modus alius rimalem manducat fit seu mutatur, eo, quod uerbum ad panem accesserit: Vt enim fides Christi, in pane qua (aiunt) verbum, quod auribus accipitur, pro fua ratione cipiur, quod m recipit: Ita & corpus, quod pane accipitur, PRORATIO. verbo. NE FIDEI ASSVMITVR. CORPVS ENIM CHR I Corpus in pane STI CORPORALE, NON RECIPITUR & COR cipitur, pro plas DE, ANIMO, FIDE, NISI PRO RATIONE FI est, ratione a.o. DELO VAE EST SPIRIT VALIS: vt maxime ipfum sitcorporale. Hincfacile manisest uelt, quo cadore citaueris huc, eum locu, qui est loan. 3 Omne quod ex carne est, Contra oralem ror caro est. Quasi verò sides carnali ratione corpus Christi ducationem acciperet? Erpost: Ita nequis igitur colligere auderet,pas nem cœne no esse propterea corpus, quod corpus Christi fideedendum fit. Etiterum: Sed Christus(ais)abijt & sedet ad dexteram patris & misit Spiritum sanctum in corda Hine apparet stati Apostolorum, &c. Heus tu, ita ne abijt, vt suarum rerum quastionis no fund nihil post sereliquerit? Abijt ergo & remissio peccatoru, hac enum nihil a abijt & sanctificatio, adeocpomnis iusticia, abijt & Spiris ciunt ad comporate tus S. siquide hecomnia Christi sunt? Sed gratias agimus tibi Domine lesu Christe, quod te non sicabstuleris, vt ni hil nobis rerum tuaru reliqueris. Sedes tu quidem ad dex-Hodie à fessione tera patris, sed interim tamen nobis dona tua no denegas: ad dexteram, infertur vniu erfalis pro-None Spiritus S. Christo est agnatissimus? comunicat tas senties comporte un men eu pijs, et mittit eum in corda ipsoru, manens interim omnibus creaturis.

nis, non mutat fri

ad dex

ad dextera patris fedens, nulla parte difiunctus. Iam fi Spiritus fanctus vehiculo verbiad nos aduehitur, manens, vt diximus, interim Christo, ad dexteram patris sedenti, con. iunchissimus: Cur eodem verbi vehiculo non posset ad

ea imaginandus est nouus Christiaduentus, si verbo nos

Præsentia corporis Christin coma, no nos aduehí corpus & sanguis Christi: Nega vero propter eff realis fafius ad

panem aduentus, ea imaginandus en nouds officialis doni bis mittatur, vel Spiritus sanctus, vel remissio peccatoru, veliusticia, vel corpus Christi & sanguis eius: Non enim aliquis Christi aduentus est, sicut initio carne venit, nouis simo venturus in gloria: sed doni communicatio & distriz butio est. Siquidem verbum ea, quæ in primo aduentu als lata & impetrata funt, conferuat, et nobis distribuit, Impe trata est remissio peccatorum, ea verbo conservatur. Als Collatio corporis latum est corpus allatus est & fanguis, hac verbo confers uantur, manente interim Christo, summo Pontifice & fas

Chruft cum reli quis Buangelij donts.

Ergo manducatio Christific fide.

cerdote, à dexteris patris, nec in multos Christos diuiso. Vnus enim est Christus, sicut & vnum corpus Christi, & ficut non multi fiunt Christi, ex credentium in Christum multitudine: Ita non fiunt multa corpora, ex numero manducantium: Eo tempore, ut apparet, ignota fuit adhuc universalis illa præfentia corporis Christi, in omnibus creaturis, secundum modum dextera er sessionis ad dexteram, quo solo fundamento hodie nituntur Vs biquista. Sicut autem hac sessio ad dexteram, non repugnat communicatios ni corporis & fanguinis Christi, in uerbo: Ita hinc recte inferunt huius scripti auctores, nec per eam impediri communionem corporis & sanguis nis Christi, quatenus sit in pane coena, per uerbum: Quia uidelicet idem utrobiq prasentia modus est: Sic uero tandem concludunt. Nos dilis genter collatis rationibus, cogimur à spiritu verbi fateri, panem cœnæ esse verum Christicorpus, non tropicum, sed illud ipsum, quod pro nobis traditum est, non detras hentes interim Christum à dextera patris, sed donum cor-

Bonum corporis verbo conferna tum, adfertur ad panem.

poris.

poris, verbo commissium & conservatum, & sic per vers bum ad panem advectum, summa animi gratitudine sus scipientes.

Hac auctores syngrammatis, Brentius & alij Sueuicarum Ecclesias Eo tempore Cale rum Doctores & Ministri, de prasentia & exhibitione corporis Christi in ministre condum ccena ad Oecolampadium, Qui cum expressisime negant, hanc præsentiam esse nouum aliquem corporis Christi ad panem aduentum, seu miraculosam ipstus cum pane unionem, sed uerbo promistionis & fide eam constare, hoc Profentiacorporis est, doni ipsius, in nerbo conservati & oblati, communicationem esse, quæ China in como, ve pro ratione sidei corde & animo accipiatur dicani atq, sateantur, promtum bo promissona est hinc intelligere, hac ad realem seu corporalem illam in pane prasen. & ille. tiam, quæ non est, nec conseruatur in uerbo, ut donum fidei, omnino non pertinere: Nec tamen hac sententia a D. M. Luthero reprahenfa fed ex supradica oppor presse etiam in ipso contentionis feruore, probata fuit, quæ si alijs suis exo: nenda inot panie ticis hac de re scriptis opponantur : an non à semetipso omnium potentissio merefutatur? Apparet autem ex his, non satis fuisse intellectum ab initio, Hocichatur Buce, werum buius controuersia statum, atq sic fere idem accidisse Oecolampas bus. dio, cum hisce suis aduersariis, quod Cyrillo, cum orientalis Ecclesia Epis scopis, Theodoreto & alijs, in causa Nestorij; metuebant authores synt Occasio contro gramatis, ab Oecolampadio, omnem corporis Christi a cœna communica: uertia. tionem per eum, quem assereret, tropum aufferri, sola figura relicta. Hoc uero sibi non iniuria repræbendendum existimauerunt, quod falsum & abfurdissimum uideretur, non esse ueram ipsius corporis Christi, in pane cœs na communicationem, per uerbum, quandoquidem hac nulla ratione sim> plici uerbo adimi & detrahi poffet : An enim (inquiunt) panis aliz A fur fici verbo. quidadimet verbo! Absit, SED VERBVM AD PA wono vertanna. NEM FERT, Q VOD IN SE CONTINET. Et sic alibi idem Brentius, in Epistola ad Bucerum: Adhibe (inquit) vers Brenting al Buce, bum pani, hoc est corpus meum, cur non in pane accipes fant remus, quod in verbo ? hanc finceram & candidam ver Pour to the me borum Christi expositione, si & vos sequeremini, mane se rator el ca

ralem prefentiam in pane, quarfola ex duditur per tropu.

Verbum fide acce quod continet.

fentionis hodie cel ductafuper vbiqui tate diffentio.

Hæc aut ipfiulmet

Brenti judicio, mar gica funt, ant ad cor

& Geramensorum.

Scopus fupradida dispurationis.

Idem Origenes & Hieronymus.

Cap. 20 in Brege. ipfum tanquam uifibile uerbum. Fatetur quidem & concedit Brentius, pal Ioan. & Bpiftol. ad nem effe figuram corporis Christi, sed negat amplius in coena, per uerbum, Buccoun. quam figuram daris

ret pax & concordia. Item: Nam fi scire volueris, quid pec cent affertores tropi, in hac loquutione, hoc est corpus Exembliad corpo meum, facile dicam. Idem enim faciunt, quod alius, dum Christus inquit, Ego sum lux mundi, si ex luce, figuram lu cis faceret, aut ego sum resurrectio, si in resurrectione, fix guram resurrectionis imaginaretur: Vt in hoc verbo, Ego prum, przesens facit. lux mundi, lux nobis adfertur, quod verbum, si quis fide acceperit, veram lucem accipit: Ita hoc verbo, hoc est corpus meum, adfertur ad nos corpus Domini nostri, quod Noralmecanta difi idem cur no faceret, si ad panem accedat. Er post: Quod ves Conte, nous est intro ro vobiscum non consentiamus, in causa est, quia videmis ni nobis auferre donu, quod verbo adfertur, id quod nul lo pacto patiemur. Nos fatemur, hoc verbo, hoc est core pus meum, Christum suum tradere, no figuram corporis; corpus cibat animam nostram, non figura; lam quidquid panis de corpore habet, ex verbo habet; necaliter panis porale presentam, partis de corpore france, ca de la corpus adfert. Item; in pane non perti est corpus, quam qua verbum ad nos corpus adfert. Item; Verbo donu corporis sui nobis præsens offertur, & si ver bum corpus adfert, proinde & hoc, cui verbum accessit, id est; panis come: Hactenus ibi runc Brentus, quoru nec fenfus nec ratio constabit, stalia, eag. corporalis, ponatur ueri corporis Christi communicat A collatione verbi tio, in pane coma, quam in uerbo. Nam cadem prorfus ratione, qua uerbo, in communicando corporis Christidono, nihil adimi dicitur per panem, cul accedit : Ita etiam nicisim per uerbum hac communicatio doni, suo percet ptionis modo, in pane non mutatur, nec difinit effe fpiritualis, per fidem. Es igitur totius illius disputationis hic scopus, hac summa & intentio, non mie norem effe in comunicando corporis & fanguinis Christi dono, panis Eus chariftia uirtutem, per uerbum, quam sit ipfius per se uerbi : hoc est , qued Augustinus ait: Accedat uerbum ad elementum & fit sacramentum, etiam

Contra

Contra uero Oecolampadius uerebatur, a suis aduersaris, corporalis Vide Oecolampa. prasentia o oralis manducationis commentum stabiliri, quod is tantu o de cocordia ad B non ipsam ueri corporis Christi comunicationem à coenæ remouendam esse à in Rectract. contendebat, ficut hoc diferte est à D. Bucero oftensum & explicatum. Sic loantous 219. itaque facile poruisse tunc, manente hoc controuersia statu, in quo profe-Ronulla, de corporali prasentia & manducatione, lis & dissensio fuisse uideri potest, res componi, sicut adhuc hodie posset, quam facillime, si uerita ti & ingenio suo cedere potius, quam ambitioni & contentionibus indulges re, uellent illi, a quibus tandem, infausto huius controuctsiæ progressu, ex Vbiquitæ. quisito turbanda in Ecclesia pacis studio, eo uasania peruentum est; ut iam fantia advertario. wontam altorum, quam sui ipsius execranda quadam opinionis leuitate, in rum veritane. prioris sententia mutatione, granisimi fint facti hostes o aduerfari, enis dentifimo certe divini iudici testimonio & diona istiusmodi ambitiosis & contentiolis hominibus pcena & confusione.

Quid enim fibi ipfis quæfo, sciscitante eorum conscientia, alisa, quis bus hoc non immerito sufpectum est, sunt bona fide responsuri ? quod a su= perius explicata sententia (cui quidem si quis affentiretur, pacem ei & con Hodie atiter soat cordiam benigne obtulerunt, sin uero quis ab ea dissentiret : noluerunt tat testamenti, vinde men ea propter dilectionis ius & uinculum dissolui) adeo procul est dis cum probutector. scessum, ut nec in aduersarys suis nunc ea ferre possint, sed ut Cingliana & Caluiniana, hostiliter & tumultuose insectentur, quæ ipsimet olim contracos, non recte (ut hinc uidere licet) intellectos, uelut a certo iudicio Spiritus Dei profecta, pro ueris approbauerunt, & quibus receptis, pacem & concordiam hac parte sancitam, omnemq. controuer siam sublatam effe wolverunt, Aut igitur hic omnium vere piorum & recta fentientium ius Hine conficentiam dicio, ad quod prouocare no dubito, uiolata fider er turbata in Ecclesta pa-veriati cadine eis, perpetuo accusandi & iustissime rei habendi erunt ubiquista: Aut fide, Voiquiliz. iam olim datam liberent, & reuocato in hanc causam, priore illo supraposito & explicato controuersia statu, de uera prasentia & communicatione corporis Christi in coena, pro ratione donorum, per uerbum in fide, ture batam iam satis (prob dolor) din afflicla Ecclesia pacem restituant, aut

Saltem facienda ipsius, iam pridem, ab omnibus bonis, speratam & exce ptatam occasionem amplius non impediant.

borum in domo

Sed nunc uideamus, quomodo hæc ipfa, quam supra recensui sententia Testimonium in postquam re melius à Brentio, in sua Exegest in Iohannem, explicata att eoustantiz, male st. que etia ab ijs, qui à corporali in pane præsentia & manducatione abhorres bant intellecta, confensum in eam postea fuit, rursus su hodie, pro dissoluene do isto confensu or alendo perpetua hac de re in Ecclesia disidio ab ipsamet, (quod horrendum audituest) Brentio, suisq sectatoribus, Zuingliani Caluianiq dogmaris & facramentarif erroris omnium acerbisime condemna. Detradatione var ta. Sicenim infelix ille senex & V biquitatis pater, Brentius contra Buls

paris mei folio 23 lingerum, immo contra semetipsum scribit. Qui concedere & fateri non vult, corpus Christiesse vbig, manifeste per hoc des clarat, etfi multa verbis iactet de vera præfentia Christi,& vsu cœne dominicæ, donis item et beneficijs, que nobis in

capit. 6. de fide & ad Dardanum & Folio.u.s.

Corpus in pane præfens, ante vium comme.

Protocollo Heidel bergensi, folio

ea offeruntur, quod tamen in intimo corde lit Zuinglias Contra Augustina nus. Item: Qui dicunt Christum in coena præsentem, sed fymbolo, & epito. tamen humanitatem ipfius, vno tantum loco, in coelo el ad Dardanum & fe: Isti veram corporis & fanguinis Christi præsentiam, ex cœna auferunt. Et in Libro Recognitionis: Isti qui faten. tur præsentiam corporis & sanguinis Christi in cœna, nisi crediderint Christum vna cu corpore & sanguine suo, verè in cœna presentem esse, priusqua verba cœne recitas uerint: non video, quomodo effugere queant magicam papistarum confecrationem. Et lacobus Andreas, qui propter, ea præcipuè clarus esse & fidem sibi tanto magis haberi unit, quod Luther & Brentiffe discipulum profiteatur: sic contra Heidelbergenses, de Collos quio Maulbrunnensiscribit. No volo vos celare, quicunce inter cos, qui Augustanam confessionem profitentur, dicunt, se credere veram corporis & sanguinis Christi presentiam in cœna, & tamen interea vbiquitatem, sicut ea à nobis, de maiestate hominis Christi docetur, negant cicp contradis cunt:

cunt: hos certe oportet aut Magicos papistas esfe, qui pur tant, quod per recitationem uerborum cænæ, corpus doreum fupradie Christi, antea absens, statim præsens è cœlo faciant & ad, tur, corpus verbo, ducant, aut in intimo corde cum Zuinglianis fentire, Chri alis doni, contenti stum uidelicet, tantum diuinitate sua nobis præsentem es. ad panem adsert. fe, corpus autem ipfius, non effe realiter in pane, fed tant flat. 50. in loan, tum per fidem præsens, puta, si credimus, corpus hoc pro nobis in mortem traditum & sanguinem eius fusum esse. Item: Quicuncy hanc maiestatem vbiquitatis nobiscum Berspeo secundo fateri non uolunt, isti uerum fundamentum præsentiæ genses solio. 61.
Voiquitas sinda corporis Christi in cona, negant. Quod si enim non iam mentum corporaantea semper & perpetuò, secundum modum dexteræ iis in coma præsens.

Dei, præsens ibi esset Christus, nihil aliud eum corpore on ins infaniam. suo facere oporteret, quam incessabili motu ascendere & ictacob. Andr. in Epistolis sius ad descendere & ab uno loco in alium migrare. Que sententia, amicos. nistrecipiatur, omnino in castra Zuinglianorum transeundum esse, fatens tur Vbiquifta.

Quid uero ad hac Aristarchus ille & grauis opinionum censor Manisona imposts Kemnitius. Quoniam, inquit, de generali illa corporis Chris n. stiubiquitate & præsentia in omnibus creaturis, ne inter ueteres quidem satis constat, necipsorum sententiæ & tes ftimonía consentiunt: ideò in medio relinquam. Abundet omnes lib. 30 fest. quila fuo fenfu: Hac autem, quo iudicio & aqua conscientia sic scris dulunt. 23. bat, qui intelligunt & animaduertunt, illis non erit ignotum, qua fide & equitate in hac causa versetur, cum adeo portentosos & detestandos erros res,ne Cadmæos suos fratres offendat; liberos in Ecclesia facit, quo tanto maiore cum applausu ueritatem in alijs insectari & opprimere posit . Sanè fi quis, ab hoc Aristarcho & Asseclis suis, liberum sibi fieri peteret, ut ei in amplectenda illa libri Syngrammatis, superius explicata sententia, quam Lutherus, ut dixi, suam fecit, abundare suo sensu liceret, non esset hoc tanta facilitate, ab istis fidei dominatoribus, impetraturus. Ventum est igitur eo

Har conferns fer Ais, quibus doce, Sie Augustinus tra

infane audacie, ut cum ea doctrina, que olim, contra Zuinglium & Oco colampadium, pro uera defensa fuit hodie ea propter sentire non liceat, quod in eam Zuinglius & Calumus quoq consentire: ideog Zuingliana & Calumiana, per calumniam dicatur. Liberum sit tamen cuiq in tam egregia fide fuo abundere sensu, ut credat es aperte sentiat, Magicum commentum seu incantamentum esse corpus, Christi per recitationem uerborum coena Domini, prasens in cona adesse incipere: Sed credi oportere, quod ubiq, ac ideo semper etiam antequam panis ad usum coenae Domini adhibeatur in co prefens fit. Hic que quifa foiritu ducatur, qui discernere er probare non ue let , eum sponte decipi & aberrare welle , proprio suo ipsius conscientia ter ftimonio conuincitur.

diffunctione Fran cofordent, fecunda proposit 31.33. &

Miglez do frine impietas.
Teitimonium lacob. Andreanc con

Etst autem Andreas ille Musculus, in disputationibus suis longe aliter fentiat or dicat ad horum uerborum hoc eft corpus meum, recitatio onem seu prolationem, statim in pane adesse corpus Christi, sunt nuntiante Angelo & adueniente spiritu, mox uerbum in utero uirginis caro eft; Tas men non uult is ulla modo uideri, à Brentio & Iacobo Andrea dissentire, quamuis, ignorare non posit, hanc fuam sententiam, pro Magica doctrina er impietate, ab ijs damnari er explodi: hoc itaq modo, inter se quidem dif fentium, fed tamen, contra aduerfarios suos, in is opprimendis, colluduat, & Christianum populum miserrime ludificantur, qui instar pyratarum per Ecclesiam manigant, super ambitione & opinionibus suis, neritatem cum pace deprædentes.

Quo magis uero omnibus innotescat, quale sit ubiquistarum, in obruenda ueritate & turbanda Ecclesiarum pace studium, qui cum Cal. uiniani nominis, quod ipfi primi in secta professionem, & uclut atrocisio ma iniuria infamiam, calumniose uerterunt, odio er inuidia adeo flagreni, ut plane fint excecati, non uident nec animaduertunt, abijs fe etiam opt Bententia D. Iner. pugneri, quos in patrocinium fuum aduocarunt & conduxerunt : libes Schepkij in respons hoc loco, magni illius Tubingensis Philosophi sententiam, de præsentis contra libellam A corporis Chrifti, in coena breuiter & summatim recensere. Is autem, ut omnium rerum, sic etiam corporis Christi duplicem prasentia modum

effe scribit. Vnum, qui actu primo . Alterum, qui actu secundo definiaturo primi, est ressecunz Priore modo & actu primo corpus Christi, absolute & ratione natura & veritatem name Sua, quasubftantialiter humanum corpus or to d'é Ti est, absens hinc corpo randa month raliter Glocaliter tantum in coelo Gnon nisi uno in loco esse dicit: ac pro> inde, bac absoluta corporis & humana natura sua ratione, non esse in Eus charistia, quamuis sec quide humanam naturam divinitas silij Dei, ubiq. per. Ab impot in impotential contrations contrations contrations contrations contrations contrations. Sonaliter (boc eft in ipfa filij Dei persona subsistentem) adiuctam seu unitam dictionis. habeat. Nam ut impossibile est, unum, quatenus unum esse duo. Ita quoq impossibile effe, ut unum, in uno definitum, simul pluribus loci s comprebendatur, quum hac implicent contradictionem : Quia cuiufa rei o voia semel duntaxat id sit, quod esse dicitur, reprehendit igitur Scholasticorum laticorum laticorum hac dere dogma, quo unum idemig corpus, substantia sua, simulin coelo, na. quampromet corporaliter & extensa sua quantitate circumscriptum atq. etiam in Eus chariftia, licet absq. hac quantitate, spirituali quodam modo, præsens esse tradant. Hoc enim primo absurdum effe ait, ut idem numero & effentia cor 1. Abandum. pus, discrepantibus in locis, simul eodem tempore esse possit. Nam quatenus est in illo loco, non etiam simul extra illum esse posse, of sitt extra illum, non amplius effe in illo, aut si simul sit in illo, or non in illo, impossibilem implicari contradictionem. Deinde si naturali sua quantitate præditum effe dicatur in coelo, in facramento uero, ut huius fuæ quantitatis expers, hinc aliud maius absurdum sequi:nempe, ut idem numero Christi corpus, simul fit in diver is generibus av Tid inquerévois. Quatenus enim quanti- impossibile eft. in tatis expers ou o'a est, in corpore generis fore, siquidem spiritualis ou o'a, subitante, effe at nullare, a corporea distinguatur, quam, quod illa quantitatis dimensis ucisoium senti. onem , er partium numerum non recipiat. Hac uero, ab indefinita quan. titate, qua, omne quod corporeum est, partes habere dicitur extra pars tes, non magis, quam differentia overcoots, a sua specie, separari possit. Falle hype the Falfas itaque simpliciter effe dicit hypotheses, quibus hac corporalis pras corporalis : Ta vege fentiæ opinio innititur: nempe, corpus sine naturali er propria sua quantis tate effe posse, er idem numero corpus codem tempore, simul habere partes. extra partes, & in loco, & etiam expers effe partium, & loci : Deniq.

Carifti ,in cocatao & proprietatum

Cyrillus, Didimus, & Ambro.de Spi ritu findo & Au Necessitas definiti

Chriftus eft in fan patris ell.

Behegkius negat omnem corporale eis prælentiam in

bus addenda est illa ex qua superiores nascuntur, omnium falsissima hypos thefis, uerbis coena banc peculiariter datam & ineffe uirtutem, ut miracus eil mittatitio forme losa quadam separatione quantitatis & humana forma a corpore Chris Sti, realem hanc in eo efficere posit mutationem. Sic enim hac corporalis prafentia, effet mutatio ipfius ueri corporis, a propria fua, & in parfona unitatem affumta forma & quantitate, in non habens formam, & in non quantum; Quæ opinionum fpectra, puriori uetuftati incognita, poft inue? Etum demum erroris, praiudicium, à Sophiftis sommiari & comminisci es portuit. Quibus uera illa Patrum bypotheses, seu firma principia sunt opponenda. Adeo uidelicet proprium effe corpori, quantitate sua finitum atq circumscriptum effe & loco contineri, ut ipsamet etiam divinitas, si efe set corpus nec quantitatem, nec loci circumscriptionem effugere posset. Item: Spacia locorum si tollantur corporibus, nusquam esse & ideo necesse quidem corpora. Item: Solius trinitatis proprium effe, quia non eft corpus, ut ubiq fit tota, & per spacia locorum non dinisa: Quantumcung autem corpus eft uel corpusculum, ut loci occupet spacium, eundema sic impleat, ut in nulla eius parte sit totum, necesseesse. Atq hinc, quia in Paulo, cis secunda quod Petro, Ioanne & singulis quibusq; sanctorum, secundum quod uerbum & λόγος & verba fapientia patris eft, Christus prasens sit, manifeste deprahendi incorporea natura maiestatem, qua nec loco concludi, nec rursum ullo loco deesse pos fit. Denig. non fic divinitatem aftruendam effe bominis, ut per boc ueritas corporis eius auferatur : Ista nero superiora Scheg kij, de præsentia corporis omnem corporale Christi, que primo actu, hoc est, substantia o ueritate natura sua, definis ta est, non tantum contra Scholasticos, sed omnem prorsus corporalem ipsu us humanæ naturæ Christi, in pane præsentiam, dici nemo tam huius rei ignarus eft, qui non intelligat.

Posteriore modo Gactu secundo corpus Christi, non absolutaratione Actus secundus cor substantia en natura sua sed evegnes e efficatia, quatenus uidelicet in dis habindo, secun mortem traditum, en propter obedientiam ipsus redemtionis nostra presessationada escreta ciù est definiritat q, hac evegnes extratione quo ad nos in Euchariftie

riftia præsens effe, ait : ut itaq priore illo præsentiæ modo, qualibet res ลางตั er abfolute, fecundum fubftantiam fuam, præfens effe intelligitur: Sic posteriorem hunc modum, qui est secundum everye ap @ mpoori, @ sic posteriorem nunc modum, qui est secundum ever ser ap o myor to prefentia fecundos spiritualis quædam (ut ait) efficatia corporis, in sacro illo pane, hoc est, obe actus est accidentes dientia er fatisfactio, quam in corpore suo præstitit Christus ad nos relata, lis. nocat accidentale: Quia videlicet absoluto corpori, quod est rod's 7 i , acces Exemplum a' pre dat hac ratio obedientia: Ipfa autem non fit absolutum corpus , hoc modo, fentialous. Solem & aftra totumq. ccelum , quamuis actu primo absentia & ualde res mota ; actu tame secundo, terræ præsentia dici. Aliter aute, quam hac actus fecundiratione, corpus Christi, in Eucharistia præsens esse posse, negat om mino: Proinde eos, qui aliter sentiunt, dicit no recte sumere principia: sed co poralis presenue mari (ut Aristoteles ait) omnia reuocare ad quasdam anticipatas animis fal defensores dictions. Sas opiniones. Addit quod, corpus Christi, absoluta ratione & prafentia primi actus, nihil prodeffe, sicut nec ipfe Sol, si hoc modo effet præfens, id4; Sacramenta non testatum fuisse Christum capernaitis, corporali sua in cœlum ascensione & funt res abso. absentia, Fatetur etiam, Sacramenta non habere absolutam quandam ratios nem ovoias (ut nonnulli perperam fentiant) fed evegyeias Gactiones effe, que constant signo er re signata Signa corporis esse cibum, re signata ani Corpus Christina predicatur substan mam pasci es uegetari. Denig sentit, in uerbis cœna Domini, corpus Chritialiter de pane. A fi, de pane non prædicari, per se & absolute (ut somniant quidam) id enim dreas, qui in verbis capernaiticueffe, alibi ait: fed per accidens, ratione uidelicet To mgoones - fubiceum quod were pradicati, quo fignificetur saluifica quadam uis er evegytia cor- Corpus Christito. poris Christi, non dutem absoluti corporis localis quadam prasentia, qua cali praseutia es corpus ipfius in coelo iam est, or prius erat in terra. Porro hanc spiritualem energiam & efficatiam ineffe pani facro, non ut fit corporea quadam quat litas aut energia. Inesse tamen aliter pani, quam in sumentibus, sicut energia luminis aliter est in corpore pellucido, aliter in ipso uisu: bancquam Theologorum Tubingensium, quorum se Patronum profitetur, de prasentia corporis Christi in Eucharistia, sententia esfe, non dubitat affirmare, quos, axcusans, queritur, nescio de qua reali corporis ubiquitate, iniuste accusari. Essi aute excellens & summus alioqui Philosophus ille, in dijs ples

Ai ut unu, a multis participetur, adeo obscurus sit & lubricus, ut difficulter,

quid nereco costanter nelit (nisi quod ut ex supradictis apparet corpus Chri Hi ueritate substantia sua pluribus in locis effe capertisime & solus quide bactenus impune, conniuentibus tot Architarchis & fidei dominatoribus, neget)intelligi posit: illud tame iure quis non miretur tantum, sed nec satis queat admirari, quod hac Theologorum, scilicet, Tubingensiu, perhibeatur effe sententia, quoru bic patronus, aut scripta non legit nec causam ipsoru de reali idiomată in ipsis-naturis comunicatione, & que hine crafisimo error re ab is infereur, substantiali utriusq natura in omni loco et pane prafentia. (quod eurpe est) non intelligit, aut quod non eft Philosophi & uertitatem as matis, mafre et dissimulater tegit; ut tanto sit ei liberior, cotra alios, quos unl go conflata ueritatis inuidia premit, litigandi facultas. Sed Gipforu Theolo goru in genuitas, sincera fides & ipsamet causa, si qua in is effet fiducia exis gebat, aut hoc, quod patronus eor u publica actione, or re apud tota Ecclesia acta, de nis testatur, ita ueru effe pala fateri: aut sentetia sua hac ratione fucu. fieri, nec ferrenec dissimulare. At cum caussa iam pride diffidat, erlonge alium, quam orthodoxi in ueritate confensus, scopu fectent; non audet cons tra se crabrones (quod dicitur) irritare ne, quod alioqui turpissimo illis scada lo futuricesse uerentur, multo graniore cogantur cum eo, quem Patronii con duxerant, quam contraipfosmet aduerfarios, lite sustinere er controversia.

Confessio Galleca m Ecdelianum

Hine-conflat de fi

de & conscientia horum Theologo

Postremo, ut intelligatur, Gailicarum Ecclesiarum, de sacra Euchas riftia & corporis in ea Chrifti prafentia, fidem prorfus cum illa fententia, quam ex libro Syngrammatis, post Brentium in sua exegest, explicani, consentire, Ideoq cam iniuste & malitiose pro recenti Calumiana fide, a ma leuolis traduci & calumniari: libet etiam formulam confensus hic subijcere, produs Possiacen in quam utriufq partis collocutores, in possiacensi Synodo, post longam ea

fis habita anno is habita anno septem de re habitam disputationem, tandem convenerunt,

Cyrillus lib. u. ca. 26. in loan.

NOS CREDIMVS ET CONFITEMVR, quod Dominus noster lesus Christus, in facra sua cona, nobis offert donat & exhibet vere fubftantiam corporis & fant guinis

guinis fui , per operationem Spiritus lancti quodepaccis Patchallin cap. 8, piamus & comedamus spiritualiter & per fidem, hoc ve: Chrysoftomne ad rum & proprium ipsius corpus, quod pro nobis in morte Heb.cap.s. traditum est, ut simus os de ossibus, & caro de carne eius, Hoc non est nota uto viuificemur & participes inde efficiamur, omnium fignaponero corum, quæ ad salutem nostram sunt necessaria. Et quia fi des, verba Dei innixa, præsentes sibifacit ater habet, res in eo promissas, nose per hanc fide vere & reipsa accipimus, verum & naturale corpus, verum fanguinem Domini nostri lesu Christi, in virtute & operatione spiritus sancti: ideò hac ratione & modo, confitemur veram præfentiam .corporis & fanguinis ipfius, in facra cœna.

SVBSCRIPSERVNT.

Exparte Prælatos rum.

Ioannes Monlutius, Episco. Valentia. Dominus à Valle Episcopus Sessensis. Salignacus Theologia Doctor. Buttelerius Abbas.

Claudius Epenfæus, Theolog. Doctor.

Ex parte Ministrorum Euangeln.

Petrus Martyr. Theodorus Be? a. Augustinus Marloratus. Nicolaus Galardus. Ioannes de Spina.

Hæc ifta confessionis fides eft, que hodie in hoc nouo Donatistico schismate, aFlacciana & Pseudo Lutherana factione multo maiori cum odio, pseudo Lutherani uehementia & impetu, quam unquam omnis Pontificia Tyrannis & idolo ficiorum. latria, quamuis ifdem omnino conatibus & medijs (hoc est, iniustis præiudi ojs, clamoribus & condemnationibus, nulla admissa caussa cognitione, sed molenta tantu persequutione, quibus ueritas à Pontificijs, hostiliter er rabio Andreas Althamer se oppugnatur: Verum anno uigesimo septimo, sub initiu controuer se, non ad conradum Som. dum penitus, ut in contentionibus fieri solet, intellecto ipsius caussæ, ut supra siæ ministrum, edi oftensum est uerostatu. Andreas Althamerus, Brentius, qui in oppugnado eum Syngramma Zuinglio non uoluit uideri postremus, in eandem sententiam defensa, & car tarios, anno 1556.

noda cama nalis feu corpor dis prafentia ratio & intelligetia, code modo eft, abfq'ulla per una in cona tune cuiul q reprehe lone, sed omniu potius asseniu, explicata; Sic enim seri specius este pinta cota bir: No profuisse carnalis Christus, nisi ide & Deus fuisset, tem presentie & man ducationis mo lapis videlicet electus à Deo & probatus; Qui itacs nulla ex carnali præfentia Christi sentiunt vtilitatem, spirituales non funt, nec Euangelio credunt: prætereà non funt in corpore Christi, sed exsecta membra: Credentibus tant tum vtilis, pretiofus acfructifer est Christus, non infides libus, qui credit in filium, habet vitam æternam: Dedit enim nobis cœlestis pater dilectum filium suum, vt vis wamus per eum, & cum eo largissime omnia donauit, Pater diligit Filium & omnia dedit illi in manum. Hæc. est illa vilitas præsentiæ corporalis, quod noster sit Christus, nobis præsens, nobis datus: vt nos seruet, & set cum ad cœlos euchat, Iustiria, Redemtio, Salus, Ador ptio, Gaudium, Veritas, Pax, Regnum, nostra sunt cum Christo, si credimus. Nam per verbum fidei noster est Christus, cum omnibus cœlestibus donis, per verbum scimus nostrum esse lesum, per fidem in nobis est, & nos in ipso, solorum credentium sanctificatio est, quibus etiam perpetuò præsens est, quia promisit se affuturum & verax eft, seipsum negare non potest. Non relinquam Vera Christi pre vos Orphanos, sed ero vobiscum omnibus diebus, víque miniterij, in verbo ad confumationem seculi, PER VERBVM ET FIDEM PRAESENS ET VTILIS EST: QVIA CREDIA MVS PROMISSIONI, Vitaenim eft &refurrectio, que fpiritu sentitur, no caca rationis luminibus cernitur: vns defit, Prophetastros istos novatores non credere præsent

tem, quia non vident, tantum in externa defigunt oculos non in verbum promissionis: hoc solum probant, quod vident, Judai, quia non viderant divinitatem in Christo

Iclu

Chriffus tantum eredentibus prz/

promisionis & B

Ielu, an propterea non erat Deus! Isti quia non vident net contra nude presentia corpus & sanguinem Christi, sed tantum panem squa dicuorur. & calicem, propterea non adfunt in cœna Domini? NON IN EXTERNA RESPICIENDUM EST SED IN Nota bene , hoc PROMISSIONEM ET VERBVM CHRISTI bodie damante O. VOD NOBIS. O VI CREDIMVS EVANGE. LIO, OMNIA, Q VAE CHRISTI SVNT, FACIT PRAESENTIA, COMMODA ET SALVTIFERA. Deus est verbum, qui verbu Dei audit & credit,ille habet Deum præsentem, Audis autem hic verbum lesu Christi: HOC EST CORPVS MEVM, quod provobis frant gitur: Etad poculum. HIC EST SANGVIS MEVS, Verbacenze, fidel qui pro multis effunditur, in remissionem peccatorum. S I prefentia faciunt ISTI VERBO FIDEM ADHIBES, IAM PRAE-nem:1 dem fentite SENS EST TIBICORPUS ET SANGVIS CHRIS STI: Sed quæris, ad quid profit ista præsentia? Respons deo, propterea esse præsentia, quod agnoscas, istud COR y Villeas facramen, PVS, pro te, tuis reatibus & admissis, in cruce facrifica per fiden tum fanguinem pro te effulum, quo scias tuam esse remis fionem peccatorum, pacem, regnum Dei, quæ hoc corpos re parta funt, magno reuera pretio emta, corpore videlis cet & morte Fili Dei, quod Christus in his verbis docett Hocest corpus meum, quod pro vobis traditur, hoc faci. Verba cenne, verte in mei commemorationem, id est, edite, hoc est enim sa missonis, de corcrificium pro peccatis vestris, vt certo sciatas, ad nos perti-fangulacino nere, vestrum esse, pro vobis oblatum, & in mortis meæ memoriam facite, id eft, recordamini per iltud facrificium Corporatio in pa corporis mei, quod sumitis vos Deo vnitos este, & peccas est rale facrificame torum recepisse condonationem, factos filios Dei, & coheredes Christi, consortes divina nature, ereptos eregno tenebraru, translatos in regnum lucis, Ista prædicate in cet

Ointespene no lebratione coene Domini, beneficium Dei in vos, mortens meam annunciate, více ad diem iudicij, qui interim vobile cum fum, tectus fub pane, in fine mundi manifeltius appa rebo, quænunc no cernitis, tunc palam videbitis. Interim non deero vobis, si falte in me credideritis. FIDE OPVS EST, ISTA ENIM OMNIA PER FIDEM CON-TINGVNT, SI CREDIS, HABES ISTHAEC PRAE SENTIA, Q VAMVIS CARNALIBUS OCULIS NON VIDBAS. Fides enim est earum rerum, qua spe-Omnaffeigne rantur & que no videntur. FIDEI OMNIA ADSVNT PR AESENT I A. Qui accedit ad Deti, huncoportet crede Qualis fides in far re, & sine fide impossibile est placere Deo. A DEST IT As

Camin, viex latere ipfias in cruce flu Respondeo, quia pro nobis effusus eft, vt nos admoneat

& certos reddat, per verbu Dei, o fanctificarit & abluerit Sequitor verba & Sequitir verba co nos ab omni forde. Sanguis enim lefu Christi, nos munt

mentorun.

pane accipion, ficut EST CIBVS ANIMAE, QVO PASCITVR SPIN Actions, at anima EST CIBVS ANIMAE, QVO PASCITVR SPIN Actions, at anima EST CIBVS ANIMAE, QVO PASCITVR SPIN Actions, at anima EST CIBVS ANIMAE, QVO PASCITVR SPIN Actions, at anima EST CIBVS ANIMAE, QVO PASCITVR SPIN Actions, at anima EST CIBVS ANIMAE, QVO PASCITVR SPIN Actions, at anima EST CIBVS ANIMAE, QVO PASCITVR SPIN Actions, at anima EST CIBVS ANIMAE, QVO PASCITVR SPIN Actions, at anima EST CIBVS ANIMAE, QVO PASCITVR SPIN Actions, at anima EST CIBVS ANIMAE, QVO PASCITVR SPIN Actions, at anima EST CIBVS ANIMAE, QVO PASCITVR SPIN ACTIONS, at anima EST CIBVS ANIMAE, QVO PASCITVR SPIN ACTIONS, at anima EST CIBVS ANIMAE, QVO PASCITVR SPIN ACTIONS, at a second action at

Q VAE NOBIS IN COENA DOMINICA, quam facramentum altaris hactenus vocauimus. CORPVS IESV CHRISTI, litatum pro nobis, QVIA VERS BO ET PROMISSIONI CREDIMUS, Adeltians guis Christi, qui in cruce ex latere ipsius effluxit, in remis Profesialinguinis fionem peccatorum, fi iteru dixeris, in quem vium adfitt

dat ab omni peccato, inquit sacer ille Christi scriba loan. nes.lam si debet emundare, presente esse oportet: ista verò Spirituralle prefen est præfentiæ iplius vtilitas, vt fidem alas & conscientiam Collato baptifut confirmes. Et post: Verbum Domini sanctificat omnia,& mani ratione facta panem & vinum, Panis eft panis, & vinum eft vinu, aqua estaqua, sed accedit verbum ad elementi & fit sacramene Come Chain to turn, inquit Augustinus: Deus est verbum, ET VERBVM

> pane viuit homo, sed in omni verbo, quod egreditur ex os re Dos

re Domini, Igitur in verbum & promissionem Deirespie cimus, Quis audaculus pronuntiaret hunc pane effe core pus Christi, nist iple Christus confessus fuisset, quis pocu lum istud, sanguinem Iesu Christi, nisi ide prius Christus dixisser: Quis aquam baptismi, lauacrum regenerationis biquitate virtus etc. auderetappellare, nisi Spiritus S. prædixisset; In verbo est tota ius & energia. Edimus itaq in cœna, non qualibet, Spiritualis efus sed dominica, corpus Christi, hostiam pro nostris peccatis, per adem. O VOD CERTI SIMVS PER VERBUM ET FI DEM, pro nobis effe fractum, liuoreipsius sanatos lans guores nostros, hoc pharmaco curatos, vulneratum propter iniquitates nostras, attritum propter scelera no stra, peccata multorum tulisse, pro nostri, inquam, expiatione oblatum, quæ paucis verbis exposuit Dominus Sentus varbonum lesus, cum diceret: Accipite & manducate, hocest cor pus meum, quod pro vobis traditur: bibimus itidem, in poculo Eucharistia, sanguinem ipsius, quod certi simus quomodo ex pocu hoclanguine sicut dixi, nos sanctificatos & emundatos bater, sicut pracios ab omnibus delictis, iram Dei patris hoc sanguine lenie comundat. tam, & non est temporalis, sed perpetuus sanguis, sicutre demtio sanguine parta, est æterna. Testamentum quoq Sanguis est praest æternum, NOBIS PRAESENS, PER VERBVM num per verbansi
mide. ET FIDEM. Vndeipsedixit, Accipite & bibite ex hoc omnes, hoc poculum, nouum testamentu, per sanguinem meum, qui pro multis effunditur, in remissionem peccato rum. Et post: Hic languis elt aternus, qui est heri & hodie Diciteriam venant & in fecula, qui non cepit, necdesiturus est, præordinatus guinem Christi. antequam conderetur mundus, viuit nunc & in fecula. HABENT IGITUR IPSUM OMNES, Q VOT & Sanguis Adei pad Q VOT CREDVNT IN EVM. Et est vna fides fens & vna falus, omnium credentium. Habent Christum & 5350ch 203

funt in Christo, quotquot vnquam fideles extiterunt, Abraham exultauit, vt videret diem Christi, Omnes Par tres nostri, inquit Apostolus, eundem potum spiritualem bibebant: Bibebant autem de spirituali illos comitante

Petra, Erat autem petra Christus.

Hac fic Althamerus, qui Lutheri se discipulum, in hac causa profitetur, quem schismatica illa nostri temporis, si in ea incidisset, factio, pro teterrimo Cingliano & Caluinifta effet habitura & in sectatura, quamuis is fe contra Cinglium & Carolftadium scribere & fentire putaret. Appares autem, carnalis feu corporalis præfentiæ rationem, longe tunc aliter, quam bodie de ipfa nidelicet re & corpore Chrifti, cuius in pane ccena, per ners bum promisionis & fidei, participes efficerentur fideles, & non de corporebuzi Brentius in ralis præsentiæ modo, per realem ipsius corporis in pane existentiam, suisse intellectam. In quo non recte percipiendo, etiam inter eos, qui re iple idem fentirent , uerborum controuerfiam & disidium ab initio extitisse , rectifs sime oftendit Martinus Bucerus, in fuis in Ioannem retra Clationibus.

Bregefi in loan.

Retractatio, in los mem.folio-210.

Apologia VVal densium, edita VVitebergz. Anno 1538.

His addi possunt, qua V Valdenses, quos olim Lutherus, propter net gatam corporalem carnis Christi in pane præsentiam, non satis, ut opinior, intellecta ipforum sententia, pro hareticis habuit, approbante tamen postea codem Luthero, de uera er efficaci prafentia Chrifti, infacra coena, feris

Tu de facramen in pferunt in sua confessionis, cui ipse Lutherus subscripsit, Apologia, in qua duplicem Christi prafentian ; corporalem & Spiritualem, faciunt. ento altaris.

Corpordi prasentia seu essendi modo, Christum in ceelo & non in terris effe dicunt, secundum certos fidei articulos, proinde eos, qui post ascensionem corporalem ipsius bic in terra prasentiam profitentur, dicens

tes: Hicest Christus, Pseudoprophetas nocent.

Spirituali autem prafentia feu effendi modo, Christum toto ministes Spiritualis & Gera rio fuo nere & efficaciter adeffe docent ; in facramentis tamen peculiaris ter dici adesse, sacramentaliter, hoc est, welut in sacro & externo ad hoc dis minitus inflituto fiono, id certificante & teftificante in uerbo ipfumq. Chris flum inferente in foiritum fidelium, & omnia illius beneficia. Ne quis uero cos docero

eos docere existimet, sacramenta per se salutifera esse dicunt, se pro clariori explicatione addere , hac uerba fpiritualiter, efficacuter or uere. Spiritualiter , boc est inuisibiliter , insensibiliter & incorporaliter corpori uidelicet: non autem menti atq. fpiritui noftro. Nam totum boc facrum negotium, fpi- Spiritualis pratene vituum humanoru & mentium effe. Quia fpiritus Dei in fpiritus nostros, tia vnde lic dicia. boc modo, foiritualia sua dona traducat, uirtute & efficatia prapotentisio me legationis & institutionis Christi. Ideog rectissime addi, efficaciter. Vere autem ob id dici, quod uere, actu & realitter afficiantur mentes fides lium, facris iftis actionibus, nifi quis forte frigidas & exangues divinitatis operationes existimet : Hunc spiritualem præsentiæ seu essendi modum, sie cut fidelium spiritui proprium esfe: Ita quoque sola cordis fide capi posse tradunt. Etsi ifta autem V V aldensium Ecclesia sententia, de spirituali præsentiæ Christi in cœna modo, quem multis & accurrate explicant, cum triplici illo corporis Christi essendi modo, quem primus omnium (quod absq. inuidia et obtrectatione tanti uiri dictu uelim)recenter, ex scholasticoru no recte percepta doctrina, inuexit Lutherus, cuius nunc etiam solius authoris tate, ab V biquiftis, intolerabili multorum scriptura locorum depravatione. Ecclesis recipiendus obtruditur, plane non conueniat : Tamen constet, non potuisse à Luthero, qua à V Valdensibus, hac parte, rectius & commodius essent tradita & explicata, reprehendi : sed potius fuisse ab eo approbata. Quo nomine uideri possunt, soli, præ alijs eiusdem sententiæ & fidei socijs, felices, quod non fimiles aduerfariorum furores, & atroces in infectando calumnias funt experti. Quis igitur hinc non facile animaduertat, cos, non pio ueritatis amore o ftudio, necrecto gloria Dei Zelo, sed mero potius odio & ambitione, certarumq, personarum inuidia, duci & impelli, qui, quod in V Valdensibus hactenus approbatum irre prebensumg; suit, in alijs, Eadem eft VVat. quos ipfi contra dilectionem Christianam & præceptum Dei , de non dis licarum Eccletiaru tendo falso testimonio, inuitos, per iniuriam er contemtum, Cinglianos er Authores Cinglia Caluinistas uocant, hoc plausibili uidelicet, quem sibi hac propria sua cas ni & Caluiniani lumnia, pepererunt, pratextu, impio of fraudulento conatu, damnant o lumnia ques. perfequentur,

CAPVT VII.

RESPONSIO AD

ARGVMENTVM DE CORPORALI

manducatione corporis Christi, ex vera bis coenæ.

DE PRAEDICATIONE ET VNIONE SACRAL

mentali, & uero facramentalis & fpiritualis mandutios nis discrimine.

Bijciunt autem contra supradicta, corporalis manducationis carnis Christi defensores. Verba hac coena Domini, Accipite & manducate, de corporali actu & manducatione loquuntur.

At nero de eo quod ita manibus & ore accipi & manducari iusit Chriftus, diferte dicit er affirmat, hoc est corpus meum : Ergo uerum cor. pus Christi, realiter est & ore corporaliter manducatur, in pane,

Hoc argumentum exmera inscitia doctrina mysteriorum, qua olim

& in primitiva Ecclefia instituebantur initiati, natum effe constat. Non est igitur fine causa, quod Theodoretus, Christum in mysteriorum institutione panem corpus suum appellasse: Verum hac mystice dicta, mystica esse, ideoq. non abomnibus promiscue intelligi docet: Respondeo autem pris mum ad maiorem, uerba ifta: Accipite & manducate, quatenus ex intes gra sacramenti ratione, qua in legitimo suo usu, eo quo instituta sunt fine,

duplici intelligi posse: Sica etiam a patribus intellecta fuisse. Primo literat li & proprio. Deinde myftico fenfu : Literali, de pane fracto & dato, my? Be 35. In Mattheum stico autem de corpore Christi seu uerbo incarnato. Sic Origenes utroque cap. 26. & Homil modo hac uerba, aliquando proprie de pane Domini aliquando etiam mys

boc interius uere efficiunt or praftant facramenta, quod figurant exterius,

Theodoret. Dia

flice

flice de ipso pane Domino, interpretatur. Et mystice quidem sic. Iesus, inquit, accipiens panem à patre, gratias agit, & frangit & dat discipulis, secundum quod vnusquisce eorum potest accipere, & dat, dicens: Accipite & manducate, & oftendit quando eos hoc pane nutrit, proprium esse corpus, cum sit ipse verbu: Hunc panem ait no tantum in ritu sacramentorum, fed & cum fermones Christi recipimus, maducari. Et Cyprianus, per uerba decona Christiapud Ioannem. Nisi manducaueritis carnem meam & biberitis sanquinem meum, foirituali nos documento instrui, o ad rem adeo abditam, in tellectum mysterij aperiri, ait, ut sciamus, quod manducatio illa in cœna, sit nostra in Christo mansio, & potus quasi quadam cum ipso incorporatio. Potus enim & esus inquit, ad eandem pertinetrationem, Analogia myfleri quibus sicut corporea nutritur substantia & viuit: Ita vita incuis & supressis spiritus hoc proprio alimento nutritur, & quod esca carni lis cibi. hocanimæ fides est, quod cibus corpori, hoc verbum spir ritui, excellentiori virtute perages eternaliter, quod agunt alimenta corporalia temporaliter & finaliter. Et post: Qui Panis mystice man manducat ex hoc pane, vltrà non esurit: qui bibit vltra no myflerij. sitit:quoniam mysteri huius sic sufficit gratia, sic reficit in Quomodo in co. telligentia, vt cuicuno tatærei innotuerit plenitudo, om famus. Idem Cyrillus Catechel. nis consumationis fine invento, Christi baiulus ipsum fe, Myftago 4. ratin pectore, ipsum geratin mete: Inhac explicatione Cypriani Verba accipite & apparet,eum, ex fpirituali intelligentia mysterij, per panë, ipsam mysterij gra manducare mustiv tiam, quæ proprium uitæ Spiritus alimentu sit, per manducatione uero eius, pane Domuio. mansionem Christi in nobis, or nostri cum eo fide facta incorporatione in> tellexisse. Vt itaq aliud est panis Domini, aliud ipse panis Dominus, panis uita de calo, sic etiam alia atq. alia est horu nerboru, Accipite o manducas te, no proprij tantum, sed & mystici sensus intelligentia. V nde Augustinus. Qui manducauerit de hoc pane, viuet in æternum : Sed 20. In 10an. quod pertinet ad virtutem sacramenti, non g pertinet ad visibile sacramentum, Qui maducat intus & in corde, non Hh 2

Domini, corra ora

Sermo 31 de verb. qui manducat foris & præmit dente. Item: Ego fum pas Domini, corra ora nis viuus, qui de cœlo descendi : nolite parare fauces, sed cor, inde commendata est ista cœna, Ecce credimus in Christum, quem fide accipimus in accipiendo nouimus quid cogitemus, modicum accipimus, & in corde fagina? mur, non ergo quod videtur, sed quod creditur, pascit; Quatenus ergo ccena dominica commendata est, non solum propter exters nam panis mystici, sed & panis uita de cœlo, manducationem, uerba, Accis Lib. 2. contra ad pite & maducate, mystice & spiritualiter intelligi docet Augustinus; Quia uert legis cap. 9.00 Christus de carnis suæ manducatione mystice of spiritualiter sit loquutus, Oratio 10 in canti. Quibus cosentit, quod Gregorius Nissanus, uerba ccena Domini mysticas Euangelij noces effe, quibus amicis suis mysteria tradidit Christus, or eode modo intelligi oportere, monet, sicut illa camici uerba, Comedite amici mei, & bibite, & inebriamini fratres. Sane quia mysterium ideo sic dicitur, quod in eo aliud uidetur, aliud creditur et intelligitur, necesse eft om nino, his uerbis : Accipite & comedite, quatenus uerba mysteri sunt, etiam spiritualem eoru, quæ non uidentur, sed fide intelliguntur, exhibitione cons tineri. Et hoc est, quod Chrysoftomus, ex hac mysterij ratione, rebus sensie bilibus , spiritualia & intelligibilia dona dari, ait. Ve igitur res sensibiles, literali uerborum proprio, sic dona spiritualia & intelligibilia, mystico & Prituali fensu accipi & manducari dicuntur.

cfuitat. Dei. canticor.

Romil. Sz. in Matthat.

Bucerus in propor Grio. Argentinz disputaris, anno 44. propolit. 8. 14: 15. 17. 22.86 qua ad Bphel.in Anglia kripfit, & ad Roma. 3.

Hoc modo infignis ille quodam Germania Theologus, Martinus Bucerus, per pronomen seu particulam hoc, in uerbis coence, sensibus & cort pori panem, menti uerò & fidei, corpus & fanguinem Chrifti, demoftraris Ac proinde quoq uerba, accipite & maducate, Synechdochica effe, scribit, & ad res diversissimas referri ; alio tamen atq fenfu, Cum enim ad fymbola referuntur, proprie & simpliciter accipi : At nero cum referuntur ad cors pus & fanguinem Christi, intelligi myftice feu ut Tapogixus, per similitus dinem & analogiam corporalis & spiritualis cibi, atq. externi & interni inter se hominis comparationem, Quo pertinet elegans illa Oecolampadi hac de refententia; Interiores oculi, vt panem viderint, creatus

ras trans

ras transuolant, & non de visibili & pisto illo pane cogi: Ambrotibis espitant: sed de eo, qui se panemvitæ dixit, qui per mysticum tur mysteris.

hunc panem repræsentatur.

Neg uero corporalis prasentia defensores diffitentur, duplicem Recens opinio vbi manducationem his uerbis: Accipite & manducate, contineri, sed explicat D. Iaco. Andreas. tionem adferunt, recenter of ab ipsis primum excogitatam of cum myste. Seineccerus. riorum doctrina pugnantem. Eist enim uerba illa, Hoc est corpus meum, proprie ac pane etia identica pradicatione accipienda esse contendant. Ta non proprie man men quod accipi o manducari iubet Christus, proprie tantum intelligi de croris opinio est. pane uolunt; de corpore autem Christi, non eodem, sed longe alio hoc est, super naturali quodam & insensibili modo, quo nec ore nec dentibus attino gatur, nec in uentrem descendat corpus Christi: ita tamen ore corporaliter manducatum, Hoc autem non est simplicem on nativam verborum propries tatem retinere, sed genus quoddam manducationis comminisci, quod nec rebus in mysterio sensibilibus, neg spiritualibus & fide intelligibilibus dos nis, conuenire & accommodari possit, prorsus est igitur & a uerborum proprietate, or mysteriorum ratione, dissentiens, bac supernaturalis or ins fensibilis, corporaliter & ore facta, uera carnis Christi manducatio.

Alioqui enim si proprio & literalisensu, exserie & contextu ser proprius sensus monis intelliguntur uerba. Accipite & manducate, non aliter, quam de pas te & manducate. ne, quem accepit, benedixit, fregit, & discipulis suis dedit Christus, intels ligi possunt. Hunc enim ore & dentibus accipi & manducari iusit, & hoc ita explicat Paulus, cum ait. Qui manducauerit panem Domini indigne. Item: Probat seipsum homo, & sic de pane illo edat. Item: Omnes ex eodem pane participamus, quoloco, Paulus hunc panem mysterij, confert cum hostijs, quas offert Israel secuns dum carnem, & in antithesi opponit Idolorum immolationibus. Ergo core poralis externa hac in mysterio coena instituta manducatio, non potest ex serie uerborum proprie intelligi de ipsomet corpore Christi, quasi simul & cum pane realiter dato. Non enim dixit Christus, hoc est corpus meum. Accipite & manducate, sed fractum panem, iam antequam corpus suum

Hb 3

Ferba arcin prio fenia non in usin quod fraffi

diceret, ut acciperent atq manducarent discipulis datu esse, or ipse sermonis mandocate , pro contextus, & infla verborum actionis coena feries teftatur & eutricit, qua prio fensa non in sicut non admittit, ut aliud à Christo in manus acceptum, benedictum, fras Etum & datum intelligatur, quam panis, Thon ipfum in pane realiter exis fiens Toum eo coniunctum corpus alias cum ubiquiftis, ante omnem coena cofecrationem, corpus in pane existens, & sic una cum pane à Christo acs ceptum, fractum & datu effe, nouo & maudito fidei articulo, & quafi in Ec clesia recenter & primum nata , fingi oportebit . Ita binc irrefragabiliter consequitur, uerba Accepite & manducate, non posse proprie in externa mysterij dispensatione, intelligi de ipso corpore Christi, cum pane hoc modo coniundum realiter dato; & boc clare confirmant sequentia ccena uerba, mer commemora quibus de co quod fregit, dedit, accipi er manducari iußit Christus, hocfa. adez, qua per ver cite, ait, in mei commemorationem, que fic interpretatur Paulus: Quotif 4.care, fieri miss . escurice manducaueritis panem hunc mortem Domini annunciate, donec veniat. Denig hac eodem modo, intellexit In Collo cum Tri orthodoxa antiquitas, Iustinus enim, panem à Christo comemorationem corporisas Jumti poculum in sanguinis memoriam, datum, ait & Cypria. mis. Christus, inquit, in menfa, in qua vltimum cum dis cipulis participauit couiuium, propriis manibus, panem & vinum: In cruce verò militum manibus corpus vul nerandum tradidie Et Cyrillus: Credetibus discipulis, frage menta panis dedit, dices, hoc est corpus meum. Item: Nam & Dominus de pane, quem discipulis suis dabat, dices bat, Accipite & manducate: Non distulit nec servari iussit in craftinum. Dionyfius, Euchariftia participationem, uocat [acrofan. Elam dininorum fymbolorum, in uno pane & calice, communionem, Pros inde quod de pane, quem accipere & manducare iußit Christus: Hoc eft, dicit, corpus meum, non idem, sed longe dinersum est, ab eo, ac si quis de ipso

Verba her facite in ba Accipite & man

Panis in memoria corpons datus. Segmone de Chris

In Joan. lib. 4-cap In Leuis

De Ecgefal Hie 18. Cap. 6.

Joannes Heffels. Louani Theolog. indecorp.preien SUL 124

Huic argumento, a serie & contextu uerborum Christi sumto ut ocs currant Pontifici, ad impudentisimas imposturas confugere, & Gigantea ander

met corpore dictum intelligat, Accipite & manducate.

audacia uim uerbis inferre coguntur. Dicunt enim ab Euangelifiis ordinem rei in cœna gesta non fuisse observatum. Vnde sic uerba cœna legi volunt, torqueri opore:
Accipiens panem, benedixit, scilicet dicens, hoc est corpus meum, ut sit sublianiano. ordo litera inuersus, uel sic, benedixit, fregit & dedit: Interim dum benes diceret, frangeret & daret, dicens; hoc eft corpus meum, accipite & mans ducate, & hoc inter plures aliorum impias & execrandas uanitates, quas refert (cum alio modo enadere non posit) probat tandem Thomas. An igi fuma qu. 78 articu tur non Deum hominesq ludificantur, qui transsubstantiationem, & cor Lallegar Innocent.
4 Hoan. Maioris.
poralem prasentiam, ex uerbis Christi necessario inferri persuasum esse uc. Lib. 4. difinicis. lunt, si pro ea introducenda & stabilienda, adeo manifesta inuersione, uerba ipfius Christi torquere & deprauari est necesse! Nimirum sane, si cum uerbo Dei non potuerit, armis, ferro & igni, multorumq, nullum Christias norum crudeli & impianece, idolum hoc defendi oportuerit. Et aliud adhuc clarius requiritur testimonium Dei Moa in? Quod si itaq panem fuisse fateri oportet, hoc ipsum, quod fregit & dedit Christus, & non Inprima cecna non ante in pane existens corpus: neg. nunc etiam in imitato per Ecclesiam cum Christus nan. dominica coena exemplo, corpus in pane sic frangi & dari est concedens espite, & manduca dum : sed totus uerborum Christi contextus, intelligendus est, secundum te. ordinem rei in ipsa institutione & actione coena gesta, quo panis erat, Verba coena in quem fregit, dedit accipere & manducare iußit Christus. Hunc autem par unuato per Becket. nem sicfractum, datum, er accipi manducariq iussum, quod corpus suum ligenda liint, ex sen lii, ordine verboro, in mortem traditum effe dixit: Per hoc nibil in pane & corpore Christi mu & actionis primite tatur, ne unum in aliud substantialiter convertitur, nec utrumq fimul, reas li copulatione, in unitatem massa coniungitur, ut qui antea panis fractus, & datus, accipi & manducari influs fuit, nunc etiam una cum eo, cor> pus Christirealiter datum, & ore corporaliter accipi & manducari iufe sum fuisse, intelligatur. Nam sic corpus, non tantum cum eo, quod acces ptum ab apostolis, or ut manducarent, datum fuit: sed etiam cum eo, quod Christus in manus accipiens fregit et benedixit, ex indiuisa sermonis cons timentia, realiter copulatum suisse, falso et contra uerba Christi, sicut bac in prima illius coena dispensatione prolata fuerunt, fateri opors tebit.

to Liturgia

rebit. Sum itag ifta uerba , hoc eft corpus meum , uerba gratia & pramisionis, qua ex ritu faciunt facramentu, & ufum atq, finem declarant, in quem fractum & datum panem accipere & manducare Christus instit, in memoriam nempe pignus atq; figillum traditi in mortem pro nobis corpos ris fui, cuius etiam propterea nomine appellatur. Quare a Basilio, panis & uinum, uocantur antitypa & salutifera passionis Christi monimenta. Pro-Verbacenne myti inde ficut in hoc mysterio (ut supra dictum est) aliud uidetur, er aliud cree

tur, parum ad illud nod intelligitur,

Oap.36,

Ratio myfterij.

Responsio ad mi norem, mutatum est genus prædica

ea funt, ideo partin divur & invelligitur, hoc eft, rebus sensibilibus, spiritualia & intelligibulia dona offeruntur & traduntur: Sic externus ille frangendi, accipiendi, & manducandiritus, ad panem, qui uidetur: Verba autem illa . hoc est corpus meum, quod pro nobis traditur, ad hoc quod creditur & intelligitur, id eft, (ut eleganter Paschasius ait) quod etsi colorem & saporem carnis minime præbeat : nirtute tamen fidei & intelligentia, qua nihil de Christo dubis tat, totum illud fpiritualiter accipitur & degustatur, sunt referenda: Sic map ad infantes: Augustinus, fidei instructionem infantibus daturus, quomodo panis sit corpus, vuinum sanguis, sacramenta hac sunt, ait, in quibus aliud vie detur & aliud intelligitur: quod videtur panis est & calix, quod etiam oculi renunciant: Quod autem intelligitur, & fides pstulat instruenda, panis est corpus & calix sanguis, Ista enim (ut explicat Bertramus) INTERIV Sper intellectum fideire præsentantur, qua quod non uidet, sed quod credit, percepit.

Postquam ex his igitur oftensum est, corporalem manducationis actum, in coena, de pane fracto er dato intelligi. Nunc ad minorem arque tionis ex proprio menti respondeo: Mutato genere prædicationis, non ualere consequentiam. Est itag fallacia argumenti in sensu & interpretatione uerborum, quibus panis ille à Christo fractus & discipulis ut manducarent, datus, corpus ipfius in mortem traditum effe dicitur: ut enim conftet ratio, & ualeat cons sequentia argumenti: Atapse panis datus & acceptus, est uere proprie & essentialiter ipsum corpus Christi, in mortem traditum, quod ut absurdum & imposibile, etiam ipsimet repudiant & auersantur Scholaftici. Aut in fub wel cum pane realiter exciftit, præsens er coniunctum est corpus Chris fi, quod

Ai, quod neg, proprio uerborum coenæ Domini fignificatu, neg, legitimo is pforum & genuino fensu continetur. Cum igitur neutra hac ratione , panis fit et dicatur uere corpus, simpliciter et proprie loquendo; sed ut Augustinus interpretatur, secundum quedam modum, hoc mystice of spiritualiter, quia les Athanasius. midelicet ueri corporis mysterium symbolum & sacramentum est, quod ipsi Theodoreius & us rei nomine appellatur, nulla est esiam, que inde inferri possis, corporalis Augustinus. uera carnis Christiin pane manducatio.

Neg uero ipfe Paulus, uerborum Christi fidelisisimus & locupletis finus interpres, einsmodi corporalem aliquam cum pane manducationem a Christo institutam esse intellexit. Illud enim quod Christus dedit accipi manducari, atq. in passionis or mortis sua memoriam fieri iusit, de pas me, ut supra est annotatum, interpretatur, absq. ulla ipsius corporis in uel Jub pane existentis, eod modo simul & coniunctim dati, facta mentione, auod tamen , si facramenti huius ueritatem atq fidem in co confiftere credi Bine Green en noluisset tanto fuisset magis procul dubio explicaturus, quod apud Corin non in concilio La thios manducationem coma in prophano quasi comessationis abuju haberi: Symbolis conumus adeoq ex symbolis convinia celebrari, ipfemet conqueratur. Quibus equis dem ad accedendam in ijs maiorem mysterior u reuerentiam, neue se indigna corum communicatione polluerent, plane opus fuiffet, hanc ueritatem fidei, in carne Christi corporaliter simul cum pane manducanda, expressius des clarari ; caterum quia Paulus, qua a Domino acceperat traditurus , eam, Vide supra espise que in externo cona ritu fit, er in commemorationem mortis eius inflitus prano. ta eft, manducationem, ad panem tantummodo claris & expressis, lapis usa repetis uerbis referre uoluit, uiderint à quo acceperint, qui Apostolica doctrina & explicatione hac non contenti, hoc amplius etiam corporis Christi cum pane realiter coniuncti, externam coena manducationem, pro fidei articulo niolenter Ecclesia credendam obtrudunt. Nam quod panem, 1. Corinth 10. quifrangitur, comunicationem corporis Christiesse, dicit Paulus, hoc, quomodo non de corporali aliqua apfius in pane facta difiributione : fed de myftica & fpirituali sanctorum cum Christo communione & societate, qua ei nelut membra cum capite & palmites cum nite naturali quadam ipfio

us pare

Philip.z.&s. Co.

us participatione conferent & coniunguntur, quæ eft uera illa noivovia Christi, inquam uocatos esse fideles scribit Paulus, intelligi omnino opore teat, supra copiose est explicatum.

Homil. 84.4 Maceh

Sed & ex Chryloftomo apparet, quod ex recepta Ecclesiarum temp poris sui fide & confessione, hac corporalis prasentia & manducatio core poris Christi, in pane uerbis instituta à Christo coma, non fuerit credita; effe tradita & commendata Apostolis. Sic enim scribit: Ad aliam cos mensam, tremoris plenam, vocans Christus, ait: Accipie te & manducate, hoc est corpus meum, quod pro multis frangitur. Quomodo turbati non fuerunt, cum hoc aus diffent! Quia multa iam & magna de hoc antea differuit. Quapropter nec illud, quod iam crebro perceperant, con firmauit, sed passionis causam peccatorum remissionem exposuit, & noui Testamenti sanguinem vocauit, hocest, Nonum testamen promissionis nouælegis, Et post: Hic est fanguis meus, in quit qui effudeturin remissionem peccatorum, quod die cebat, vt oftenderet, passionem & crucem mysterium este, Myfterium crux & & discipulos hinc consolaretur. Et quemadmodum Mos pus in mortem tra, ses, hoc ærernum vobis memoriale est dicebat, sic & ipse in meam commemorationem facite, ait, donec veniam. Verbadebibendo Hac de causa desiderio desideraui, hoc Pascha yobiscum manducare, quò vos spirituales faciam. Ipse quoca bibit ex eo, ne auditis illis verbis, dicerent. Quid igitur fanguit nem bibimus & carnem comedimus? acideò perturbas rentur. Nam & quando prius de his verba fecit, multi for loan. 6 istem of lummodo propter hac verba scandalum passi sunt ,ne igitur tune quoc sic accideret, primus ipse hocfecit, vt municatio, non est tranquillo animo ad mysteriorum communicationem ins corporalis carnis ducerentur. Ex his minime obscurum est uoluisse Chrysostomum, uerba ccenæ, spirituali suo sensu explicanda esse, ex concione Christi, de manducatione carnis sue, apud Ioannem. Ideog ab Apostolis in pris

ma coma

sum pro noustor deris promissione.

pasio el ficut cor ditum.

Canguine funt Spiri rualia.

prianas ferm. de rorita. Myleriorum com corporalis carnis

ma ecena non fuiffe eo intellectu percepta, ut crederent, corpus & fant quinem Christi, quast sub pane of umo realiter contenta, ab is manducari & bibis sed tantum per communicationem mysterij. Alias enim, ut Chrys Softomus ait, perturbati dicere potuissent: Quid igitur carnem comedis Corporatis manda mus, & languinem bibimus? Quod fane filcorporaliter & ore fieret, fatis tubatio fide. intelligebant, inuifibiliter fieri oportere, siquidem Christum uero corporis fui habitu menfæ ipsis assidentem oculis conspicerent. Verum eiusmodi cop gitationem, duabus ex causis Apostolorum mentem subire non potuisse, senfet Chryfostomus: Primo, quia iam antea ex concione Christi, manduvationem carnis sua spiritualiter fieri & accipiendame ffe, didicerant, relis Christus sic panem quis discipulis, qui sermonem hunc, ut durum, capere non poterant, per scan ligi voluit, sicut car dalum ab eo desciscentibus or auersis. De quibus idem Chrysostomus alibi nem suam mandu cir. Carnale est dubitare. Quomodo nobis possit Christus Homil. 45. m loan. carnem suam ad manducandu dare, cum hoc sit mystice& Spiritualiter intelligendu. Secundo: Quod ipfum quoq. Christum una cum ijs comedere & bibere uidebant, unde quod in coenæ uerbis, de corpore & Sanguine suo, affirmauit, non ad corporis sensus & actionem pertinere, sed oculis intellectus perspiciendum esse, cogitare poterant Apos Holi. Nam fi cum pane & uino, ipfam quoq carne & fanguinem corporas Idem Hefichins liter à semanducari & bibi credebant; nihil attinebat ex Chrysostomi sens tentia & iudicio, etiam Christum cum ijs ex eodem calice' consecrato bibes retut animo tanto magis abla perturbatione tranquillo, ad myfterioru com municationem inducerentur: Quo pertinet, quod Augustinus ait, Chri. Lib 2. cap o. de flum prægustato corporis & sanguinis sui sacramento significasse, quid na. wellet, inuanumigitur disputant Scholastici. An Christus reuera corpus Sanguinem suum sacramentaliter & spiritualiter cum Apostolis sums ferit & manducarit ? His addi potest & alia , eag per magna & indubitate fidei coniectura. Si uerba cœnæ Domini, eo suerunt ab Apostolis percepta sensu, ut crederent, carnem & sanguinem Christi, uero sui cors poris habitu in conspectu eorum mensæ asidentis, etiam sub pane & uis no figillatim cuiq realiter inuifibiliter & miraculose, præfentem effe, atq.

IL.

HI.

Lucz. 24.

to poster , cum clausis foribus in medio ipsorum consisteres Christus, plane Augustum, Epia. de ueritate carnis ipsius dubitarent, existimantes, se Spiritum seu spectrum uidere: adeo ut pro confirmanda ipforum fide, ad fensuum indicium reuo carieos oporteret: Quod si enim infinitis modis miraculosam magis core poralem sub pane & uino præsentiam ipsius, indubitanter anted credie derunt, & fide comprehendere potuerunt, eag. præsentia pro articulo fidei tradita atq. ftabilita fuit à Christo, in institutione coena (ut quidam docent) uix est, ut credi possit, saltem propter subitam ipsius non apere tis ianuis apparitionem, in eiusmodi dubitationem adduci potuisse Apos stolos, contra quam miraculofisimo fidei exemplo in manducatione cos ma iam didicissent. Autigitur nibil tale à Christo, de miraculosa corporis fui in pane latentis conditione, in inflituendo coma ritu traditum, ins Aut non valet ra tellexerunt Apostoli: Aut si hoc credi uoluit Christus, non satis accommos Aut coro Christi data aut firma uideri poterat eius in testificanda Apostolis carnis sua ueris fenfum non eft illo. mais & infentibilis tate a fenfuum indicio fumta ratio. Cum ait Palpate & nidete, quoniam fris ritus carnem Goffa non habet, si hac non o! dante, etiam extra omnem fem · fuum comprehensionem, & ueri corporis modum atq proprietatem, inuit fibilis quoq , multisq fimul locis prafens effe , atq adeo fine omni memo Longe alicer Ter, brorum seu partium corporis habitudine & dimensione consistere posse, credi debeat ueritas ipsius. Quin certe, si, quod clausis imuis apparuit Chri stus , ideo spectrum esse crediderant : Multo hoc magis credituri erant, de insensibili illa corporis in pane existentia. Verum quia constat Apostolos iam ante sacramentalibus loquutionibus fuisse assuetos. Nam & transseum: ita pant probe intelligebant, quomodo in esu Agni comederent Pascha, de que dicebat Chriftus, desiderio desiderani noc Pascha nobiscum manducas re, antequam patiar, hoc figurato uidelicet & tropico sensu: quia hic ritus Bicut locum Agni in memoriam transitus & eductionis ex A Egypto effet institutus, unde minica est institu & Pascha appellaretur, nomen eius rei habens, cuius in se contineret memo

sullianus contra Martionem.

no a' Chrifto,

contra indicium

Apoftoli vt Bfum Agni Pafcha fen corpus. Luce. 22.

Pafchalis, coma do ta: Italoquationes facramentales vero morism, cum mystica significatione conjunctam ! Ideo etiam tanto hinc biq einstem sunt facilius intellexerunt, quod cum Christus in locum neteris Pasche seu esus agni Paschæ, institueret ultimæ suæ cœmæ sacramentum, quid Adde quad Koor fibi uellet, quod accipiens panem & calicem, benedixit & dedit ijs dicens; tellemenun en so lenni more ludes Accipite es manducate, Item, Bibite ex hoc omnes, hoc est corpus meum, rum in connings quod pro uobis traditur. Et hoc est sanguis meus, qui pro uobis effunditur, lander in Linurgis. in remissionem peccatorum, nempe quod hunc nouum ritum, in sumtione cerus in Remada panis & uini, ad exemplum ueteris, in esu agni Paschalis, in mortis suæ me; cap 26.
moriam & communicationem sieri uellet. Ideo quod Moyses, in ueteris Sic Chrysonomes Paschæ traditione, ait: Et erit nobis in æternam recordationem, hoc Christus dicit, in meam facite commemorationem, quod latius explicat Luzaz. Beda.

Ouibus addendum est & illud, quod sensus ille uerborum Christi, de reali corporis in pane existentia, & corporalis ipsius manducatione, non plane confentiat, cum sequentibus istis uerbis Christi: Hoc quoties cunque feceritis, facite in mei commemorationem. Nam hac sic generaliter & indefinite dicta, proculdubio Apostolis potestatem secerunt, Dominica coena celebranda, in memoria mortis Christi, etiam triduo illo, quo uerè mortuus in sepulchro fuit. At uero si de reali illa corporis in pane præsentia intelligan turuerba cœnæ, non potuissent hanc Apostoli, ex mandato illo Christi, Hoc quotiescuq, feceritis, &c. In triduo illo mortis ipsius celebrare, quia mortui Ginanimati corporis, eiusmodi realis præsentia nulla ratione esse potuisset, cessa voignisarum aut faltem futura fuisset prorsus inutilis. Sicut hoc fatentur scholastici, quod causa. in illo triduo Apostoli non potuerint conficere, or si reservatæ fuissent spe Glotta esp. Timo, cies consecrata, corpus fuisset mortuum sub speciebus. Ideoq per hac uer rem. de consecrat. ba, quoties cuncung, feceritis, datum effe huic facramento formam, ut tans turabb. 4. dim es tum post resurrectionem fieret. In quas uanitates & stultas imaginatios mes incidere oportuit istos homines, propter talem uerborum coenæ sensum, quo triduo mortis Christi, ex inflituto & mandato ipsius, uera esse non pol tuerunt. Aut igitur in triduo isto mortis Christi, celebrari non potuit coena dominica, o fic uerba: Hoc quotiescung, feceritis, non funt indefinite uera. Aut sensus ille uerborum Christi, de reali corporis in pane existentia, est falfus, or cum indefinito Chrifti mandato pugnans.

IIII.

Bott.tao. &Phi.

Lib 4 office

Corinate & Ho

nusetiam mortis Christi triduo celebrari potuerit coena dominica, Augus stinus: Christi triduo celebrari potuerit coena dominica, Augus stinus: Christum ut pauperem & quasi passum, manducari. Item: Pass sionem in coena dari. Ambrosius, ut hominem & quasi recipientem passionem, offerri. Cyprianus, cruci nos harere, & de cruce in coena nos pasci. Chrysostomus, corpus Domini uelut cadauer esse, propter mortem. Item: Chrysostomus, corpus Domini uelut cadauer esse, propter mortem. Item: Chrysostomus acristicio proponi ait quasi occisum. Denique omnes, sic, sano guinem in coena e calice bibi tradunt, quasi ex divino sluentem & haustum latere. Hocenim mysterium, verbis de corpore tradito & sanguine essus, inesse colore un colore un contratore.

Porrò cum tota superioris argumenti ratio, in modo prædicandi, quo corpus in mortem traditum, de fracto pane Eucharistiæ dicitur seu prædicatur, consistat, eag, ferè omnium consentiens sententia sit, uerba hæc sav aramentalia esse: Ideòque sacramentali prædicationis modo intelligenda, explicandum hoc loco uidetur, qualis sit uerè sacramentalis prædicatio seu loquutio in uerbis cænæ.

DE SACRAMENTALI PRAEDICA, tioneverborum cœnæ.

Augunt 18.2. 3 de HOC autem ut recté intelligatur, in primis considerandum est, docum. Chimin. H quod & supra pluribus est annotatum, sacramenta non esse res ipa sas, neque pro rebus ipsis accipi, sed esse signa rerum, qua aliud sunt & at liud signusticante. Ac proindé ex mystica, quam cum rebus ipsis habent analiud signusticante. Ac proindé ex mystica sum cum rebus ipsis habent analiud signa in similitudinem rerum, externo caremonia usu sumi. Cum igitur non quamis, sed sacra & mystica signa sint sacramenta, quibus ex diuina institutionis ordinatione, in usu instituto, uero & destinato sine suo, arcas na gratia & salutis humana, per sidem, dispensatio inest. Ideo etiam sa tramentalis pradicatio seu loquutio, non est ex literali uerborum sensu uulgaris, sed qua sacramentis propria est, & quam sacramenti ratio & est sectus

fectus requirit. Porro quia in facramentis funt res & figna , fignifican Bie Cyprianus for tia er significata, uisibilis forma er inuifibilis gratia; prædicatio seu loquutio facramentalis erit, quoties conum ex his, de alio, hoc est, res de figno, inuit fibilis gratia sacramento significata, de uisibili ipsius hanc significante fore ma, dicitur & prædicatur.

Caterum quomodo sacramentali pradicatione uerba cona in e telligenda sint, etsi supra aliquoties sit explicatum, Tamen hoc loco copios fiore tractatu, per tres præcipue quæftiones, quarum recta explicatione & intelligentia, uelut per gradus quosdam, ad uerum uerborum ccenæ Domit ni fensum perueniri potest, oftendere & declarare, non abs re sed operapres tium effe puto.

TRES QVAESTIO-

intelligentia verborum cœnæ confistit.

PRIMA Q VAESTIO.

Rimo autem, cum in omni propositione seu enunciatione af- Prima quattio firmatina, intelligi ante omnia oporteat, quid fit subiectum, un verbis conze de quo aliquid in oratione dicitur & affirmatur: quæri & citur elle corpus disputarisolet, quid proprie in uerbis coena, hoc est corpus meum, quod pro uobis traditur, significetur aut demonstres

tur per pronomen Hoc. Huius enim particulæ uaria interpretatione, sacrab tißima cœnæ uerba, horribiliter diftracta & lacerata, inq uarios sensus des torta uidere licet. Apparet autem scholasticos, post inuectum transsubstans Transubstans tiationis dogma, & praiudicium ueritati factum, ualde fuiffe in hac qua; tores. flione impeditos. Autenim aiunt, per pronomen Hoc, demonstratur res ad

fen um

Bic Augustinus fer-

in verbis coenzes

contra Berengar.

Arifo. Quod mul communiter ignor

Pontificif negant pronomen Hocle referre ad præces dentia.

fenfum, aut ad intelletum, Si ad intelletum, aliud quam corpus Chrifti de. 4 difinet & gloss monstrari non posset, atq ita perinde effet, ac si dixisset Christus, hoc cors confectat dutin, 2, pus meum est cor pus meum. Si ad fenfum, non potest demonftrari, nifi pas mis: Vnde fequetur, quod panis à Christo fractus, sit corpus Christi. Verum ut illud primum, quasi inanem Tautologiam : Ita boc posterius, t anqua simo pliciter falfum, & cum eran fubstantiatione pugnans, non admittendum ef. Benotaticorum in fe, dicunt. I gitur individuum quoddam uagum er indeterminatam substane tiam, qua nec panis, nec corpus fit simpliciter, fignificari, comminiscuntur, Guirmundus lib. 2. In quo tamen, ut commode intelligi possit, explicando, multi inter eos plus loan. Scotus lib. 4. res sunt sententia, quam coma Domini uerba, qua, licet fateantur, plantis guza, s. & Mari, uerius & simplicius accipi & interpretari pose: Tamen adhoc commens tumse adigi dicunt, propter transsubstantiationem ex Romana Ecclesia definitione receptam, qua retineri non possit, nisi propria sit in uerbis & efs fectiva quedan significatio. Hanc autem forma & ueritate fermonis non constare, si pronomen Hoc, referatur ad acceptum & benedictum à Christo panem. Ideoq individuum funm illud uagum dum explicare conantur, fibi mutuo illudunt scholastici, ipsaq, uerba Christi, aperte uiolenta & multiuas Arino. Quod mul ria detorsione hac: Accipite & manducate, Hoc, scilicet quod fuit & non est amplius panis, nunc est corpus meum, seu Hoc, id est contentum sub his speciebus, aut signatum per hoc, nel ens, quod sub isto sensibili signo contis netur, aut hoc, in quod illud transmutatur & convertitur, est corpus meum, horribili & detestanda audacia peruertunt & deprauant. Coguntur aus tem hac ifta uanisima opinionum uarietate satis manifeste fateri, ex uerbis Christi transfubstantiationem necessarionon probari nec inferri : quod tas men in recipiendis & flabiliendis dogmatibus fieri oportuit : fed potiis per contrarium, propter transsubstantiationem ex errore & praiudicio pro uerareceptam, uerba hinc Christi, ut fabricando huic. Idolo accommodata uideri possent, sacrilegis interpretationibus, atoto orationis contextu die scerpi, & in sensum à mente & sententia Christi alienissimum detorqueri. Scotus, Ocet Da Jeerpi, & in senjam a messe of state pleriq non dubitant arffirmare, transde Allico, negant fubftantiationem, ex feriptura, mulla necessitate probari. Immo mirum esse

[cribit

feribit Scotus, cur in hoc uno articulo, qui tamen non sit principalis articus nem exteriptuma lus sidei, eiusmodi intellectus receptus sit, credi & esseri debeat, propter cit Robensa quem sides contemtui sit exposita, omnibus qui ratione utuntur, prasertim cum nulla nos urgeant scriptura, néc ueterum Patrum sententia cogant, ad statuendam istam panis & uini transsubstantiationem. Fatetur itaq, ex solo Romana Ecclesia decreto (cui in hac restari oporteat) esse introdus cham. Huius uero qua istius exempli argumento, & inprimis illustri testis abolendam, de monio erroris omnium crasissimi, in scripturarum interpretatione sides & hareticis.

auctoritas esse debeat, omnes sani intelligunt. Dicit tamen Scotus, quod prasupponendum sit, sic Ecclesiam perpetuo sensisse. Alioqui in potestate ipsus non esse aliquid uerum uel non uerum faciendi.

Sunt autem & alij, qui etsi panem in Eucharistia manere dicant, uot Constibstantiato, lunt tamen per particulam Hoc, non demonstrari aut intelligi simpliciter resaliqui, vellyrive panem: sed illud, quod in uel sub pane realiter adest, & simul cum pane in cus.

mistiliter datur & accipitur; ldq. propriè corpus Christi dici, Ex quorum sententia perindè est, ac si dixisset Christus, Hoc, id est in sub uel cu hoc, est corpus meum. Verum hi non minus quam alij, sensum cum uerbis, & unis in doctrina mytte versam mysteriorum doctrinam, semeleuertunt & non ex ipsa uerborum recum nomina proprietate, prasentiam suam (ut uideri uolunt) rectè tuentur & pro-soriuntur.

bant, sed ex imaginaria & fallaci opinione recepta prasentia, Papistarum more & exemplo, uerba Christi, sub audito corrumpunt & detorquent intellectu.

Quibus uicina est ubiquistarum sententia, qui utrumq; simul, panem Vbiquistarum correctorum in pane, demonstrari: sed tamen corpus tantum nominari cons rupiela.

tendunt. Fingunt enim Christum, in mysteriorum traditione, uulgari hoc D. Iacob. Andrew. omnibusq, noto & usitato loquendi modo usum fuisse. Quoties uidelicet delberg. sol. 310. & duo simul porriguntur, quæ sunt quodammodo unu, uelut continenses cons 312. & primo serio tentum, ut si uinum in Cantharo porrigens, dicat: Accipe, hoc est uinum, berg. sol. 151. & serio tentumq, quidem demonstrari per pronomen Hoc, & cantharum & uinum, ou uinum, sol. utrumq, quidem demonstrari per pronomen Hoc, & cantharum issum, non autem ipsum, quo hoc datur, Cantharum, Ita etiam Christum, dicendo, hoc est corpus Kk

55.86 58.

meum urrung & panem & corpus coniunctim demonftra ffe, per particus lam Hoc; fed corpus samum, quod uere & realiter porrigebat & dare uos lebar nominasse: No autem ipsum panem, quo hoc cceleste donum distribues The Tubingens. batur sata fic corpus non fimpliciter pradicari de subiecto, Hac : fed subie. Etum dicier intelligi effe ipfum prædicatum; ac proinde uerba ccenæ effe uerba dispensationis corporis Christi, iam ante er ex alia causa prasentis.

Oprofitiuram an Negant itaq audacter, uerba, Hoc est corpus meum, hoc sen u a Christo di-tificii fatentur noc Eta esse, hic panis, quem fregi & dedi uobis, est corpus meum. Neq enim Substantiationem. ita fuifeloquutos Enengelifias & Paulum, ut idolatricam panis transfube fantiationem euitarent, Addunt præterea, pro uefani erroris complemento, si per pronomen Hoc, fractus in coma panis, corpus Christi effe dicatur, per

In Protocollo Het inde hoc futurum, ac fi quis uacuum pecunia faccum alicui daturus, ludifis delberg fol 10 cc candi ipfius caufa, dicat; Hoc, id est, faccus est pecunia: fed quia longe alit Hae funt superio ter Christus, in re omnium maxime feria sit loquutus; Ideo in uerbis ipsus, ribus contraria. Nora, præfuppo. per pronomen Hoc, non principaliter panem, sed corpus sub pane redliter nitur corpus iam præsens & una cum pane datum, demonstrari: Atq hoc usitatum loquendi ter prateus, ex ver genus, tanto fuisse facilius ab Apostolis intellectum, quod iam antea a Chris bis Chran Conry fto effent inftituti, quomodo caro ipfius uere fit cibus & fanguis potus.

fofte-

At uero quid unquam est quafo, si hoc nonest, uim uerbis Chrifti A concestu & con inferre? Nam er ex contextu uerborum infitutionis coma enidenter apa paret, pronomen Hoc, relationem habere, ad ea, qua in pracedentibus egit Christus: Ideog ex hac relatione demonstrari panem à Christo acceptum, benedictum , fractum & discipulis ut manducarent , datum : Hac enim omnia, ex ferie & continentia fermonis, de pane dici & intelligi conftat. Nam hoc corpus suum esse dicit Christus, quod accipere & manducare ins latione precenden bet ; lubet autem accipere & manducare, quod fregit, benedixit, er des dit. Unde quemadmodum dici non potest, ipsum corpus Christi, sub pat ne acceptum, benedictum es fractum; sic nec datum intelligi boc modo pos test: Quinetiam ipsemet Christus, de eo, quod discipulis in cœna bibens dum dedit, ait ; dico nobis , non bibam postbac nobiscum de hoc fructu mi? tis: Satis binc perspicue oftendens, quid in illo externo manducationis ccea

Pronomen Hoc. ex contexts & re tium demonstrat panem fractum.

Marthel. 26. Marcistnæ ritu , calice comprehensum & à se datum , simula ab eo cum is potum acceperint Apostoli, hoc est ut explicat Chrysostomus: Quando hoc my Homil. 83, in Herium tradidit Christus, uinum tradidit, sicut etiam post resurrectionem, Manth. in nuda mysterijs mensa, uino usus fuit. Et Cyprianus hinc colligit, uinum mensa. fuisse, quod sanguinem suum dixit Christus. Paulus quoque Apostolus, Lib. 2. Epistol. 3. bac institutionis cona uerba, boc est corpus meum ; Annon ita est inter? pretatus? Panis quem frangimus , eft communicatio corporis Christi. Sed etsi ex prophana hac & recenter introducta uerborum coena explicatios me, ita fe habet corpus ad panem, ficut uinum ad Cantharum, & faccus ad pecuniam, quoad fimilem in utroque loquutionis modum, cum dicitur, hoc prophana vbiquis eft uinum , hoc eft corpus meum , ut uidelicet ea res nominari intelligatur, myterija, quæ coniunctim cum alia datur; Non autem ipfa, cum uel in qua datur, Cur eft, quod non similiter, ut uinum his uerbis porrigere & dare uolens? accipientibus ait; Bibite de hoc uino, & non bibite de hoc Canthara, Sed aliter of longe dinerfa ratione Paulus, de eo, quod in memoriam dominica passionis fieri iubet, & hoc modo à Christo datum interpretatur, dicat. Quotiescung manducaueritis panem bunc , mortem Domini annuntiate, Item, Aquis indidone cueniat & no quoties cunq manducaueritis hoc corpus. An enim non de hoc pane. his nerbis totum actionis coenæ ritum repetit Paulus ? Eumq. definit effe manducationem benedicti & fracti panis, ex inftituto Chrifti, in mortis fue commemorationem. Aut igitur, fi ubiquiftarum interpretationi locus sic Dionyflus cap: effe debeat? aliud his uerbis : Accipite & manducate, datum à Christo fuit, 6. Beclet Hurar. quam quod in mortis sua memoriam fieri iusit: Aut Paulus hoc, in quo mortis comemoratio est instituta, no recte de panis manducatione est, inters pretatus. Deniq fi in uerbis coena corpus in mortem traditum, non pradis catur de pane, qui in cœna frangitur : Quomodo myfler ium & typus mor : Myflica analogia tis eft Christiel Item, ubi manet mystica & sacramentalis illa analogia, tualis cibi, nasceure quamex hac prædicatione, qua symbolo corporis nomen tribuitur, habet cramentali de qua panis Eucharistiæ, cum corpore Christi: Debebat saltem ubiquistas hoc Luca. 2. loco mouere D. Martini Lutheri authoritas, Is enim eodem modo contra Papiftas non equidem ad stabiliendam (ut inscitissime nerentur ubi ?

III.

anne. IFIG.

Wie111

quifta) fed ad deftribuendam & euertendam tranffubftantiationem , para pri Babi & comes cepit panem, gratias agens, fregit & dixit: Accipite & propheta, & manducate. Hoc, id est, hic panis, culeman. gerat, est corpus meum. Et Paulus: Nonne panis quem fres gimus, participatio corporis Christi est. Etiple vius los quendi, & sensus communis probant, subiectum esse des monstratiuum panis, & non corporis, cum dicit, hoc est corpus meum, id est, iste panis est corpus meum. Item : Ca. tholicum est, si quis dicat, panis quem frangimus, est cor pus Christi, Anathema, si quis aliter dixerit. Item: Permit tamus Papistas, quantum volent, gloriari. Nos clarum Dei verbum habemus, quod panem corpus Christi pro nobis traditum esse dicit. Item: Vocabulum Hoc, apud omnes Euangelistas, non alio potest nec debet referri nisi ad hoc, quod Christus distribuit.

in secundo scripto dem Lutheri nomine er authoritate, quam acerime oppugnari : uerum solio 158. Que igitur uesania est, non folum boc hodie ab ubiquistis, sub eius etiam ad retinendam (ut uideri nolunt) in uerbis facramentalibus propries tatem, eiusmodi prophanos loquitiones adhibere, quarum disimillima est ratio, or que longe aliam intelligentie sue causam habent, quam que sacre mentis accommodari possit? Vsitatas & simeles ex scriptura sacramentas les loquutiones bas, Petra est Christus, circumcifio est fœdus. Agnus seu esus agni, est Pascha, Baptismus est Lauacrum regenerationis in sanguine Christi, calix est nouum testamentum, superbe & fastuose renjeiunt, & perbellas scilicet basce unigatas loquendi formulas , hoc est uinum , hac est pecunia, in quibus nulla mysterij ratio, sed prophani sermonis tantum sens sus est, protanti mysterij explicatione recipiendas esse uolunt; Quanto res Etius Theodoretus, myftice dicta myftica effe, ideog, non ab omnibus pro miscue intelligi, docet.

Vide Augustini Plal.33.& contra Adiman.cap.12.

Wie nota Spiritum crocis tector.

Reiellis itag superioribus tribus interpretationibus prorsus non or thodoxis

thodoxis, hac uera o indubitata uerborum Christi mens o sententia est, Vera quod sicut uerba accipite & manducate, referuntur ad panem, quem acce. particule Hoe.
pit, benedixit, fregite dedit Christus: Ita quoq, pronomen Hoc, referatur tion in secunda para
ad panem fractum, quem corpus suum in mortem traditum esse dixit, at Tridentinum. qua analogia myftern eft panis ad corpus , ea etiam fu fractionis , ad tradio tionem in mortem, quod innuere proculdabio noluit Paulus, cum Christi uerba sic refert : Hoc est corpus meum, quod pro nobis frangitur. Sed & Ni pronomen quia in sequentibus de calice dicitur, quod sit nonum testamentum in sangui panem fractum, di-frantitir series, & ne, omnino hinc enincitur, in prioribus uerbis de fracto pane dictum intels contentus verbo ligi, hoc est corpus meum, alias distraberetur series & continentia uerbos sum cama. rum institutionis, ex quorum indiviso contextu de sententia Christistatui

Gindicari oportet.

Hanc vero veteris & orthodoxa Ecclefia, ante invectum transfub sententa vetaris stantiationis errorem fententiam de uerbis Christifuise:nemo est qui bona Beclesia. fide & conscientia infitias ire audeat, aut possit dubitare. Irenæus enim dit Irenæus 110.4.eap. ferte ait. Christus panem, qui est creatura, corpus suum 32.34. 857. 4 lib. confessus est. Item: Panis in quo gratia acta sunt, corpus Contra transselbi eftDomini, Item: De pane, qui est corpus Christi, nutritur." & augetur caro hominis.

Tertullianus, Christus panem corpus suu appellauit. Contra luduos & Cyprianus, Dominus corpus suum vocat panem, ex Lib. Epift. 6. & multorum granorum adunatione congestum, & sanguis 100.2. Epist. 3. nem suum vinum appellat, de botris atog acinis plurimis expressum,

Epiphanius, Christus hoc, quodest rotunda figura, In Anchorme. & expers fenfus, nec vllis membrorum lineamentis timile corpori, per gratiam dicere voluit, hocest corpus meum.

Theodoretus, Christus in mysteriorum institutione, Dialo. 1-8:2 panem corpus fuum appellauit, Item: Servator noster sym Breo Subiedum bolo panis corporis nomen impoluit, Item: Visibilia sym quod pradication, bola corporis & fanguinis appellatione honorauit.

vt nugătur vbiqui

Kk 3

Chryfoftomus, Panem per fanctrficationem verbi, dos minici corporis appellatione dignum haberi.

Ambrofius, Quomodo potest qui panis est, esse core

pus Christi.&c.

Ad trebdibian

Hieronymus, Nosaudiamus panem, quem fregit Do. minus, dedito discipulis suis, effe corpus faluatoris, ipso dicente, hoc est corpus meum, Irem: Christus assumto par ne qui confortat cor hominis , veritatem corporis suires præfentauit.

Sermont ad infan-

Augustinus, Quod in altari Del ponitur, panis est & calix, quod etiam oculi renuntiant; quod autem fides postulat instrueda, panis est corpus, & calix est sanguis Chris fti. Er poft: Quomodò ergo panis est corpus eius, & calix feu quod habet calix fanguis eius? Erpoft: Quare ergo in pa net liem: alibi. Illa rerum species, que intercelebrationem facramentorum offertur, & datur, & peracta pietatis celes bratione consumitur, corpus & sanguis Christi esse dicitur.

peries pro feb

Quid igitur nune mirum, si magna hactenus interpretationum ua rietas, o ingens de prædicadi modo disceptatio sit, cum in re dioqui omnis um clarifima, nec de ipfo quidem facramentalis propoficionis subiecto cons ftet: sed tam plane diverso sensu, prostabilienda cuiusa interpretatione, act cipiatur? Et tamen omnes cæco uociferantur impetu, inhærendum effe uers bis, standue se uerbis, or ab corum proprietate nullatenus esse recedendum. Quasi uero boc sit uerbis inhærere, quod subiectum propositionis, coms menticis interpretationibus , peruertere er immutares quo factum eft tans de, ut sub hac falfo iactatæ nerborum proprietatis specie, triplex hinc erres Triplexex cond, ris existat opinio, Transsustantiatio, consubstatiatio seu realis coexistentia, prierate eroris o, & ubiquitas corporis. Concludendum est autem istos omnes, qui in prima hac questione, cum prisca o orthodoxa Ecclesia, de subiecto sacramentalis propositionis seu loquutionis uerborum cœnæ, non consentiunt, neg etiam in modo prædicationis, quo subiectum boc, corpus Christi effe dicitur, ule LATAS

da verborum pro

la ratione uere consentire posse, ut maxime ipsius consensu & auctoritate impudenter & deceptorie abutantur.

SECUNDA QUAESTIO.

Ecunda ergo Quæftio ex superiore nascitur. Nam si per pronomen Hoc, omnino intelligendum est demonstrari a Christo, panem fractum do panis in corpus G A postolis, ut manducarent, datum; Statim inde quæritur, quomodo hoc vetsecundum quea weru sit & intelligi oporteat, quod hic panis dicitur corpus Christi, an pro. dam modern prie & substantialiter per effentiam. An nero secundum quendam modum; hoc est, per tropu & aliquam loquendi figuram? Sic enim Cyprianus, Ame brofius & Augustinus quæruns. Quomodo potest qui panis est, esse corpus Christis Aut enim ustatum prædicandi modu, aut figuratum, aut inustra tum effe oportet. V sitatato prædicationis modo es proprie, res seu species disparata de se inuicem dici nulla ratione possunt. Porro inustratus mos dus tantum pertinet ad mysterium incarnationis, cuius extra personam fie lij Dei in tota rerum universitate, non est simile exemplum. Ac ideo Schos scholatici faturore laftici, qui satis intellexerunt, fi ex sensu es interprteatione uerboru ccena, veritatem, ex hypo fractus à Christo & Apostolis distributus panis, corpus ipsius else dica, fico. turs Non poffe, nec proprietatem in uerbis, nec hoc prætextu transsubstans tiationem retineri & defendi, ingenue fatentur propositionem hanc, in qua difparatæ species & res, coelo terraq distantes, de se innicem dicuntur, loannes Brown !. werborum proprietate falfam & imposibilem esse. Quoniam aiunt, pas 4. diftinci. u. cut. nem effe corpus, in recto es proprio fensu, quo uer bum est, o magni ixas accipitur, notat essentialem extremorum unionem, secundum quam subies tum es prædicatum propositionis affirmativa supponunt pro codem. Vn lib.4 distinct. 14 desequeretur panem esse boc ipsum, quod corpus Christi, quod per nullam qu. 1. Conclus x. potentiam effe poffe dicunt, ut idem numero & effentia sit panis & corpus Christi, nisi per modum hypostatica unionis, puta si Christus assumfiffet panis non potento uniuisset sibi panem, sicut humanam naturam, tunc enim demum recte corpus Christi, ni dici & concedi poffe panis realuer est corpus Christi, & Christus est par tem hypostalis.

nis, per communicationem idiomatum. Verum nihil tale imaginandum effe in Euchariftia. Gardinerus quoq non aliam ob caufam, in uerbis coena, as Epikopus vnito censis in suo libro nalogicam prædicationem, rei signatæ de signo, admittere recusauit, quam quod ex Romanæ Ecclesiæ decreto negaret concedendum, per pronomen , seu particulam Hoc, demonstrari & significari panem à Christo fractum erdatum.

> Hincigitur illud est notandum, quod a Pontificiis etiam dum mascio me ueritatem oppugnare conantur, sit tamen ex hypothesi & prasupposito (quod illi quidem falfum effe putarunt , uerum ex supradictis uerißimum effe apparet) manifeste confessa er defensa ueritas. Proinde in bac secunda quaftione prajuppofita prioris ucritate) cofentientes habemus Pontificios.

D: lacob Andreas in Protocollo Hei & fol. 320. &primo feripto contra Heidelb. fol. 158.

Sed ubiquifta, quibus boc ftudium eft, ut cum nomine recte fentire mi Protocollo Hei ipsi, sed alios omnes secum errare uelint, dum ex media Popina desumto los quutionis exemplo, in explicando facrorum nerborum ccena fensu, utuntur comedunt er fatentur , ficut uera er ufitata loquutio est , boc est uinum: Falfa autem illa, Cantharus est uinum, fic ufitato loquutionis modo fimpliciter effe ueram, hoc est corpus meum; Illam autem, Hoc, id est panis, quem fregi & dedi, est corpus mem, non posse proprio uerborum sensu,

panem non effe pro abfq. explicatione, concedi. Alias enim bac fecundum literam accepta, Pon prie loquendo cor pus Christi folio tisiciam inde transsubstantiationem, er Idolatricam panis adorationem, des niq etiam inferri posse, panem pro nobis esse traditum, atq alia eiusmodi Heidelb.

absurda multa. Etst autem, quod Pontificia transsubstantiatione uerentur ubiquifta, sit longe inscitissimum, & cum ipsa panis adoratione & traditio Panis adoratio & one aperte pugnans; Tamen hoc liquido ex his constare potest, omnem mi panem manere cum ijs , sicut & cum Pontificijs , quæstionem esse in eo , an per pronomen

Hoc, demonstretur panis a Christo fractus, qui corpus ipsius in mortem tra-- ditum effe dicatur. Ifto enim ex prima quæftionis definitione pro uero cons ftito, res est cum Pontificiis & ubiquiftis transasta, uerba uidelicet coena Domini, non poffe tunc proprie of fecundum literam, abfq. certo explicas tionis modo, intelligi.

Superfunt igitur consubstantiatores, quibus cum nobis in hac fes cunda

Vbiquift e fatentur

Panis adoratio &

cunda quaftione potisimum controuerfia est. Istienim panem per pronos men boc, in uerbis ccenæ demonstrari, & ipsum Christi corpus esse, non res in sundamento folum fatentur, fed or proprie boc atq substantialiter, sine ullo explicas causa à transsub. tionis modo, intelligi debere ad rauim or rabiem ufq. contendunt. Verun. biquiftis diffenti tamen, quia non eandem corporis Christi & panis substantiam effe seu lacob. Andr in pris fieri, sed utrumq in unitatem massa coniungi sentiunt; Ideo mox a uerbo Heidelberg. folio rum proprietate recedentes, hac explicatione utuntur, in, sub, uel cum pas ne, seu ad panem, realiter est & existit corpus Christi, Quod propterea se Realis coexisten facere dicunt, ne in transsubstantiationis absurditatem incurrant. At hoc pane, pugnat cum quid aliud est, quam uerborum proprietatem magis uicinam esse fateri verborum coma transsubstantiationi, quam reali in pane prasentia? quod tamen etiam res Ains intelligunt Scholastici, quibus persuasum est; Si corpus Christiin mortem traditum, de pane fracto dicatur, nec proprietatem in uerbis, nec transsubstantiationem, nec ullam realem præsentiam esse aut defendi pose fe. Sic igitur hisce nocabulis, in sub, nel cum, inxta, nel ad, proprietatem is flam uerborum, qua uelut fascino quodam ad decipiendos imperitos as butuntur, ipsimet primo euertunt consubstantiatores . Longe enim aliud -en, quo ad modum & proprietatem sermonis prædicatum subiecto in propria significatione affirmando attribui, aliud subic Etum cum prædicato in ratione prædicandi, simul accipi & coniungi; Sic aliud est dicere, panis est Aliud est dicere pa corpus Christi, aliud in sub, uel cum pane est corpus Christi. Quia in prio- nis est corpus Alivud in pane est corpus Christi, aliud in pane est corpus Christian corpus Christian pane est corpus Christian re propositione, prædicatu de subiecto per copulam dicitur, & ut inscholis pus. loqui folent, in propositione affirmatiua, prædicatum & subiectum, de quo dicitur, supponunt pro eodem : In posteriore autem, ipsa copula, de duobus rebus, ut simul coniunctis, neutra uero de alia affirmatur. Cuius no eadem infacramentali prædicatione ratio est, in qua, ut infra dicetur. Res de signo dicitur, & facramentu nomine rei appellatur. Cæterum nulla fermonis con suetudine, continentia suscipiunt rerum, in uel subse contentarum, nomina. suscipiunt rerum Adde, quod, sicut sacramenta non sunt res ipsa, sed rerum signa. Ita quoq contentarum nomi mulla possit effe, propria & substantialis unius de alio prædicatio. Atq. boc etiam ipfa terminorum (ficut Dialectici loquuntur) conuerfio euidenter minorum,

mo feripto contra

convincit; puta, sit propositio hec, hic panis fractus est corpus Christi, cons uertatur in hanc, corpus Christi est boc, quod bic panis fractus. Nam cuius conversa in proprio verborum sensufalla est, eius recta proprie vera esse non potest. Alioquin etiam fequetur, quod sicut panis proprie est corpus in mortem traditum : Ita quoq panem reuera traditum effefateri oporteat. Aut vero, fi in mortem traditum effe, a pane removetur; Eatenus etiam pas A ratione myfteril. nem non effe proprie & realiter corpus, remoueri ab eo fit necesse. Deinde, cum uerba ccenæ mystica sint, & mysticum sensum habeant, qui ut Augus In fermone de la ftinus ait, alind uidetur sonare carnaliter, alind uero foiritualiter in sinua Theodoret, dialo, res certe oftendunt fe in myfteriorum doctrina nonrecte inftitutos, quilis teralis sensus proprietatem in is sequendam, & unlgari loquutionis mo. do intelligenda esse, sibi & alijs persuadere uolunt. Quoniam enim in Ne Agura proprie boc Eucharistie mysterio, panis & corpus Christi, relatiue se habent, veritas, nec viruce ut Signum er res signata, Figura & Veritas, er ut Chrysoftomus docet, res sensibilis & intelligibile atq. Spirituale donum, seu , ut Irenaus, res terrena & ccelestis. Quomodo inhac ratione & analogia mysterij, in quo aliud est, quod uidetur, aliud, quod creditur & intelligitur : unum ex his dici de alio proprie & substantiali pradicatione poteste Rectius Mystica relatio. Beda, qui panem myftice, propter corporalis & spiritualis cibi analogiam, ad Christicorpus referri, seu ut Druthmarus of Paschasius, Panem spis ritualiter & intelligibiliter in corpus transferri dicunt. Desinant igis a6.eap. Matth. tur oportet effe mysteria, si qua mystice dicta sunt, secundum litera sens fum simpliciter & ulgari modo, funt accipienda. Cum banc ipsam ob caus Sam mysteria recte dici fateatur Chrysoftomus, quod non carnaliter, ut for nant uerba, fed myftice & foiritualiter fint intelligenda. Atq. fic panem & uinum non simpliciter & literali fensu; sed in myflerio corpus & sanguinem Christi esfe, Item, Corpus sub mysterio sumi, & sangninem in mystes Cyrillib zin Le rio potari dicitur & legitur apud orthodoxos parres. Et hoc est, quod Cy. un. August no. 20. rillus, Augustinus & alij Patres, Christum de carnis sua manducatios ne in cœna myftice loquutum effe: At proinde ab is, qui myfteris imbua

ro CF

Myfticus & litera lis fenfus interfe opponuntur. Homil.46. in

cobo & Efau.

un. August.lib. 20. Dei, & fermo. 2. de verbo Apost. & termo. 46 de verb. ti funt , figurate er spiritualiter intelligi oporteres Catechumenos uca ro & audientes, nihil quam ifta audire, non autem intelligere, dicunt,

His accedit, quod fi panis Euchariftia, proprie & Substantiali pras Scholatici. dicationis modo, est corpus Christi: Illud autem, propter personalem suam in uerbo subsistentiam, est uerus Dei filius, ex patre ab æterno ante sæcula natus: consequens hinc eft, hoc etiam de pane ita dici posse, atq. sic concedi oportebit. Panem , ut uere & proprie est corpus Christi: Ita quoq unitate persona cum uerbo coiungi. Quod, quid aliud est quam Christu impanari? Nam alias, propter realem corporis in pane existentiam, non magis uere & proprieest ordiei potest corpus Christi, quam homo dicatur Deus, hoc est, Thomas 3, pant. Deo per inhabitationem & aqualitatis dignitate coniunctus, ut uoluit Nestic. 1. storius. Aut igitur propter hypostasis & subsistentia unitatem, sicut homo uere Deus: Ita panis eft corpus, & consequenter Christus impanatus, ut ino humanatus & incarnatus : Aut, hac proprie dicta uera effe non poffunt. Impanatio Clariti Nituntur autem Nestoriana doctrina fundamentis, qui sic proprie & subs ex proprietate ver stantiali prædicatione panë corpus Christiesse tradut, quia uidelicet, corpus fit Grexistat in Sub, uel cum pane. Nam sic homine Christum Deum effe dos Cyrillus Anathe. cebat Nestorius. Quia uidelicet Deus esset in Christo, ut per se homine, per inhabitatione, secundum dignitatis & auctoritatis aqualitatem, Nist quod Sie panis & corpus rectius istis, in hoc saltem sensit Nestorius, quod secundum illam suam dus ses, & non magis arum hypostasewn in Christo unionem, hominem non proprie greuera, sed proprie de sedici per aquinocationem, Deum dici fateretur: Cum isti propter corporis in pa mo in sua hypoctafi ne existentiam, & substantialem cum pane unionem, proprie & reipsa pas mem corpus effe, multo quam transsubstantiatores sentiant absurdius: Sicut Cyrillin expost. ergo non idem est, proprie & reuera Deum esse, quod inhabitantem in se lib.ii.cap. 27. in Deum habere . lta quoq similiter non idem est, panem proprie Greipsa esse vnigec, ap. 17. corpus Christi, quod corpus in pane realiter existere & contineri.

licut

Verum hoc loco nobis objicitur sententia D. Martini Lutheri, qui cu De captivit. Fabi panem proprie er substantialiter corpus Christiesse docet, hanc eius adfert ne magna de pras rationem: Quia sicut se habet res in ipso Christo, propter personalem unios cano. identica. nem: sic quoq de sacramento sentiendum esse, in quo panis & corpus unum Exemplum ab voi quiddam conftituant, prarer omne rationis captu una fint effentia. Vnde-no. duarin Chri Vnanatura in Chri

Refponsio ad fen sentiam Lutheti.

sicue bomo Deus est. Ita etiam panis dicatur corpus, & econtra! Omite to aud pro explicatione buius sua sententia supra modum erronee dis to non dicteur de cat Lutherus (absit inuidia nerho) quod eadem ratione, qua in unitate persona una natura dicitur de alia, etiam in unione sacramentali corpus proprie dicatur de pane. Neq uero existimo opera pretium esfe , inhac fententia refellenda, multis agere. Aut enim utrobiq ficut in homine Chris fto, ita in pane & corpore, identitatem hypostasis ponit Lutherus (quod non puto eum senfife) & sequetur , Christum impanari : Aut in utroq dinersas ponit hypostases, of tunc homo Christus, cum Nestorio, docebis tur Deus per aquinocationem; Aut dissimilem in hoc facit rationem us nionis personalis & sacramentalis, id quod sentire uoluisse uidetur. Et adbuc concedendum erit ex supradictis, panem non posse dici uere, pros prie or reipfa corpus Christi, exemplo istius loquutionis, qua propter bys postaticam duarum naturarum in Christo unionem, homo dicitur Deus, quia uidelicet eadem est Dei & hominis in persona unitate subsistentia, sed ex sententia Nestori, propter duas & diversas bypostases, panis erit cors pus, per æquiuocationem.

Maxentins Dialo. 2. contra Neftori Panis non eft i deò corpus, quia

Panis, quem vni werfa Ecclefia, in memoriam dominicæ paísionis par-ticipar, est corpus Christe

Porro banc uerborum coenæ interpretationem, à reali ifta seu essentiali copulatione & unione corporis cum pane, tanquam non orthodo? xam, satis refutat Maxentius, dialogo secundo contra Nestorium. Quas corpus estin pane. rit enim a Nestoriano Catholicus, quomodo intelligat, quod corpus Chris fli fit Dei corpus, qui passiones corporis sui proprias fecerit. Posse enim, aliquid alterius proprium esse multis modis intelligi. Nam & Ecclesiam corpus Christi, or nos membra ipsius dici: sed or panem illum, quem unis uersa Ecclesia, in memoriam Dominica passionis partcipat, corpus eius esse. Cui respondet Nestorianus. Non se carnem seu corpus Dei ita diceret, ut Ecclesia, nec sicut panis ille, quem in memoriam dominica passionis unis uersa preicipat Ecclesia, corpus est Christi: sed ita Dei, corpus dici, ut homi mis aliculus proprium, quo indutus est uestimentum, quod cum ab aliquoscif Sum fuerit, iniuria ad eum refertur, qui ipfoest indutus. Quorum postremu, etstrecte improbet Catholicus, tanqua ad ueram carnis cum uerbo unione,

per quam propria ipfius & non assumti cuiusdam hominis caro esset, insufficiens : Tamen in eo consentit cum Nestoriano, carnem uidelicet nonita explicat Athanaliesse Dei uerbi propriam, sicut panis ille, que uniuersa Ecclesia in memoriam us. Dialog. 4. & Cyrillus Anathem. Dominica passionis participat, corpus Christi esse dicitur. Et tamen uole Ergo non se panis bat Nestorius, corpus Dei ita proprium este intelligi, sicut proprium est hos en corpus, sicut minis, quo indutus est, uestimentum, hocest, quia in humanitate sua habitet Deus uerbum, eige per aßistentiam coniunctus sit. Iam uero si panis ideo effet corpus, quiareali existentia corpus unitum & coniunctum est pani, ida uetus sic credidisset Ecclesia, quomodo negare potuisset Nestorianus, Nestoriant in ne (consentiente in hoc catholico) panem illum, qui in memoriam dominica non diffenterinta passionis participatur, non ita esfe corpus Christi, sicut hoc corpus, est Dei catiolicis. werbi per inhabitationem & aßistentiam proprium? Virobig enim, pros pter unius in altero existentiam & realem utriusq. copulationem. Sicut homo Deus, ita panis corpus dici & concedi debuisset a Nestoriano, quod tamen constanter negat cum catholico: Quanto igitur tunc minus orthos Sipanis aliter et doxa sensit Ecclesia, panem in Eucharistia trans Jubstantiari in ipsum cors pus ett Deipropris pus Christi, aut panem effe realiter & effentialiter corpus Christi.

Adfert autem D. Lutherus & alia suæ sententiæ, quod panis proprie & reipsa sit corpus Christi, exempla, de ferro ignito, & clausa ianua tas bilo. & in consec bulis, uerum non quæritur, quomodo corpus in pane effe possit, ubi hoc uer sa fio. magna. Ab exittetia vinus bis er uoluntate sua certo uolet Christus: sed quomodo panis Eucharistia, retinalia, non profit uere, proprie o reipsa corpus Christi, quod hisce exemplis nulla ratione pria vinius prado probatur. Tum quia mysterio sacramenti, in quo est relatio quadam, anas logia & similitudo rerum corporalium & spiritualium, non sunt accome modata. Tum etiam, quod nulla sit in exemplis his propria unius disparatæ speciei de alia prædicatio. Neque enim ferrum, quamuis ignitum, est ignis, nec econtra. Neque si corpus Christi in clausis ianuæ tabulis (ut uulgo putatur)extitisse concedatur; propterea tabulæ fuissent aut dici potuissent Christus, substantiali or propria unius de alio prædicatione, Taceo, q hæc ipfa Lutheri fententia, à Lanfranco & Guitmundo, primis de transsubstans Lantrancus & tiatione scriptoribus, quibus cum tamen sentire se uideri uoluit, sit uelut in-tra Berengarium.

corpus, quam cor um. Ergo panis no eft realiter ipfe Christus.

panatio

me panatio quadam Chrifti, haretici erroris damnata & Anathemate ex Eco clefia profligata.

Beloonfo adlo quurionem colum ba ef Speritus 8.

dum.Lucz.24

Neque nero etiam ad propositum quicquem facit in exemplum addus Eta loquutio, qua Flatus, columba, & flamma, dicuntur effe Spiritus fans Etus, propter specialem ipsius in istis uelut fignis & symbolis, præsentiam; Indeenim sunt qui colligunt, sic quoq; panem esse corpus: Respondeo enim; Pulgentius tib.3 in Non recte cum incomprehenfibili natura Spiritus sancti, qua tota est ubie que tota, conferri ueritatem & naturam finiti corporis Christi, quo ad simis lem in utrog existendi modum Itag præsentia illa Spiritus sancti, cum Flas tu, columba & flamma, magis infertur ex incomprehesibili dininitatis ipsius natura, quam ex proprietate & sensu supradicta loquutionis. Non tamen ignoro istud exemplum recte ad dominica coena negotium accommodari posse, sicut fecit Martinus Bucerus, sed non propter substantialem corporis cum pane unionem, quam is expreserencit & damnat, sed myfticam & fois ritualem corporis in pane difpensationem.

Idem olim fecit Brentus in Bxe geli.cap.20.loan.

Caterum nunc uideamus, quid in hoc fecundo quaftionis capites Lto. 4. cap 4. d. quomodo panis fit corpus, orthodoxa fenferit antiquitas ? Ambrofius certe. facrament cap. par cu quærit; Quomodo potest, qui panis est, esse corpus Chris consectate diffu. 2. Iti? Non respondet, boc est substantialiter, seu reali existentia in, uel sub pane, sed consecratione, hoc est, sacri usus atq finis destinatione. Ita enim ipfe hoc explicat, inquiens. Vera veich caro Christi, quæ crucis fixa est, quæ sepulta est, veræ ergo illius carnis sacramens tum est, ipse clamat Dominus lesus, hoc est corpus meum: Ante benedictionem verborum, alia species nominatur, post consecrationem, corpus Christi vere significatur. Ante consecrationem aliud dicitur, post consecrationem, fanguis Christi nuncupatur. Sifenfiffet Ambrofius, Panemeffe or dici corpus Chrifti, propter realem corporis in pane existentiam, primo inepta fuiffet ipfius quæftio, quomodo uidelicet hoc quod est panis, pofe fit effe corpus Christi, siquidem hoc sensu, non ipsemet panis sed aliud, quod est uel latet in pane, dicendum foret effe corpus Christi. Deinde non mis MUS

Species pro tibe Buntis panie.

nus infulfa effet refponfio, cum ait, confecratione. Neque enim hoc est pas Aliad est panes & nemesse fe feu fieri consecratione corpus Christi, ubi aliud, quod est & cons none, aliud hibe. a tinetur in nel sub pane, nere, proprie & per effentiam corpus Chrifti, effe tialnet. intelligitur. Aliud namque est panem effe corpus Christi, substantia, aliud consecratione. Er hinc Ambrosius, cum in eodem loco dicit. Ex pane fit corpus Christi, & vinum & aqua in calicem mits titur & fit fauguis, consecratione: Hoc, quomodo intelligi ues Ex panequomos lit explicaturus, fibi obijcit. Sed dices speciem sanguinis non confectament video: Hic uero si sanguinem reali prasentia uino commistum atque sub eo essentialiter contineri, adeoque hinc uinum proprie sanguinem dis ci, pro recepta mysteriorum doctrina, tradere & commendare uoluisses initiatis; Quid obsecto, pro corum sic instruenda side, ad intelligentiam buius rei pertinere poruit hac responsio? Sed habet similitudinem fanguinis, sicut enim mortis similitudinem in baptismo idem August. ... fumsisti; Ita & similitudinem pretiosi sanguinis bibis, distind.2. Abeo namque quod Paulus dicit, consepulti estis per baptismum in more Lib 2 cap. viti de tem cum Chrifto; baptismus, ait, mors est, non quidem in mysteris. mortis corporalis veritate, sed in similitudine. Quod ex hac utriusque sacramenti collatione etiam de pane Eucharistia dictum acci-confectat difunz. pi debet.

Augustinus, generaliter ex sacramentorum natura desinit, quod in Ad Maximiqum is, non quid sint, sed quid ostendant, sit attendedum; quia signa sunt rerum, aliud existentia, aliud significantia. Quod equidem perinde est, ac si dixist set, in signis sacramentalibus non esse quarendum realiter & per essentiam, quod in mysterio, per significationem, esse dicuntur: Quarum enim rerum, Psalm. & ait, signa sunt in sacramentis, ipse res sunt in illa perfectione uita aterna. Et in Christiana doctrina praceptis, baptismu & celebrationem corporis & sanguinis Domini, sic percipi docet, ut unusquisq, dum intelligit quo resserenda sint, spirituali hac libertate ueneretur: Vt autem literam ses Lib. s. ap. de la qui, & signa pro rebus, qua sis significantur, accipere, ser uilis est infirmitatis: Ita signa inutiliter inpretari, vagantitis est infirmitatis: Ita signa inutiliter inpretari, vagantitis este

tudibus cap. 26.

Vetus mysterior Nota, verbaco non carnaliter fe enndum literam. fed ipuritualiter effe intelligenda. na Christian.

diftin A. 2. Panis fecundum quendam modum eit corpus Christitrinirat. & lib. 1. eap.z. de peceaso.

Binc Augustins mens liquide intel panem effe cor

pus. Loquitur de signo Oratio impositionis manuum, & fructus terræ, cur uidelicet in hoc uerius Christi, quo ligna bantur Baptizari.

Vulgo non recte'

tis elle erroris. Et de Catechifandis rudibus, fic eos, qui mysteris init tiantur, uult inftitui, quod nempe fermo ille uerborum ccenæ, quem audiue? runt , & uifibilis bac fpecies benedictione fanctificata, fignificet, & cuius illa similitudinem gerat; Atq. ex hac occasione Eucharistiam percipientes monendos effe, ut fi quid fimile in feripturis audiant, quod carnaliter fonet, quamuis non intelligant, credant tamen fpiritualiter aliquid fignificare, Lib.z cap o come. quod ad fanctos mores & uitam aterna pertineat, et fi ad dilectionem aters 3. capas. de dour. Mitatis ueritatis & fanctitatis, et ad proximi dilectionem referri non posit, figurate dictum er geftum effe credant. Denig Ecclefia fententiam pers Spicue hac parte of abfq. ambiguitate declarans, ait. Sacramentum corporis Christi, secundum quendam modum corpus est Bpift. 23. cap. Hoc Christi. Item: Coelestis panis, suo modo vocatur corpus Christi, cum reuera sit sacramentum illius corporis, quod visibile & palpabile in cruce pependit. Sicut enim sermonem & Lib. 5. cap. 4. de Epistolam, quibus Christum significando prædicauit Paulus, Item, Signum Christi & orationem impositionis manuum, quamuis sancta sint, negat es Panis fructius teare, se corpus Christi. Ita per contrarium, panem fructum terra, mystica prece corpus Christi est. consecratum, dicit uocari corpus Christi; quia uidelicet tam magna rei las cramentum fit. Que certe ad rationem realis existentia corporis in pane, ut binc panis corpus Christi dicatur, nulla ratione accommodari possunt. Nam ut istam ob causam, fructus terra magis corpus Christiste of dicas tur, quam fermo & Epiftola, feu fignum Christi, ut absurdisimum, ita indignum fuisset Augustino scribere. Siquidem ubi de ipsa ueri corporis ligi poteil, quomo Christi substantia, seu reali ipsius existentia quæritur, nibil in boc genere quæftionis commune quicquam habeant fermo, Epiftola, Signum Christi,

aut magis realiter præsens adsit corpus Christi, quam in illis. Vult itaq, ut ex supradictis liquido intelligi potest, Augustinus, par nem in Euchariftia fractum, non proprie & fimpliciter, feu fecundum lites Modus facramen talis predications ram fed myftice of fecundum quendam modum, corpus effe Christi. Proinde ergo, quia facramentalis illa pradicatio, in modo confiftit, quo pradi-

catum

catum de subiecto, hoc est, Res de signo dicitur : fatendum est, non recte fed omnino perperam hunc modum ab ijs intelligi & explicari, qui corpus cum pane substantiali existentia, in eodem loco, coniungunt. Nam sic non eadem effet ratio facramentalis prædicationis, in omnibus facramentis, cum tamen Augustinus, ex communi omnium sacramentorum natura & definitione, tes & Bpil. 12. panem, corpus effe Christi, uelit intelligi. Deinde hoc non effet sacramens taliter unum de alio, hoc est, rem de signo, dici, quod rem cum signo, substant tiali unius în alio existentia, copulari & uniri. Quia secundum boc, non us num quodammodo aliud, sed quiddam utrumq simul coniunctum esse dicitur: Atq. fic etiam no ipfum panem, nec fecundum quendam modum, fed hoc quod est feu exiftit in, sub, uel cum pane, proprie & reipfa corpus Christi dicendum foret.

Nec audiendi sunt, qui ut fucum imperitis faciant, fingunt se quis Kemnitius in se dem, in sacramentali hac prædicatione explicanda, simplicem, propriam atq. tra concil. Tri natiuam uerborum cœnæ significationem retinere: Verum reipsa nibil aliud faciunt, quam quod aperte ludant opinionum suarum præstigijs. Cum enim satis intelligant, nullam defendi uerborum proprietatem, ex habitudine Aliad eft verba pradicati ad subiectum, posse; confugiunt ad peculiarem quandam coeles naturams seramen ftum sacramentorum naturam; & usttatum scriptura loquendi morem, effe. Aliudennatu quemeiusmodiesse dicunt, Quando uidelicet dua res uel substantia diuina verborum. ordinatione singulari modo uniuntur: tunc unam de alia prædicari solere, ut binc intelligatur, unam cum alia fimul adesse exhiberi, quod commens Si intelligeretur de tum, a supra recitata V biquistarum sententia, in eo differt, quod illi utrama, vinone, concedi rem, ut uinum & Cantharum, panem & corpus, per pronomen Hoc, simul demonstraris Illud autem, quod præcipue exhibetur, ut uinum & corpus, tantum prædicande nominari. Verum unam rem de alia , hoc est , uinum de Cantharo, & corpus de pane non dici, aiunt : magnificæ profectionus ga, quales certe maiores nemo facile maiori cum auctoritate audierit pros ferri.

Quid enim, an non satis ifto commento fatentur? bunc sensum, non ex simplici, propria or nativa verborum coena significatione, qua exipla natue

tate verb orn, quod

Monen ex proprie naturali habitudine prædicati ad subiectum existit, nasci s sed potius ex ex aliqua alia ex trinfecus, ex prasupposita-uidelicet peculiari quadam illa sacramentorum printeca cauta intel matura & ufitata in buiufmodi loquutionibus feriptura confuetudine, per interpretationem introduci: Vnde alia corporalis præsentia causa, quam in proprietate uerborum coenæ, ponenda erit. Siguidem hac ratione, facras menta, nonex ipsis uerbis, sed uerba, secundum peculiarem sacramentorum naturam, propriume de his loquendi morem, intelligi orportere conflet. Quoniam uero ifta bac intelligentia & interpretationis uerborum coes næ causa, ut realis hinc corporis in pane existentia inferatur, tanquam non analogia fidei, nec ueteris & orthodoxa Ecclefia confensui confentat nea, recte pernegatur ; facile intelligunt omnes, no de fimplici uerborum & propria significatione (ut uulgo putatur) fed de causaintelligentia & intert pretationis, hoc est, de uera sacramentorum ratione, & scripturæ de ijs lo quendi consuetudine & more, pracipue in medio uersari & supereffe quas ftionem.

Coufe intelligentla verberum cotnæ.

TERTIA Q VAESTIO.

Tertia queffio, ter cundumquem mo modum ien tropu, panis come fit cor pus Christi.

Ostquam igitur ex supradictis abunde oftensum est, no posse in secuns da ista quæstione, uerba cænæ proprie & substantiali prædicationis modo accipi : sed omnino, pro earum explicatione, confugiendum esse ad tropum, seu aliquam loquutionis figuram. Tertia binc emergit quæstio, quas lis sit ille tropus , per quem potisimum recte explicari possint & debeant : Scholaftici ut dictu est, quoniam ex præiudicato trans ubstantiationis dogs mate, loquutionem hanc, panis Euchariftia est corpus Chrifti, tanquam uet borum proprietate falfam, non admittunt; Ideo ficubitalis loquutio apud Patres occurrat, improprie & hoc obliquo sensu, accipi ea oportere dicunt, Panis est, ex quo fit corpus Christi. Ali, ut uulgo, propter realem quam fibi imaginantur, corporis cum pane coniunctionem , panem corpus Christidi. ci, boc est, in, sub, wel cum pane corpus effe, latere & contineri contendunt. Verum boc est principium petere; Quaritur enim unde primum constet & probatur, corpus Christi realiter esse contineri in sub, uel cu pane. Nam

Contentom & co tinens, de le mince non prædicantur, ve your le alind.

quia, ut supra annotatum est, nulla sermonis consuctudine, continentia sufcipiunt rerum sub se contentarum nomina; ideo ex hac sacramentali prae dicatione corporis de pane, non potest inferri, realis existentia seu coniun? Elio corporis, in, sub, uel cum pane, Augustinus, duas de sacramentis regulas Regula Augustini tradit. Primam, quod omnia sacramenta, uera ratione sua, ob quam etiam sat de sacramentis E. cramenta dicuntur, similitudinem quandam & analogiam habeant, cum ijs de Carenni rudin. rebus, quarum sunt sacramenta, alioqui sacramenta non esse. Ex hac regus Platon 12. la, Chryfostomus, panem & uinum in similitudinem corporis & sanguinis Christi oftendi. Et Gelasius ait, in actione mysteriorum, corporis e sans Contra Neller quinis Christi imaginem of similifudinem celebrari. Denig hinc facras menta in similitudinem ipsarum rerum accipi dicuntur. Secundam, ab hac Ambrosius & fimilitudine & analogia, plerumq facramenta ipfarum rerum nomina ac-Augustinus. cipere: Et fic facramentum corporis & fanguinis Christi, fecundum quendam modum, corpus & sanguinem effe Christi. Proinde ex his sentit Aus gustinus, Panem Eucharistia, in ucrbis coena, secundum eum modum, cort verus sacramenta pus esse Christi, quo res signatæ dicuntur de signis, & sacramentum tantæ lis prædicationis reinomine ipsius rei appellatur. Vnde non dubitauit (inquit) Do dictiur effecorpus minus dicere, hocest corpus meum, cum signum & figus Contra Adimans rum. cap 12. & ram corporis daret. Vocatur enim suo modo corpus, Pfal. 3 & cap. Hocest. quamuis reuera sit sacramentum corporis, Panis fuo mode corpus.

Cyprianus, quomodo sacramentalis illa pradicatio uerborum cana in samone de stimtelligenda, eplicaturus. Dedit inquit, Dominus noster in samone de stimtelligenda, eplicaturus. Dedit inquit, Dominus noster in samone de samone s

Mm 2 d

Contra transfub. BAUCIALIONCIA.

Contra vbiqui

Effentia facramenti & rebus fignatis confifts. Sacramera fortiun turrerum vocabu Sermone de refur rectione Chrifti, Herericinon man ducant agnu Chri A in facramentis.

Valtas effentise (1) cramenti in lignis & rebus.

de penis & uinum fint caro & Sanguis Chrifti , euidenter contra Pontifi. cios faretur, panem o uinum in Euchariftia minere, qua quod ammodo cas ro of Sanguis fint Chrifti. Alio qui nugacisimum effet dicere, Panem alis quo modo effe corpus Chrifte, fifublata & definente panis substantia, non fit, de quo corpus Christi aliquo modo dicatur. Sed non minus quod. V bis quiftis aduersatur Cyprianus, dum panem & uinum esse dicit, quæ propris manibus à Christo data, caro ipsius & sanguis, uerbis coena, sint appellata. Vbi ergo hic popinaria ifta V biquiftarum loquutionis forma, de umo & Cantharo, quam etiam in myfterijs usicatam esse uolunt. Deinde per hoc, auod Cyprianus panem & uinum, proprijs manibus à Christo ait data, in cruce uero militum manibus, corpus ipsius uninerandum esfe traditum,ut bine sincera ueritate secretius imbuti Apostoli exponerent gentibus, quos modo panis ifte & uinum effent caro & fanguis, perspicue oftendit & ins dicat, quod ficut panis & uinum non funt militum manibus in cruce tradit ta. Ita quoq non effe proprie & realiter ipfum corpus & fanguinem : fed fe-Sacramentalis pre cundum quendam modu, or secretam mystern ueritate, qua imbuti Apostos cierum dilparara li exponerent gentibus: Sic panem & uinum effe carnem & fanguinem, quia uidelicet diuerfa nomina & fpecies, ad unam reducantur effentiam, & significantia et significata eisdem nocabulis censeantur, boc est, diversa illa nomina & fecies, panis & uinum scilicet, & caro & sanguis Chrifti, ad efficiendam sacramenti seu mystern unitatem & essentiam, qua ex proex proprio inftitus prio institutionis sua fine, in signis & rebus signatis consistit ; ita de se inditionis sine, in signis prio institutionis sua fine. uicem dicuntur, ut significantia & significata, atq; sic etiam eorundem uos cabulorum nomina sortiuntur, de quo sic alibi, idem Cyprianus. Agnus Christus, ætate hac vltima, inqua mundi vesperascit condi tio, abvna populi Christiani familia, in vnitate Ecclesia, assus in cruce, proiectis foras hæreticorum fermentis, sins ceræ fidei solidata compagine, in consumtibiliter editur, creditur, tenetur. Et iam sanguine Christi mundatur à peccaris populus Dei, ex diuerlis familijs vna fit domus, vna tribus, vnus est cibus, Significantia & significata,

Res & figna, virtus inuifibilis & iuifibilia facramenta, fic faciunt ynum corpus, sicut caro & spiritus, & quod vide. tur. & nomine & virtute Christi corpus censetur. Quibus Myfika foramen nerbis myflicam facramenti unitatem, in relatione rerum & fignorum, ad titelatio & intas. modum eleganter explicat Cyprianus: Dicit enim ex signis & rebus, signis ficantibus & fignificatis, uisibilibus sacramentis & inuisibili uirtute seu Nora duplex ap gratia, sic fiert unum corpus, sicut ex carne & fpiritu, quast diceret, signi, petatio corpone ficantia figna & inuifibilia acramenta, in hac unitate iftius corporis, effe monities, airetates welut carnem: Significata uero, Gres atq inuifibilem gratiam effe, tanquam Spiritum: Et quoniam communis est horum appellatio, ideo dupliciter hinc corpus, & nomine, & reatq uirtute cenfert. Sunt itag; ex hac Cypriani Bernhardes ferm. lententia, fignificantia figna, & uifibilia facramenta, abjq rebus fignificat cut cornicum facia tis, ginustibilis gratia, ficut caro ab/q. fpiritu.

Ambrosius, in supra recitato loco, cum quærit, quomodo qui panis est, pof. Lib. 4 cap. 4. de fit effe corpus Christie respondet, consecratione: Istud quomodo intelligi welit, postea sic interpretatur. Quia ante benedictionem verbo; rum, alia species nominatur post consecrationem, corpus Christi vere fignificatur. Quod plane idem est, cum superiore sen tentia Cypriani & Augustini. Voluit enim Ambrosius, sic panem esse seu Significantia & & fieri confecratione corpus Christi, quia sacramentum significans, eandem minibus appellan

habeat, cum re fignificata, appellationem.

Atq banc usitatam semper in Ecclesia sententiam, sica solitos fuis fe in mysteriorum doctrina institui initiatos, ex Theodoreto omnium aps paret enidentissime, eo uidelicet sensu & intelligendi modo, in mysteriorum institutione, panem à Christo corpus suum in mortem traditum esse dis clum, quia symbola Mystica, earum rerum nomina suscipiant, quarum symt log. 1.82. bola & Typi feu figura funt. Et hanc uerborum coma interpretationem, Japius ex sententia orthodoxa, repetit & inculcat. Theodoretus, ut cum dit. In mysteriorum institutione, Saluator noster nomina Orthodoxa de commutauit & symbolo corporis nomen dedit, Item: Viliz Calumiana doctri. bilia symbola, corporis & sanguinis nomine honorauit.

menti , & furtur car

Mm

mina quarum figur m at Typi funt.

hem: Dominus accipiens symbolum, non dixit, hæceft die on aprica uinitas mea, sed hocest corpus meum, quia videlicet cort poris & fanguinis, & non diuinitatis, symbolum & Tys pus est, Item: Diuina mysteria, sunt veri corporis, quod res

præsentant exemplaria.

Istauero omnia quantopere distent abillo sacramentalis pradica. tionis uerborum coma modo, quo unlo corpus Christi realiter in pane exi ftere fingitur, non opus eft pluribus explicare. Neg enim quod Augustinus docet; Signum nomine rei appellari. Et Cyprianus, significantia & significata ifdem nominibus cenferi & de se mutuo dici. Et Theodoretus, Nomina rerum cum symbolis commutari, idem effe dici uere & constanter potest, quod res in uel sub signis corporali prasentia adesse & contineri.

Bertramus visit anno. 840.

Et hoc ita Bertramus, omnium de sacramentaria hac controuersia scriptorum uetustissimus, probe intelligens, Augustini sententiam longe me liori fide, quam olim poftea à Lanfranco, Guitmundo & Algero sit factum, to hodie adhuc a corporalisprafentia defensoribus fieri consueuit, est inter pretatus. Ad hoc enim, quod ait Augustinus, sacramentum corporis Chris fti, secundu quendam modu, esse corpus Christi, oc. Cernimus ex his Interpretatur loca Boilt 13. ad Boni (inquir) quod fanctus Augustinus aliud esse dicit facras menta, aliud res, quarum funt facramenta: corpus autem Memoria cettera in quo passus est Christus, & sanguis eius, qui de latere fluxit, res sunt. Horum verò mysteria, dicit sacramenta corporis & sanguinis, quæ celebrantur ob memoriam dominica passionis, & cum vnum sit corpus Domini, in quo semel passus est, & vnus sanguis, qui pro salute mundifusus est: Attamen sacramenta ipsarum rerum vos cabula fumferunt, vt dicantur corpus & fanguis Christi, cum propter similitudinem rerum, quos innuunt, sicape Mytin immola pellantur, ficut & Dominum immolari dicimus, quans noin representa do passionis eius sacramenta celebrantur. Quia videlicet illius mortis atque passionis habent similitudinem, quas

myiter#s.

rum

rum existunt repræsentationes. Vnde & Domini cum corpus & dominicus sanguis appellantur, quoniam aps mine rei appella pellationem eius fumunt, cuius existunt sacramentum.

Caterum cur his, qua fic coram Carolo Rege suo, cuius facerdos Voi nuo tres de fuit, ante octingentos fere annos, nondumo, stabilito in Ecclesia erroris pra contatos indicio, libere docere er profiteri aufus est Bertramus; non multo affentis remur potius, quam illi, qua non adeo multis ab hinc annis, primum à Petro de Aliaco Scholastico & Cardinali Cameracensi desumta, & tam magno quian totius Christiana religionis malo, uiolenter in Ecclesiam importata est, &

aubuldam hodie nimis irreligioso conatu defenditur opinioni?

Sensit quidem hac Augustini & ueterum sententia , iam olim & Lanhaneru Joute ab initio buius sacramentaria controuersia, sicut & hodie multorum fraus um explicat loans. des & calumnias, Lanfrancus homo italus ex Monacho Archiepiscopus, que Louaniente. propter dialectica artis subtiliates sua atate clarus, & primarius Berens garijantagonista, Augustinum hoc modo uult intelligi, sacramentum cors poris Christi, hocest, uerum Greale corpus Christi, forma panis opertum, eft secundum quendam modu, hoc est, significative, ipsummet corpus Chrie Vide supra, esp. fli, quaterus in sua nisibili specie in cruce immolatum pependit, ata sic care nem carnis effe facramentum.

Guitmundus, idem ex Monacho Archiepiscopus, cuius prasumtuosa sumo 1000. admodum in hoc argumento audatia & acris in infectando uchemetia fuit, ista uerba Augustini dicit se posse pro arbitrio Eslibera uoluntate sua intel» ligere, non de nostri (ut nugatur) altaris sacramentis: sed de manna, uel pane o uino Melchsidech, uel de sacrificijs ueterum, qua sacramenta corporis Flanguinis Christi fuerunt, & quodammodo, per figuram, corpus & lan quis Christi appellari possunt. Sicut petra erat Christius. Veruntamen, st cano. omnino quoq de sacramentis nostri altaris intelligenda sint, facilem esse banc co fidelem corum intelligentiam, nempe, facramenta nofira, qua funt Substantine proprium illud Fili Dei corpus, effe quodammodo o per figut ram, ipsum corpus Christi, id est Ecclesiam, cuius sunt sacramentum.

Algerus ex Scholastico Monachus, qui, ut in citandis Augustini die Lib. 2. exp 5 &

Secundam quen-Line motom mil

Auguftinus aliter facramention fuo modo, zitter res fa corpus Carniti.

Etis copiosus, ita in is mule o no recto sensu accomodandis, mirus eft pras figiator, Augu finum bæc, de elementoru panis & uini transitoria specie or forma dixife interpretatur, qua quatenus funt facrametum corporis eq Sanguinis Christi fecundum quendam modum hæc, id est fimilitudinarie, fis garate on nuncupatine, non nere or proprie, corpus of fanguinem nocari. Quius interpretatio, etfi fentetia Augustini uicinior sit cateris: nec ipsa tamen caret manifastis, si cum toto Augustini loco conferatur, sophismatum præftigijs. Falfoenim affinget Augustino, quod facramentum, quo ad ex. modo, aluerres far armam speciem of formam, secundum quendam modum, figurate o num cupatine, quo ad rem uero ipfam, sub hac specie & forma, substantiali con. nersione, contentam, proprie ac secundum essentiam, corpus Christi esse es dici uelit, quod à sententia & instituto Augustini longisime abesse alibi est oftenfum.

Meshuftus. V vettohalus. Marbachius.

Hie animadaertat lector, quomodo paulatim magis a' veteris Ecclelie fentenna recellun

Nequero minus frivolæ sunt quorundam nostri temporis Theolos gorum interpretationes, quas ideo accuratius hoc loco refutare non est operæpretium, quod non solum uarietate & inconftantia seipsas euertant, sed & quod ipsemet pro se Augustinus perspicue magis & constanter ubia los quatur, quam ut hisce recenter excogitatis imposturis peruerti ipfius certa mens & sententia posit. Et quod ex Theodoreto, ut supra est annotatum, omnium clarisime elucescat, quo sensu er intelligedi modo er sacramentat libus cœnæ uerbis, symbola mystica, rerum nomina susciperei uetus recte fenferit Ecclefia.

His igitur ita pro ueris, quæq; mutari non possunt, conftitutistintels ligi hinc non obscure potest, cum in uerbis coena, de uisibili pane, quemfres Que o discepulis suis dedit Christus, accipi oporteat, quod corpus suum in mortem traditum effe dixit. ida non proprie co per effentiam, fed myftice, boc eft facramentaliter fecundum quendam modum, qualis bic modus, & quomodo is recte intelligendus & explicandus sit, ex ipsa mysteriorum& facramentalium loquutionum natura, in quibus res spiritualis & inuifibilia dons, de rebus corporalibus & fenfilibus, quibus offeruntur & confirmans sur, consueto scriptura more dicuntur, atq sic in superiore ifto corporalis prafemia

masenia or manducationis argumento, cui unus respondemus, manife; Fallaria argumenti a' dieto fecimotin stam meffe fallaciam, à dicto fecundum quid, ad simpliciter, erc. quid ad tin pliciter

RATIO MYSTERII IN SACRA mentalibus loquutionibus.

7 Eruntamen illa subinde ab aliquibus moneri solet quassio, propter propter quam My quam præcipue mysterij causam, in toquutione hac sacramentali fleri causam res in merborum cœnæ nomina symbolis imponantur. Nam ideò res de signis di signis. ci, quia realiter in fignis existant & contineantur, nibil aliud, quam crase fus error, or fada mysterij ignorantia est. Conabimur autem ex neteris Paschasus cap. Ecclefia orthodoxa mysterioru doctrina, hoc explicare in quo, ut sentiunt 289.

Patres, tota myfterij uis, uirtus & efficatia confiftit.

Cyprianus. Sanctificatis elementis, ait, non propria mate. iplorum natura præbet effectum: led virtus diuina potens tius operatur, sed adest veritas signo, & spiritus sacramens to, vtex iplis rerum efficientijs gratiæ dignitas pateat, & interiori homini innotescat. Sensit Cyprianus, Rerum nomina, sis onis, propter inuifibilis gratia operationem reffectum imponi. Cum enim foritus facramento, or ueritas in communicatione ipfius, adeft figno: exit plis rerum efficientijs innotescit interiori homini , quomodo ex instituto Alterum in faces. Dei, sacrametalia signa, rerum nominibus appellentur Quo pertinet quod mentis effic entia, albient. Panis iste communis, in carnem nostram & sanguis miem sprintus, no. nem mutatus, pro curat vitam, & incrementum dat corpo mina rerum fignis ribus.ldeog ex consueto rerum effectu fidei nostræ adius Sumo decorna. taminfirmitas, sensibili argumento edocta est, visibilibus facramentis inesse vitæ æternæ effectum, & non tam cors porali quam fpirituali transitione Christo nos vniri: Hinc Scrmo. de Chris etiam scribit, sacramenta cultores suos abstracto ipsorum à corporalibus res mai. bus desiderio ad intuitum inuisibilium informare . In quam sententiam Lib. 4 cap. 4. Damascenodictum puto, Christum, in sacramentorum institutione &

La. c. eap. 1. de mentis. Analogia corpora lis & spiritualis ali fimilitudine facra

menti.

usu, noftra consuetudini ita condescendere, ut per ea, qua consueta sunt noa byther & Gar bis, ofecundum naturam, transferamur ad ea, que funt supra naturam.

Ambrosius, In similitudinem quidem accipis sacras menti, que ineft in cramentum, sed veræ naturæ gratiam & virtutem conse queris. Ego fum, inquit, panis viuus, qui de cœlo descent dis Ettu qui accipis panem, diuinæ eius substantiæinib lo participas alimeto. Confert inter fe Ambrofius, similitudinem fa. cramenti & uera natura gratiam, in diuina substantia participatione ex analogia corporalis & foritualis alimenti. Et quamuis aliud fit fimilitudo

ne rerum participi ationis.

Bacramenta exter facramenti, qua accipitur, aliud uera natura gratia & uirtus. In hactatimilitudinem inter men sacramenti similitudine, unde er nomen jeu appellationem rei babet, dicit ineffe, ipfius gratia & uirtutis, in diuina substantia participatione, Sicitage binc ab Ambrofio, ex bac mysteriorum doctrina, docemur Sacramenta externe accipi, in similio tudinem internæ rerum participationis.

ermo ad infantes.

Augustinus infantibus & populo mysteriorum doctrinam tradis turus. Quomodo uidelicet, cum Christus corporesuo ad ccelum ascenderit, ibiq ad dextera patris sedeat, ac inde uenturus expectetur, panis sit corpus, Responsio ex com & unum in calice fanguis eius? Hæc facramenta funt ait, quæ sic muni natura facra ideo dicuntur, quia in is aliud videtur, aliud verò credit tur & intelligitur. Quod videtur, speciem habet corporas lem, quod inteligitur, fructum habet spiritualem. Quibus docere populum, & infantes instruere ugluit Augustinus, panem & uie num, ex communi ratione sacramentorum, effe er dici corpus & sanguit nem Christi, propter spiritualem, que corporali specie per fidem intellis Bermo, t de verbis gatur & percipiatur fructum. Quod enim in facramento uisibiliter sumis

Apostou.

mentorum. Quomodo panis

corpus.

tur, in ipfa ueritate foiritualiter manducatur er bibitur.

Chryfostomus, accedentes ad mysteria inbet credere quod Chris Homit. 83. in Mat. Itus per gratiam panem corpus fuum effe dixit ida oculis intellectus ficeffe the & 60 ad por 1 intuendum & perspiciendum. Quia cum homo non simplex & incorpor reus fed anima corpori coniunctafit, in rebus fenfibilibus er externis, fpiris

tualia & intelligibilia dona, qua funt ipla corporis & Singuinis Christi Veramysteriorum communicatio, qua fingulis fidelibus itale consungit, ut fint unum corpus, er membra ex carne er oßibus eius , tradantur er distribuantur. Hinc Lib. 6. 120 22. in illa mysteriorum doctrina, de rebus sensibilibus & intelligilibus, de qua pro interpretat, cap. 8. prio fe libro scripsife ait Dionysius . Et Hesychius ipfam mysteriorum uirs tutem & sanctificationem uocat, qua à sensibilibus ad intelligibilia fit translatio sine commutatio. Quia quæ apparent & videntur (ait) ita fanctificantur, vt omnem carnis fensum exces dant, hoc est, verbo Domini in aliud quiddam maius & intelligibile transferuntur, quafi diceret; Quemadmodum in nero folet, in ingfterio Jacramentorum ufu, ipfos fensus commutari atq transferri oportet in fiz alund videtur, atma ritualem fider intelligentiam, quia quod exterius utfibiliter celebratur, os portet inuifibiliter & spiritualiter intus intelligi: sicetiam sensibilia dis cunturin intelligibilia commutari, Ethocmodo dicit Chryfoftomus, pa. Sermo.de Eucha nem es uinum non uideri, sed mysteria præ coporis substantia (in quod nitia. uidelicet spiritualiter & intelligibiliter transferuntur) consumi. Exhac ergo Chryfostomi sententia, panis non est corpus, propria & substantiali pradicatione, propter realem ipfius in pane existentiam, & corporalis manducationis finem, sed quia sensibili signo panis, spirituale hoc of intele ligibile corporis Christi donum, mystica dispensatione, offertur & coms municatur.

Apud Theodoretum, Orthodoxus respondet Eranisti, causam Theodoretus abeo quarenti. Cur Christus, in mysteriorum traditione, nomina rerum cum symbolis commutarit, & symbolo corporis nomen dederits Manifes Myflerijs initiati stus est, ait, scopus is, qui mysteris sunt initiati: voluite tantum intelliques nim facramentis vtentes, non esse intentos in naturam eo. tum, quæ cernuntur, sed per nominum permutatione cre. dere ei, quæ ex gratia facta est mutationi. Qui enim natus rale corpus triticu & panem appellauit, & rurfus leiplum Sicpanis en cor vitem dixit: le visibilia symbola, corporis & sanguinis ap pus, seur econucrio pellatione honorauit, non natura mutans, sed gratia natu nis.

ræ adijciens. Hæc fic myftice dieta , myftica effe, & perfpicue explica ta que non ab omnibus intelligantur fatetur Eraniftes, Apparet autemex hac explicatione Theodoreti, quod in facramentali uerborum coma loquus tione, nomina reru fignis seu symbolis tribui & imponit spiritualis mysteris Alud el duina ad iccio gratie fym orum doctrina, adeog teftimoniu sit, res cum symbolis, gratiæ promisione, offerri. Dinina enim illa gratia adiectio symbolo facta, propter quam cort poris nomine in uerbis cona honoratur, non est realis copulatio Texistent tia corporis in , sub , uel cum pane , sed ipsa Euangelij, de communicatione carnis & fanguinis Chrifte, fine qua uitam non fumus habituri in nobis, promisio est, o falutis humana beneficium.

Aliud eft dining ad bolo facta, aliud realis in fymbolo excistentia.

In Lucam. 22 cap. Myftica facramen u analogia.

Beda, ex corporalis & spiritualis cibi analogia, quam pracipue in sacramentis; quia rerum spiritualium Typi et picturæ quædam sint, spes Etari uult, Quoniam panis carnem confortat (ait) & vinum sanguinem in carnefacit, ideo mystice corpusad panem, & vinum referturad sanguinem. Hocest, quod Dionysus en, dinina mysteria propriis & conuenientibus inuoluta esse symbolis.

Cap. 2. de Beclef. Hierar. Berrramus lib.de corpor. Domini. fpiritus fanctus pon Operatur carnem-Chruit in pane, fed in fidelibus.

Ob hanc mysticam relationem, Betramus, sic panem & umum carnem & sanguinem credi & intelligi docet. Quia, non quod exs terius videntur, sed quod INTERIVS, divino spirituo perante, facta sunt, accipiuntur, quod fides aspicit, anis mam pascit, & æternæ vitæ substantiam subministrat, dum non attenditur, qu d'corpus pascit, quod dente premitur, quod per partes comminuitur: fed quod in fide spiriritualiter accipitur. Et binc sacramenta seu mysteria dici, eo quod secretam & reconditam habeant dispositionem, qua sub rerum usibis lium & corporalium tegumento, uirtus diuina, secretius salutem eorundem facramentorum, in fidelibus operatur & difpenfat.

Vade myfteria di cantur.

pore & Lingui. Do

mini,cap 8 & 12

Denig & Paschasius Abbas mysticam hanc gratia & salutis humana difpensationem, qua sacramentalibus loquutionibus, ex quos Pafchafius de cor dam diuina institutionis pacto, in uero & legitimo usu inest, multisin locis plane or perspicue explicat, Dicitautem hanc elle fanctifis

cationem

cationem & efficatiam myfticifactificij, quia res fenfibilis, Res fentibilis and virtute Dei per verbum Christi, in carnem & sanguinem perbi, vanire Choi ipsius, intelligibiliter (hoc est spiritualiter) transfertur, vt figranderur intelligibiliter (noc est spiritualiter) transfertur, vt figit diter, in carife per hæc communicantes ad spiritualia nutriantur. Item: Christiali, id est spiritualite nutriantur. Operatur (inquit) nobis in omnibus sacramentis diuis manues, cipaco in Mattratus.

Nam in baptismo per aquam ex illo omnes Cap 10. regeneramur: Deinde, virtute ipsius, corpore Christiquos Quomodo pans tidie pascimur & potamur sanguine, quatenus ipse panis ro di sanguis in & vini substantiam, carnem & sanguinem, inuisibili pos menti. tentia, per facramenti sui fanctificatione, operatur; quam? uis nec visu exterius, nec gustu saporis comprehendan, loan. 6. eap. 13. 20 tur. Sed quia spiritualia sunt, fide & intellectu, pro certo, ficut veritas prædixit, plenissime sumuntur, & spirituali mentis gustu atque perceptione sapiunt & degustantur. Item: Spiritus fanctus manens in corpore Christi, omnia Cap. 6. & o. facramentorum mystica, sub tegumento reru visibilium, mentis ranti ope profalute fidelium operatur, vthoc fint INTERIVS, in veritate, quod exterius creduntur, virtute fidei: Quicquid Cap.17. enim per fidem fapit, hoc totum INTERIVS prebet hoc mysterium. Ergo sic panis & uini substantiam, carnem & sanguinem Chrifti, Spiritus fanctus, in uirtute facramenti, operatur, quatenus hac fois ritualiter fide & intellectu intus percipiunt fideles.

Ex quibus, hanc effe ueram mysteriorum doctrinam, firmisimo ueterum in Ecclesia patrum consensu oftensum est; Quoties sacramentis no prince de festa. mina rerum uel proprietates earum & effectus tribuuntur, hac phrasi & mentalis loquis. loquendi forma intelligi, gratia promissionem sacramentis inesse & offers The Docemur enim hinc or admonemur, welut unfibili uerbo, corporalibus Crexternis Symbolis feu ritibus, res spiritualis & intelligilia dona, non tans tum fignificari & adumbrari, sed etiam simul offerri, & secreta divinæ ors Analogia facen dinationis dispositione, in operanda & dispensanda fidelium salute, per spis ritum exhiberi omnibus, qui hisce corporalitus & externis symbolis, inxte

Rina me an inflitutionem Chrifti, in fide utuntur. Esta inhocipla huius myfterii uis ratipresentation et ratio fita, quod cum facramenta fint unfibilia promifionum et gratia fis gna : Ideo hac rerum promiffarum nominibus nocari recte intelligamus. quia condescendens, in corum institutione, imbecillitati fidei nostra Chris Mine Curriotto. Itus, per hæc uifibilia signa seu symbola, etiam quasi uisibile facere, ipsisq muio, ipsium vides, apsium tangis, ipsium adeo sensibus nostris, diuinitus dato pignore, testari ucluerit hoc, quod in recto et instituto signorum usu, uerbo promissionis intus offert et commus nicat

comedia.

Cur Chriffus non dixers, hoc eft fi corporis mei.

Vnde etiam illud intelligi & explicari potest. Cur Chriftus non dixerit, hoc est fignum corporis mei? Nam talis loquutio non est facramen. talis & myftica, sed propria, cuius uulgari & literali sensu nulla rei signata promisio, nec uirius mysterii inest & continetur ; sed simplex & nuda for lum rei fignate adumbratio. At uero quia Christus sacra illa mysteria, non tantum ad rerum foiritualium & dininarum fignificationem, fed ipfas rum quoque communicationem inftituta & tradita effe uoluit. Ideonon dixit, hoc est signum, corporis mei, seu hoc significat corpus meum, sed plas me , boc est corpus meum , uthac mystica loquutionis forma, quasi promis Sione gratia Sacramentorum uirtutem & efficaciam, ex usu & fine institue tionis fue, in arcana & foirituali rerum cum fignis diffensatione, tanto exto ap. 26. Mathe primeret fignificantius. Et fic intelligendum est, quod Euthymus ait, non dixit Dominus, hac sunt signa corporis mei, sed, hoc est corpus meum? Oportet ergo non ud naturam corum, qua propofita funt afpicere, sed ad ipforum uirtutem & gratiam.

VNIONE SACRAMEN.

Sacrametalis volo. AEC spiritualis mysteriorum uirtus, propter quam (ut est explis ex vero & deftina to influtionis fine, I catum) rerum nomina sacramentalibus signis imponuntur, seu res eff caufa, cur in los quintione sacramen signata de signis dicuntur, recte nocari potest sacramentalis quadam isi, Res senare fignata de fignis dicantar, verum in eo a plerifq uulgo aberratur, qui existis dicantar de signis unio rerum cum signis. Verum in eo a plerifq uulgo aberratur, qui existis ment quod idem omnino sit sacramentalis pradicatio uerborum, & unio

terum cum fignis, inter que tamen non exiguum discrimen est. Sacramen-Bannen Mister talis enim prædicatio, est modus loquutionis, consistens in sensu uerbos dicane. rum cænæ, quibus, ut iam sæpe multumg, dictum est, cosuetudo loquendi de sacramentis more, sacramentum rei nomine rei appellatur. Porro quia sas cramenta, externo suo usu, communia sunt bonis & malis ; Ideo etiam sa- Panis omnibus est cramentalis prædicatio uerborum instituti sacramenti, omnibus est como ad ulibitesacranic munis, eoq, sensu & modo, panis omnibus indifferenter est corpus Chris ad virtuiem facrafli, Sacramentalis autem uniorerum cum fignis, cum fit proprie uirtus & menti. gratia facramenti, fit & contingit in uero & legitimo ufu, uirtute & ope; Vnio facramenta, ratione Spiritus sancti, qui ut recte Paschasius docet, omnia sacramentorum ciorerum ci lignis, mystica sub rerum uisibilium tegumento, prosalute sidelium operatur. Haec promissiones. unio causa est quidem, quam Theodoretus uelut scopum intueri uult mystes riorum confortes, cur nomina reru cum symbolis, in sacramentalibus loquus Dialog. 1. tionibus commutentur: Non autem est, ut a multis, opinionis errore, pus tatur, absoluta & essentialis quædam copulatio rerum cum signis, in eos voio facrimentalia dem subiecto o loco, sed mystica o relativa coniunctio, qua integra sa est mystica & relativa coniunctio, qua integra sa est mua, ex instruto cramenti ratio constat o perficitur, ad efficiendum hoc vere in credentis & ordinatione Dei in verbo. bus & electis, quod figurat. Proinde non est physica, sed pacti quadam coniunctio, bocest, ordinatio divina voluntatis, qua in recto facramen? tiufu, externis & sensibilibus rebus seu signis res internæ & spirituas Res com Agricapa di coniunciione lia dona, uerbo gratiæ & promissionis offeruntur & communicantur. offeruntur. Nam & facramentum generaliter ab Augustino definitur, inuisibilis gras mil. 83. in Marriae. tie uisibilis forma; hac foris & aministro, illa uero intus datur & reci. Epist. 166. lib. 3. pitur ab ipfo Christo. Et de baptismo ait. Aqua forinsecus exhis cap.13. bet sacramentum gratiæ: Spiritus autem operatur benes ficium gratia. Et de cona Domini. Quod in facramento viz Sermo. 2. de vanto fibiliter fumitur, in ipfa veritate spiritualiter manducatur & bibitur: Quemadmodum itaq in toto genere sacramenti, ex supras dicta Augustini definitione, invisibilis gratia, uifibili sacramemoru forma A genere ad & v coharet er coniuncta est, non quidem (ut ipse idem Augustinus ait) quò ad Tradat. 26 m ulibule facramentu, fed in uirtute facramentis Ita quoq fuo cuiq fecialiter loanPostremo bine etiam indicari potest, quid sentiendum sit de sineche

facramento, baptifmo uidelicet aquæ, interior Spiritus fancti operatio, in conferendo regenerationis gratia beneficio: Et in Euchariftia, cum ulfibili panis & uini fumtione, ueritas manducationis spiritualis, ad efficiendam Sacramenti unitatem, in mutua relatione signi & rei fignatæ est coniuncta. Sic Cyprianus fer, Cæternm ut aliud est uifibile facramentum, aliud res & uirtus facramens mo dereiurectio. ti: Sic proprie aliud est sacramentalis pradicatio, aliud sacramentalis unio .

An verba corne Syncondochen.

tint acceptenda per doche quan quidam in uerbis coenæ recipiendam esse uolunt. Equidem si de ipsomet pradicationis modo quaratur, per quem panis sit corpus, hoc est, res seu dona de signis dicuntur, non uideo, quomodo hac pradicatio seu lo. quutio prorrie dici possit Synechdochica, in qua una res disparata de alia, Spiritualis uidelicet & interna, de corporali & externa dicitur, quod alium fignificandi sensum habet, quam qui conuenire possit Synechdoche. Verum Qualistrachdo fi de ipfo exhibitionis ufu, & quid in éo, ex causa & uirtute sacramentalis prædicationis, pane coena per uerbu difti ibuatur, of fide accipiatur, quas sto sit: Talis concedenda erit Synechdoche, qualis est ille rerum cum signis consunctionis modus, quo, ut dictum est, rebus externis & sensibilibus soi

intelligatur, pane or umo coena, tanquam medijs quibusdam or signis, pet

murenda.

Brentius cap. 6. in ritualia dona dari dicuntur. Et sic olim Brentius, antequam renouato per Exegeli. odium of ambitionem certamine, portentosa inualesceret V biquitas, uerbaccenæ ad hanc figuræ seu tropi explicationem redigi uult, hoc sensu, ut

uerbum factis, corpus or sanguinem Christi, fidei nostra, ut dona orres Hee ficolim rede lignatas, prafenter offerri er difpenfari, quo non tantum externo uentris contra unda signa ori: fed et suus fidei cibus relinquatur, et spiritualis homo, in hoc ccena mys dicebantur. sterio, suis speratis bonis non defraudetur. Non dissimiliter, sed prorfus eas dem ratione, fynechdochen hanc inteliexit et explicauit, ut supra est annot

Confessio Augu tatum, Martinus Bucerus: Atq. fic etiam permulti uerba Augustana con. Rana artic. (o intelligenda et ex vero fessionis, quibus dicitur. De coena Domini docent, quod cum fine & in cedo viu pane & vino vere exhibeatur corpus & sanguis Christi, facrainenti. vescentibus in cona: Non nunc primum, sed inde ab mitio semper

intellexes

intellexerunt, ut talis sit hac explicatio per Synechdochen, qualis est mystiva illa coniunctio corporis cum pane, of languinis cum uino, ex destinato sie new recto usu sacramenti, in uerbo gratia of promissionis. Nam quod Aus Tractatu. 30. sin gustinus de baptismo eleganter ait. Vndè tanta vis aqua, que core Comiunctio retum pus tangit & cor abluit, nisi faciente verbo; non quia dici. cum signis, in verbo per sidem.

tur, sed quia creditur: Hoc etiam de pane Eucharistia dici recte pos test. Vnde tanta uis panis, quod ore uisibiliter manducatus, in ipsa ueritate, nos corporis Christi participes faciat, nisi faciente uerbo, non quia dicitur, sed quia creditur, occ.

EXEMPLA SACRAMENTALIVM loquutionum.

Voniam uero supra est dictu, sacramentalia cœnæ uerba, pro natura eratione sacramentorum, er ex consueto scriptura de is loquendi Exempla loquetto more intelligi & interpretari oportere. Ideo subificiam similes et usitatas in num fact. mentalia, quarum eadem ch scriptura sacramentales loquutiones, ex quibus, propter eandem ubiq sacra ratio mentorum, ad res ipsas, causam & analogiam, idem de sacramentali prædis catione uerborum cœnæ sentiendum effe, constare possit. Et primo de cirs cumcifione dicitur, quod sit foedus cum Deo & pactum in carne : Cum foedus. tamen hoc fædus proprie effet promisio Abrahæ facta. Ego Dominus Genel 17. Deustuus; & Deus seminis tui, faciamte crescere, & eris pater multarum gentium, et dabo tibi & semini tuo post te, terram, &c, quod Paulus appels Rom. lat infliciam fider, cuius signaculum uocat circum cifionem. Et ideo cum anteafædus er pactum, postea explicate dicitur signum sæderis. Nimirum, quia signa promissionibus addita, rerum promissarum nominibus uocantur. Circumcisio erat quasi corporale & Sunt enim quasi corporalis & uisibilis ipsa promissio, cuius nomen gerunt: visibile sodus, verbo promissio san bo promissio san Cum Paulus dicit: Non seruantibus legem, circumcissonem esse werti in circumcissos. Rom? praputium, fatis hinc potest intelligi, circumcisionem non proprio uerboo Rom.2. rum, fed foirituali & myftico fensu fœdus effe. Sicagnus seu mactatio & esus agni, est phase uel pascha, transitus en patha Exo.i.

Domis

Domini, quo sensu & loquendi modo, dicitur pascha mactari, immolario comedi, Item, uetatur ne os phase cofringatur. Ne aliegenigena comedatex phase, que omnia no proprie dici & intelligi possunt de ipso phase & trans fitu Dominiset multo quidem minus de ipsomet die, ut quidam hæc, conten. dendi ftudio, nimis alieno sensu noue funt interpretati, quasi ille dies, quo one nata interpre hac fieri inberentur, effet Pafcha transitus Domini, ac si quis diceret, comos de affaturam: Est enim dies dominica, sed de agno, einfq; ededi instituto fos lenni ritu, qui fignificatæ rei nomine appellatur. Sic enim Pascha mactatur. Toffa habet, sicut agnus, cui hæc competunt, dicitur pascha, hoc est in my flico of fignicante ritu: Hic ueroritus postea exponitur esse uiclima of la crificium phase seu transitus Domini. Item sanguinem esse in signu, er diem in recordationem. Non enim mactatio & esus agni erat ipse transitus per genus humanum, sed utramq servationem tam corporale, quam spiritualem

fignificabat of confirmabat. Et ita Tertullianus supradicta loquutione la. Lib.4.contra Martion.

Origenes. Helychius.

Orar, 2. de Pascha cramentum a Mose pronuntiatum fuisse tradit. Et Na Jan Jenus, uetus In Lucim. 22.cap. Pascha, figuram figura dixit. Beda, Christum, ait, finitis ueteris Pasche solennibus, ad nouum transiffe, or pro carne or sanguine Agni, corporis Sanguinifq Sacramentum, in figura panis & uini Substituisse. Neg. dubium est, ex bac simili utriusq sacramentalis loquutionis intelligentia, apud ples rofq;, in ueteri Ecclesia, moris fuisse, sicut agni Paschalis, ita quoq reliquit Eucharistiæ igne comburi.

Eodem modo tribuuntur typicis, que soli sacrificio Christi compre

Sangnis afperlus en fanguis fæderis Exodi 24 Leuit. 17.

Hebreor. 12. 1.loan 1-

tunt, Moses de sanguine accepto, quem in populum respersit, ait. Hicelt sanguis fœderis, quod Deus pepigit vobiscum. Item: la sanguine expiabitis peccata vestra. Sanguis brutorum, non prof prie erat sanguis testaments of foederis ; sed ipsius Christiz cuius uere foede; ris seu testamenti æterni sanguis est, & solus nos mundat a peccatis: Hunc sanguinem, quia in typo & figura quadam repræsentauit sanguis holocaus qua lignificat cum florum, ideo dicitur sanguis fæderis, nomen uidelicet in typica significatios ne or repræsentatione gerens, eius sanguinis, quo foedus inter Deum or bomines uere fanciri & confirmari debebat. Sic etiam pafim facrificia Leuis

Typicus fanguis eft fanguis forderis fanguinem, quive re elt languis foe deris.

tica dicuntur placationes & expiationes coram Deo, & Hircus emiffarius Sacrificia Levit ca dicitur portare iniquitates populi. Quas sacramentales loquutiones, in qui peccatorum. busea, quæ rerum propria sunt, iffq tantum competunt, tribuuntur typicis, manifestum est ita explicari oportere. Quod sacrificia Leuitica & Hirs cus, welut figura quædam & typus , fignificabant unicum atq; uerum ils lud Christi Jacrificium, quo æterni patris ira placata est, & mundi peccas ta funt explata, of fimul etiam, hac forma fermonis promittebant of offer picarum toquutus rebant reconciliationem, in rebus hifce facrificiorum ritibus fignificatis, num. hocest, ut Augustinus ait. Figuris temporalibus, æterna bona tomil 27 & fer promittebantur. Vnde non minus recle aut alio modo dici & intelligi mone de lacobo potest, Hircus erat Chrisius quam Hircus portabat iniquitates populi. Vt enim effectus rerum, quas fignificat, ita quoq ipfaru nomina fignis tribuuns tur. Et buc pertinct, quod Augustinus, de neteris testamenti sacrificiis, att. numeros. Siper feattendantur, nullo pacto mederi possunt: Siau Sacruicia Lennica tem res iplæ, quarum hec facramenta funt, inquirantur, in guificant, facra eis inueniri poterit purgatio peccatorum.

Sic & operculum arcæ foederis dicitur propitiatorium, atypica & Operculum arcæ myfticasignificatione Christi, quem Deus constituit propitiatorem per fiz 2 varans. dem in sanguine ipsius, Mosaicum itaq; propitiatorium, no modo, ut dictum eff, typus erat capitis & pectoris Ecclefia. Verum etiam promissionem has

bebat, quod Dominus effer habitaturus ibi.

Hoc loquendi modo etiam utitur Paulus, cum ait : Petra erat Chrie Petra erat Chrie Rus, lib. loquition. fius, quia uidelicet ut recte explicat Augustinus, mysterium, typus et figura in Genetinica. 40. Christi in carne fuit, quem intelligibili fignificatione repræsentauit. Mul han. Hieronym ad tum enim (inquit Augustinus) notanda est hæc loquutio, vbi 10. Terrulia lib. 4. aliqua fignificantia, earum rerum, quas fignificant nomi. neappellantur. Inde est, quod Apostolus ait: Petra autem erat Christus, non ait, Petra significat Christum. Non satis itaq; assequuti sunt mentem Pauli, qui petram spiritualem ipsummet Choir fum proprie dici contendunt, neq, admittere uolunt, hoc loco corporali illa Brentius in Potto.
petra, Christum significari. Sic enim scribunt: Sciences quide saxum had Bucerum.

Petra cur dicatur foiritualis, ficuti pirirualis cibus C potus.

corporale effe figuram Christi, & non fignificatum. Sicur & panem quamuis non significatum, figuram esse corpos ris Christi, At Paulus hic non loquitur de corporali, sed spirituali petra: Verum sicut spiritualis cibus manna dicitur, sicetiam petra dicitur fpiritualis, propter fpiritualis rei intellectu et fignificationem. & quia arerum, quas significant, proprietatibus, etiam ipsa symbola denos minantur & suscipiunt appellationes. Et ita Augustinus, omnia sacramenta corporalia & spiritualia esse dicit: Corporalia, quo ad externam speciem: Spiritualia, quo ad usum & intelligibilem mysterif significationem. Sic usfer bilis facrameti panis & potus recte dicitur fpiritualis, qui etsi carnaliter act cipitur , Spiritualis effe non definit , quamuis ita & non recte utentinon est Ab ipto petra Chri forritualis, Deinde, si hoc loco spiritualis Petra intelligatur ipse Christus, et quentia Pauli uerba non constabunt : Quomodo enim de spirituali hac Pet mili qui Deopla tra, ipfo Christo, bibisse dici uere possunt, qui Deonon placuerunt ? Siquidem non nisi spiritualiter or in side, ab hoc Petra Christo, bibere potuerint ueteris testamenti Patres. Quod si itaq, exsuperiore illa explicatione, idem Iden cibus & po fpiritualis cibus & potus ueteris testamenti Patrum & noster dicitur, ab

tus, ab einidem rei tus, ab einsteanione. Au einstean spiritualis rei intellectu & significatione : consequens hinc est, six guit. fermo. de la cobo & Bfau.

lib. 4. cap, 20. in

cuerunt, August.

de vrihtat prinit. cap.A.

cut manna & Petra, ueterum Spiritualis cibus & potus, Christus erant. Ita quoq; nobis panem et uinum, effe corpus & sanguinem Christi. Eag. Augu-

Tractat. 11. & 26. ftini conftans & perpetua sententia est. Quid est Manna ait? Panis Plalm 77. Cyrill viuus, qui de coelo descendit. Id autem alibi sic explicat. Hunc panem, qui de cœlo descendit, significauit manna. Porro cum neteris & noui testamenti sacramenta inter se cofert, in disimilitudine specierum uisibilium, & eiusdem spiritualis rei intelligentia, significatione Wuirtute. In signis, inquit, diversis eadem fides, ibi petra Christus, vt in signo figuratus, Nobis, quod in altari Dei ponitur Christus est, quasi in carne manifestatus, Eadeigium fidei, illis Petra Christus fuit et nobis panis, qui in altari Dei ponitur, corpus est Christi. Sic enim & alibi idem Augustinus, mutua inter se interpres tatione confert, et eodem modo uult intelligi, Quod Moses, sanguinem pet

Sicut petra Chri ftus, fic panis eft corpus Courra Adiman tuin.cap 12.

corus.

coris, quem fundendum; Non autem in cibum affumendum effe iubet, anie Leut. 17. mam ipfius effe dicit, uelut in signo. Et quod Dominus non dubitauit dis cere. Hoc est corpus meum, cum signum corporis daret. Item: Quod As Vistatze logunitopostolus ait. Erat autem Petra Christus, atq talia multa, pasim in omni; cramentis bus pane ueterum sacramentis, dicta reperiri, monet Augustinus.

Similes loquutiones etiam de baptismo sunt , quod sit lauacrum reges Baptismus efflaus nerationis in sanguine Christi. Item: quodsaluos nos faciat. Item, quod crum regenerationis, eftislius, & inbapti ati dicuntur induere Christum, & in mortem ipfius consepeliri, uns dumentum Christi.

de Augustinus. Visibilia sacramenta sunt, ait, Christi indus menta. Porro non aliter, quam insacramentalibus coena uerbis, res de sis gno, sic quoq in hisce loquutionibus, spiritualis actio & effectus, de corpos rali & externa baptismi actione dicitur, qua hac beneficia significantur, offeruntur, confirmantur & obsignantur. Et ita Augustinus hæc interpres tatur, inquiens. Aqua baptismi forinsecus exhibet sacramen Pial. 27. tum gratiæ, & Spiritus sanctus intrinsecus operatur be: Gratia sacramen neficium gratiæ; Lauacrum quidem regenerationis com ni. mune est omnibus: sed ipsa gratia, cuius est sacramentum,
Baptismus sides & qua membra corporis Christi cum capite regenerata sunt, salus est, Quia sidee & nonest communis omnibus. Vt autem sacramentum fix & faluris sacramentum fix. dei, quodammodò fides est; Ita hoc sacramentum fidei, fis delem & saluum facit, Caterum quod per Baptismum in mortem cum Christo consepultos nos esse, o non sepulturam significari, ait Paus lus, hoc ideo sic dici: Quia sacramentum tantærei, non nist eiusdem rei uocabulo nuncupatur: Vult itaq baptismum dicilauacrum regenerationis, &

indumentum Christi, quemadmodum nouæ uitæ salutisq; æternæ sacramen tum uocat. Atq sic etiam sacramentum corporis Christi secundum quens

dam modum, corpus esse Christi. Ab his alijsq similibus sacramentalium Cap. 97. in Leuit-loquutionum formis & exemplis, generali definitione & regula colligit & ppit 23. 2022. Augustinus: Quod usitato scriptura more, sacramenta propter similitudine cap. 12. de rudib. analogiam rerum, quas significant, ipsarum nomine soleant appellari. cap. 26.

Einsdem sensus & interpretationis est, quod Paulus ait, Panis quem 1. Corinth 10.

Pank quem frangi no corporis Christi

Via corporis Chri videfupra.cap.1.

frangimus, nonne communicatio corporis Christiest? Argumetatur enim mus, communica ab hac fractione panis, in inflituto coma usu, ad sacra Timmolationes idos loru. Proinde ficut pane, qui frangitur, xoivwiap corporis Christi, hoceft, Quid fit Korvo consociationem or unionem fidelium cum ipso, qua efficiuntur membra cor poris fui: fic quod facra Idolorum, dicit effe noivoviap & comunicationem Diabolorus Quas loquutiones facrametales & myfticas effe conflat, in qui

bus, non magis proprie & substantiali pradicationis modo ipsa res er uir sus, seu inter na actio mysteri, hoc est spiritualis illa societas & coniunctio fanctorum cum Christo, de externo fracti panis mysterio dici & intelligi potest quam Diabolorum comunio & societas, de sacris & immolationibus Quill's predicatio Idolorum. Caterum ab hac myftica of Spirituali corporis Christi infracto

facrameralis in ver bis come.

pane facta difpensatione, qua res cum signis, ex uero & destinato sacrameii fine, in ulu instituto uere communicantur, recte colligitur, quomodo sacras mentali prædicationis uerborum cænæ sensu, fra Etus à Christo panis, ut sv gnu, rei signata nomine, corpus Christi in mortem traditum effe dicatur.

pomis quam rece' Lapere velit.

Hac igitur ueteris Ecclesia orthodoxa de mysterijs doctrina est, qua Hoc confideraties recensui, que an (ut ex Pontificies & Pseudo Lutheranis hodie impostores multi calumniatur) nudoru fignorum Caluiniana aut Zuingliana doctrina fit? Intelligent & indicabunt, ut foero, boni & veritatis amantes, Frectius proculdubio fentiet & aftimabit, si qua futura est, pia posteritas.

mi ad argumentum ducatione.

Chrish non fit cote Poralis efca.

1. Corinth. 10.

Sed ut ad superius argumentum, de corporali manducatione, reuers Responsio Bertra tamur, ita ad illud respondet Bertramus, explicans illa Ambrosijuerba, In de corporali man illo facramento Christus est, quia corpus est Christi, insur gis(inquit)& dicis. Eccemanifeste illum panem & potum Quomodo corpus Corpus Christi esse fatetur: sed attende quod subiungitur. Non ergò corporalis est esca, sed spiritualis, nihil ergò hie corporaliter est cogitandum. Corpus Christiest, sed non corporalirer: fanguis Christi est, sed no corporaliter. Non folum enim in pane illo corpus Christi, sed & corpus in & um credentis populi figuratur, qua de re sicut non corpos raliter, sed spiritualiter & in mysterio, panis ille credentiu

Corpus in Mytter

corpus

corpus dicitur: Sic quoch Christi corpus, non corporalitet Pants ef corpus fed spiritualiter & in mysterio, necesse est ve intelligatur. Christi Gerundung Item: Esca illa corporis Domini, & potus ille sanguinis es idem Patchassus, ius, fecundum quid vere corpus & fanguis eius existunt, Hieronymis in Be videlicet fecundum quod spiritus & vita funt. Nec aliter fons clefcap. 3. tit Hieronymus, cum carnem & sanguinem Christi, cibu & potum esse ait, non qui corporaliter accipiatur, sed iuxta avaywyip, quo non solum uescis mur o potamur in mysterio, fed in scripturarum quoq lectione.

Quide quod ipsemet etiam D. Martinus Lutherus, olim & ante cas Sententia D. Lu ptam huius rei controuersiam, melius & rectius sentiens, sacramenta dicit there in affertioniconstare externo signo, & uerbo promissionis. Porro uerba ccenæ, uerba Leonis.

gratia or promissionis effe, quibus, sicut in hoc uerbo promissionis. Qui crediderit & bapti atus fuerit saluus erit, salus datur credenti & bapti a- Analogia baptisms to: lta quoq in sacrameto panis, detur corpus Christi, in uerbo illius promif & conz in verbo fionis: Accipite of manducate, hoe eft corpus meum, quod pro uobis tradis tur, Ideog manducante, omnino & firmiter credere oportere, corpus Chris fti, nontantum pro alijs sed & pro se datum & sangninem fusum esse in res misionem peccatorum. A perte hic docet Lutherus, quemadmodum salus in baptismo, sic corpus & sanginem Christi in coma, ipsam sacramenti gras

tiamese, qua in nerbo promissionis offertur, or datur accipientibus in fis de. Unde si uerba coma accipienda sunt, ut uerba promissionis, quibus gras verba como ver tia sacramentis offertur, propter quod et signa gratia dicuntur. Confter puis some fine. autem hoc Euangelij promissione, restantum spirituales & piorum pro= prias, o qua fola fide accipi pof unt, offerri:nulla profecto hinc substans tialis aliqua prædicatio corporis de pane, atq-corporalis ipfius in pane man

ducatio inferri porest.

In quam sententiam alibi adhuc clarius scribit ad sextum caput lo-in concione su er caput lo-in concione su er mmis: Panis (inquit) super altare, tantum est fignum, ficut anno. 1923 baptismus, nece prodest quicquam, nisi iam verus panis intus sitmanducatus, & ideo hoc Christi Euangelium ton potest accommodari ad panem altaris, habet enim

isupol

Contra oralem

Quomodo caro mihil possit, Sola pirimalis manducatio pro-

Hienota Lector.

nimis claram & perspicuam promissionem. Erpost: Chris Quid fir manducat frus ait. Qui carnem meam manducat & fanguinem bis bit, illud manducare & bibere, nihil aliud eft, quam cre dere. Nulla autem fides absorvita esse potest: Eum itag qui credit, hunc viuere & iustum esse oportet: Ideogs manducatio hæc in corde fit, & non in ore, nec decipit hec manducatio. Externa autem decipere potest, Item: Hee manducatio desinit, illa autem absquintermissione perdu rat, quia cor semper nutritur & pascitur corpore Christi. Item: Nam & iple postea ait, Caro non prodest quicquam, & iterum, caro mea dat vitam mundo. Quomodo hocdi. scernemus? Spiritus hoc discernit, Christus vult, quod corporalis manducatio carnis Christi nihil prosit, sed credere, quod caro sit Filius Dei, qui propter nos descendit de cœlis, & sanguinem suum pro nobis sudit. Quapros pter carnem fili Dei manducare & sanguinem bibere, nis hilaliud est, quam vt credam, carnem ipsius pro me das tum, & sanguinem pro me effusum este, & ideo spiris tualem hanc manducationem esse oportet. Papistaau tem conati funt hoc ad fignum veri cibi, quali illud cibare debeat, accommodare. Verum Christus nonde externo cibo ista tradidit & loquutus est, sed de mans ducatione, quæfit in corde, vt hoc modo saginemur. Decaptinit Baby, Quoniam alias externe sumere, & non interne, non est vere cibari. Et alibi: Christus per hoc, quod ait, verba mea Dilgimen mandu, funt Spiritus & vita, oftenditsede manducatione spirtus eationis faeramen, ali loqui, qua qui comedit viuit, cum ludæi illum de cart nali intelligerent: At nulla manducatio viuificat, nilifi dei. Hæcest enim vere spiritualis manducatio & vita, Sas cramentalis enim non viuificat, cum multi manducent indigne, venon possit intelligi hac de sacramento panis loquui

loquutus. Et alibi: Satis clarum est exhoc textu, quod vere bahuius Euangelij, non de sacrameto panis & vini, sed de in Fesoco cons fide funt dicta. Qui credit carnem & fanguine Christi pro tio. fe tradita effe, is edit & bibit eum spiritualiter abseg inter? missione, eò quod nunco desinit credere. Hoc modo Chris ftus nunquam manducatur & bibitur indigne. Imò nepo seft quide aliter manducari & bibi, quam digne, hoc est, per gratiam & vitam æternam, Sacrametum autem multi indigne manducant, vt Paulus ait: Et alibi de fructu sacrameti sic in cocione de ficen. laibit. Tanta Christi bonitas est, vt cum omnibus, quæ ha. 1519. bet, se nobis tradiderit, in illis verbis, quibus instistuit sa cramentu. Cum enim sic dicit, hocest corpus meum, quod Virtus verborum pro vobis traditur, quid quæso aliud dicit, quam hoc. En Notabene. ego iple sum, qui pro te trador, hunc the saurum tibi dos no.omnium illorum, quæ habeo, tu quocs fic possessor, fi quid tibi deerit, mihi deerit iustitiam meam, beatitudine Reftus Carrante meam, & vitam æternam, tibi dono. Digne uerò is facras tivius. mento vsus est, qui ita cor suum hoc signo commotum fentit, vt etiam inimicos suos odisse definat, & omnes alis os qui sua opera opus habent, iuuet, & aliorum calamitates suas esse existimet. Id enim non solum verbo suo nos docuit Christus; sed idem etiam expressius proponitex? ternis illis fignis panis & vini. Sic enim sentimus panem Externa panis & effe corpus, & hocvinum sanguinem Christi. Aliud igi fit a dienter con tur videntoculi, aliud fides verbo adiuta credit. Nam pus Chilib. Ideas cum facramento vtimur, & audimus quogs verbum, duo ad Corunti. illa concurrunt, verbum, quod in aures, & ipsum factum, quod inoculos incurrit. Nihilominus tamen in externis & sensui subiectis rebus, æternam vitam, omnia item bo Quomedo Christorum genera, immò Deum quoch ipsum, omnium bo ausu feribbitus. norumauctorem, apprehendimus. Qualis autem fidei, prehendimus

rinth. 10. de fpiris mali Korywyia intellectus.

talis quots charitatis imago, in hoc facramento expres faelt, vtin pane & vino, quæ ex multis vnum aliquod Locus Paul L.Co fiunt, apparet, Atcy in hunc modum S. Paulus quoc accepisseista videtur, cum ait: Quoniam vnus panis, ve num corpus multi sumus. Nam omnes ex eodem pane participamus. Quia enim verbo credimus, manducamus corpus Christi, quicibus animam palcit & reficit, Erpoft. Ator hoc quidem est spiritualiter manducare, Onibus com In possible magna entanea alibisic scribit. Duo sunt (inquit) fructus sacrament piendo facrameto, ti, vnus est quod membra nos, fratres & coheredes, eum Christo facit, ita vt ex ipso & nobis vna massa & vnus

In postilla magna ti fructus, Cyrill. lib, 11 cap. 25.

panis fiat: Secundus est, quod etiam nos ipsi cummunis one quadam vnum cum omnibus fidelibus, vnus core

Verba coma inter poris & panis instar efficimur. Hos duos fructus attine git Paulus in Epistola ad Corinthios, cuius verba non minus scire & intelligere debemus, quam ea, quibus

menti frudus.

xouvovia cor Christus in facramenti institutione vsus fuit: Ita verò poris Christi est Paulus ait: Vnus panis, vnum corpus multisumus. Omnes enim de vno pane participamus: Et calix benedictios nis, nonné communicatio sanguinis Christiest Etpanis

Verba coenze di seen ad panem.

quem frangimus; Nonné communicatio est corporis guntur ad fumentes Christie &c. Item: Hæcverba, hocest corpus meum, quod pro vobis traditur, dicuntur ad omnes, qui facramento vtuntur, propterca oportet is fide adherere & dicere. Is deò accedo & expeto facramentum, quia credo, quod cors pus iplius pro me traditum lit, & fanguis pro me effulus, vt hoc ipso fides mea confirmetur, & ideirco accipio fr. Sermo deficrant gnum. Et alibi, cum tria bac in omni facramento confideranda effe feris

to altaris & frater mo lenenf. & 7. Prischerg.

to alearis & frater bit. Primo externum & uisibile signum. Secundo, rem internam sacramen to fignificatam, Tertio, ueram fidem, qua in usu utrumq ad utilitatem cons iungi oportet: Rem internam dicit effe fpiritualem, ab ipfo midelicet fpirit

ommis

hombis comprehensam, qualis, est xorowi a y communio cum Christo, xorowice corpo qua ei fideles, omnium suoru beneficiorum societate, incorporantur & uni. ris Christiapud Paulum, eti mierna untur, ipsiq inter se unum corpus siunt, de qua Paulus; 1. ad Corinthios & spiritualistes sa no. loquitur: V nde sacramentum in pane & uino accipere, nihil aliud esse, Nota bene. Hzc quam certum signum accipere, huius communionis & incorporationis ve Caluinana. cum Christo. & ipsorum inter se fidelium in ipso, quæ nobis in hoc sacras mento, uelut indubitato figno, promittatur & exhibeatur. Opotere enim hanc not wiav feu communicationem Christi & fidelium , arcane inuifis Hoc nimitad coupe biliter & spiritualiter fieri, eiusa nobis tantum corporale uisibile & ex ternum signum in sacramento darier alibi. Sacramenta nihil aliud Sermo demortete sunt, quam signa, qua fidem confirmant, quare nos ad Bucharit. credendum inuitant, & sine fide nihil prosunt, Proinde sic psum realier est. veneranda funt facramenta, vt credamus vera effe, atce e- pus. tiam nobis donari omnia illa, quæ per sacramentum signi gnificantur, vt cum Maria dicere possimus. Fiat mihi set Ressacramentis & cundum verba & figna tua. Tantum enim accipies, quan gnificarze percipi tum credis, sicut Christus ait. Fiattibi sicut credidisti, Et post : Tunc recte vtemur facramento, vbi crediderimus Redus facramenti vera esse illa, quæ sacramenta, per verbum Dei, nobis promittunt. Item: Sacramentum oportet effe externum Sermo de nouo Teftamento, aune. &visibile signum, sed tamen quod spiritualem rem con: 20. tineat & fignificat, vt hoc modo per iftud, quod est exters num prædicamur, in id, quod est spirituale: lpsum qui, dem externu, oculis carnis. Spirituale verò, interius ocus Sacramenta con lis cordis complectentes. Item: Sicut in omni facramento frant figno & ver, bo promissionis duo considerari oportet verbum & sacra signa: Ita quog granz. infacramento Mille seu coene, sunt verba, & panis & vinu. Verbasunt diuina promissio & Testametum. Signa verò suntsacrameta, hoc est sacra signa. Quemadmodum auté Ergo facramentum non est ipsum testa multo plus situ est in Testamento, quam in sacrameto: Sic mentum, nectesta multo plus situ est in Testamento, quam in sacrameto: Sic mentum, nectesta correcte de correc etia multo plus mometi est, in verbo, quam in signo. Quia rais in pane prze

signa possent etiam non esse, vt tamen se verbo sustens tethomo, ato ficablo facramento quidem, verum non

abig testamento, saluetur, &c.

Iam nero fi nerba ccenæ funt, ut alibi fæpe fatetur Lutherus, nerba Testamenti & promissionis. Signa uero sunt sacramentum, & longe pluris facienda sunt uerba & Testamentum, quam sacramentum, quum posit Testamentum esse absq; signo & sacramento, explicari mihi a D. Luthero cuperem, quomodo hac institutionis coena uerba, hoc est corpus meum, quod pro uobis traditur, simul uerba promissionis & testamentiese, o ad corporalem quoq in signo præsentiam efficiendam pertinere o accommodari possint ? Sed er quia in mysterio sacramenti, res signata ins comparabiliter dignior & prastantior est signo, quomodo non absurs dum erit, quod ex hac corporali illa sua in signo panis præsentia concedere & fateri cogitur Lutherus, longe pluris aftimandum, & magis per fidem intuendum effe, in hoc facramento, corpus illud Christi spirituale empstis cum in eo significatum & promissum, quam ipsum naturale Christi corpus, in mortem pro nobis traditum? Cum hoc sit primum sidei, in uerbo pros missionis & Testamenti, obiectum: Paulus dicat, quod ex illa ueri cors poris Christi communicatione, quæ fit in fracti panis participatione, sideles unus panis & unum inter se corpus efficiantur. Adeo, ut quoniam hac unis tas myftici corporis Christi, in sanctis ofidelibus, nullatenus separari ques at, a ueri o in mortem pro nobis traditi corporis communicatione. Testas mentum autem & uerba promisionis, etiam faciente Luthero, ab/q; facre ne pracentia non mentali signo esse possint: necessario sit unde concedendum, corporale illam habet aliculus rei, sub pane præsentiam, non esse ueri corporis communicationem, de qua los quitur Paulus, neg, hanc signum dici posse, quod uerbo promissionis & Tes stamenti sit adiunctum, atq mystici in ccena corporis Christi participatis In termo. feptunge onem pro nittat er significet. Quo referri potest er alius eiusdem Luthe-

> ti supra adduximus. Verum hic exclamabunt er uociferabuntur, scios quidam, quibus omne in Lutheri nomine & authoritate prasidium

caufæ

Articulo. 19. & 20. fermo de facram. 2ano. 19.

lik notaliter.

Corporalis fub pa habet alicuius rei, promissionem.

smanPositicama ri locus, quem in tractatione de sacramentis ueteris & noui Testamens

caula est, magnam adeoque intolerabilem iniuriam tanto uiro fieri, qui eius fententiæ impudenter insimuletur & affecla fiat, quam is etiam ad mort tem usa acerrime oppugnarit. At ego Theodoreti exemplum hac parte Dialog 1. Era. imitari uolui, qui ad uim ueritatis oftendendum (Qua etiam aduerfa fronte Idem fecii Bucerus in Retractionibus. repugnantes aliquando ad affentiendum flectat) contra ab Apollinario muectum errorem, ipsiusmet Apollinarii pro ueritate dicta adducere non dubitauit. Dico enim constanter & abfq. dissimulatione, quod res est, ex Videsermonen de priore illa Lutheri, de sacramentis, & recto corum usu doctrina, qua, propria definitione sua, usibilia dinina gratia signa & pignora, uerbo promise fionis, cuius fidem in nobis confirmant, addita effe dicuntur, quibus res, quarum figna sunt, quæq: per ea significantur, in adiuncto promissionis uerbo (quo nobis Christus, cum omnibus suis bonis er beneficijs, promittitur, Sacramenta eno offertur & donatur) credentibus, per fidem, certo conferuntur, non posse à modo ligna extit quoquam, realem istam unlgo creditam corporis Christi sub pane præsennam . corporalem ipsius manducationem (quæ neq; uisibile signum neq; etiam res uerbo promissionis oblata or donata dici potest) recte, or in ex ducano non estima plicatione secum consentiente sententia, inferri, eamq pro ipsa sacramenti res verbo promis fionis gratiza oble substantia uenditari. Etenim si uerba cœnæ, promissionis & gratiæ uerba ia. funt. Ergo fic panem corpus in mortem traditum effe & dici, oportet ut concedatur quatenus hoc uerbo promissionis, uescentibus in coena, offertur, o fide acceptantibus communicatur.

Sed & Ioannes Brentius, olim iam cepto & flagrante certamine, Brentius in Bue, cum in Zuinglium & Oecolampadium scribere se uideri nellet , supraex se contra Zuingli plicatam neteris Ecclesia sententiam recte amplexus er sequutus est, cuius um & Oecolampa merba proptere ereferre libet, ut uel inde ab omnibus intelligatur, non fuisse approbanit Luaprincipio, corporalem hanc carnis Christi in pane prafentiam & mandus ex fermonibus cationem, controuer fia huius potisimum apud omnes statum, or eos pracis pue, qui hodie pro ea, non tam aliorum quam proprio atq, turpisimo a seipsis diffensu, tantopere dimicant, ut coelum terra misceant, nedum quod por? tentofa tunc illa cognita o recepta fuerit V biquitas. Sic autem scribit. lam sunt & alij, qui hoc dicto, Caro no prodest quicquam,

audente facramento cona dominica carnem & fangiti

Garo quomodo of profit.

Hec nihil ad flatum quiestions, de cor porahimanduca Hone.

adserfacio.

n cum verbo.

Sicutta baptifmo regeneratio, ita in coma le habet com tis Christi.

Monouro, fed cor nem Christi tollere, dicentes, ideò in facramento panis no portes in pane pre effe corpus Christi, quia caro comesa nihil prodest, atque tur, quem erizipse hoc quidem verum est, carnem Christi comesam, quomos do Caparnaitæ intellexerunt, dentibus lacerata, nihil prodeffe. Prodest autem plurimum, mysterio fidei & dentit bus cordis accepta. Nondum tamé consentaneum est, hac de causa, fidei nostræ corpus & sanguinem Christi, in sat cramento cœne, non distribui. Ridetur à pueris elementas ris, qui sicargutatur, Christus impie à Pharifeis tractatus, impietati ipforum plurimu obfuit. Non est igitur in Chris Hac Brentius fine frum credendum, quis talem argutatorem ferret? Quanto magis exhibilandus est, qui contendit, propterea corpus Christi, in sacramento cone, non offerri, nec distribui fidel nostræ, quod caro Christi nihil prosit dentibus, dilacerata quemadmodum Caparnaitæ intelligebant, Et post: Quem-Collario beramen, admodum per verbum Euangelij, credetibus offeruntur & comunicantur dona Dei. Ita etiam per sacramenta vers bo affixa. Sunt enim sacramenta hanc ob causam vers bo adiecta, vt fint media instrumeta, vna cum verbo, quibus credenti dona Dei communicarentur. Sunt auté duo Euangelij reuelati facramenta: Baptismus, & panis & vis num cœnæ dominice. Et post: Proinde ficut in verbo nobis donatur et fidei nostre offertur regeneratio, ita et in baptif mo, qui eft verbi appendix. Vides ita baptismum non esse nudum & vacuum signum, sed tale, quo veritas reges municatio corpo nerationis credentibus datur: proinde Paulus, optimo ius read Titum scribens, baptismum vocatlauacrum regene. rationis & renouationis Spiritus fancti, vt non sit solum fignum veritatis, rei fignatæ expers, fed tale, quod prefen Quomodores pre ter possideat rem signatam, & quo veritas rei credendi commu-

communicatur, non quia aqua fit, fed quia verbi regente rantis aqua. Per baptismum igitur donum regeneratio. nis distribuitur, homo fide accipits proinde si per infides litatem donum Dei sacramento oblatum respueris, non incommodabilis veritati facramenti, sed tuæ ipsius saluti, Explicata nunc baptismi ratione, ad coenam dominicam transgrediamur (fiquidem ab exemplo & ratione bas puismi etiam manifestum sit sacramentum coenæ) Prins cipio autem non importunum reor lectorem admonere, quaffionis de fave probe consideret, quæ sit summa nostræ controuersiæ, cramento come. desacramento cœnæ, quæstio. Non quærimus, an panis substantia mutetur in corporis Christi substantiam, de his nugis disputant vani Papista. Necquærimus, An in Corporalis in pane paneita carnaliter corpus fublistat, quemadmodum ratio inaginatio carne humana, nugaci imaginatione, in pane corpufculu quoddamimaginari folet: fed hocquærimus, An pane & vino cona dominica, distribuantur & donentur fidei nostra, corpus & fanguis Christi, hoc si comprobatum fuerit:mas nifestum deinde erit, quare panis dicatur vere esse corpus Aspirituali mandie Christi, non duntaxat significare. Primu igitur neminem carione sinerpiet. a opinor tam deploratæ fidei esfe, qui eat infitias, corpus tur. & sanguinem Christi esse nostra dona. Quod si corpus & sanguis Christi nostra dona sunt. Ergo etiam pro ratione donorum distribuuntur fidei nostræ. Atdona Dei dans Corpus Christi in turnobis credentibus, per verbum, & verbi sacramenta, pro ratione dege vt ex supra dictis patet: Proinde vt corpus Christi no rum fidei bis communicatur per verbum: Ita etiam communi ; Verafacramento catur nobis pane cœnæ per verbum. Nam hæc vera facramentorum ratio est, quod non sint nuda, vana & vacua figna, fed quod veritas fignata per ipfa distribuat tur. Est enim homo duplex; Internus & externus, spic Duplexhouse.

Chiado per ver bum fir interne homini

Externo homini modo (pirimalis cibus.

Non bene'.

& comz ide Chry

fiden.

In coena fidei, nego tium agitur,

Quomodo & quo sit, quod corpus & sănguis fidei nostra distribuantur, per fine panis dicatur panem & vinum coena. Videamus nunc, qua ratione corpus,

bum, interno & spirituali homini suum donum, hocest, fpirituale. Externo autem fuum, hoc est, externum, lam spiritualis non exsatiatur signis, sed rebus, non impletur vmbris, sed veritate. Proinde in sacramento exhibetur no folum externo homini externum fignum, fed etiam inters Externo homini figium, interno res no homini res & veritas ipfa, pulcra scilicet dispensatios tignara exhibetur. ne, vt externus homo habeat externa cognata, & spirituat lis interna fibi convenientia. In facramento enim non quæritur cibus duntaxat corporalis, sed etiam spiritualis. At caro & fanguis Christi, sunt vere cibus & potus spiris tualis : Acideò sicut per verbum, ita per sacramentum, fis dei nostræ offeruntur corpus & sanguis, vt habeatexters nus homo sua externa, panem & vinum; internus verò fua interna & spiritualia corpus & sanguinemin mysterio Analogia baptismi donata. Nam vt baptismus duo habet, Aquam & ver folto-Homil 60. bum, corpus in baptilmo aquam fensibiliter accipit, qua lauatur, Fides, verbum, quo lauatur internus homo. Ita & coena dominica, duo habet, Panem & vinum, & ver Duplex os corpo' bum. Corporis os accipit panem & vinum sensu; præter enim panem & vinum aliud non sentit. Os fidei, accipit Vnio facramenta fuo etiam sensu corpus & sanguinem. Itavt corpus has beat in facramento, corporalia figna, & fides, spiritualia dona, hoc est rem ipsam & veritatem. Ne itacs fidei, pro pter quam Dominus sacramenta dedit, voto non satiss fiat, omnino necessarium est, vt per sacramenta, non sos lum vacua signa dentur: sed etiam rerum veritas, quam sot la fides contenta fit. Et post: Porrò cum fatis manifestum

panis dicatur effe corpus, & vinum fanguis, non duntas

xat G

xat significare & adumbrare. Nam panem non ideo esse Reiesa manssubcorpus quod mutetur in corpus, vt somniant Papiste, aut fiantiatio & realis quod in pane, imaginatione carnali, subsistat corpuscus coexistentia. lum quoddam, vt ratio humana admiratur, supradictum eft. RESTAT IGITUR, VT IDEO DICATUR Sacramentalis pre-CORPVS - CHRISTI ESSE, Q VIA PER PANEM, dicatio, ob forri-FIDEI NOSTRAE, DISTRIBUITUR CORPUS fignis communica Er poft: Non itacz erit vnquam admittendus in hac loquus tione vllus tropus, per quem auferatur à pane corpus & à vino fanguis, ne spiritualis homo, in cœna dominica, suis speratis bonis defraudetur. Proinde vt non erres, exige Qualis tropus non hanc totam loquutionem, hoc est corpus meum, non ad rationis argumenta, non ad illos tropos, qui tibi auferunt acœna corpus & sanguinem Christi; sed ad illos, qui ibi dona Christi presentia relinquunt, ne cogaris, à cœna Dos shifidei negotium agatur, non ventris. Vide autem qui Quo sensu conveniret, si fidei suum cibum auserres, qui est corpus & Domini hudum signum male Sanguis, & interim nihil, nifi ventris panem, gulæ corpo dicatur. ralirelinqueres. Et post: Quemadmodum ministri Eccles Comunicatio cor ha, per verbum Christi dispensant auditoribus remissio : fertur cum donare. nem peccatorum, & per verbum credentibus peccata re rum. mittunt: Ita per verbum Christi, dispensant in coena, conwiuis spiritualibus, spirituales cibos, qui sunt corpus & Sanguis Christi. Et post: Distributio donorum, quæ sunt corpus & sanguis Christi, fit per sacramenta verbo affi Corpus Christi 22, & per fidem dona oblata verè recipiuntur; infidelitate propter realem in pane existen vero respuuntur, aut in iudicium sumuntur: Neque enim tiam. corpus est in pane, aut sanguis in vino, vt ibi carnaliter Sublistat, sed vt fidei nostre serviat, & ipsi dispensetur, Nec

Verbis cœnz do/ cetur, quid fides perceptat

est, quod nouum Christiaduentum in pane imagineris; aut existimes per hec verba, hoc est corpus meum, corpus in panem coniurari. Nouus corporis aduentus non est, nec noua coniuratio, sed potius reuelatio eius doni, quod nobis Christus Dominus ex mera misericordia, communicauit. Cæterum si insidelis de illo pane edat, & de pocue lo bibat, reus erit corporis & sanguinis Domini, & iudir cium sibi edit & bibit, non dijudicans corpus Domini.

Corpus pro ration ne doni præfens, & exhibetur in

Hæ fentêtia Bren, nj præbuit occasio, nem Bucero de funcienda con, cordia.

Oceolampadij

Tropus immodo prædicationis.

Ita Augustinus.

Mocidem dick

Hæc olim fic Brentius, contra prophanatores sacramentorum, qui tas les fi habuit, quales ipfe tibi fingit, on non potius parum dextre ocandide suos intellexit aduerfarios ; recte or graniter scripsit. Oecolampadiuenim ullum uerbis Christi affinxisse tropum, quo corporis & sanguinis Christi communicatio, è spirituali ccena usu, qui fide fit, excluderetur; nemo bona fide unquam audebit affirmare. Ita enim in Antifyngrammate feribit. Si corpus Christi & sanguinem dicitis donari pane & vino, ficut Rex litteris suis regnu dat & includit, quo filium donat, placeto vobis manere intra hæc septa : Iterum res est plana & nulla opus contetione, soliso verbis dissidemus, Qui enim credit, veru habet corpus & verum sanguinem. Nam & membrum Christi est incorporatum illi existens, os ex ossibus eius. Item: Christus, Christus est; & corpus, corpus. Verum postulat ratio sermonis, vt in eo lateat tropus. Nam licet corpus naturalem fignificationem retineat, non tamen de disparato subiecto (videlicet de pane) substantialiter dici potest. Vnde dicimus, Petra erat Chris ftus, hoc eft, figura Christi, & panis est corpus, id est figu. ra corporis, & manet nihilominus Christus, Christus; & corpus, corpus Nec propterea negamus, corpus Chris sti effe verum corpus, licet no dicamus effe in materia pas nis substantialiter. Item: Non est corporalis manducas tio, quæigitur corporalis præsentia, quæ non est, nifipros

pter corporalem manducationem. Etenim vt abics ame biguitate loquar. Si talem facitis præsentiam, qualem fua certitudine præsentiam omnium bonorum, sibi pollis cetur, habet & gustat sidelis mens; Nobis, qui credimus, prælentissima sunt corpus & sanguis, cordibus inquam nostris. Item: Si corpus Christi in pane esse vultis, vt do Corpus Christian mus vel potestas iplius in traditione clauis, quid tantum frumento. verbis contenditur? Item: Si corpus accipitis in pane, qua verbum habet, non est hæc illa substantialis prædicatio. Quid enim hoc aliud est dicere, quam fide manducari corpus, qui vnicus maducationis modus est, cum dicitis; pane intrare in ventrem, corpus, quod creditur, intrare in pants ventri core animum & mentem: nonne nobiscum sentitis? Atqui hocpus aniuve datur. nonvrget, vtin pane sit corpus, quando vere per fidem carnem & sanguinem Christi habemus, citra illam carnas lem præsentiam. Item: Nonhoc modo panis accipit ver Ad Theobald. bum, vt sit vel esse incipiat substantialiter corpus Domini, Quomodo panis Item: Quod si quis dicat, edendum in coena ipsum corpus, vide in capite necesse est, vt tropicam loquutionem collocet in verbo proceedent, ex comedite. Et proptera, quia non est alia, quam spiritualis elus manducatio, non decebat definire, panem esse substantiale corpus. Item: Qui fide manducant, ijs non tans tum indicaturres signo, sed per fidem obuenit, & obue, Ad Billibaldum. nitquidem ipsum corpus, no vt in pane præsens sit, sed vt nostrum sit. Item: Respondeo non me dixisse inutilem es seccenæ vsum, cuius commoda supra monstraui: sed de tarnali præsentia in ea coena loquutus sum, iuxta verbum Status controuer Domini, Caro nihil prodest quicquam. Item: Dicis nos Idem fatetur negare verbum Dei, cuius tuæ sententiæ tota hæc causa Lutherus. eft, quia no exponimus vobiscum, hoc est corpus meum, idest, panis substantialiter est corpus Christi reale, Q 4 2

Hec

Iniuria Occolama padio facta. V Vestphalus & Heshulius.

Hec, si quis sincere, er co quo scripta sunt disputationis fine, absa mas lignitate intelligat, aut nibil omnino, aut ualde parum, reipfa Oecolampas dium à Brentio diffentire, & nimis apertam calumniam effe deprehendet; lufife Oecolampadium, in uocabulo corporis, eog. per tropum a ccena Doe Hoc probe refutat mini sublato, inanem figuram substituisse. Non enim in ipsis coena rebus

ca & in Dialog. Sic & Tertullian. tion.

Occolampadins ad feu partibus, hoc est, pane & uino, corpore & sanguine Christi, sed in predicandi modo tropum inesse, quo panem figuram ueri corporis dici, nec tas Sie & Tertullian.
11b. 4. contra Mar men propterea ipsum Christi corpus a coena excludi, atq. sic ore sidei non accipi, sentire uoluit. Omnis de substantiali prædicatione uerborum, hoc

Corporalis praten est corpus meum, & reali corporis in pane existentia, eiusq corporali mans sia in pane a Bren ducatione, controuersia fuit. Hanc solam negauit, & nihil sibi magis pert dio negata.

Oecolampadius in Dialog. vit.

Suasum effe, quam corpus non effe in pane oouaTixos, nec ipas res substans tialiter signis uniri, docuit Oecolampadius; Cuius bac maxime perspicue est, in nouisimo suo Dialogo, huius controuersiæ sententia & explicatio. Dissiduum (inquit) magis est de modo præsentiævelabe sentie qua de ipsa presentia vel absentia. Nemo enim tam obtusus eft, qui asserat omnibus modis adesse vel abesse

Christi corpus. Vrgentaliqui, panem dominica esse ipsis simű corpus Christi, ita vt quicunco, siue pij siue impij, ib lo pascantur, no solum panem & sacramentum: sed etiam corporaliter corpus Christi manducent, ac in os stomachi Comporatio praten transmittant, Nos verò contradicimus, & elementum pa-

nis nequaquam in talem honorem euectum asserimus, vt omnium dignissima creatura, in vnam naturalem illius substantiam se vniat, vel ita naturaliter in eo contineatur, vt contractu vel gustu eius, etiam impii ipsum verum cors pus Christi contingant & edant, gratique participes fiant. De hac Oecolampadij explicatione sententia sua non ita peruerse er cas Martinus Bucerus lumniose, ut hodie faciunt nostri Aristarchi & fidei dominatores, seniu &

in Bpiftol, decon cordiaad Bpiscop. iudicat Martinus Bucerus, in suis Retractationibus, quibus, omnembuius Herephord & in

tia & vnio corpo

ris cum pane.

Herephord. & in water fix occasionem, in non fatis recte intellecto ipfius statu frame fe, oftendere

Mendere conatus fuit: Sic autem scribit. Vtinam hunc Dialogum. quicung in hac causa sunt, diligenter excuterent, vides renthunc virum, non folum nuda figna in cœna statuisse. sed præsentiam Domini solide quog expressisse. Bene es nim habet, quod & illæ Ecclesiæ, quæ præcipue segui Zuinglium & Oecolampadium videntur. Diserte confis tentur, Sacramenta non tantum tesseras esse societatis glio & Occolan Christianæ, sed symbola etiam gratiæ & suo modo exhiz padio. bere, quæ significant, id quidem virtute & opere Domini, & certo Ecclesiæ ministerio. Quare optima concordiæ Calumniatores no spes est, quidquid nonnulli vel querantur, inconsulto aritemporus. zelo suo, vel calumnientur peruersitate sua. Et alibi: Ex his Retractatione in autem verbis, quis non videat, Oecolampadium tria tan; Manthe. cap. 26. tum impugnare voluisse corpus Christi cum pane, in ve nam naturalemes substantiam vniri, 'naturaliter in eo contineri, & panis contactu vel gustu gratiæ participes fis eri, quoscunce pios & impios. Ibidem Paulo ante: Hic vir, vt Laus & comment fingulari modestia & religione in scripturis versabatur, & 41. fanctos Patres diligenter legit, magnica fecit: Ita admos dum reuerenter & religiose de sacramentis scripsit, vtcuns que & iple, impanationem aut localem inclusionem cors poris Christi, verbis Lutheri, asseri putaret, eo illa ope pugnarit. Hac atq eiusmodi alia multa, de Oecolampadis sententia cano in Remadat in dide & ingenue Bucerus, qui in illis ipsis retractationibus suis, non minus Ioan. constanter, quam ipsemet Oecolampadius negat, corpus Christi cum pane, naturaliter unione or præsentia misceri, atq. sic realiter in pane corporali manducatione oris comedia

Neg uero arbitror quenquam effe tam effrontem, ut totam superios um Brenti disputationem, qua equidem nec Zuinglianus nec Suengfeldie anus uideri uoluit, ad realem corporis Christi in pane existentiam, & core poralem ipsius manducationem stabiliendam pertinere, aust affirmare. Aperte rounds.

Bx hoc fenfa ver faguttur corporalis mandecatio.

Idem fentit Marti ms Bucerus in re ma reationibus.

D. Joan. Marba chius.

Status cante mu tatus.

Nora Cinglianum feribere putauit.

Caluinus, 1. Co. rinth.tt.

Sacreminis vaio

A perse enim edicit. Summam de sacramento ecenæ questionem hanc esse: Quomodo corpus & fanguis Christi, pane & uino ccena, fidei nostra sins præfentia eig pro ratione donorum per uerbum distribuantur. Inde enim Bx hoc fensu ver intelligi, quomodo panis sit corpus, hac nimirum significatione, & hoc intelligendi modo. Quod panis non tantum significet & adumbret corpus Christi: fed instrumentum & medium factum fit, per uerbum, quo uere & præsenter, fidei nostræ, corpus donatur & distribuitur; atq, fic uerbis coma oftendi, quid fides percipiat, cui potifimum inftituta est cona actio? Nes gat etiam una cum Oecolampadio, figna cum rebus substantialiter uniri, fed suo modo: ab externo homine, signa , suo item modo, a spirituali & ins terno homine, rem ipsam & ueritatem, per fidem in uerbo accipi. Et eandem omnino esse analogiam signi & rei signata, in baptismo & coes na : Qua tamen externi & interni hominis. Item : figni & rei fignata, mutua distinctio & habitudo , hodie à quibusdam , pro sua quiduis sentiens di libidine & iniufte usurpata indicandi auctoritate, damnatur & dis citur esse Suengfeldiana. Quid igitur tandem? An præiudicium ueris tatifaciet, quod eaflagitiofe deserta, status causa in corporalis prasens tiæ & manducationis necessitatem, nunc sit desultoria leuitate mutatus? Nors Cinglianum or an fatis hoc rei erit? ut sub Zuinglij & Caluini nomine, facramentarij courta Cinglium le erroris infamia, hanc quondam Brentin sententiam, in alijs, bona fide & fincero iudicio, liceat deformare & inuidiofam facere, quam ipfe Brens tius, contra Prophanatores facramentorum, longe alio controuersia statu, uelut unice ueram, nulla hactenus reprebensione sui, olim iure potuit des fendere.

Caterum quid obsecro dissentit abea, quod Caluinus, has de rescribens, air? Ergo panis est corpus Christi, quia certò testatur exhiberi nobis illud corpus, quod figurat, vel quia Domi nus, visibile illud symbolum nobis porrigendo, vna dat es rerum cum signus. tiam nobis suum corpus. Necpenim fallax est Christus, qui vacuis figuris nos ludat. Proinde mihi est extra cons rouersiam, veritatem hic cum suo signo conjunctam

effe.

effe, hoc eft, non minus nos vere, quantum ad vim fpir tualem & sacramentivirtutem attinet, participes corpor ris Christifieri, quam pane vescimur. Concludo igitur, realiter (vt vulgo loquuntur) hoc est vere in coena dari Christicorpus, vtsit animis nostris in cibum salutarem; Loquor vulgari more, sed intelligo, substantia corporis pascianimas nostras, vt vere vnum cum eò efficiamur. Id quod arcana Spiritus fancti virtute fit. Quibus non disimi. leeft, quod ipsemet Zuinglius in hanc sententiam scripsit. Nos credis adregem Christia mus & confitemur, Christum in cæna vere præsentem norum. elle. Immo credimus, coenam non elle, in qua Christus præsens non sit. Et post: Asserimus autem non sic care naliter & crasse manducari corpus Christi, vtisti perhis bent. Sed verum Christi corpus, credimus in coena, fas Hine corpus Chris Ciamentaliter (id est, vt sacra symbola testificantur) & non ventres. spiritualiter (id est, spirituali modo & per fidem ac Spiritus sancti omnipotentiam) edi à religiosa, fideli, & fancta mente, sicut hoc etiam Chrysostomus sentit & docet.

Sed negetiam magis, quam cum superiore illa Brentij explicatione sio, auticas. corporalis istius præsentiæ manducatio in ccena, cum Augustanæ confese sionis, eiusq. Apologia, de sacramentis perpetua doctrina, constanti alis qua consecutionis firmitate, consentit. Definiuntur enim sacramenta, este si gna & testimonia uoluntatis Dei erga nos, proposita ad excitandam & con Sacramenta promusam in verbo
firmandam sidem, qua accipimus promissam gratiam, qua sacramentis sis granaus significant,
Brook corpus gnificatur, Dicuntur etiam externi ritus a Deo mandati Ginstituti, quibus Chrifti. addita est promisio gratia, qua est propria noui Testamenti, atq. ideo opor tere in usu sacramentorum accedere fidem, qua credat promissioni, Gacci & viu lacrament. piat res promissas, que insacramento offeruntur. Vere enim statuendum Tit quid fit faria esse, in usu huius caremonia exhiberi hoc, quod offert annexa caremonia Sacramenta offe. promisio. Item: In facramento funt duo, fignum & verbum. promisia.

Signum

Verbum promif

Remissio peccato rum promittitur in corpore tradito, & languine fulo.

Signum'eft externa quædam cæremonia, quæ eft quali pi ctura leu ligillum verbi: Verbum autem in nouo Tefta mento, est promissio gratia, addita signo: Hac promissio Sonis accipinu fide noui teltamenti est promissio remissionis peccatorum, si cut textus dicit, hoc est corpus meum, quod pro vobis traditur: Hic est calix noui Testamenti, in sanguine meo, qui pro multis effunditur in remissionem peccatorum. Sicut ergo promissio inutilis est, nisi fide accipiatur: Ita es tiam inutilis est cæremonia, nili fides accedat, quæ vere flatuathic offerri remissionem peccatorum. Ex hac definition ne & his sacramenti partibus, euidenter falsum esse conuincitur, ad ueritas tem sacramentalis loquutionis uerborum coena requiri, ut corpus Christi realiter præsens existat & contineatur in, uel sub pane. Hoc enim uerba prot missionis gratiæ, addita signo, ut ex elemento seu ritu faciant sacramentum, wero inftitutionis ipfius fine & effectu, omnino non requirunt aut afflagis tant. Deniq cuius uerbi sigillum aut pictura dici potest inuisibilis illa cors poris sub pane præsentia, eiusq corporaliter facta manducatió? Aut qualis esthac promisio gratia, qua corporis ore, non fide percipitur?

Quibus accedit, quod neg, illorum, qui tamen pracipui, pra omnibus alijs, eius defensores haberi cupiunt, principia & demonstrationes, ex qui bus ceu firmis & quæ in confesso apud omnes sunt fundamentis, ueram sacramentorum noui testamenti definitionem, eorumq, essentialem rationem extrui atq. constitui uolunt, huic dogmati, de corporali prafentia & mans ducatione, conveniant; ut ex ijs, tanquam verum ex veris, ulla doctrina & Kemnitius 2.parte examinis decreto. explicationis necessitate inferri posit. Sic enim scribunt; Vt aliquid uere & Concil. Trident de proprie sit sacramentum noui testamenti, sicut & baptismus & ccena Dos mini, requiritur. Primo, ut habeat externum aliquod & materiale, seu cors porale o uifibile elementum feu fignum, quod certo o externo ritu tracte

Materiale fignum

sur, exhibeatur & usurpetur. Secundo, ut hoc elementum seu signum, eiusa ritus, habeat dinine inflitutionis certum & expressum mandatum,

Tertio.

Tertio, ut hoc mandatum sit noui Testamenti.

Quarto, ut institutio ipsius non sit ad tempus, sed ad consumatios nem ufq: fæculi.

& vestita figno.

Quinto, requiritur ad sacramentum, diuina promissio de gratia, ef? fectu feu fructu facramentorum.

Sexto, hanc promissionem oportet non simpliciter on nude, aut per setantum, habere testimonium in uerbo Dei : sed oportet eum dinina ordis natione annexam effe signo sacramentali, & eo quasi effe uestitam.

Septimo, promissionem illam necesse est, non de quibusuis donis Dei, promissio de De fine coporalibus sine spiritualibus esse, sed promissionem gratia & reconcinis in nouo Teita mento.

liationis; adeoq de toto beneficio noui Testamenti & redemtionis.

Octauo, hac promissio non in genere tantum uel significatur uel Sactamenta signific annunciatur, fed uirtute Dei offertur; exhibetur, applicatur & obsignatur cant, & obsignane promissionem. etiam fingulis, qui in fide facramentis utuntur.

Ex his priora quatuor, ad externum sacramenti elementum seu si gnum: posteriora uero ad rem & ueritatem sacramenti, pertinere constat. Ouibus tamen omnibus concessis, non etiam protinus indenecessario cons cedenda sequitur: immo potius excluditur, corporalis prasentia in pane: Realis prasentia Hac enim, siex uerbis coena, hoc est corpus meu, quod pro uobis traditur, non est vinbule si effici, & ad uifibilis atq. materialis elementi seu signi rationem referri des nexam promusio bet. Quoniam non habet aliam promissionem gratiæ & beneficij noui testas nem. menti annexam, non erit proprie sacramentale signum. Si uero hac promis sionis gratiæ uerba sunt, quibus corpus Christi, quatenus in mortem pro no Corporalis præsea bis est traditum, in externo sacramenti ritu offertur: lam non potest ex his tia & manducario corporalis prasentia o manducatio inferri. Aut ergo hac principia definis neur definitione fa tionis non consentiunt cum uera ratione sacrameti. Aut substantialis illa, ex am non conquetur uerbis coena sumta, coniunctio seu existentia corporis cum uel in pane, non est confentanea principijs ueræ definitionis & rationis sacramentis

Proinde mirandum est, quomodo tanquam necessarium in Ecclesia D. Georgius Ma dogma, defendi ab ijs serio er bona fide posit, qui ita de uerbis coenæ sentis in V viteberg. in endu, atq boc dinine inftitutionis sensu & effectu ea definita effe scribunt. Prophanationem

Verba

Promisio corpo ris in facramento fit fidei.

do viu.

Verba accipite & manducate. Hoc est corpus meum quod pro vobis traditur, sunt verba promissionis, quibus Christus promittit, in vel sub hoc pane, se corpus suum, cum remissione peccatorum, nobis sumentibus, & fide promissionem acceptantibus (fine qua nulla sacramenta profunt) traditurum. Item: Non enim propter benedictios Przefentia promit nes aut characteres adelt Christus, in facra cœna, sed propter promissioners suam, hocest corpus meum, quod pro vobis traditur. Tum enim certum est præsentem esse Chri fum, cum iuxta ipfius institutionem, & promissionem & precepti, populus conuenit ad celebranda facrofanctam iplius crenam & memoriam, Adeft enimpropter vlum, Hoc nota Letor contra Lutherum qu'ifitiuxtaiphus mandatum, & adeft volens, non tans duam magicis benedictionibus aut characteribus coas ctus. Item: Sacramenta funt externa & visibilia signa grat Hæc definitio non roperuit corporali tiæ & præsentiæ Dei, per que Deus in credentibus, ator is presentia in pane juxta institutionem suam vientibus est efficax. Item: Sas cramenta funt externa signa, conjuncta cum promissios ne, in quibus Deus sua dona & beneficia offert & com: municat, liem: Verba institutionis-Christi sunt verba pros missionis. Ergo opus non prodest, sine propria fide cui ius accipientis promissionem.

Profentia & com in coma, continetur

Quid enim, si panis & uinum & uerba Christi, quibus hac, corpus municatio Christi & sanguis ipsius in morte pronobis tradita esse dicuntur, in ratione sacras verbo promisso mentife habent, ut externa & uifibilia signa & uerba promissionis gratia or præsentiæ Christe, qua fide sumentibus, or hanc ptomisionem acceptan tibus, se suage dona & beneficia communicat: Aliud hinc consequi & inferri potest, quam præsentiam & comunicationem Christi in coma, non esse exe terni & uifibilis figni, fed gratia & promissionis; Ideog, non effe corporale in pane existentiam or manducatione. Cum longe sit aliud corpus Christi, uerbo promissionis, in p me, ut facramento offerri: Et alind, substantiali exie Rentia

Augustinadat.

fientia in pane adesse contineri. Nam uerba promissionis & gratia, quie Verba promisso. bus uera corporis & sanguinis Christi comunicatio, uelut spirituale Euans nis, habent condi gelij beneficium, quo falus & uita continetur æterna, in uifibilis figni ufu of ins in tide. fertur, conditione fidei in se habet, Gres quidem ipsas, cum fignis were pras frant, sed servato divinæ institutionis usu & fine, in recta sumentiu fide. Sie cutataq externum & uifibile fignu, & uerba promisionis: Ita panis & cor pus Chrifti, in uera ratione sacrameti coiunguntur. Ac proinde, quo infte lia ad confirmanda tuto Christi, Guero sacramentori effectu, in confirmanda fide, signa uer bo promitionum fi promissionis sunt additateo etia sensu & intelligedi modo, res uerbo promis sionis comprehensa & oblata, de signis sacramentali prædicatione dicun tur. Cumq hac uera fint, & ueris, hoc eft, ipfis doctrina principijs confens tanea, quid obstat, quo minus binc cocedatureneq ex iusta definitione o do Etrina sacramentorii consentaneii, neg etiam necessarii esse in Ecclesia dogma hoc, de corporali præsentia & manducatione carnis Christi in cona.

Denig hoc loco non est omittendum, quod in ipso concordia, inter deliarum fenenta,

fus

Helueticas Ecclesias & D. Marti. Lutherum, tractatu, cuius mediatores in madiatu concordize, cum Luthero, erant Martinus Buccerus & Vuolffgangus Capitos Sic, sententia suam Luz annou 536. thero explicarunt Heluerij: Præcipua, inquiunt, in hoc cænæ fas cramento res est, don illud corporis & sanguinis Christi: corporis videlicet, quod pro nobis in morte est traditu,& sanguinis in remissione peccatorum pro nobis effusi. Ita enim nobis corpus & fanguis Christi, in salubrem anima nostre cibu & potu præparata sunt; quatenus videlicet fiz Christi, quoinodo lius Dei in carne pro nobis moritur, vt nos viuificet & fan abus & potus ani guine suum fundit, vt nos à peccatis mundet & abluat, & corpus suu à mortuis resuscitat: vt inde etiam corpora nos stra spem &virtutem future resurrectionis consequantur: hoc modo Christus seipsum ad manducadum & fruendu prebet, & no falsum aliquod humanum comentum seu va cuam figuram pro se. Nihil enim est, nec in coelo nec terra, quod animas nostras cibare & saginare possit, quam Chri

ftus ipfe. Ator lic corpus ipfius in cana vere manducatur, & fanguis vere bibitur, verum non ita craffe & carnaliter, vt Pontificij hactenus docuerunt; nempe, quod substans tialiter & corporaliter manducetur, ita quod panis in nas turalem carnem mutetur, aut corpus in pane inclusum contineatur: fed spiritualiter, hocest, spirituali modo & fideli mente. Quoniam per fidem Christus vtiliter manducatur, vt iam viuat in fidelibus suis, & ipsi vicissim in eo. Hæc sancta & coelestía dona, quæ à nomine alio, quam Idem infuprareci ipsomet Christo, dantur & exhibentur nobis ex instituto corpore & langui ne Christi, que pro & ordinatione Christi, in cœna per visibilia symbola panis ratione donorum ratione donorum & vini figurantur, & externis sensibus repræsentantur, na , docet Brenti non, vt in pane & vino hæreamus & consistamus, sed vt imbecillitati fidei nostræ, per hoc, ex aliqua parte subue. niatur, & corda nostra sursum ad Dominum eleuata, cos gitent, aliquid hic magnum & eximium agi: nempe, non. quomodo panís tantum & vinum comedatur & bibas tur: led quomodo ipsemet Christus, cum suis donis & bes néficies, fidelis animi mente accipiatur. Proinde cont uiuæ, qui cum Christo dominicam coenam manducas re volunt, vbi panem viderint, cor & mentemin corpus Christi defigunt; Vbi vinum in calice conspiciunt, cor & mentem in sanguinem Christi dirigunt: vbi panem frangi, & vinum è calice fundi vident, & cogitant & confiderant, corpus Christi in cruce traditum, & fans *Beda explicat. guinem pro is effusum esse. Et quemadmodum corpos ra nostra pane vescuntur & confortantur, corda etil am nostra vino refocillantur & exhilerantur: Ita non minus certe credunt ator frate mt fideles, per corpus Chri fignaponere, vipu sti, quod in morte pro ijs est traditum, ad vitam æternam fe palci, Sentiunt quoq conscientias suas, Christi sanguis ne,iu

tata fententia, de

Hoe non eft nuda

me, in cruce pro is effuso, recreatas et erectas. Denie exper riuntur viuificam & confortantem in le Christi virtutem. Atchhoc est dominicam conam spiritualiter agere & ce lebrare, Quod cum ita ab Ecclesiæ membris fit, dici non potest, quod sacramentum corporis & sanguinis Christi, nudum & vacuum signum sit. Et post : Quamobrem si à Hocimte gerege nobis, cum patribus, Tertulliano, Hieronymo, Ambros effe putauit, cur non fio & Augustino, dictum est aut scriptum, panem esse si tacens & confere gnum & figuram corporis Christi, voluimus per hocsis tiens approbant, gnificare, panem non esse realiter ipsummet verum corpus, sed fignum eius & sacramentum, quo ipso tamen vee ræ præsentiæ Christiin cæna sicut eam supra confessi sus mus, nihil derogare voluimus: Quoniam particula Hoc, Idem supra Buce in verbis Christi, non tantum corporis oculo panem, sed fimul etiam & principaliter, oculo mentis, corpus Christi. oftendit. Exquibus nunc clare & líquido intelligipos test, quod Dominum Iesum Christum, Ecclesiæsponsum. ab actione cona non excludimus, neg etiam negamus, corpus & sanguinem ipsius in cœna, velut spiritualem animæ cibum, in vitæ æternæ alimentum manducari & fumi. Verum hoc semper vna cum ijs, qui nos in doctrina antecesserunt, negauimus id, quod etiam adhuchodie exe presse diffitemur, carnem Christi corporaliter seu carnali. ter per se manducari, Aut quod corpore suo, vbicz & in omnibus locis, corporaliter & carnali modo præsens sit Christus, Hac & alia eiusmodi (quibus Bucerus & Capito subscripse runt, Heluetica Ecclesia ad Lutherum, qui tantum abest, ut ea reprehende. Videantor ada et. re aut refutare tunc ausus fuerit (quod tamen in hoc concordia inter eos 1572. ineundæ tractatu, si contra sentire uoluisset Lutherus, omnino & ingenuè fieri oportebat) quo magis etiam non solum ista satis manifeste, in responso 1. Decembris, anno ria sua concordia Epistola approbarit, sed & Bucero atq. Capitoni plenam mo lenenti 6. tolies.

cordiz edira, anno.

fecerit.

fecerit, sententia sua Heluetis explicanda, totius q. concordia cum ijs sans cianda, potestatem: Quo ipso tunc uidebatur sicut hoc persuasum erat Heluetis, quorum certe in hoc concordia negotio sincera integritas imprimis laudanda est ipsis, qua concordia mediatoribus, Bucero & Capitoni (id quod retractationes Buceri euidenter testantur) omnis de dominica cæna contronersia sopita, & exoptata hac parte concordia Euangelicis Ecclesis esse restituta. Caterum cuius rei & quam bona sidei & causa testimos nium sit, quod denuo & maiori quidem cum impetu & acerbitate, quam ant tea redintegrata suerit dissensio hoc etiam me tacente res ipsa satis loquitur.

Nuda figna quo modo in facramentis intelligantur.

Quidfit corpus Cariffi à coma auferre.

Apologia VVal denfium Bdita V Vitebergæ an no. 1538 feiente & approbante Luthero.

Spiritualis Christi effendi modus in corna

Calumnia de nudis de vacuis Agnis.

Illud uero operæpretium est, ut ex supradictis notet lector : Quos modo nuda signa in sacramentis ponisnempe, non corporalis in pane pras Sentia & manducationis, sed spiritualis hominis & fidei, cuius in ccena nes gotium agitur, respectu, dextre sit intelligendum : Ita enim nuda & uacus signa, of simplicem in coena panem dici, contra sacramentarios, recte defis nit Brentius. V bi proprius uidelicet spiritualis hominis & fidei cibus, hoc est, corpus er languis Christi, ab usu coma auferatur, atq sic pane écena, per uerbum, corpus Chrifti, pro ratione donorum fidei nostra, prafens non diffribui impiè & contra mentem Christi asseritur. Et hoc modo nus da & uacua in facramentis signa, quibus nullo modo efficaciter adsit Chris Aus , sed que sint tantum uelut tessera quedam professionis fidei, ac memos ria absentis Christi, male statui sentit & indicat Ecclesia V Valdensium. Adeffe enim Chriftum in coena , sacramentali & spirituali effendi modo, non corporaliter, sensibus uidelicet & corpori nostro, sed spiritui mentis ats que fidei, pro ut hoc nostra salutis requirit necessitas. Quia totum hoc sas crum negotium , fpirituum humanoru & mentium fit, quibus per Spiritum Dei, spiritualia dona communicantur. Hunc spiritualem in sacramentis es fendi modum , propter quem nuda & uacua figna effe negantur , commus nem faciunt VV aldenses, toti ministerio uerbi & sacramentorum. Proins de fe nudos or inanos absq. fide or spiritu; adeoq prorsus carnales homis nes profitentur illi , qui quamuis Christi corpus spiritualiter & ore fidei in ecena, non minus uere, quam symbola corporaliter manducari audiunt, co tamen

tamen non contenti, adhuc tetrè calumniari non definunt, nuda es uacua figna in cœna prophanè introduci, nifi reali exiftentia corporis in pane, us trumq, in corporalis manducationis cibum commifceatur.

DE VERO SACRAMENTALIS ET fpiritualis manducationis in cœna discrimine.

TEstat nunc, ut de uero etiam sacramentalis & spiritualis manducas tionis intellectu & discrimine dicatur, cuius recta cognitio ex eo pendet, quomodo panis sit corpus Christi, & qua utriusq. sit uera, in recto mysterijusu, sacramentalis unio. Quoniam uero supra ostensum est, res cum signis, reali copulatione, in eiusdem masse seu substantia unitatem non coniungi, neque corporaliter utraque fimul, sed alio modo signa, alio Duplex manduca. item modo res signatas accipi ; Ideo duplex hinc manducatio in coestio in coena. na tradita & explicata est à Patribus. Alia sacramentalis & exter : Sacramentalis & na, qua fit sumtione panis & uini , quatenus sunt symbola, qua ex institus externato or ordinatione Christi, corpus or sanguinem ipsius, welut redemtionis nostra pretium, in mysterio oblatum, uere reprasentant: Atq inde etiam suo Sicut figura nomen modo, quo (ut dictum est) reru nomina signis imponuntur, corporis Chris mentalis mandu Rimanducatio dicitur, sed in sacramento of figura: Hinc illa loquutiones, catio, dicitur manducatio corporis Sacramentum corporis Christifumi, uel corpus in facramento, facramens Christi. ealiter uel sacramento tenus. Alia Spiritualis, qua est ipsa corporis es sane Spiritualis mande quinis Christi, in ueritate, quatenus in mortem pro nobis sunt tradita, Spiscario. Buints Con it to a mentioned agreement in more of provided in the condition of the contract of the condition plicantur per fidem, ut membra per hoc Christi & unum cum eo facti, foi corporis Christi. vitu ipfius uegetemur ad uitam æternam: Atq ita spiritualis hæc manducatio METapoginas, non fidem tantum, fed & quæ per fidem fit, applicatios toan. s. nem meriti & noftri in Christo mansionem, & uiuficationem fignificat & complectitur. Debac

Traffat. 26. lozu.

non manducatur visibiliter in facra virtute facramen

Sermo. 2. de verb. Apoft. Cap. quid eft Chri fhum: de confecrat. diftina. 2. fti discernitur a manducatione externa facra menti

Cap. qui manda car. de confertat. dinftinct. 2. Beda. 1. Corinth 10 ex fermo. de verb. Euangel. Manducatio cor poris Chriftiper partes, in facta mento.

Alind in facramen to, aliud in ipfa re.

na, est corporis Christi, in coslo manentis.

De hat duplici manducatione fentit Augustinus, cum ait. Hic est par nis, qui de cœlo descendit, vt si quis manducauerit ex eo. Panis vite de celo nonmoriatur: sed quod pertinetad virtutem facramenti. non quod pertinetad visibile sacramentum, qui mandus mento, sed intus in cat intus & in corde, non qui manducat foris & premit dente. Quasi diceret, aliam esse uisibilis sacramenti, qua foris & dentibus fit, manducationem; aliam panis uitæ de cœlo, qui in uirtute sacramentinou uisibiliter & foris, sed intus & in corde manducatur. Quo pertinet, quod alibi ait. Quod in facramento visibiliter sumitur. Hoc in ipfa veritate spiritualiter manducatur & bibitur. Item: Quid est Christum manducare? Non hocest, solum in sa. Mandueatio Chri cramento corpus eius accipere: Multi enim indigne accis piunt: Sed quomodo manducandus est Christus? sicut ipfe dixit, Qui manducat carnem meam, & bibit fanguis nem meum, in me manet & ego in eo, & qui indigne accit pit facramentum, acquirit magnum tormentum. Alindex his effe apparet, folum in sacramento corpus, seu sacramentum accipere : Aliud nero ipsum Christum, sicut is de manducatione sui Ioannis sexto con cionatus est, manducare, Item : Quando Christus manducatur, vita manducatur, quando manducatur, reficit, non defis cit, nec quando manducatur, partes de eo facimus, & quis dem in facrameto sic fit & norunt fideles, quomodo carnem Christimanducent, vnufquist accipit partem suam, perpartes manducatur, & manet integer totus per partes manducatur in facramento, manetinteger totus in colo, Manducatio inter manet integer in corde tuo. Hinc iterum liquet, quod aliam dicat manducationem carnis Christi in sacramento & per partes; aliam, qua fis deles eum integre munducant & recipiunt in corde. Per hoc autem, quod Christum, integre in coelo manentem etiam in corde fidelium manere dicit, non utiq fentire uoluit Augustinus, Christum in pane coena, er sacramen. tali carnis ipfius maducatione, per partes, corporaliter præsentem esse opore

tere. Illa enim sacramentalis manducatio, per partes, non potest reali ipsius Epia. L'Epia. in pane existentia convenire & accommodari. Neg, quod integre in cor loan 4. & c.cap. dibus fidelium manere dicitur, ad corporalis ipfius prafentia pertinet ne. de verto Domini cellitatem, dicente Paulo, Christus habitat in interiore homine per fidem, Toanne, Exeo cognoscimus, quod Christus in nobis est, or nos in ipso, è Spiritu suo, quem dedit nobis. Item: Non facramento tenus, sed Infermo : dever reuera, corpus Christi manducare, & sanguinem bibere, cap de cuutar Dei. eft in Christo manere, vt in eo maneat & Christus.

tenus, aliud reverza

Porro sic utrama, hanc manducationem discernit Augustinus, ut non fratim eog. ipfo, quo facramento communicatus etiam una promifcue ex indiffereter, omnes rem ipsam, boc est, corpus et sanguine Christi percipere, welit intelligi. Visibilis enim sacramenti forma (ait) foris & à Episola 166 & ministro datur: pla verò gratia, res & virtus sacramenti, ità ; contra Cret. intus datur & recipitur ab iplo Christo. Et alibi: lam ex= Trafac. 16 in los ponit quomodo id fiat, quod loquitur, et quid fit mandus care corpus eius, & fanguinem bibere: Hoc est ergo mans ducare illam escam, & bibere illum potum, in Christo mas nere, & illum in semanentem habere, Acperhoc, qui in Christo non manet, nec in quo manet Christus, proculdus Sacramentum ville billier & carnelirer bio nec spiritualiter carnem Christi manducat, nec sans dentibus premi guinem bibit: licet carnaliter & visibiliter premat dentis bus sacramentum corporis & sanguinis Christi. Item: Non dicendi sunt manducare corpus Christi, qui in core Lib 21 cap 25 40 pore non sunt Christi, nec in membris eius sunt compus ciuitat Dei. tandi. Et post: Sicenim hoc dixit, Qui manducat carnem Idem Patchalius meam, & bibit languinem meum, in me manet, & ego in cap 14. eo, tanquam diceret: Qui non manet in me, & in quo ego Manducatio de non maneo, non se dicat aut existimet manducare cor qualoan 6.es pus meum, aut bibere sanguinem meum. Consuetum est ubis que Augustino, sicut unsibile sacramentum, discernit are & nirtute sacras menti , hoc est a uero corpore Christi: Ita etiam manducationem , qua in

& res facramenti. dia modi mandu candi discernuntur.

Lib. L. de inftitut. clerico.cap.31.

Inpernaturalis maiducano.

Benramus

laugo farramenti.

Veritas rei.

Sacramenta fuomodo continent, quad figurant.

Lib 4. diffinet q. Diferimen , facra mentalis & fpiri tualis manducatio nis vulgo non intellectum.

Occasio erroris.

Sion facramentum facramento tantum fit, & eam, que in ipfa rei ueritate fit , inter fe opponere. & conferresac proinde quemadmodum, uifibiliter, carnaliter & firitua liter, uelut dinerfis inter se manducandi modis : Sic quoq, sui cuiusq modi respectu sacramentum & ueritas carnis Christi, opponuntur & discernuntur. Et ita Augustini sententiam explicat Rabanus Maurus. Sacramentum, inquit, ore percipitur, & in corporis pastum. redigitur. Virtute verò sacramenti interior homo satia Schnecceri, reria & tur. Est itaq prorsus inane & impostorium quorundam commentum, qui inter uisiblem & carnalem sacramenti, & spirituale ipsius rei, manducatione, tertiam quandam, uera carnis Christi supernaturalem, qua nec uisibilia ter, nec fpiritualiter fiat, oris deglutitione, folidisima uanitate, introducut.

Sed & ueteris Liturgia uerba, qua citata extant apud Bertramum, illustre testimonium præbent, quæ fuerit eins temporis Ecclesiæ sententia, cum precibus orat. Vt perficiant in nobis facramenta quod continent, & ita quod specie gerimus, & imagine cotingimus facramenti, etiam ipfa reru veritate accipiamus, Senfit igitur, quod aliter & exterius specie geritur, & imagine contingitur sas cramenti, aliter interius rerum ueritate, precibus & fide, quod sacramenta continent, accipiatur: Hoc quia uidit Magister sententiaru, tam tum recepto errori plane effe contrarium, conatus est, ut alia multa, uitiose interpretando peruertere. Sed Bertramus, hac multis antea faculis, ex confensu & intellis gentia sui temporis, meliori fide est interpretatus : Illud enim sacramente, propria sua ratione, continere dicuntur, quod figurant & promittunt, & quod in fidelibus & electis ut loquitur Augustinus) divinæ gratiæ dispens satione, efficient, hocest, ueram carnis Christi communicationem.

Quibus ita explicatis, notari & animaduerti hinc potest, discrimen sacramentalis & spiritualis manducationis, uulgo non recte fuisse intelles Etum: Magister enim sententiarum, & qui eum hactenus sequuti sunt core poralis præsentiæ & manducationis defensores, sacrametalem & spiritua. lem manducationem hanc, non ut fieri oportuit ad sacramentum, & rem sat cramenti, signum & rem signatam : sed ad duplicemsacramenti rem , hoc

est uerum & naturale Christi corpus, & unitatem fidelium, qui unum in Christi corpus sunt, separatim referre : atq. hoc commentum, ex supracis tato Augustini loco, confirmare noluerunt, cum ait. Quid est Chris stum manducare? Non est hoc, solum in sacramento corpus eius accipere: Multi enimindigne accipiunt, His Satramentalis ma werbis, uulgo falfissime existimatum est, sacramentalem & externam mans sacramenti, & ica ducationem, quatenus à spirituali distinguitur, esse ueri corporis Christi: re lacramentatie. Solum enim in facramento corpus. Augustino non aliud, quam ipsum ueri corporis sacramentum significat, eo loquendi modo, quo sacramenta rerum nomina fortiuntur, sicut hoc sequentia eius loci uerba oftendunt, cum ait. Et si indigne accipit sacramentum, acquirit magnum tors mentum. Alioquin, si solumin sacramento corpus, ipsum in ueritate Christi corpus est, quomodo illud accipere, non est Christum manducare? & tamen in hac facramentali & ipfius Christi manduc atione, solum in sas cramento corpus, ipsi Christo relative opponi, et aliud esse constat, solum insacramento corpus accipere, & aliud Christum manducare. Per Chris ftum enim, & ipfius manducationem, non tantum unitatem fidelium, fed & Trata-27 in uericorporis eius participationem, qua in is habitat & unum cum Christo fideles frunt, intelligi noluit ; Sic eodem sensu, alibi, carne Christi, non tans Carott facramen tum in sacramento, quod multi mali faciunt, sed usq ad spiritus participatio. talis caro. nem, edendam effe monet, ut in corpore Domini, tanquam membra, maneas mus. Carnem in sacramento, non pro ueritate carnis, que à spiritus partis cipatione segregari non posit: sed pro sacramento carnis, propter eiusdem nominis communionem, accipi uoluisse constat. Vnde consequitur, quod sacramentalis manducatio, solius corporis insacramento sit, quatenus hoc ducano à sacramen tantærei,idest,ueri corporis Christi,eiusq maduca tionis,est sacramentu. to dicitur, quate Et hoc modo, uisibiliter & carnaliter, in sacramento, et spiritualiter in ipsa ponitur tantarei. ueritate, Item sacramento tenus, er reuera manducare, inter se opponuntur.

Etst igitur sacramentalis & spiritualis manducationis discrimen boc, quo usi fuerunt Patres, uerbis si retinere fingant, Reipsa tamen tollunt D. & evertunt, illi, qui sacramentali manducatione, ipsam in veritate corporis Christi

VVeftphalus. H efhulius. Marbachius. Seincecerus. Ulyricus.

Christi substantiam ore of faucibus accipi. Spirituali uero manducatione. tantum beneficia ipfius & meritum, & ut Hefbufius ait, fructum & effis caciam, feu ius rei absentis, fide apprehendi, atq. de hac manducatione caput fextum loannis intelligendum effe, recenter excogitato errore, omnium int scitisime er uanisime docent.

Sacramentum non est in vrrogs vera corporis Christi manducatio.

Primoenim, duplexille ueri corporis Christi manducationis moest ipium corpus, meritum & estica dus, inanis tantu uerboru prætextus: At nulla prorsus ueri corporis Chris pus eft. Brgo nulla fti manducatio est. Nam quia sacramentum corporis, à quo sacramentalem manducationem dici intellexerunt Patres, non est ipfum in ueritate, sed ut Augustinus ait, suo modo corpus, hoc est, mysticum ipsius symbolum, nos men eius rei, cuius sacramentum est, habens. Sed nec meritum seu fructus corporis, ipsum reuera Christi corpus est. Ergoneq illius sacramentalis, neg, buius spiritualis manducatio, ueri corporis Christi manducatio dici recte potest.

Chriftus Iohan 6. non de merito, fed tualiter revera man Katur.

Secundo, Christus, apud Ioannem capite sexto, non de merito seu frut vera sua carne pro Au & efficacia corporis, sed de ipsamet sua propria & uera carne, sicut our. Brgo illaspiri, in unitate persona uerbi panis uita de ccelo est, loquitur, cum ait. Panis quem ego dabo caro mea est, quam dabo pro mundivit ta. Amen dico vobis: Nisi manducaueritis carnem meam, De qua Augustinus: Quod nemo hanc carnem manducet, ait, Nisi eam prius adorauerit : Quare præposteri admodum tropistæ funt, qui cum alioqui myftica cœnæ uerba, & facramentalem in ea corporis manducationem, non uelint cum Augustino, secundum quendam modum, sed proprie & literali sensu intelligi debere: tamen in hac concione Chri-Sti, intempestino illo suo fictitioq tropo, quo carnem pro fructu & efficacia carnis separatim accipiunt, primos se omnium, er sane peraudaces uerbos rum Christi depravatores oftendunt.

In hoc aliter fenti

Sicut caro Christi

rimaliter mandu

Tertio, Hac uerba Christi, de eiusmodi spirituali carnis sua manducas in nobis eft, ita foi tione loquuntur, per qua ipfe in nobis est, et nos in ipso, boc est, caro de carne er os de osibus eius sumus, Id aute no fit feorsim solo carnis Christi merito, fructu & efficacia, fed naturali ipfius, ut Cyrillus loquitur, participatione,

qua corporaliter Christo unimur, ut homini, eiusq: naturalis uita corporis coniunctione, uitam ex ipfo ficut Palmites ex uite haurimus. Sic Chryfos lib. 11. cap. 21. & stomus, nos per fidem, non tantum meriti; sed primo omnium ipsius Christi 26 in 10an. Ad Hebre. 3. 1denu participes, & eiusdem essentiæ, boc est unum cum eo, & concorporales is Cyrill. lib. 4. cap. fius fieri ait. Et Hilarius, ab hac spirituali carnis communicatione, non es confecrat, diffin ? clocum relictum ait; de ueritate carnis Christi ambigendi, per quam Filis um Dei naturali in nobis ueritate & unitate, permanentem habeamus.

Quarto, Christus, apud Ioannem loquitur de carne sua, tanquam Sicut vivificatio ear nero cibo, cuius spiritualis per eum tradita manducatio uiuificat: At non uis ionze verbi. Ita suficat, nist in unitate personæ cum uerbo. Ergo spiritualis hæc, quæ per sis manducatur. dem fit, manducatio, non est apprehensio solius meriti, sed qua filium Dei, ut Cyrillus scribit, substantialiter & corporaliter accipimus, ut uiuifico corporis sui comuerbo coniuncti, supremænaturæ per hoc fiamus participes.

Quinto, Ab hac viuificatione carnis Christi, & spirituali eius Caro quatenus est manducatione, Cyrillus & Ephesina Synodus, aduersus Nestorium, pro-verbi propria spiri bant, carnem Christi, non esse communis & per se hominis, sed Dei uerbi tur.
Cyrillus. Anathe. in unitate persona propriam. Sicut autem hoc de uera & naturali carne, 2. quatenus a nobis, cum omnibus ueræ carnis proprietatibus, in subsistentiam persona uerbi, assumta est, & non de merito seu fructu carnis intelligi oms mino oportet. Ita quoq. Spiritualis manducatio, est ipsius uera atq. propria carnis Christi. Vnde Augustinus ait, in ipsa ueritate spiritualiter manduca vi & bibi, cuius sacramentum carnaliter & uisibiliter percipitur.

Sexto, Non minus uere fpiritualiter nutrimur ipfa carne, o potas Analogia baptilai mur sanguine Christi, quam in corpus eius bapti ati, induimur ipso, ablui & conz. August tract. 26.10 mur fanguine ipfins, & efficient caro de carne & os de ofibus eius.

Septimo, Alias fatendum effet, supradicto illo falso manducationis Christus caput non farcamentalis & spiritualis discrimine, Christum caput, a membris suis die est à membris sun uelli, ipsuma, adeo Christi, à propria sua uirtute es efficacia, distrahi esse pratens & continue dus ett. Ita quoq parari. Si uidelicet huius uirtutis et efficacia uelut rei abfentis, atq. fic abfq. fpiritualiter mandu iplo Christo, & extra Christum, spiritualiter participes nos fieri posse dica Lib. 10. cap. 13 in 1 tur. De quo longe melius Grectius Cyrillus, qui per myftica benedictionis loan.

Idem, fubftanftiz&

Cap. 27. tradat in

wirtutem; hoc est , spiritualem illam carnis Christi communicationem , de que loannis sexto concionatur, fideles unum in Christo corpus es ipsius membrafieri: Ac proinde Christum in is effe ait, non solum habitudine, in sontens. Prosper, qua per charitatem intelligitur, sed etiam participatione naturali. Et Aus gustinus. Caro Christi fidelium vita est, si corpus ipsius esse non negligant. Fiant igitur corpus Christi, si volunt viuere de spiritu Christi de quo non viuit, nisi corpus Christi, Item: Spiritus est qui viuificat; quia viua membra louis de Platas. facit. Nec viua membra facit, nisi quæ in eo corpore, quod vegetat, inuenerit. Non igitur absq. huius corporis, quod Spiritu Christi negetatur, communicatione & participatione, spirituali illa mano ducatione uiuificari, & donorum arq beneficiorum carnis Christi pars ticipes fieri & effici possumus. Et sic constat ex his ,nec sacramentalem,nec Spiritualem manducationem corporis Christi, recte ex ueteris Ecclesia Patrum sententia, ab istiusmodi corporalis prasentia defensoribus definiri & explicari.

Qui spiritualiter si unducent. ficat vnitatem Be cleux.

Cæterum quod magister sententiarum, spiritualem manducationem, Sacramentum figni ex Augustini sententia, corum esse dicit, qui in unitate persona Christi & Ecclesia, quam sacramentu significat, manent. Nam qui discordant, ait, à Christo, nec carnem manducant, nec sanguinem bis bunt, & si tante rei sacramentum ad iudicium sui quotidie Sumantineo non recte intelligendo (quamuis per se uerum sit) dupliciter Spiritualts manda, uidetur, er quidem sponte er de industria errare uoluisse. Primo quod hanc in corpore praici. Spiritualem manducatione, de altera resacramenti, boc est, fidelium es Ect clesia unitate, conon magis etiam atq. primo, de ipsius corporis Christi ues ra communicatione, ab Augustino fic dictum intelligat, cum ait. Escam la lancest. Prope Vitæ accipit, & poculum æternitatis bibit, quiin Christo manet,& cuius Chriffus habitator est. Nam qui discordat à Christo, nec carné manducat, Item: Christum manducare, est in Christo manere, & ipsum in semanente habere. Item: Spiritualiter carnem Christinon manducat, nec sanguine bibit,

bibit, qui in Christo non manet, necin quo manet Chris Aus Has enim fententias, de ipfamet uera carne Chrifti, quatenus eft panis uita de cœlo, & non de fidelium inter se in Christo unitate, principaliter loqui costat. Secundo, quod falso existimet Magister sententiarum, ueri cor poris Christi communicationem, & unitatem sidelium in corpore Chris fli, que due res sacramenti sunt, a se inuicem separari, & aliam absq. Error arreitan alia percipi posse. Cum sint hæ, in uero sacramenti usu , & ipsa mysterij significatione simul & uirtute, plane inseparabiles. Ac ideo falsissimum Bonzuenture, est. quod pro defendenda hac Magister sui sententia Scholastici tradunt. 4. diffina. 5. Separari hac duas res sacramenti posse. Quoniam una non sit propter alie am. Quid enim , an non ueri corporis Christi communio & focietas, per manducationem & incorporationem ipsius fit, propter constituendam membrorum inter se mystici corporis unitatem? An nonPaulus, sic panem, quem frangimus, corporis Christi κοινωνίαμ & communicationem ese dicit: Sicut unus panis & unum corpus fiunt illi, qui de uno pane particis pant? Et hoc modo duas has Sacramenti res ubiq coiungunt Patres. Cyrils lus: Suo corpore (ait) Christus credentes, per comunicatis cyribus lib. 10. onem mysticam benedicens, & secum, & inter nos, vnum in loan 1. August. nos corpus efficit. Quis enim eos, qui vnius sancti corpo sermo. ad infuites. ris vnione, in vno Christo, vnitisunt, ab hac naturali detium cum Chris vnione alienos putabit. Nam si omnes vnum panemans ducamus. Vnum corpus omnes efficimur: Diuidi enim & seiungi Christus non potest, Idcircò etiam Ecclesia corpus Christi facta est, & nos singuli membra Chris fti. vni enim Christo, per corpus suum coniuncti; quos níam in nobis illum, qui indivisibilis est, accepimus, ipsi potius, quam nobis, membra nostra accomodantur. Chry. Bomilia Co. ad no fostomus. Singulis fidelibus per hoc mysteriu sese consungit pulvur. Corpus Christi se Christus, & admiranda mysteria nobis data sunt, ut simus unt, qui corpora unum corpus, & membra ex carne & ossibus ipfius. Item: cant.

Quid est panis ? corpus Christi. Quid fiunt, qui percipi "Ad Corinth. t. ca unt; corpus Chrifti, non multa fed vnum.

Cap. commendar difting. 2.

Et sic recte intelligitur, quod Augustinus ait: 'n illo sacramen uit, de confectatio, to, corpus & fanguinem fuum, nobis Christus comendas uit, quod etiam fecit nos iplos. Nam & nos corpus iplius facti lumus, & propter misericordiam eius, quod accepi. mus, nos fumus: Eadem est itaq, utriusq corporis Christi, tam natus valis quam myftici, quod per panem Euchariftia significatur, in spirituali manducatione, participatio Nam qui Christo capiti, hac corporis sui com? munione, copulantur, etiam inter fe, ut membra, ad constituendam mystici corporis unitatem , funt coniuncti. Et hincest, quod sicut hos tantum, qui

Ab van re facta menti infertur ad aliam. Ergo non pollunt in viu lepa

membra Christi sunt, corporis & sanguinis ipsius uere participes fieri : Ita quoq per contrarium, dicat Augustinus, eos, qui discordant à Christo, nec carnem eius manducare, nec sanguinem bibere; quamuis tanta rei sacras mentum quotidie ad indicium accipiant. Quid uero est illud tanta rei facta Trada 26 in toan. mentum: Nonné hoc ipfum est? quod alibi , extra spirituale manducatione,

Sacramentum tan-tæret, relatiue op-ponitur, vero & myfico corpori Christi.

Bpift. 22.

carnaliter Guifibiliter fumi, & dentibus premi ait. Hoc feilicet ipfum, quod no nisi nominerei solet appellari? Non enim ab unitate corporis & Ecclesia Christi tantum, fed & abipfa uera Christi carne & fanguine, facramenta tanta rei, relatine discernitur ab Augustino. Non hoc corpus, quod videtis, ait, manducaturi estis, sacrament u aliquod comen daui vobis. Item: Sacramentum corporis Christi, secundit quedam modu corpus est Christi, Item: Suo modo vocatur Fundamentum et Christi corpus cum reuera sit sacramentu corporis: Proinde

gel lib s cap. 25.

falfifimum est, quod Lombardus & Scholaftici, ad eludenda Augustini di Aa , ueteratorie funt commenti , quasi is ueram Christi carnem , sub panis specie uelatam, dicat effe sacramentum tanta rei, boc est, unitatis Ecclesia Deconsent. Buan fidelium in ipfo. Huius enim mysterium, in pane & uino, quæ ex multis ad tractat. 26. in toan unum aliquod rediguntur, & non in ipfa uera Christi carne & fanguine, quia passus, de con significari docet Augustinus Ecce quod accepistis (ait) quomos do videtis vnum elle, quod factum est: Sic vnum estote,

vos diligentes, tenendo vnam fidem, vnam fpem, & indis uiduam charitatem. Panis enim iste indicat vnitatem. Item: Vos estis corpus & membra Christi. Si ergo vos es stis corpus & membra Christi, mysterium vestrum in mensa positum est mysterium Dei accipitis, & ad id, Panis Eucharifie quod estis, Amen respondetis, Et post: Recolite, quia panis accipitur, in myste no fit de vno grano, sed de multis. Estote quod videtis, & poris Beckelis. accipite, quod estis, hoc Apostolus de panedixit. Sicute. nim, vt vilibilis species panis sit, multa grana in vnű cons spergütur tanquam illud fiat, quod de fidelibus ait sancta scriptura: Erat illis anima vna, & cor vnum in Deum. Ita ita etiam verenna. Dominus noster lesus Christus, nos significauit, nos ad se Christic corpus por ne significauit. pertinere voluit, mysterium pacis & vnitatis nostræ in sua mensa cosecravit, Hac Augustinus, Exquibus infertur: Quem? admodum panis Eucharistiæ, qui utriusa corporis Christi sacramentum est in spiritualem mystici corporis Christi, Ita quoq in neri atq natura; Virius corporis lis ipsius corporis manducationem & communicationem participatur. Et cario, in pane Bubèc sic in Augustino, antequam Pontificia transsubstantiatio inuasisses maiis. Ecclesiam, à Beda, Rabano Lauro, Bertramo & Paschasio, ante octingens tos annos intellecta & explicata fuisse constat. Verum postquam semel ueritati præiudicium factum effet, præconceptis supefticiosorum homis num opinionibus, captum est deinde, ad ea, quæ constituta suerunt. Pas trum sententias detorquere : atq ita paulatim obscurata ac demum fere etis am amifaest ueritas, cum nemini amplius cura effet, quid ueteris & puo rioris Ecclesia Patres uere sensissent inquirere: sed potius qualiter qua ess fent constituta, quoquo modo ex is, siue recte siue perperam intellectis pos sent defendi. Nam & præcipui ex Scholasticis ingenue fatentur, alio modo sent distinct. 11. qu. Patres intelligi posse, nisi Ecclesiæ obstaret auctoritas & determinatio. 3. Idem satetur. Oc Patres intelligi posse, nisi Ecclesia obstaret auctoritas & aeterminatio. ca & Durandus. Addit tamen Scotus, non esse in potestate Ecclesia, aliquid uerum sacere Cap. firmiter de summa trinit. & & ed non uerum, sed solius Dei instituentis. Ideo & præsupponendum de catho. esse, quod Ecclesia verum sensum sua determinatione ele-

Lib. t. de harefib.

gerit. At ego quare rem ex Scoto, cum facti & noluntatis res seu quastio. furquid nere fenferit prifca & purior Ecclefiagan in poteflate Pontificia & Romana Ecclefia fuerit, facere, ut quod uere primitiva Ecclefia non fenfit, mideri tamen hoc debeat fenfifee Sane hoc illi concessurus no effet; quamuis refe Pontificius, Alfonsus a Castro, qui nulla omnino definitione effici. poffe feribit, ut quod olim & ante catholicum & orthodoxum non fuit, pro to, ac fi feri aliquando cepiffet fit habendu. Aut igitur, idem quod determi natio Pontificia, etia Prifca es purior renera fensit Ecclesia, es quonia hoc ipfo facto or rei enidentia falfum effe apparet, ut Pontificia determinatione ucrum fiat, prorfus est impossibile. Aut nero fi aliter fenfit, falfum est Scoti præsuppositum, Pontificiam scilicet & Romanam Ecclesiam, elegisse illam fententiam, que perpetuo in Ecclesia pro nera habita fuerit; Atq. sictota Pontificiorum bac parte fides, nititur aut nulla Ecclefia in definiendo potes state, autfalfo definitionis prasupposito. Recte itad. Theodoretus monet: No decet nos prejudicatis feruire opinionibus, sed veram doctrina attentius querere oportet. Outinam uero, tam liberum in hac ueritatis luce effet hodie, quod uerum est fentire, quam præsumtuoja quorundam audatia & ambitione effectum est, ut nimis sit necesse, praine dicatis affentiri opinionibus.

Patiem predippofituat quo minur decemmanto Pontificia, & Pfendolumberanorum opi nto.

Dialog.L.

RESPONSIO AD ALIQUOT

henaus. Mb 5. contra Harrefes.
Panis fit Eucharitha corports, non
ipfant realiter cot-

Bijeiur tamen ex aduerso, pro corporali manducaione, locus l'rea nai. Quandò mistus calix & fractus panis (ait) percipit verbum Dei, sit Eucharistia corporis & sanguinis Christi, ex quibus augetur & consistit carnis nostre substantia: quomodo ergo carnem negant capacem esse donationis Dei, qua est vita æterna, quæ sanguine & corpore Christi nutritur? Ainc uulgo colligunt, non side tantum & spiritualiter, sed etiv am corporaliter & ore carnem Christi & sanguinem sumi.

Respondeo, ab Ireneo, boc loco no principaliter, aut ex profeso agi

beutractari de negotio Euchariflia, fed propter alind, & per occasionem. Scopes bei Erat enim ei propositum, argumento a pane o uino Eucharistia sumto, ado uersus hareticos probare, carne nostram resurrectionis & uita aterna cas pacem effe. Oportet igitur ex hoc proposite disputationis fine & scopo, atq. pro ut argumenti huius uis & ratio postulat, ea, que ab ireneo dicutur, inselligi. Quod itaq carnë nostram uita aterna capacem effe probat, ex eo, quia carne & sanguine Christi nutriatur, hoc, si de nutritione illa naturali gumento note qui intelligatur, qua substantiali quadam conversione alimenti in carnis nostra bilem mystery we naturam, alitur, augetur, conftat & suftentatur ipfa caro, ut quidem sensife tutem. midetur Irenaus: quis no animaduertit, hac de uero Eproprio Christi core pore of languine, nulla prorlus argumetiratione of probabilitate potuife ab Irenao proferri? Neg hoc plane nouu & inauditu in Ecclefia paradoxon concessuri erant hæretici, contra quos ex magis notis & confessis disputare foliti sunt Patres. Quapropter de pane er umo Eucharifia, qua suo quos da modo corpus & sanguis Christi sunt, sensife Irenæum, nemo est qui non intelligat. Id enim sequentia hac uerba clare oftendunt. Dispositio que est secundum hominem, quæ ex carne, neruis & ofsibus constat de calice, qui est sanguis, nutritur, & de pane, qui est corpus augetur. Et quod alibi in eandem fententiam ait. Quos Lib. 4 esp. 54. modo autem rursus dicunt carnem corruptionem deues nire, &non percipire vitam, quæ à corpore & sanguine Domini alitur. Ergo aut sententiam mutent, autabstis Hincoonflat de Bu neant offerendo, qua pradicta sunt. Nostra autem cons chariffia agive alle fonans Eucharistiæ sententia est, & Eucharistia rursus mento. eonfirmat sententiam nostram. Quemadmodum enim qui à terra panis est, percipiens vocationem Dei iam non communis panis est, sed Eucharistiæ ex duabus rebus constans, terrena & coelesti: Sic & corpora nostra, pers eipientia Eucharistiam, iam non sunt corruptibilia, sed spem resurrectionis habentia, &c. Hac uero sic proprie de pas ne & uino, qua Christus corpus & sanguinem suum esse confessus est,

imelligi noluife Irenaum, nel inde etiam enidentius conftare porest, quod Sicut corpus & fan

Bient corpus of fan hec ipfa, quibus ita nutriri ait corpora nostra, noui testamenti nouam oblas sur, sic corpora no dionem esse dicat, quam in instituta cœnæ comunione, Ecclesia offert Deo, ut primitias suorum munerum, & ex creaturis ipsius. Offerimus enim (inquit)ei, quæ funt eius, non quali indigenti, fed gratias agentes donationi eius, sanctificantes creaturam. Item; O. portet nos oblationem Deo facere, & in omnibus gratos inueniri fabricatori Deo primitias earum, quæ funt eius, creaturarum offerentes, & hanc oblationem Ecclesia sola puram offert Deo Fabricatori, offeres ei, cum gratiarum actione, ex creatura eius. Quibus locis, ficut à pane gruino Euchariftia corporum refurrectionem, ita etiam ab hac Ecclefia oblatione prot bat, Patrem Chrifti, effe Deum Fabricatorem mundi & creatura, cui non ut alieni cupido (quod dici oporteret, fi alius a fabricatore mundi, Deus par ter Christieffet, ut Martion wolebat) sed primitiæ creaturarum ipsius ab Ecclesia offerantur. Non possunt igitur bac , de ipsa corporis & sanguinis Buftimo apologia. Christi ueritate & substantia accipi. Est aute omnino similis Iustini (quem ut alias fepe, ita quoq hoc loco fequutus uidetur Irenæus fententia, qui faalimonia, ficcum & cretem illem, per uerbum precetionis & gratiarum actionis alimoniam, quæ mutata (uidelicet naturaliter alimentum) carnes noftras & sanguinem nutrit, incarnati illius Iefu carnem effe fanguinem, didiciffe nos ait, & pros pter banc ipsam causam nocat siccum & humidum alimentum : Einsdem sensus est willud Augustini, dicentis. Illam rerum speciem, quæ inter celebrationem sacramentorum offertur, datur, & peracta pietatis celebratione consumitur, corpus & fans guinem elle Christi, Hac de mystica of scramentali corporis o fant quinis Christi appellatione, qua sacramenta rerum nomina sortiuntur, intelligi oportere, omni prorsus caret dubitatione.

2. & colloq cum Triph. Bacrata per verbű humidum alimen tum dicitur.

Lt. 3. de trinit.

Sed quoniam potest esse (quærat aliquis) argumenti huius ratio & firmitas, qua usus est Irenæus, si hæc non de uero & naturali, sed mystico fymbolico Christi corpore of fanguine, dicta accipi oporteat.

Respondeo:

Respondeo: Satis ex eo probari, carnem nostram resurrectionis es nita non effe incapacem, quod in dominica cona, ex inftituto Christi, uescio tur pane & uino Eucharistia, qua corporis & sanguinis sui appellatione bonorauit. Cum enim hac in carnis nostra nutrimentu transcant, non sunt Ratio probationis sanquam uulgare quoddam, communis cibi & potus, sed uelut cœleste alis in argumento tre mentum consideranda & aftimanda: ut pote, quod mystica & sacramentas in Caracheli. cap. li analogia & significatione sua pignus & testimonium sit, fructum redems 37. tionis, per corpus & sanguinem Christi, etiam ad carnem nostram pertine, Sicab oblatione re, ut sicut anima, ueri corporis & sanguinis Christicommunicatione, ad baue Christum uitam eternam pascitur. Caro autem mystico & sacramentali; Sic inde bricaroris mund. totus bomo, ad immortalitatem & uitam aternam, redemtus intelligatur. Hinc apud Patres, coelestis panis, sanctissimum alimentum, & immortalis tatis alimonia, uocatur. Alioquin, si in applicando & obsignando in credens tibus, hoc nostra redemtionis beneficio & opere (cuius ob causam dominica coena est instituta) nullus sit carnis, quasi buius doni incapacis, babendus respectus; Frustra uideri posset Christus, corporalem symbolorum panis & uini , qua in mysterio corpus & sanguis ipsius , in mortem pro nobis & redemtionis nostræ pretium tradita sunt, sumtionem instituere, eag. corpus & Sanguinem suum nocare noluisse. Quin potius, sicut a fructu, ita quoq: a mysterio redemtionis, quod in coena agitur, carnem fuisset exclusurus. Quoniam itaq carnem, redemtionis mysterio, ut cibo & potu, quo nutria coma mysteriom tur, dignatus est Christus. Recte hinc, contra hæreticos, infert Irenæus, alitur. Ergo est ca etiam fructus redemtionis ; adeog uita aterna, carnem no esse incapacem, pax vita aterna. Sed frem resurrectionis habentem.

Quo pertinet, non plane dissimilis argumenti Tertulliani locus, quo Tertullianus de re-Martionem refutat, qui carnem nostram malam, er non à patre Christi, sed surrectione carne. amalo Deo, factamesse docebat. Huicenim opponit Tertullianus, hunc honorem carni nostra haberi, ut spiritualium bonorum, quibus anima divis nitus ornatur & renouatur; adeog, proprij corporis & sanguinis Christi, mysteria & sacramenta percipiat, neg, posse animam omnino salutem adie pifci, nifi dum est in carne. Ita enim falutis cardinem effe carnem : Non igio

fliz confonans

bec Cebant in ba tur alienam effe ab horum myfteriorum fructu & efficacia. Sic autem ait. nnisionem gratize me viu inflituto.

Addelocum ex Mb. 1-contra Mar con. Corpus pro fym bolo & figura corporis.

Anima & caro, quomodo in my Reriorum vlu, o/ pere conjungan

Vide Cyprianum de Chrifmate

Sermo 14.de palcha.

nec earne guftant Gurifara.

puratio, qui myfle Caro abluitur, vt anima emaculetur; Caro vngitur, vt ani excepta aqua bar ma consecretur: caro signatur, vt anima muniatur: caro signatur, vt anima muniatur: caro signatur, vt anima signatur: caro signatur, vt anima signatur signatur. netur : caro corpore & sanguine Domini vescitur, vtanis ma Deo faginetur. Non possunt ergo separari in mercede, quos opera colungit, Corpus & fanguinem, hoc loco, pro facrament to corporis, quod rei nomen habet accipi, ipfa mysteriorum inter se collatio oftendit, in qua facile cuiuis apparet; aliud effe, quod exterius corpore sumis turtaliud quod animo et mete percipitur. Atq ita Tertullianus ipse, optimus fui interpres, corpus pro figura corporis interpretatur Christum, inquiens corporis sui figuram, panem dedisse: Alias quod ab hac corporis figura ue? ritatem ipstus, contra eundem Martionem, alibi probat, non esset sibi ipst sus turum in explicatione consentaneum-Sic uero corpus & anima dicuntur, in facra comunione, opera coniungi; quia ut ait Chrysoftomus, rebus sensibilis bus, spiritualia & intelligibilia dona traduntur: & Augustimus, Si quod in sacramento uisibiliter sumitur, in ipsa ueritate spiritualiter manducatur & bibitur. Eodema modo in mercede no separantur. Nam quod mysteria, cari ne percepta, anima conferri teftificantur, confirmant & obsignant, eins quoq per anima capax eft caro. Co:unguntur itaq in opera, sicut facrament tum & res sacramenti, corporalia symbola & spiritualia dona coniungun tur. Ita tamen, ut sua sit anima, respectu spiritualium donoru, sua etiam cars nis respectu mysticorum symbolorum opera. Fructus uero o merces utria comunis fit, & ab anima in carnem deriuetur & tranfundatur. Secundum qua etiam intelligi potest, quod scribit Leo Romanus. Non aliud agit participatio corporis & fanguinis Christi, quam vtinid, quod fumímus, transeamus, & in quo comortui & confe-Inflation nec fibilito pulti & corefuscitati sumus, ipsum per omnia, & spiritu & carne gustemus. Hoc enim est carne gustare, o veræ participationis, in spirituali sumtione, effectu in carne experiri. Geterum fi superior Irenæi locus, de uero Christi corpore, or natus

rali

ali ipfius sanguine, intelligatur, necesse est: Quum alimetum hoc spirituale sed hoc ipano est probambus, in the set probambus, is in the set probambus, is in the set probambus, is in the set of the

Deniq, sic Irenæi sententiam intellexisse & explicasse uidetur Pas Rabanus editiones schassius. Nemo (ait) dubitat, quod caro nostra ex hoc pares capiso. Eur ad vitam, qua totus homo redimitur, Caro quide carne, pascitur spiritualiter: Quia verbū caro factū est; Anima verò Christi sanguine reparatur. Et post: Sitiuit ergo totus homo, vt de carne & anima transiret ad spiritū, quatenus totus in Deo spiritualis esset. Propter quod, licet dixerim, spirimas homo fanguinem ad animam pertinere, quodammodo tame siz tur carne, & sanumul caro & anima recte sitiunt et potantur sanguine, sicut carne, & sanumul caro & anima recte sitiunt et potantur sanguine, sicut carne, & sanumul caro & anima recte sitiunt et potantur sanguine, sicut carne. & simul pascuntur carne Christi: Quia non carnaliter ista percipiuntur, sed spiritualiter. Sitit sigitur anima talibus refrigerari, Sitit & corpus, comedit anima, comedit autem Corpus ce aucus, de particer sir, do particer sir, quàm ad corpus, quibus vses ad sine vegetati, anima impositiva anima do particer sir, quàm ad corpus, quibus vses ad sine vegetati, anima impositiva anima do vita transit; caro verò, propter sententia primi

homis

alichus.

Cap. 46.

Total home vi renafciour, ita fagimatur August. 26, tractat, in loan.

Spiritualis carnis Christi cum nostra connifceratio.

Hoe non poteft de corporali carnis Christi communi eatione intelligi.

Cap. 48. Ab. effectu nutri tionis, conflatna turim fymbolorů manere, licet caro & fanguis dican-

hominis, ad terram redit, sed quia Christo per lauacrum incorporata, & immortalitatis alimonia enutrita, semina vitæ percipit : nunquam post finem sæculi in morte detis neri poterit. Immo quod in capite præcessit in membris præstabitur. Idem dibi: Nec caro sine sanguine, vtig nec fanguis line carne, jure communicatur. Totus enim ho. mo, qui duabus constat substantifs, redimitur, Etideo carne Christi simul & sanguine saginatur. Denicy nonsic (vequidam volunt) anima sola hoc mysterio pascitur. quia non sola redimitur morte Christi & saluatur : verum etiam caro nostra ad immortalitatem & incorruptionem reparatur: carne quidem caro, spiritualiter conviscerata transformatur, vt & Christisubstantia in nostra carne ins ueniatur, ficut & ipfe nostram in suam constat assumsisse Pour transfundt, deitatem. Vnde constat ex hoc, quod & nos in illo, & ille vtice in nobis, dum carne se spiritualiter refundit, vt nos per hoc in incorruptionem transformemur. Et post: Idcire co non recte caro fine sanguine communicatur, sed vt cas ro relationem habeat ad animam, quæ in sanguine Christi eft. & anima viuificatrix carnis per fanguine, relationem habeat ad Deum, atop ita totus homo fanetur. Et alibi: Spi ritualiter hæc accipienda funt, non carnaliter. Licet igitue panis in carnem, & vinum convertatur in languinem, ves lutia natura probatur: Tamen altius hac consideranda funt, vbinon modo caro & fanguis Christi, in nostram convertuntur naturam, id est, carnem & sanguinem, vet rum nos à carnalibus eleuant, & spirituales efficiunt: Hoc Spiritualle nutritie fane in nobis nutriunt, quod ex Deo natum est, non quod interioris hominis. fane in nobis nutriunt, quod ex Deo natum est, non quod ex carne & fanguine, Dedititace nobis Christus potesta. Ab analogia rege, tem filios Dei fieri; veruntamen non ex voluntate viri, nerations & mairi sed ex Deo renascimur. Illa ergo nativitas nostra, quæ ex

Deo eft, vtice spiritualis eft, Quia Deus spiritus est, & ided hæcmysteria non carr lia (licet caro & sanguis sint) sed spiritualia iure creduntur. Vndelonge inferius, vita nos stra illa temporalis, corporeo isto communi alitur cibo & potu. Longe verò excellius ac præeminetius vita illa, que ableonía est cum Deo, qua conformes illi & configurati cibus, communis fumus, illo faginatur cibo & potu, quem in scripturis et de en verbo & facraaltari accipimus, & transuehit nos ad spiritualia, vtibi exinde viuamus, vbi vita nostra seruatur æterna: Ab bac anas logia regenerationis & nutritionis constat, utrama. suo modo & effectu Pirituale of fidelium effe propriam. Ideoq. cum crasso illo, corporalis mano ducationis atq carnis Christi, cum carne nostra commistionis commento, wihil habere commune.

Obijcitur etiam peruulgatus ille Augustini locus, quo insermone ad Augustinus sermos Neophitos, ait. Hoc percipite in pane, quod pependit in crus ce: Hoc bibite ex calice, quod est effusum ex Christi latere.

His uerbis recte quidem Augustinus monet & instruit Neophitos, de uero ulu & fine institutionis coena dominica, ut sciant & intelligant, in ea, non simpliciter panem & uinum, ut nuda & uacua signa, sed una cum his etiam res ipsas uere offerri & exhiberi. Ideoq, non esse hærendum in sis gnis, sed dirigendam esse mentem ad res. Quo sensu & intelligendi mos do Ambrofius ait. Tu, qui accipis panem, divina Christi sub . Ambrotib. ... Stantiæ, in illo participes alimenta. Verum, quod hæc communis Hocesset signapro catio rerum cum signis, per substantialem in is existentiam, corporaliter eg rebus accipere. ore fiat, boc Augustinus non solum non dicit, sed nec consequens est ex dis uina institutionis fine, Non enim hic ultimus coma dominica, ex Christi Proprius facramen instituto, finis est, ut corpus & sanguis ipstus, in pane & uino, promiscue difinis, non respict à bonis & malis, ab illis ad uitam, ab his ad mortem & iudicium, corporali fum infitintum in manducatione & potu percipiantur. Et tamen Augustinus, per hoc, quod ait. Hoc percipite in pane, quod pependit in cruce, docere uult Neophitos, de re, quam uelut unice præcipuam, & cuius potißimum nomine tradita funt

Same.z. dzvab.

mysteria spectare, et in usu sacramenti propositam habere debeant, Sicut eo. dem plane modo uită manducare et bibere iubet, dicens, Manduca vita. bibe vitam, habebis vitam, & integra erit vita. Erit autem vnícuice vita corpus & fanguis Christi, no in eo quide, o in facramento vilibiliter fumitur, sed quod in ipfa veritate Spiritualiter manducatur & bibitur. Alioquin, fi hinc corporalis pralentia er manducatio fit inferenda, concedi oportebit, quod est falfum er absurdum: quoniam uidelicet hoc corpus, quod in cruce pependit, uisibile or palpabile fuit; fic etiam boc ipfum, abfq; aliqua harum proprietatum mus tatione uistbiliter manducari. Deinde quoq fequetur, adbuc sanguinem ex Christi latere effundi, sicq separatum à corpore hauriri, de quo longe alis ser iple Augustinus; Christum(ait) dentibus vorare fas non est: In Chriffianz do Aring præceptis Et ex Christi persona, Capernaitarum errori, qui de corporali maducarios corporalem man ducationem carnis ne ipsum intelligebant, respondens ait. Non hoccorpus, quod vis detis, maducaturiestis, nec bibituri hunc sanguine, quem effusuri sunt, qui me crucifigent : Sacramentum aliquod commendaui vobis. Est igitur superior Augustini locus, ex perpetne ipfins fententia, de foirituali gratia er fructu myfteriorum, in communicas tione rerum cum fignis, propter quam suo proprio fine institutus est mystes ap 49 corporis riorum usus intelligendus & explicandus. d quod Paschasius fecisse uides & tangumis comu tur, inquiens: lite non nisi filiorum Dei cibus est, vt inde alans micatios canysterije. Mine 3 a non recte tur, vnde viuunt: Christo enim viuimus, cuius membra su mus. Nam in calice nihil aliud bibimus, quam fanguinem Christi, vbi & nos, per aqua admisti, couniti sumus, In pas ne verò, nihil præter corpus, vbi nos, per Christi conspere sionem, iam membra sumus: quia nimirum conspersio per aquam fancti spiritus fit, de qua Christus in Evangelio ait, Qui credit in me, flumina de ventre ipsius fluent aqua vi. tæ: Hocautem dicebat de spiritu, quem accepturi erant,

credentes in eu; Hecigitur cospersio, de multis granis facit mum corpus, Ab bac corporis & Sanguinis Christi, in pane & calice,

feparatim.

e communicari.

vocat flagitium.

Toum. 7. le lrenzus.liber: Eparatim percepta communicatione, eiufa. proprio in fidelibus, effectu, in Hecen noive incorporatione or unione corum cum Christo, quilibet non contentiosus via corporis & facile perspicit, spiritualiter hæc, & de fidelium comunione intelligi oportere ut alibi hoc ex codem auctore pluribus est oftenfum.

Neg uero magis pro corporali manducatione facit, quod eiusdem Cap.dum françim Augustini nomine citatur in sententijs Prosperi. Dum frangitur (ait) de consecution. holtia, diplanguis ex calice in ora fidelium funditur: quid aliud, quam dominici corporis immolatio, eius sanguis

nis de latere effusio designatur?

Primo nama, , sicut hostia frangi, sic etiam dicirur sanguis in ora fis delium fundi. Atqui ipfa ueri corporis Christi hostia, in communione cas næ non frangitur, fed hoc in facramento of fignificante mysterio steri ins panis ve comput telligitur, hoc est, in pane Eucharistia, qui eodem modo, quo Christi corpus ita eriam vocassit etiam uocatur hostia, o nostra redemiionis pretium. Sic igitur quoq fanpuis è calice dicitur fundiin ora fidelium. Sanguis uidelicet, quem idem Cap hocett dects Augustinus alibi sacramentum dicit effe sanguinis: idq. consueta hac lo: Sanguis facramentum languinis. quutione sacramentali, qua nomina rerum symbolis imponuntur, coruma. proprietates & effectus permutantur. Quo pertiner Chryfoftomi dictum, 1 Corinth.n. corpus Christi hoc in coena patitur, quod passum non fuit in cruces quia nis delicet in coena frangitur, quod in cruce fractum non fuit. Hoc corpus alibi mysticum & propositum uocat. Deinde & secundo, cum uerus Christi Sanguis, iam immortali & glorificato ipfius corpore cotineatur, neg. magis realiter ampitus fundi, quam corpus eius in mortem tradi possit: Aut fant Sangnis realita guinem hunc, non uere & proprie in ora fidelium fundisaut quod ita effun entra corpus non ditur, non proprie, fed in mysterio sanguinem esse fateri est necesse. Sic ali-In Augustinus air: Christum singulis diebus occidi, & sanguis nem ipfius fundi is, qui pro se occilum & effusum esse cre dunt. Tertio conftat, in hac Augustini fententia hostiam que frangitur, o sanguinem è calice în fidelium ora fusum, uelut antitypa & relatiue ops posita discerni, ab ipsa dominici corporis in cruce immolatione, eiusa sans Quinis de latere effusione. Non igitur sunt idem numero & substantia fed

ractio panis eft terium immor

ficut fignum & res fignata : Repræsentatio enim seu designatio corporis in cruce comolati, & fanguinis é latere effusi, non est instituta, nec fit, in ipso. met corpore Christi realiter in coma fracto & fanguine, in ora fidelium ex calice fusos sed in symbolis & rebus mysticis, hoc est, Panis in coma fractus. W uinum e calice hauftum, que inftituto Chrifti corpus & fanguis ipfius in mysterio dicuntur, significant seu designant ueri corporis eius in cruce immolationem, o fanguinis è latere effusionem. His enim singulis (ait Au. gustinus) passio & mors Chrasti iam facta annuntiatur : Indeq facrificium panis & umi ; item carnis & fanguinis commemo rationem appellat, sicue boc alibi fæpius est explicatum.

CAPVT. VIII.

RESPONSIO AD

VSITATVM ARGVMENTVM

demanducatione indignos

rum.

IC ferè omnes bodie uulgo argumentantur, Qui mandus cant indigne, indicium fibi manducant, & rei fiunt corporis Chrifti. Ergo.

Indigni corpus Christi, cuius rei fiunt, uere mans ducant.

Respondeo, ut huius argumenti, quod inter reliqua omnia, pro stabit lienda corporali carnis Christi manducatione, unice practipuum effe er has beri folet, ratio & consequentia constaret, banc ei maiorem praponi, seu confirmationem addi oporteret, Indigne manducans panem Domini, non ocania my posset indicium sibi manducare, nec reus corporis Christisteris nisi etiam funul in wel fub pane corporaliter præsens manducaret corpus Christi, Ver rum hac prapofitio cum enidenter fit falfa, & fcriptura auctoritate deftis

tuatur.

Matur, falfa est quoq iftius argumenti consequentia. Duo quidem affirma Paulus, Primo, indignos etiam panem Domini maducare, boc est , facras mentorum communionem habere. Secundo, Quoniam in inflituta hac pas mis Domini manducatione, mortis ipfius annuntiatio est; Ideo indigne hunc panem, quast alium quemuis communem cibum manducantes, indicium fo bi manducare & corporis Christi reos fieri, Tertium autem , quod eam præcipue ob causam rei fiant : quia uidelicet ipsum quoq una cum pane Christi corpus uere, sed indigne accipiant & manducent : illud uere neg Paulus docet, neg. causa afferri potest cur hoc necessario concediur. Denia. nec olim hoc ita m ueteri Ecclesia intellectum & creditum fuisse, testimonio esse possunt Patres. Paulus enim, ut est annotatum, ad deterrendos & res Quia in pane Bu-chanstiaces Typus nocandos Corinthios a prophano, qui apud ipsos inualuerat abusu, pas & annuntiatio mot nem uidelicet Domini, iuxta inflitutum à Christo finem & modum, non digne manducans esse in propria cuiusq. ccena edendum, cum sit in manducatione ipsius, mors cut sit mortis. Domini amuntianda, donec ueniat. Itaqu fi quis ederit, ait, panem hunc, & biberit de poculo Domini indigne, reus erit cors poris & fanguinis Domini, manufefte per hoc oftendens, ab is pas nem Domini indigne manducari, à quibus in memoriam mortis ipsius non manducaretur. Idq. clarius adhuc sequentia eiusdem Pauli uerba euincunt. Probet seipsum homo, & sic de paneillo edat, & de por culo bibat. Nam qui edit & bibit indigne, iudicium fibi Hic apod Paulum edit & bibit, non dijudicans corpus Domini. fratres mei cum conuenitis in vnum, ad comedendum pus in pane. (cænam videlicet Dominicam) alius alium expectate. Quod si quis esurit, domi edat, nead iudicium conue. niatis. An enim non satis euidenter his indicat Paulus ; quid nam uere sit illud, cuius Prophana & indigna sumtione iudicium incurratur?nempe pas nis & poculum, que in communi quidem menfa, ab his qui esuriunt, cone tra famem, non autem sic, in hac facra Domini mensa, a conuiuis ipsius sus mantur. Ideog, hunc panem qui dicitur Domini: Quamuis non substantia matura, usu tamen & fecreta mysterij uirtute, ab illo communi pane discernenduni

Itaque appellatione pants

sendum effe, quod Paulus conqueritur abijs non fieri, qui exfymbolis

conuinia facientes, corpus Domini in hoc mysterio non discernerent Proinde, nulla subest necessitas, ut boc modo, indigne pane Domini manducantes, corporis Christi rei fiant; illud realiter & corporaliter ab is ore & dentie bus sumi es manducari oportere. Esta non exigua inter hac differentia fat cienda, quod Paulus de sacramentali pane Eucharistia loquens. Si quis & Anguet. feriros de derit (air) de hoc pane indigne, iudicium sibi manducat. Ahud eit panis Ipfe uero de fe Chriftus dicat. Si quis ederit de hoc pane, viuet a Ahudpanis Do in æternum. Panis quem ego dabo caro mea est. Vnde Aus Afrud panis Do Alud panis Do guftinus, Originem sequutus: discernit panem Domini, ab ipso pane Dor nis vive de cor mino, de quo iplemer air. Ego fum panis viuus, qui de coelo des Bap. 14 de confe. Scendi, quem à reprobis & qui fidem Christianorum, quas ola peccare Origenes. cap. 15. remittuntur, non habent, negat manducari. Sic autem de hoc Origenes. Muthenin Panis Qui vocatur Domini, qui per verbum Dei & preces sanctificatus est, quamuis à simplicioribus sanctis ficare credatur, non suapte natura sanctificat vtentem, alioquin fanctificaret & illum, qui indigne eum Domis no comederet, de quo tamen aliter Paulus: sed iuxta id quod materiale habet, in ventrem mittitur & secessum abitiluxta autem precationem, qua illi accessit, pro modo & portione fidei, non materia panis, sed qui super eum dictus est serma, prodest non indigne eum Domis no comedenti: ates hoc de Typico symbolico co Christi Dicrimes Typici corpore dictum fit. Iplum verò verbum caro factum, quod est verus cibus, qui comederit omnino viuet in aret num, quem nullus malus edere potelt; quia est verbum & panis viuus, de quo scriptum est. Quisquis ederit panem bunc, ninet in aternum. Conftat ex his, Originem ex recepta Ecclefia

fui temporis fide & fententia , a qua fi aliena fenfiffet , proculdubio , ut in multis alijs, areliquis Ecclefiafticis doctoribus, in re præfertim tam graui, fuiffet reprebensus; uerba hac Pauli. Quisquis ederit panem hunc indis

gne, Gc,

pte natura non fan

communis.

Contra tranffub Bantiariones

& veri corporis Christi, quo ad om anone, ubniem gne, Se de pane Domini per uerbum & preces sanctificato, qui Typicum corpus Christi sit, & suapte natura utentem sanctissicare non potest, sed ex consciencia & side sumentis digne uel indigne Domino manducaturi Non autem de ipso Christi corpore seu uerbo incarnato, quod est panis uis uus de coelo intellexisse.

Adeo autem non est existimatum aueteribus in Eccesia Patribuss ideo corporis & Sanguinis Christi reos fieri, quod illud corporditer & ore: Samo. de Lapla fed indigne percipiant of manducent, ut Cyprianus eos, qui tempore perse quutionis in Apostasiam lapsi, absq. sollemni corum & publica pænitens tia , Euch riftiam distribuunt , contra officium facere ; adeog corporis & Sangninis Christi reos fieri dicat. Sed & Synodus Toletana, quæ sacer & Cap. Relation to dotes, qui sacreficium offerentes, ipsimet eo non communicant, reos esse a. Oblatio sacrific pronunciat Dominici sacrmenti : longe uidetur aluer sensisse, quam ut ius communione dicium Sacramenti quis incurrat, & reus corporis Christi fiat, opor: 1. Comut. to tere ab eo corpus Christi, quamuis indigne, reuera tamen accipi. Ambros sius quoq indignos eos esse dicit, qui mysterium illud aliter celebrant, quam à Christo fuerit traditum & inftitutum. Quia non potest effe deuot tus, qui illud aliter præsumit, quam traditum estab auctore. Et tamen nemo recte dixerit, etiam in facrilega orainis divini violatione, necessario opors tere Christum corporaliter præsentem esse Ermanducari. Porroreum cors Quid Rerenn con poris Christi fieri hoc esse dicit Ambrolius. Poenas dare mortis Do poris Christi Arti. mini:quia videlicet pro is occifus fit, qui beneficium ipfir us in irritum ducunt. In quo Paulina fententia rationem recusime expressit. Quoniam enim panis Eucharistia, panis mysterij & corpus panis mysteri, Ty Christi est, quatenus in mortem en traditum, in cuius sumtione coms pus passionis Chri memoratio mortis ipfius & facrifici inest repræsentatio : Vnde etiam 3. & Augua, Pal. Typus mortis Christi, & facrificium seu passio ipsius in coena daridicio 210 tur; Ideo oftendere uoluit Ambrofius, non simpliciter corporis, sed in mortem traditi, adeoq: ipfius mortis, reum dici indigne sumentem, quia bet neficium mortis, in hoc mysterio sibi oblatum (Ibi enim inquitest omne Lib 2.000, 2. mysterium : quia pro le passus est) indignitate sua repudiet teniere, co in mysteria.

writum ducat, ut igitur per hoc mortis ; fic etiam corporis, in mortem tradis ti, reum fieriest intelligendum.

Home tain Mar

Mysterium

Chrysoft Word. 46 in loan. Cornt.tt. Mysterium pon est

Quibus consentit quod Chrysoftomus, Christum his uerbis, quod pro nobis traditur, & qui pro nobis effunditur. Mysterium boc crus cem & passionem eins dixisse scribit. Per hoc ergo quod Paulus reum fant guinis fieri dicit, oftendere eum noluisse: Quoniam perinde fit , ac fi ipsum de tacrificii Curitii effudisset illud cædem esse non sacrificium: Quemadmodum & tunc cum crucifigeretur Christus, transfixerunt, non ut biberent, sed ut effunderent: ac ideo indigne mysteria participantes, eodem modo, quo Christi interfector res puniri. Ex cuius sententia hoc sic explicat Theophylas the realiser Court ctus, non fecus qui hoc mysterium indigne sumserit, sces leri obstrictus erit, quam si sanguinem Domini fuderit.

* Cum itaq boc modo, non tantum sacrificium in coena fieri, sed & cadem in sangumis effusione committi scribit Chrysostomus; Sicut cum Christus crucifigeretur, cuius in cana agitur mysterium, atq. indignos sieri reos ans guinis in cade, & non participes in Jacrificio: (conferuntur enim Christi interfectoribus, qui sanguinem ipsius fuderunt non biberunt) Quis non uis det & intelligit , bæc fic myftice dicta nihil cum real i præfentia sanguinis in uino, er corporaliter ipfius ore facta potatione, habere commune? Non enim ex hac collatione myfterij, cum ipfa passione Christi, & interfector rum ipfus cum indigne prophanantibus mysterium, magis sanguinem Christireuera bibunt, qui eum in mysterio effundunt, & rei siunt, quan qui Christum crucifixerunt, ut sanguinem eius funderent, non ut bis berent.

Sed & Augustinus, eos qui indigne baptismo utuntur, iudicium Augustinus, contra oca & rangustum, co qui mationem esse unit corum, qui indib gne Euchariftia utuntur, quod indicium non uitam manducent; cum ludam fic corpus Domini accepiffe ait, ficut Simon magus baptifmum. Indignos Corpus profacta mento corporis. enim facramentum pietatis & tanta rei ad iudicium prasumtionis sua, eò un indi quod immundi ad sacramenta Christi accesserunt accipere, & in eo reos fieri docet, quod non mysterium pro se, sed testimonium contrase accipiant.

kem:

sem: Quia facramentum foris ventum ; vem eutem ipfam, cuius est facra De correctio. De mentum, intus nonthabent. Veenim Augustinus perpetuo inter fe relatine manif. cap-joouponit facramentum, & rem feu uirtutem facramentis Ita quoq codem mo continue discernismenducationem. Quid est Christum mandus Cap. quid est Christum mandus Cap. quid est Christum accis flum, de confe. duit. pere. Multi enim indigne accipitte, de quibus ait Apostos lus, qui manducat & bibit indigne, judicium manducat & bibin Sed quomodo manducandus est Christus Ouo. modo ipse dixit, qui manducat carnem meam & bibit fanguinem meum, in me manet & ego in eo. Etfi indi gne accipit sacramentum, acquirit magnum tormens sum; Qui autem manducar & bibit Chriffum, vitam man ducat & bibit, Illud manducare est refici : Illud bibere de confec. dist. 2est vissere. Ex his illud primo perspicuum est, Augustinum negare, Solum in sacramen Christum uere manducare, effe hoc, quod solum in facramento corpus eius to corpus.i.corpo accipere: Ea nimirum ratione, quia multi hoc indigne accipiant & iudis ris facramentum, centur. Vnde percontrarium hoc ipfo indicat, ipfum Christum ad indicis haben um non manducari, sed hoc fine & effectu, ut qui illum manducant, in co maneant; or ipfe in is. Deinde licet aliud fit , folum in facramento corpus Seu indigne sacramentum accipere, & aliud Christum manducare; tamen per hoc folum absq. Christo sacramentum accipiunt indigni, iudicium eos manducare.

Denia si omnino Grecte causam, cur uere indicium sibi sumant & rei frant indigni, intelligere & scire libeat. Certe Paulus non ideo hoc; quia corpus & sanguinem Christi reuera accipiant, sieri docet: sed quod cors pus Domini non dijudicant, hoc est, ut Cyprianus & Augustinus interpre? Sermo. Become & tantur, quia negligeter & indiscrete panem bunc, ut quemlibet alium & trad. 162. in 102. uulgarem cibum; non autem ut facramentum feu in mysterio corpus Chris Ri pro nobis in mortem traditum, Privituali intelligentia fidei percipiunt, at a fic in pretionon habent, sed afpernantur, prophanant & conculcant corpus & mortem Christi, cuius cum memoria in hoc Mysterio perages

re , eiufq excinftitutione & promisione dinina participes fieri deberent, Prophanatio faces dat in res uplas.

August. tib. 3. cap. Significatio facra

In Malachiam

Alind myfterium.

Homil. 24. 1. Co runh :L Quomedo menfa Domini iudicium

gis damnas.

mentorum redum propter hunc contemtum, res ipfa in myfticis earum fymbolis repudiatae & contumelia affecta uidentur. Nam quia sacramentorum dignitas &. aftimatio, ab ipfis rebus per ea significatis pendets ideo etiam rerum in is sacramentali hac significatione, hocest, arcana gratia dispensatione, encalis, ett arcana promissarum & oblatarum contumelia reatu & indicio obstringuns tur indigni, eo quod, ut dichum est, in prophano facramentorum ufu, res ipla uiolentur es contumelia afficiantur, propier mysticam illam, qua est ex ordinatione divina, inter factamentum Grem factamenti relationem & coniunctionem, Et hine Hieronymus, Dum facramenta, inquit, violantur, iple cuius funt violatur. Et Augustinus scribit: Quamus abfq uifibili signo sancuficari possimus, in contemtu tamen uis sibilis figni, inuisibilis gratia & sanctificationis inesse prinationem. Et grave est, quod Chryfoftomus ait, indignos & peccatorum fordibus pola lutos, Christum in mysterns conculcare, & testamenti sanguinem commus ne & pollutum ducere, & spiritus gratiam contemnere. Proinde mensam Domini, qua tantorum bonorum caufa est, & uitam exhibet, iudicium fice ri dicit, non suanatura, sed propter accedentis uoluntatem. Nam yt Prafemia donan præsentia eius, qui magna hæcnobis & arcana dona of tis in dono oblata, fert, nisi accipiatur, magis damnat: Ita & mysteria maio, ris punitionis prebent viatica his, qui indigne communicant; quia corpus Domini no dijudicant, hoc est, non con siderant magnitudinem corum, quæsunt proposita, nec Housel 93 in Mast. muneris magnitudinem apud le reputant. Quod igitur non omnes lucrum inde consequentur, id certe non illius causaqui maxime hoc optat, accidit: sed eorum culpa, qui eum suscipere nolunt. Singulis enim fidelibus per hoc mysterium sele coniungit, & quos ipse regenerauit, non ali nutriendos tradit, fed ipfe ftudiosissime alit.

Caterum quomodo corpus Christi in mysterio hoc recte discero mendum fit elegenter explicat Bertramus. Panis ille (inquit) qui

per

per sacerdotis ministerium corpus Christi efficient, aliud de Patriation al exterius humanis fensibus oftendit, & aliud interius fides indigna fier. lium mentibus clamat. EXTERIV Squidem panis quod ante fuerat, forma prætenditur, color oftenditur, fapor ao cipitur. At INTERIVS longe aliud multor pretiofius Corpus Chriffi & excellentius intimatur, quia coelefte, quia diuinum, id quomodo in my est, Christi corpus oftenditur, quod non sensibus carnis, sed animi fidelis contuitu, vel aspicitur vel accipitur vel comeditur. Vinum quoque, quod sacerdotali consecras tione Christi sanguinis efficitur sacramentum, aliud sus Banguis que vino interna con. perficio tenus oftendit, aliud interius continet. Non sincata. enim aliud quam substantia & liquor vini conspicitur, fapit & odoratur: At interius fi confideres, iam non lis quor vini, sed liquor sanguinis Christi, credentium mens ap. 8. tibus & fapit dum gustatur, & agnoscitur dum conspir citur , & probatur dum odoratur. De timore etiam & fis Cap. Timorem.de de, qua mysterium hoc sumi debeat, citatur in decretis sententia cuius confect. dufim. 2. dam Basily EPISCOPI ex Synodo. 8, in hac uerba. Timorem docet nos Paulus Apostolus dicens. Qui munducat & bibit indigne, judicium fibi manducat & bibit; Fidem vero nos docet Verbatone dique Domini fermo, dicens, hoc est corpus meum, quod pro tur fidel. multis dabitur, hoc facite in meam commemorationem, & quod Apostolus de vnigenito Dei filio dicit. Humi! liauit semetipsum, factus obediens vsque ad mortem crucis, Cum ergò anima his dictis fidem habet, & confie derat magnitudinem gloriæ ipsius, & admiratur humis litatis profunditatem, quomodo tantus ac talis obedis ens fuit patri, víque ad mortem pro vita nostra, puto quod prouocari possit vsque ad affectum & dilectionem ipfius & Dei patris, qui vnico Filio non pepercit, fed pro nobis omnibus tradiditillum. Talem ergo fidem & affe | Vera fides

champræparare in animo fuo debet is, qui panem & call. cem Domini percipit.

Hiero. esp. soin Match.

Indigni arcentur communione facro

an. &fermo.31. de verb Domini. Tractat. 59.in lean.

Bermo de coma.

Longeitag diversa exhis effe apparet, corpus Christi ab impijs uere manducari (quod Paulus non dicit) & in manducatione panis Domie mi , quitradit in mortem & ad falutem oblati corporis Christisacramens tum & representatio est, impios & indignos reos ipfius corporis Chris DeBectesian Hier. fieri. D'onyfins, cum de indignis & à fancta communione sufpensis, ex uereris Ecclesia more loquitur. Qui in flagitia (inquit) prolas romanunionesacro psi surit, diurina quidem venerabilium symbolorum cons templatione & participatione arcentur merito, Læduns tur enim magis, si iudigne sancta percipiant, & deuenit unt ad majorem sui & rerum diuinarum contemtum. 7. in Marth. & Cy Hinc in Ectlesia uoce Diaconi exclamari solebat. Sancta Sanctis, Aus antitio 12. cap 50. gustinus, de uisibili cibo & ipso pane sacramenti loquens, ait: Quara in loan. Trachat. 26 in lo. multi de altari accipiunt, & accipiendo moriuntur; vne de Apostolus dicit : judicium sibi manducant & bibunt, Et de Iuda scribit , quod indigne & iudicium sibi manduearit , in eo, quod non ut cateri Apostoli , ipsum penem Dominum, sed panem Domini, contra Dominum manducarit, hoc est, ut ait Cyprianus sceleratum ipfius os panis fanctificatus intrauit, Q namuis Hilarius; Chriftum afe fumto calice & fracto pane, ccenam afq: Iuda peregife aufit affirmare, eo quod ne dignus is quidem fuerit externorum sacramentorum commus nione. Vnde tanto minus sensisse uideri potest, Iudam ueri corporis Christi communicationem in ccena percepiffe.

In cortice facramen mors ablg spiritu accipitur. Veriras appolitze tufpirirus & in cor ece facrament.

Nonigitur necessario concedenda est, ab indignorum indicio Grea. ta correct acramen at Se patea literze, tu corporalis illa carnis Christi in pane maducatio. Equidem Bernhardus, ueritatem carnis in sacramento sibi apponi » sed tamen se corrice sacramenti Vertras appolite carnis furfure, littera palea, quasi uelamine fidei, cotentum hic offe oportes re: Atq bac talia effe scribit , quamortem offerant, fi de primitijs spiritus fancti condimentum non accipiant Quia abfa friritufacrimentum ad iudi-

CIMM

cium fumatice. Quibus cerse per corticom facramenti. & verris furfur por learny littere que abfa Spiritus condimento mortem afferent famenti, new ipfum in factamento reales inuifibile Christi corpus intelligituoluit Bern bardus: Siquidem apposite in facramento carnis nevitatem . Spiritus faneli condimentum effe dicat, fine quo facramentum fumatur ad indicium. Mie rum est autem profecto, cum Indais intellectu difficilenoneffet, quemodo Lenit. 7. 20 22. immundi accedentes ad ea .que Domino fantificata fuerunt, polluerent fanctummomen Domini, Item, quomodo in non eineum cifis per conteme Genetiztum, feedus & paelum Domini irritum fieret tantopere tamen inter Ohrie flianos bodie cotendizac pano etiam pra nimio cotentionis fludio i pnorari, quomodo impij, indigne utentes facramentis, res ipfas contumelia afficiant, & indicium reatus incurrent. Sand Cyprianus, Eucharaftia perceptionem, Lib. 3. ad Quiting. ad hoc quod attinet, confert cum carne facrificij ucteris Teftamenti. Cum cdelaplis.ldem timore & honore (ait) Euchariftia accipienda eft, in Leuis Palchaffus cap. 19. tico dicitur: Anima quacunt manducaueris ex carne far crifici falutaris, quod eft Domini, & immunditia eius fus per ipfum est, peribit animailla de populo suo, dem in Epi; flolad Commbios. Quicuncy ederit panem aut biberit calis cem Domini indigne, reus erit corporis & fanguinis Dos mini. Sed & impanitentes bapti ati, quamuis aqua, non autem fanguine Christi nero perfundantun recte tamen dicuntur prophanare er conculeare Sanguinem Christi, cuius lauderum in uerbo est baptismus; Sient er qui sez Theodoretos cap. mel inmortem Chriftibapti Tati, donum coelefte guftarunt, gralium deins de baptifmum accipiunt , bac ignominiofa mysterij reiteratione, dicumtur denno crucifigerefilium Dei.

Est uero prorsus simile hoc argumentum Pauli, ab indigna impio. Argumentum à mythica relatione rum panis Domini manducatione ad hoc, quod indicium sibi sumant, & rei signi ad rem signa. corporis Chrifti fiant , exemplicailla figni ad rem fignatum relatione, front time sine Mipenfatio, aut m pracedenti capito a fractione panis ; in ufu infliento, argumentatur ad ob comernti ipfins scois covicip communicationem corporis Christi, ab unius item panis moris et. Scompta argumen manducatione, ad unitatem corporis sidelium in Christo. Item ab esu uictio tia facramento ad

rem fagramenti

Regula factamen cottunpol muitos 1.66 2.

marum, ed elteris & cultus communionem; ac deinde etiam ab idolorum fa cris, ad norvaviap er communicationem Diabolorum, cuius argumenti hac ratio est. Quod ficut rerum nomina proprietates & effectus tribuuns Theodor. Dialog, tur symbolis: Ita nicisim, qua symbolorum propria sunt, & in symbolis frunt competunt & tribuuntur rebus ipsis, ob eam, que est in symbolis, ret rum in mysterio, ex dinina ordinatione, reprasentionem.

Cyprian.fermo.de laptis Bpiftol. 15. lib.3. Christus ab Apor tus, indigna facra. mentorum com munione, eriam manibus & ore Piolemer inuadi,

Et binc Cyprianus de lapsis in apostosiam (ait) Quod qui à fide desciscentes Christum negauerunt, & idolor facris coms statis mente nega municarunt, inuadant corpus Christi, eiusch carni & sanguini vim inferant, cum ad facramenta indigne et able fat lutari panitentia accedunt, atoita plus manibus & ore delinquant in Dominum, quam dum eum negant. autem quis aliter, quam de symbolis, manibus & ore sic fieri recle intelligat? Nam uim atq inuasionem his uero corpori Christi, quod exaltatum est in æterna gloria & beatitudine ad dexteram patris in cœlo fieri, nemo fanus dixerit, & tamen hoc ita in fignificante mysterio fieri intelligitur: Eo dem plane modo, quo immolatio seu actio sacerdotis in ccena, passo, mors er crucifixio Chrifti effe dicitur. Et Chryfoftomus (ut supra est annotatu) hoceft de confect. ab indignis & reis sanguinem fundi, & quasi cadem in corpore Christi 1. Corint. 10 . In L committie Ambrofius, eos qui Idolothytis uescuntur, mensa Domini ins dolothycon via corpus Demini fultare, & corpus Domini crucifigere, ait. Quid igitur mirum uideri pos test, et in symboloru prophanatione er abusu, reos fieri indignos? Si in print cipis alicuius ftatua violatione la sa maieftatis crimen committatur, cum Statua principem sola & nuda significatione tantum repræsentet. Symbola autem, ex mystica uirtute sua in arcana gratia of salutis humana dispensas cione, ex parte ordinationis divina, in veritate verbi & promisionis', etiam, corporis & fanguinis Christi, in mortem pro nobis traditi & effusi, exhib bitionem & communicationem uere conjunctam habeant.

Sicfym'no anon funt nuda dena.

propter realem exiltentiam.

Augustinus capit.

dillind 2.

Et quidem ante inuectum transsubstantiationis dogma, etiam saculo ratur hic auctorin tam admodum corrupto, non aliter de indignorum manducatione, iudicio & reatu fenfit, at a fic monaftica disciplina Magistrum instruit, Paschasius Abbas.

Palchafins Edicio. Colon.cap. 14. vi mit anno. 900. Ci decretts cap.itera diffnict. 2.

Abbes, Omnino inquit, Christus vira cft, a qua mortali cris Capita. minereus longe alienatur; Hincquogs eft, quod ait. Qui manducat carnem meam, & bibit sanguine meum, in me manet, & ego in illo: Alioquin nisi prius in me maneat, & ego in illo, carnem meam manducare non potest, nece fanguinem bibere. Et quid igitur est, quod maducant omnes Mouha homines indifferenter, quam læpe lacramenta altaris percipiunt Percipiunt plane, sed alius carne Christispirituas liter manducat, & sanguinem bibit; alius verò non, quamuis buccellam de manu sacerdotis videatur percipere. Et Quidindigni per quid igitur accipit, cu vna sit consecratio, si corpus & san. guinem Christi non accipit vere? Quia reus indigne accis pit, sicut Paulus Apostolus ait, iudicium sibi manducat & bibit, non probans se prius, nec dijudicans corpus Domini. Ecce quid manducat peccator & quid bibit, non vtice fibicarnem vtiliter sumit & sanguinem, sed judicium, licet videatur cum cæteris facramentű illud percipere. Et qua lis de facramentats re? Quia senon probat, nec dijudicat corpus. Cogitat manducanionis. enim infidelis, digna & sancta quod possit indignus accis peres non aliud quidem attendens, nisi quod videt, neg intelligens, nisi quod ore sentitur: Nequaquam igitur Contratium supra credit aut intelligit, quale vel quantum sumit sudicium. mus sinje, quitadi discernunt corpus Nempe, quia simul omnes ex vno edere cernit visibiliter, Domini. necsi aliqua sit virtus in eo satis ex fide sapit, propter o illi virtus facramenti subtrahitur, & in eodem ob præsumtios subminimum indi. nem iudicium reatus duplicatur: Vnde Apostolus ait, accipientibus. Probetse homo prius, & sic de pane illo edat & calice bibat: Quibus duobus servatis, videat vtru digne accipere Corpus Domini quomodo dijudi possit, videlicet vt dijudicet corpus Domini, quid est, quas cerur. tumue facramentum, qualifce virtus facramenti; quia di corporis ne pane tinu & spirituale est; deinde semetipsum probet. Vtrum existentim.

in core

quin nili & illud foiritualiter dijudicat, & femer ipfum ad

Cup. 10.

Lut virtus fpiritus a' digne', aut ab in digne communi cantibus, furnitur

percipiendum idoneum probet, iudicium fibi mandus cat: Quia bono male vtitur. Er post : Quisquis accedis. huncattende & timeas Pontificem; non eum, quem falles re te putas: fed illum, cui cuncta patent, & timeas percipes cantibus, fumitur fudicium facramen re, non virtutem Spiritus, fed iudicium facramenti. ludicium autem facramenti est, vehabeat reus prioris culpæ delictum: Deinde consemtus sui peccatum superbiæ vel facrilegií contra Deum, quia aufus est contingere quod non lices mili mundis. Hic auctor, ut apparet, facramenta quidem corporis or fanguinis Christi indifferenter abindignis sumi, sed non care nem Christi foiritualiter manducari, ait, fieri tamen nibilominus reos, quia putent digna @ fancta ab indignis percipi poffe, cum aliud quam quod uis dent, & ore fentiunt, non intelligant, nec untutem facramentiese fide cas wirus, est commu, piant, propter quod etiam biec uirtus facramenti ifs subtrabatur. Est autem Sacramenti nireus , us alibi hoc idem anotor ex Augustini & Hefychij fens tentia tradit, ipfa carmis & fanguinis Chrifti , fritualiter , hoe est palato mentis & guftu fidei facta participatio. Non itaque banc subtractam sacramento uirtutem : sed solum absque nirtute sacramentum percipiunt. & percipiendo rei finnt indigni : subtracta nero nirtute, tantum remas net, quod uifibiliter ab indignis comeditur, & ore fentiur. Quia nis fi per fidem mintelligenciam, ait, nibil præter panem o nimum guftans tibus sapie. Quo pertinet, quod idem Paschafins letius adhuc de discere nendo à digne sumentibus mystico illo Christi corpore scribit. tus, ait, tanti sacramenti consideranda &inuestiganda est; ne forte cenfeamur & ex eo indigni, faltem finon fatis dif. cernimus illud, necintelligimus, mysticum Christicorpus

& fanguis quanta pollent dignitate, quanta præemis

neatvirtute, & discernatur à corporeo gustu, vt præstant

tius sit omni vetere sacrificio. Hocsane si quis ignorat,

non dife

nicano rerum cum fignis, ex instituta Daim verbo or dinatione. Cap. 6. 8. 10. 13 £ 39.

Cap.17.

Cap. 7.

Idem fupraBer mamus.

Mysticum Christi corpus, panis Bu charilli c.cap 15. Hzenon comper tunt nec dicuntur de ipfa corporis Christi veritate.

non discernit, & ideo timendu, ne per ignorantiam, quod nobis prouisum est ad medelam, fiat accipientibus in ruis nam. De hoc enim mysterio corporis & sanguinis Christi, non habet potestatem edendi, non solum omnis alienige? na, inquilinus & mercenarius: Verum nec qui per igno, rantiam tanti mysterij occecatur. Per ignorantiam autem tiam no dejudicant fllud percipit, qui virtutem eius & dignitatem facramen cap.14. Interpretati ignorat, qui nescit vere, quod corpus & sanguis sit Dos tur sententimi ti ignorat, qui nescit vere, quod corpus & sanguis sit Dos tur sententimi ti ignorat. mini secundum veritatem, licet in sacramento accipiatur per fidem. Hic quidem mysterium accipit, sed nescit mys sterij virtutem. Item, quod alibi de discrimine digne uel indigne com: Cap. 18. municantium ait. Quod visibilis facerdos per ignorantiam omnibus indifferenter tribuit, Christus virtute maiestatis fuæ, interius, cui ad remedium cuica ad iudicium tribuas tur, diuinitus discernit. Quis enim carnem ipsius & san Vnde à quo care Christiaccipiatur. guinem, nisi ab eo iure accipit, cuius est caro, & ideò alius accipit mysterium, ad iudicium damnationis, alius virtu? tem mystern, ad salutem. Quia qui sine penitentia & cor! Cap 17. rectionis venia aulus est temerare mysteria, iudicium ex cipit, dum cogitat nihil amplius, quam quæ videntur, nec bitmi ara de coolo intelligit miser, quod nunquam caro Christi, nisi de mas percipitur. nu eius, & sublimi ara, vbi Christus Pontifex futurorum Cab. 64. bonorum assistit, iureaccipitur. Alioqui enim neccaro Veracaro & Sn. nec sanguis est, sed iudicium, quod percipitur: Quia sine sumintur ad u donante nullum male præsumentibus donum ex Deo præstatur. Vnde si volumus hæc cum Christo accipere, Cap.co. fursum in conaculum magnum & stratum ascendamus; dum eft sursum, a quia nisi magnum sit, non omnes capit. Ascendamus aut cantibus. tem sursum, quia qui deorsum iacent, non ista cum Chris sto, sed fel draconum infeliciter cum luda, vt sint in felle Quid accepert amaritudinis, bibunt. Hincquoc Paulus, Quæfurium tudas.

Cap.s.

Qui per ignorane

funt sapite, non quæ super terram. Non enim alibi, vbi hic calix noui testamenti est, quam sursum accipitur, & quia noui testamenti est, non nisi ab innouatis, qui sunt sine vetustate peccati, comminicatur. Et post: Liquet ergo quod fine illo nihil est, quod habetur, nihil, quod percipitur, eò

quod omnia dona virtutum hoc vno clauduntur.

Hac uero cum ex ueteris Ecclesia consensuita se habere constet, mis randum est, huic argumento, quo ab hoc indignorum iudicio or reatu, ad corporalem carnis Christi manducationem in is probandam, uulgus hactet nus uti cosueuit, tantum a multis tribui potuise, & adhuc quidem adeo euis denti ipfius fallacia ad circumueniendos mifere imperitos tribui, cum firecte excutiatur, in explicatione secum non consentiat. Vt enim panis & uinum, uescentibus in ccena, caro & sanguis Christi sint uel fiant, ead uere percis piantur, non ab alia qua Spiritus S. operatione & uirtute est, quo efficiente, caro & Sanguis Christi, per panis & uini symbola fidelibus comunicaniur. Sed of ab ipfo Christo summo sacerdote of pontifice, cuius hac caro of Sanguis est, accipi illa oportet. Cæterum banc Spiritus S. operationem, in efficienda, hoc modo, carne Christi, eiusq; exhibitionem ab ipso sacerdote Christo prastandam, ad impios quoq o indignos, in quibus hac uere fiant transferre, adeog. eos friritualis cibi conuinas er participes facere, ominium absurdissime, sine scriptura, sine ratione, & absa recte sentientis Ecclesia teftimonio & consensu affirmatur, Inter dominica mensa conuiuas, ait Cyprianus, Animalis homo non admittitur, quidquid caro & sanguis dictat, nihil sapit, nihil prodest. Et Theophylactus: Quis cum carnalis sit, possit suscipere spiritualem cibum, & panem qui de cœlo descendit, & carnem quæ comedie tur ? Et Beda: Omnis alienigena ex eo non comedet, Omnis infidelis non vescitur carne Christi.

Pashaffus.cap.10 8 12.31.8654.

Spiritus fandus Operatur carnem Christi in fideli bus . Pafchaf-cap. 6.84.9.

Cap. 6. Joan.

In Exodum, ab agno palchaliad rem ipfam.

Fallacia fecundum non caufam es

Neg. ad rem facit, quod quidam duplicem manducationis Christief fectum introducentes, aiunt, Christum non tantum habere potestatem sere uandi & uiuificandi, sed etiam iudicandi. Ergo quoq posse eum mandua

CATL

eari ad indicium & mortem. Falfa enim recitatur caufa indicif & mortis. Iudicat Christus, nequaquam se communicando, sed dicendo; Recedite à me operantes iniquitatem, hocest, contemtus & repudiatus. Manducatus uero non nisifaluat & uiuificat, sic enim ipse ait. Qui manducat me, viuet propter me. Et exemplo, quo utuntur seipsos refutant. Euanges lium est odor uitæ, scilicet creditum, & odor mortis scilicet contemtum. Vtigitur prædicatum potest effe odor uitæ & mortis : creditum uero, non lib. de veraluno nisi uitæ: Sic & Christus oblatus quidem in sacramentis & uerbo, potest cent.cap.; st. effe uita or mors. Manducatus, non nifi uita aterna. Nam ut Augustinus ait, Corporalia sacramenta nihil aliud sunt, quam uisibilia quadam uerba: Corporalia sacramenta, vilibilia Ideoq: sicut ipsum Euangelij uerbum, sic etiam sacramenta, odor uitæ & verba, fermo. de mortis effe possunt. Ipsa uero res, quæ utrog tam uocali, quam uisibili uerbo & contra Fanoffertur, non nist ad uttam dari & accipi potest. Et hinc Origenes, de ipso Cap. 15. in Flath. pane Domino, eiufq; manducatione loquens, ait. Etenim si fieri posset, vt qui malus adhuc perseuerat, edat verbum carnem fas clum, cum sit verbum & panis viuus, nequaquam scris ptum effet, Quisquis ederit panem hunc, viuet in æternű.

Huc pertinet, quod scribit Cyprianus. Sacramenta quidem decoma quantum in se est, sine propria virtute este no possunt, nec sicaramento non funt nuda ignu. Vilo modo diuina se absentat maiestas mysteris: sed quat uis ab indignis se sumi vel contingi sacrameta permittant:

Tamen spiritus participes este, quorum insidelitas vel in: Sacramenta asso spiritus participes este, quorum insidelitas vel in: Sacramenta asso spiritus participes este, quorum insidelitas vel in: Sacramenta asso spiritus participes este, quorum insidelitas vel in: Sacramenta asso spiritus participes este, quorum insidelitas vel in: Sacramenta asso spiritus participes este, quorum insidelitas vel in: Sacramenta asso spiritus participes este, alifes sum opossunt participes este dignis sum possunt sum propria este consensa de vita, alifes odor mor: Exclusiva esta de puritas, sibi faciat mansionem. Plura hinc ad rem pertinentia retato.

Lidem Augustin. in ta aluter considerari, quantum inse est, hoc est, à parte instituentis Dei, ex sicut de consecrat uero est destinatos so sinute est, aliter ex promiscuo eorum usu, in quo diduid. 4. sieri potest, ut quoniam falsus seu sietus est, qui accedit, hunc sinem seu

effectum

apienta?

Ergo etiam (mpij. quanta non eftipi car en Christi, Spiritualitho mo

effectum non consequatur. Quia Spiritus Domini effugiet fictum, de quo Augustinus. Si carnaliter accipis, spirituale esse non definit, grante non ettipu (quantum videlicet inle est, ex vero suo & destinato fine) fed tibi non est spirituale. Et sic intelligi potest illa regula, Nihil habet rationem facramenti, extra vsum institutum. Nam etsi baptismus, quantum in se est, etiam in Simone Mago, uerus baptis mus fuerit; Tame ipli uerus non fuit, quia indicium pro salute accepit. Ve rus autem baptismus, ait Augustinus, constat non tam ablus Augustinus.
Cap verus. de con tione corporis, quam fide cordis, vt Apostolus tradit, Fis demundans corda eorum. Item: Saluat nos baptisma, non carnis fordium depositio, sed conscientiæ bonæ stipulatio erga Deum. Recteitag, Hieronymus, qui non plena fide baptismum suf cipiunt, aquam accipiunt, non fpiritum. Et de circumcifis dicitur, quod qui legem non servant, is circumcisio vertatur in præputium. Hoc est quod ges neraliter definit Augustinus. Sacramenta in solis fidelibus &

Rom 2.

Lib. de baptif. paruulorum.

Auguftinus.

fecrat.dutind.4.

Bermo de refur. Carifti.

Sermo de Chrif

Tractat.26.in loan. Panis Domini per cramentum, Panis Vitre de coelo, ad virtutem facra menti. Lib 10 cap.13.

111.

Secundo, docet Cyprianus. Aliud esse sacramenta, aliud propriam corum uirtutem. Sacramenta autem dicit esse corporalia & uisibilia signa, non ipsam inuisibilis corporis & sanguinis Christisub pane & uino reas mate. Vutus sacramenti-liter existentis præsentiam. Virtutem uero sacramenti, intelligit arcanam illam gratia dispensationem, qua ueritas signa et spiritus adest sacramento. Et hinc Augustinus. Qui manducat de hoc pane, viuet in æter? num, sed quod pertinet ad virtutem sacramenti, no quod tinet ad visibile sa. pertinet ad visibile sacramentum. Quasi diceret, manducationem panis uita de cœlo, non ad uifibilis sacramenti perceptionem, sed ad uirtutem ipsius referendamesse. Sic Cyrillus aliud esse dicit mysticam benedis Etionem, o aliud uirtutem myftica benedictionis, qua in fidelibus facta

electis, hoc verè efficiunt quod figurant,

per spiritum, communicationem carnis & sanguinis ipsius operatur. Tertio, Quamuis sacramenta per se sine propria uirtute non sint 3 Virtus & gratia fa, eramenti, no existit Indignos tamen, ait Cyprianus, ipsa tantum sacramenta sumere & contine tione, nec conferrur gere, Virtute uero, quæ participatione spiritus comunicatur, non percipere, ex opere operato.

quia

quia corum infidelitate hac gratia contemnatur. Nam qui corde sice ci (inquit ibidem) & mente aridi sacris intersunt, vel eti am donis participant: Lambunt quidem petram, fed inde cramento penam necmel, nec oleum fugunt, nec spirirus sancti pinguedine landus. vegetantur. Quibus simile est, quod Augustinus ait. Corporalia fas Lib de Mant cano cramenta, quæ portant & celebrant etiam ab vnitate cor saramenta inter poris Christi segregati, formam pietatis habere possunt: corporatia. Virtus verò inuisibilis & spiritualis, ita in is esse non postis & spiritualis. test, quemadmodum sensus non sequitur membru, quans corporalis in pane do amputatur à corpore. Sunt itaq corporalia sacramenta, absq. ins prastation uisibili illa spirituali sua uirtute, in comunicatione rerum cum signis, instar amputati membri, sine aliquo corporis sensu. Sic mysterium hoc Eucharis stiæ, corporali & uisibili forma seu specie, & inuisibili atq spirituali ipsto us gratia & uirtute, constare semper sensit purior Ecclesia antiquitas. Non est omnino quantitas visibilis (ait Paschasius) in Cap 43. hocæstimanda mysterio, sed virtus sacramenti spiritualis, tur Typus a' verb sicut nec quantitas hominis Christi metienda est in cor/ Visibilis myster# pore, sed virtus in eo diuinitas consideranda. Ideireo nec quantitas dente pro cogitandum, quantum dente premitur: sed quantum fide rualis side capitur. & dilectione capitur.

Quarto, Hinc fieri dicit Cyprianus: Quod sacramenta, quæ sua quide natura, hoc est, ex instituto Christi, per uerbum, non nisi odor ui dignis sint odor te sunt, & ad uitam ex eorum uirtute consequendam offeruntur, indigne moris. fumentibus in mortis odorem cedant. Cumq, hoc gratiæ contemtus, in non legitimo sacramenti usu faciat; nihil hæc sanè ad corporalem carnis Christi in pane manducationem. Cedunt itaq in mortis odorem facramenta indis gnis, non propter uirtutis & gratiæ, quæ est ipsa carnis & sanguinis Chri sti communicatio, in dignam participationem : sed eius contemtum & pris nationem. Sic Bernhardus, corticem sacramenti & fursur carnis mortem & sursur carnis te Sumenti adferre scribit, nist condimentum, in communicanda oppositæ care veritan carns mis Christi ueritate, à Spiritu sancto accipiat. Deniq in hanc receptisimam

Impij fotom in far

totius orthodoxæ Ecclesiæsententiam, Augustinus sacramentum alicubi Bacramentorum in quotidie, alicubi certis dierum internallis, in mensa dominica praparari, & menta præparatis & de menta funti, de mensa dominica sumi dicit, quibusdam ad uitam, quibusdam ad exitium. Ipfam uero Christi carnem, quæ est res sacramenti, omni homini ad uitam, mulli ad exitium dari oftendit, quando eam confert per antithesin, cum como muni & temporali cibo. Hunc enim qui non sumit (ait) non vit uettnec tamen qui eum sumit, viuet semper. Illum verò cie bum, hoc est carnem Christi, qui non sumit, non viuet om nino, & qui eam fumit, habet vitam æternam. Hoc autem cibo intelligitur societas corporis & membrorum Christi. Hinc etiam duo colliguntur. Primum, quod per facramenta, que quotidie, aut certis dierum internallis, in mensa dominica præparantur, & de mensa dominica ad uitam uel exitium sumi possunt, non intelligat Augustinus, ipfam in ueritate carnem Christi, sed uisibilem sacramenti cibum, quem cars naliter & nisibiliter ore accipi & dentibus premi ait. Secundum, quod caro ofanguis Christi, sicut pro mundi uita data sunt, Ita quoq tantummodo ad uitam communicentur & accipiantur! Quia non alia ratione in cibum T potum dantur, quan qua eorum communicatio est societas corporis & membrorum Christi. Ergo etiam à uita corporis sui manducatio & potus eorum non potest segregari.

Valdeigitur ut ex supradictis apparet, in sano iudicio ducuntur, qui ab indignorum manducatione, ueritatem se corporis Christi in pane, & corporalem ipfius sumtionem astruere posse sibi persuadent, Cum enim as cramenta sint promissionis gratia signa, certe intelligere poterant & des bebat, non magis ex inftituto ipforum usu & deftinato fine facramenta pers tinere ad impios & indignos, quam ipla gratia promisio. Proinde sicut sacramenta non sunt promiscue fidelibus & impis tradita o instituta, sed cotra uoluntatem seu intentionem Christi, ab impijs, prorsus alio, quam suo uero, quo instituta sunt fine, usurpantur. Ita quoq comunicatio corporis & Sanguinis Christi, propter quam comendata est Eucharistia, non est ex uos lutate Christi ordinata ad utrumo tam uita, quam indicij & mortis effectu.

CAPVI

Bacramentum a mensa Dominica. Caro ab ipío Chri fto e fublimi ara percipitur.

CAPVT IX.

QVOMODO IM-

INDIGNI MANDVCARE

dicantur corpus Christi, & de duplici eius as pud Patres appellatione.

Bijciunt ueritatis aduersarij, apud Augustinum Galios Pa tres, non raro, fed perfæpe legi, etiam impios & indignos corpus & Sanguinem Christi manducare & bibere. Viigie tur Patrum hac de re testimonia, recto atq. legitimo sensu percipiantur; Imprimis spectanda est perpetua cuiusq; scri-

ptoris sententia, ex qua de ijs quæ per occasionem aliquando dicuntur, sue mendum est indicium & facienda interpretatio. Est autem hac Augustini (ut alibi abunde est explicatum) firma & constans, de dominica coma ner gotio, doctrina, quod ficuraliter corpus Christi in facramen Perpetua Augusti to, & suo modo, aliterautem reuera esse & dici: Sicetiam ni de saramento aliud visibilirer, ore, & foris in sacramento, aliud verò spiritualiter intus & in veritate accipi tradit. Eos itaque qui in Christo non manent, nec in quibus manet Chris stus, spiritualiter & in veritate carnem ipsius non mane ducare, nec sanguinem bibere : sed visibiliter & carnaliter facramentum corporis & fanguinis tantum ore & dentibus premere. Sic alios esse, qui pertinentad visibilem fa- Affud to niodo, cramenti cibum. Alios, qui ad uirtutem sacrameti: Et quemadmodum aliud revera sorpus illud, quod est suo modo, opponit ei, quod est renera corpus Christi. Ita etia Sacrameto tenus Greuera carne Christi manducare discernit. Acproint Non eft inver toniv de ex his liquido constat, ignotum suisse Augustino, tertiu nant manducation illud manducationis in cœna genus receter à Sophistis innectum, quo vera Christi caro, quasi realiter in pane exis stens, nece spiritualiter ad manssonem Christi in nobis essi cienda accipiatur, nece visibiliier & carnaliter ore & dens

ubus

tibus prematur, sed tamé supernaturaliter & inuisibiliter

Fundamentam er rons.

loan.

Lib.19. cap. 12.

ciuit. Dei.

cu pane externa oris perceptione deglutiatur. Quo nugatos rio comento, bac uerbatoc est corpus meum, proprie quide & iuxta to entou; fed illa: Accipite & manducate. Item: Bibite ex hoe omnes, alio modo, hoc est proprie, de pane & uino, alio idem modo & im? proprie de ipso corpore & sanguine Christi intelligenda effe contendunt. Estigitur Augustinus impios & indignos carnem Christiin sacramento manducare dicat: tamen, quia que in sacramento fiunt, abeo, quod estin re Queritate, uel ut relatine opposita distinguit sideo non tribuit illis ueram carnis Christi manducationem. Non tantum in sacramento (ait) Cap. quidest Chri Christiedamus, quod & multimali faciunt, sed usque sum, & cap. Crede carne Christiedamus, quod & multimali faciunt, sed usque Trad. 7. in Bpin. ad Spiritus participationem. Item: Sacramentum cprpor ris & sanguinis Christi accipere & malus esse potes. Cor-Lib. 21. cap 25. de pus autem Christi reuera manducare dicendus non est. qui in corpore non est Christi, &c. Infacramento corpus Christi comedere, perinde est, ac si diceret in significante mysterio percipere. Nam quæ in facramento fiunt, externe & unfibiliter fieri, ac carnaliter ore & dentibus premi: atq. hinc facramenta corporalia & uifibilia bonis & malis communia effe docet. Cæterum quia corporalia hæc sacramenta, etiam ipfarum rerum nominibus, quarum faci menta funt, appellantur; adeog. pa nis Eucharistia suo modo nocatu. Chi i corpus, quia nidelicet tam ma. gnærei est sacramentum. Duplex est in Augustino & Patribus corpus Christi, sacramentale & uerum, Sacr. ventale corpus mihil ali Duplex corporis Christi appetlatio, ud est, quam ipsum veri corporis sacramentum, eo los quendi modo, quo vt sæpius est annotatu, signum quod fignificat, rei fignificatæ nomine appellatur. Et ut Theodos doretus ait. Symbola mystica, earum rerum nomina suscipiunt, quarum Symbola & figura sunt. Hoc corpus Christi quotidie confici, creari, ex pas nis & uini substantia mystice consecrari, benedici, offerri, in terram cade>

Duplex corporis Myllicum & facra mentale corpus Christi. Dulog. L.2.

Hec non comper tunt vero & nanu re, consumi, frangi, dividi, videri, manibus palpari, labijs & dentibus ats rak corpori Chari tingi, or in os ingredi; deniq ei dentes infigi, eoq. corpora nostra constare,

mutriti

nutriri & augeri , pafim dicitur & legitur apud Patres. Hoc corpus eft, quo(ut Augustinus ait) quodamodo manibus suis ferebatur Christus, quod Pal. 33. norunt & intelligunt fideles. Nam idem alibi panem d'Christo manibus suis gestatum esse dicit, quem Apostoli aspexes Domi. veracero runt, & faucibus suis gustarunt. Vt enim hunc suo mo non gustatur saus? do corpus vocari, ita Christum quodammodo se manis bus suis gestasse intelligit. De hoc corpore loquitur, cum aliud esse dicit. Solum in sacrameto corpus, & aliud ip/um Christu manducare. Item: Solumin sacramen eum aut: Interrogo vos fratres, dicite mihi, quid plus videtur Cap. unterrogo.t. vobis, corpus Christi, an verbum Christis Si vultis vere quant. respondere, dicere debetis, quod non minus sit verbum Hic sacramentum Dei, quam Christi corpus, & ideo non minus reus erit, qui confertu cum ver verbum Dei negligenter audierit. Quam ille qui corpus Domi verbum, cap. 7. ni sua negligentia in terram cadere permiserit. Corpus hic prosacramento collario. corporis, accepisse palamest, quod nisi sit, bis absurdus uideri potest. Aus gustinus. Tum quia quod extra sumtionem & usum negligenter in terram ceciderit, uerum Christi corpus esse dixerit. Tum etiam quod huius ueri corporis nulla sit cum externa prædicatione uerbi collatio. Sed & quia hunc locum, ex Origene ab Augustino totidem uerbis desumtum esse cons stat, tanto hinc certior est hac ipsius sententia interpretatio. Cum Origes nes hocita abso dubio de mystico & symbolo corpore, quod dicit esse panem sanctificatu Eucharistia loquatur. Sicq etiam intelligendum est, quod idem Augustinus ad Ianuarium scribit. In honorem tanti sacramenti, in os Christiani dominicum corpus intrare prius, quam alium quemuis commus nem cibum: An enim honorem dignitatemq; suum ex sacramento accipit uerum corpus Christi, or non potius ab eo sacramentum? Certe ex eo quod Augustinus, in sacramentis non quid fint, sed quid oftendant, mouet esse attendendu, intelligi uoluit sacramenta propter ipsas res, quarum signa sunt, bonorari Est autem præcedentibus & sequentibus istius loci, omnino plus Corpus dominica quam manifestum, quod ibi de sacramento Eucharistia loquatur, quatenus corporus. fecundum quendam modum corpusest Christi. Ipsum nama Christum

Sorpus non fere mo & epistola, fed fructus terra.

Non omne fignum Christi, nome pa us habet.

Bermo. 18. de rab. Domi.

Epift. 162.

Pfal &

Sermo. 2. de verb Apoib

Vt Jacmmentale vero corport. Ita ra mandacatto op Cont. Falgent. Donne cap &

ore & dentibus uorare fas effe, plane & confranter negat. Deinde cum alibi nec fermone & Epistolam, quibus Christum figni. ficando prædicauit Paulus : neg fignum crucis & orationem im positionis manuum, quamuis sancta sint, sed solum terra fructum, myfica prece consecratum, corpus Christi effe seu uocari dicat, satis hoc ipso decla

rat perspicue, quod bac de uero corpore Christi, & substantiali eius exi ftentia intelliginec posint nec debeant; sed ut Ambrosi uerba seguntus, de hac myftica & facramentali corporis appellatione, ait: Ante uer ba Christi, quod offertur, panis dicitur. Vbi uerba Christi depromta fuerint, iam non panis dicitur: sed corpus appellatur. Neg uero aliter intelligedum est, quod scribit: Iudam inter Apostolos accepise, quod norunt fideles pretium nos strum. Cum alibi dicat, Christum adhibuisse Iudam in conuinium, in que corporis & sanguinis sui figuram dedit. Eadem namq, ratione, qua symbole reruin sortiuntur nomina etiam ea, quæ de rebus dicuntur, jisq. competunt, tribui & conuenire possunt symbolis, atq. ita panis Eucharistiæ pretium nostrum dici potest, non realiter o substantia: sed ut norunt sideles, qui mys sterijs sunt imbuti, hoc est, spirituali intelleciu, fine & usu mysterij, sicut panis est corpus Christi, in redemtionis nostra pretium datu. Sic enim de hoc pretio nostro, quatenus in sacramento commendatum est, alibi ait: Sacras mentum fidelium agnoscunt fideles. Quo etiam pertinet, quod Iudam bos

mento)eo etiam modo panem Eucharistia manducantes. Augustino corpus Christi manducare dicuntur. Secundam hanc diversam corporis Christi corpus oppositur appellationem, alios in sacramento uel sacramento tenus, alios reuera mans vero corport. 112 facram ntales & ve ducare docet. Quo sensurecte intelligi potest, quod alibi scribit: Multi indigne accipiunt corpus Domini, de quibus Apostolus ait, qui manducat & bibit indigne, iudicium fibi mandu cat, non quia res illa mala eit, sed quia malus male accipit,

num Christi corpus accepisse ait, cum antea non malum sacramentum ace cepisse dixisset, or alibis panem quidem sacramentum Domini, non autem ipfum Christum Dominum manducasse eum dicat. Quo enim modo panis Eucharistiæ est & dicitur corpus Christi (hoc est in mysterio & sacra

quod.

quod bonti est. Item: Sicut qui manducat corpus Domini Collatio Buchart & bibit sanguinem Domini indigne, iudiciū sibi mandus sus cumbapuine, cat & bibit. Sic & qui accipit indigne baptisma, iudiciu aco cipit, non falutem. Nam & Judas proditor bonum corpus & Simon Magus bonű baptisma Christi accepit: sed quia bono bene no sunt vsi, mali male vtendo deleti sunt. Item: Sicut ludas cui buccellam tradidit Dominus, non malum cap S. cap. Sport luaccipiendo, sed male accipiendo, locum in se Diabolo præ das de cont. de la buit: Sic indigne quiscy sumés dominicu sacramentu non efficit, vt quia iple malus est, malum sit; aut quia no ad fas lute accipit, nihil accipiat. Corpus enim Domini nihilominus erat Corpus Domini etiam illis, quibus dicebat Apostolus, qui manducat & bibit indigne, judiciu pro dominico face sibi manducat & bibit. Satis ex his recte intuentibus, & qui intelligentia exipsis dictis expectant: no autem asemet ipsis imponunt, apparet. Quonia Augustinus, Eucharistiam seu corpus Domini confert cum baptismo, quod attinet ad perceptionem & effectum utriufg in malis & indignis, eandemq. collationem facit inter buccellam panis, ludæ a Christo, quamuis no pro laz lia Augustinus. na cramento, sed in demonstratione, cuius gratiæ indignus effet datam eg dot minicum sacramentu, quod etsi non ad salute accipiatur; non tamen ideo ma lum, aut nibil acceptu uideri, sed corpus Domininibilominus suisse etia ils lis, de quibus scriptuest, quod indigne manducantes iudiciu acceperunt, de mystico & sacrametali hoc eum corpore loqui & intelligi uoluisse. V t enim ad inftitutum ab Augustino argumentu, accomodata & cocludens, sit hac collatio, externa inter se sacramenta coferrizea q. propter non aliter corpus in sacramento, quam uisibile aqua baptismum, atq. codem prorsus in utriusq. facramenti perceptionis modo, indiciunon falute ab indignis accipi oportet. Quomodo igitur sacramentu corporis Domini corpus est, grexterna aqua videlicet secundo ablutio, baptismus cuius indigna perceptione iudicium pro salute accipitur. vi August. Epst. Ita quoq dominicu sacramentu indigne sumens, licet no ad salutem accipiat, 23. non tamen nihil, aut nullum propterea sacramentum accepisse dicendus est. Na quia sacrameti institutio & meritas in fidelitate utentiuno mutatur:ideo Z?

terr.dift.4. swim. L. QU. L.

maceffe est panem Eucharistia communiter omnibus esse sacrametale cors Cap. Sient de con pus, hoc eft, neri corporis sacramentum. Et hoc est, quod alibi Augustinus terralit 4. Sarramenta aliter scribit. Cum de sacrameti veritate & sanctitate per se tracta per fe, aller respe tur, non interest, quid credat, aut quali fide imbutus sit, mantur.cap.corpo, qui accipit facramentum, Interest quidem plurimum quo ad salutis viam, sed non quod ad sacramenti quæstionem.

Quod autem bæc Augustini perpetua sententia fuerit, ut manducat tionem sacramentale, qua uisibiliter Gexterne in sacrameto fit, intelligiue. lit de sacrametali boc corpore, boc est, de pane Eucharistia, qui ex instituto & ordinatione Dei, ueri corporis sacramentu & repræsentatio estino sims plex & nuda quidem, sed ad effectum uera & interioris comunicatonis ips fins, qua omnibus, ad ipsum quod attinet, ex fine institutionis sua promittit Toffert; clarius adhuc liquet ex eo, quod alibi ex corpore Christi quatenus orpus per partes in facramento man in facramento fumitur, partes fieri, or per partes illud in facramento mandu ducatum; in fermo. de verb. Euang. ca · cari dicat, quod utiq de sacramentali hocinon auté de uero Enaturali core Inuitat. de confec. pore Christi accipi oportere omnes, qui ueritatem amant, uident & intelli gunt: Sicut ergo corpus Christi in sacrameto per partes manducari, sic etia intelligi debet, pane Eucharistiæ indigne sumentibus esse corpus Christi, et Iudam bonum, non malu corpus in sacrameto accepisse, quod alias tam serio Augustinum affirmare minime necesse fuisset, si de ipsomet uero & naturali corpore, quod quide cum Filij Dei corpus & una cu eo persona su malu esse no potuit, intelligi uoluisset, Ideoq quod bonum o non malum corpus, hoc alibi usitata illa nominu, ut Theodoretus appellat , permutatione bonum 🤡 non malum sacramentu dixit, & quid per hoc uellet, perspicue declaranit, chm eit. Buccella dominica non fuit uenen ulude, & tamen cum accepit, intrauit in eum inimicus, no quia malum act cepit, sed quia bonum male malus accepit, Erpaulopost: Ses curus accede, panis est & non venenum, Nihil attinebat, ut opinor Augustinum magnopere solicitum esse, ne quis existimaret, uerum & uiuificum corpus Chrifti, malum & uenenum in sacramento esfe seu fieri posse. Quia animaduerti potest , quod Buccellam dominicam &

Fractat. 26 in loan.

diffract. 2.

Corpus panis, non Poisium.

panem, quemmon uenenum effe dixit, antea uisibilem cibum uocarit. Es dem igitut sensu, quo Simonem Magum, bonum & non malum baptismum, etiam ludam bonum & non malum corpus , in sacramento percepisse, Et Chryson Houit. vtruncy iudicium no falutem accepiffe, intelligidebet, vt mais invtrogexterna & vilibilia facramenta inter fe conferantur, quæ codem se modo habentad impios. Alioquin non ius sta collatio futura erit, aquæ baptismi, cum ipso Christo, creatoris cum creat tura, nec par aut similis utriusq indicij & reatus causa, si Simon Magus ex? ternum baptismi sacramentum percepisse tantum: Iudas uero ipsum in uerie tate corpus Chrifii, quod est interna res sacramenti, manducasse dicatur. Sed nec alias Buccella, Inda pro non facramento data, per quam mancipatus fuit Sathanæ, recte uidebitur ex Augustini sententia. Conferri cum Tractat. 62.in corpore dominico, indiscrete & negligenter, velutalius Corpus dominite. quilibet cibus ab indignis ad iudicium sumto, si non vt corporis vt negit Buccella hæc panis fuit, ita etiam corpus dominicum pro genter in terram facramento & pane Eucharistiæ accipiatur. genter, vt alius communis cibus

Ata boc discrimine sacramentalis manducationis & uera , Augus fumi potett. stinus idem de baptismo explicat, quomodo per bunc Christus induatur. Dupliciter industre Induunt (inquit) Christum homines aliquando vsq ad sa Christus: cap quo cramenti perceptionem, aliquando vsc ad vitæ sanctifiz diffinet 4. Glossa. ficationem. Illud primum bonis & malis potest esse consecutivities diffinet 2. mune: hocautem proprium est bonorum & piorum. itag. Christus in baptismo induitur, ita quoq in sacramento dicitur mandus cari. Proinde quemadmodum duplex Christum in baptismo induendi mos dus est: Sic etiam duplex Augustino modus est, manducandi carnem Chris Duples modus fi in sacramento, Illud etiam (ait) qui manducat carne meam, manducandi car & bibit sanguinem meum, in me manet & ego in illo, quo, to. sermo u. de modo intellecturi sumus? Nunquid etiam illos hic potes rimus accipere, de quibus ait Apostolus, qui iudicium sie bi manducant & bibunt? Nunquid & Iudas Magistri sui Nonomnes qui venditor & traditor impius, quamuis primum ipium mas factamentum car,

Vt Augustin, fermo. in

nibus Christo manas.

mous suis confectum sacramentum carnis & sanguinis eius, cum cæteris discipulis, sicut Lucas Euangelista des

clarat, comederet & biberet, mansit in Christo: Multide nice vel corde ficto carnem illam manducant, & sanguit nem bibunt, vel cum manducauerint & biberint, apostas tæfiunt; nunquid manet illi in Christo, et Christus in eis! We are pro verz Sed profectò est quidam modus manducandi illam cars ernis facramento, nem, & bibendi illum fanguinem, quomodo qui mandus a facramentum. cauerit & biberit, in Christo manet, et Christus in eo. Non ergo quocung modo quis manducauerit carnem Christi, manet in Christo, & in illo manet Christus, sed certo quodam modo, quem vtic ipse videbat, quando ista dicebat. Non ignoro hunc Augustini locum, ab aliquibus in plane contrariam sententiam citari & torqueri, Sed scitum est illud, non ex singalis dictis, sed ex perpetuitate & conftantia, aliorum collatione, auctorum fentens tias effe astimandas, & intelligentiam dictorum, ex causis dicendisumens dam. At uero quia Augustinus in prioribus uerbis, Iudam sacramentum carnis & sanguinis, manibus Magistri sui confectum, percepisse scribit: sicut idem alibi Christium, Eucharistiam manibus suis confectam, or ore suo commendatam, eam tradidiffe ait ; non obscurum hinc effe potest, quod in sequentibus postea uerbis, de manducatione carnis illius, in sacramento sens

> tiat & loquatur; quaterus uidelicet hac caro, uera carnis est facramentum. Quod enim antea sacramentum carnis dixit, hoc postea carnem illam apt pellauit, quasi sacramentalem carnem, idq. ex hac recepta uerborum Chris

> fti intelligentia, qua panem sic corpus Christiesse interpretatur : quia reues ra facramentum fit corporis, & quod facramentum tanta rei, nomine ipfius

Sacramentum ma nibus confectum, non eft ipfum in verifate corpus.

Regula inscrpre etionis.

quia caro carnis

. Epil.13.

Biclocum hone Lugust, intellexit

rei nocatur. Ita enim Augustinus, in libro de Blasphemia, contra Spiritum S. superiorem sententiam, isdem pæne uerbis repetit, atq. ibi satis declarat, Beda L. Corinch 12. quod non de uera, naturali atq uinifica carne Christi, quam passim alias, ut rem ipsam, sacramento opponit, sed de sacramentali carne loquatur, cum

> em confert cum externo aquæ baptismo, quasi ut non omnes extra aqua baptis

baptif ati, o mortua fide credentes , saluentur ; sed qui recto modo, atq is ea fide conflituti credunt, quæ per dilectionem operatur. Ita etiam non ome mis qui manducauerit carnem Christi, manet in Christo, sed qui certo mos ti, non rece cos do. Vt in haç collatione ratio similitudinis constare posit, uident omnes serunur suerte.

fani C eruditi, eadem intelligendiratione, in baptismo, externam aquæ abs et ventas corpe lutionem, & in sacramentali manducatione, carnem Christi, proexterno uera carnis sacramento, consueto loquendi more, quo signum rei signata nomine uocatur, accipi oportere. Sic enim ex alijs locis animaduerti pos test, quod Augustinus, uerba Christi, Ioannis 6. Nisi manducaueritis care Lib.t. de poce. v et nem meam, ibidem intellexerit, de sacramento mensæ dominicæ, quod dicit & 24 lib. 1 cont. Crescen. cap. 2 : 86 uitam uocari, sicut baptismus uocatur salus: Et nifi ita intelligatur, ineptatermo 46.deran erit, nec bene constabit sententia Augustini, qui alioqui ludam sacramenz Dominis tum carnis Christi, manibus ipsius confectum accepisse: nec tamen per hoc in Christo mansiffe dixisset ; hac nimirum, ad rem, de qua agitur ratione, omnino non accommodata; quia uidelicet ueram Christi carnem mandus candi sit quidam modus: unde non qui quocunque, sed certo modo eam mans ducauerit in Christo maneat, quæ prorsus non cohærent, cum aliud sit sas cramentum carnis, quod manibus confectum, aliud uera caro quæ ex uiro gine sumta est: atque etiam plane diversa sit utrique percipiendi ratio. Sed T quia alio T in Supra adducto loco : Eum, qui in Christo non manet, nec Cap and decerdate in quo manet Christus, carnem & sanguinem ipsius non manducare nec bibere ; sed magis tanta rei sacramentum, carnaliter & uisibiliter ore & dentibus premere, & ad indicium manducare diserte & rotundis uerbis fas tetur : Quomodo secum consentiet, aut à manifesta contradictione defens di poterit Augustinus, si hoc loco etiam ueram Christi carnem abijs, qui in ipso non manent, aliquo modo manducari posse, intelligi uoluit ? Supero est igitur ut de uera carnis sacramento, seu sacramentali carne omnino sit illud accipiendum. Cuius duplicem modum mauducandi esse uult: Aut uisibiliter & carnaliter, quomodo omnes indifferenter maducant: Aut uero Biritualiter et inuisibiliter, hoc est, side & intelle Etu, quomodo sideles norus carnem Christi manducare. Ita enim alibi de his modis ait; Visibilem cibum Spirituas

Vilblis facramenticibus, fipiriualiter intelligendus, disprimatus, de gustantus, de gustantus, de gustantus, de villa, peniicapia, tratar. 26. de 27. in foan. Pian. 98.

Piritualiter intelligi, Spiritualiter esuriri, Spiritualiter gustari, ut Spiritualis ter fatiemur, e.c. Videte ergo fratres, panem coeleftem (pirit tualiter manducate. Item: Etsi necesse est illud visibiliter celebrari, necesse est tamen invisibiliter intelligi, item ; Oui in Christo non manent, visibiliter & carnaliter premunt dentibus sacramentum corporis. Item: Si carnaliter accis pis, spirituale esse non definit, sed tibi non est spirituale. Item: Spiritualiter intelligite, quod locutus sum vobis, Non hoc corpus quod videtis, manducaturi estis, Sacras mentum aliquod commendaui vobis, Spiritualiter intels lectum, viuificabit vos. Hisunt igitur, qui non certo sed quoquo modo, ex Augustini sententia manducant, & de quibus scribit Apostolus, quod iudicium accipiant, qui dominicum corpus, hoc est, sacramentum, ues lut alium quemlibet cibum indiscrete & negligenter sumunt. Et contra, certo or legitimo modo manducant, qui unfibilem facramenti cibum, friris tualiter intelligunt, esuriunt, gustant, ut spritualiter satientur, or ut Paschas sius ait. Spiritualia sacramenta palato mentis & gustu pers cipiunt,

Tradat. 62.in lož. Cyprian.fermo.de cena.

Legitimus facramenti vius. Cap. 8.

Cap. Hoceft de

Bacramentum fuo modo corpus, res acrem effreuera, Porro hac duplici carnis atq. corporis significatione usum suisse gustinum, etiam ex alio, & alibi explicato loco est euidentissimum, cum ait. Est igitur sacramentum, & res sacramenti, corpus Christi, & caro carnis, & sanguis sacramentum est lans guinis. Item: Coelestis panis, qui Christicaro est, \$ V O M O D O vocatur corpus Christi, cum R E V E R A sit sacramentum illius corporis, quod visibile, palpabile & more tale in cruce positum suit. Sacramentum itaq non ipsa & proprie, sed suo modo: Res autem sacramenti, reuera corpus est Christi. Verum, propter hanc communem utriusq. appellationem, observare licet, quod sacramenti & corporis Christi nomine seu uocabulo promiscue utatur, ut un Epistola. 118. & 163. & de sermone Domini in monte, cap. 12. lib. 2. & tras Gatu 62. in Ioan, & lib. 3, de trinitate, cap. 4. V bi fructum terra, per mas

nus bos

1:3

nus hominum, ad illa uisibilem speciem, panis scilicet & uini perductu, cort Fructusterra quo pus & fanguine Chrifti dici ait, quia operante inussibiliter Spiritu Dei fan modo dicaur cor Etificatur, ut tam magnum sit sacramentum. Hoc igitur Augustino est panem idem Chrysoft, ad Tuinum, per sanclificationem, corpus & sanguine Christi sieri, quod tam prian. seimo. de magnærei sacramentum esse, cui, cum ipsare, eadem nominis apppellatio est. Chuminate.

Hanc uero duplicem corporis seu carnis Christi appellationem, a' Cap. Verem de liam in sacramento & figura, aliam in re & ueritate, apud Augustinum Cap. Hoccif.de qui no animaduertunt, nec intelligunt, quomodo caro carnis, & sanguis sa con feer. dit. 2 & cap. quud est Chris cramentu sit sanguinis, Item, quod aliud sit solum in sacramento corpus acci flum. pere, aliud ipsum Christum manducare, nunquam de sententia ipsius in hoc negotio recte iudicare poterunt, Cæterum hoc modo Augustinum & Am brosium, a primo huius controuersia initio, ex usitata illa ueteris Ecclesia mysteriorum doctrina recte intellexit, & explicauit Bertramus, Qui In lib. de corpore hincaliam Christicarnem esse seu intelligi docet, quæ cruz Domini. cifixa & sepulta est, & secundum quam Christus resurre xit, & ascendit ad colos, & aliam, quæ non naturæ verita pellano varan ve te caro est, sed in mysterio & sacramento. Sicetiam aliud teribus. esse corpus in veritate, aliud in mysterio, quasi veri illius

corporis pignus, imago & figura. Illud verum atopro: prium, nihil in se figuratum & mysticum habere, Hocves corpus in myster rò mysticum este, eò quod aliud exterius per figuram of no corpus intellate stentat, aliud interius per intellectum fidei repræsentat. Quod enim supra mensam dominicam positum est, ait, mysterium continet illius corporis, in quo cœlos ascendit & ad dexteram patris fedet Christus. Et ex hac ufitata ueteribus figurata corporis Christi appellatione in mysterio & facramento, intelli- Lib. 5. cont. hare,

gendum est, quod Irenæus ait. Corpus Christiper sanctificationem uerbi ics.

ex pane fieri, quo corpora nostra nutriuntur, constent & augentur. Oris tdem lustinus Apodoga.

genes panem qui per verbum Dei & preces fanctificatus Corpus persarchis est, corpus typicum & Symbolicū dicit, quod in ventrem expane factum. & secessum abit, ide in modo manducandi discernità Cap. 15. in M. ith.

verbo cum.

verbo carnem facto, hocest, ab ipsomet vero corpore Chil Lb.2. Bpiff. 3. fti. Cyprienus, cum inquit, corpus Domini non potest esse sola

ris Domini

Corpus non fota farina, nec fanguis aqua, fed vinum, abfq. dubio hoc de facramen Gao tribus de caut tali corporis er sanguinis appellatione intelligit. Apud unlgo Clementem, dit. :. Fragmenta corpo, idem significare legitur, Reliquiæ Tresidua fragmentorum corporis Dos mini, portio dominica, sacramenta, fragmenta oblationum, es panes sanctue arij. Et ne quis existimet hac pro ueritate ipsius corporis Christi habuiste, uetat referuari in crastinum. Chry oftomus, uerum corpus Christi, a core

Homil u. operis thæ & Homil Si in Marth & om. de referrectio.

imperico. in Mar poris mysterio seu mystico corpore discernens, ait, in sanctificatis nasis non in opere perfecto effe neg. contineri uerum corpus Christi, sed my terium corporis. Item, cum fide accedere, dicit non effe tantumodo propositu corpus accipere, sed multo magis mundo corde tangere, offic adire tanquam ad ipfum Christu, eiusq nobis manum, intradendo corpore suo, porrigi arbitrari. Hoc corpus propositum, alibi appellat mysticum, & gratia spiritus symbolum effe ait, quia non abfq. fpiritus gratia fiat.

Dbl. L

Theodoretus, ex myftica uerborum cænæ Domini explicatione, ali ud corpus Christiesse dieit, quod secundum naturam iure corpus uocatur: aliud, quod diuina nominis impositione, corpus in mysterio appellatur.

Rabanus editio. Spiritualiter difeer nendum.

Christi

Tamentale corpus.

Paschasius, cum ex sententia Pauli inbet, ut is qui comunicat, spiri-Colonien cap. 14. tualiter dijudicet corpus Domini, quid sit quantumue sacramentu, qualiso. Moticum corpus uirtus sacrameti, quia diuinu & spirituale sit; deinde ut semetipsum probet utrum in corpore Chrifti, uel utrum Chriftus in eo maneat. Alioqui nifi il= lud spiritualiter dijudicet, & semetipsum ad percipiendum idoneum pros Cap 15. & 16. circa bet, iudicium ab eo manducari, quia bono male utatur. Tribus postea mo i. Bectesia corpus dis corpus Christi, in scriptura appellari ostendit. Primo ait Ecclesiam dici corpus Christi, cuius caput Christus est, & omnes electi sunt membra ex quibus colligitur quotidie unum corpus, in Virum perfectum, & men uram 3. Mysticum & ta plenitudinis Christi. Secundo effe corpus Christi mysticum, quod ut uera caro Christi sit, quotidie per spiritum sanctum consecrari, ex qua potestate edendi non habeat, qui no est in corpore Christi, o factus est alterius mem? brum, V esci autem eo digne, qui sunt in corpore illius. De hoc mystico cors

pore,

pore, alibi ait, indignos ex eo cenferi, qui illud non fatis discernunt, neg. in. telligunt, myfticu Christi corpus Glanguis quanta poileat dignitate, quan . Corint 12. taue præemineat uirtute, ut a corporeo guftu discernatur, or longe præftan Myfici corporis cius sit omni sacrificio ueteris testamenti. Deniq & tertio, esse uerum illud corporco gustu. Christi corpus, quod natum est de Maria nirgine, in quod illud mysticum poralis pratentia. transfertur, quod pepedit in cruce, sepultu est in sepulchro, resurrexit à mor corpus. tuis, penetrauit coios, on nunc Pontifex factus in aternum quotidie intere transfertur in verus pellat; ad quem, firecte comunicamus, mentem dirigimus, ut ex ipfo, or ab liter fubitanta ipfo, nos corpus eius carnem ipfius, illo manete integro, sumamus, Hæcq sic Cap-16. circa fo de tribus corporis Christi nocabulis dixisse se ait Palchasius.

Vt igitur recte intelligantur ueterum sententiæ, utileæst has mystici potis in mystere.
corporis appellationes diligenter apud eos annotare, ut, quod srenæus uocat Lib 4. conua Martio.
corpus, per sanctificationem uerbi, ex pane factum, Origenes, corpus Typi cum & Symbolicum, Tertullianus, corpus factum figura corporis, Cypria nus, corpus non fola farina, Chryfoftomus & Palchafius, corpus myfticum Dial 1. 822 & propositum, Theodoretus, Symbola mystica corporis nomine honorari. Augustinus: corpus nonsermo & Epistola sed fructus terra suo modo cor. pus. Solum in sacramento corpus. Caro carnis sacramentum. Caro intelligi bilis est spiritualis, qua signatur uerum Christi corpus. Mysticum corpus ex substantia panis & umi consecratum. Et Bertramus, Non natura ueris delign at retum cor tate corpus, fed in mysterio & facramento.

Hac uero cum fint ante septingentos annos, a Bertramo, Paschasto & alijs, in Patrum sententijs fideliter intelligendis, animaduersa; An quia hodie ab V biquiftis & recentibus Caparnaitis, præ nimia ambitione or in uidis, obstinataq illa sua contentedi libidine, nec intelliguntur, nec uolut aut possunt intelligi: propierea sunt ex nuper admodum præiudicato illorum er vore, ofalso perfuafa opinione potius, quam ex orthodoxa hac ueterum ex plicatione, Patru dicta intelligendièrecipienda ne idcirco erit, noua er cum principis fidei, totog, antiquitatis consensu pugnas, mysteriorum dectrina?

Illud postremo monendum est, omnibus ijs fere locis, que pro indis tia capa sona gnoruum manducatione ex Augustino adseruntur, nihil aliud ab eo agi, 33. Donie ub o cap.

3. Verum Chrifti

quam

Angust. Sacramen Deam verum, cu ins lunt.

quam ut contra Donatistas probet, etiam apud hæreticos & impios esse ue Anguit. Sacrament ra sacramenta, propter ueritatem uerbi of divina institutionis quam ut nul la hominum incredulitas & impietas falfam facere, ita quoq impediri non potest, quin ex immota illa divinæ institutionis veritate, eade fint semper in Sacramentis signa & res signata, & quod ipsa quoq sacramenta caru reru, quarum facramera dininitus instituta Gordinata sunt, nominibus appellene tur, alioqui sacramenta no essent, sed res uelut in comuni usu prophanæ, Ins de lacob. & Blau de uero non est consequens, quod impij & indigni, ipsas etiam res, quarum nominibus, facramenta ab is usurpata, appellantur, in ueritate accipiant. Idenim Augustinus alibi ex professo negat. Sacramentum quidem

August. in fermo

Cap. Non in vobis de confec. dift. 4.

(ait) foris habent, fed rem ipfam non tenent intus, cuius Lib. 21. cap. 25. de est sacramentum, & ideo sibi iudicium manducant & bis bunt. Et binc SACRAMENT OT ENV Stantu, & non reuera, corpus Christi manducare dicit eos, qui in hæresi uel schismate, aut etiam in

Ecclefia ut mali & hypocrita, facramentis utuntur.

Exsupradictis explicari & intelligi possunt complures alifeiusmos diloci, apud Patres, in quibus impios & indignos corpus Domini accipere, or ad indicium hoc manducare scribunt. Hoc enim ut ex ipsa Patrum sens tentia probe of fincere intelligatur inprimis illud inneftigandum est, quos modo panem Eucharistia corpus esse Christi, puriori ipsorum, quam postea saculo, ex recepta mysteriorum doctrina, creditum suerit, An per transsub stantiationem, An per realem in wel sub pane existentiam, An uero magis, quia ueri corporis est sacramentum, quod tanta rei nomine appellatur, ut ex Cypriano, Ambrofio, Augustino, Chrysostomo, & Theodoreto, alibi pluri Sie panis et cor bus est oftensum. Nam quia non alia ratione seu modo, ab indignis in sacras chariftize est passio mento manducari, quam ipsum sacramentum recte dici porest corpus Chris ft:: conftet autem, quod sacramentum non simpliciter, reipsa & proprie, sed secundum quendammodum, corpus sit Christi, sicut ipsa actiosacerdoris in ccena, mors & passio Christi nocatur, non in rei neritate, sed in significante mysterio. Inde facile nullog negotio intelligi ab omnibus potest, etia secuns dum quendam modum, non in ipfa ueritate rei, sed sacramento tenus, hoc

pus, ficut actio Bu & mors in corpo,

est, in significante mysterio indignos manducare dici corpus Christi.

Denig friendu est, quoniam symbola ccena dominica, fide o oculis serementation intellectus intuenda sunt, non quid per natura substantiam, sed quid ex or salud per grandam adnatione Dei sint, in usu instituto, sine & effectus acramentali, hoc est, qua- in verbondat tenus (ut Bertramus ait) non quod exterius uidentur, sed quod interius die umo operante foiritu, facta funt, accipiuntur; ideo confuetum effe patribus, ut non aliter de symbolis, quam de rebus ipfis loquantur, propter eam, que est in arcana illa mysterij uirtute & secreta salutis nostræ dispensatione, ex parte offerentis Dei,ipfarum rerum cum symbolis coniunctionem & exhie bitionem in uer bo. Eaq; causa fuit hyperbolicaru er figurataru loquutionu, canu loquutionum quibus in negotio coena, ad excitandam eo maiorem in populo mysteriorum in pariibus. reuerentiam, quo a promiscuo rerum communium usu discernerentur, utq. a symbolis ad res ipsas animus converteretur, passim tanto liberius sunt usi, quod scirent populu iam ante satis in mysteriorum doctrina institutum, quo> modo panis Eucharistia, corpus sit Christi. Ex Theodoreto animaduerti Theodoretus. potest, quod propter hanc mysteriorum reuerentiam, spiritualem atq; intels August. Plat 109. ligibilem eorum significationem & uirtutem, non aperto sermone uti, nec Monachum. panem & uinum uoluerint appellare, quia uidelicet, ut Chyfostomus hoc explicat, post sanctificationem, mediante sacerdote, liberatus sit ab appellas tione panis, or dignus habitus corporis Christinomine, quamuis natura panis in eo permanserit. Et hæc quidem ait Theodoretus, ab ijs, qui mysterijs Dialog.1. Cyra. initiati & imbuti sunt, sicre cte intelligi, ut sacramentis utentes, non sint in che Muftago.

Origen. Homil. 13.
tenti ad naturam eorum, quæ uidentur, sed propter hanc nominum permus cap. 25. Exodi. tationem, credant ei, quæ ex gratia facta est, mutationi. Nam etsi mystica illa symbola, in priori sua substantia, natura & specie non mutata maneant, rincalis mutatio. intelligitamen & credi quasi fint, quæ facta effe creduntur.

Ambrosius, cum ante uerba Christi, panem dici, post consecrationem Ambrosius cap.

corpus Christi appellari, & in mysterio uere significari, deniq, in sacramen dutinica. 2. oc lib.

tis similitudinem earum rerum, quarum sacrameta sunt, percipi, pro recepta 4 cap. 4 desacrameta sunt, percipi pro recepta 4 cap. 4 desacrameta sunt, percipi pro recepta 4 cap. 4 desacrameta sunt, percipi pro recepta 4 cap. 4 desacrameta sunt temporis mysteriorum doctrina, lucide non obscure docuisse ; non dus bitaut, ab ijs, qui hac mysterioru intelligentia essentia essentia este imbuti & intelli.

Onyfohoum ed Celatem, Pfalmo 24. Howil. 60. ad popul & Homil. 46. in loan & 7. In Murth: 85 5.ad Titam. & st. ad -muium-

Ergo fermo de m Aerijs, non eft vil garis, & in popina, rt quidam dicunt, vilizius fermo.

emiciaffonis, realis flice infacramento.

Christus vt in fa cramento videtur & rangitur, ita eriam ore many ducatur.

Hormodo Pafetra ocadi, comedi & immolari dicitur.

intellioi, quomodo de pane nel ex pane, consecratione fieret corpus Christi. Idem dici de Chryfoftomo potest, Is enim cum in menfa Domini, pas

nem & uinu, corporis & fanguinis Christi appellatione dignariata adeo in similitudine corporis & sanguinis eius quotidie ostendi, et rebus illis sen? fibilibus , fbiritualia & intelligibilia dona dari. Item, quomodo Chriftus carnem suam nobis ad manducandum dare possit, prorsusq; omnem de my-Aerijs sermonemmon carnaliter, & prout res dicuntur, sed mystice & spiritualiter effe intelligendum, abijsq tantu, qui mysterijs imbuti sunt, intelligi, clare o perspicue docuisset; no uidentur causam habuisse homines imperiti et superstitiosi, ut ijs, quæ grandi loquentia sermonis, de mysteriorum dignit tate or uirtute, ex spirituali intelligentia fidei, ab eo dicerentur, ad erroris sui occasionem abuti deberet. Alioqui enim certe, si ueriti fuissent aut cogis tare unqua potuissent Patres, fore, ut eiusmodi loquutiones proprié de rebus ipsis, quasi symboloru inuolu ro tectis Grealiter in ipsis existentibus, accipi deberent; non crat proculdubio Cyprianus in sermone de coena scripturus. Christas non est, ve Crucinos herere, sanguine sugere, & intra ipsa redemtoris teria pane, fed my, viscera linguam figere, quo exterius interius qui rubentes sanguine, à sapientibus huius seculi amentes iudicemur. Sed nec Chryfostomus ita populu instructurus fuiffet, dicens; Christum permittere, non tantu fe videri, fed & tangi & manducari, & carnifuæ dentes infigi. Verum Cyprianus, ea, quæ fpirituali ine telligentia fidei comprehenduntur, ad symbolorum manducationem trans ferre uoluit. Ex Chrysoftomo aute apparet, ea, quæ symbolor u sunt, & pros prie in fymbolis fiunt, sacramentaliter transferri ad res ipsas, quas reprasens tant, & quarum fortita funt nomina. Vt enim in facrametalibus loquutionis bus, rerum & fymbolorum nomina, ita proprietates & effectus eorum pers

> Sicigitur nobis concludendus est bic locus. Cum scriptura, corpus & sanguine Christi, ab impijs & indignis accipi & manducari non dicat, quod si Patres his uerbis & hac loquutione aliquado sunt usizex duplici hac corporis Christi, que apud eos est, appellatione, recte intelligi posser of AD. portere.

mutari, aliquoties alio loco est explicatum.

ADMONITIO AD LECTOREM

IS verò omnibus, amice Lector, sicexplicatis, intelligis hinc vt spero (quod etiam te, vt intelligas, atque diligenti consideratione perspendas, propter Christum, & quæ nobis in Christi est coniunctionem, rogo) quam oma

nino inexcufabili cum fraude & calumnia (ablit inuidia vero) veteris & orthodoxæ Ecclesiæ de sacro cœnæ mys sterio doctrina & sententia, tanquam recens Zuinglia num & Caluinianum dogma, omnium inuidiofissime (taceo imposturas & mendacia, quibus hic impius conatus suffultus est) vulgo & apud imperitos, quibus misere decipiendis adeò strenua opera hactenus nauata est, iam alis quot annis traducatur; & tribunitis ambitioforum & fat ctiosorum hominem clamoribus, tam exosa & execrabie lis facta sit, vt Pontificiorum Idololatria & superstitio, hor renda item ludæorum & Mahumetanorum impietas, parui quodammodo fieri ato negligi, præ isto prætense Caluiniano dogmate, videatur: nihilo existimetur, cum male instituti, & sæuientis vulgi, tum precipue eorum, qui huius tragodia auctores funt, iudicio, hominiad fumam omnium flagitiorum improbitatem deesse, si ab istius exs plicatæ in hoc libro sententiæ professionem, sectario nos mine, inuitus & contumeliose, Caluinista dicatur. Ista aut tem à maligno & vertiginis Spiritu proficisci, ideogs de ploratæ causæ, certissimig erroris & nouischismatis, in fallibile indicium & testimonium esse; tanto apud se mas gis indubitato coffituet veritatis amans lector, cum tam perlos

lim & initio controuersia, contra Zuinglium & Oecos lampadium, provera fuille affertam & defensam; quæhor die in hac fœdissima, etiam à semetipso, dissentiendi leuis tate pro Zuingliana & Caluiniana, rurfus, & quidem cos tra semel antea sancitæ concordiæ, & rei transactæ fidem, quam atrocissime, absc tamen vlla legitima causa cognitione, perfidiose condemnatur; & certis quibusda præs Admonitio de lib. thodoxæveteris Ecclesiæsententiæadhærere liceat. Erit impress. in hoc libro passim citetur sententia Ratberti Paschasii, Abbatis Corbeiensis, qui vixit circiter annum nongens tesimum; cuius liber de corpore & sanguine Domini Cos Ioniz editus est, sub nomine Rabani; sed verisimile est, propter vetustate obsoletas litteras, pro Ratbertus, lectu fuille Rabanus Estenim Ratberti Paschasif, sicuthocex decretis Pontificum confrat, & non Rabani liber, quams uis is eandem sentetiam, in libris, de institutione Clericos rum sit professus. Suntautem eius libri in editione Colo? niensi capita quinquaginta septem, non admodum bos no, vt apparet, judicio & ordine, ab imperito quodam fic distincta, Verum in vetustissimis manu scriptis exemplas ribus, totus liber divisus est tantum in capita viginti duo. At in capite trigelimo octavo & nono editionis Coloniensis, quod est decimum quartum in exemplaribus mas nu scriptis; aftu & opera Monachi cuiusdam falsarii (sis cut hoc in veterum scriptis à superstitiosis Monachis, fieri consueuisse, Erasmus conqueritur) inserta & supposita sunt fabulosa quædam de visibili specie corporis Christi, in forma infantis, quæ plane non funt Paschasij. Ide prie mo om

mo omníum manifestissime apparet, extanta styli & sers monis diuerlitate, vt ab omnibus statim deprehendi fallis tas & impostura possit. Secundo, Quia ista duo supposis titia capita cum præcedentibus & sequentibus totaquistio us libri sententia & doctrina pugnant. Tertio, Quia aus ctor in præfatione testatur, se veterum in Ecclesia patrum sententiam & fidem, de Eucharistia negotio, tradere vels le, & non ex Apocryphis & fabulofis narrationibus; quas les sunt gesta Anglorum, exquibus ista duo supposititia capita funt desumta. Quarto, Quia hac ipsa duo capita, Hancapparitione aliter atop aliter, adjunctis etiam alijs fabulofis exemplis, dicir Thomas non de apparitione corporis Christi, in Eucharistia, sub visibis in visu, Brgo in t li aliqua digiti vel crudæ carnis specie, in manuscripto praffigias exemplari relata & addita reperiuntur, sed fraude, vtdixi, adeò crassa, vt in ea deprehendenda non sit opus magno & accurato iudicio. Quinto, Quod etiam omnium cers tissimum indicium & argumentum est narrationem istam fabulosam este supposititiam; Quia finis capitis vicesimi septimi, editionis Coloniensis, & contextu & sententia sermonis, plane cohæret cum versiculo capitis vicesimi noni, incipiente Caterum fi quis ex eo non credit, &c. Adeò vt hinc ad oculum appareat, præcedentia, à capite vicelimo octavo, vice ad prædictum versiculum Caterum, erc. Capis tis vicelimi noni, elle ablog omni dubio supposititia & ad ulterina, pro quibus etiam ab omni attento lectore cos gnoscentur. Est autem omnino verisimile, quod Paschas fius Bertrami librum & fententiam, cum quo multa ads modum habet consentientia, fuerit seguutus, Non ergo tunc temporis adeò perículosum, etiam Monachis fuit, aliter, quam hodie vulgaris & erronea opinio ferat, de Eusharistia sentire, Sed explicabunt, si placet nobis, DOM 19 Вы NATO,

NATORES ISTI FIDEL propter quas præcipue caus fas, repudiata totius orthodoxæ vetustatis sententia: Mai giftralibus ipforum definitionibus, quinquagenaria iftis us, quam Ecclesia obtrudunt opinionis, cedere & adhae rere oporteat? Id verò dum facere conabuntur, viderina an non manifelto schilmati se magis quam veritati, & Ec. elefrarum paci atos tranquillitati operam dare, couincan. tur. Quod non aliter, de hoc Eucharistia negotio, credi & fentiri à quoquam velint, quam quinquaginta abannis in iplorum Ecclesijs, iuxta vnius Lutheri traditionem, qua tamen adeo varia eft, vt nullibifibi conftet, populus fue rit clamoribus potius quam ex veris fundamentis institue tus. Vbi igitur hicille Catholica Ecclesia Orthodoxus quemilli iacticant confensus; Cum nec Papæ recentibus commentis; nec veteri & Apostolica de hoc capite do etrinæ accedant? Certe qui Ecclefiæ columnæ & præcis pui veritatis Magistri haberi atq huius auctoritatis vsure parione omnes alios fecum fentire volunt; Ipli autem eum orthodoxa Ecclesia verustate consentire nolunt apertissime oftendunt, se noui in Ecclesia schismatis au ctores effe.

CORRIGENDA, QVORVM ERRO

rem partim exemplar manuscrio

Errata in Prolegom.

Folio z.linea.20.pro potus, lege potius, fol. 27.lin.27.pro lub/ frantiam, le, liblistenciam. fo.35.lin.14.pro docebat, le, decebat, sbid. 11.23.pro impossibilis, le, impassibilis.

Alia Errata.

Folio 6, linea 17, pro communicationem lege commutationem. Col. 17. lin. 12. pro habent, leg, habet, fol. 25. lin. 23. post corpo, ris

facvingulant & pro elt, lege & fohey, lin. 4 a fine pro pofitam. e propolitam. fol. 40. lin.17.pro Chriftus,lege Chrifti, & lin.pen. tim, pro corporis, le corpori. fol 45. lin, vit, post virtutem ad th, fol. 12. lms. pro lincera, leg. fincera, & lin, 20. pro & leg.in. 14. line is poft non , addeeft, & poft proprie addendum. fol. 66.lin. 17. pro venerantur, leg. veneratur. fol, 59. lin. 6. Domino, leg. Domini. & lin, s. a fine , poft limiliter adde. rdam, fol. 73. lin. 10. pro Christus, leg, Christi. & lin. 12. pro ita. itage. fol. 74: liner afine, pro (criptam, legeladicriptam, fol. lines, pro maxia, leg, maxima, & liner, à fin, pro &, leg, ex. fole Min. 9. pro effert, leg. offert, fol.85.li,22.pro nude, le. vnde. fol.87. in ir. pro innocentes, lege innocenter, fol.88.lin.2.post testabatur. dde Deus, lin. c. pro igni, lege igne, fo, 89, lin. 23, pro quid, le, qui, fo, 92.16.1. pro propri, le proprias. &linaz, pro Ecclefia, le Ecclefia, fo. liny.pro affectu, le effectu, fo.94.lin, 24. pro appellari, le, appel lat. fol.95.11.6.pro recolereter, le recoleretur, fo.96.lin 2, pro ad.le. in. & li. 16. pro frequenter, le frequentat, fol. 98.11.20. pro effe, le ipfe. fol.99. li.18.pro myfticz, le, myftice, fol. 101. li, penul. pro Augustini, le. Augustino, foldoz, li,12, pro ait, le, agit, fol,109, li, 19, post vt. adde in fo. 11. li.4 pro transferatur le transferantur fol 112. lin.4 pro manie festa, le, manufacta. fol. 13. li 12: pro vt; le, in. lin. 24. post quo, adde, die, fo, 114. li, pro focietati, leg, satietati, folig, li, 7, post Dei, adde Altare, f.138.11,27. pro inuilibilia, le, vifibilia, f.2011,18. pro formale. formas, ibi, li,29 pro qua, le. quia, f.207. li.2 pronos, le. vos. f.208. li. 25.pro aquale, aque,f. 213 lin, pro &ele,le,ad. ib ilizo, pro verborii. le verbum ibidi.23. pro verbum, le verboru. fol, 216, li 21, pro præcie puè, le, præcipui fo, 228. li, pro facienda, le. farcienda, f. 229. li, 23 pro aqua, le qua fo. 230. li 14: pro funt, le ficus f. 234. li c. pro architarchis. le. Aristarchis, fol. 235, lin. 7. pro verba, le. verbo. fol. 237, li.25. pro scietas ad nos, le, sciatis ad vos. fol. 240. lin. 14. pro reipse. le, reipsa. fol.242 li. 22. post posse, adde modo, fol.244. li. 22. pro quodam, les quondam, ibid.lin,26.post atch, adde alio. fol.260.lin,1.destribu.le. destruendam. fol. 265. lin. 24. pro duobus, le, duabus, fol. 274. li. 10. pro analogia, le, analogia, fol. 277. lin. 13. pro inuifibilis, leg, inuifibili. fol.278.lin.28 pro quos, le. quas. fol.280.li.21.pro sufciperet, le, suscis perent. fo.281.11.1.pro vnus.le.nunc.ibi.11.24.pro adiutam.le.adiuta. for28; li.28.pro fpiritualis, le. fpirituales, fo.290. li.6, pro comode, l. comede. ibi,li,10 pro fignicante, le. fignificante, ibi.li.20, pro reliquis, le reliquias, fo. 294.lin.s. pro fignu, le fignum, fol.295, li.9. pro cas ptam, le, cæptam.fol.297.ling.pro fic, le, fis. fo. 298. lin, 13. pro vnus, le.vnius, fo.299.li.23.pro præcicamur, le, perducamur, fo.304.li.27. pro quam, le, qua. fo.309.li.z.post in coena, adde non. fo.313.li. y.pro eum, le. cum. fo. 318.li.4.pro ipfis, qua, le.ipfifcs. ibidi.29. pro ina. nos,le.inanes, fo.327.lin.9.pro Magister, leg. Magistri, ibi,li.jo.pro hacle, has, fol. 329.11,22. pro captum, leg, captum,

BEIDELBERG AL

EXCYDEBAT IOANNES MAIER impensis Manhei Flamisch. and the state of t

M. D. LXXIII

of real of the lot radio, ball med les gen il inga lai sedem, al sedominas a un la cult and in the manager of the first day property de la la property Dept. commenced con processing the second a compression of the control of the

propries at the propries of mine against senged at the about of the home at a And a state of the Active to property constraint and the state of the state or Managarather the promise

Control of all the last of the e doct of the standard of the standard

Winnish . 10000 3

Antighede to SULL STATE OF THE SECOND

